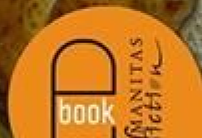
STRĂBĂTÂND SECOLELE

„UN ROMAN MAGISTRAL." — *LE FIGARO*

SERIA DE AUTOR

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

Paradisuri pierdute

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

STRĂBĂTÂND SECOLELE #I
PARADISURI PIERDUTE

Serie coordonată de

DENISA COMĂNESCU

EDITURA HUMANITAS

2022

ERIC-EMMANUEL SCHMITT
LA TRAVERSÉE DES TEMPS
TOME 1: PARADIS PERDUS

ISBN: 978-606-779-997-2 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Nota editorului francez

Străbătând secolele lansează o provocare extraordinară: povestirea istoriei omenirii sub o formă pur romanescă, intrarea în Istorie prin istorisiri, ca şi cum Yuval Noah Harari s-ar întâlni cu Alexandre Dumas.

Titanicul proiect îl frământă de treizeci de ani pe Eric-Emmanuel Schmitt, iar această aspiraţie a sfârşit prin a-şi croi destinul. La umbra celorlalte texte ale sale (romane, nuvele, teatru, eseuri), autorul a lucrat neobosit, adunând informaţii istorice, ştiinţifice, religioase, medicale, sociologice, filozofice, tehnice, lăsându-şi în acelaşi timp imaginaţia să modeleze personaje puternice, impresionante, de neuitat, de care se ataşează ori cu care se identifică.

Din această sinteză a formaţiei sale intelectuale şi a talentului de scriitor se naşte o operă unică, iar aceasta ne poartă de la o lume la alta în sunet de fracturi culturale, scoţând la iveală momente în care accidente, evoluţii, revoluţii ajung să modifice civilizaţii. Şi, de fiecare dată, prezentul luminează trecutul în aceeaşi măsură în care epocile încheiate clarifică evul contemporan.

Această incredibilă trecere prin secole începe de la Potop şi se continuă până-n vremea noastră. Prin iubirile şi luptele lor, personajele-cheie întruchipează evenimente sau mutaţii majore.

Fiecare dintre cele opt titluri ale acestei imense aventuri editoriale este legat de o vârstă decisivă a Istoriei lumii: 1. *Paradisuri pierdute* (sfârşitul neoliticului şi Potopul); 2. *Poarta cerului* (Babelul şi civilizaţia mesopotamiană); 3. *Soarele întunecat* (Egiptul faraonilor şi Moise); 4. *Lumina fericirii* (Grecia secolului al IV-lea î.Hr.); 5. *Cele două împărăţii* (Roma şi naşterea creştinismului); 6. *Mistificarea* (Europa medievală şi Ioana d'Arc); 7. *Timpul cuceririlor* (Renaşterea şi descoperirea Americilor); 8. *Revoluţii* (Revoluţii politice, industriale, tehnice).

Paradisuri pierdute

Prolog

Un freamăt.

Mai întâi un freamăt.

Insistent, fiorul apasă, fuge, se-ntinde, hoinăreşte, se multiplică, ajunge doi, cincisprezece, cincizeci de fiori ce cuceresc pielea, trezesc simţurile.

Omul deschide pleoapele.

Noapte... Linişte... Răcoare... Sete...

Îndreaptă privirea spre tenebrele din jur. Întunericul l-ar înspăimânta dacă nu ar şti unde se află. Ghemuit pe calcarul jilav, trage în piept aerul înviorător, care-i umple plămânii şi redă viaţă măruntaielor. Voluptatea de a exista... Ce bine e să renaşti! Mult mai bine decât să te naşti...

Îndeplinindu-şi sarcina, fiorul se-mprăştie: omul a devenit conştient de trupul lui.

Renunţând la poziţia fetală, se-ntoarce cu precauţie pe spate şi, minuţios, se concentrează asupra diferitelor părţi ale corpului. Călăuzite de propria voinţă, braţele i se ridică deasupra feţei, degetele se-ndoaie, cartilagiile pocnesc, palmele coboară, mângâie pieptul, trec peste pântec, abia de-ating părul de sub acesta şi sexul călduţ. Verifică supleţea gleznelor, îşi ridică picioarele, le-nclină spre dreapta, spre stânga, execută rotiri, după care aduce coapsele spre piept. Totul îl ascultă de minune. Or fi ceva sechele, vreo jenă pe undeva? Palparea scrupuloasă îi confirmă că nu există nici măcar o cicatrice. Trupul lui de douăzeci şi cinci de ani este intact.

— Noam...

Numele-i răsună în cavitatea întunecoasă. Uf! Şi vocea-i funcţionează.

Se-ncruntă. Silabele care-au ricoşat din perete-n perete tulbură liniştea; cu un cuvânt, cu unul singur, oamenii, clanurile, popoarele, naţiunile, Istoria au dat năvală, cu ameninţări grele, atât de îndepărtate de fericirea ca de animal pe care-o simţise mai înainte. Noam. Prenumele îl copleşeşte. Noam. Chiar dacă aşa îl cheamă, nici o mamă şi nici un tată nu vor şopti la rândul lor aceste sunete. Noam.

Singurătate. Extremă singurătate. Din acest punct de vedere, o renaştere valorează mai puţin decât o naştere...

Se ridică. Capul i se izbeşte de piatra grotei. Ameţit pentru câteva secunde, îşi freacă locul lovit, se linişteşte. Orbeşte, încearcă să părăsească alveola în care se găsea şi ajunge într-o a doua, învecinată.

Unde s-o fi ascunzând ieşirea? Palmele pipăie peretele, dând de fante, de pliuri, unghiuri, dar de nici o trecere. Cum aşa? Explozia care a avut loc aici a provocat deci o prăbuşire, a colmatat ieşirea? Se-nverşunează. Degeaba. Să fie oare prins sub stânci? Inima îi bate mai tare, gâfâie, antebraţele transpiră.

Linişteşte-te. Ia-o metodic de la capăt.

Îngenunchind, Noam îşi stabileşte un reper şi examinează din nou pereţii. Cedează o piatră, o alta, o a treia: a descoperit o trecere.

Se strecoară.

La dreapta.

Îşi aminteşte că şi-a lăsat geanta în dreapta. Dacă nu cumva explozia a...

Ţesătura umedă, vie aproape, îi atinge degetele.

Liniştit, scoate o brichetă. După câteva scântei izbucneşte şi flacăra. Orbit de limba de foc, întoarce capul. Pleoapele clipesc, corneea se înceţoşează. De când să nu mai fi văzut nimic ochii lui? Se obişnuieşte cu lumina, urmărind detaliile pereţilor. Stânca îşi arată pielea, o piele strălucitoare, jilavă, cu porii dilataţi, trandafirie, senzuală, feminină, oferindu-şi pliurile moi care-l atrag, desenând ici un gât, colo o ureche, o subsuoară, zona inghinală, buze, clitoris, umbra misterioasă a vaginului. Noam se culcuşeşte în miezul pământului, pântecul acesta în care, pe firul mileniilor, se fac una lichidul şi mineralul. Contururi create de picături. Ceea ce-l înconjoară nu a fost sculptat, ci picurat.

Intră-n erecție. Lucru care-l amuză... Când să fi făcut dragoste ultima oară?

Din fundul genții ia o lumânare, o aprinde, apoi, băgând bricheta la loc, își scoate lenjerie intimă, pantaloni, o cămașă de in, sandale.

Râde. Își amintește dimineața în care țâșnise gol din peșteri! Chestie care-nnebunise un pâlc de țărănci.

Îmbrăcat acum, cu lumânarea în mână, porni prin galeriile înguste pe care le cunoștea. Neregularitățile îl obligau să încetinească pasul, să urce, să se ridice de la un palier la altul, să alunece de-a lungul vreunui canal, până când a ajuns pe buza prăpastiei.

L-a surprins o strălucire neobișnuită. Zgomote.

Ce se-ntâmplă? I-a fost descoperit refugiul? De obicei, se auzea numai murmurul apei. Stingând lumânarea, s-a strecurat prudent către deschiderea dantelată.

Ajungeau glasuri până la el. Un vag zgomot de motor torcea în depărtare. Când a ajuns la capătul cărării sinuoase, s-a aplecat și nu i-a venit să-și creadă ochilor.

Peștera era invadată. Proiectoare puternice îi luminau contururile. Lipit de povârnișuri, un drum mărginit de o balustradă din fier, când săpat în stâncă și când utilizând pasarele, se deschidea pe alocuri într-un soi de balcoane pentru admirarea panoramei. Chiar în acea clipă, niște indivizi urcau drumul. În mai multe rânduri, cineva care flutura un stegulet își orienta grupul și explica. În arabă. În germană. În engleză. În franceză.

Noam își ține respirația. Nu și-a închipuit niciodată că s-ar fi putut apropia atât de mult. Atenție! Nimeni nu trebuie să-l zărească stând pe acest colț de stâncă.

Lăsat pe vine, ascuns de umbră, descoperă mulțumită eclerajului un joc cromatic de nebănuit, de la verde celadon la portocaliu, trecând prin auriu, în timide tonuri pastelate. Pe tavan observă stalactitele dure, subțiri, păr străbătând

derma de rocă asemenea perilor rari de pe pielea tare a elefanților. În depărtare, reliefurile devin vagi, se rotunjesc, lăcuite parcă, ca nişte nori solizi, pietrificați. Peste tot, de altfel, stalactitele şi stalagmitele se urmăresc, se întâlnesc, se ratează, se îndepărtează. Opulenta Natură se dezlănțuie; picătură cu picătură, veac după veac, cu răbdare şi fantezie, scoate din ea la lumină un decor exuberant, abstract, figurativ, în care sfere, prelingeri, ganglioni, îngrămădiri, agregări urmează geometria, dar se şi eliberează închipuind un corn, un leu, un taur, un luptător mânios, un zeu furios. Ici dăltuieşte candelabre în care se topesc lumânări; colo ridică temple din meduze ori cizelează amețitoare tuburi de orgă; asupra a ceea ce mai rămâne desfăşoară horbote de calcit, draperii şi cordoane întrețesute.

Încordat, Noam analizează soluțiile. Fiindcă fisura pe care o ştia era obturată de lucrări, se va sustrage altfel. E momentul să improvizeze!

În clipa în care intruşii eliberează locul, coboară elastic surplomba, cu geanta-n spate; degetele de la mâini şi de la picioare sar grăbite de la o priză la alta, de-a lungul stâncii.

— Ce faci aici?

A răsunat o voce. Care-l apostrofează-n germană.

Noam observă un Hercule roşcat, în cămaşă-nflorată, care strigă la el de pe o platformă. Continuându-şi escalada, răspunde în arabă:

— Prelevez probe pentru laborator.

— Poftim?

Cum colosul nu pricepe, Noam repetă în germană, cu puternic accent arab:

— Prelevez probe pentru laborator.

— Care laborator?

— Al Societății Libaneze de Speologie.

Noam a spus-o fără a mai sta pe gânduri. De unde şi tăcerea care urmează. Mai sunt doar câțiva metri…

— Eşti un căţărător dat naibii! exclamă neamţul.
— Mulţumesc, răspunde Noam sărind pe calea betonată.
— Cum de ne-ai învăţat limba?
— Am studiat un an la Heidelberg.
Noam salută şi se îndepărtează cu pas grăbit. Unde să fie ieşirea? Îl cuprinde disperarea la gândul că dialogul purtat cu prima fiinţă pe care o întâlneşte după atâţia ani se rezumă la minciuni. Bun venit printre oameni! Ce contează? Cel care l-a văzut coborând abruptul nu-l suspectează c-ar putea fi un evadat dintr-o încăpere secretă.
Un grup de turişti se apropie cu lentoarea unei cirezi de vite. Noam reduce viteza, îi salută cu un surâs vag şi merge înainte, cu fruntea-n pământ, străduindu-se să nu alunece pe solul umed.
Ţinându-se de balustradă, zăreşte o prăpastie adâncă, un puţ natural care lasă la vedere suprafaţa azurie a unui lac subteran liniştit, sclipind în lumina proiectoarelor scufundate în apă. O ambarcaţiune electrică, din cele cu fundul plat, se-nvârte încărcată cu vreo zece pasageri. Deci de acolo venea zgomotul de motor. Noam trage concluzia că galeriile se vizitează astfel: cea inferioară în barcă, şi cea superioară, pe jos. Până nu demult, doar câţiva aventurieri cu căşti de protecţie riscau să pătrundă la nivelul inferior şi nimeni nu bănuia existenţa celui superior.
Încet-încet numărul celor care apar pe alee creşte. Şi toţi trăncănesc de zor. Limbile se amestecă. Trăgând cu ochiul, pe Noam îl miră îmbrăcămintea: toţi aceşti gură-cască care abia dacă au pe ei ceva pantaloni scurţi ori tricouri, sunt plini de tatuaje. Adică: toţi sunt marinari? Sau bandiţi? Chiar şi femeile?
Noam îşi scutură capul: va rezolva mai târziu enigma.
„Exit.”
Cu inima bătându-i puternic, a trecut de un turnichet cromat, apoi a luat-o printr-un tunel artificial cu solul

betonat. Zece metri. Douăzeci. Şaizeci. Să fi greşit? Optzeci. Nouăzeci... Pe măsură ce înaintează, zăreşte lumina zilei, îi simte căldura, aspiră un aer saturat de arome.

Iese într-o piaţetă prin care se foieşte o mulţime de turişti. Soarele îl orbeşte, atmosfera sufocantă îl copleşeşte. Stupefiat, se sprijină cu spatele de o balustradă şi încearcă să îşi potolească respiraţia.

În jur, oamenii locului vând tot soiul de articole, care băuturi răcoritoare, care îngheţate, care fistic, care alune sărate, care suveniruri – păpuşi de cârpă, carnete, şaluri, evantaie, ceşti, linguri. Fără a lua în seamă propunerile, turiştii îşi consultă fiecare cutiuţa pe care o ţine în mână; unii o duc la ureche şi vorbesc cu voce tare, de unii singuri. Bizar... Cu excepţia adolescenţilor şi adolescentelor care încearcă să se agaţe, nimeni nu dă atenţie nimănui. Ceea ce lui Noam îi convine...

Scoţând din geantă bidonul cu apă, îşi potoleşte setea.

Analizează situaţia: un tren cu cremalieră şi un teleferic leagă de acum peştera de jos cu cea de sus, a lui, de care altă dată nu ştia nimeni. Cu tot regretul, Noam conchide că se află fără îndoială pentru ultima oară în acest adăpost la care ţinea atât de mult. Trebuie descoperită o nouă ascunzătoare, în cazul în care va trebui să...

Dar nici măcar de gândit nu trebuie să se gândească la aşa ceva!

Oftează.

Să fugă. Mereu să fugă. Şi-ncă de-atât de mult timp...

Şi de ce?

*

Picioarele se urnesc. Muşchii gambelor şi coapselor coboară poteca avântaţi, excitaţi, umflaţi de sânge, în vecinătatea orgasmului. Noam are nevoie să se descarce.

După ce a părăsit situl de la Jeita, s-a întremat departe de mulțime, înghițind o conservă de ton – una dintre prețioasele sale conserve pe care le avea în geantă –, iar acum parcurge cei optsprezece kilometri care-l despart de Beirut. Pe minunata vale presărată cu pietre cenuşii, împodobită cu măslini, lămâi, stejari, i-a fost de ajuns să urmeze cursul râului Nahr el-Kalb cu undele lui sclipitoare, cel care îşi are izvoarele în peşteri şi furnizează apa potabilă pentru capitală.

Soarele striveşte. Cicadele țârâie şi cârâie cu o asemenea fervoare, încât lasă impresia că întreaga panoramă stă să se facă fărâme.

Nemaifiind obişnuit, Noam îşi înnoadă pe țeastă o batistă, îşi apără ochii cu palma şi se opreşte des pentru a bea apă. De jur împrejur, pe culmile dealurilor sau pe coastele acestora, se văd schituri, capele, mănăstiri pe unde-şi deapănă mătăniile belşug de sfinți. La orizont, o vastă opalescență mărgineşte pământul: marea.

Înaintând, Noam, copleşit de dogoare, ridică în urma lui praful. Copacii arşi de căldură nu au nici flori, nici fructe. Uscată, iarba se fărâmițează îngălbenită, casantă, friabilă. Cât despre măslini, celebrii măslini care contribuie de milenii la faima regiunii, şi aceştia au rămas fără frunze; trunchiurile răsucite, înnebunite se extrag parcă din stâncă țipând de sete.

Starea fluviului îl îngrijorează pe Noam: departe de a ocupa totalitatea albiei, curge doar prin mijlocul ei, cu un debit firav, lăsând ici şi colo, răspândite, câteva băltoace însingurate, ce se evaporă repede.

Secetă?

Un câine îi întrerupe şirul gândurilor.

Cu picioare înalte, costeliv, cu blana cânepie, tocmai mirosea cadavrul unei vipere prin hățişul de tufe pitice,

când a simțit prezența cuiva care se plimba pe-acolo. S-a întors. Şi pe loc, din ochi, omul şi animalul s-au citit.

Încet, Noam se lasă pe vine; încet, câinele se apropie, deşelat, hilar, cu mers suplu şi clătinat, dând din coadă cu mişcări ample.

— Bună ziua! şopteşte Noam într-o limbă pe care nimeni nu o vorbeşte, dar pe care animalul o înțelege.

Palma primeşte trufa umedă şi călduță. Apoi mâinile mângâie pieptul. Câinele oftează îndrăgostit. Schimbă o privire lungă, de parcă în sfârşit s-ar fi regăsit, deşi abia acum s-au întâlnit. Peisajul dispare. Timpul e suspendat.

— Singur te plimbi?

Încruntându-şi fruntea catifelată, câinele îl fixează pe Noam, dezvăluindu-şi albul globilor oculari, ceea ce îl face să aibă un aer trist.

— Încerci să mă vrăjeşti...

Entuziasmat, animalul se lasă mângâiat, fără vreo ruşine şi fără jenă.

— Rocky!

Un strigăt răguşit se-aude dinspre lizieră.

Cu părere de rău, câinele se smulge de lângă Noam şi se-ndreptă spre vocea stăpânului lui.

— Rocky!

Ascultător, zburdând mai apoi, dispare dincolo de ienuperii țepoşi.

Noam rămâne pe loc. Fremătând. A simțit mai multă emoție întâlnind câinele decât oamenii... Cine l-a-ntâmpinat? Cine i-a urat bun venit cu bucurie? Bunăvoința dezinteresată numai în ochii câinelui a strălucit.

Se mustră: Noam, o s-ajungi un mizantrop!

Ridicând din umeri, pleacă mai departe. „Mizantrop”... termenul nu-l mai înspăimântă. Nu urăşte oamenii decât cel care-i iubeşte. Nu le face reproşuri semenilor decât cel care aşteaptă tot ce-i mai bun din partea lor.

Nişte acoperişuri anunță suburbiile Beirutului.

Ce nume să-şi aleagă? Ce naționalitate? Ce identitate îi va permite să treacă neobservat? Pentru că nu mai ştie care sunt ultimele evenimente din Liban, acest teatru al tuturor conflictelor şi al tuturor reconcilierilor, trebuie să se informeze înainte de a i se adresa şi cea mai neînsemnată întrebare... Din experiență ştie că şi o simplă frază îl poate pune în pericol.

Oraşul a crescut de la precedenta lui expediție... Cuburi de beton armat. Blocuri rudimentare, de patru etaje. Ca peste tot, marginile unui oraş nu dau pe-afară de splendori arhitecturale. Şi-ntre acele clădiri ruginesc buldozere, atârnă în gol cabluri, bene şi pubele lasă direct sub cerul liber gunoaie de care se bucură corbii.

Noam se opreşte stupefiat la o intersecție. Ce vacarm! Adăugându-se pârâitului picamerelor, mormăitului generatoarelor care alimentează cartierul cu electricitate, camioanele, automobilele, motocicletele, scuterele se întrec în decibeli, în timp ce ferestrele deschise ale locuințelor aruncă la maximum sunetele radiourilor sau ale televizoarelor.

Intră în Beirut şi umblă fără țintă. Corpurile se freacă unele de altele. Taxiurile claxonează pentru a racola clienți.

Fără a-şi da seama, Noam se uită la femei şi le urmăreşte, hipnotizat, siluetele fine. Când acestea se-ntorc, coboară fruntea, ocoleşte, o ia pe alt drum.

Nu, n-o luăm de la capăt! bombăne când devine conştient de purtarea lui.

De fiecare dată, aşa, din spate, a sperat să fie Ea! De fiecare dată, din față, a regretat că nu e Ea...

Alungând gândul, încearcă să se concentreze asupra lucrurilor din preajmă.

Locuitorii manevrează cutiuțe plate din cele din care observase şi în Jeita. Şi destul de repede. Noam deduce să

este vorba despre telefon, unul fără fir. Ce progres incredibil în doar câteva decenii! Totuşi, de ce se uită oamenii la telefon când nu îl utilizează? Aşezându-se în spatele unei localnice cu voal, mioapă, foarte absorbită de ce făcea, descoperă că ustensila emite imagini luminoase. Mai mult: fără creion, fără stilou, fără maşină de scris, domnişoara redactează un mesaj pe ecran, un text cu caractere tipografice perfecte!

Îşi continuă gânditor peregrinarea.

Aşezaţi în lotus, direct pe asfalt, în faţa unei şcoli, nişte liceeni blochează circulaţia. Pe pancartele lor e scris: „Nici viitor, nici lecţii!” Noam dă ocol unui jurnalist chel, care, cu camera pe umăr, îl întreabă pe unul dintre elevi:

— Ce urmăreşte mişcarea voastră?

— Nu e o mişcare, e o grevă, răspunde adolescentul, într-o engleză impecabilă, cu voce gravă, rotundă, virilă, care contrastează cu anatomia plăpândă. Boicotăm cursurile pentru a trezi adulţii, a mobiliza populaţia, a responsabiliza oamenii politici. De ce ne-am duce la şcoală dacă tot ne e compromis viitorul?

Cu nonşalanţa copiilor nevinovaţi, consideră întrevederea încheiată şi se întoarce lângă colegi. Jurnalistul se ţine după el.

— Nu cumva exageraţi? Nu faceţi din ţânţar armăsar?

— Exagerează cei care-şi acoperă ochii şi îşi astupă urechile, cei care se-ncăpăţânează să muncească, să guverneze, să consume ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Imitaţi deci tinerii din Europa şi din America?

— Exact. Tineretul din lumea-ntreagă se opune bătrânilor din lumea-ntreagă.

— Conflictul dintre generaţii, tinerii împotriva bătrânilor?

— Conştienţii împotriva inconştienţilor.

— Declaraţi război?

— E prea târziu: toate taberele deja au pierdut.

Răsună rugăciunea muezinului.

Noam pleacă mai departe. Chiar dacă a sesizat tensiunea, nu-i descifrează nici originea, nici consecințele. Trebuie să depisteze urgent ce se pune la cale.

Îmi trebuie bani.

Zigzagând printre pietoni, pe străduțele pline, ajunge, dincolo de dispensarul Sfântul Irineu, la o făbricuță pentru prăjit boabele de cafea, de unde soseau arome ce te vrăjeau; în fața acesteia reperează un magazin ai cărui pereți se-ndoiseră, copleșiți de greutatea blocului de deasupra.

Of, tot aici e!

Dugheana, cu storurile coborâte, nu avea nici o firmă, doar o ușă strâmtă la nivelul trotuarului placat cu pavele.

Noam coboară cele trei trepte, împinge ușa care rezistă, apoi cedează dintr-odată, ceea ce declanșează o ploaie de clopoței. Noam apleacă ceafa pentru a evita pragul de sus și intră în antrepozitul luminat de neoane verzui. Peste tot sunt vitrine încuiate, orizontale, verticale, cu mii de articole expuse în ele; recunoaște rafturile cu argintărie, aurărie, sticlărie, porțelanuri și o colecție recentă de telefoane fără fir.

— Ce dorește domnul?

Din fundul încăperii, negustorul, bucălat, durduliu, cu părul rar, negru și pomădat, lipit de fruntea îngustă, îl privește înaintând, cu ochi de inchizitor, buzele vinete schițând un surâs prefăcut.

Noam își aruncă geanta pe tejghea cu un gest bărbătesc ce înseamnă la toate latitudinile: „la atenție, nu mă iei pe mine-așa, altfel, ai grijă!”

Sprâncenele negustorului tremură impresionate.

În tăcerea grea, Noam scoate un inel din buzunar, îl învârte-n palmă, îl arată.

— Uite-aici.

Negustorul ridică inelul cu degetele groase ca nişte cârnaţi, cu o afectare pe care şi-o închipuie distinsă, şi murmură cu voce unsuroasă:

— O bijuterie pe care, fireşte, o aveţi de la mama dumneavoastră?

Abordează o mină sceptică, lucru care-i face figura încă şi mai copilăroasă.

— Nu mai e la modă. Chestii de-astea nu se mai cumpără! Tipul ăsta de montură, de fixare, stilul...

Rânjeşte.

— Aşa cum arată nu aş reuşi să-l vând vreodată! Piatra, în schimb...

— E rubin.

— Da.

— Un rubin mare.

— Nu chiar atât de mare...

— Un rubin mare.

— Sigur, nu e mic, dar...

— Nu-ncerca să mă tragi pe sfoară. Am vorbit cu nişte colegi de-ai tăi.

Grăsanul se uită lung la Noam şi bombăne:

— Ştii cum se cheamă prăvălia asta? Peştera celor Patruzeci. De ce? Din cauza lui *Ali Baba şi a celor patruzeci de hoţi*.

Îşi întinde arătătorul mic şi durduliu către Noam.

— Dacă voi sunteţi patruzeci, eu unul singur sunt. Voi toţi puteţi fi schimbaţi unul cu altul. Eu, nu.

— Mă iei de hoţ?

— Mă iei de tăinuitor?

Se scrutează. Noam ştie pe de rost continuarea scenei. Continuă:

— Am arătat inelul...

— De la mama ta...

— De la mama... şi altor binefăcători. La Damasc. La Nicosia. La La Valetta, la Istanbul.

Negustorul îşi schimbă speriat atitudinea.

— Nu eşti grăbit, aşa e?

— Nu atât de grăbit încât să fac o afacere proastă. Cât ai da?

Din reflex, grasul îşi agită degetele, numărând bancnote imaginare.

— În dolari americani?

— Evident! răspunde Noam, care nu are nici o părere în domeniu.

Bărbatul ridică ochii la cer, şi-i rostogoleşte de mai multe ori în orbite ca pe un abac chinezesc, calculează, apoi zice:

— Douăzeci de mii de dolari.

— Auzi, eşti bijutier, sau buticar de ştrasuri?

— Douăzeci de mii, am zis.

— Patruzeci!

— Douăzeci.

Liniştit, fără un cuvânt, fără o privire, Noam îşi ia înapoi inelul, îl şterge, îl bagă la loc, se întoarce pe călcâie şi se-ndreaptă către ieşire. Trece pragul, clopoţeii răsună din nou, iar negustorul latră:

— Treizeci şi cinci de mii de dolari!

Noam se întoarce şi-i trimite o strâmbătură pe post de adio. În clipa în care dă să se-nchidă, negustorul se repede şi bagă piciorul între uşă şi tocul ei.

— Bine: patruzeci de mii de dolari!

Bat palma şi Noam aspiră încă un val de paciuli. Gâfâind, înfierbântat, mieros, negustorul îşi invită musafirul la o cafea sau la un ceai. Lui Noam îi pare rău: habar nu are care este valoarea bijuteriei, dar, ţinând cont de bucuria intermediarului, se îndoieşte că obţinuse preţul corect.

— Mă poţi îndruma la cineva care să-mi... facă un paşaport?

Negustorul nu se miră – Beirutul rămâne locul pe unde trec toate soiurile de spioni şi de traficanţi – şi-i dă o adresă.

Noam iese din prăvălie. Vacarmul miilor de maşini îl asurzeşte. Dar şi abundenţa de firme pestriţe. Simte nevoia de a se odihni.

Pe neaşteptate, zăreşte coborând dintr-o limuzină două picioare drepte, zvelte, cu sandale aurii cu barete elegante.

Îl străbate un fior. Ochii aşteaptă să descopere şi corpul acestei femei, dar emoţia deja i-o anunţă: Ea e!

Se sprijină de perete, cu respiraţia tăiată.

Tălpile se aşază pe sol, dezvăluind coapsele languroase, torsul suplu, apoi îşi face apariţia şi chipul. O torţă roşcată, uluitor de senzuală, părăseşte maşina, escortată de un amant cu părul dat cu gel.

Nu, nu e Ea.

Noam îşi vine cu greu în fire. Îl chinuie confuzia făcută. Emoţia de câteva secunde însemna tot atâta spaimă câtă dorinţă. Acum e oare uşurat, sau dezamăgit?

Ea... Mereu Ea...

Lumea o părăsise doar ca să fugă de Ea... Şi nu cumva se întoarce doar pentru a O regăsi?

*

Şi-a găsit o locuinţă. În căsuţa asta de pescar, vecină cu stâncile de la marginea mării, văduva Ghubril îl primise fără a-i cere nici paşaport, nici carte de identitate. Grăbită să dea un nou strat de vopsea pe magherniţă, îl bătuse prea puţin la cap cu chestiunea legalităţii.

— Asta e parola de la net, i-a şoptit.

Surprins, Noam a luat bucăţica de carton pe care erau mai multe cifre, fără a risca să pună vreo întrebare. A traversat coridorul mirosind a ceară de parchet şi şi-a dus bagajul în cămăruţa curată, cu pereţii daţi cu var, care cuprindea un pat, un birou mic, un scaun, un televizor şi o

măsuță. Dincolo de uşa de sticlă, un balcon atât de îngust, încât nu încăpea în el decât un şezlong din care se putea privi marea. Chiar dacă mobilierul respira din toți porii sărăcie, perspectiva care se deschidea din balcon era magnifică.

Cu bilețelul în buzunar, Noam s-a dus la adresa indicată de negustor. Era urgent să îşi procure acte false. În timpul zilei, privirile pe care angajații hotelului şi administratorii apartamentului i le-au întors în momentul în care a susținut că nu ştia pe unde îşi pusese documentele de identitate însemnau fie „Eşti o canalie”, fie „Nu exişti”. Banii pe care Noam, conform unei tradiții seculare, încercase să li-i strecoare nu îmbunătățiseră cu nimic situația, din contră. Tendința societății de a controla documentele pentru orice deplasare ajunsese încă mai dură decât data trecută; sistemul conta mai mult decât indivizii...

Noam ajunge în fața unei uşi stacojii, la parterul casei indicate. Sună. Nici un răspuns. Sună. Bate. Strigă.

La etaj, o matroană cu coc scoate capul pe geam şi răspunde enervată:

— E-nchis. Mâine se-ntoarce bărbatu-meu de la Byblos.

Noam mulțumeşte şi se îndepărtează. Cu-atât mai rău. Şi cu-atât mai bine... Are astfel răgaz să afle care e naționalitatea aptă să traverseze cel mai bine prezentul. Vorbind vreo douăzeci de limbi, se ştie în stare să îmbrace tot felul de învelişuri. Intră într-o librărie care propune o gamă bogată din presa internațională şi cumpără patruzeci de ziare; de la bazar îşi procură săpun, pastă de dinți, biscuiți, portocale, un ciorchine de curmale, o sticlă de arak.

Întors în casa văduvei, din cartierul Mar Mikhael, duce un pahar din spirtul lăptos de anason la gură, pentru a-şi sărbători reîntoarcerea în lume, apoi, întins în pat, pune mâna pe ziare şi parcurge titlurile. Tineretul se revoltă. Peste tot! Peste tot pe planetă, elevii de gimnaziu şi liceenii

boicotează cursurile, studenții golesc campusurile universitare şi manifestează revendicând măsuri împotriva încălzirii globale.

„Încălzire globală”? Noam habar nu are ce-nseamnă...

După câteva articole înțelege: temperatura globului creşte. Zonele deşertice se extind; regiunile altădată temperate se dezintegrează, pradă furtunilor şi caniculei. Pe când dispar zilnic specii de plante şi de animale, variații meteorologice devastatoare pun stăpânire pe toate locurile. Imprevizibilul devine regulă. Fie apa lipseşte şi nimic nu mai creşte, fie cade-n torente şi nimiceşte totul în jur. Nişte fotografii îl alarmează pe Noam: ghețarii alpini pe care se cățărase se topiseră; urşii polari pe care-i vânase, enormi, atletici, amenințători, îşi târau acum bietele carcase pe la marginea oraşelor.

Noaptea nu-i aduce lui Noam decât o serie de revelații funeste. Opt miliarde de persoane locuiesc de acum pe Pământ! Opt miliarde de persoane pompează benzină, gaz, conduc maşini, iau trenuri, circulă cu avionul, consumă electricitate. Opt miliarde de persoane aruncă saci din plastic, care degradează peisajele şi murdăresc oceanele. Opt miliarde de persoane extind spațiul urban, reducându-l pe cel vegetal. Opt miliarde de persoane cer să fie hrănite, pe când, stors, pământul îşi pierde puterile. Opt miliarde de persoane cer carne mai multă decât pot furniza animalele. Opt miliarde de persoane mizează pe o industrie care murdăreşte cerul, umple plămânii de praf, intoxică râurile şi fluviile, distruge flora şi fauna. Opt miliarde de persoane poluează atmosfera. Opt miliarde de persoane nu se gândesc decât la câştigurile şi la plăcerile lor. Opt miliarde de persoane nu vor să schimbe nimic, în timp ce totul se schimbă. Consumerismul, cultul profitului, cucerirea frenetică de noi piețe, schimbul liber de mărfuri au dus la un zbucium nefast.

Noam îşi freacă tâmplele. Cât hibernase, nepăsarea omenească îi provoca acesteia extincția.

Transpirat, Noam revine la primele articole, cele din *L'Orient-Le Jour*, *Times*, *Spiegel* şi *Le Monde*, care se referă la mişcările elevilor de gimnaziu, ale liceenilor şi studenților. După semnalele de alarmă izolate ale unor savanți, de care societatea oamenilor serioşi îşi bătuse joc, tineretul denunța darul otrăvit pe care li-l făcuseră generațiile anterioare: un mod de viață care suprimă viața, o natură care nu mai e naturală, un viitor care nu mai are viitor. De obicei, tineretul resimțea furie; cel de acum îşi exprima disperarea, renunțând la educație. După părerea lui, starea planetei confirma falimentul politicii. Indiferent de regimuri, căutarea profitului călăuzea toate puterile. Câştigul cu orice preț!

Extenuat, Noam aruncă ziarele pe jos. Ştie că gestul e pueril – de parcă respingerea mesagerului ar anula vestea proastă! –, dar realitatea îl covârşeşte.

De ce?

De ce s-a „trezit" ca tocmai aşa ceva să descopere? La ce bun să revii într-un asemenea univers? Deşi a cunoscut multe atrocități pe parcursul vieții, asta i se pare cu deosebire crudă...

Deschide televizorul. Apare direct Canalul 31 şi crede că e o greşeală. Treizeci şi unu de canale? Imposibil. Mai degrabă 31 este numele postului național libanez sau trimite la o dată celebră... Acționând telecomanda, parcurge uluit optzeci de canale; la ultima sa călătorie, emiteau două sau trei..

Reportajele prezintă inundații, taifunuri, cataclisme, refugiați climatici, animale fugind, banchiză în derivă, litoraluri săpate de apele în creştere ale oceanelor.

Închide aparatul şi suspină.

Nu se va culca. Va rămâne încremenit pe aşternutul pe care nu-l mai desface. Va rămâne aşa, vegetând, aşteptând

zorii lipsit de iluzii: ziua nu-i va îndulci chinul, nu-i va aduce răspunsul la întrebări, angoasa nu i se va potoli, ci doar îl va motiva să coboare din pat. Noaptea se-anunță infernală.

Dintr-odată, un gând îl face să-şi revină.

Ezită. Se teme să nu comită o greşeală.

Oare...

Gândul insistă, sapă, se impune.

Da. Asta e... Trebuie s-o fac...

*

Noam nu mai suportă nimic. Nici somnul, nici veghea. Nici el, nici ceilalți. Nici conştiința, nici uitarea.

Săptămâna aceasta a dialogat cu ideea care-l fulgerase. În pofida evidenței, îi rezistă; în pofida forței, o respinge; în pofida interesului, întoarce capul. Dintotdeauna, viața i-a fost construită împotriva acestei idei. Cedându-i, ar capitula.

În fiecare dimineață se duce într-un bistrou din Mar Mikhael, cartier popular şi la modă, comandă chelnerului dulciuri – prăjituri cu semințe de pin, cu fistic, cu scorțişoară, cu migdale, cu alune, cu cocos, toate presărate din belşug cu zahăr pudră – şi, adulmecând mierea, trandafirii, florile de portocal, studiază presa internațională.

Cel care trebuie să-i facă documente false de identitate nu s-a întors încă de la Byblos. Nevasta individului țipă repetându-i-o lui Noam şi după figura ei trasă de exasperare îți poți da seama că bănuieşte că i se pun coarne. Noam trebuie să aştepte. Ceea ce îi permite să se gândească la următoarea acoperire... De multă vreme, la întrebarea „Cine eşti?” răspunde cu o minciună.

Cafenelele sunt inima unui oraş. Fără ele, acesta s-ar sufoca din lipsă de spații pentru reverie. Sub paletele ventilatoarelor, printre fumătorii de narghilea şi bătrânii

prinşi de jocul de cărți, Noam ascultă atent cele ce se spun. În câteva şedințe, ajunge să identifice trândavul care-şi consacră timpul pierderii vremii, cârcotaşul universal pentru care a gândi înseamnă a înjura, pseudointelectualul a cărui satisfacție constă în a repeta teorii la modă, intelectualul veritabil, a cărui conştiință e neliniştită şi febrilă. Plouă cu informații despre sărăcirea resurselor, dezastrul provocat de industrie, creşterea ireversibilă a temperaturii.

— Puteți refuza să ne ascultați, zice intelectualul de la bar, dar nu puteți contrazice ştiința. Iar aceasta ne învață că natura va face implozie.

Noam, care redescoperă deliciul de a lenevi, de a mânca, de a bea, îşi reproşează hedonismul.

Peste puțin, lumea nu va mai exista. Sunt unul dintre ultimii care o contemplă.

După care, mintea lui percepe prăpastia.

Peste puțin, lumea *aceasta* nu va mai exista.

Fiecare secundă devine tot mai greu de suportat. În plină fericire, primeşte o lovitură de pumnal: peste puțin, lumea va asuda, se va sufoca, va crăpa de foame ori de sete.

Niciodată...

Prezentul ia nuanțele nostalgiei.

În aceste clipe, gândul acela se-ntoarce, ideea care-i luminase noaptea. Nu aduce o soluție, dar propune acțiune. Dacă ar realiza-o, ar putea combate vidul...

Beirutul îşi păstrase forța. Cu toate că barometrul a ajuns la roşu, în ciuda verii toride care face ca libanezii înstăriți să se retragă la munte, oraşul sclipeşte, încâlcit, ardent, barurile şi restaurantele oferindu-şi terasele care nu se mai golesc. Tinerii îşi manifestă mâhnirea ziua şi se bucură noaptea. Pesimismul, departe de a-i împiedica să trăiască, îi incită: ies din case, glumesc, trag la măsea, se-aprind, se dau mari, sar din petrecere-n petrecere, defilează în maşini

decapotabile din care le urlă muzica preferată. Exact cum făceau odinioară părinții lor... Ca străbunii lor cândva... O particularitate anume marchează orașul: gustul pentru viață. Veşnic îndrăgostit de efemer. Din veac în veac, din generație în generație, locuitorii Beirutului dansează pe un vulcan. Ce diferență este între ieri şi acum? Altădată, acest colț al lumii era cel supus pericolului. În zilele noastre, Terra joacă acest rol.

Amestecându-se în mulțime, Noam iubeşte tandru această zi de azi plină de lumi pierdute, acest aici doldora de oriunde. În acest stufos cotidian simte mii de prezențe, țăranii care de mii de ani cultivă valea aceasta de lapte şi miere, negustorii fenicieni, importatori de materii prime, exportatori de capodopere artizanale, grecii lui Alexandru cel Mare, egiptenii dinastiei Ptolemeilor, romanii, arabii musulmani, creştinii Europei cruciadelor, druzii, turcii, Imperiul Otoman, italienii republicilor Veneția şi Genova, francezii, englezii, palestinienii, sirienii... Continentele converg în această fâşie îngustă, între spuma mării şi zăpadă, tejghea pe care ajung mărfuri din Asia, Europa, Africa şi Orient, răspântie a o sută de drumuri deschise. Hoinărind pe străzi, Noam se bucură să noteze că pe-aici nu există nici limbă unică, nici politică unică, nici religie unică. Totul prinde rădăcini, nimic nu-ncremeneşte. Oraşul rămâne mişcător, însuflețit. Până şi în căruțul cu trufandale, tras de un bătrân mândru, îşi dă seama că există fructe de confesiuni diferite, struguri catolici, măsline ortodoxe, mere maronite, portocale sunite, tutun şiit şi smochine druze.

Admira țara aceasta a cărei soartă e să ajungă mereu pe buza prăpastiei, dar să nu cadă niciodată în ea.

Seara, îl impresionează femeile. Toate femeile. Durdulia cu umeri mătăsoşi şi sâni care țâşnesc parcă, zvelta cu trăsăturile pure, subțirica înduioşătoare, uriaşa dezinvoltă,

tânăra cu pielea netedă, matura cu pleoapele fardate, bruneta, blonda, roşcata, cea marcată de vârstă, cea greoaie, planturoasa senzuală, trândava, vioaia, vorbăreaţa, taciturna, cea care dansează, cea care bea, cea care fumează, cea care râde... Fiecare îi pare o taină captivantă, fiecare ascunde un mister de care visează să se apropie. Beirutul întoarce spre el chipul cu manejul lui de prinţese sclipitoare. Uneori, privirile li se întâlnesc. Noam place. Ştie. De când avea douăzeci de ani, corpul lui musculos şi bine cizelat, faţa luminoasă, horbota buzelor, ochii de antracit cu gene lungi atrag. Nu întreprinde totuşi nimic, nici măcar atunci când priviri lungi, grăitoare i-ar da dreptul s-o facă.

Din cauza Ei?

Respinge ideea. Numai Ea există! Niciodată nu a existat altcineva în afara Ei! Trebuie să O uite.

Nu, nu se fereşte să lege o relaţie, crede el, e doar din motive de integritate. La Beirut doreşte femeile, nu o femeie anume. Asemenea unui adolescent, râvneşte în general, nu particularizând.

Cât timp voi mai fi cinstit? se întreabă, în fiecare seară tot mai ispitit.

La miezul nopţii, când sângele îi înfierbântă membrele, pentru a scăpa dorinţei şi a evita derapajul, se întoarce în casa văduvei Ghubril; dar şi acolo i se întâmplă să parcurgă ziarele pentru a vedea dacă nu cumva, din întâmplare, O descoperă în vreo fotografie.

În restul timpului, se pregăteşte, se obişnuieşte cu ideea. Numai de nu s-ar obişnui ideea cu el. Marţi şi-a cumpărat un caiet, miercuri trei pixuri, joi un dicţionar. După duş, s-a aşezat pe scaun, la biroul acela sobru, şi s-a prefăcut că îşi urmăreşte ideea: ritualul, chiar dacă nu ţinea decât câteva minute, poate că avea să-l ducă până la a preface gândul în faptă.

În vinerea aceea s-a aşezat pe stâncile bătute de vânt, de flux, de sare. Contemplă, la picioarele lui, indigoul apei, ierburile lungi care se înclină şi se-ndreaptă la loc după mişcarea valurilor. Meditează. Cum să dispară Natura? Doar e mai puternică decât oamenii, aceste furnici microscopice şi derizorii care, chiar dacă-nnebunesc, chiar dacă se dezlănţuie, nu pot modifica nicidecum cosmosul.

O schimbare de lumină îl face să ridice capul.

Cerul se întunecă dinspre nord; nori cenuşii, negricioşi învăluie orizontul, urcând atât de sus, încât transformă ora prânzului în crepuscul. În spatele lui, încep să urle sirenele. Din depărtare, un huruit anunţă sosirea mai multor avioane.

Ce se-ntâmplă?

Se ridică-n picioare.

Ţâşnind din casele din preajmă, locuitorii Beirutului se adună, scrutând ţărmul. Noam se apropie şi-i ascultă.

— Uitaţi-vă la fum!

— Creşte cu o viteză groaznică.

— Oribil...

— Pompierii afirmă că ţin focarul sub control de o săptămână, dar uite c-a reînceput.

— Pompierii... Păi, câţi mai sunt şi pompierii ăştia?

— Din cauza secetei, totul se pârjoleşte.

— Vântul aţâţă flăcările.

— Mai rău, duce scânteile mai departe. Şi nici asfaltul de pe şosele, nici pietrele din pereţi nu opresc incendiul. Se propagă.

— Doar şase avioane Canadair n-o să ajungă niciodată!

— Autorităţile au evacuat trei cartiere.

— Fir-ar să fie, pân-aici o s-ajungă.

— Aici treaba e urbanizată, focul o să se oprească mai-nainte.

— Tot aşteptând, nici n-o să mai respirăm.

Toată lumea tuşeşte. Noam duce batista la nas pentru a evita inhalarea cenuşii care cade peste tot.

De jur împrejur, fiecare reacţionează cum crede de cuviinţă, care lipindu-şi palma de piatra albastră împotriva blestemului, care depănându-şi mătăniile, care strângând o copită de capră, care pipăindu-şi iconiţa, care mângâindu-şi medalionul cu Mâna Fatimei.

Apare în trombă o maşină de poliţie, şoferul strigând ordine prin megafon:

— Intraţi în case. Închideţi ferestrele. Astupaţi crăpăturile de la uşi. Puneţi-vă măşti textile. Cereţi copiilor şi bătrânior să iasă cât mai puţin. Repet: intraţi în casă, închideţi ferestrele, astupaţi crăpăturile de la uşi...

Mulţimea se împrăştie, nervoasă.

Noam, cu gâtul iritat, cu plămânii atacaţi, se grăbeşte spre locuinţă. Luând-o pe coridor, trece prin faţa bucătăriei, unde văduva Ghubril aruncă plumb topit într-o cratiţă cu apă clocotită. Amestecul trosneşte, bolboroseşte, fumegă, iar femeia pronunţă o formulă incantatorie care să îndepărteze pericolele şi să atragă norocul. Noam pleacă în vârful picioarelor. Beirutul se agaţă de supranatural pentru a se înarma împotriva disperării.

Intră la el în cameră. Dincolo de balcon, s-au stins şi cerul, şi marea: tenebrele se-ntind, deşi e doar prânzul.

De data aceasta, ideea-i dă aripi.

Noam se aşază la birou şi-ncepe.

PARTEA ÎNTÂI
LACUL

1

M-am născut acum câteva mii de ani, într-o țară cu pâraie şi râuri, pe malul unui lac care s-a transformat în mare.

Din modestie sau din prudență, aş fi preferat să nu fi scris niciodată aceste cuvinte, care aduc la lumină un destin pe care până acum l-am ținut secret.

Le-am ascuns oamenilor acest adevăr cu mii de precauții; i-am evitat, i-am mințit; am fugit, am călătorit, am umblat fără țintă, mi-am însuşit noi limbi; m-am ascuns, m-am izolat, mi-am schimbat numele, m-am cosmetizat, deghizat, mutilat; am pândit anonimatul, am îndurat singurătatea deşertului, ba chiar am plâns uneori. Nu conta. Trebuiau să mă uite, să-mi piardă urma. De ce mă temeam? Longevitatea mea nu ar fi întârziat să-i intereseze, fiindcă, dintotdeauna, oamenii caută nemurirea sub bolta cerului, pe sub pământ, pe suprafața acestuia, prin religie, prin ştiință, prin posteritate; numai că nemurirea mea – de neînțeles – i-ar fi umplut de ură. Semenii mei şi-ar fi dat seama că nu erau... semenii mei. Odată trecută uimirea, m-ar fi urât fiindcă sunt aşa cum sunt, s-ar fi urât fiindcă sunt aşa cum sunt. Imunitatea mea la moarte – eram convins de asta – nu ar fi făcut altceva decât să le provoace ciuda, gelozia, ranchiuna, violența, pe scurt o avalanşă de nefericire. Îmi era teamă de consecințe. Pentru ei, nu pentru mine.

M-am născut acum câteva mii de ani, într-o țară cu pâraie şi râuri, pe malul unui lac care s-a transformat în mare.

Din modestie sau din prudență, aş fi preferat să nu fi scris niciodată nici aceste cuvinte, nici altele, fiindcă am văzut lumina zilei într-o perioadă neîntinată de existența vreunui alfabet. Pe când se asculta. Se ținea minte. Se

întărea memoria. Aveam deja patru veacuri când s-a inventat scrisul şi voi povesti mai încolo ce efect a avut asta asupra mea. Chiar dacă acum scriu în douăzeci de limbi, unele care se mai vorbesc, altele uitate, consider că puterea aceasta de a prinde realitatea pe o foaie de hârtie este de o îndrăzneală bizară.

M-am născut acum câteva mii de ani, într-o ţară cu pâraie şi râuri, pe malul unui lac care s-a transformat în mare.

Din modestie sau din prudenţă aş fi preferat să nu fi scris niciodată acestea cuvinte despre oameni, aceste animale bântuite de neant. Un proverb german spune: „De cum se naşte un copil, e destul de bătrân ca să moară." Precizez: cum se trezeşte o conştiinţă, cum află că va dispărea. Şi-ncă de la început nu îşi admite caracteristica fundamentală, cunoaşterea propriei mortalităţi. Concluzia? Frustrată de la natură, esenţialmente inconsolabilă, fiinţa omenească este sortită nefericirii.

Dar eu, care supravieţuiesc de atâta timp, am parcurs eu oare experienţa fericirii? Permiteţi-mi să-mi depăn povestea înainte de a vă răspunde.

M-am născut acum câteva mii de ani, într-o ţară cu pâraie şi râuri, pe malul unui lac care s-a transformat în mare.

Din modestie sau din prudenţă, aş fi preferat să nu fi scris niciodată aceste cuvinte.

Or iată că în seara aceasta le-am scris.

De ce m-am hotărât să rup tăcerea?

Fiindcă mi-e frică.

Pentru întâia oară în zeci de secole, mi-e frică...

*

Mi s-a povestit că ploua. O ploaie liniştită, domoală, caldă. O ploaie care desfăşura culorile curcubeului ce stătea să vină.

În locuinţa noastră lacustră, Mamei i s-a rupt apa. Am ţâşnit din ea iute ca un peşte şi am fost prins de mâinile uscate ale Mamaşei, bunica mea. Deşi fusesem primul care o luase pe calea aceea, naşterea nu a durat mai deloc.

— Am fost făcută pentru asta, repeta mândră Mama, arătând către cele zece surori ale mele.

Poate graţie magnificelor ei şolduri rotunde să fi fost făcută pentru a da naştere la copii; pe de altă parte totuşi, şi eu mă dovedisem dotat întru naştere. Fin, suplu, uşor, cu pielea netedă, fusesem împins de o dorinţă de a trăi care nici că a slăbit de atunci.

În ce zi să mă fi născut? Într-una în care ploua. În ce lună? În luna chirpiciului, cea care urma lunii semănatului. În ce an? La o sută treizeci şi patru de ani după bătălia de la Ilode. În copilăria mea, nimeni nu îşi mai amintea de bătălia de la Ilode, dar începând de la ea se numărau anii.

Aşadar, am apărut în peisaj în anul 134, acum câteva mii de ani. Prea multe domnii au trecut de-atunci, prea multe societăţi s-au prăbuşit, prea multe civilizaţii au dispărut pentru a putea lega un fir genealogic de calendarul cunoscut. Proveneam dintr-o eră în care oamenii nu stăteau să măsoare timpul ca azi, nu aveau nici dată de naştere, nu erau nici botezaţi, nu aveau nici documente de stare civilă, nici nu-şi serbau aniversarea, ci erau doar proprietari de amintiri comune. Acele lacune nu ne împiedicau să venim pe lume, să o locuim şi să ne bucurăm de ea. Într-o dimineaţă cineva se năştea şi se şi pornea o petrecere. Într-o seară cineva murea şi o altă sărbătorire se punea la cale.

Mă purtam ca o fiinţă omenească normală, ieşită dintr-o mamă normală şi un tată normal. Am fost la început un copil normal, apoi un adult normal, care se rănea, sângera

şi se speria de pericol. A fost nevoie de acea întâmplare de pe insuliță pentru ca... Să nu ne grăbim însă...

Când începe viața unui individ? La naştere, când iese din pântecul matern?

Nu, doar a stat acolo nişte luni de zile.

În clipa concepției, când sămânța masculină a întâlnit matricea feminină?

Nu, fiindcă sperma şi ovulul erau acolo, în carnea bărbatului şi a femeii, mult înainte de întâlnirea lor.

Atunci, la naşterea tatălui şi a mamei?

Nici măcar aşa, căci tatăl şi mama provin şi ei din părinții lor, care au pornit din părinții lor, care purced din părinții lor care... Ereditatea merge-napoi până la infinit. Se poate determina secunda în care genele şi-au luat în primire calea lor ca gene? Trebuie oare să ajungem până la primul bărbat şi până la prima femeie? Oricum nu vor fi descoperiți nici bărbatul inițial, nici femeia primordială... În noi există milioane de elemente care ne fac să fim şi care existau mult înaintea noastră. Nici o viață nu-ncepe, ci rezultă. Dintotdeauna a fost ceva înainte de a fi ceea ce e.

Cu toate acestea, eu ştiu când mi-a început propria viață. Cu certitudine. Când am întâlnit-o pe Noura. Strălucitoarea Noura. Superba Noura. Teribila Noura. După Mama, încă o femeie i-a dat naştere lui Noam, o femeie care... Iertare, accelerez inutil ritmul... Scuzați-mi stângăcia, practic prea puțin arta scriitoricească. Şi-apoi... cum să amân s-o amintesc pe Noura?

Pe vremea mea, copilăria era scurtă. Nu învățam nici să citim, nici să scriem şi nici o şcoală nu ne fractura anii. Chiar dacă nu frecventam cursurile nici unei şcoli, învățam în schimb din belşug: să respectăm zeii şi spiritele, să vânăm animalele comestibile, să eliminăm animalele dăunătoare, să ne apărăm de animalele periculoase, să dresăm animalele domestice, să avem grijă de turmele de

capre, să mulgem muflonii, să culegem fructe, să semănăm plante, să le plivim, să le udăm, să le apărăm de sălbăticiuni, să le culegem şi să le conservăm. Educaţia noastră mai însemna şi igiena personală, vopsirea corpului, pieptănatul. La care se adăugau bucătăria, ţesutul, cusutul, luptele şi fabricarea de unelte.

Copilăria se termina repede. Când îi dădea părul pe trup, băiatul devenea bărbat; la prima sângerare menstruală, fata devenea femeie. Metamorfoză marcată de ceremonii, de ritualuri precise, radicale, crude uneori, la care, pe când eram ţânci, năzuiam, dar de care ne era şi frică în acelaşi timp. Odată atinsă pubertatea, se alcătuiau cuplurile, prin alegerea de către părinţii din cele două familii ale tinerilor.

Astfel, la treisprezece ani ai mei m-au unit cu Mina. La treisprezece ani, sexul meu a pătruns într-un vagin. La treisprezece ani, sperma mea s-a răspândit într-un pântec.

Lucru care mi-a plăcut nu cine ştie ce.

Desigur, îmi dădeam toată silinţa, dar mai mult îmi plăcea să mă joc cu câinii, să zburd cu caprele, să strâng muflonii, să mă uit la năvala vreunui torent, ba chiar, trebuie să recunosc, să mă bat cu prietenii. Fără a-mi repugna, nu puneam prea mult preţ pe împreunare. Atmosferă călduţă care nu-mi punea probleme nici mie, nici apropiaţilor mei. Nu posedam o femeie nici pentru a descoperi voluptatea, nici pentru a ne apropia de extaz, ci pentru că aşa se lega un bărbat de-o femeie, imediat ce trupurile începeau să li se coacă. Plăcerea sau neplăcerea erau nuanţe care nu-şi făceau apariţia nici în conversaţiile, nici în gândurile noastre.

Până una-alta, asimilam prea puţinul meu chef de Mina cu câteva aversiuni intime: mirosul seminţei mele mă punea în încurcătură – era ca de peşte mort de-o săptămână –, iar felul în care arăta mă descumpănea – de ce albul devenea transparent, apoi galben şi cum de substanţa acea lipicioasă

se usca aşa de repede? Minei, în schimb, ale cărei arome interioare mă îngrețoşau mai puțin, nu-i reproşam nimic.

Din nevinovăție, din lene, fiindcă eram ascultător şi respectam tradiția, nu bănuiam constrângerea la care eram supus: comunitatea noastră mă strunise să fac dragoste fără ca eu să fi simțit nevoia. Chiar dacă părul de pe trupul meu avusese timp să crească, dorința mea nu făcuse acelaşi lucru. Sigur, pitit în spatele tufişurilor, împreună cu prietenii mei, pândisem sânii, fesele, pântecele vecinelor, pe când acestea se spălau la pârâu... Dar e totuna să spionezi şi să râvneşti? Să spui vorbe lubrice între prieteni e de-ajuns pentru a le transforma în imagini mentale, în obsesii, în fantasme? Habar n-aveam ce-nsemna senzualitatea. Ar fi trebuit să simt dorința neîmplinită pentru ca apoi să râvnesc la Mina; ar fi fost nevoie ca pasiunea să mă fi făcut să mi-o doresc în brațe, lipită de coapse, pentru ca înlănțuirile noastre să mă îmbete. Or societatea îmi oferise sațietatea înaintea setei. Însurat la treisprezece ani, mă culcam cu nevasta mea. Nu era vorba despre plăcere, ci despre o regulă.

Cu toate acestea cunoscusem vraja carnală, resimțisem cu puțin timp înainte orgasmul, dar... Nu, lucrul acesta îl voi povesti la timpul lui. Iertare, dar opresc aici digresiunea, altfel povestea s-ar încurca de tot.

Prin urmare, Noam prospera, alături de Mina, la ei în sat.

Nu mă credeam o persoană importantă.

Nici măcar o persoană nu mă credeam.

Pur şi simplu nu mă credeam în nici un fel.

Zilele îşi urmau unele altora, anotimpurile tot aşa. Luam parte la un marş colectiv. Nu trăiam istoria mea, ci istoria noastră, între ai mei, la fel ca ai mei. Nu aşteptam – cred – nimic special de la existență, nimic altceva decât să meargă mai departe.

Mina a adus pe lume un băiat, apoi o fată, apoi gemeni. Ceea ce înseamnă că mi-au fost dăruiți un fiu, o fiică, apoi gemenii.

Nici unul nu a dus-o mai mult de un an. Mama, atât de mândră de cei unsprezece copii ai ei, a trebuit să nască de optsprezece ori. A te înmulți se dovedea o sarcină anevoioasă, ingrată, presărată cu eşecuri. Primeai un boț de carne care scâncea, îl îngrijeai, îl hrăneai, îi stingeai setea, îi asigurai odihna, dar aveai grijă ca acea legătură ce risca oricând să se rupă să nu ajungă nici prea puternică, nici prea strânsă. Dacă doreai să te ataşezi de un copil, atunci aveai răbdare până pe la şapte ani, când învinsese bolile copilăriei. În ziua de azi, unele persoane numesc cel de-al şaptelea an de viață „vârsta rațiunii”; cândva, aceasta era vârsta la care te puteai hazarda să iubeşti un copil, având deja motive s-o faci.

Chiar este o obligație să-ți iubeşti copiii? Mulți din jurul meu s-ar fi lipsit de asta; le era de ajuns să-i crească, să-i hrănească, să-i ducă până la pubertate spre a-şi câştiga stima comunității. De ce să-i mai şi iubească? Că doar iubirea nu uşurează nici paternitatea, nici maternitatea.

Mina îşi adora copiii, aşa că era foarte nefericită. Fiecare agonie a lor îi smulgea lacrimi, o ducea la perioade de prostrație, în care refuza să o mai ating. Personal, din instinct, mă mulțumeam, când era vorba despre sugari, cu o disponibilitate eficientă, funcțională, care mă angaja extrem de puțin emoțional.

Recitind aceste rânduri, constat că îmi relatez cu detaşare viața de atunci.

Nimic nu sună mai corect decât acest termen... Trăiam detaşat. Habar nu aveam că Noam putea fi diferit, se putea individualiza, avea gânduri ale lui, gusturi numai ale lui, ambiții ori refuzuri. Nu eram un altul, ci eram ceilalți.

A fost nevoie s-o întâlnesc pe Noura pentru ca totul să se schimbe... Nu! iar o iau la galop. Să revenim.

În sat, duceam o viață plină de muncă şi de nelinişti. Burțile ne erau pline, dar inimile în stare de alarmă. Dacă, mulțumită zeilor şi spiritelor îngăduitoare, mulțumită Lacului şi râurilor bogate în peşte, mulțumită câmpurilor fertile şi vitelor durdulii, nu ne temeam de foame, în schimb ne era frică de Vânătorii care apăreau de niciunde, fie singuri, fie în bande organizate. Nu existau nici pacea, nici speranța ei, iar noi rămâneam permanent în alertă. Nimic nu ne garanta ordinea şi siguranța, trebuia să fim mereu suspicioşi, să ne manifestăm vigilența, să ne apărăm, să ne batem, altfel putând sfârşi jefuiți şi masacrați.

Se murea din belşug pe vremea aceea. Fireşte, fiecare individ nu avea decât o singură viață de pierdut, dar de pierit se pierea din cauze diferite. Muream loviți de laba ursului, atacați de mistreți, muşcați de lupi; muream în urma căderii de la înălțime, răniți, de febră ori indigestie; muream din cauza capului, gurii, dinților, măruntaielor, sexului; muream fiindcă ni se rupea vreun os, fiindcă ni se umfla vreo gambă, fiindcă supura vreo rană, fiindcă ni se îngălbenea pielea, fiindcă ne acopeream de coji, fiindcă bubele ne măcinau organele interne; muream de slăbiciune, de epuizare, de infecții, loviți de duşmani. Nimeni nu murea de bătrânețe. Timpul nu decanta moartea, nu avea timp s-o facă...

Popoarele de pe malul Lacului trăiau între ele în bună înțelegere. Ne uneau activitățile zilnice, dar şi credința în Cei Nevăzuți: împărțeam între noi Lacul şi Spiritul lui, râurile şi Sufletele lor, izvoarele şi Nimfele lor, cărora le sărbătoream cultul. Cum luxurianța naturii nu ne împingea la rivalitate, satele noastre erau prietene. Făceau între ele schimb de obiecte şi de femei. De ce de obiecte? Fiindcă pietrarul cutare făcea nişte topoare excelente, vărul lui vârfuri de

săgeți ascuțite, bijutierul cutare făcea coliere de os rafinate, țesătorul cutare producea pânzeturi minunat colorate, tăbăcarul cutare aducea pieile la o suplețe perfectă. De ce femei? Să se fi dovedit abia în satul vecin mai bune, iar în cel de mai departe excepționale? Foarte puternic, obiceiul reprezenta o necesitate pulsând din străfunduri, a cărei motivație ne scăpa.

Ce ştiam despre restul lumii? Nici unul dintre noi nu se aventurase la mai mult de trei zile depărtare de râu sau, dacă o făcuse, nu se mai întorsese. La un moment dat, un călător exaltat şi bun de gură, căruia îi dădusem găzduire, ne povestise o seară-ntreagă şi despre alte lacuri, din care apa nu se putea bea, cu undele agitate, capricioase, clocotinde, ce te puteau omorî. Îi ascultasem plăsmuirile extravagante din plictiseală, fără a le crede, păstrând din ele doar două idei principale: locuiam în centrul universului şi nici un alt popor nu era de valoarea noastră.[1]

[1] Nu ştiam nimic despre apa sărată. Pentru noi, cei care locuiam departe de mări şi de oceane, cărora nici măcar nu le presupuneam existența, diferența dintre felurile de apă se făcea altfel. Aveam *apa vie* a izvoarelor, *apa toropită* a lacului şi *apa căzătoare* care venea din cer. Acestea exprimau zeități distincte – Nimfele binefăcătoare, Lacul protector, Spiritele cerului –, iar între ele nu stabileam nici o legătură. De altfel, nici nu aveau acelaşi gust... Deosebite între ele şi calitativ, şi cantitativ, cele trei ape aveau funcții diferite: *apa vie* era pentru băut, *apa toropită* ne dăruia hrana, *apa căzătoare*, mai ambiguă, ne aducea fie o recompensă, fie o pedeapsă, după cum zeii, părinți ştiutori, reacționau la comportamentul nostru. Nu ne-a dat niciodată prin cap că era vorba despre acelaşi lichid care se evapora din lac pentru a alcătui norii, care, lăsându-şi conținutul pe suprafața pământului, produceau pânze freatice care țâşneau mai apoi prin izvoare, care, hrănind la rândul lor pâraiele şi râurile, dădeau naştere lacului. Această continuitate ne scăpa. Clasificam lucrurile după cum arătau şi ce utilitate aveau pentru noi. Acum, acest drum al fluidelor, dovedit de savanți, îmi provoacă un

Experiența mea de atât de multe mii de ani îmi dovedeşte că oamenii au fost mereu gata să recurgă la rasism; nu observ nimic mai spontan – ca să nu zic mai natural – decât dispreţul unui grup faţă de alt grup.

Pe malul Lacului cum ne aflam, noi, Statornicii, ne consideram nişte oameni superiori Vânătorilor, rasa aceea abjectă. Limba nu o vorbeau – limba noastră adică – şi se strigau cu nişte urlete ca de animal, prefăcându-se că aşa se-nţeleg – dar ce, câinii nu pricep lătratul celorlalţi câini? Puţeau, abia de se spălau, nu se despăducheau, mâncau urât. În sfârşit, dormeau pe-afară sau prin caverne, ca lupii, în cel mai bun caz în nişte corturi din piei, pe care le ridicau şi le demontau, habar neavând ce înseamnă să construieşti case, mulţumindu-se să ucidă, să mestece, să se acupleze, să doarmă. Nişte animale! Buni doar să îşi omoare prada sau să culeagă fructe de prin pomi. Odată ce terminau de jefuit un loc, îl şi părăseau şi nu se mai întorceau decât după ani şi ani, când flora şi fauna se regeneraseră, pentru a le jefui din nou. Nişte prădători! În loc să înveţe să observe plantele, pentru a le putea cultiva, în loc să strângă cirezi pentru a avea lapte, piei şi carne, se condamnau la un veşnic vagabondaj. Distrugeau, nu produceau. În timp ce noi, Statornicii, adunaserăm grâne şi peşte afumat, care ne permiteau să trecem peste lunile mai grele, ei supravieţuiau de pe o zi pe alta – cei mai isteţi duceau câteodată cu ei un sac de alune, dar cei mai voinici îi omorau pe cei mai isteţi pentru a le fura proviziile.

— Oricum, îşi omoară copiii, murmura Mama, pipăindu-şi amuleta de ambră, care alunga demonii.

---

vertij copleşitor. Cine a proiectat toate acestea? Ce mână de sus zădărniceşte capcanele şi reuşeşte să zidească această armonie? Şi, dacă despre hazard este vorba, atunci acest hazard are geniu!

„Ucigaşii de copii”, aşa cum erau numiţi barbarii aceia. Nu ştiam dacă era vorba despre o legendă sau despre un adevăr; când vedeam mame vânătoare sau taţi vânători gata să facă orice pentru a-şi hrăni ţâncul pe care-l ţineau lipit de ei, ne străduiam să ne închipuim că urmau să îşi masacreze progenitura.

— Acu-l halesc, insinua Abida, sora mea născută imediat după mine.

— Ce grozăvie! ţipa Bibla, sora mea cea mai mică. Oamenii nu se mănâncă între ei.

— Vânătorii nu sunt oameni!

Cum ne certam deseori pe această temă, într-o seară Pannoam, tata, ne-a propus o explicaţie:

— Vânătorii se înmulţesc mai puţin fiindcă nu se pot deplasa cu mai mulţi copii după ei. Fiecare părinte duce câte un bebeluş. Nu se-ncurcă şi cu un alt nou-născut până când cel dinainte nu poate să zburde pe picioarele lui. Nu-şi alcătuiesc niciodată, ca noi, familii mari.[2]

Tata căuta vorbele cele mai drepte chiar şi atunci când se referea la Vânători, obiectul terorii noastre, a popoarelor Lacului.

Când s-a stins bunicul, Kaddour, pe la treizeci de ani, din cauza unei boli care-i umflase burta, tata a devenit conducătorul satului.

— Pannoam? Nimeni nu-i mai presus decât el! repetau oamenii.

Pannoam avea calităţile unui lider şi, mai mult de-atât, asta se vedea de la prima privire. Nu doar că se impunea prin corp – picioare lungi, lat în umeri, muşchi reliefaţi –, lucru pe care l-am moştenit şi eu, dar chipul lui răspândea o linişte bine controlată. Dacă gâtul gros, maxilarele

---

[2] Mamele le dădeau mult timp să sugă bebeluşilor, ceea ce reducea riscurile de a rămâne grele în respectivele perioade.

puternice, tâmplele parcurse de vene ieşite în relief indicau un temperament capabil de agresivitate, fruntea înaltă dovedea inteligența, ochii îi exprimau blândețe şi buzele pline, voluptate. Oriunde îşi făcea apariția, întruchipa ce era de aşteptat de la un bărbat, ce era de nădăjduit de la o căpetenie.

— Să vezi şi să prevezi, Noam, îmi tot repeta. Trebuie să vezi şi să prevezi. Să nu te mulțumeşti cu ce este, să te ocupi de ce va fi.

Pannoam a făcut numeroase schimbări, într-atât de departe îşi îndrepta atenția.

A ordonat abandonarea caselor lacustre din lemn, ridicate pe piloni, pe care le construiam iarna în noroi, în clipa refluxului.

— De ce să ne schimbăm? Mereu s-a făcut aşa! au protestat cei care le locuiau.[3]

— Apele cresc.

— Depinde de anotimp.

În timpul anului, înălțimea acestora mergea până la cea a doi oameni. Toamna, luciul apei se ridica de-a lungul stâlpilor, atingând podelele caselor, ba chiar inundând unele dintre ele. Popoarele Lacului percepeau umflarea apelor ca pe o dovadă a mâniei spiritelor şi nu reacționau altfel decât prin sacrificii şi ofrande. Când nivelul apelor scădea, vedeau în asta rezultatul dovezilor de pietate, care potoliseră supărarea divinităților.

După părerea lui Pannoam, nivelul mediu creştea, deşi mulți negau acea realitate. Întrucât o casă rezista cam zece ani – un pic mai mult dacă era construită din stejar, față de cele din răşinoase –, fiecare familie era obligată să se

---

[3] Satele lacustre au fost fără îndoială primele cămine care au asigurat o sedentaritate permanentă, fiindcă lacul garanta o hrană practic constantă, suprimând necesitatea deplasărilor.

îndepărteze de Lac pentru a ridica una nouă, neputând-o reface în locul inițial, dovadă că apele măcinau încet malurile.

— Nu e fatalitate, Noam, e doar o schimbare.

— Care e diferența?

— Fatalitatea o suporți. La schimbare te adaptezi.

— Dar ne rugăm la spiritul Lacului, la sufletele râurilor.

— Mă îndoiesc că Spiritul Lacului şi Sufletele râurilor țin seama de dorința noastră. Dacă divinitățile au hotărât să crească apele, atunci acestea vor creşte indiferent de dorința oamenilor. Ține de noi să le ascultăm, Noam, fiindcă sunt mai puternice decât noi.

A reuşit să convingă locuitorii, cum mă convinsese şi pe mine, să îşi ridice casele pe o poziție uscată şi protejată, de deasupra Lacului. Aşa că întreg satul s-a mişcat din loc. Tata a profitat pentru a recomanda utilizarea a două materiale: fundația din piatră, pereții din chirpici pe armătură de lemn: astfel, pereții dovedeau o rezistență serioasă în fața vânturilor şi intemperiilor.

Pannoam, care îmi cerea să vin peste tot cu el pentru a mă învăța cele trebuincioase, a convins populația să îşi organizeze lupta cu pericolele din afară. Dacă la noi exista deja o împărțire a sarcinilor – unii săteni făceau olărie, țesături, sfori, alții tăiau piatra sau lemnul –, ne-a sugerat să sporim îndatoririle.

— Unii se vor ocupa doar cu paza satului. Scutiți de alte corvezi, vor fi cei care se vor opune vagabonzilor singuratici ori hoardelor de Vânători.

Sătenii s-au înfuriat:

— Doar nu ne atacă tot timpul! Deci, dacă ne luăm după planul tău, Pannoam, noi, ceilalți, care muncim pământul sau creştem animalele, vom ține în spinare nişte leneşi care nu-şi vor face treaba decât din când în când?

Tata a motivat că „leneşii” vor face zilnic exerciţii cu armele, îşi vor dezvolta abilităţile pentru luptă, îşi vor perfecţiona topoarele, cuţitele, suliţele. Eforturile comunităţii vor fi răsplătite prin aceea că respectivii îşi vor dedica viaţa apărării celorlalţi.

— Ştiţi la fel de bine ca mine că nu fiecare om e bun pentru cultivarea pământului sau creşterea animalelor. Ştiţi la fel de bine ca mine că un bun paznic de capre sau un bun cultivator de orz nu e neapărat şi un luptător de neclintit. Şi ştim cu toţii că o vârstă te-mpinge să zburzi în toate părţile, să te agiţi, să sari la bătaie, şi-apoi vine o alta când te-apuci să te gândeşti la tot şi la toate. Împărţirea rolurilor permite desăvârşirea întru respectul fiecăruia.

Împotriva oricărei aşteptări, Pannoam a obţinut acordul satului. Zece băieţi cu temperament sangvin, care căutau primejdia cu orice preţ şi ai căror muşchi şi suflete dădeau în clocot, au alcătuit un batalion de elită care să ne apere, pe noi şi câmpurile, cirezile, hambarele noastre, de intruşi şi de tâlhari. Tata tocmai inventase poliţia şi armata.

Lumea s-a bucurat, s-a lăudat, iar zvonul s-a întins. Diferiţi conducători ai popoarelor Lacului au venit să observe, uneori timp de luni de zile, cum arăta sistemul lui Pannoam şi, fiindcă acesta le-a vorbit cu pricepere, fără trufie, cu grijă, l-au dus acasă la ei.

Toată lumea îl admira pe tata. Eu îl iubeam.

L-am iubit mai mult decât pe oricine altcineva. L-am iubit până la a nu pune sub semnul întrebării nimic din ce afirma. L-am iubit dorindu-mi să-i semăn până la cel mai mic detaliu. L-am iubit până la abnegaţie. Dacă mi-ar fi zis: „Omoară-te!”, mi-aş fi pus capăt zilelor.

Nici o clipă nu mi-aş fi imaginat că s-ar fi putut înşela, nici în privinţa deciziilor, nici a alegerilor pe care le făcea pentru noi. Astfel, nu i-am ţinut vină fiindcă îmi impusese căsătoria cu Mina, nu i-am reproşat că mă condamnase la

sex fără savoare, acceptam destinul pe care mi-l stabilise – acela de a-i fi urmaş –, cultivând totuşi o unică îndoială, spaima de a nu-l putea egala.

Cu părul şaten, foarte frumos, un pic creț, Mama îşi arăta minunații ei dinți de ființă lacomă şi nurii unui trup sănătos şi lipsit de griji. Veselă, voinică, aborda sătenii cu un amestec de bunăvoință şi autoritate care o făcea pe cât de puternică, pe atât de categorică. Modul în care avea grijă de propria înfățişare – bijuterii, unghii vopsite, farduri subtile, coafuri elaborate, parfum de trandafiri – nu o lipsea de naturalețea plină de viață, dar o ridica mai presus de celelalte femei. Se impunea. Îşi iubea oare bărbatul? Sigur e că-i plăcea enorm să-i fie nevastă, îi plăcea să-l iubească exact pe el, cel superb, căpetenia. Gloria lui se răspândea şi asupra ei.

Noam, fiul lui Pannoam, se pregătea liniştit să devină viitorul Pannoam. Nimic nu deosebea fiul de tată, cu excepția celor câțiva ani – cincisprezece –, iar viitorul meu se desena nobil, magistral, ordonat, identic.

Şi-apoi a apărut Noura.

Şi-apoi au venit furtunile.

De altfel, Noura însăşi însemna o furtună.

Şi fiul s-a împotrivit tatălui.

*

— Nu te mai uita aşa la mine, c-o să rămân grea.

Acestea au fost primele cuvinte pe care mi le-a adresat Noura. Nu ne cunoşteam, eu umblam printre ai mei, pe când ea se afla pe un teritoriu străin; în pofida acestei lipse de siguranță, mi-a zic cu glas catifelat:

— Nu te mai uita aşa la mine, c-o să rămân grea.

Rămăsesem cu gura căscată, îndoindu-mă că am înțeles bine.

Noura mă privea amuzată, cu pleoapele coborâte pe jumătate peste sublimii ei ochi verzi. Deşi mai zveltă decât mine, aveam senzaţia că mă domina. Lucrul acesta ţinea de ironia sprâncenelor ei desenate într-un arc de o asemenea puritate încât păreau pictate, de exactitatea trăsăturilor, de graţia siluetei, de fineţea mândră a membrelor şi, mai ales, de imobilitatea ei locuită – fiindcă, deşi nu se mişca, simţeam mii de forţe agitându-se-n ea, forţe care o împingeau către mişcare, dar pe care reuşea să le-mblânzească, forţe care-i confereau greutatea şi prezenţa, forţe care, în unele momente, ieşeau la suprafaţa pielii sub forma unui freamăt.

— Nu te mai uita aşa la mine, c-o să rămân grea.

Corpul meu îi sesizase imediat frumuseţea: o flacără-mi împurpurase chipul, buzele mi se desfăcuseră, pieptul îşi ţinea respiraţia, picioarele parcă-mi prinseseră rădăcini. Încremenisem. Nici un gând nu-mi mai trecea prin cap. Odată cu trezirea cărnii, conştiinţa îmi aţipise. Inaugurând o îndelungă serie, eram supus „efectului Noura”: corp vioi, spirit greoi.

Când am reuşit să înţeleg că vorbea cu mine – şi despre mine –, am început să tremur de frică să nu fi auzit şi alţii, ceea ce m-ar fi acoperit de ruşine. O verificare rapidă, de jur împrejur, m-a liniştit. În acea zi de târg, fiecare îşi vedea de treburile sale, care oferind afine negre culese de pe coastele munţilor, care expunând farfurii ori oale de lut ars, care vânzând ocru, care mănunchiuri de cânepă ori de urzici, care desfăşurându-şi pânzeturile, care lăudându-şi pelerinele din piele, care etalând pe o rogojină sandale şi papuci, fără a mai socoti sătenii care se grăbeau fluierând la câmp. Ce naivitate din partea mea! Noura – încă n-o ştiam – arunca săgeţi infailibile: dacă ar fi vrut să ajungă până la acei gură-cască din târg ori până la negustori, către ei şi-ar fi proiectat vocea; numai că o modulase doar pentru mine,

numai pentru mine, stabilind o complicitate, ba chiar o intimitate imediată între noi. Abia de ne apropiaserăm şi deja împărtăşeam o taină.

Pentru a-mi reveni din tulburare, am îngăimat:

— Pe mine mă... mă cheamă Noam.

— Te-am întrebat eu ceva?

Şi şi-a întors fața, părând absorbită de conversația pe care tatăl ei o începuse cu al meu, stând amândoi aşezați sub Teiul Dreptății, locul unde, de obicei, Pannoam asculta plângerile oamenilor. Profitând de clipa de răgaz, am admirat năsucul delicat al Nourei, un nas frivol care spunea o cu totul altă poveste decât pomeții bine conturați, aprigi, ori decât fruntea netedă, virginală. Le urmărea discuția atentă, clătinând din cap, ba dându-le dreptate, ba dezaprobându-i.

Încetasem să mai exist pentru ea, ceea ce mi se părea insuportabil.

I-am atins încheietura mâinii pentru a o face să comunice iarăşi cu mine. A tresărit oripilată, a dat un pas înapoi şi s-a uitat lung la mine, ridicând sprânceana, cu aer sever, ca atunci când dojeneşti un copil prins făcând o greşeală. Scântei de mânie îi țâşneau din ochii luminați de vinişoare aurii.

În pofida iritării de care dădea dovadă, am insistat:

— Nu mi-ai zis cum te cheamă.

— O să-ți spun dac-o să vreau să mă chemi.

Ferm, prompt, mi-a-ntors spatele cu o forță care însemna: „Gata! Nu mă mai deranja.”

Niciodată nu se purtase cineva aşa cu mine! Cine se credea străina asta?

Am bătut din picior. A clipit. M-a cuprins indignarea:

— Ştii că sunt fiul căpeteniei?

— Oricine trebuie să fie fiul cuiva... mi-a-ntors-o ridicând din umeri.

Şi a plecat, întorcându-mi ostentativ spatele.

De ciudă, m-a învăluit ura. Incapabil să mai ascult ce îi explica acel străin lui Pannoam, eram copleşit de ispita de a o lua la bătaie pe fata aceea, ei da, de a o pălmui, de a da cu ea de pământ, de a o trage de păr pân-ar fi cerut iertare. Ei, şi-atunci n-ar mai fi putut face pe indiferenta!

Să-mi fi presimțit duşmănia crescândă? Ceafa ei fină şi omoplații îi fremătau, de parcă ar fi perceput cum mă furnicau pumnii.

Tații ni s-au îmbrățişat, apoi Pannoam şi-a întins brațul arătând casele: împingând o poartă invizibilă, oferea satul străinilor, invitându-i să intre.

Fata s-a răsucit pe călcâie, a luat-o spre mine, s-a lipit de pieptul meu, aproape, foarte aproape, respirație lipită de respirație, şi-a murmurat cu voce de cap, cu ochii-n pământ, cu timiditate s-ar fi zis:

— Bună ziua, Noam. Mă cheamă Noura. Mă bucur să te cunosc.

Am rămas ca vrăjit. Mirosea la fel de minunat ca o floare, răspândind un parfum dulce, piperat, amețitor grație unei nuanțe de răşină. Mi se părea că adulmec o taină.

— Ziua bună!

Răsucindu-se, Noura şi-a luat de mână tatăl şi, veselă, mai sprintenă decât o copiliță, a coborât împreună cu el pe-acolo pe unde se îngusta cărarea ce ducea spre malul Lacului, printre sălcii şi stufăriş.

În acea dimineață aerul era aspru şi fierbinte. Pe deasupra apei, cerul îşi desfăşurase un albastru feroce.

Cine mai era şi Noura asta? Doar într-o clipită suflase şi fierbintele şi recele, avusese cincisprezece, treizeci, şi-apoi opt ani. Doar într-o clipită picurase în mine uimire, fascinație, curiozitate, necaz, ură, speranță.

M-am apropiat de tata.

— Cine e?

— Tibor, vindecătorul de oameni şi de animale, mi-a răspuns Pannoam.

Nu i-am explicat că eu despre Noura îl întrebasem. Din instinct, presimțeam că febrilitatea pe care o iscase în mine însemna un pericol.

— Şi de ce a venit Tibor să te vadă?

— Ca să ne propună serviciile lui. Locuia într-un sat de pe malul Lacului, la mai multe zile de aici, de pe malul de unde răsare soarele, care a fost distrus de noroaie.

— De noroaie?

— După nişte furtuni, s-a desprins o parte din deal. Pământul a luat-o la vale, pe râpile dinspre mal. Şi nimic nu i-a stat în cale.

M-am aşezat în locul lui Tibor, unde stăteau cei care-i cereau sfatul tatei. Peisajul era învăluit în linişte, în demnitate, într-o armonie care, purtată pe aripile aromei suave şi domoale de tei, incita la contemplare. Iar mie-mi venea să plâng, să mă tăvălesc pe jos.

— Şi Tibor ăsta doar o fată are?

— Da.

S-a încruntat. Am crezut că-mi împărtăşea îngrijorarea.

— Ciudat!

— Ce e ciudat, Noam?

— Cum de are atât de puțini copii? Şi nici o nevastă? În felul ăsta trăiesc Vânătorii. Nu Statornicii. Nu cumva tatăl şi fata țin de Vânători? Nu cumva sunt barbari? Îi bănuieşti de ceva?

Şi-am înțeles pe dată sursa îngrijorării mele: dacă fata trezise în mine atâtea emoții diferite, atroce, era fiindcă nu făcea parte din neamul nostru! Evident, ascundea în ea o Vânătoare, o Vânătoare care ştiuse să se spele, să fie elegantă, pieptănată, îngrijită, să miroasă frumos, o Vânătoare care mânuia cuvintele, dar tot o Vânătoare! Iată

de ce mi se păruse atât de îndepărtată, de străină: descoperisem în ea sălbăticia fiarei.

Tata s-a uita la mine cu îngăduință.

— Tibor călătoreşte mereu cu fiica lui. Când i-au inundat noroaiele, au murit toți sătenii. Şi printre ei şi nevasta şi băieții lui. Din bunăvoința spiritelor, el şi fata se găseau în altă parte a văii, în căutare de plante vindecătoare. Şi asta i-a salvat.

Şi-a lăsat mâna pe umărul meu.

— Trag după ei o tristețe de neînvins.

M-a cuprins pe loc mila față de Noura şi am iertat-o că îşi ascundea prin îndrăzneală disperarea.

Tata s-a uitat lung la mine, zâmbind.

— Noam, ai dreptate să fii neîncrezător. Să rămâi mereu în gardă. Fii bănuitor în locul poporului tău, nu avea încredere în locul celor care au încredere, fii suspicios în locul nepăsătorilor. Totuşi, în cazul de față, lipsa ta de încredere e nelalocul ei. Tibor şi fata lui nu sunt o amenințare. Dimpotrivă, vom avea mari foloase dacă ni se vor alătura. Vindecător ne lipseşte. Trebuie să rămână.

Am simțit parcurgându-mi pielea dorința de căldură, de blândețe, de odihnă. Împreună cu o imagine: Noura cuibărindu-se la pieptul meu.

— Sigur că da, tată. Acum unde-au plecat?

— La un văr care locuieşte la o zi depărtare de aici. Se vor întoarce.

— Şi-or să locuiască aici, la noi?

— Aşa i-am propus lui Tibor.

— Şi de ce şi-ar continua Tibor viața aici, la noi?

Mă sâcâiau gânduri contradictorii. O clipă mai devreme mă temeam că tatăl şi fiica se vor oploşi aici, la noi; acum mi-era frică să nu plece. În ambele cazuri, perspectiva mă izbea cu violența febrei.

— Au auzit deja vorbindu-se despre satul nostru. Numai de bine li s-a spus.

Modest, Pannoam amintea cu jumătate de gură că reputaţia ne înflorea pe malurile Lacului mulţumită faptelor lui, care fuseseră copiate de toată lumea. Începeam să mă liniştesc. A adăugat:

— Mai ales târgul l-a interesat foarte tare. Tibor ar întâlni acolo numeroşi bolnavi, dar ar şi găsi ierburi de pe meleaguri îndepărtate.

Tata născocise târgul cu câţiva ani mai-nainte şi stăruise în pofida încetinelii unor minţi şi inerţiei obiceiurilor. Pentru ca satul lui să prospere, se gândise să adune o dată pe săptămână meşteşugarii şi sătenii care doreau să facă schimb de bunuri. Târgul punea în mişcare mulţimi, atrăgea locuitori din satele învecinate, ba chiar şi oameni veniţi de departe. Nimeni nu mai ignora existenţa satului nostru, care, de acum, avea mai bine de treizeci de case.

— După părerea lui Tibor, satul nostru nu va fi acoperit niciodată de valurile de noroi.

Mi-am făcut ochii roată ca pentru a confirma afirmaţia tatei. Satul nostru, construit pe un platou natural, la o sută de picioare de la ţărm şi zece deasupra Lacului, era udat de apa a două pâraie, unul venind dinspre soare-răsare, altul dinspre soare-apune. Aceste fire de apă curseseră deja zile-ntregi prin câmpuri strecurate printre dealuri cu pante line. Nici un abrupt muntos nu se ridica în spatele nostru şi, în dimineţile senine, nu se zăreau decât înălţimi modeste, în nici un fel comparabile cu piscurile înzăpezite care se înălţau acolo unde Lacul se îngusta şi unde locuiseră Tibor şi Noura.

— Îţi încredinţez misiunea de a-i primi cum se cuvine pe Tibor şi pe fata lui.

— Poţi conta pe mine, tată.

Jubilam gândindu-mă că îmi atribuise o sarcină care avea să-mi permită să fiu în preajma Nourei.

— Hai să vedem de câini!

L-am însoţit pe Pannoam până în ţarcul unde dresam patrupedele. Îmi plăcea enorm să perfecţionez alături de el dresura câinilor, una dintre inovaţiile la care ţinea cel mai mult.

Pe vremea aceea, se întâlneau haite de lupi sau de câini sălbatici de ale căror atacuri ne era frică. Tata observase că duşmanii noştri dintotdeauna, Vânătorii, se foloseau cu viclenie de nişte câini pe care reuşiseră să-i facă să trăiască printre ei.

— Normal, zicea Mama, lupii trăiesc cu lupii.

— Sunt din aceeaşi haită! îi întărea Abida spusele.

— În orice caz, îşi schimbă-ntre ei aceiaşi purici.

În loc să peroreze şi el, tata urmărise cu atenţie patrupedele şi mă învăţase să fac diferenţa între câini şi lupi: musculoşi, mai scunzi, pe jumătate ca greutate, câinii nu aveau blana cenuşie, ci a lor mergea de la alb la roşu; prietenoşi, se apropiau de oameni, încercau să intre în legătură cu aceştia, înfricoşaţi, dar curioşi în acelaşi timp; mâncau la fel ca noi, şi cereale, şi legume, nu doar carne, pe când lupii rămâneau doar carnivori.

Pannoam mi-a explicat apoi modul în care câinii puteau lua parte la vânătoare, unii urmărind animalul graţie mirosului lor extrem de fin, alţii atacându-l, alţii aducând cadavrul. Plecaserăm astfel deseori, cu haita noastră, cu arcul pe umăr, în căutare de iepuri, de antilope, de mistreţi.

Acum le studia calităţile de paznici. Întrucât câinii dădeau alarma imediat ce un om sau un animal ajungea pe domeniul lor, Pannoam îi impusese în dotarea armatei: noaptea, un soldat şi un câine supravegheau căile de acces în sat.

— Chiar dacă soldatul adoarme, câinele îşi continuă paza.

Îl chinuia o obsesie: să învețe câinii să păzească turmele.

— Noam, îți închipui ce economie de oameni am face? Dacă va merge, nu va mai fi nevoie să ne ducem cu vitele la păscut!

Aşa că în dimineața aceea am încercat ceva nou: am dus muflonii pe păşune şi i-am lăsat doar cu câinii.

— Tată, şi dacă-i mănâncă?

— I-am hrănit în zori.

Împrăştiați pe păşune, muflonii smulgeau iarba şi erau ocupați să o mestece. Pannoam a dat drumul câinilor.

Aceştia s-au repezit lătrând către mufloni. Am îngălbenit. Mă temeam că o să-i sfârtece. Mi-am dat seama imediat însă că altceva făceau: adunau animalele laolaltă! Fie le obligau să rămână într-un spațiu restrâns, fie le grupau într-un cerc, alergând în jurul lor. De parcă ar fi ascultat de comenzi date chiar atunci de tata... Care țopăia de bucurie.

— Minunat, Noam! Vor fi nişte ciobani perfecți.

Mi-a spus să mă deghizez în prădător şi să umblu pe la marginea câmpului, prin spatele tufişurilor de acolo.

L-am ascultat şi am pus pe mine cadavrul împuțit al unei vulpi.

Imediat ce au adulmecat intrusul, câinii au şi țâşnit în fața muflonilor pentru a-i apăra. Şi nu m-au lăsat să înaintez, mârâind, urlând, arătându-şi colții. Unul dintre ei chiar s-a repezit să sară pe mine, aşa că am aruncat vulpea moartă ca să mă recunoască.

— Zarro, fii cuminte!

Pannoam a potolit câinele, apoi, entuziasmat, a luat-o la fugă spre mine şi, deşi eram deja cât el, m-a strâns la piept, m-a ridicat în brațe şi m-a dus pe sus triumfător.

Mama şi-a făcut apariția în chiar momentul de euforie. De ani de zile o enerva afecțiunea pe care Pannoam o dovedea pentru câinii lui, reproşându-i cât timp le dedica şi câtă mâncare le pregătea, simțindu-se jignită când îl auzea

vorbindu-le sau chemându-i pe nume. De fiecare dată îl lua peste picior:

— Chiar crezi că te înțeleg? Câinii ăştia ghicesc, Pannoam, felul în care le zici numele şi le dai porunci. Nimic altceva.

Tata o lăsa de fiecare dată să îşi rumege necazul, fără a-i da vreun răspuns, ceea ce îi sporea enervarea. Totuşi, în ziua aceea, a fost de acord că era vorba despre un succes şi a bătut din palme pentru a ne felicita, ceea ce a făcut să-i răsune brățările din cochilii de pe minunatele ei brațe rotunde. Pannoam perseverase motivat, iar câinii se dovediseră de toată mândria. Deci Mama a lăsat de la ea:

— Deci ai inventat paznicul puricos.

Când Pannoam îşi lăuda patrupedele, scărpinându-le şi repetând fiecăruia: „Bravo, băiete!”, Mama nu se putea abține să nu intervină muşcător:

— Pannoam, săracul de tine... dacă te-ar vedea cineva...

Tata îmi făcea cu ochiul, ca pentru a spune: „Maică-ta ține atât de mult la mine, că se zbârleşte imediat ce mângâi un animal.”

O clipă mai târziu, şi Mama îmi făcea cu ochiul, ca pentru a spune: „Tatălui tău îi place enorm să-l tachinez.”

După o astfel de zi fructuoasă, seara m-am întors la mine acasă. Ghemuită pe o rogojină pusă în fața pragului, Mina zdrobea grăunțe. Am ghicit, după lacrimile pe care şi le-a şters când am apărut, că jelea gemenii.

I-am aruncat încă o privire. Nu părea o femeie, ci, mai degrabă, o fetiță care crescuse şi se îngrăşase. Pe fața rotundă, presărată cu pete roşii, părea că se întinsese un soi de uimire consternată; buzele moi, un pic cam prea groase, un pic cam pământii, şovăiau între a rămâne deschise ori închise, pe când ochii bulbucați încremeniseră într-o dureroasă resemnare.

Îmi inspira milă. O milă fină. O milă tandră. O milă mângâietoare.

M-am lăsat pe vine şi, fără un cuvânt, am strâns-o-n braţe. S-a lăsat în voia mea, uşurată, dovedindu-mi că pândea acest gest de multă vreme. Ciudat: deşi începea o vară caniculară, ne apăram unul pe altul ghemuindu-ne unu-ntr-altul, strâns, ca şi cum adevărul crepusculului era frigul, ca şi cum doar căldura pe care o puteam genera împreună ne-ar fi făcut să ocolim moartea.

Strângând-o-n braţe pe Mina, mă gândeam la Noura. Ce deosebire! Străina mă făcuse să mă crispez, pe când Mina mă impresiona. Străina mă făcuse să mă comport stângaci, Mina îmi reda puterea. Străina se lipsea de mine, Mina avea nevoie de mine.

Pentru întâia oară mă simţeam la locul meu aşa, alături de soţia mea. Până atunci, mă conformasem obiceiului căsătoriei; în seara aceea mă dăruiam ei. Fireşte, Mina îşi plângea copiii morţi, dar, într-o bună zi însă, avea să râdă alături de copiii noştri vii. Melancolia ei morbidă eu i-o puteam înlătura, eu şi numai eu.

Mi-am lăsat buzele să alunece pe gâtul Minei, am sărutat-o de parc-aş fi ciugulit-o, apoi, ducându-i mâna la sexul meu, i-am arătat că o doream.

Iar ea şi-a plecat ceafa. Târându-se pe pământ, m-a tras în casă, a închis uşa şi s-a aşezat în patru labe. Acolo, în semiîntuneric, ne-am împerecheat fără grabă, în tăcere, meticulos, fără avânt, ca nişte convalescenţi... Spre marea mea surpriză, mi s-a părut plăcut.

*

— Poftim?

La intrarea în sat, acolo unde îi întâmpinasem, Noura s-a uitat lung la mine, surprinsă.

Crezând că glumeşte, am rămas zâmbind, proţăpit în faţa ei. Fără a da dovadă măcar de o umbră de emoţie, a făcut ochii mari.

— Cine eşti?

— Noura, doar ne-am cunoscut acum două zile!

— Da?

Chiar să fi uitat momentul în care făcuserăm cunoştinţă, lângă Teiul Dreptăţii? Nu prea mai eram sigur pe mine.

— Da!... Doar ştii... sunt bărbatul acela care... în sfârşit, bărbatul căruia...

Doar nu era să-i repet cuvintele pe care mi le spusese – „Nu te mai uita aşa la mine, c-o să rămân grea” –, o amintire ruşinoasă.

— Căruia? a repetat încurajându-mă, de parcă s-ar fi adresat unui idiot.

Mi-am venit în fire şi am spus cu voce tare:

— Sunt Noam, fiul lui Pannoam, conducătorul satului.

S-a luminat la faţă.

— Noam! Ce plăcere să te revăd!

Schimbată dintr-odată, părând încântată, şi-a strecurat mâna pe sub braţul meu şi şi-a continuat drumul sprijinită de mine, familiară.

— Ce uşurare să putem locui aici! Prin alte părţi n-am văzut decât ţărănoi! Groaznic... Doar nemâncaţi, pociţi, betegi. N-a fost nevoie să-l conving pe tata şi, deşi de obicei se hotărăşte tare greu, de data asta a fost imediat de aceeaşi părere cu mine. Vai, am scăpat din tot ce putea fi mai rău!

Vorbea cât pentru doi, într-un monolog fermecător, sclipitor, în cascadă, variat ca un cântec de privighetoare.

Rămăsesem tăcut, într-atât mă derutase modul în care mă întâmpinase. Cum adică? Nu-şi mai amintea de mine, ci doar de fiul căpeteniei? Poziţia mea nu mi se păruse niciodată în asemenea măsură de invidiat ca acum, fiindcă îmi îngăduia să atrag atenţia Nourei, să-i câştig respectul,

să mă umflu-n pene cu ea la braț. Atingerea, fie şi modestă, îmi dădea fiori, mai ales când degetele ei îmi zburleau uşor firele de păr de pe mână.

Dădeam din cap la tot ce-mi spunea. Încă o dată mă lăsa năuc, dar un năuc fericit. Mai mult: uitând că pur şi simplu mă plimbam prin satul meu, mă simțeam privilegiat să umblu haihui alături de ea. O zeiță mă smulsese din tină şi mă ridicase la înălțimile ei. Noura stăpânea arta de a inversa rolurile.

— Ce piele mătăsoasă ai! a exclamat.

Oprindu-se, mi-a contemplat venele vizibile, violacee, dense, viguroase, ce şerpuiau până la încheietura palmei. Cu arătătorul, a urmărit traseul uneia dintre ele. M-am înfiorat. Noura mă paraliza: nici o femeie nu se purtase aşa cu mine. Devenisem o bucată de carne dezirabilă.

Observându-mi tulburarea, a aşteptat câteva secunde, apoi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, şi-a continuat drumul. Până am trecut de olar, nu i-am mai ascultat flecăreala, încercând să-mi regăsesc calmul inspirând adânc.

I-am arătat casa cea nouă pe care le-o propunea tata. A extaziat-o fiecare amănunt: modul în care era cioplită piatra, țesătura de răchită a tavanului, debaraua cu funcție de hambar; chirpiciul sofisticat, care avea aspectul unei substanțe onctuoase şi unice, deşi era vorba despre un amestec de argilă, paie, fibre vegetale şi păr.

Când Tibor a sosit împovărat de saci şi însoțit de o catârcă atât de încărcată de boccele că parcă stătea să se prăbuşească, Noura a strigat, ca şi când atunci ar fi descoperit situația:

— Vai, tati, lasă-mă să te-ajut.

Cu un gest categoric, mi-a poruncit să pun mâna pe doi desagi mari, pe care tatăl ei îi adusese-n spinare, după care şi ea a luat o tigvă.

— Uite, aşa e mai bine…

Mantaua lui neagră, largă, cu o mulțime de buzunare, îți dădea impresia că Tibor e îndesat, deşi, în realitate, era zvelt şi uscat. Barba şi coama lui bogate, de culoarea abanosului, presărate cu fire albe, lăsau la vedere un chip supt, cu fruntea bombată, cu nas subțire, fin, cârn şi, mai ales, nişte ochi încercănați, cenuşii, din care iradia o atenție arzătoare. Mâinile, la fel de inteligente ca figura, atrăgeau privirile, mari cum erau, uscate, zdravene, cu unghiile curate.

La fel ca în fiica lui, şi în el clocoteau forțe contradictorii, era plin de energie şi sastisit totodată, pasionat şi relaxat, curios şi blazat. Spre deosebire de Noura, în el predomina o stare anume: o nostalgie posomorâtă. O parte din mintea lui locuia în trecut, rumegând ceea ce pierduse, iar lucrul acesta se putea observa în pupilele care fixau depărtările, în gesturile care se-ntrerupeau, în fraza care nu se mai termina. Era posomorât din fire, sau îl schimbase nenorocirea care se abătuse asupra lui?

Îmi închipuisem că numeroasele boccele conțineau instrumentele de care Tibor se folosea pentru a îngriji bolnavii, dar am descoperit că după alunecarea de teren nu apucase să salveze decât atât cât să încapă într-un săculeț de pânză, restul fiind rochii, fulare, încălțăminte.

— V-a scăpat îmbrăcămintea din noroi? am exclamat convins că aşa era.

— Nu, mi-a răspuns Tibor, am pierdut totul. Astea sunt hainele noi pe care i le-am cumpărat Nourei de pe unde am umblat.

Mi-am arătat uimirea. Şi-a coborât pleoapele. Pe vremea aceea, o femeie din clasa de sus, ca Mama, dispunea de cinci rânduri de haine, în funcție de anotimp şi de ocazie, atât, nici mai mult, nici mai puțin. Tibor părea că nu doar tolerează excentricitatea fetei lui, dar chiar o încurajează. Oare asta să-l fi făcut să îşi mai uite durerea?

Dintr-un buzunar a scos o bucată de antracit, s-a apropiat de casă, s-a uitat atent la perete, l-a pipăit, apoi a scos o piatră cu ajutorul unei dălți din silex şi, în locul rămas gol a băgat bucata de antracit.

— Ce faci? l-am întrebat.

— Bag o piatră de tunet.

— O ce?

— O piatră de tunet. Piatra de tunet a primit fulgerul şi i-a captat puterile. Spiritele fulgerului rămân acolo. Şi aşa, antracitul încălzeşte şi apără, la fel ca focul. De exemplu, când te dor şalele, te lipeşti cu spatele de perete şi durerea se mai potoleşte. Acum l-am pus în perete, ca să apere casa.

— De unde eşti aşa sigur că fulgerul a atins bolovanul ăla?

— L-am luat într-o dimineață de la piciorul unui pinten de stâncă rupt de fulgerele de noapte.

Din acel moment, mi-am luat obiceiul, după cum îmi ordonase tata, să le fac zilnic o vizită pentru a mă asigura că nu le lipsea nimic.

Noura avea în fiecare zi altă stare, după care se schimba iar şi iar. Când le treceam pragul, nu ghiceam niciodată ce se va întâmpla. Uneori se repezea la mine radioasă, propunându-mi să mergem la plimbare; alteori, mă primea ca o mamaie casnică, din cele care nu vor altceva decât să le guşti mâncarea, ba chiar să te-ndoape cu ea; sau îmi trimitea o grimasă din care să pricep că o deranjam; sau nici măcar nu ridica privirea, absentă, cu ochii în gol, scufundată în abisurile ei interioare.

Îşi schimba continuu hainele – rochii ori tunici din pânză de urzică albă sau roşie, fiindcă pânza de urzică se dovedea mai moale, nu aşa de aspră cum era pânza de cânepă, iar Noura o broda şi-i adăuga pietricele colorate şi cochilii – şi am înțeles repede că nu era de ajuns să observ asta, dar trebuia să-i şi laud ținutele. Vorbele mele măgulitoare o

bucurau de fiecare dată, dar, câteva clipe mai târziu, ofta cu o nuanță de milă-n glas:

— Noam, săracul de tine, nimic nu-nțelegi.

Mă uitam la Tibor, cerându-i ajutorul, numai că Noura repeta:

— Nici el nu se pricepe. Nimic nu pricep bărbații!

Şi izbucnea în râs. Într-o dimineață, am îndrăznit să o întreb:

— Şi femeile ce-nțeleg?

— Nici femeile nu-nțeleg nimic. Ai întâlnit tu-n sat femei elegante? Desigur, cu excepția mamei tale.

Şi iar a izbucnit în hohote de râs. M-am încruntat.

— Noura, explică-mi: dacă nu te îmbraci nici pentru bărbați, nici pentru femei, atunci pentru cine o faci?

— Pentru mine! mi-a răspuns indignată că nu mi-era clar un lucru atât de limpede.

Motivația ei mi-a clătinat serios convingerile. Nimeni în comunitatea noastră nu acționa doar pentru sine. De pe ce stea să fi coborât?

Noura se îmbolnăvea des. Nu grav, nu mereu de aceeaşi boală, dar des. Mă primea întinsă pe nişte perne, cu vocea stinsă, cu gesturi lente, lăsând să se înțeleagă că o vedeam poate pentru ultima oară. Cum era cu putință ca un fizic perfect, absolut sănătos în aparență, să adune atâtea beteşuguri? Într-o zi tâmplele-i ardeau, în alta stomacul îi lenevea, în alta o dureau încheieturile, în alta era răguşită, în alta îi zumzăiau urechile, în alta avea un ochi umflat, în alta avea gura uscată... Nu mi-aş fi închipuit niciodată că un corp putea avea atâtea beteşuguri şi încă mai puțin că o ființă le poate îndura unul după altul.

În zilele respective, Tibor prospecta teritoriul în căutare de plante medicinale şi aromatice şi mă invita să merg cu el. Acceptam grăbit, dorindu-mi ca Noura să se simtă mai bine cu leacurile acelea.

În preumblările noastre, Tibor mi-a dezvăluit o dimensiune nemaipomenită a naturii, care se dovedea cu mult mai bogată şi mai complexă decât aş fi bănuit. Mai înainte, ştiam că Spiritele erau cele ce domneau, Spiritul Lacului, Spiritul pârâului, Spiritul vântului, Spiritul furtunii şi rămăsesem cu o spaimă larvară faţă de ele. Înţelept remarcabil, magician subtil, cunoscător abil al puterilor spirituale, Tibor m-a învăţat că spiritele se ascundeau în fiecare arbore, în fiecare piatră, în fiecare plantă şi că ne veneau în ajutor dacă le înţelegeam. M-a învăţat să descifrez universul.

— Uite, Noam, de pildă teiul acesta, Teiul Dreptăţii, de sub care tatăl tău conduce satul. Spirite foarte puternice locuiesc sub scoarţa lui. Ai observat că oamenii se liniştesc atunci când se apropie de el? Asta se întâmplă fiindcă simt înrâurirea spiritelor. Spiritele care locuiesc în scobiturile trunchiului lasă să le scape în aer un pic din puterea lor, dar, desigur, mai ales în frunze şi flori. Uită-te la frunza asta a teiului: ce formă are?

— Formă de inimă.

— Întocmai! Motiv pentru care linişteşte. Când faci o infuzie din frunzele astea, obţii un lichid care te relaxează, ba chiar te adoarme exact ca un cântec de leagăn. Şi-acum, priveşte floarea. Observi amprenta spiritelor? La ce te duce cu gândul?

— Păi...

— Cu ce poţi compara floarea?

— E-atât de mică... ai zice... ba nu, e o prostie... ai zice că e un smoc de păr... de păr din nas!

Apropiind-o de nări, am strănutat. Ochii lui Tibor au scânteiat. Bărbatul acela auster îmi zâmbea de câte ori mă interesam de mistere.

— Bravo! Aşa e! Ne dăruie un bulgăre de perişori ca aceia din nasul nostru. Închipuie-ţi că o infuzie din aceste flori

luptă cu scurgerile de lichid care ne încurcă atât de tare nările iarna.

— Ei, nu!

— Ba chiar aşa. Bunicul şi tatăl meu au dovedit-o. O să ți-o dovedesc şi eu ție, pregătindu-i Nourei un ceai de tei.

Orizonturile pe care mi le deschidea mă vrăjeau.

— Atunci înseamnă că spiritele nu doar că dețin aceste puteri, ci ne oferă şi indicii asupra lor.

— Ai înțeles perfect, Noam. Un vindecător este un vânător care pleacă în căutare de urme. Arta lui constă în a observa cu atenție.

— Cu ochii?

— Cu ochii, cu nasul, cu papilele, cu urechile, cu degetele. Dar şi cu imaginația.

— Cu imaginația?

— Da.

— Cum adică să observi cu imaginația?

— Imaginația este limba cu care vorbesc spiritele când ni se adresează.

Pentru a mă învăța puterile necesare imaginației, Tibor întrerupea peregrinările, ne aşezam la umbra unui stejar şi mă călăuzea întru reverie.

— Nimic nu aduce mai mult decât visul pentru cunoaşterea lumii. Atenție! Nu însă dormind, ci în stare de veghe! Nu visând în somn, ci lăsându-ți gândurile să zboare libere!

— Cum aşa?

— Încetează să mai judeci lucrurile în funcție de rolul lor, uită ceea ce îți e de folos, ce mănânci, ce te adăposteşte. Contemplă, doar.

— Nu-i uşor.

— Depinde de nevoie, de dorințe, de aşteptări. Nu mai gândi. Lasă departe legătura cu lumea. Respiră rar, adânc. Lasă-te pătruns.

M-au enervat atât de tare eşecurile, la primele încercări, încât m-a sfătuit să fac apel la mijlocitori.

— Mijlocitori?

— Fiinţe care îţi vor permite să uiţi de tine, să pătrunzi pe tărâmul reveriei şi să întâlneşti spiritele.

— De exemplu?

— Focul. Apa.

Într-o seară, mi-a arătat cum, privind ţintă o flacără care unduia, creştea, se micşora, se subţia, ţâşnea către lună, se-ntorcea să lingă butucul, încărca pădurea cu horbota pâlpâirilor ei roşii, trosnea aruncând scântei, se pitea-n jăratec, apoi exploda într-un impetuos perete incandescent, am sfârşit, fascinat, prin a mă lăsa pradă flăcării; nu mă mai gândeam deloc la mine, gândeam prin ea sau, mai degrabă, ea era aceea care mă făcea să gândesc.

— Asta este: spiritele vorbesc.

A doua zi, m-a supus unei experienţe identice, dar cu apa.

— Apa care curge este o flacără lichidă.

Legându-mi privirea de un torent, de spuma, de scânteierile lui, am reuşit să simt energia izvorului, să întrevăd dansul spiritelor aeriene pe deasupra undelor.

— Tibor... nu mă mai controlez...

— Cât timp te controlezi, nu vei vedea decât ce vrei să vezi, nu vei auzi decât ce doar tu spui. În schimb, dacă te laşi în voia a ceea ce va fi, vor apărea şi spiritele.

Pentru a ajunge la reverie, Tibor practica hipnoza prin elemente – flacăra care pâlpâie, apa care curge, vântul care trece prin frunziş. Odată pătrunzând în acel teritoriu, avea sub ochi adevărata textură a lumii, organizarea, legăturile, poemul ei pe care dintotdeauna le scriu spiritele şi pe care noi, biete fiinţe omeneşti, nu le descifram.

— Suntem nişte orbi în fața lumii, fiindcă ne orbim noi înşine. Suntem nişte surzi în fața lumii, fiindcă ne asurzim noi înşine. Visarea ne salvează, redându-ne lumii.

— Şi ce voi găsi acolo?

— Adevărul e-n interstiții. În ce e lipsit de claritate, de limpezime, de logică. În sugestie, în imagine, în nepotriveli. Şi aşa, prin reverie, am descoperit medicamentul de care sunt cel mai mândru.

Tibor a scos dintr-un buzunar o cutie din os şlefuit, a deschis-o şi mi-a arătat un praf bej deschis.

— Scade febra, alungă durerea de cap, împrăştie junghiurile trupului, eliberează articulațiile. Aminteşte-ți de săptămâna trecută, când i-am dat din el Nourei. Chiar îi părea rău că se vindeca atât de repede, ar mai fi profitat ea toată ziua de starea aceea de rău.

Am râs: distanțarea pe care Tibor şi-o lua față de fiica lui mă liniştea, dar eu nu-mi doream nici cea mai mică distanță.

Cât despre praful din cutie, îmi aminteam, cu atât mai mult cu cât chiar eu i-l dusesem într-o seară, cum Mamei, pe care o durea rău capul, îi trecuse rapid.

Tibor mi-a mărturisit cum îl descoperise:

— Leneveam, într-o zi însorită, pe malul apei, sprijinit de o salcie, copacul acesta straniu, singuraticul care fuge de păduri, alegând golurile naturii, brațele moarte ale fluviilor, marginile bălților, povârnişurile jilave. Mâncasem prea mult. Am pătruns în țara reveriei, iar spiritele au început să discute cu mine. „Locuim în miezul acestui trunchi, mi-au repetat. Sub scoarța lui cenuşie, singurul loc din salcie care nu plânge.” Aşa era, crengile plângeau, moi, căzânde; frunzele plângeau lacrimi fine, argintii; salcia îşi vărsa amărăciunea-n lac, doar trunchiul se înălța cinstit, puternic. Spiritele au insistat: „Într-asta ne stau puterile. Trunchiul nu suferă şi astfel opreşte copacul să moară.” M-

am apropiat, am zgâriat scoarța şi, întors acasă, am făcut praful ăsta, pentru decoctul de salcie albă. Este foarte amar, dar ce mai contează: utilizat în cantitatea de cuviință – am încercat mult până am aflat-o –, linişteşte ca nimic altceva. Spiritele îmi explicaseră că înlăuntrul salciei plângătoare se găsea o substanță care te-mpiedică să plângi.[4]

---

[4] Am utilizat şi am transmis mai departe praful lui Tibor de-a lungul mileniilor. În Evul Mediu, obiceiul a fost pierdut de doctori, fără îndoială din cauza durerilor groaznice de stomac pe care uneori le provoca. Aflându-mă, spre 1750, în Anglia, am fost victima unei întârzieri supărătoare: diligența care mă ducea la Chipping Norton se împotmolise şi a fost nevoie ca pasagerii să aştepte pe marginea drumului. Unul dintre ei, cu tenul cuperozic, puhav, mi-a împărtăşit grijile lui. Un fel de febră se răspândea prin satele englezeşti, doborând copii, femei, ba chiar şi pe cei mai zdraveni flăcăi. Reverendul cu care discutam, om de spirit şi, totodată, dispus la experiențe şi de laborator, şi practice, căuta pasionat să amelioreze viața contemporanilor lui. Gândea ca un adept al teoriei semnelor: conform acestei doctrine, remediul unei boli nu era niciodată departe de cauzele ei. Cum îmi povestea despre suferința, eşecurile, disperarea lui pe un drum care trecea pe lângă un heleşteu, mi-a venit să-l ajut şi i-am arătat pâlcul de sălcii din fața noastră. „Fiindcă afecțiunile febrile colcăie prin locurile umede sau mocirloase, pe-acolo trebuie să dăm de soluție, domnule reverend. Cine supraviețuieşte cel mai uşor prin astfel de locuri?” S-a uitat în direcția în care arătam şi şi-a oprit ochii asupra sălciilor plângătoare. L-am dus lângă una, mi-am băgat degetul într-o fisură îngustă a scoarței şi apoi mi l-am supt. „Nu cumva substanța aceasta amară, din scoarță, apără copacul de bolile pe care le-ar putea contracta stând aşa, cu picioarele în apă rece?” La rândul lui, reverendul şi-a băgat şi el degetul mic în crăpătură, a gustat, a smuls şi câteva frunze, le-a mestecat, s-a strâmbat. „De ce nu? Amăreala îmi aminteşte de praful iezuiților, făcut din ierburi din Peru, care scade febra bolnavilor de friguri. Pe-aici nu-l găseşti decât de contrabandă – iezuiții şi anglicanii nu se-nțeleg deloc... Mulțumesc, prietene, să ştii c-o s-o iau pe drumul ăsta.” Şi astfel, pe 25

Să merg pe poteci şi pe câmpuri, să mă afund în păduri alături de Tibor devenise captivant: învățam să văd natura şi să visez, şi cu ochii deschişi, şi cu pleoapele coborâte. Descoperi şi exteriorul, şi interiorul tău, iar spiritele pătrund peste tot.

Mulțumită soluțiilor, decocturilor, infuziilor noastre de plante medicinale, Noura s-a făcut bine. În unele zile venea şi ea cu noi. La început, am crezut că era interesată de preocupările tatălui ei, numai că se apleca spre flori, spre ierburi, spre scoarțele copacilor din cu totul alt motiv: le căuta aromele pentru a face parfumuri.

Lucru care-l dezamăgea pe Tibor, care ar fi preferat să descopere şi ea, alături de el, proprietățile curative ale plantelor. Personal, mă prefăceam că o ajut, doar-doar se va crea între noi o complicitate.

Dar, vai, părerea nu mi-o cerea decât pentru a-şi râde de mine. La fel ca în cazul hainelor, îmi declara că nu mă pricepeam sub nici o formă, confundând duhoarea dihorului cu aroma caprifoiului. Deşi era o minciună, nu am

---

aprilie 1763, Edward Stone a prezentat contelui de Macclesfield, preşedintele Royal Society of Medicine, un raport asupra tratamentului eficient al febrei cu ajutorul scoarței de salcie uscată într-un sac pus lângă un cuptor de brutar, pulverizată, pe care o administrase la cincizeci de pacienți. Ceva mai târziu, un farmacist italian a izolat principiul activ din scoarță, „salicina”, apoi, un farmacist francez a extras cristalele solubile, „salicilina”. În sfârşit, în Prusia renană, Felix Hoffmann, un chimist care dorea să îşi trateze tatăl bolnav de reumatism, dar care nu digera medicamentul acela, a obținut, în 1899, acidul acetilsalicilic pur. Laboratorul de coloranți în care lucra a depus nu un brevet – întrucât francezii i-o luaseră înainte –, ci o marcă permițând exploatarea comercială: Aspirina. Şi astfel firma Bayer a devenit uriaşul industriei farmaceutice, unic distribuitor pe plan mondial al aspirinei, până în 1919.

protestat: dacă te aventurai să-i demonstrezi Nourei că se înşela, o apucau nişte năbădăi devastatoare, se-mbolnăvea şi, mai închisă-n ea decât un arici, vreo săptămână afişa o indiferenţă de gheaţă.

Nu conta. Venirea celor doi străini mă adusese la exaltare. Niciodată nu mă simţisem atât de deosebit cum se întâmpla alături de ei, chiar dacă Noura se bosumfla adesea, chiar dacă Tibor părea uneori că nu mai e lângă mine, moleşit, cu privirile rătăcite, livid, mestecând o plantă – un mijlocitor puternic – din care refuza să-mi dea şi mie.

Seara mă întorceam la Mina, care se simţea mai bine de când făceam iarăşi dragoste. Chiar dacă nu rămăsese încă gravidă, simţeam din felul în care se uita la mine, din înfiorarea cu care mă întâmpina, că întregul ei trup îşi dorea o nouă sarcină.

În fiecare seară, după cină, intram în casă şi închideam uşa. Odată încheiat actul de dragoste, se lăsa pe spate, cu respiraţia tăiată, privindu-mă cu recunoştinţă. Mă întindeam şi eu alături, cu faţa spre ea, trăind plăcerea animalică de a dormi pe aceeaşi rogojină. După care Mina îşi aţintea privirile-n tavan, răsucindu-şi mecanic şuviţe de păr pe degete, cum făcea încă din copilărie. Adormeam întrebându-mă dacă şi Noura, după ce făcea dragoste cu un bărbat, recurgea la aceleaşi gesturi neghioabe, de copiliţă.

Cu siguranţă nu...

*

— De ce nu zâmbeşti niciodată?

Noura iradia lumină, atrăgea privirile, dar, spre deosebire de celelalte femei, nu cobora niciodată pleoapele şi nici nu întredeschidea buzele.

— Aş fi zâmbit dac-aş fi fost urâtă.

Pe moment, lapidarul ei răspuns mi s-a părut şocant, însă aveam să descopăr în zilele următoare că avea dreptate:

unele chipuri au nevoie de surâs pentru a străluci, nu însă şi cele mai frumoase. Mina surâdea mult pentru a-şi încărca trăsăturile cu armonie, pentru a le face agreabile. Noura pur şi simplu se mulţumea să îşi facă apariţia.

În schimb, tata era tot mai abătut. Luptele cu Vânătorii tâlhari erau tot mai numeroase şi mai aprige, trei soldaţi fuseseră ucişi, un bătrân rupt în bătaie, femei şi copii răniţi, cinci depozite de grâne jefuite, un bour făcut bucăţi, mufloni şi capre furate.

— Atacurile se vor intensifica la iarnă, când Vânătorii nu vor mai avea de niciunele. Uite cum faima ne face rău: tâlharii vin direct încoace, ştiind că ne îmbogăţim.

Îngrijorările tatei erau pe măsura îndestulării noastre. Într-o dimineaţă, aşezat sub Teiul Dreptăţii, nu şi-a mai ascuns mânia:

— Cu cât reuşim mai multe, cu atât devenim ţintă preferată. Trebuie să smulg mai mulţi bărbaţi de la câmp pentru a-i învăţa să lupte.

S-a lovit cu palmele peste cap şi a privit Lacul.

— Şi de-ar fi numai asta...

A amuţit. M-am apropiat de el.

— Cum adică? Ce mai e?

— Nimic.

I-am pus palma pe braţ şi, în clipa în care l-am atins, l-am simţit încordat, rece.

— Tată, nu te înţeleg: totul e bine, ne înarmezi împotriva pericolelor care vor veni, şi totuşi îmi pari speriat de ceva.

S-a uitat la mine gânditor.

— Nu prea-mi vine să stăm de vorbă despre asta, Noam.

— Spune-mi, totuşi.

— Rolul meu de căpetenie constă în a duce povara grijilor tuturor.

— Într-o zi, fiul tău va conduce acest sat.

S-a relaxat dintr-odată.

— Pregăteşte-te. Plecăm la drum. Vreau să-mi verific temerea înainte să o fac să fie şi-a ta.

Când i-am spus lui Tibor că urma să întreprindem o expediție, m-a întrebat dacă se poate alătura convoiului, lucru care i-ar fi permis să culeagă ierburi, flori şi fructe necunoscute. L-am susținut în fața tatei, care şi-a dat acordul.

În zilele dinaintea plecării, Pannoam a organizat deplasarea ducându-se la Dandar, fratele lui de lapte, care, după ce participase la dezvoltarea satului ca olar, acum profita de succesul avut. În fiecare an îşi mărea atelierul, inventa instrumente noi, adăuga casei anexe căci, având trei soții şi cincisprezece copii, avea nevoie şi de spațiu, şi de prosperitate... Băieții i se învârteau prin jur, care amestecând argila, care împrospătând apa, care confecționând diferitele obiecte, care având grijă de foc, de lemne, de vopseluri. Mai multe platouri, oale, amfore din lut ars le ieşeau zilnic din mâini.

Cândva, Dandar fusese nevoit să umble pentru a da de lutul potrivit, ceea ce făcuse din el un om informat. Aşa că i-a explicat tatei cum poate ajunge pe Faleza Cioplitorilor, locul care îl interesa.

— Şi de ce tocmai acolo? l-am întrebat pe Dandar într-o seară, când tata discuta cu fiii lui.

— Nu ştiu nimic. Tatăl tău vrea să ajungă până pe Faleza Cioplitorilor, dar mai multe nu mi-a spus.

Îmi plăcea să merg cu Pannoam pe la Dandar fiindcă, în afară de clienți, cele trei neveste şi cei cincisprezece copii ai olarului umblau şi țipau unii la alții de dimineața până seara, provocând o necontenită vânzoleală.

În seara aceea, tata a ieşit din casa lui Dandar vesel, dar şi sătul până peste cap. A ridicat din sprâncene şi a oftat:

— Zău c-aş surzi dacă aş avea trei neveste!

— Dandar nu pare nefericit.

— Nici nu e. Cum îşi doreşte agitaţie în jur, uite c-o are!

— Trei neveste...

— Familiile cu mai multe soţii rareori trăiesc fără greutăţi. Aici, armonia provine din faptul că femeile sunt surori. Întâi s-a însurat cu cea mare. Cea de-a doua soră s-a măritat cu fratele lui Dandar şi, când acesta a murit, în cursul unei bătălii cu Vânătorii, Dandar, din dragoste pentru fratelui lui şi pentru a asigura viitorul nepoţilor, s-a însurat şi cu ea. În sfârşit, când cea de-a treia soră a ajuns adultă, celelalte două au sfătuit-o să-l ia tot pe el de bărbat. Pe bună dreptate.

— Deci nu au alunecat în ghearele geloziei?

— Ştii cumva nişte surori care au scăpat de gelozie?

Am izbucnit amândoi în râs, gândindu-ne la surorile mele, care se tot ciondăneau. Pannoam era-n încurcătură.

— Aceste trei surori au fost crescute ferite de rivalitate, ceea ce mama ta şi cu mine nu am fost în stare cu... Cele trei soţii ale lui Dandar îşi apreciază bărbatul, şi-l apreciază la fel toate trei. Mai rar aşa bună înţelegere.

— Tată, nu te-ai gândit niciodată să îţi iei şi o a doua nevastă?

Tata s-a oprit, a rămas pe gânduri, a privit lung Lacul, a ezitat, apoi s-a întors spre mine cu veselie-n ochi.

— N-ai văzut cum mi-a declarat maică-ta război numai pentru că mângâiam câinele? Închipuie-ţi ce prăpăd ar fi şi dacă abia aş atinge o altă femeie...

Am chicotit amândoi îndelung.

În dimineaţa plecării, am trecut să-l iau pe Tibor, care-şi dublase volumul tot umplându-şi buzunarele mantalei. Foarte palidă, cu buzele vineţii, încruntată, Noura şi-a însoţit tatăl până la uşă, l-a îmbrăţişat, apoi a venit lângă mine.

— Să mi-l aduci pe tati înapoi. Mă bizui pe tine.

Eram tulburat de acea dovadă de considerație.

— Ai încredere în mine, Noura. Mai degrabă mă las omorât eu decât să las pe cineva să se atingă de Tibor.

— Mulțumesc. Şi să ştii că m-aş bucura să te întorci şi tu viu.

O lacrimă i s-a scurs pe obraz. S-a întors repede, apoi ne-a trimis, de departe, un semn de adio.

Pannoam luase după el o haită de câini şi zece bărbați – trei hamali şi şapte luptători. Pe drum, l-am întrebat pe tata care erau motivele pentru a avea o echipă atât de bogată. Mi-a răspuns, încruntându-se:

— Încerc să compensez greşeala pe care am comis-o, Noam.

— Ce greşeală?

— Cea de a pleca amândoi odată la drum. Căpetenia de acum şi căpetenia de mâine se deplasează umăr la umăr, la cheremul Vânătorilor. Dacă pierim într-un atac, satul îşi pierde conducătorii.

Noaptea, dormeam sub cerul liber, în locuri alese cu grijă de tata, luminişuri ferite, dar deschise, care ofereau mai multe soluții de fugă, trecători în care atacatorii să nu ne poată încolți. Luptătorii făceau cu schimbul pentru paza taberei, iar câinii rămâneau în alertă.

Pentru moment, singurii duşmani pe care îi întâlniserăm erau doar țânțarii care bâzâiau pe lângă lac, prin perdelele de papură, însă Tibor răspândea în fiecare seară în jurul nostru o plantă care-i îndepărta.

Frecând frunzulițele acela ovale, gofrate, am constatat că răspândeau un miros proaspăt.

— Parfumul alungă țânțarii, mi-a explicat Tibor.

— Totuşi, miroase frumos.

— Fiindcă nu ai senzațiile țânțarilor.

— Cum ai descoperit planta asta?

— Albinele se dau în vânt după ea. Dacă freci o creangă, poți chiar să le convingi să își oprească roiul acolo. Într-o zi, în timpul reveriei, am auzit și logica spiritelor: „Ce am stabilit pentru albine nu am stabilit și pentru țânțari.” Cum spiritele rezervaseră frunzele și florile acestea făcătoarelor de miere, e de crezut că le-au făcut respingătoare pentru aspiratorii de sânge. Nu mi-a mai rămas decât să verific.

Dimineață, și el, și eu am adunat din jurul taberei iarba albinelor[5], punând prețioasele frunzulițe într-un sac, de unde le scoteam din nou seara. Celor care, în pofida precauțiilor, fuseseră totuși înțepați, Tibor le aplica extract de mirt, care, uscând pielea, calma iritația.

După o săptămână de mers, am zărit ținta: Faleza Cioplitorilor.

Pe măsură ce ne apropiam, Pannoam ne explica în ce consta raritatea acelui loc. Pe-acolo era numai stâncărie. Apa spăla giganticele blocuri brune de piatră, care se întindeau mult dincolo de Lac și nu lăsau să crească nici o floare, nici un tufiș, nici un arbore din cauza lipsei de pământ mănos. Mineralul învinsese. Piatra alungase viața.

— Cândva și aici au locuit oameni. Au amenajat grote din care au mai rămas niște urme de-a lungul cărării pe care și-au croit-o. Din acest motiv se cheamă locul acesta Faleza sculptorilor. Astăzi nu mai locuiește nimeni pe-aici.

Când pașii ne-au ajuns acolo, am constatat că Pannoam deținea informații exacte. Printre despicături, promontorii și pinteni, strămoșii tăiaseră drum suficient de larg pentru a putea trece un călător cu tot cu catârul lui, drum mărginit de-o parte de prăpăstii, de cealaltă de peretele stâncos. Înfiorat, îmi închipuiam cât de greu înaintase șantierul. Chiar urmând calea și ocolișurile reliefului, oare de câte luni

---

[5] Roiniță.

sau de câți ani să fi fost nevoie? Câți meşteri să fi spart pietrele cu alte pietre? De unde să fi luat resursele contradictorii pe care le cerea o asemenea întreprindere, adică înverşunarea şi răbdarea?

Ne-am oprit pe acea coastă aridă pentru a ne odihni. Aerul era atât de pur, încât ai fi zis c-a dispărut, lipsit cum era de densitate, încât chiar m-am mirat să văd la zenit o pasăre de pradă ale cărei aripi susțineau un zbor amenințător. În clipa în care hamalii şi luptătorii s-au culcat, mi-am întrebat tatăl:

— Pentru asta am umblat o săptămână-ntreagă?

— Da.

— Şi ce te îngrijorează?

M-am întors către Tibor, care mă aproba, însă cu scepticism.

Pannoam s-a ridicat.

— Am nevoie de confirmare. Deocamdată mă bazez pe povestirile călătorilor, ale căror spuse am încercat să le pun cap la cap, dacă nu cumva acei călători fie s-au înşelat, fie s-au lăudat.

Ne-a făcut semn să-l urmăm. Poteca, pavată cu pietre rotunde, ne obliga să ne uităm cu grijă unde puneam piciorul; uneori ocolea blocuri de piatră bombate, alteori se strecura prin scobiturile unor fisuri înguste. În sfârşit, stâncile s-au mai rărit şi am ajuns la mal.

— Ați observat locul în care poteca ajunge lângă lac?

Ne-am aplecat spre undele cristaline care lăsau să se vadă cum poteca mergea înainte, pe acolo.

— Uitați-vă cum continuă.

Pannoam a intrat în apă şi a coborât progresiv.

— Trepte!

Dacă primele erau vizibile, următoarele dispăreau în obscuritatea lacustră. Pannoam a intrat cât a putut, apoi a

întins mâinile spre noi, când capul i-a dispărut sub oglinda apei.

— Nu e ciudat să sapi trepte sub apă?

— O prostie! am exclamat. Dar, deşi nu foloseşte la nimic, ce realizare tehnică!

— De acord cu tine, Noam! De ce să se fi apucat strămoşii noştri de lucrări atât de incomode şi de lipsite de interes?

— De nătângi...

Pannoam s-a uitat lung la mine, fără a-şi ascunde dezamăgirea.

— Să-i faci nătângi pe cei pe care nu-i înțelegi înseamnă să te dovedeşti tu un nătâng.

M-am străduit să nu mă simt jignit.

Ne-a arătat, dincolo de suprafața apelor, malul pe care-l zăream în depărtare, vopsit trandafiriu de soarele care se ducea la culcare.

— Următorul indiciu acolo se găseşte. Ca să ajungem, e nevoie de cinci zile de drum.

Conform informațiilor lui, ne găseam pe o prelungire a Lacului şi, dacă mergeam pe mal, am fi ajuns până la urmă în partea din față.

Îmi părea rău că nu ne foloseam de pirogi.

— Cu ce ar fi schimbat asta lucrurile? a zis Tibor. Pirogile ar înainta pe lângă mal, mai încet decât cel ce ar merge pe jos.

— Cu pirogile ne-am putea duce de-a dreptul.

— Ba deloc! Prăjinile trebuie să atingă fundul lacului, or, în mijlocul acestuia nu ne-ar mai fi de nici un folos. Dacă s-ar putea traversa lacul, ne-am trezi la noi acasă cu cine ştie ce intruşi. Nu am mai fi în siguranță! Ar trebui să supraveghem în acelaşi timp şi pământul, şi apa. De obicei, nu dinspre apă vine pericolul.

Pannoam s-a uitat lung la el şi a oftat, ca un ecou:

— De obicei...

Teama îi urâțea chipul. La ce să se fi gândit?

După cinci zile de drum anevoios – stânci, pietriş zgrunțuros, grohotişuri, apoi iarăşi stânci –, am ajuns pe o coastă complet lipsită de verdeață, cea de peste apă față de locul de unde plecaserăm.

— Să căutăm drumul.

— Care drum?

— Nu cel care merge pe lângă apă, celălalt, cioplit, care iese din apă.

Nici nu explicase bine Pannoam, când Tibor a strigat:

— Aici! Aici!

Am alergat lângă el. Reperase cărarea excavată, care cobora din înălțimi şi se termina undeva, în lac.

Tata nu a mai stat pe gânduri. Deşi malul era râpos, a sărit în apa de un albastru întunecat, apoi, înaintând atent, a încercat să găsească pietrele fasonate.

— Le simt! Sunt ca nişte trepte.

— Extraordinar! a murmurat Tibor cuprins de agitație. Acelaşi fel de lucrare ca-n partea cealaltă!

— Cum adică? am întrebat. Adică alți străbuni au făcut chestia asta şi aici? De ce?

Pannoam a ridicat ochii spre mine.

— Şi, mai ales, cum? Nu ciopleşti piatră sub apă, cu-atât mai mult cu cât nu se vede. Scara merge sub mine, şi totuşi sunt om înalt.

L-am ajutat să urce la loc, pe mal. S-a lăsat să cadă pe o proeminență de piatră.

— De ce mă temeam nu scăpăm.

— Hai, tată, n-ai de ce să fii îngrijorat. Erau nişte nebuni şi de partea asta a Lacului, cum erau şi de partea cealaltă.

Uitându-se-n pământ, Pannoam a zis printre dinți:

— În primul rând nu erau nebuni. Apoi, nu erau alții decât cei de pe malul opus, ci aceiaşi.

— Poftim?!
— Fiindcă nu erau maluri.
— Poftim?!
— Şi nici lac nu era.
— Poftim?!
Pannoam s-a ridicat, devenind foarte serios:
— Drumul săpat în stâncă pleca de acolo, de la mai multe zile de mers, şi se termina aici. Un singur drum a fost croit sub cerul liber. Şi putea fi parcurs fără să te uzi pe picioare. Pe-aici nu era vreun lac, ci o vale pietroasă. Pe urmă, undele au acoperit trecerea. Acest lucru pe care mulţi dintre noi îl tăgăduiesc şi pe care-l credem nou a început de foarte mult timp... Acum, nu începutul i-l vedem, ci continuarea.
— Cum adică?
— Apa urcă.
A clipit, a încercat să respire normal. Mi-a fost frică să nu se prăbuşească. A rămas însă în picioare, în faţa infinitului lacustru. Şi-a murmurat:
— Dacă apa nu încetează să urce, până unde va ajunge?
Şi, dintr-odată, m-a cuprins aceeaşi angoasă cu a tatălui meu.

*

La întoarcere, sătenii ne-au primit ca pe nişte eroi. Copiii ne-au ieşit în întâmpinare, femeile au scos ţipete ascuţite, bărbaţii au bătut ritmuri anume cu ce aveau la îndemână şi toţi au alcătuit un convoi de onoare, tropăind şi înclinându-se-n faţa noastră până la casa lui Pannoam.
Ce reuşiserăm atât de nemaipomenit? Tata şi cu mine ne întorseserăm cu o enigmă, Tibor cu trei saci de ierburi medicinale şi aromatice: nimic spectaculos, care să fi putut avea urmări imediate...
Între timp, sătenii fuseseră supuşi mai multor atacuri din partea Vânătorilor, fie aceştia singuratici sau în bande;

slăbiți, speriați, se bucurau că şapte soldați se întorseseră la posturile lor şi căpetenia îşi reluase funcția. Îi liniştea şi simplul fapt de a-l vedea printre ei. Pannoam întruchipa reuşita, curajul, puterea comunității noastre, iar absența lui îi îngrijorase foarte tare. Păşind în spatele tatălui meu, care deschidea alaiul, mi-am mărturisit că a-i urma într-o zi reprezenta un pariu periculos.

Mina m-a primit cu bucurie, mi s-a ghemuit la piept, mi-a oferit feluri rafinate de mâncare, pe care ea le pregătise, pâinici cu alune coapte pe piatră-ncinsă şi un compot de măceşe. Nu a scos o vorbă cât i-am povestit câteva episoade din periplul nostru: clătina din cap şi abia de mă urmărea, gândindu-se că ne vom duce pe rogojină pentru a mai încerca o dată să facem copii. Lucru cu care am fost de acord cu uşurință, cu atât mai mult cu cât îndurasem trei săptămâni de castitate forțată.

Ce contrast cu Noura care, a doua zi, a reacționat într-o mulțime de feluri, cerând detalii, dându-şi cu părerea cu voce tare, punându-mi neîncetat întrebări, întorcându-mă la cutare sau cutare punct al relatării, obligându-mă să-i ofer informații care se presupunea că ar fi trebuit să rămână confidențiale! Cu Mina, povestirea călătoriei se redusese la un scurt monolog anevoios, punctat de mâna care-mi oferea de băut sau de mâncat; cu Noura, declanşase un dialog exploziv, pasionat şi pasionant, care a ținut o zi întreagă şi ne-a lăsat seara încântați, cu mințile-nfierbântate.

S-o mărturisesc? Abia mă târam, întorcându-mă acasă. Imaginându-mi ce mă aştepta: Mina, docilă, cu privirile ei tulburi, cu langoarea, cu lipsa ei de vlagă, ritual care mă ucidea. Expediția mă lămurise în legătură cu platitudinea vieții noastre matrimoniale, iar reîntâlnirea accentuase plictisul.

M-am repezit până la tata, rugându-l să avem o vorbă.

— Aici vrei?

— Nu contează, tată! Undeva unde să nu fim decât eu şi cu tine.

Din obişnuință, m-a luat sub Teiul Dreptății. De jur împrejur, colinele, înnegrite de noapte, păreau nişte animale ghemuite, gata să țâşnească la atac. Un albastru întunecat, vaporos, acoperea Lacul, deasupra căruia atârnau nişte nori chinuiți. În depărtare s-a auzit țipătul unei bufnițe, sfâşiind tăcerea.

Am luat-o de-a dreptul:

— Tată, vreau să o iau pe fata lui Tibor ca a doua nevastă.

A făcut ochii mari. Obsedat de creşterea apelor, nu îşi închipuise că m-aş fi putut referi la probleme casnice. M-a privit dispreţuitor aproape, de parcă, nevolnic ce eram, îl îndepărtam de chestiunile de seamă.

— De ce vrei o a doua nevastă?

— Ştii tu, tată.

— Ştiu eu?

— Chiar dacă eviți subiectul.

— Cum adică?

— Mina nu-mi dă copii.

Ostilitatea tatei a dispărut pe dată. Umerii i s-au relaxat, crisparea i s-a risipit. Atinsesem punctul sensibil.

— Nu mi-ai reproşat asta niciodată, tată, şi-ți mulțumesc. Mama însă nu s-a abținut. O detestă pe Mina.

— Ştiu.

— Şi are dreptate: Mina nu reuşeşte să ne asigure urmaşi. La ce va fi de folos, tată, dacă învăț din experiența ta, dar, la rândul meu, nu o voi putea transmite mai departe? La ce bun să conducem, şi tu şi eu, ca nişte căpetenii de laudă, dacă neamul nostru mâine se va stinge? Dacă satul ar fi un spirit, oare ți-ar da dreptate?

Pannoam s-a închis în el. Nu-mi dădeam seama dacă tata se gândea serios la ceea ce spusesem. După destul timp, a riscat o întrebare:

— Mina şi cu tine faceți ce trebuie pentru asta?

— Seară de seară.

— Bine...

— Mina rămâne grea, eu îmi fac datoria, dar copiii ei nu sunt sănătoşi.

Nu îmi părea rău că spusesem „copiii ei" în loc de „copiii noştri", convins fiind că neajunsurile se trăgeau de la Mina. Tata şi-a lăsat palma pe genunchiul meu.

— Noam, mă simt vinovat. Am ales prost. M-am oprit la faptul că tatăl ei conducea al treilea sat de-aici, cum o iei spre soare-apune, şi nu le-am verificat vigoarea sângelui. M-am gândit ca o căpetenie, dar nu de ajuns ca un tată.

— Ai avut dreptate. Nu îți propun să o repudiez pe Mina, doar să îmi iau o a doua nevastă, cea care ne va duce stirpea mai departe şi îți va dărui nepoți sănătoşi.

— Şi de ce fiica lui Tibor?

Am amuțit, fiindcă nu ştiam de unde să încep, de vreme ce Noura avea o mie de calități. În timp ce ideile îmi treceau una după alta prin minte, tata a continuat:

— Nu e o alegere rea... Un vindecător joacă un rol important într-un sat. Prin această unire, ne sporim şansele de a-l păstra aici, la noi. Tibor pare foarte legat de fata lui, nu-i aşa?

— O adoră.

— Perfect.

Crezând că îmi susținea dorința, m-am ridicat cu picioarele tremurându-mi.

— Deci eşti de acord?

Cu un gest autoritar, Pannoam m-a invitat să mă aşez la loc.

— Ți-o voi spune peste câteva zile.

— Poftim?

— Trebuie să mă gândesc.

— La ce?

— Cu Mina m-am grăbit. N-o să mai fac aceeaşi greşeală.

— Păi...

— Şi, pe urmă, nu-mi plac căminele cu mai multe neveste.

— Fratele tău de lapte...

— Nu-mi mai spune de Dandar, fiindcă-l consider o excepție. De când judec sub Teiul Dreptății, mi-am format o părere nu prea bună despre căminele cu mai multe neveste, ba chiar deloc bună! Fie femeile sunt în război cu bărbatul, fie bărbatul se poartă urât cu ele, fie femeile se bat între ele, fie duc lupta prin intermediul copiilor. Un cuib de vipere mi s-ar părea mai liniştit.

— Păi...

— Nu! Nu-ți mai bate gura şi nu-mi mai obosi urechile. În câteva zile vei afla ce hotărâre am luat.

Şi mi-a poruncit să tac. L-am ascultat. Cum eram nerăbdător, m-am gândit cum să îi înlesnesc hotărârea.

— Nu vrei să te-ntâlneşti cu ea, tată?

— Cu cine?

— Cu Noura?

Fără-ndoială că discutând cu ea, observându-i grația, inteligența vie, eleganța, va conchide că îi prezentasem propunerea cea mai bună! A repetat fără a înțelege:

— Noura?

— Fata lui Tibor.

M-am cutremurat. Nu aş fi bănuit niciodată că-i dădea atât de puțină atenție tinerei... Chiar era de lemn? Era de-ajuns s-o vezi o singură dată pe Noura pentru a-ți aduce aminte de ea, ba chiar să fii vrăjit de ea!

Ridicându-se, m-a privit cu o fărâmă de milă.

— Degeaba. Asta nu cântăreşte nimic în mintea mea. O să te anunț în curând ce hotărâre am luat.

Şi, fără un cuvânt, s-a întors acasă.

În seara aceea, pe rogojina conjugală, am reuşit să o țin departe pe Mina. Reveriile despre viața cu Noura nu m-au lăsat să dorm. Simțeam când bucurie pentru o clipă, când tristețe, fiindcă nu aveam de unde şti dacă m-aş fi putut vreodată bucura de ea. Plăcerea venea după chin, chinul după plăcere. Mintea-mi colcăia de gânduri care se băteau cap în cap.

Cât de încet au sosit zorii...

Odată sculat, pluteam. Pe de o parte îmi doream să alerg la Noura şi să-i spun despre cererea mea în căsătorie, pe de alta trebuia să mă stăpânesc. În primul rând trebuia să-l informez pe Tibor, căci mariajele erau sarcina părinților. Or, dacă Pannoam refuza, aş fi ajuns ridicol în ochii Nourei, care nu era lipsită de cruzime, dar, dacă Pannoam îmi respingea propunerea, voi părea un ins şters, un băiețel mai degrabă decât un bărbat, şi Noura avea să mă desconsidere... Pentru întâia oară mă stânjenea puterea paternă, pe mine, cel care îmi veneram tatăl, care-i eram credincios.

Dintr-odată, mi-am alungat-o din gând pe Noura, spunând că aveam treabă la câmp.

M-am dus pe terenul nostru şi m-am ocupat de bine, de rău cu tăiatul de lemne pentru foc. Când soarele a început să coboare spre asfințit, i-am zărit pe Tibor şi pe fata lui luând-o pe o potecă din apropiere. Mi-au făcut semn. Fără să mai ezit, m-am grăbit spre ei, cu toporul în mână.

M-au întâmpinat veseli, fiecare lăudându-se cu ce culesese: Tibor o ferigă roşiatică, necunoscută, Noura nişte mere de un galben deschis, al căror parfum o îmbăta. Strălucea.

În momentul în care Tibor s-a îndepărtat vreo zece paşi pentru a culege o ciupercă pe care o zărise sub un stejar, i-am mărturisit Nourei:

— Ieri am stat de vorbă cu tata.

A izbucnit în râs.

— Păi în rest cum faci? Nechezi? Latri? Behăi?

— Nu mai râde, Noura. Despre tine am stat de vorbă.

S-a oprit.

— Despre mine?

— Da.

M-a privit lung, încordată, atentă.

— Şi ce i-ai spus?

— Că eu...

— Da?

Eram gata să-i povestesc ce-mi rugasem tatăl, când s-a auzit un țipăt, unul sfâşietor. Cineva era atacat. Au urmat lătrături de câini, furioase, impetuoase. Dincolo de perdeaua de copaci se desfăşura o luptă înverşunată.

M-am cutremurat. Ghiceam ce se întâmplă...

Ridicându-mi securea, m-am repezit în direcția vacarmului.

Când am ajuns în poiană, am observat, de la depărtare, cum tata era întins pe jos, înconjurat de câinii lui care-l apărau de cinci Vânători înarmați cu bâte, care veniseră să ne fure muflonii.

Vânătorii ucideau câinii unul câte unul şi urmau să ajungă şi la tata.

— Aici! am urlat. Veniți aici! Ajutor!

Am rupt-o la fugă. Țăranii se repeziseră şi ei înarmați cu bețe ascuțite pentru scos tuberculi, cu săpăligi, cu bâte, însă, ținând cont de distanța care ne mai rămânea de parcurs, nici unul dintre noi nu avea să ajungă la vreme.

În pofida cursei nebune în care mă lansasem, vedeam clar întreaga scenă de groază.

Vânătorii, trecând peste cadavrele câinilor, se apropiau de tata care zăcea întins, rănit, plin de sânge, agitând un țăruş pentru a se apăra. Unul dintre Vânători şi-a ridicat arma pentru a-l termina.

— Nuuu! am urlat.

Arma a coborât în jos spre tata când un corp a țâşnit de niciunde, a doborât Vânătorul şi, dintr-o lovitură de topor, i-a tăiat capul. Ceilalți patru s-au întors şi au descoperit un colos. Din reflex, s-au pregătit să-l înfrunte. Dar nici nu apucaseră bine să facă vreo mişcare, când colosul i-a spintecat.

Cinci cadavre!

Cinci cadavre din cinci străfulgerări...

Uriaşul a observat că urcam către el şi, fără ezitare, cu paşi mari, a dispărut în goană.

Fără suflu, am ajuns cel dintâi şi m-am repezit la tata, care zăcea întins într-o baie de sânge, alături de duşmani şi de câinii morți, cu craniile crăpate. Cu privirile încețoşate, tata se ținea de un genunchi, strâmbându-se de durere, cu respirația întretăiată, nemaiputând să vorbească, singur în suferința lui. M-am aplecat spre el, când Mama, gâfâind, cu pieptul gol, a țâşnit lângă mine, aruncându-se la pământ.

— Pannoam!

A-nchis ochii şi a urlat: lovit cu măciuca, piciorul tatei se rupsese, iar tibia era făcută zob. Vânătorii pur şi simplu îi dislocaseră gamba.

Tata a închis ochii. Capul i s-a lăsat într-o parte. I-a scăpat un suspin.

Mama l-a scuturat.

— A murit...

Am crezut că-mi voi pierde cunoştința. Numai uluirea m-a împiedicat să mă clatin.

Sătenii ne-au înconjurat, gâfâind şi ei. Tibor s-a lăsat pe vine, a apăsat încheietura mâinii tatei, i-a adulmecat nările, şi-a lipit o ureche de pieptul lui.

— Nu e mort.

Mama a articulat cu greutate:

— Dar va muri?

— Da, din cauza pierderii de sânge sau a infectării rănii.

Mama a-nceput să repete-ntruna:

— Pannoam o să moară!

Tibor a luat-o de mână.

— Nu şi dacă-l tai.

— Dacă-l ce?

— Mă laşi s-o fac?

— Da.

Tibor mi s-a adresat şi mie:

— Mă laşi şi tu, Noam?

Am spus şi eu da, la fel ca Mama. Imediat, Tibor şi-a smuls unul dintre buzunarele lui mari şi l-a înfăşurat peste genunchi, pentru a opri pierderea de sânge, apoi a căutat-o din ochi pe Noura. Stând deasupra corpului tatei, cu fața mai albă decât marmura, aceasta îşi privea fix tatăl, care i-a spus:

— Îi tăiem piciorul.

Ridicând ochii, mi s-a părut că zăresc în vârful dealului silueta colosului. Cine să fi fost? Cine-i salvase viața tatei? De ce un Vânător cruța un Statornic? Ce îl făcea pe acel uriaş solitar să fugă de toată lumea, şi de noi, şi de semenii lui?

Să-mi fi simțit privirea? A dispărut.

*

Am aşezat cu grijă corpul pe o masă de piatră instalată de Tibor în fundul locuinței lui. Tata nu mai reacționa în nici un fel, dar respira.

Tibor s-a întors către sătenii care se îngrămădiseră în casă şi împrejurul ei.

— Pannoam şi-a pierdut cunoştința. Imediat ce voi tăia pielea, durerea îl va trezi. Vreau patru bărbați care să-l țină în cazul în care se va zbate.

Prietenii mei au făcut un pas înainte.

— Ceilalți să plece!

Mi-am pus surorile să o ducă de acolo pe Mama. Camera s-a golit. Tibor le-a ordonat prietenilor mei:

— Ține fiecare de câte un membru. Cel care are grijă de piciorul rănit imobilizează doar coapsa, deasupra rănii.

Aşa au făcut.

Tibor m-a luat de mână şi m-a dus către o ladă din lemn, s-a lăsat pe vine şi mi-a şoptit la ureche:

— Noam, ai o misiune. Încearcă să-l faci să bea apa în care o să pui praful ăsta.

Şi mi-a arătat un flacon pe care l-am recunoscut.

— Praful pe care îl iei tu în unele seri? Mijlocitorul?

— Da.

— Cel din care mie îmi interzici să iau?

— Pentru binele tău îți interzic.

— Pentru binele meu? Şi-mi ceri acum să-i dau din el tatălui meu?!

Ridicasem vocea. M-a rugat să vorbesc în şoaptă.

— Înțelege-mă, Noam. Praful te linişteşte, desigur, dar pe urmă nu te mai poți lipsi de el.

— Nici măcar dacă ai voință?

— Praful ăsta îți macină voința. Îți provoacă nevoia de a lua iar şi iar din el. Te pretinzi stăpân, dar de fapt intri slugă la el. Nu vreau să cazi şi tu în capcana în care am ajuns eu de ani şi ani.

— Şi-atunci, tata?...

— O dată nu creează obişnuință. Şi-oricum, nu am de ales.

— Dar ce e?

— Cânepă.[6]

A luat o cutie în care era un praf maroniu.

— Uite şi mac. Dai cu el pe o cârpă muiată-n apă şi, imediat ce îţi auzi tatăl gemând, i-o pui pe nas. Fără să-l sufoci. Ai înţeles?

Acoperit de picături mari de sudoare, s-a repezit la Noura.

— Mai ţii minte? La fel ca în cazul celor doi fraţi ai tăi... Îmi dai instrumentele şi le ţii în aer cât nu am nevoie de ele, fără să le pui pe ceva. Clar?

Noura a dat din cap, deja concentrată la ce avea de făcut.

Am puţine amintiri din timpul operaţiei, fiindcă de multe ori, făcându-mi-se rău, întorceam capul.

Imediat ce instrumentele de piatră lustruită ale lui Tibor, au atins carnea şi osul tatei, acesta şi-a venit în fire. A urlat. Au trebuit toate puterile prietenilor mei pentru a-l ţine lipit de masă. Compresele cu mac pe care i le puneam îi aduceau alinarea pentru puţin timp, totuşi lui Tibor i-a luat ceasuri întregi pentru a decupa tendoanele, a tăia muşchii, a netezi capetele de os şi a coase rana, aşa că tata urla din nou sub şocul unor dureri infernale.

Cuprinsă de fiecare dată de panică, Mama intra în cameră, convinsă că tata îşi dă duhul şi, de fiecare dată, Noura îi ieşea înainte cu o autoritate calmă, o linişte, o făcea să iasă.

Odată încheiată intervenţia, Tibor a pus nişte ierburi şi alifii pe piele pentru a opri infecţia şi pentru ca rana să se închidă.

— Gata! Lăsaţi-mi-l aici! O să-i mai uşurez crizele.

Istoviţi, asudaţi, prietenii mei şi cu mine am ieşit din casa vindecătorului.

---

[6] Canabis.

În prag, Noura, cu chipul obosit, dar tot fermă, tot puternică, ne-a adus de băut. Când mi-a dat şi mie, din ochi parcă-mi cerea continuarea poveştii: ce îi spusesem tatei despre ea?

Cum nu mai aveam energie pentru aşa ceva, i-am explicat că urma să-i răspund mai târziu. Şi-a coborât privirea şi s-a întors să-l ajute pe Tibor.

Tata îşi recăpăta cunoştinţa, iar Tibor folosea cu grijă leacurile împotriva durerii, întrucât, în doză mare, scoarţa de salcie rupea peretele stomacului şi împiedica sângele să formeze coji, ceea ce complica procesul de vindecare.

Pannoam a rămas o săptămână la pat, în casa lui Tibor. Mama, surorile mele şi cu mine îl vizitam zilnic. Noura nu pleca de la căpătâiul lui, dovedind o răbdare care mă uluia.

Pe măsură ce tata se întrema, limbile se dezlegau. Dacă grija pentru conducătorul lor îi năucise la început pe săteni, de acum aceştia vorbeau despre straniul colos care-l salvase. Toată lumea întreba pe toată lumea, dar nimeni nu-l cunoştea. Unii totuşi pretindeau că-l mai zăriseră în depărtare. Bătrânii dădeau asigurări că umbla prin preajmă de ani, dacă nu de zeci de ani. Misterul sporea legendele: potrivit unora, era zeul colinelor, venit să ajute un locuitor curajos; după alţii, era spiritul satului, venit să apere oamenii; surorile mele erau de părere că fusese fantoma lui Kaddour, căpetenia de dinainte, bunicul meu, venit să îşi ţină-n viaţă descendenţii. Dar, deşi ne măcina curiozitatea, nimeni nu i-a plecat pe urme, nici măcar eu: ne convingeam că, fiind o fiinţă supranaturală, îşi părăsea aparenţa omenească imediat ce nu mai avea nevoie să se amestece printre muritori.

Tata o descoperise pe Noura. Privirea lui o căuta imediat ce i se făcea rău, ce-i era sete sau foame, şi-i aducea mulţumiri de cum îi erau îndeplinite cererile.

— Păcat că Noura nu este interesată de plante! a oftat Tibor cu mine de față. Se comportă mai bine decât mine cu bolnavii. Are sânge rece, e rezistentă, devotată, dă dovadă de acea bunăvoință care asigură reuşita tratamentului.

Într-o zi tata, după ce scăpase de febră, dar tot într-o stare jalnică era, a dat să se ridice din pat.

— Ți-aş propune un ajutor, i-a zis Tibor.

— Îl am deja: fiica ta.

Noura şi cu mine am zâmbit.

— La alt ajutor mă gândeam, a precizat Tibor. Am văzut asta la un vindecător din nord. Poate fi fasonat un os de cerb după lungimea jumătății de picior care îți lipseşte şi prins de coapsă cu nişte curele din piele, şi asta îți va permite să stai în picioare. De alergat n-o să alergi, dar vei putea sta drept fără să oboseşti. Ce părere ai?

— Mi-ai câştigat încrederea, deci o să-ți urmez sfatul. Doar m-ai salvat.

— Mulțumesc. O să discut cu cei mai buni pietrari despre jumătatea ta de picior. Nu e nimic mai tare decât tibia de cerb.

Tata s-a întors acasă. Tibor ne-a sugerat ca Noura să vină pe la noi ca să-i schimbe bandajele şi să-i curețe rana, ceea ce ai mei au acceptat cu entuziasm. Mama ştia cum să aibă grijă de copii, dar nu avea şi priceperea Nourei, care îşi văzuse ani de zile tatăl îngrijind bolnavii şi se dovedea blândă, consecventă, riguroasă. Am constatat încântat că îmi cucerise familia.

— Tată, cine era uriaşul?

— Care uriaş?

— Cel care a omorât Vânătorii şi ți-a salvat viața.

— Leşinasem.

I-am povestit scena extraordinară. Şi-a întors ochii şi m-a întrebat rece:

— Eşti sigur?

— Tot satul îți poate confirma.
— Oamenii ce zic?
— Că a fost vorba despre zeul colinelor. Sau despre spiritul satului.
— Da, poate...
— Sau despre Kaddour, tatăl tău.
Privirea i s-a umplut de mânie.
— De ce Kaddour?
— Nu ştiu. E cu putință... Fantoma lui a coborât să te ajute.
— Zău? Cu putință... Altceva nimic?
— Păi nu...
Tata a ridicat din umeri. De fiecare dată când aminteam de uriaş, tăcea posomorât. Să nu-i fi suportat orgoliul ideea de a fi fost salvat indiferent de cine, fie acesta zeu, demon, spirit sau fantomă? Când l-am întrebat, mi-a răspuns îndârjit:
— De salvat, Tibor m-a salvat.
După un timp a adăugat:
— Şi fata lui.
Eram fericit. Norocul îmi surâdea.. Acum, că tata îşi revenea, încrederea mea în viitor sporise. Deci avea să aprobe cererea mea de a o lua pe Noura ca a doua soție.
Cât ținuse convalescența, de multe ori îmi venise să mă reped la el întrebând în gura mare: „Eeei?!” Din respect şi ca să nu-l deranjez, mă stăpânisem.
Într-o dimineață, a primit osul cioplit. Tibor i l-a legat sub genunchi şi a început să meargă. Noura îl sprijinea fără a-şi pierde răbdarea, încurajându-l şi părând atât de fragilă, de subțire alături de el, atât de plăpândă, şi totuşi în stare să-l sprijine când se clătina, să-l pună la loc pe picioare dacă se prăbuşea. Noura se îndoia, dar nu se rupea, ca o trestie pe furtună. Imaginea m-a tulburat: femeia vieții mele îngrijea de bărbatul vieții mele. Lacrimile mi-au umplut ochii. Ce

noroc avusesem să cunosc şi să iubesc aceste două fiinţe! Ce fericire să se aprecieze una pe cealaltă! Viitorul căpăta culori magnifice.

Imediat ce au încheiat, m-am dus lângă ei. Noura îi dădea lui Pannoam să bea.

— Tată, trebuie să vorbim ceva.

— Despre ce?

— Despre Noura.

Fata a ridicat fruntea ca înţepată de o insectă.

Pannoam a ridicat ochii şi m-a privit calm.

— Ai dreptate, e timpul să stăm de vorbă. Am luat hotărârea.

Fremătam la gândul fericirii care avea să-mi umple fiinţa.

— Mă voi căsători cu Noura, m-a anunţat tata. Va deveni cea de-a doua soţie a mea.

2

Ursul mă privea ţintă.

Brun, puternic, masiv, musculos, se ridica în faţa mea de două ori mai înalt decât mine, de trei ori mai voinic, de patru ori mai greu, de cinci ori mai mirositor. Trufa netedă îi fremăta, pentru a mă identifica. Se întreba ce hram port. Dar ce avea să decidă? Duşman? Prieten? Dacă mă lovea cu laba, mă omora.

Terorizat, cu gâtul arzându-mi, cu ceafa înţepenită, cu spinarea-ngheţată, mă chircisem la pământ. Ei, dacă m-aş fi putut chiar îngropa! Ursul mă strivea doar prin prezenţă, îi percepeam suflul fierbinte, ostil, forţa pe care şi-o reţinea sub blana groasă. Privirea ochilor lui negri mă încremenise. Urechile, atât de depărtate una de alta pe vârful capului, deasupra feţei rotunde, fremătau pentru a capta sunetele pe care le-aş fi scos.

Leoarcă de sudoare, nu mai respiram; unicul semn de viaţă era tremuratul care-mi scutura membrele.

Ursul a deschis botul lăsând să i se vadă interiorul de un roz uimitor de moale, fălcile cu canini ascuţiţi, molari puternici, şi a scos un urlet care m-a străpuns. Împotriva oricărei aşteptări, mormăitul nu-i era nici sălbatic, nici ameninţător, ci trăda plictiseala, ba chiar o uşoară dezamăgire.

Dispreţuitor, ursul şi-a întors capul, s-a lăsat iute cu toate labele pe pământ şi, de parcă nu aş mai fi existat, şi-a continuat drumul cu mers legănat, nepăsător, complet destins. În clipa în care urma să iasă din luminiş, trecând de tufişuri, s-a oprit şi s-a uitat întrebător la mine: „Ei, ai de gând să vii?"

Căpăţâna turtită îmi dădea de înţeles că nu mă puteam împotrivi: ori îl ascultai, ori mureai.

L-am urmat deci, păstrând o distanţă sigură.

De-acum, sigur că mă ţineam după el, se prefăcea că a uitat de mine.

Pe malul râului, şi-a potolit setea, şi-a cufundat ceafa gheboşată în apă, i-au fremătat nările, s-a lins pe bot, a strănutat, a scuipat, apoi a rămas absorbit de contemplarea undelor care curgeau la vale. Dintr-odată, laba stângă i s-a-ntins, a pătruns în apă şi a ieşit fluturând în gheare un somon înnebunit de spaimă, care se zvârcolea cu solzii scânteind în toate culorile curcubeului. Cine ar fi bănuit că o astfel de namilă poate fi aşa iute? Ursul a aruncat peştele în aer, l-a scrutat cum zbura deasupra lui, apoi l-a prins în botul căscat. Din trei mişcări ale fălcilor, l-a şi făcut bucăţi şi înghiţit.

Sătul, a plecat de lângă râu, a luat-o pe o cărare aşternută cu muşchi, de-a lungul malului, a urcat nişte stâncărie şi a dispărut.

Ce aveam de făcut? Şovăiam. În clipa aceea aş fi putut fugi, aş fi putut profita de curentul apei pentru a înota ca o zvârlugă.

Încet însă, precaut, m-am urcat şi eu pe bolovanii aceia. Odată ajuns în vârf, am descoperit dedesubt o groapă circulară, din granit.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor... O femeie goală, plăpândă, tremurând, cu încheieturi fine, cu plete blonde ce îi îmbrăcau umerii, spatele, pieptul, stătea ghemuită acolo, prizonieră. Ursul înainta spre ea. Iar ea, privindu-l în ochi, i-a zâmbit, s-a întins pe jos, şi-a desfăcut picioarele, şi-a ridicat braţele pentru a cuprinde capul mastodontului şi şi-a apropiat buzele de botul lui. S-au sărutat.

Sărutul a ţinut mult, lasciv, emoţionant, pătrunzător, apoi ursul, de parcă nu ar fi cântărit atât, a acoperit femeia cu membre fine, care nu doar că-l suporta, dar chiar îl invita să meargă mai departe. Şi s-au acuplat.

Mi-am întors ochii, căci împreunarea lor mă scârbea, când, în dreapta mea, un câine a început să urle ca la mort. Întorcându-mă, pentru a-l convinge să se potolească, am alunecat pe o piatră, mi-am pierdut echilibrul şi... m-am trezit.

În jur, nu era decât casa noastră.

În dreapta, dincolo de perete, scheuna câinele.

În stânga, doar cât să întind braţul, dormea Mina.

Peste tot, noapte.

M-am aşezat. Ce să fi însemnat ursul? Mă învăţa oare ceva?

Tulburat, copleşit, m-am întins la loc şi m-am gândit la scena aceea, renunţând la somn.

Pe atunci, se acorda multă importanţă visurilor. Ele reprezentau primirea de către om a ceea ce nu era omenesc. Prin mijlocirea lor ne apăreau în faţa ochilor zei, spirite, demoni şi morţi. Dacă ziua un perete de netrecut se ridica

între ei şi noi, noaptea deschidea porți prin care se insinuau entitățile spirituale. Urechi, gură, pleoape, nări, interstițiile acestea se deschideau astfel, lipsite de supraveghere, stabilindu-se circulația dinspre exterior spre interior. Fiecare vis făcea legătura dintre noi şi lume, natură, suflete, forțe. Visul ne dezvolta. În timp ce soarele ne limita, întunericul ne dăruia imensității.

În timpul întâlnirii noastre, ursul mă respectase, mă sfătuise să-l urmez şi îmi arătase ce plăceri îl aşteptau: somonul, fata. Ce trebuia să înțeleg?

În zori, am înghițit terciul de cereale pregătit de Mina.

Cu ochi scânteietori, aceasta tropăia, chicotea, îngâna un cântec. De mai multe zile afişa acea excitație copilărească pe care mă făceam că nu o observ. Dar nu se lăsa, îmi pândea privirea, o implora, însetată să-i dau atenție. Oare să nu fi avut habar că mă scârbea? Ținea de trecutul, nu de prezentul meu. De când mă orbise Noura cu strălucirea ei, pe Mina abia o mai suportam, remarcându-i doar trupul butucănos, mediocritatea, trăsăturile oarecare, vorbele fără haz, mintea mărginită. Acum când, de nevoie, renunțam la o a doua soție, cea dintâi mă exaspera.

Cea dintâi şi unica...

M-am ridicat, am trecut pragul şi m-am îndepărtat cu paşi mari.

— Noam, trebuie să-ți spun ceva, mi-a strigat din uşă.

— Mai târziu!

Nimic nu mă interesa mai puțin decât ce gândea Mina. Preocupat doar de visul meu, m-am hotărât să mă duc după Tibor pe poteca pe unde pleca zilnic pentru a culege ierburile de leac.

Pe cerul dimineții treceau nori de vreme bună, pe jumătate trandafirii, pe jumătate albăstrui, care contrastau cu verdele închis al pădurii. Arome, lumină, cântecul

păsărelelor, totul se trezea fără grabă. Până şi curentul râului se codea să curgă vijelios.

Făcându-şi apariția dintre stânci, îmbrăcat în voluminoasa lui manta cu multe buzunare, vindecătorul s-a întunecat la față zărindu-mă.

— Îmi pare rău, Noam, dar nu pot face nimic.

— Despre ce vorbeşti?

— Despre Noura... Mi s-a părut că...

— Ce ți s-a părut?

— Aş fi jurat că tu şi Noura... că voi... în sfârşit... că tu...

Am devenit încordat, am strâns pumnii şi-am bodogănit printre dinții strânşi:

— Nu-nțeleg!

Tibor a bolborosit:

— Credeam că vrei să te căsătoreşti cu Noura.

— Am nevastă.

— Şi tatăl tău, şi asta nu-l împiedică.

— Tata e tata. Căpetenia e căpetenie.

Tibor s-a uitat atent la mine, apoi a exclamat:

— Iartă-mă, Noam. Închipuiri de-ale mele... Uite că te dovedeşti mai înțelept decât mine.

Copleşit, i-am dat dreptate. Îmi doream să fie impresionat de supunerea de care dădeam dovadă, tânjeam ca toată lumea să-mi laude slugărnicia. Felul în care ascultam fără să crâcnesc de tot ce-mi cerea tata. Dacă reuşeam să-mi înveşmântez amărăciunea în hainele sublimei abnegații, dacă o împodobeam cu simțul datoriei, aş fi salvat aparențele, aş fi rămas acelaşi Noam pe care-l cunoşteau sătenii, aş fi scăpat de necaz, de umilință, de disperare. Altfel, cum aveam să îndur aşa ceva?

Tibor m-a strâns de mână.

— Te-arăți de-o mare-nțelepciune, Noam.

Da, o mare înțelepciune! Mă îmbătam cu însuşirile mele, îmi savuram eroismul, îmi adoram sacrificiul. O foarte mare înțelepciune...

Totuşi, o parte din mine se stăpânea să nu urle că, dimpotrivă, îmi uram tatăl pentru că se însura cu Noura, o uram pe Noura că accepta, îl uram pe Tibor că era de acord, o uram pe Mama că îndura aşa ceva, îmi uram îngăduința, loialitatea, laşitatea, eşecul.

Înțelepciune... Care-nțelepciune? Nu uram nimic mai mult decât această înțelepciune a mea. Mă-nnebunea înțelepciunea asta.

Mergeam în tăcere alături de Tibor ca să mă mai liniştesc. Pe urmă i-am povestit visul, rugându-l să-l interpreteze.

— E prima oară când îți apare ursul în vis?

— Nu.

— În realitate, ai întâlnit vreun urs?

— Deseori. De la depărtare. Nu am fugit niciodată, l-am admirat... Mă fascinează ursul. Nu mi-a dat niciodată prin cap că s-ar putea să mă atace. În copilărie, Pannoam îmi critica lipsa de prudență.

— Explicația sare-n ochi: ursul e animalul, e totemul tău.

— Nu! Totemul familiei noastre este lupul.

— Lupul e totemul tatălui tău, nu al tău.

— Poftim? Este cu neputință să am alt totem!

Tibor s-a oprit şi m-a prins de umăr.

— Nu mai gândi doar ca un fiu. Gândeşte ca tine.

— Cum aşa?

— Noam nu e Pannoam.

— Fii mai clar.

— Noam nu este numai o parte din Pannoam. Un fragment din Pannoam. Până şi numele pe care ți l-a pus tatăl tău îți întinde o capcană.

— O capcană?

Eram foarte departe de a înțelege sau măcar de a începe să înțeleg ce-mi sugera Tibor. Cu un oftat, s-a abținut să mă lămurească şi a schimbat discuția:

— Ursul puternic şi singuratic este totemul tău, ai caracteristicile lui[7]. Forța deja ai dovedit-o şi martor ți-e întreg satul: alergi iute, înoți bine, ținteşti corect, lupți perfect.

Eram extrem de mândri de micile noastre asemănări cu el. La fel ca el, ştiam să ne aşezăm, să stăm în două picioare, să ne cățărăm, să dansăm, să înotăm; la fel ca el, puneam pe pământ întreaga talpă, cu tot cu călcâi; la fel ca el, mâncam şi carne, şi vegetale. Dacă am fi avut şi blană, eram siguri că i-am fi semănat perfect! Pretindeam că sperma noastră avea aceeaşi consistență cu a lui, carnea noastră acelaşi gust cu a lui – totuşi nu ştiam pe nimeni care să fi verificat lucrurile acestea.

Reputația ursului nu decăzuse, nu era, ca în ziua de azi, cea a unui plantigrad lacom, stupid, necioplit, leneş. Defăimarea se trage de la Biserica creştină. Aceasta se străduieşte metodic să înlăture considerația imensă şi milenară dovedită ursului, prețuire pe care unele triburi o împingeau până la un adevărat cult. Şi aşa a trecut la vânarea ursului păgân, în egală măsură în păduri şi-n minți. Nimic nu trebuia să facă concurență Dumnezeului unic.

Care i-a fost tactica? Mai întâi, a strecurat o altă fiară pe tron. Religie provenită din Orientul Mijlociu, creştinismul a importat tot de acolo şi suveranul: leul. Regele din Sud l-a înlăturat pe regele din Nord. Pe seama leului puteau fi puse toate calitățile, căci era un animal din poveşti, nu unul concret – nu putea fi întâlnit în Europa latină, celtică, germanică, slavă, scandinavă –, cu excepția Balcanilor. Pentru a-şi motiva substituirea, clerul nu a mai vorbit din acel moment decât despre defectele ursului, despre forța lui oarbă, încetineală, greutate trupească şi de spirit, despre faptul că nu era decât un mâncău şi un leneş. Reuşea chiar să-l facă să treacă drept un fricos!

---

[7] Ursul ni se părea fără tăgadă regele animalelor. Nici vreo haită de lupi înfometați, nici vreo turmă de mistreți înfuriați nu-i putea veni de hac. Nici o fiară nu detrona uriaşul invincibil, iar curajul lui ne subjuga, singurătatea lui ne intimida. Domnea suveran, fără a trece printre supuşi.

Mai apoi, ursul a fost eliminat înmulțindu-se vânătorile cu hăitaşi, ceea ce l-a redus la rangul de vânat mare.

În sfârşit, a fost ridiculizat prin domesticire. Din rangul de maiestate solitară a fost coborât la acela de bufon public. Proprietate a vagabonzilor pe care Biserica îi dispreţuia, a fost expus înlănţuit şi cu botniță prin târguri şi prin piețe, printre măscărici, jongleri şi prestidigitatori. Tristul clovn îşi câştiga tainul zilnic executând prin constrângere câteva acrobații elementare şi trei paşi stângaci de dans.

Pentru un om al Lacului, să asiste la o asemenea dovadă de decădere era ceva răvăşitor. Mă simțeam şi eu aproape tot atât de umilit ca ursul. Călcându-i-se-n picioare demnitatea, erau călcate-n picioare propriile mele convingeri. Oricum, cine nu respectă viul pe mine nu mă mai respectă.

— Da, dar singurătatea? Eu, un singuratic?

— Acesta este lucrul nou. Ursul a venit astă-noapte să ți-l arate, în clipa în care ți-e de folos să-l afli...

Am coborât fruntea. Durerea pe care mi-o provoca nunta tatălui meu cu Noura efectiv mă izola de lume.

Am ridicat privirea spre Tibor.

— Poți suferi de singurătate chiar fiind în mijlocul alor tăi?

S-a înfiorat şi a murmurat melancolic:

— Asta-i soarta omului care gândeşte cu capul lui.

După privirea lui încețoşată, după acel nu-ştiu-ce fragil ce ieşea la iveală, am înțeles că vorbea şi despre el, şi despre mine.

Cât de diferit era de tata! Pannoam se rezuma la decizii, porunci, fapte, pe când în Tibor vibrau mii de întrebări. În clipa aceea m-am simțit un seamăn de-al lui.

— Şi animalul tău, Tibor, tot ursul este?

Mi-a zâmbit.

— Animalul meu e bufnița, Noam.

— Doar nu vezi noaptea!

— Bufnița ajunge şi-n alte lumi, în lumea invizibilă, în lumea zeilor, în lumea spiritelor şi în cea a morților. La fel ca

ea, şi eu caut ce se ascunde de cei mai mulți dintre oameni, înlătur voalul aparențelor.

— Bufnița este deci un totem minunat, nu-i aşa? Un totem care te face mai fericit decât ursul singuratic...

— Oare poți fi fericit când nu-ți mai faci iluzii?

Cu aceste cuvinte, Tibor a plecat de lângă mine.

Am coborât spre Lac. Se însenina. Satul, pe care nu-l vedeam, exista prin zgomotele, mugetele, cârâielile, behăiturile sale, apoi prin sunetele emise de tăierea pietrei, de muşcătura vârfului de daltă din material, de ascuțirea silexului, de măcinarea grâului şi orzului, de frământarea lutului, de plesnetul pieilor întoarse iar şi iar de pe o parte pe alta, în sfârşit de ordinele meşteşugarilor, țipetele copiilor, trăncăneala femeilor.

Am ajuns pe strada principală şi m-am îndreptat către locul unde tata împărțea dreptatea. Aşezat sub tei, în fața a două familii, Pannoam rezolva un caz de furt de vânat.

Privindu-l aşa, din afară, simțeam cum o secure mă tăia-n două: pe de o parte simțeam obişnuita mea dragoste pentru el, pe de alta, furia mă făcea să-mi doresc să-l lovesc cu pumnii. Sfâşiat, suprapuneam mai multe imagini, când a unui minunat bărbat integru, când a unui infirm cu rictus arțăgos. Unde să fi fost adevărul? Cum să înlături tatăl cel rău şi să-l păstrezi pe cel bun?

Cu fruntea sus, şi-a făcut apariția Noura, care a verificat dacă Pannoam era ocupat mai departe, apoi a venit repede spre mine. Privirea ei nerăbdătoare, de un verde auriu, era încărcată de bucurie.

— Felicitări, Noam!

Muşcătura unei vipere nu m-ar fi făcut să tresar aşa.

— Poftim?

— Felicitări!

Surâdea luminoasă, sinceră, încântată. Cum mă încruntasem, a adăugat:

— Ce veste bună pentru tine şi pentru Mina!

Fierbeam. Cum adică? Oare îşi închipuia că nunta ei cu tata însemna pentru mine o veste bună? Ei, pentru Mina, fără nici o îndoială... Dar pentru mine?

I-am întors o privire-ngheţată.

— Cum îndrăzneşti?

— Poftim?

— Cum îndrăzneşti să-ţi baţi joc de mine?

S-a bâlbâit, neobişnuită să fie ţinta dispreţului meu:

— Totuşi... Noam... orice bărbat... doar mereu ai spus că...

— Noura! Şi aşa situaţia asta-mi întoarce maţele pe dos. Nu e nevoie să le mai torni şi tu pe-ale tale şi să-ţi mai şi baţi joc. Chiar dacă te-o fi distrând.

S-a albit la faţă, s-a bosumflat şi a ţipat:

— Nu mă distrez, nu-mi bat joc! Mă bucur că Mina e însărcinată!

Am rămas cu gura căscată.

A precizat, crezând că nu o auzisem:

— Mă bucur că aşteptaţi un copil.

Observându-mi uluirea, a făcut ochii mari, s-a scuturat, a pufnit, a dus mâna la gură.

— Ei, nu!? Adică nu ştiai?

A izbucnit în râs.

— Chiar n-ai băgat de seamă?

Am clătinat din cap. A hohotit şi mai şi, înveselită, făcând ochii roată pentru a găsi martori.

— Oricine şi-ar fi dat seama, Noam! Mina duce-ncolo şi-ncoace de vreo trei luni o burtă care tot creşte... Deci tu nu te uiţi deloc atent la femeia ta!

— Nu mă uit nici bine, nici rău, nu mă uit deloc!

Vocea mea răsunase tare în mijlocul satului. Din fericire, nimeni nu pierdea vremea pe-acolo, doar tata, de departe, a

ridicat ochii, deşi distanţa îl împiedicase să-mi audă cuvintele.

Mă copleşise ruşinea, nu fiindcă spusesem ce spusesem, ci fiindcă nu izbutisem să mă controlez.

Noura s-a uitat lung la mine. Vehemenţa glasului meu îi ştersese cheful de glumă. O clipă, am rămas amândoi fără cuvinte. După care mi-a arătat un buştean de stejar.

— Hai să stăm jos.

Ne-am aşezat umăr la umăr, cu faţa spre Lacul care îşi întindea calmul spre infinit, albastrul confundându-i-se cu acela al bolţii cereşti. Pe deasupra noastră treceau raţe mânate de o grabă obscură. Sub Teiul Dreptăţii, tata primise o a doua plângere, cu care veniseră nişte cultivatori.

Noura m-a luat de mână. De ciudă sau de furie, am încercat să o resping, dar contactul cu pielea ei atât de catifelată, atât de caldă mi-a potolit rezistenţa. O contemplam pe furiş. Ochii mei i-au mângâiat desenul obrajilor plini, suavi, pufoşi, apoi s-au oprit asupra părului strălucitor, des, pe care-l purta ridicat în cocul din care câteva şuviţe rebele îi atingeau fruntea, tâmplele, urechile fermecătoare, accentuându-i puritatea tenului.

Noura a tras adânc în piept aerul curat al dimineţii, şi-a coborât genele privind tabloul dinaintea noastră, după care mi-a mărturisit:

— Am jucat şi eu un rol în conceperea copilului vostru. Un rol important. Şi mă felicit pentru contribuţie.

— Cum aşa?

— V-am ajutat.

Ne-a ajutat? M-a ajutat? Înţelegea de ce cruzime dădea dovadă? Chiar îşi alegea vorbele care mă răneau cel mai tare, sau o făcea fără să vrea? A adăugat mulţumită:

— Am sfătuit-o pe Mina să se roage zeiţei mame, izvor al tuturor izvoarelor, şi i-am dăruit figurine pântecoase. Dar,

mai ales, i-am adus cele mai bune ierburi, din cele care ajută fertilitatea. Mina m-a ascultat.

— Deci tu i-ai prescris infuzie de urzici?

— Da. În sfârşit... Tibor, prin intermediul meu.

— Mi-a dat să beau zilnic!

— Fiindcă întăreşte şi bărbatul. În schimb, ai băut decoct de trifoi?

— Nu.

— Ceai de zmeur?

— Nu.

— Perfect! Să nu uit: după părerea lui Tibor, de acum Mina ar trebui să nu mai bea ceaiul de zmeur. Habar n-am de ce, dar aşa m-a sfătuit de dimineață. Te rog, nu uita să-i spui Minei.

M-a bătut pe dosul palmei cu mâna ei dreaptă. Brațul ei neted, de un alb-trandafiriu, contrasta cu al meu, arămiu, vânos, plin de răni.

— Eşti mulțumit?

Turbam. Cât avea să mai dureze acea conversație care-o tot lua pe ocolite? De ce evitam amândoi esențialul?

La capătul puterilor, am hotărât să-mi descarc inima:

— Nu, nu sunt mulțumit. Fiindcă nu-mi pasă ce e cu Mina. Fiindcă Mina mă scoate din pepeni. Fiindcă Mina mă plictiseşte. Fiindcă Mina nu este femeia pe care mi-am dorit-o, ci femeia pe care mi-a impus-o tata.

Noura a aruncat o privire neliniştită către Pannoam, ca să se asigure că nu ne spiona.

— Adică s-a înşelat?

— A gândit în felul lui, a gândit ca un conducător.

Buzele i-au fremătat, privirea i s-a întunecat şi a insistat:

— Deci s-a înşelat?

— Tata şi-a căsătorit familia cu familia unei căpetenii din vecinătate. Ce eram noi, Mina şi cu mine, ce nădăjduiam, ce ne plăcea, ce ne apropia sau ce ne îndepărta, pentru el nu

conta. Importante erau satele, înțelegerile de pace şi negoțul, nu indivizii.

A repetat cu încăpățânate, privindu-mă fix:

— Deci s-a înşelat?

— Căpetenia, nu. Tatăl, da.

— Care e diferența?

— Un tată vrea fericirea fiului lui. O căpetenie vrea fericirea comunității lui.

— Dar tatăl tău e căpetenie, iar tu eşti fiul căpeteniei.

— Adevărat...

— Atunci, cum de îndrăzneşti să îți judeci tatăl?

M-am ridicat, jignit.

— Lasă şmecheriile, Noura, hai să nu ne tot învârtim în jurul cozii! Să nu mai vorbim despre ea, ci despre tine. Nu-l judec pe tata că a ales-o pe Mina pentru mine, îl judec fiindcă te-a ales pe tine pentru el.

S-a ridicat stacojie. Supărarea îi ascuțise trăsăturile, de la tâmple până-n vârful nasului. Chipul i-a devenit pe cât de dur, pe-atât de feminin.

— Şi ce te priveşte asta pe tine?

— Pannoam te-a furat!

— Poftim?

— Mi te-a furat! M-a furat!

— Te-a furat? Fiindcă îți aparțin?

Descumpănit, am îngenuncheat şi, într-un val tumultuos de cuvinte, fără o ordine anume şi fără să-mi trag sufletul, între exaltare şi suferință, i-am mărturisit totul, pasiunea pe care o nutream, dorința de a mă căsători cu ea, cererea adresată tatălui meu, aşteptarea de după ce fusese atacat de Vânători, nădejdile mele din timpul convalescenței lui, apoi disperarea din ajun, când aflasem că-mi călcase-n picioare dorințele şi avea s-o păstreze pe Noura pentru el.

— De ce nu mi-ai spus nimic? a murmurat palidă, cu nările fremătând.

— Potrivit obiceiului, întâi discuți cu părinții proprii, apoi cu părinții femeii.
— Şi totuşi pe mine mă privea în primul rând!
— Tocmai încercam să-ți spun, Noura, când au răsunat țipetele lui Pannoam şi lătratul câinilor. Aminteşte-ți. M-am întrerupt şi am luat-o la fugă.
— Da, îmi aduc aminte. Şi-mi mai aduc aminte că seara, după ce a fost operat piciorul, ți-am propus să încheiem discuția.
— Îmi pare rău, muream de oboseală, iar amputarea mă tulburase cu totul.
— Şi-n zilele următoare?
— Tu îl îngrijeai pe tata şi bănuiam că asta avea să ne folosească.
— Nouă?
— Adică să consimtă.
Fiind atent la propriile mele explicații, mi-am dat seama că, fără a-i fi spus o vorbă, mă purtasem mereu de parcă Noura ar fi gândit la fel ca mine, de parcă Noura ar fi fost de acord cu mine, de parcă Noura ar fi dorit să alcătuim un cuplu, aşa cum îmi doream eu.
A reluat explicațiile mele confuze, cu minunatele ei buze strânse:
— Deci nu mi-ai mărturisit niciodată că doreai să mă iei de nevastă, nu mi-ai mărturisit niciodată ce simți pentru mine. Numai tăcerii te-ai mărturisit?
— Haide, Noura, că doar e-atât de limpede!
— Ce?
— Că orice bărbat care te vede se îndrăgosteşte de tine.
O lucire i-a traversat pupila, după care m-a îndemnat să mă ridic şi să mă duc la locul meu pe buştean, liniştită că Pannoam nu îşi dăduse seama de discuția noastră.
M-am întors trist spre ea.
— Şi dacă ți-aş fi spus-o, asta ar fi schimbat ceva?

Ochii i s-au umplut de lacrimi şi a luat-o la fugă.

*

Aşadar, vina era a mea...

Fiindcă îmi trebuiseră luni de zile pentru a-mi realiza iubirea, fiindcă nu vorbisem despre ea, Noura şi cu mine nu aveam să ne unim vieţile nicicând.

Constatarea, deşi descumpănindu-mă, scotea la iveală un adevăr ignorat: aveam o oarecare putere. Da, aveam puterea de a interveni în viaţa mea în loc să o îndur; cel puţin asta descoperisem. Şi mai descoperisem şi că puteam fi eu însumi în loc să fiu un altul; pentru întâia oară reperam o parte nedeterminată a existenţei mele, o falie, o zonă ceţoasă, o breşă pe care nu ştiam cum să o caracterizez şi pe care filozofii o vor denumi, milenii mai târziu, „libertate". Întâmplarea nefastă făcuse însă să înţeleg asta prea târziu; conştientizarea, departe de a-mi uşura amărăciunea, a accentuat-o: nu aveam să mă însor cu Noura.

În lumea în care fusesem născut, libertatea nu doar că nu avea nume, dar nici valoare. Iată de ce era aşa deosebită insolenta Noura, insolita Noura, cea care dădea peste cap obiceiurile. La vârsta ei ar fi trebuit să fi fost deja măritată! Şi mamă! În plus, frumuseţea şi educaţia o ridicaseră la rangul de partidă excelentă. De ce să fi amânat atât de mult timp? Cum să se fi eschivat mai înainte de la destinul de nevastă? *De ce*, nu ştiam. *Cum*, înţelesesem: Noura se impusese în faţa lui Tibor, care se temea de umorile, furorile şi lacrimile ei şi-i gusta clipele de bucurie. Mama zicea că-l ducea de nas, dar eu cred că-l ducea mai ales de inimă. O iubea. Noura crease o legătură care depăşea simpla responsabilitate paternă. Tibor, având grijă să nu o contrazică şi să nu o înfurie, o menaja, era atent la dorinţele ei şi o considera egalul lui.

Noura instaurase o legătură asemănătoare şi cu mine: discutam, o ascultam, vorbeam despre chestiuni bărbăteşti sau femeieşti, îmi făceam griji gândindu-mă ce părere ar fi putut avea, argumentam, îmi recunoşteam greşelile, nu ridicam tonul niciodată.

Sătenilor Noura le inspira respect. Venită din altă parte, fără rude cunoscute, îmbrăcându-se, vorbind, purtându-se în felul ei, imprevizibilă, când sfidătoare, când amabilă, veselă în zori, melancolică pe înserat, fermecătoare, devotată, egoistă, vulnerabilă, sensibilă, insensibilă, avea o aură de mister. Dacă un bărbat ar fi luat-o de nevastă, locuitorii ar fi fost mai lămuriți în privința ei, dar statutul ei de virgină inflexibilă şi superbă îi întărea ciudățenia. Fiecăruia i se părea o regină. O regină incontestabilă.

Incontestabila regină a unui regat necunoscut...

De fapt, regatul acela era chiar ea: Noura era stăpână pe sine, discuta cu ea însăşi şi-apoi urma ascultătoare hotărârile.

Am fost şi eu marcat de acea contagioasă şi mândră independență... Şi astfel nu mai acceptam nici ideile, nici deciziile tatei. Mă desprindeam de ele. Sigur, nu mă aventuram până la ruptură, dar o luasem pe drumul care acolo ducea, drumul îndoielii. Avea tata dreptate hotărând să îşi ia o a doua nevastă şi să întemeieze o familie numeroasă? Avea dreptate călcându-mi în picioare dorințele şi preferându-le pe ale lui? Avea dreptate să distrugă minunatul nostru mod de a ne înțelege?

Noura ne trezea egoismul, şi mie, şi lui Pannoam: prezența ei stârnea în noi porniri obscure care ne ațâțau individualitatea până la încălcarea regulilor. Dar, individualizându-ne, Noura ne învrăjbea, despărțind tatăl de fiu, făcând fiul să se ridice împotriva tatălui. Înainte de apariția ei, unu şi cu unu făcea unu. De când sosise, unu şi cu unu făcea doi.

Nu prea apreciam noua libertate. Departe de a mă întări, mă mâhnea. La ce bun să mă fi îndepărtat de normă, dacă asta mă costa liniştea?

În ziua aceea mă întorceam acasă decis să redevin Noam cel dinainte. Noura tulburase apa curată şi calmă a existenţei mele. Nu demult, pe când încă mă bălăceam în balta inerţiei, fără vreo schimbare, mă aruncase în cascade, în cataracte, în valuri şi torente; pe când eu mă mulţumeam cu o băltoacă, ea mă condamnase la talazuri; ei, uite că acum mă-ntorceam la mine-n băltoacă. Adio, Noura, bun găsit, Mina. Sigur aceasta era viaţa mea? Dar cu ce drept aveam pretenţia la mai mult? Aveam o soţie, în curând aveam să primesc un moştenitor şi mai târziu să-l înlocuiesc pe tata la conducerea satului.

Odată trecut pragul, am lăsat-o pe Mina să gângurească languros, să se umfle-n pene, să schiţeze paşi de dans, apoi, prefăcându-mă că nu ştiam nimic, am întrebat-o ce o făcea să fie atât de veselă.

Mina a simulat ezitarea, şi-a înmulţit fandoselile, bucurându-se că îşi poate păstra secretul. În sfârşit, după ce m-am încruntat sătul de tărăgănări, mi-a anunţat venirea pe lume a unui copil. Sub fruntea îngustă, ochii ei cu pungi dedesubt, veseli şi timizi, îmi pândeau reacţia. Cu mâinile mici, umflate, deformate de muncă, îşi mângâia mândră pântecul, de parcă deja îşi triplase volumul. Mi-am scuturat capul pentru a alunga gândurile negative, sentimentul că mai trăisem scena, uitând numărul de ocazii în care mă ambalasem degeaba. Încercând să mă conving că Mina îmi promitea o naştere mai degrabă decât o înmormântare, am simulat fericirea.

Mina nu-mi bănuia nici viclenia, nici eforturile, orbită cum era de bucurie.

Ziua a continuat pe acelaşi calapod. A trebuit să li se comunice tuturor oficial ceea ce fiecare, cu excepţia mea,

ghicise. Agăţată de braţul meu, amorfă şi torcând, Mina savura falsele exclamaţii de surpriză, aspira obişnuitele complimente, se impregna de urările pe care le primeam, umflându-se-n pene de orgoliu: ai fi zis că numai ce inventase sarcina! Nu mă mai uitasem niciodată la ea atât de dispreţuitor... îşi purta de colo până colo un chip nici frumos, nici urât, îşi îmbrăca fără pricepere un corp lipsit de orice farmec, dădea drumul unor cuvinte care nu valorau nici cât tăcerea ei.

Seara, extenuată, s-a ghemuit lângă mine, cu capul pe pieptul meu, şi a adormit imediat. Mi-a scăpat un zâmbet, singurul sincer începând de dimineaţă: în sfârşit, Mina nu mă mai obliga s-o fecundez.

Şi noaptea s-a lăsat peste noi.

În săptămânile care au urmat, viaţa şi-a reluat cursul. Normal, în aparenţă.

Chiar dacă şchiopăta cu piciorul lui din os de cerb, Pannoam continua să bată-n sus şi-n jos străzile alături de mine. Stăteam de vorbă cu locuitorii, ne consultam cu conducătorii satelor vecine, ne ocupam de provizii, întăream trupa de luptători şi de câini destinaţi să ne apere de Vânători. Mai mult decât oricând, în pofida necazurilor şi a infirmităţii, Pannoam mă pregătea pentru a-i lua locul. Sporirea atenţiei pe care mi-o acorda să fi fost rezultatul remuşcărilor?

Mama îşi pierduse buna dispoziţie, dar încă nu îşi dădea seama: ochii ei exprimau o extremă mirare. Ea, care trăise mereu în optimism conjugal, nu se obişnuia cu gândul că bărbatul îi impunea oficial şi fără discuţii o tânără rivală. Tulburată, începuse să se privească altfel pe ea însăşi, să îşi judece trupul care transpira nostalgia perfecţiunii pierdute, încurcată de un nou duşman care îi inspira rezerve şi asupra căruia nu putea triumfa: timpul. Şi aşa descoperea

că podoabele pe care le folosea în ultima vreme mascau inconştient prăbuşirea, că punea coliere peste coliere pentru a-şi ascunde gâtul îngroşat, cu muşchi fleşcăiţi, că purta de acum rochii fără centură pentru a nega urmele anilor. Starea ei mă mâhnea: adâncitura care urma arcul pleoapelor până la colţul exterior al ochilor nu mai urca, din contră, se ducea-n jos; chipul i se puhăvea; roşul din obraji nu mai însemna vitalitate, ci doar respiraţie greoaie.

Imediat ce rămâneam singuri, Pannoam şi cu mine nu mai scoteam o vorbă. În afara sarcinilor publice, nu ne mai împărtăşeam nimic. Cum nici el, nici eu nu abordam subiectul care ne măcina, orice discuţie personală dispăruse, şi sarcina Minei, şi sănătatea Mamei, căreia Tibor vindecătorul îi mai uşura migrenele. Statul la taclale, glumele, manifestările reciproce de simpatie, cotidianul viu deveniseră imposibile.

Pe măsură ce zilele treceau, tăcerea devenea tot mai apăsătoare. Dacă la început, aceasta ne elibera, de-acum ne strivea. Nici Pannoam, nici eu nu aveam puterea de a ieşi din încurcătură. Se întâmpla ceea ce nu mi-aş fi închipuit vreodată că e cu putinţă: mă plictiseam alături de tata.

Şi asta mă făcea să sufăr.

Sufeream gândindu-mă la trecutul îmbăiat în lumina inocentă a afecţiunii; sufeream gândindu-mă la viitor, câmpul acela posomorât spre care nu aveam nici un chef să mă îndrept.

Oare şi Pannoam suferea? Dar, vai, pe chipul lui chinuit, sfâşiat de dureri constante, nu desluşeam nimic care să ţină nici de trup, nici de suflet.

Răul înseamnă separare. Cuţitul lui spintecase cuplul pe care-l alcătuiam eu şi tata, dar provocase o scindare şi-n mine însumi, unde se agitau fiinţe vrăjmaşe, un fiu bun şi unul rău, unul supus şi unul rebel. Dacă-mi ţineam gura, insurgentul îl ataca dur pe cel cuminte. Dacă protestam, cel

cuminte-i punea căluş insurgentului. Dublu şi dezacordat, mă lăsasem pradă unui război continuu. Nu mai erau nici o pulsiune, nici o vorbă, nici o frază pe care să nu mi le reţin. Aceeaşi tensiune şi în sens invers: nu mai existau nici o rezervă, nici o înăbuşire a vorbelor, nici o astfel de măsură inutilă pe care să nu mi le reproşez. Eram scena unei scindări, eram eu însumi scindarea, răul... şi mi-era rău.

În dimineaţa aceea, Pannoam mi-a propus să mă aşez lângă el, sub Teiul Dreptăţii, în faţa celor ce soseau cu diferite plângeri. De obicei cerea ca audienţele să fie confidenţiale, susţinând că prezenţa altora ar fi înrâurit declaraţiile celor veniţi să li se facă dreptate.

— Noam, vreau să înveţi să judeci.

Au sosit doi săteni, unul gras şi unul slab. Cel gras, Puror, era supărat că un câine îi omorâse cinci găini.

— Nu ai decât să-ţi ţii bine găinile, a ridicat tonul Fari, vânzătorul de ocru.

— Doar n-o să-mi închid găinile numai ca să scape de câinele tău. Păi aşa de unde să mănânce? Omoară-ţi tu câinele.

— Să-mi omor câinele?

— Sau leagă-l.

— La ce-mi mai foloseşte un câine legat? Are de păzit casa, de alungat străinii, de omorât vulpile, şobolanii şi dihorii.

— Câinele tău mi-a mâncat găinile. Dacă nu-l legi, îl omor.

— Dacă te-atingi de un fir de păr de-al câinelui meu, îţi sucesc gâtul!

Pannoam i-a lăsat să-şi verse furia. Când s-au întors spre el, acesta i-a spus liniştit lui Puror:

— Bagă-ţi găinile într-un ţarc îndeajuns de înalt ca să nu intre câinii. Şi-aşa, o să te bucuri şi tu de găinile tale, şi Fari

va profita şi el de câinele lui. Şi animalele îşi vor face fiecare treburile lor.

— Uite-o sentinţă înţeleaptă, a oftat slăbănogul.

— Să-mi plătească găinile moarte! a ţipat grasul. Să-mi aducă cinci găini! Şi să-mi aducă zilnic ouă!

— Nici vorbă, l-a mustrat Pannoam. Trebuia să ai grijă.

— Păi el a distrus totul, nu eu! El şi câinele lui!

— Am zis! a spus apăsat Pannoam, ridicându-se încruntat. Ai cerut dreptate, o ai. Acum, întoarceţi-vă acasă.

Cei doi bărbaţi s-au îndepărtat, slăbănogul mulţumit, grasul înjurând.

Pannoam s-a aplecat spre mine.

— La fel ai fi judecat şi tu?

Am cântărit lucrurile în gând apoi, cum aştepta răspunsul, am îndrăznit:

— Nu. Aş fi cerut o compensaţie pentru găini. Puror a venit să se plângă că sărăceşte din cauza morţii păsărilor. El era victima. Or de plecat a plecat ca vinovat. Mai rău, a plecat încă mai sărăcit, fiindcă acum mai trebuie să construiască şi ţarcul.

— Adică nu ţi s-a părut drept?

— Nu.

— Atunci de ce am luat hotărârea asta? Fiindcă mi se pare mai bună ţinând cont de viitor. Numărul câinilor va creşte în sat, iar o tărăşenie ca asta se va întâmpla iar dacă nu vor fi băgate găinile în ţarcuri.

— Sunt de acord cu tine, regula aceasta trebuie stabilită. Totuşi, nu se aplica în clipa în care s-a petrecut cazul celor doi. Nu e corect să fie pedepsit cel care...

— Stăpânii de câini trebuie să sperie crescătorii de găini.

— Să-i sperie? Credeam că erai preocupat de ce e drept şi de ce e nedrept.

— Noam, astfel de incidente vor apărea şi în cazul câinilor noştri.

— Aha, acum înțeleg: nu ai făcut dreptate, ți-ai făcut dreptate!

M-a fulgerat din priviri.

— Taci din gură! Dreptatea este ce hotărăsc eu sub copacul ăsta.

— Aşa? Ce hotărăşti tu? Deci nu faci dreptate, o născoceşti.

— Ajunge!

Se sufoca, roşu la față, clătinându-se nesigur pe piciorul stâng. Pentru întâia oară mă ridicam împotriva lui, iar revolta intervenise visceral, fără să-mi dau seama. Am rămas eu uluit, el jignit.

Tăcerea a revenit. De săptămâni întregi nu mai schimbaserăm atâtea cuvinte.

Pannoam s-a aşezat la loc, şi-a frecat obrajii, fruntea încăpățânată, ochiul înghețat.

— Pregăteşte-mi nunta.

— Poftim?

— Organizează sărbătoarea: ceremonia, florile, masa. Mama ta e bolnavă.

În loc să recunoască: „Mama ta suferă” sau: „Mama ta nu e de acord”, pretindea că era bolnavă. Îi suportam din ce în ce mai puțin îngâmfarea.

— De ce eu?

— Fiindcă eşti fiul meu, întâiul meu născut.

— Mai ai şi alți copii, poate-a venit momentul să-ți aminteşti.

— Poftim?

— Pentru pregătirea nunții tale, cred că voi fi „bolnav”, ca Mama.

— Cum îndrăzneşti?

Fără să mă las, mi-am apropiat fața de a lui şi am articulat, cu dinții strânşi, cu muşchii încordați:

— Încă nu eşti sigur că-ți sunt destul de supus? Chiar nu m-ai călcat destul în picioare? Acum vrei să mă faci praf, să mă striveşti?

S-a cutremurat în fața accesului de furie. Am adăugat:

— Dă misiunea asta surorilor mele, nu mie.

— De ce?

— Mai ai nevoie de lămuriri?

Şocat de duritatea mea, a căzut la loc murmurând, rătăcit, bâlbâindu-se:

— Nu ştiu. Dacă nu zici nimic. De unde să ghicesc?

Neaşteptata lui dovadă de slăbiciune nu mi-a înmuiat inima.

— Ştii foarte bine că speram să mă însor eu cu Noura.

— A, da, povestea aia veche... a lăsat să-i scape, dispreţuitor.

În clipa aceea am înțeles distanța dintre noi. Odată ce-mi refuzase mâna Nourei şi o păstrase pentru el, considerase problema încheiată. Chiar îl plictiseam aducându-i aminte o povestioară veche şi deja-ngropată... Oare atât de puțin să mă fi cunoscut tata? Atât de puțină continuitate să fi considerat că am în gânduri, în sentimente? Să-şi fi închipuit că ordinele lui schimbau realitatea în minți şi-n suflete? Fără îndoială, dădea dovadă de o astfel de naivitate... de aroganță...

Mi s-a adresat ca unui copil:

— Noam, aşa e viața. Este alcătuită din plăceri şi din femei de care uneori te bucuri sau la care alteori renunți. Nu e grav.

— Nu e grav?

— Nu e grav!

— Nu e grav să renunți la o femeie?

— Nici vorbă, Noam.

— Atunci renunță la Noura.

Şi-a retras mâna ca înțepat. Ochii i-au căutat noi argumente prin preajmă, în dreapta, în stânga, în cer, pe jos, după care i s-au ațintit asupra mea.

— Noam, ție ți-am dedicat viața mea.

— Ba nu. Ai dedicat-o satului.

— Niciodată nu mi-am acordat timpul şi surorilor tale, nu am vânat şi nu am stat niciodată de vorbă cu ele. Tu ai fost privilegiatul.

— De ce?

— Fiindcă eşti aidoma mie.

A stăruit:

— Eşti opera mea, eşti urmaşul meu.

Un gând de o deosebită cruzime mi-a trecut prin minte:

— Uitându-te la mine, pe tine te iubeşti, nu pe mine.

Pannoam a ridicat din sprâncene, perplex, a evitat să măsoare acuitatea observației mele şi a continuat pe tonul indulgent pe care-l adoptase:

— Doar n-o să ne certăm din cauza unei fete.

— Întocmai, tată. Renunță deci la Noura.

De data asta, exasperarea i-a contractat trăsăturile. Buzele îi tremurau de indignare. M-a măsurat din cap până-n picioare şi mi-a zis:

— Ai deja o nevastă.

— Şi tu. Şi-ncă una minunată.

— O aperi fiindcă ți-e mamă!

— Mama ți-a dăruit unsprezece copii, tată, unsprezece copii sănătoşi. Mina mie nici unul. Mama a ştiut să se poarte ca o nevastă de căpetenie, mereu la înălțimea poziției, mereu alături de tine. Mina nu e-n stare.

Împins de iritare, Pannoam ar fi vrut să-mi răspundă pledând pentru cauza Minei. Inteligența i-a amintit însă că avea să se împotmolească. Şi-a frecat coapsa care-l durea.

— Am îmbătrânit, Noam.

— Întocmai. Noura e prea tânără pentru tine.

Ochii i s-au încețoşat şi a exclamat, sfâşietor de sincer:
— Îmi redă pofta de a trăi.
Nu mințea, ştiam şi eu la fel de bine, fiindcă Noura avea acelaşi efect şi asupra mea. L-am strâns tandru de braț pe tata şi am murmurat:
— Când vom fi căsătoriți, o s-o vezi în fiecare zi şi ne vei mângâia copiii. Şi-ți va dărui şi aşa pofta de a trăi.
Pannoam şi-a muşcat buzele, a clipit, apoi şi-a lăsat din nou palma, calm, pe mâna mea.
— Căpetenia sunt eu. Şi ştiu ce-i trebuie unei căpetenii.
— Dar eşti şi tatăl meu.
— Da.
— Preferi însă să fii conducător?
A fost rândul meu să mi se-ncețoşeze privirea. Mi-am retras mâna, aşteptându-i răspunsul. Impasibil, rămânea ca de gheață. S-a uitat la mine fără să clipească şi a conchis cu voce limpede:
— Da.
M-am întors pentru a-mi ascunde amarul, apoi, înainte de a mă îndepărta cu paşi mari, i-am strigat:
— Azi, căpetenia a ucis tatăl!

*

— Noam?
Nu am catadicsit să răspund. Cu ochii lipiți de Lac, aşezat în poziția lotus în casă, în fața uşii larg deschise, eram mai greu de clintit decât un munte. Potrivindu-se cu norii care pluteau la orizont, posomorala mea se întindea peste cuvinte şi gesturi, exprimându-se prin ridicări din umeri, cheful de a ofta, o tăcere compactă care se împotrivea oricărei întrebări. Posomoreala mea o cuprindea şi pe Mina. Ascunsă-n penumbră, nu mai îndrăznea nici să mişte, nici să vorbească.

Tunetul mugea în depărtare. Ţâşnind dinspre sălcii, aspru şi solitar, un ţipăt de pasăre m-a făcut să simt un nod în gât. Un soi de disperare mută făcea peisajul apăsător, stingea vioiciunea culorilor, paraliza luntrile, îngheţa undele. Natura-şi ţinea respiraţia.

Huruitul s-a accentuat, ziua s-a întunecat şi, dintr-odată, ca o hoardă dezlănţuită, ploaia s-a repezit peste noi. Fulgerele ne sfâşiau, picăturile cădeau ca nişte suliţe, ciuruiau drumul, străpungeau acoperişul colibei, se strecurau de-a lungul pereţilor.

Mina urla. Înfricoşată de zeii care îşi dezlănţuiseră mânia, s-a băgat sub rogojină, cu pleoapele strânse, cu palmele lipite de urechi, pe când eu, nemişcat, priveam asaltul apelor.

Cu nările fremătând, mă bucuram de bubuiturile cărora le savuram violenţa. Furtuna era ecoul amărăciunii mele. La unison cu fulgerele, valuri de fiori îmi parcurgeau membrele; inima-mi bătea în ritmul detunăturilor; inhalam aerul umed pentru a-mi îneca plămânii. Ah, cât îmi doream ca perdelele de ploaie să ne strivească, pământul să se deschidă sub valurile înarmate ale cerului, ca torente de noroi să ia cu totul oameni, case, bunuri, familii, griji, nenorociri! Feroce, pe tăcute, imploram zeii să ne nimicească.

Îmbătat de apocalipsă, savuram trecătoarea noapte a furtunii, dorindu-mi ca o adevărată noapte să ne înghită pe toţi. Să mă însoţească toţi în prăbuşire! Fiindcă pierdusem esenţialul. Pe tata. Pe Noura. Tot ce conta.

Ploaia s-a oprit.

Tăcere.

O tăcere uimită.

O tăcere care părea enormă. Identică vacarmului pe care tocmai îl întrerupsese.

Zgomotul câtorva picături care îşi încheiau drumul spre pământ s-a auzit timid. Acoperişul gemea de parcă şi-ar fi apăsat nişte răni. Seninul s-a întors.

Am clipit, şicanat de lumina albă. Starea de spirit mi s-a schimbat. Din moment ce supravieţuisem dezlănţuirii, chiar aveam s-o las să mă domine?

M-am ridicat şi-am luat-o din loc.

Ajungând lângă casa lui Tibor, am zărit-o pe Noura făcând zgribulită câţiva paşi. Oare mă aştepta? A luat-o la fugă spre mine.

Mi-am desfăcut braţele, ea mi s-a aruncat la piept şi am rămas aşa, supravieţuitori tremurând după ce văzuseră moartea cu ochii, ghemuit fiecare în sânul căldurii celuilalt. Îi miroseam părul cu aromă de alună, îi mângâiam ceafa cu pielea catifelată, ţinându-i tulburat trupul strâns lângă al meu, trupul ei atât de fragil, trupul ei care mă emoţiona într-atât apropiindu-mă de el şi care, lipit de al meu, părea plăpând, firav, preţios.

I-am şoptit la ureche:

— Refuză, Noura, refuză.

S-a desprins, s-a uitat la mine, a închis ochii ca o mâţă care, lipăind, se teme să nu se stropească, apoi m-a privit din nou.

— Cum să refuz? Nimeni nu mi-a cerut părerea.

— Refuză.

— Voi fi forţată! Nu sunt decât o femeie, Noam, nu am nici o putere.

— Tocmai fiindcă eşti femeie: taie-i cheful să te ia de nevastă. Arată-te urâcioasă, nepăsătoare. Înlătură-i dorinţa de a te avea.

Mi-a zâmbit trist.

— Vrei să devin urâtă?

— Oricum nu se va-ntâmpla! Noura, îndepărtează-l, te rog, fă-l să-i fie silă de tine!

Am strâns-o din nou în brațe. După ce s-a lăsat în voia mea, s-a desprins din îmbrățișare şi şi-a ridicat privirea.

— De ce-aş face-o?

— Pentru noi.

— Pentru noi?

— Da, pentru noi!

S-a încruntat iritată.

— „Noi” nu a existat niciodată, Noam. „Noi” nu a avut loc niciodată. Nu te-ai obosit să o declari la timp.

— Iartă-mă, ştiu, îmi dau seama. Uite însă că ți-o spun acum: Noura, îmi doresc să trăiesc alături de tine.

M-a împins şi s-a dat un pas înapoi, albă la față.

— Zău? Te-ai întrebat vreodată dacă aş accepta să fiu nevasta ta numărul doi? A doua nevastă! Adică nu merit ceva mai bun de-atât?

Descumpănit, am îngăimat:

— Eu... adică... Mina mi-a fost dată înainte de a o fi întâlnit... Eu n-am hotărât nimic... E prea târziu... nu pot...

— S-o omori? Asta nu, dar s-o repudiezi?

— S-o repudiez?

Şi pe loc mi s-a făcut milă de Mina cu carnea ei flască, ochii suferinzi, spaima de fetiță rătăcită printre femei.

— E grea, Noura.

— Şi?

Dură, tăioasă, caustică, Noura mă sfida. Dar de ce să fi meritat Mina o asemenea pedeapsă? Dacă ne piereau copiii... atunci zeii... demonii... vreun spirit... habar nu aveam... În orice caz, nici un viciu, nici o răutate, nici o agresivitate nu se ascundeau în stângăcia şi nevinovăția Minei. Nu-i puteam face nici un rău.

Ochii Nourei au scânteiat acuzatori.

— Uneori trebuie să loveşti, să verşi sânge pentru a-ți atinge țelul. Ce-ai vrea? Ce vrei cu adevărat? Totul! Adică nimic. Trebuie să alegi.

— Noura, încearcă să înțelegi...
— Eu, nevasta numărul doi? Niciodată! Doresc ceva mai bun de-atât.
Ne-am uitat lung unul la altul.
Simțind cum urcă-n mine o furie surdă, am murmurat printre dinți:
— Hai să nu ne dăm mari, Noura. Peste câteva luni o să ajungi o a doua nevastă.
— Prima e bătrână!
Am rămas cu gura căscată. Să fi înțeles eu bine? Nu doar că Noura îmi disprețuia sentimentele, îmi călca-n picioare scrupulele, o stigmatiza pe Mina, dar îmi mai şi jignea Mama. Şi ce, Mama era bătrână?
Părea că-mi lua în glumă stupefacția şi a clătinat din cap, hotărâtă să muşte în continuare.
— Eu sunt tânără, ea e bătrână. Eu am toată viața înainte, ea în urmă. Deci n-o să rămân multă vreme nevasta numărul doi, alături de tatăl tău.
— Poftim?! Adică asta aştepți, să-mi moară Mama?
— Nu eu, moartea o aşteaptă.
I-am tras o palmă.
Mi-a înapoiat-o.
Tremuram amândoi de furie. Fierbând, cu tâmplele-n flăcări, ca doi luptători care se pregătesc pentru următoarea lovitură, stăteam în picioare, unul în fața celuilalt, ochi în ochi. A atacat din nou:
— În câteva luni voi fi măritată cu Pannoam, nu cu tine.
— Noura, refuză să te măriți cu el şi ai răbdare.
— De ce aş sacrifica o relație solidă pentru una în bătaia vântului?
— Te rog!
— Presupunând că aş face-o, ce aş avea de câştigat? Ori de ciudă, ori din gelozie, Pannoam nu va fi de acord să mă mărit cu tine.

— Noura, o să sufere, o să fie necăjit, o să-i treacă. Şi nu peste mult o să moară.

— Şi-o să moară în aceeaşi clipă şi Mina? Ce imaginaţie mai ai şi tu, Noam, bietul de tine! Adică viitorul te va scăpa magic de toate problemele, da?

Mi-am înghiţit şi saliva, şi iritarea şi am insistat cu blândeţe:

— Tata nu e veşnic.

— Adică?

— Refuză-l şi aşteaptă-mă.

— Visezi! Poate dura un an, cinci, zece!

— Pannoam nu e veşnic.

— Nici eu!

Furia i s-a dezlănţuit fără să mai ţină seama de nimic:

— De ce trebuie să mă conformez tot timpul hotărârilor altora, dorinţelor bărbaţilor? Nu am venit pe acest pământ ca să ascult de alţii. M-am descurcat mereu în aşa fel încât eu să fiu cea care porunceşte. Într-o lună, voi fi soţia conducătorului.

— Şi-o să asculţi de el.

— Vom vedea!

— Dar ce vrei, până la urmă? Locul de căpetenie?

— De ce nu?

— Cu orice preţ?

— Cu preţul meu: mă dau conducătorului. Şi, după cum se vede, şi cel de-acum, şi viitorul conducător mă vor…

— N-ai sentimente... Nu ai decât ambiţie!

— Spui numai ce-ţi convine, Noam.

— Drept cine te iei, Noura?

— Tatăl tău e conducător acum şi, într-o zi, tu vei fi. Ei bine, eu sunt cea care suceşte capul căpeteniilor!

M-a apucat cu mâinile de gât şi-a început să strângă.

— Ții la mine? Atunci să-ți explic cum vor sta lucrurile: mă mărit cu tatăl tău şi, după ce moare, mă voi mărita cu tine. Tu vei fi cel care mă va aştepta.
— Niciodată!
— Ei, ba da! Întâi voi fi femeia tatălui tău, apoi a ta.
— Doar n-o să vin după el.
— Cât orgoliu! Normal c-o să vii după el. Şi-o să te şi bucuri. Şi-o să-mi şi mulțumeşti.
— Eşti nebună!
Degetele i s-au oprit din strâns şi au urcat să-mi mângâie obrazul.
— Ştiu c-ai să m-asculți, Noam. O să vii ca o capră să-mi mănânci din palmă imediat ce-am să te fluier!
Am împins-o, scos din fire. S-a clătinat, a alunecat pe noroi, şi-a pierdut echilibrul, dar, înfuriată, a reuşit dintr-o mişcare a şoldurilor să rămână în picioare. M-a privit sfidătoare, duşmănoasă, superbă, intensă, pe cât de turbată, pe-atât de magnifică. Între noi, violența se amplifica. Habar n-aveam dacă urma s-o muşc ori s-o sărut.
A observat că eram fascinat. A zâmbit sardonic, apoi şi-a desfăcut buzele şi a început să râdă.
Cu cât hohotea mai tare, cu atât îmi era mai ruşine de mine, de cât eram de subjugat, de modul în care domnea asupra gândurilor mele. Insolența, batjocura, persiflarea ei m-au făcut dintr-odată să mă zburlesc.
Am luat-o în jos pe cărare, hotărât, strigându-i:
— Mulțumesc, Noura. Mulțumesc pentru cruzimea şi egoismul tău. Mă vor ajuta să nu te mai iubesc.
S-a oprit din râs.
— Cu plăcere, Noam!
— Ba chiar mă încurajezi să te detest.
— Mai vino pe la noi când vrei!
Întorcându-se pe călcâie, a intrat în casă. Nici nu a ajuns bine înăuntru, că a şi început să ciripească vorbe tandre la

adresa lui Tibor, destul de tare cât să le aud şi eu. Dezlănțuire de alint prin care mă anunța că scena dintre noi nu o afectase, că se putea lipsi de mine fără nici o problemă, ba chiar că abia fără mine era cu adevărat fericită.

*

Mina a devenit refugiul meu. Totul era simplu alături de ea, cele mai neînsemnate dovezi de bunăvoință din partea mea o încântau, o mângâiere mecanică, un pahar cu apă, un braț de sprijin. Inepuizabilă, se extazia în fața fructelor pe care le culegeam şi considera iepurele sau vidra pe care le aduceam de la vânătoare drept cele mai bune pe care le mâncase vreodată. Un cuvânt trecea drept conversație, un surâs drept euforie, râsul normal drept hohote. Îmi jucam rolul în fața rezervelor ei de entuziasm, iar ea mă răsplătea însutit.

Împotriva oricărei aşteptări, mă simțeam bine împreună cu ea acolo, în casa pe care o amenajase în ani. Îi descopeream cu întârziere calitățile gospodăreşti. Nu lăsa să se stingă niciodată jăraticul din casă, spre deosebire de o groază de aiurite care neglijau focul şi erau apoi nevoite să meargă să ceară de la vecine. Panere rotunde, confecționate chiar de ea, permiteau să ne aranjăm proviziile, hainele, uneltele. Când mâncam, punea pe jos nişte rogojini colorate pe care le curăța frecvent. Cât despre pereți, folosindu-se de ocrul roşu, îi împodobise zi de zi cu frize geometrice – succesiuni de valuri, motive în coadă de peşte – după modelele folosite de Dandar pe vasele lui. Mulțumită încăpățânării ei, interiorul nostru beneficia de o atmosferă caldă, cochetă, în timp ce vecinii noştri, care locuiau într-o casă identică, păreau că încă mai stăteau într-o grotă[8].

---

[8] Fiecare epocă are o culoare a ei. Pentru a mea, a fost roşul. Toate amintirile mele sunt îmbăiate-n stacojiu. Ştiam cum să extragem din

Mina practica bucuria: se minuna că există şi o exalta faptul de a avea ceea ce avea. Spre deosebire de Noura, nici nu-şi dorea mai mult. Lipsa ei de ambiţie, lipsa ei de perfecţionism, mediocritatea pe care mai înainte o dispreţuiam, mi se păreau de-acum piscurile inteligenţei. De ce să văd partea goală, în locul părţii pline? Care era avantajul? Cu ce altă consecinţă în afara frustrării? Vidului dorinţei, Mina îi prefera plenitudinea plăcerii.

Mă străduiam să ating împlinirea înţelepciunii: să rămân în funcţie, adică fiu al căpeteniei; să nu abdic de la datoria de a-mi asculta tatăl; să-mi văd de responsabilitatea de a pune bazele unei familii; să rămân alături de soţia mea... Ceva mai înainte, propria existenţă îmi displăcea fiindcă, după părerea mea, nu era alcătuită decât din ingrediente pe care le respingeam; acum, acceptându-le, mi se-mbunătăţise. Nu viaţa mi-o schimbasem, ci modul de a privi viaţa.

---

pământ ocrul şi învăţasem să-l pregătim. Chiar dacă nuanţele mergeau de la galben la violet, roşul era cel ce predomina. Fie natura ne dăruia direct ocrul roşu, fie îl obţineam arzând ocru galben. Rar în cadrul florei şi faunei, roşul ne deosebea pe noi, oamenii, dovedindu-ne superioritatea. Ne vopseam cu el armele, uneltele, hainele, pereţii, corpul uneori, fie în întregime, fie pe anumite porţiuni. În secolul al XVIII-lea, s-a manifestat din nou interesul pentru vremile dintâi, fără îndoială fiindcă Biblia îşi pierdea din statutul de manual ştiinţific: savanţii erau preocupaţi de preistorie. În lipsa textelor, scormoneau prin humusuri, turbării – şi prin aluviuni. Şi-o fac până-n ziua de azi. Pornind de la nişte urme, ne reconstituie lumea. Fără a mă opri aici la reuşite ori la erori, semnalez totuşi o constantă: în opinia lor, neoliticul e maro. În filme, în ilustraţiile din cărţi, în vitrinele muzeelor domină întotdeauna brunul. De ce? Fiindcă descoperă vestigiile în pământ, consideră că preistoria e de culoarea pământului?

Din prudență, fugeam de Noura. Şi pe Mama o evitam, căci melancolia ei ar fi stârnit-o pe-a mea. Cu tata mă comportam de parcă nici o altercație nu ar fi survenit între noi. Noam şi Pannoam găsiseră soluția: uitarea.

Mă hotărâsem să organizez chiar şi ceremonia nunții.

Pannoam îşi dorea o petrecere care să le eclipseze ca bogăție, splendoare, fast pe toate cele dinainte, un eveniment care să demonstreze întâietatea şi prosperitatea comunității noastre. Prin urmare, nu ne-am mulțumit cu invitarea locuitorilor satului, ci am chemat şi cele mai influente clanuri din satele lacustre. Nici nu ne gândeam la mai puțin de patru sute de persoane, ceea ce, la vremea respectivă, reprezenta o adunare nemaivăzută, gigantică.

Am tăiat copaci pentru a lărgi poiana şi am geluit trunchiurile pentru a le transforma în bănci, pe care le-am aşezat în cerc. În centru, urma să se danseze. Pe margine, să se cânte. În spate, să se înfulece felurile de mâncare puse pe nişte scânduri. Am ales de la piață nişte cântăreți ambulanți, trei cu fluierul şi patru cu tobele, pe care mi-i recomandase un cântăreț la corn, care scoate nişte sunete grave ce echilibrau ingenios sunetele ascuțite ale fluierelor. Cum am dat de ei, cum i-am angajat. Pentru fiecare detaliu – flori, ghirlande, haine, băuturi, mâncăruri – am apelat la Mina, iar sugestiile ei au devenit deciziile mele. În sfârşit, timp de mai multe luni, am comandat darurile meşteşugarilor din satul nostru.

În timpul nunților, nu mirilor li se dădeau daruri, ci invitaților. Prestigiul cuplului depindea de acest lucru: calitatea şi cantitatea ofrandelor construiau sau distrugeau o reputație. Nimic nu costa mai scump decât o nuntă şi multă lume se lipsea de ceremonie, călărindu-se fără nici un ritual, ca animalele.

Şi a venit şi ziua acelei uniri atât de minuțios pregătite.

Nici nu apucaseră să freamăte bine zorii că liziera s-a înnegrit. Din toate părțile dădeau buzna familii întregi, pe cât de nerăbdătoare, pe-atât de intimidate. Copiii din satul nostru alergau printre participanți, fluturând nişte tigve. Vinul de afine trecea de la unul la altul şi gâtlejurile se udau cu hărnicie, dar nu conta, băutură aveam din belşug! Animația creştea pe măsură ce soarele se ridica. Trupuri şi inimi se-ncălzeau. Rumoarea, glasurile, râsetele care se-auzeau de departe, felicitările, loviturile date-n glumă, totul anunța că fiecare avea să îşi facă plinul de alcool, de simpatie, de prins în hore. Se vorbea din ce în ce mai tare, toată lumea se agita, se lingea pe buze, începea să fredoneze refrene. Nerăbdarea creştea. Obrajii străluceau de sudoare.

Când astrul zile a ajuns la zenit, au început să răsune tobele.

Pannoam şi-a făcut apariția în partea de sus a unei poteci. Nobil, puternic, lat în umeri, îşi pusese o manta din piele, împodobită cu scoici, ținută fastuoasă care-l făcea să pară mai înalt şi-i ascundea piciorul tăiat. Au izbucnit urale.

Dintr-odată, de cealaltă parte, fluierele au început şi ele o melodie şi lumea s-a-ntors: încadrată de un alai feminin, Noura a apărut şi ea. Un murmur de admirație a trecut prin mulțime. Îmbrăcată într-o rochie de in plisat, transparentă aproape, Noura strălucea de frumusețe, de tinerețe, de vigoare. Şi aşa, pe muzică, suplă şi grațioasă, a coborât cărarea, uşoară printre corpolentele ei domnişoare de onoare. Mişcările îi păreau un dans. O coroană de crini perfect albi se întrețesea cu părul împletit în cozi, la gât purta un colier şi pe mâini brățări din flori proaspăt culese. Culori delicate îi măriseră ochii de smarald, subliniind sprâncenele şi roşul buzelor.

Noura avea un ten incredibil de luminos, mai alb decât al tuturor femeilor din jur. Sătencele, ocupate cu spălatul, culesul, prăşitul, înfruntau canicula, ceața, burnițele, şi

aşa, în câțiva ani, pielea pe care nu o crăpase gerul, o ardea soarele. Noura însă îşi păstrase o carnație de copil; prin nu ştiu ce miracol, atacul climei şi al muncii o ocolise.

Logodnicii s-au întâlnit la capătul de jos al potecilor. El i-a întins brațul, ea şi l-a strecurat pe-al ei sub al lui, şi aşa au înaintat în poiană. Aici, vrăjitorul cu masca lui pe jumătate de lup, pe jumătate de bufniță, acoperit de blănuri şi pene, i-a întâmpinat cu formule rituale.

Dacă la început urmasem cortegiul, m-am oprit apoi la liziera pădurii. Festivitățile se desfăşurau de minune, munca mea dădea roade, prevăzusem totul, mai puțin ce avea să se întâmple cu mine: mă cuprinsese greața.

Sprijinindu-mă de un nuc, m-am silit să nu mă prăbuşesc la pământ, am încercat să înghit, să-mi reglez respirația, să-mi încetinesc bătăile inimii, dar ceva mai presus de voința mea mi-a-ntors stomacul pe dos. Am vomitat.

Odată dat afară tot ce mâncasem, m-a copleşit luciditatea. Dacă până în acel moment, miile de detalii de rezolvat parcă ascunseseră adevărul, de acum acesta-mi sărea-n ochi: Noura se mărita cu Pannoam!

În mijlocul poienii, vrăjitorul le-a arătat logodnicilor două urcioare din lut; Noura şi Pannoam le-au mângâiat ca semn că se despărțeau de viața lor de până atunci. Apoi, vrăjitorul le-a dat o funie de cânepă, iar ei au înnodat-o pe încheieturile palmelor, simbolizând legătura pe care o acceptau.

Mi-au dat lacrimile, am întors capul şi am descoperit-o pe Mama în spatele meu, sprijinită de un stejar, palidă, vlăguită, cu chipul răvăşit.

Nu mai aveam nevoie de cuvinte. Ne zdrobea o aceeaşi perplexitate.

Am dat să-i abat atenția cu complimente stângace, dar, contrar obiceiului, Mama nu mai semăna cu nimic din ce

ştiam. Ea, atât de glumeaţă, de impetuoasă, ea, care-şi împodobea mândră rotunjimile şi purta cu nobleţe bijuteriile, era acum doar o caricatură, o matroană greoaie, uzată, amară, a cărei frumuseţe dispăruse.

Cu un gest brutal, mi-a întins o tigvă.

— Un pic de vin?

După cuvintele care-i ieşeau moale din gură, am priceput că deja îşi umezise gâtlejul.

Am pus mâna pe tigvă şi-am strigat:

— Sigur! Tot n-avem nimic mai bun de făcut!

— Nimic! a confirmat sughiţând.

Am tras un gât. Vinul de afine mi-a readus căldura care-mi lipsea. Dintr-odată, am mai băut câteva înghiţituri. Mama mi-a dat dreptate:

— Bea-l pe tot. Am eu rezervele mele.

A rânjit, mestecând cuvinte de neînţeles, în care bolborosea necazul, şi a conchis:

— Totuşi rămân prima nevastă a căpeteniei.

Am mai tras o înghiţitură şi am arătat departe, spre tata.

— După părerea ta, Pannoam ne aşteaptă acolo?

— Se vede foarte bine de-aici, nu? Nu-l vezi pe moşul ăla care se-nsoară cu o tânără?

— Ba da!

— În schimb, de-aici nu se vede bine că şi-a pierdut o lăboaie, infirmul.

Şi-a luat înapoi tigva şi-a tras din ea.

— Ciudată fata asta! Să te măriţi cu un babalâc şontorog... Eu, la vârsta ei, aş fi refuzat.

Nu i-am mai atras atenţia asupra enormităţii afirmaţiei, căci, conform obiceiului, Mama fusese măritată fără să i se fi cerut părerea.

A continuat să-şi scuipe fierea:

— Nu aş fi înghiţit statutul de a doua nevastă! Niciodată! Nu aş fi putut împărţi. De altfel, nici acum nu pot împărţi

cu altcineva. Țin să te-anunț, Noam, şi cu-atât mai rău dacă chestia asta te va şoca: dacă taică-tău va mai încerca să se culce cu mine, am să-l trimit la plimbare!

Mi-am contemplat Mama înfrântă, m-am gândit la splendida Noura şi, chiar dacă era limpede că nu i se va mai întâmpla niciodată, am dat din cap. Mi-a apreciat asentimentul şi a continuat să bombăne:

— Ei, fir-ar!...

După care a izbucnit în lacrimi. Dincolo de chipul buhăit, exploda indignarea unei fete naive şi vexate. M-am repezit şi-am luat-o-n brațe. Țipa, scuturată de suspine:

— Ce-oți fi găsit la Noura asta, zi?! Ce-oți fi găsit la ea?

Chiar trebuia să răspund la o astfel de întrebare? Am luat-o pe ocolite:

— Mama, tu eşti femeia vieții lui. Doar pe tine te-a iubit Pannoam atâția ani şi tu i-ai dăruit copii. Noura este un... capriciu!

S-a agățat de mine.

— Vai, ce accident! Ce accident nenorocit! Mai bine-ar fi murit sub loviturile Vânătorilor. Sigur, aş fi suferit, dar aş fi regretat bărbatul pe care l-am cunoscut. S-a schimbat, e un altul acum! Unul slab, infirm, babalâc! Nici picior nu mai are, nici cap. Împuțit accident...

Mama imputa toată degringolada din ultima vreme atacului căruia îi căzuse victimă Pannoam, considerând că Noura nu jucase nici un rol. Dacă starea tatei nu ar fi avut nevoie de îngrijiri deosebite, nici nu ar fi observat-o pe Noura. Dacă nu s-ar fi simțit împuținat de durere şi de şchiopătat, nu ar fi avut nevoie presantă de tinerețe. Să fi avut Mama dreptate? Sau gândea ca o femeie care-şi minimaliza concurenta?

— Vindecătorul, a mârâit Mama.

— Ce e cu vindecătorul, Mamă?

— El l-a vrăjit pe tatăl tău.

— Tibor l-a salvat, Mamă!

M-a fulgerat cu ochii ieşiţi din orbite, dând din mâini:

— Tibor nici nu l-a salvat, nici nu l-a vindecat, ci l-a împiedicat să moară! În realitate, şi-a depăşit însărcinarea. Un vindecător nu acţionează împotriva naturii, ci o serveşte. Natura voia ca tatăl tău să dispară în urma loviturilor primite. Nu trebuie să te pui contra naturii!

Şi-a muşcat buzele şi a bolborosit:

— Vai, dac-ar fi murit în ziua aceea, numai amintiri frumoase aş fi păstrat despre el! L-aş fi plâns cu lacrimi adevărate, cu lacrimi curate, cu lacrimi care-ar fi curs ca tot atâtea dovezi de dragoste pentru un bărbat excepţional. Dar în loc de asta...

Mama nu şi-a mai încheiat fraza. Furioasă, a dat cu pumnii în scoarţa copacului.

— Tibor a manevrat totul. I-a amputat piciorul lui Pannoam pentru a-l sechestra la el în casă, pentru a-l apropia de fata lui şi l-a pus să bea tot felul de zemuri în convalescenţă, ca să-l vadă-ndrăgostit. El e de vină, Noam, el e de vină!

Nu am răspuns, observând că Mama avea o obsesie: eliminarea Nourei din poveste, ştergerea atracţiei exercitate de aceasta. Mama refuza să devină victima unei rivale, prefera să inventeze un vindecător demonic.

În poiană, vrăjitorul începuse să cânte pe nas, iar cuvintele îi erau reluate de cei din jur. Tobele au huruit. Ceremonia se încheiase. Se aruncau petale de flori asupra mirilor, care umblau maiestuoşi, fără grabă, prietenoşi printre grupurile vesele.

Peste puţin timp au început dansul şi festinul. Ceva mai târziu, cuplul zilei s-a izolat în casa pe care i-o ridicasem în spatele copacilor, lângă râu...

Mama a ridicat ochii spre mine.

— Ce mai face Mina?

— Bine.
— Va reuşi de data asta?
— Sper.
— M-am rugat spiritelor pentru ea.
— Mulțumesc.
— Ştiu ce simți, fiule. Ştiu că Tibor te-a manevrat, că te-a legat de fata lui şi, în ultima clipă, s-a hotărât s-o mărite cu căpetenia mai degrabă decât cu viitoarea căpetenie. Răul e făcut. Gelozia îți otrăveşte inima, cum o otrăveşte şi pe a mea, dar te admir pentru cum lupți! Îți respecți legămintele, îți respecți nevasta, până şi tatăl ți-l respecți. Promite-mi însă un lucru.
— Ce?
— Nu-ți respecta şi mama vitregă.
După o clipă de încordare, a izbucnit în râs. Şi eu. Am strâns-o-n brațe. Şi-a frecat nasul de umărul meu, apoi cu mâna ei m-a împins în mulțime.
— Ocupă-te de Mina. Când oboseşti, mai vino lângă mine. Acasă sunt mai multe urcioare cu vin... O să tot bem noi doi până o să uităm.
S-a îndepărtat clătinându-se, împiedicându-se fără să cadă, fiindcă furia şi mândria îi interziceau să se prăbuşească.
Observând-o pe Mina care mă căuta, am coborât în poiană, m-am strecurat în spatele ei şi am prins-o-n brațe.
— E cea mai frumoasă nuntă pe care-am văzut-o, mi-a şoptit extaziată, lipindu-se de mine.
Muzicanții au trecut la melodii antrenante şi invitații nu au întârziat să iasă la dans. Unii tropăiau greoi, încurcați de propriul corp, pe când cei mai buni improvizau variații după paşii de bază; constatam o relaxare şi o abilitate de nebănuit la bărbații şi femeile care-mi ieşeau în cale.
De jur împrejur, mulți se legănau pe loc, aşteptând ca transa să le dăruiască îndrăzneala de a se dezlănțui.

Muzicanții treceau de la o melodie la alta fără pauză, în aşa fel încât veselia să nu-nceteze nici un moment.

Cu o privire insistentă, Mina îmi cerea să dansez cu ea. M-am arătat îngrijorat, şi am făcut un semn către pântecul ei rotund:

— Poți aşa?

— Vreau.

Am intrat în mulțime. Prea puțin obişnuit cu balurile, încercam să-mi potrivesc gesturile după tobe, dar mereu o făceam cu întârziere – ritmul nu pătrundea în mine, nici în piele, nici în sânge, ci rămânea ceva exterior. Mina, în schimb, respira muzica. Era uluitoare! În pofida pântecului bombat, făcea cu uşurință mişcările. Când, cu coada ochiului, mi-a observat admirația sinceră, veselia i-a sporit şi, stimulată, a trecut de la un dans la altul.

Apoi, epuizată, s-a agățat de brațul meu.

— Hai să ne-ntoarcem acasă.

Am ajutat-o să treacă prin mulțime după care, susținând-o, am luat-o spre casă. Gemea:

— Am făcut o prostie.

— Ba nu.

— Prea am scuturat bebeluşul.

— Las' că s-a distrat şi el. De-acolo, din burtă, bebeluşul nostru a descoperit ce bine dansează mama lui.

Mina s-a făcut roşie ca focul şi s-a liniştit. Cum am ajuns acasă, cum s-a-ntins pe rogojină.

— Mmm... ce somn...

— Rămân cu tine.

— Ba du-te înapoi la petrecere şi când te întorci îmi poveşteşti cum a fost.

Am acceptat, m-am prefăcut că mă îndrept către poiană şi, imediat ce am ieşit din raza privirilor Minei, am schimbat direcția.

Ajunsă singură acasă, lungită pe rogojină, Mama se îmbătase zdravăn. De la subsuoară până la şolduri, contururile îi deveniseră din ce în ce mai puțin vizibile. Fără o vorbă, mi-a făcut semn să mă aşez lângă ea şi mi-a întins un pahar cu vin. L-am dat pe loc peste cap.

În depărtare, muzicanții se reduseseră la un puls febril al nopții, puls care în noi nu mai bătea.

Lăsându-mă pe-o parte, am şoptit:

— Odihnă plăcută.

A mormăit ceva şi, după câteva respirații amestecate cu râsetele înfundate şi refrenele ce ajungeau până la noi, sforăitul i s-a ridicat spre tavan.

M-am trezit în plină noapte, cu gura încleiată şi limba uscată. Mama, căzută într-o letargie care o apăra de nedreptățile sorții, nu se mişca.

M-am extras, cu membrele vlăguite, cu tonusul pierdut şi am ajuns cu greu acasă. Mina, deşi învinsă de somn, m-a auzit.

— Ai dansat?

— Un pic. Totul mă doare.

— Eşti mândru?

— Poftim?

— Petrecerea e organizată de tine.

M-am strâmbat, iar ea mi-a luat încurcătura drept modestie. S-a ridicat şi m-a luat de mână.

— Hai, te rog, să facem o plimbare.

Noaptea era liniştită şi răcoroasă, sub adierea unui vânt uşor. Munții întunecați, ca nişte câini întinşi pe burtă, parcă adormiseră la malul Lacului. Ne-am hotărât să mergem în afara cărărilor, la adăpost de vacarm, pe sub copacii care îşi aliniau trunchiurile întunecate, îmbrăcate-n muşchi.

Percepeam fâşâitul mătăsos făcut de paşii noştri prin iarbă şi aroma puternică de izmă călcată sub tălpi. Apoi am

fost atraşi de strigăte şi am ieşit pe vârful unei coline, deasupra poienii. La picioarele noastre, muzică, focuri, strigăte, cântece şi dansuri ofereau un alt fel de noapte, însufleţită, învolburată, contrastantă. Triumfa din plin exaltarea de a trăi: trosneau focurile deasupra cărora se frigea carne; nişte băieţi se luptau, alţii se distrau, uneori şi una, şi alta; deşi cei mai mulţi dintre săteni se mişcau încolo şi-ncoace, unele cupluri începuseră să o ia spre casă.

Încercam să îmi dau sama dacă Pannoam şi Noura încă mai conduceau petrecerea, dar depărtarea nu mă lăsa să o fac. Gândul că se culcaseră împreună mă îngheţa.

Mina m-a luat de mână, mi-a ridicat-o şi mi-a pus-o pe buricul ei.

— Simţi? S-a mişcat.

Am desluşit nişte umflături mişcătoare dincolo de pielea ei fierbinte.

Mi-a zâmbit fericită. I-am răspuns cu un surâs asemănător. În fond, am fi putut fi mândri. Nici nu conta acea nuntă... Aproape că savuram situaţia: acolo, jos, un mire mai bătrân decât mine – tata – se străduia să seducă o mireasă mai bătrână decât nevasta mea – Noura – şi, cu toate acestea, noi doi, eu şi Mina, apăream drept cuplul cel în vârstă, cel serios, cel trecut prin necesarele încercări, cel care privea fenomenul cu distanţarea oferită de maturitate.

Mina a ţipat:

— Uite colo!

Mi-a arătat, deasupra capetelor noastre, pe o cracă, o cucuvea. Faţa ei ca o mască era întoarsă spre noi, paloarea penelor reflecta razele lunii, în ochi îi sclipeau focurile din vale.

— Nu avem de ce ne teme, Mina, cucuvelele nu atacă oamenii.

Dârdâia.

— De ce se uită aşa la noi?

— Habar n-am…

Două cercuri de puf măreau ochii păsării, stăpânind toată partea dinainte a feței sale plate. Încheieturile aripilor îi făceau umeri de femeie, iar pieptul de un roşcat lăptos, stropit cu maroniu închis, degaja o gravitate intransigentă. Am recunoscut în ea fantoma aceea, vânătoarea cu zbor tăcut, redutabilul duşman al şoarecilor de câmp, şobolanilor, chițcanilor, ba chiar şi al nevăstuicilor şi al iepurilor.

Mina a murmurat:

— Mi-e groază de animalele fără umbră.

Şi-a revenit, a înaintat câțiva paşi, s-a întors, a luat-o la stânga, a cotit-o la dreapta. Capul cucuvelei se sucea fără ca trupul să i se mişte. Mina a exclamat, consternată:

— E cu ochii pe mine. Pe mine nu mă scapă din ochi.

Ridicându-mă şi deplasându-mă la rândul meu, i-am dat dreptate. Ca fascinată, cucuveaua îşi fixase ochii pe mişcările Minei. Dintre penele zburlite, privirea îi persista intensă, inexpresivă, de nepătruns.

Mina s-a ghemuit la pieptul meu pentru a scăpa de fantomă.

— Ce să-nsemne asta? m-a întrebat în şoaptă.

— Cucuveaua preveseşte schimbări. Prezice transformări.

— Mi-e frică.

Pasărea a bătut din cioc. Foarte tare.

Mina tremura. Am linişti-o râzând şi frecând-o pe spate:

— Ia gândeşte-te, Mina: vom deveni părinți, un copil e pe cale să sosească. Asta e schimbarea pe care o anunță.

— Ştiu şi eu?

În pofida optimismului ei rudimentar, Mina putea aluneca în spaime puerile.

— De ce ar avea ceva cu tine cucuveaua?

— Zeii şi spiritele nu mă iubesc.

— Mina!

— Ba da! Niciodată nu mi-au lăsat copiii să trăiască. M-au blestemat.

— Mina! Pur şi simplu cred că naşterea se apropie şi te zăpăceşte. Totul va fi bine.

Am acoperit-o de sărutări, de mângâieri şi s-a liniştit, sau cel puţin aşa mi-a lăsat impresia.

Întorşi acasă, pe rogojină, s-a strâns ghem lângă şoldul meu, căutându-mi prezenţa fizică. Am luat-o-n braţe. Două singurătăţi îngrijorate, care încercau să uite de ele înlăuntrul căldurii animale, iată ce însemna tandreţea noastră...

*

În zori, pentru a mă feri de întâlnirea cu Noura şi cu Pannoam, de inevitabila descoperire a expresiei aceleia satisfăcute, a cearcănelor, a pleoapelor umflate, a buzelor destinse, a langorii ce însoţeşte noaptea nunţii, am anunţat-o pe Mina că mă duc la vânătoare şi am ieşit fără a-i da timp să se mire sau să se vaite.

O ceaţă subţire, translucidă îmbăia peisajul şi-i diminua imensitatea. Lacul şi munţii dispăruseră. Prin negura difuză, soarele era redus la o lună, iar sunetele erau vătuite. Doar ţipătul răguşit al unei gaiţe străpunsese torpoarea.

Şansa era de partea mea: cu ajutorul praştiei, am prins în timp record trei iepuri. Restul zilei era al meu.

Pe când cerul se limpezea, m-am hotărât să vizitez copacul magic.

Fac aici o mărturisire: de-a lungul mileniilor, am întâlnit copaci cu care am legat relaţii strânse – voi vorbi despre acest lucru când se va ivi ocazia –, dar nimic nu s-ar fi întâmplat dacă nu l-aş fi cunoscut pe acel fag.

Îl descoperisem într-o dimineaţă când mă condusese până la el o veveriţă. Îmi amintesc fiecare detaliu al acelei

zile, după cum întotdeauna îți amintești cea dintâi dată, aceea care inaugurează un ciclu, secunda inițiatică revitalizată de cele care-i urmează în decursul existenței.

Urmărind un mistreț alături de tovarășii mei, m-am îndepărtat de grup nu știu din ce motive – să fi simțit oare nevoia de singurătate ? – și am ajuns într-o pădure bătrână, sălbatică, lipsită și de poteci, și de repere. Pe un buștean măcinat de ciuperci galbene ca șofranul, stătea o veveriță cu coada arcuită ca o umbrelă, ronțăind o sămânță pe care o ținea între labele din față. Simțindu-mi prezența, ridicase capul și, ca ușurată că mă vedea, cu o mișcare vioaie a botului mi-a făcut semn s-o urmez. Iute, roșie, suplă, se deplasa în zigzag, și eu după ea. Prea ușoară pentru a păși, țopăia, sărea prelung, făcea câte o pauză, mă aștepta, îmi prindea privirea, apoi, liniștită, pornea mai departe. Nu fugea de mine, ci se asigura că mă țin după ea.

Dincolo de acea pădure, veverița a ajuns la un fag izolat, s-a oprit, s-a întors către mine, apoi a început să se cațăre pe trunchi. La jumătatea acestuia s-a oprit din nou, cu capul în jos, cu flăcări în ochi, pentru a verifica dacă mă mai țineam după ea. Am început și eu să mă sui, încet, precaut, cu stângăcia omului lipsit de gheare. Înaintarea mea greoaie o amuza. Când, gâfâind, am ajuns la primele crengi, veverița a dispărut.

Și-atunci, copacul a intrat în legătură cu mine. Insuflându-mi un sentiment de bine, vrăjindu-mi nările cu un parfum suav și galben, fagul mi-a șoptit: „Culcă-te!” M-am întins, cu picioarele și brațele atârnându-mi, cu burta pe o cracă lată, a cărei scoarță netedă nu mi s-a părut mai groasă ori mai puțin mângâietoare decât pielea. Fagul insistase să închid pleoapele. Ascultător, am adormit și m-am bucurat de niște vise splendide, trimise chiar de copac: am zburat prin aer devenind pasăre, polen, nor, vânt și toate spiritele care treceau prin jurul fagului.

Am coborât de unde mă cocoţasem uşurat, îmbogăţit, împlinit prin darul atâtor revelaţii ale Viului, ale marelui Spirit, cel care cuprinde oameni, animale, plante, ape, pietre, cel care, prin intermediul unui copac, mă considerase demn de manifestările sale.

Fericit, m-am întors la tovarăşii mei fără a le divulga taina. Ce-ar fi putut să le spună cuvintele mele rudimentare?

M-am dus apoi de multe ori acolo. Frunzele fagului foşneau de cum apăream, ramurile i se desfăceau, trunchiul lui mă adăpostea. Şi mă ghemuiam ceasuri întregi între crengi.

Pe la unsprezece ani, fagul m-a iniţiat într-un mister. Acestei cărţi îi încredinţez cel mai intim dintre secretele mele.

Uimit de perii care-mi creşteau pe bărbie, mândru de puful care-mi îmbrăca obrajii, eram plin de o nouă energie, una care mă făcea să galopez, să sar, să înot, să fac bucăţi buturugile, să ridic bolovani, să mă bat. Atâta sevă clocotea în mine încât mă mişcam foarte mult. Şi totuşi, cu cât mă agitam mai tare, cu atât setea de a o face îmi era mai adâncă.

Într-o după-amiază de primăvară, fagul m-a primit în acea stare de ebuliţie. M-a invitat să mă caţăr şi, în timp ce treceam de la o cracă la alta, mi-a făcut un dar: am simţit o undă de savoare ţâşnind, apoi răspândindu-se între coapsele mele, în pântec, un val care se amplifica, se împrăştia, îmi învăluia torsul, mă făcea să gâfâi, îmi accelera bătăile inimii. De fiecare dată când credeam că plăcerea va scădea, aceasta sporea. Intensitatea euforiei mă înspăimânta, dar înlătura orice rezistenţă. Gâtul mi se umfla, îmi ardea. Buzele îmi frigeau. Urechile îmi erau numai flacără. M-am urcat pe ramura principală, mi-am lăsat picioarele să atârne în gol şi, din frison în frison, din

dârdâit în uşoare atingeri, mi-am croit drum către necunoscut, pierzând progresiv controlul, întrebându-mă unde va culmina plăcerea. Dintr-odată, mulțumirea mi-a tăiat respirația şi ceva s-a rupt în mine. Un lichid cald a țâşnit şi mi-a inundat partea de jos a pântecului. Nici nu am avut bine timp să țip, că am şi leşinat.

Când am redeschis ochii, m-am trezit într-o altă lume, un univers extins, captivant, tulburător, în care trupurile îşi cheltuiau fără măsură acele bucurii vertiginoase. Am mângâiat copacul, l-am sărutat. Adultul Noam tocmai se născuse. Ici şi colo, scobiturile gambei, coapsele, şoldurile încă îmi mai erau scuturate ca de nişte amintiri fericite, care deloc nu voiau să moară. Lipită de buric, o urmă de fericire supraviețuia, o urmă ca de cretă, uscată, care se pulveriza sub degetele mele. Îmbrățişând fagul, i-am mulțumit: niciodată nu mai experimentasem o asemenea plăcere.

Am rămas multă vreme aşa, în stare de beatitudine, extatic, până când nu am mai simțit nimic altceva în afara oboselii. Cu membrele ca de plumb, am coborât pe pământ.

Apoi m-am întors adesea pentru a mă freca de trunchi. Aromele contau mult, cele ale frunzelor, ale lemnului de o umezeală picurândă, cel îmbătător, de iască. La început, frecventam misterul fără a-l înțelege, uneori fără a-l regăsi, întrucât convulsiile senzuale întârziau, se întrerupeau, dacă nu cumva chiar lipseau; dacă aşa stăteau lucrurile, băteam la cap fagul: ce greşeală îmi reproşa? În sfârşit am învățat – fagul m-a învățat – să determin mai bine ce se petrecea între noi, cum fremăta pielea mea lipită de a copacului, cum oscilația trebuia să rămână una delicată, cum mângâierea scoarței îmi întărea sexul, cum acesta exploda, vulcanic, eliberându-şi sămânța.

Ceea ce oamenii numesc „plăcere solitară", pentru mine nu a fost deloc aşa: era plăcerea împărtăşită în comun cu arborele. Fagul m-a învățat ce înseamnă voluptatea.

E nevoie să mai precizez? Odată însurat, nu am mai savurat acea voluptate şi în îmbrăţişările mele cu Mina. Niciodată. Sexualitatea noastră avea un caracter forţat, utilitar, în aşa fel încât finalitatea era ca eliberarea de o crampă sau de o datorie. Pentru a atinge extazul simţurilor, eram nevoit să am răbdare până când... Dar să nu o luăm prea repede.

A doua zi după nuntă, atunci când am fugit de nevastă şi i-am evitat pe Noura şi pe Pannoam, m-am refugiat în frunzişul fagului, mulţumindu-mă să visez cu ochii deschişi. Când soarele s-a lăsat spre asfinţit, m-am îndreptat şi eu către sat.

Fagul îmi îndepărtase grijile: în linişte, în lumina lui, tot ce ţinea de omenesc, de singularul şi excesivul omenesc – ciudă, invidie, insatisfacţie de fiu, frustrare de îndrăgostit – se topise. Ziua petrecută în copac mă scăpase de greutatea socială, redându-mă unui trup, unui simplu trup aflat în mijlocul altor trupuri, un element natural în sânul generoasei naturi. Scăpasem de greutatea propriei importanţe şi, uşurat, mă nutream doar cu existenţă.

La marginea satului, un puşti pândea poteca. De cum m-a zărit, a rupt-o la fugă spre mine.

— Noam! Naşte Mina!

M-am oprit, contrariat. Deşi pântecul Minei se rotunjea, nu mi se păruse destul de mare pentru a aduce pe lume un copil.

Puştiul insista:

— Cere să te duci lângă ea. Şi mama ta la fel. Toate femeile sunt acolo.

Amănuntul m-a pus pe gânduri. Faptul că Mama era lângă Mina se explica – trebuia să o ajute să nască –, dar că şi alte femei asistau la un eveniment care, de obicei, se producea în umbră şi în intimitate, mă îngrijora.

Am alergat până acasă, am dat de adunarea aceea, am ocolit-o şi am văzut-o pe Mina culcată pe jos, cu picioarele desfăcute, printre cârpe murdare. De ce era aşezată aşa?

La noi, femeile năşteau stând pe vine. Cu bazinul înainte, luau o poziţie care permitea expulzarea rapidă, copilul găsind singur drumul de ieşire. Se lăsau duse de val. Pentru a face faţă oboselii, se ţineau de vreo bârnă sau se bazau pe partenerul care, stând în spate, le ţinea de subsuori. De altfel, Mina făcuse antrenamente în ultimele luni, întărindu-şi genunchii, stând pe călcâie şi apoi ridicându-se foarte încet.

Numai dacă naşterea nu decurgea bine, Mama se întindea pe spate, cu picioarele desfăcute. Şi-atunci se lăsa cu ţipete, plânsete, respiraţie zgomotoasă, femeile care o încurajau pe nefericită să împingă, ceea ce devenea o dramă.

Mina, palidă, cu pleoapele închise, aproape inconştientă, gemea printre femeile tăcute.

— Ce se-ntâmplă?

Auzindu-mi glasul, Mina a deschis ochii. O sclipire de speranţă i-a trecut prin pupilele dilatate.

— Noam!

Am îngenuncheat pentru a-i mângâia fruntea umedă, lividă. Şi-a coborât iarăşi pleoapele, epuizată, în timp ce buzele vinete i-au schiţat un surâs.

Mama s-a apropiat de mine.

— Contracţiile au venit prea devreme.

— E semn bun, ori rău? am strigat descumpănit.

Mama le-a ordonat sătencelor să plece. Acestea, cu ochii-n pământ, s-au îndepărtat fără un cuvânt.

Strângându-mă uşor de mână, Mama mi-a făcut semn s-o urmez şi s-a retras într-un colţ al casei. Pe jos, mi-a arătat o masă întunecată, acoperită de sânge închegat amestecat cu cârpe murdare.

— Asta a ieşit din ea. Îi murise deja în burtă.

M-am sprijinit de perete. Capul mi se acoperise cu picături mari de sudoare. Am bolborosit buimac:

— Mina are dreptate. Suntem blestemaţi.

Mama mi-a şters tâmplele şi a articulat limpede:

— *Ea* e blestemată, băiete. Nu tu.

— Ba da!

— Ba nu! Vrei dovada?

Tulburat, am privit-o lung. A arătat cu bărbia spre Mina.

— Pierde sânge. Încercăm de ore-ntregi să-i dăm de cap, dar continuă să se golească. E o rană care se scurge pe dinlăuntrul ei.

— Cum adică?

— Moare, băiete. Şi-ar fi dat până acum sfârşitul, dacă nu te-ar fi aşteptat pe tine.

Fără a mă mai gândi la altceva, m-am aruncat pe jos şi i-am luat Minei în palme obrajii albi ca de marmură.

A deschis din nou ochii, sfârşită, şi m-a privit cu toată intensitatea de care mai era în stare. Tristeţea şi ruşinea i se citeau în ochi.

— Iartă-mă...

— Pentru ce să te iert, Mina? O să mai încercăm şi-o să reuşeşti.

Pe chip i s-a schiţat o expresie ambiguă, care ar fi vrut să zică: „Nu sunt eu proastă, dar e drăguţ din partea ta că minţi aşa."

Mi-a căutat mâna şi s-a prins de ea cu sărmanele puteri care-i mai rămăseseră.

— Frică... a murmurat.

Mi-am lipit buzele de fruntea ei şi, atingându-i pielea rece, am înţeles întreaga noastră relaţie: Mina fusese o fetiţă care mi se încredinţase pentru a ajunge femeie; odată legată de mine, s-a străduit să îşi ducă la bun sfârşit sarcinile: să se acupleze cu bărbatul ei, să rămână grea, să îşi hrănească

nou-născuții şi toate acestea cu stângăcie, fără să priceapă de-a binelea despre ce era vorba. Eşuase în toate, iar acum, în ultimele ei clipe, era ocupată să îşi cântărească cele trăite.

M-am aplecat şi i-am şoptit la ureche:

— M-ai făcut fericit, Mina.

De ce-o spuneam? Era fals, era absolut contrar realității, chiar dacă îmi doream să fi fost adevărat. Fremăta. I-am repetat:

— M-ai făcut foarte fericit.

Pe chipul ei, aproape lipit de al meu, s-a ivit o emoție nouă: bucuria! Bucurie care o făcea să treacă peste remuşcări şi angoasă. Bucurie ce strălucea într-o insuportabilă izbucnire.

I-am zâmbit, iar zâmbetul meu a purtat-o-n zbor pe un munte.

O tresărire. O strângere a mâinii.

— Mina!

O respirație i-a țâşnit dintre buze.

— Mina!

I-am scuturat degetele pentru a-i provoca o reacție.

— Mina!

Mama m-a luat în brațe.

— Noam, şi-a început călătoria spre lumea cealaltă.

Îi contemplam ochii deschişi, care nu mă mai vedeau. Mama a şoptit:

— Sufletul ei albastru i-a scăpat din piept, a urcat deasupra noastră şi a părăsit casa. S-a îndreptat către Lac.

Răvăşit, m-am întins către cadavrul Minei. După inerția lui, după răceala care îi cuprindea membrele, am simțit că nu mai era acolo, că, de acum, mergea singură pe drumul ei, că nu mai putea conta pe mine; cu toate acestea, aveam nevoie să păstrez ceva din ea, ceva ce să pot strânge la piept, cel puțin amintirea ei.

S-o mărturisesc? Plângeam. Şi-am plâns îndelung.

Lacrimile mele erau pictate în culoarea sentimentului pe care îl avusesem pentru Mina: culoarea milei. În pasiunea pe care-o mai trezea în mine, în tandreţea pe care i-o dovedisem nu era decât compasiune, simpatia aceea faţă de cineva mai slab decât tine, caritatea aceea faţă de fiinţele lipsite de apărare. Întotdeauna o deplânsesem pe Mina; o deplânsesem fiindcă era fricoasă, lipsită de naturaleţe, de graţie, amantă timidă, mamă slabă; o deplânsesem fiindcă se străduia să îşi împlinească destinul; o deplânsesem pentru această luptă pe care o ducea; o deplânsesem pentru defectele ei; o deplângeam acum pentru eşecul final, pentru că murise încercând să dea naştere, pentru că pierise atât de tânără... Iar mila aceasta era – o sesizam ghemuindu-mă lângă cadavrul ei – nu doar perfecta ei acceptare, dar şi un soi de iubire. O iubire amară, dureroasă, lucidă, nemulţumită, totuşi iubire...

Împotriva uzanţelor, nu am mai întârziat.

Tradiţia cerea ca trupul să fie expus timp de o zi, pentru ca oricine să îşi poată lua rămas-bun, după care era înhumat. Or ştiam bine că nimeni nu avea să îşi ia adio de la Mina, fetiţa rătăcită într-o lume a adulţilor. Cu excepţia mea, fiindcă familia ei murise, pentru nimeni nu conta.

Am anunţat-o pe Mama că urma s-o îngrop la noapte. A exclamat:

— Îţi voi anunţa tatăl.

— De ce?

— Căpetenia trebuie...

— Nici nu vreau să-l văd! Nici vorbă! Nici pe el, nici pe Noura! Înţelegi? Mamă, înţelegi?

Mi-a răspuns posomorâtă:

— Cine te-nţelege mai bine decât mine?

Am înfăşurat-o pe Mina într-o bucată de pânză, împodobită cu colierul ei din scoici, acelaşi lucru l-am făcut

şi cu copilul, apoi am intrat în pădurea întunecoasă, cu cele două cadavre pe umeri. Mama mă urma de la o anumită distanță, respectuoasă, îngrijorată de demersul meu solitar.

Cu ajutorul unei săpăligi, am făcut o groapă nu departe de un stejar noduros, cu trunchiul acoperit de muşchi. Hotărât să-i apăr pe ai mei de animalele înfometate, refuzând să-i arunc fiarelor pe izlaz, am săpat adânc, mult timp, în argila moale. Odată terminat mormântul, m-am dus în poiana unde avusese loc petrecerea şi, cu ajutorul Mamei, am adus brațe de flori pe care le-am aruncat în fundul gropii.

Mina adora florile de crin şi se dădea-n vânt după parfumul lor. Buchetele acestea aveau să o conducă pe noul drum.

În sfârşit, am făcut-o să pară că doarme ca un copil, pentru a-i pregăti viitoarea naştere. Operațiunea a avut dificultățile ei: membrele, deja întărite, se opuneau îndoirii. M-am înverşunat, forțându-i genunchii să-i ajungă la bărbie căci, conform credințelor noastre, numai aşa putea renaşte, în poziție fetală, de acolo, din pământ. După ce am reuşit, i-am pus bebeluşul pe burtă.

Mama mi-a întins vasul cu ocru, pe care-l luase cu ea. Am împrăştiat praful roşu – sângele morților şi al înviaților – pe cele două corpuri, apoi am tras un şanț subțire prin ocru, plecând de la nas, pentru a-i arăta sufletului cursul vieții.

Am umplut la loc groapa şi am bătătorit pământul. Cum te putea uşura efortul fizic! Săpatul, reumplerea, tasarea, iată sarcinile pe care am reuşit să le duc la bun sfârşit şi care m-au ținut departe de durere.

Odată acoperit mormântul, m-am prosternat la marginea lui şi mi-am consacrat noaptea rugilor adresate spiritelor bune să-i primească pe Mina şi pe copilaşul nostru. În spatele meu, şi Mama se ruga. În minte, trimiteam săruturi

de adio fetiței care-mi fusese nevastă, un copil care fusese atât de puțin iubit, deşi dăruise atât de multă dragoste.

Se arătau razele dimineții. La fel ca satul, şi Lacul încă dormea. Un cer palid se reflecta în el, lipsit de vlagă. Privirea mi-a alunecat pe întinderea liniştită. Aerul, apa, codrii se lăsaseră în voia aceleiaşi tăceri.

Un pițigoi s-a lăsat pe mormânt.

L-am privit atent. Spre deosebire de frații lui vioi şi nervoşi, acesta afişa o lentoare moale. S-a uitat şi el lung la mine.

— Mina?

Pițigoiul nu şi-a luat zborul, încăpățânându-se să mă privească fix. Visam? Lipsa de somn mă făcea să moțăi în picioare? Mi se părea că pasărea semăna cu Mina prin sărăcia penajului, lipsa strălucirii şi blândețe.

După câteva clipe, pițigoiul şi-a luat zborul şi s-a aşezat pe o creangă a stejarului.

M-am întors spre Mama.

— Eu plec.

A tresărit.

— Poftim?

— Plec din sat.

— Pentru cât timp?

— Pentru totdeauna!

Mama s-a repezit la mine şi m-a luat în brațe.

— Noam, n-o face! Nimeni nu poate trăi în afara satului.

— Ba o să trăiesc ca un Vânător.

— Noam, toți cei alungați au fost găsiți morți.

Se referea la cei doi bărbați pe care Pannoam, cu mai multe luni înainte, îi condamnase la exil: fuseseră descoperiți neînsuflețiți, sub un copac, fără vreo urmă de luptă sau de violență, de parcă, asemenea unei flori rupte, s-ar fi ofilit chiar acolo.

— Să nu încurcăm lucrurile, Mamă. Aceia au fost alungați, deşi nu voiau, pedepsiți pentru crimele lor. Eu mă retrag din propria mea voință. Fiindcă o vreau, fiindcă am nevoie să plec.

— Ba fugi!

— Poate...

Mama a amuțit, privindu-mă neîncetat cu ochii ei traversați de firişoare sângerii.

A murmurat simplu:

— Dacă eram mai tânără, plecam şi eu cu tine.

M-a prins în brațe, m-a strâns la piept şi, întorcând capul ca să nu-i văd lacrimile, a luat-o cu paşi mari spre sat.

Niciodată nu-mi spusese vreo vorbă sau nu făcuse vreun gest care să mă jignească. Niciodată spiritul ei de observație nu dăduse greş. Pentru că-mi dedicasem viața idolatrizării tatei, nu-mi dădeam seama că Mama merita cu mult mai mult dragostea mea. Hotărât lucru, nu înțelegeam nimic din ce însemna femeia.

Dar din ce însemna bărbatul?

Dar din ce însemnam eu?...

După ce Mama nu s-a mai văzut, am fugit până acasă. Mi-am băgat lucrurile într-un sac şi mi-am pus arcul pe umăr. Adio, clan! Adio, tată! Adio, Noura! Am părăsit satul fără ca nimeni să îşi dea seama.

Intrând în pădure, am trecut din nou prin fața mormântului Minei. Pe ramura lui, pițigoiul a încremenit zărindu-mă.

Apoi, cum am trecut mai departe, şi-a-ntins aripile şi m-a urmat.

3

Zeii şi spiritele mă urau. În pofida faptului că Mama mă contrazicea, indignată, aruncând întreaga lor ură pe umerii

Minei, nu-mi făceam iluzii: zeii şi spiritele nu îmi îngăduiau să am urmaşi. Mina se dovedise nu obiectul, ci instrumentul răzbunării lor, fiindcă, prin ea, pe mine mă vizau. Oare de ce?

La o oră de mers depărtare de sat, m-am oprit, m-am aşezat sub un copac, mi-am potolit setea, am spart câteva nuci.

Din locul acela, dominam peisajul.

Lacul era calm, iar luciul nu îi era tulburat de nici un curent. Pădurea se oglindea-n el pură, clară, nemişcată. Nici o boare. Nici un clipocit. Nici un muget de buhai de baltă. Un bâtlan maroniu a dat cu greu din aripi, dar, cum penele i-au derapat parcă prin aer, a renunțat să mai decoleze şi a împietrit ca o cracă-nfiptă-n apă.

Am încercat să înțeleg de ce mă mustrau zeii şi spiritele. Să fi jignit vreun izvor în care mă îmbăiasem? Să fi lipsit pământul de roadele lui – rădăcini, trufe, napi – fără să-mi fi dat seama? Să fi pătruns în cercul sacru fără să ştiu? Să fi spus blasfemii? Chiar gândindu-mă iar şi iar la asta, tot nu reperam nimic. Mânia zeilor şi a spiritelor ducea undeva, cu mulți ani în urmă, fiindcă pedeapsa fusese pronunțată încă din ziua nunții mele cu Mina...

Pițigoiul bej a planat, a ezitat, apoi s-a aşezat deasupra mea. Deşi îmi evita privirea, nu mă scăpa din ochi. Când mă uitam la el, lăsa capu-n jos, ruşinat, timid, exact ca Mina. Prezența lui mă intriga şi mă încuraja: dacă sufletul Minei, care ajunsese în pasărea aceea, mă însoțea însemna că-mi mai rămăsese ceva de realizat în viață. Treceam printr-o încercare, nu cădeam într-o prăpastie. Poate că nenorocul meu nu urma un parcurs ireversibil...

— Noam, am nevoie să-ți vorbesc.

Tibor, în voluminoasa lui manta, îşi făcuse apariția în fața mea.

— Am aflat de la femei despre nenorocirea care a lovit-o pe Mina, apoi am văzut de dimineață, când culegeam ierburi, că pleci. Iartă-mă că te-am urmărit. Voiam să te asigur că-ți înțeleg trăirile şi că voi face tot ce pot pentru a te ajuta. Eşti de neînlocuit, Noam.

Neaşteptatul compliment, venit în clipa în care mă întrebam care să-mi fi fost păcatele, m-a tulburat. Sângele mi-a înghețat în vine, buzele au început să-mi tremure.

— Nu sunt decât un om oarecare.

— Ba eşti inteligent, curios, atent, binevoitor, Noam. Dacă mi s-ar spune că ai jignit pe cineva, n-aş crede.

— Zeii şi spiritele nu sunt de aceeaşi părere cu tine. Consideră că i-am jignit. De ani şi ani mă pedepsesc, împiedicându-mă să-mi întemeiez o familie.

Tibor s-a aşezat lângă mine. Şi-a desfăcut picioarele şi-a început să se legene de la dreapta la stânga.

— Te grăbeşti cu concluziile, Noam. În ultimii ani, natura nu a făcut decât să îți arate înțelepciunea ei.

— Cum aşa?

— Lasă-mă să-ți povestesc o amintire. La fel ca tatăl tău, şi eu țin la câini. În primul sat în care am locuit, înainte ca noroaiele să-l înghită, creşteam o cățea. Într-o noapte, a adus pe lume cinci cățeluşi. De câte ori ieşea câte un micuț, îi prindea cu delicatețe punga de piele, o desfăcea atentă cu dinții, lingea nou-născutul, după care îl punea lângă mamele, ca să sugă. Dintr-odată, a apărut şi un al şaselea. Cățeaua s-a uitat lung la el, a oftat şi l-a lăsat pe jos. Şocat, l-am ridicat, i-am desprins punga de piele şi l-am arătat mamei lui, care, istovită, l-a lins de vreo trei ori, lucru pe care, pesemne, l-a regretat imediat, căci a întors capul. Atunci, purtarea ei m-a revoltat. Or, după ce luna nouă a mai răsărit de două ori, mi-am dat seama ce înțeleaptă fusese. Obligată să crească un asemenea număr de pui, îşi risipise puterile şi intrase în agonie, nemaifiind în stare să

îşi joace rolul. Dacă nu mi-aş fi pus la bătaie cunoştinţele mele de vindecător, dacă nu le-aş fi dat eu de mâncare căţeluşilor şi nu aş fi îngrijit căţeaua cu tot felul de ierburi care împrospătează sângele, ar fi murit cu toţii.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Că natura ştie ce face. Când căţeaua a adus pe lume şi al şaselea căţeluş, natura a presimţit că nu putea hrăni decât cinci, nu şase. Şi natura a considerat că era mai bine să moară unul, pentru ca toţi ceilalţi cinci şi mama lor să supravieţuiască. Natura anticipează, calculează şi vede departe. Noi, cu nasul înfipt în prezent, rămânem orbi în faţa viitorului.

Mi-a frecat uşor umărul.

— Dacă acel copil al tău a pierit înainte de vreme înseamnă că nu avea nici puterea, nici capacitatea de a trăi. Respingerea spontană exprimă înţelepciunea naturii.

— Şi Mina? am ţipat. Moartea ei tot expresia înţelepciunii este?

Tibor a continuat pe un ton încă mai liniştit:

— Câte sarcini a pierdut?

— Trei.

— Câţi copii nu i-au ajuns la un an?

— Patru. Ba nu, cinci.

— Ceea ce demonstrează că soţia ta nu îşi putea duce până la capăt destinul ei de femeie.

Am plecat fruntea fără a putea accepta raţionamentul, suportând greu ca Mina să fi fost criticată ori subestimată.

Tibor a continuat cu grijă:

— Greşim revoltându-ne astfel împotriva zeilor şi a spiritelor. Cum nu le putem desluşi temeiurile, ni-i închipuim absurzi, violenţi, ilogici, arbitrari, colerici, capricioşi, răzbunători. Or, din contră, ar trebui să-i considerăm clarvăzători. Fiindcă nu dau dovadă nici de răutate, nici de prostie, ci pur şi simplu prevăd. Nu de

inteligența lor trebuie să ne îndoim, ci de a noastră, care tare repede își atinge limitele.

Şi-a lăsat din nou palma peste a mea.

— Dacă zeii şi spiritele ți-au eliminat soția şi copiii, au făcut-o pentru a ajunge la mai bine. Şi ți-o vor dovedi într-o zi.

Pițigoiul, ocupat cu curățarea penelor, nu ne asculta. M-am gândit la Mina, la trecerea ei grăbită pe acest pământ, la scurta ei existență plină de suferințe şi de speranțe neîmplinite.

— De unde să mai am puterea de a merge înainte?

— Noam, toți cei vii sunt nişte supraviețuitori. Toți cei vii au supraviețuit naşterii, bolilor copilăriei, înfometării, furtunilor, războaielor, gerului, durerii, despărțirilor, tristeții, oboselii. Toți cei vii au puterea de a merge înainte.

— Şi de ce să mergem înainte?

— Pentru a trăi. Viața e propriul ei scop, Noam. Natura o confirmă clipă de clipă. Eu, ca vindecător, nu sunt opus naturii. Când vindec pe cineva, nu fac decât să imit natura.

— Totuşi, lupți împotriva morții.

— Nu lupt împotriva morții, lupt pentru viață.

— Adică accepți moartea?

— Natura are nevoie de moarte pentru a perpetua viața. Uită-te-n jur. Pădurea asta există dintotdeauna şi se hrăneşte din ea însăşi. Ia uită-te cu atenție! Nimic de prisos. Nici excremente, nici cadavre, nici putregai. Ramurile care au căzut au îmbogățit solul. Arborii care s-au prăbuşit şi au mucezit au hrănit plantele, ciupercile, viermii. Au murit animale, iar carnea, penele, oasele lor le-au dus mai departe pe cele asemenea. Când păşeşti printre mărăcini, hățişuri şi tot felul de lăstari încurcați unii-ntr-alții, picioarele tale calcă pe miile de păduri de dinaintea celor de-acum. Frunzele moarte nasc frunze vii, tulpinile tinere cresc din descompunerea celor de dinainte. Fiecare cădere produce o

înălțare, fiecare dispariție sporeşte ființa. Nu există înfrângeri. Natura nu cunoaşte nici oprire, nici sfârşit, fiindcă o ia mereu de la capăt, înşiruind noi forme. Moartea este mijlocul prin care viața renaşte, perseverează şi se dezvoltă.

— Dar te-ai opus morții tatei, după acel incident!

— Mă blamezi fiindcă gestul de atunci te-a despărțit de Noura. Numai că nu moartea i-am înlăturat-o, Pannoam tot va muri cândva. Doar i-am prelungit viața folosindu-mă de forțele vieții care au putut fi puse la dispoziția lui şi a mea.

S-a lăsat tăcerea. În fața noastră, indiferent, Lacul se întindea sub soarele primăvăratic.

Tibor a făcut un gest spre sacul meu.

— Şi ce-o să faci?

— O să trăiesc.

— Cu-atât mai bine.

— Departe de sat.

— Într-un alt sat?

— În pădure.

Şi-a dres glasul.

— Nu ți-e frică de Vânători?

— O să ajung şi eu unul.

A tăcut o bună bucată de vreme, apoi s-a ridicat şi şi-a scuturat mantaua.

— Tare m-aş mai fi bucurat să duci mai departe ce ştiu, să te învăț ce taine ale naturii am descoperit. Întrezărisem în tine discipolul.

A dat din cap.

— Pentru a duce până la capăt ce ai fi avut de învățat, ar fi trebuit ca fata mea să...

S-a-nroşit, a amuțit şi s-a uitat la mine, cerându-mi parcă acceptul. I l-am dat. A murmurat, muşcându-şi buzele:

— Ah, Noura... Noura...

Când şi-a dat seama de ce plângea, s-a întrerupt vinovat. Noura se dovedise fatală pentru el, pentru mine, pentru tata, pentru Mama. A înghiţit un nod, privind în depărtare.

— Rămâi fiul pe care mi l-am dorit, Noam. Sau ginerele. Am să vin aici din când în când . Dacă într-o zi vei avea nevoie de mine, aici mă vei găsi.

Fără o privire, a plecat luând-o în jos, pe versantul ce cobora brusc, mărginit de ferigi. Silueta înaltă, nobilă, a celui pe care şi eu mi l-aş fi dorit de tată a dispărut.

M-am ridicat, mi-am luat bocceaua şi mi-am continuat drumul.

După câteva clipe, piţigoiul m-a ajuns, planând pe deasupra mea, cu privirea speriată, de parcă mi-ar fi zis: „Ce idee s-o ştergi aşa! Adic-ai uitat de mine?"

Nu mai era nici o îndoială: Mina trăia în trupul piţigoiului de care chiar uitasem.

Primele zile mi-au adus noi ocupaţii care mi-au umplut timpul. Mă plimbam, vânam, culegeam, găteam; în fiecare seară încercam alte locuri unde să mă culc. Pitorescul acelor activităţi m-a ţinut departe de sastiseală.

Mă bucuram că trupul meu tânăr aparţinea naturii veşnic tinere. Totul în ea mă fermeca: zorii perfecţi, soarele puternic, norii ghiftuiţi de lumină, azurul viu, torentele guralive, perdelele de ploaie, murmurul pâraielor, cântecul aspru şi viril al vântului, blândeţea crepusculului, întrebările tenebrelor, stelele liniştitoare, luna cochetă, pictată-n arămiu ori argintiu. De când locuiam acolo, splendoarea universului îmi fusese redată, mă topeam în ea şi sărbătoream o nouă nuntire.

Curios lucru, nu m-am întâlnit cu nici un Vânător. Pe când satul nostru plătea o trupă destinată să ne apere de jafuri şi de atentate, eu umblam liniştit prin păduri şi pe câmpii populate doar cu animale. Abia de mi s-a părut că

zăresc, o dată, o umbră neliniştitoare, cea a unui individ peste măsură de mare, dar care s-a evaporat imediat; am conchis că visasem, cu atât mai mult cu cât semăna vag cu colosul care-l scăpase pe Pannoam de agresori.

O descoperire m-a uimit: erau de ajuns două ore pentru a-mi satisface nevoile. Cu câteva mişcări, mă spălam în râul în care-mi şi clătisem zdrențele.[9] A mă hrăni presupunea doar puțin efort, într-atât erau de pline hățişurile de vânat, torentele de peşte, pomii de fructe. Ce contrast cu modul de a-mi folosi timpul în sat! Nu mai existau nici câmp de cultivat, nici cirezi de păzit, nici câini de dresat, nici troc de făcut, nici casă de reparat, ca să nu mai vorbim despre sarcinile legate de tata, discuții, sfaturi, certuri de domolit,

---

[9] Oamenii au căutat întotdeauna să fie curați. E o pasiune omenească. Dacă am întâlnit oameni neglijenți, nu am dat niciodată de epoci ale murdăriei, de societăți care-şi revendicau jegul. Dorința de curățenie nu s-a modificat. În schimb, definiția curățeniei a variat de o mie de ori. Astfel, pe parcursul istoriei, apa a avut o reputație mai bună ori mai puțin bună. În tinerețea mea, credeam în virtuțile apei curgătoare, ne spălam în râuri şi torente, dar eram tare suspicioşi când venea vorba despre apele stătătoare. Mai apoi grecii şi romanii apreciau apa stătătoare a piscinelor, mai întâi rece, ulterior caldă, iar cei din Evul Mediu erau nebuni după etuve. Totuşi, în timpul Renaşterii, după atâtea epidemii de ciumă, baia a fost acuzată că deschide porii şi favorizează introducerea germenilor vătămători în corp. Prin urmare, s-a practicat toaleta uscată, cu pudre, frunze, alcooluri, oțet, soluții florale. Un miros corporal puternic trecea drept dovadă de sănătate excelentă, cu diferența că aristocrații, deşi se lăudau cu acel miros, de fapt îl mascau cu parfumuri. Cutuma care, în ziua de azi, ar însemna murdărie se dovedea pe atunci grijă pentru igienă. În sfârşit, apa s-a-ntors... În prezent, cunoştințele despre bacterii şi virusuri lărgesc teritoriul murdăriei şi impun noi exigențe. Curățenia durează, murdăria evoluează.

dreptate de împărțit, miliție de supravegheat. Iată deci ce fel de zile mi se dăruiau acum.

Realitate care, la început, m-a uşurat; eliberat de constrângeri, mă bucuram de acel timp încă neatins de nimic. Lucrul însă, mai apoi, a devenit apăsător; vacuitatea răgazului mă copleşea şi bănuiam că oamenii inventaseră munca şi viața comunitară tocmai pentru a scăpa de plictiseală.

În unele dimineți, eram nostalgic. Sub cerul fără umbră de nor, perspectiva unei zile fără probleme mă sufoca şi mă făcea să-mi fie frică să trec prin ea. În sat, aş fi ezitat între mai multe obligații; aici, aveam de ales între inutil, gratuit şi superfluu. În general, mă duceam la copacul magic, mă urcam în el, mă întindeam pe crengi şi-mi amestecam mângâierile cu ale lui. Acel extaz urmat de siestă, repetat de două sau de trei ori la rând, bineînțeles că mă desfăta, dar mă şi obosea. Plăcerea nu se uza, corpul meu în schimb, da. Am ajuns să îmi impun abstinența.

Seara, melancolia mă cuprindea încă şi mai mult. Stelele se aprindeau, luna trona pe cer, nori fragili urcau către ea, grăbiți să-i aducă omagiul lor, pe când eu mă consideram minuscul, jalnic.

Cu toate acestea, mândria mă-mpiedica să fac calentoarsă. Cum adică? Să dau înapoi, când abia de făcusem un pas? Să reintru în rând când abia ce mă eliberasem? Nici vorbă! Sigur, toată lumea m-ar fi primit călduros, nimeni nu mi-ar fi reproşat absența, poate chiar aş fi fost sărbătorit. Dar mie nu-mi era simpatic decât acel Noam care părăsise satul, care-şi afirmase puterea, îndrăznind să ia o decizie riscantă. Numai el merita respectul meu. În schimb, pe acel Noam care dorea să se întoarcă îl dispreţuiam. Un duel avusese loc în mine între sălbatic şi locuitorul satului, între omul liber şi prizonier, între Noam cel fără tată şi Noam cel supus.

Preferând sfâşierea laşităţii, mi-am continuat viaţa în sânul naturii.

Într-o după-amiază, pe când cireşii îşi risipeau roadele purpurii, îmi puneam la punct armele, aşezat pe un taluz. Încă din zori, tăiasem ramuri uscate şi tari pentru a-mi face săgeţi cărora le-am pus vârfuri de silex şi mărisem rezistenţa corzii sporindu-i diametrul. De-acum, umpleam cu frunze de arţar cornul în care păstram jăratec.

Se apropiau nori cenuşii, negri, ameninţători, care alcătuiseră o armată mişcătoare ce se îndrepta către Lac. Tăcuţi, disciplinaţi în pofida dimensiunilor lor diferite, înlăturau soarele, invadând peisajul. Lentoarea lor răspândea ceva înfricoşător şi inexorabil, întunericul devenind cu atât mai de temut, cu cât se lăsa aşteptat.

Îngrămădiţi, compacţi, norii aveau răbdare. Îşi ţineau respiraţia. Înghesuindu-se unii-ntr-alţii, îşi schimbaseră consistenţa: din nori vopsiţi pe boltă, deveniseră fuioare de fum grele, ca de cărbune, îngroşate...

Un fulger în stânga.

Imediat după a urmat liniştea, liniştea aceea a soldaţilor care se concentrează, gata de asalt.

Şi a răsunat tunetul.

Un al doilea fulger a sfâşiat orizontul.

Dintr-odată, norii au crăpat. Ca sângele ţâşnind din rană, trombe de apă s-au repezit spre pământ.

Mi-am luat arcul, tolba cu săgeţi şi m-am ascuns sub un stejar monumental.

A sclipit un al treilea fulger.

Vântul a pornit în goană, ca ascultând de fulger. Rafalele lui dezlănţuite culcau iarba la pământ, scuturau arbuştii, zguduiau copacii, se prăvăleau peste codrul bătrân. Mugea. Furia îl dezlâna, făcându-l s-o ia când într-o parte, când

într-alta, să se ridice, să se coboare, să se izbească de sine însuşi, să se răsucească în vârtejuri.[10]

Dârdâiam. Ce înspăimântătoare mânie! Ce să fi imputat oamenilor zeii şi spiritele? Ce lege să fi încălcat popoarele Lacului pentru a îndura o asemenea dezlănţuire?

Nu mai reuşeam să mă protejez sub coroana copacului nici de picăturile reci, nici de palele vijeliei.

---

[10] Nimic nu e mai nestatornic decât vântul. Cine vrea să-l observe îi îndură capriciile: trebuie să îl aştepte să se trezească, să descopere de unde-a ţâşnit, să-i cântărească intensitatea, temperatura, umiditatea, violenţa. Fie că suflă ori se potoleşte, vântul scapă oricui. După părerea noastră, a popoarelor Lacului, existau şase zei-vânt. Cei şase se deosebeau prin direcţie şi temperament. Din nord coborau doi zei, unul prietenos şi unul războinic, Bor cel proaspăt şi Kek cel furios. Din est soseau zeii gemeni, Zof cel blând, care se trezea odată cu stelele înserării şi ne aducea primăvara, şi Zef cel nebun, care distrugea totul. În sfârşit, Meuro venea din vest şi Noto din sud. Mi se pare că grecii, mult mai târziu, au dus mai departe această observaţie, explicând cum Eol, zeul care avea-n grijă vânturile, avea şase copii.

Nu ştiam dacă aceşti zei locuiau în cer sau în munţi. În pofida intransigenţei lor, chiar dacă brutalitatea de care dădeau dovadă ni se părea deseori fără obiect sau motivaţie, încercam să-i înduplecăm cu ajutorul rugilor şi al ofrandelor. În schimb, nu ne dădea prin cap să-i folosim. Trăiam pe lângă ei, iar ei ne dominau. Desigur, din timp în timp profitam de prezenţa câte unuia pentru a ne usca rapid ţesăturile, dar o făceam pe ascuns. Ne temeam de ei tot atât cât habar nu aveam ce însemnau.

Când, mai târziu, oamenii s-au folosit de vânt, am fost mai întâi şocat, apoi entuziasmat. M-a uluit faptul că velierele se foloseau de vânt pentru a merge înainte şi am înţeles în acel moment de ce marinarii, cunoscători şi buni negustori, simţeau nevoia de a-l cunoaşte mai bine. Cât despre morile care îi exploatau muşchii măreţi, le-am văzut apărând şi le-am admirat veacuri de-a rândul. Recenta lor dispariţie m-a întristat, totuşi, constat revenirea acestora în ziua de azi, sub formă de eoliene destinate producerii electricităţii, ceea ce mă bucură.

Huruitul tunetelor se amplifica, fulgerele se înmulțeau, haosul ajunsese la paroxism. Eram în miezul furtunii. Eu eram ținta viforului.

Mi-am strâns pleoapele nădăjduind să devin invizibil.

Numai că vuietul a sporit încă şi mai mult, impetuos, feroce, inflexibil, până în clipa în care am crezut că voi fi zdrobit. Am redeschis ochii.

Ceva a sclipit şi m-a orbit.

Trăsnetul se abătuse peste stejar.

Sub impact, copacul a pârâit, ca un om care urlă, apoi s-a despicat scoțând un tânguit sfâşietor. Venea peste mine.

Am țâşnit din loc, am scăpat să fiu stâlcit şi-am rupt-o la fugă prin pădure. Unde să mă fi adăpostit? Să fi existat vreun ascunziş?

Alergam dezorientat, înnebunit. Am alunecat de mai multe ori pe solul îmbibat cu apă. Mă acoperise noroiul. Frigul, umezeala, frica mă făceau să dârdâi. Dinții îmi clănțăneau. Înaintam fără țintă, rătăceam fără ieşire. Chiar aveam să urlu cât avea să țină furtuna?

Mii şi mii de picături înverşunate mă asaltau, în timp ce vântul îşi abătea rafalele prin atacuri transversale. Vijelia uda, înțepa, potopea, impregna, aluneca, smulgea, țârâia, îneca.

Prin locul prin care alergam, am observat nişte stânci. M-am repezit şi am zărit o deschizătură întunecată. O grotă!

Am intrat. Considerându-mă salvat, m-am aruncat spre fundul ei şi, în trecere, m-am împiedicat de ceva cald.

A răsunat un mormăit.

Mormăit care s-a transformat în răcnet răguşit, apoi în urlet cavernos.

Ursul! Grota era ocupată de un urs. Pe care fără îndoială îl trezisem…

Am dat înapoi.

Ursul s-a ridicat pe picioare şi s-a uitat în jur.

Îl uimisem în aşa măsură, încât abia de-a înțeles că se fofilase un intrus în casa lui şi, dintr-un moment în altul, urma să atace.

Panicat, am țâşnit şi-am alergat pe lângă stânci, copleşit, cu respirația din ce în ce mai tăiată.

O rădăcină udă a apărut de nicăieri, mi-a prins piciorul şi m-am prăbuşit la pământ. Nu mai era nici o îndoială: îmi venise ultima clipă.

Numai că, întorcându-mă, nu am zărit decât picăturile de ploaie, dense ca o perdea cenuşie. Ursul nu mă mai urmărea. Să fi fost din cauza tunetelor şi a fulgerelor? Să fi tremurat şi el în fundul grotei lui?

M-am ridicat şi am luat-o de-a lungul falezei. Am observat o scobitură mult prea strâmtă pentru un urs. M-am strecurat încet, aşteptând să mi se obişnuiască ochii cu semiîntunericul. Când m-am convins că nu era nici un animal acolo, am intrat şi m-am lăsat să cad direct pe stânca goală.

*

Am rămas acolo două zile şi două nopți.

Nu ieşeam decât pe furiş, ca să beau apă ori să mă uşurez. Ploaia persista, insista, apăsătoare, continuă. În două zile lăsase să cadă cât o făcea de obicei în mai multe luni. În întunericul umed al cavernei, şuierul ei monoton şi dezolant aşeza un bloc de lehamite, enorm, vast, ca de plumb.

Să plec ar fi fost o imprudență. Nu doar că nu ştiam unde mă aflam, dar trombele care cădeau făceau solul înşelător şi peisajul opac. Totul plutea în vag; lumea se lichefia. Cu inima strânsă, mă gândeam la arcul meu, la tolba cu săgeți şi, mai ales, la desaga în care aveam tot ce îmi trebuia pentru supraviețuire, cuțitele din silex, sforile, fâşiile de

piele, cele necesare pentru foc. Abia aşteptam să le recuperez.

În a treia dimineață, ploaia s-a oprit.

Înfometat, am scos capul afară, am verificat ca ursul să nu fie prin preajmă, după care am părăsit grota.

Unde să fi fost?

Am încercat să îmi adun toate amintirile din timpul în care fugisem, pentru a determina în ce direcție s-o iau. Dar, vai – slăbire a memoriei sau efect al epuizării? –, încercarea a fost un eşec. Nu îmi aminteam nimic. Mergând în zigzag prin furtună, fără să vreau pătrunsesem pe un teritoriu necunoscut.

Îngrijorarea îmi accentua sfârşeala. Dacă nu-mi regăseam repede bocceaua, nu aveam cum să mai rezist.

Înfrigurat, am căutat ceva de ronțăit. Partea aceea din pădure nu era alcătuită decât din stejari, fagi, arțari, nici un pom purtător de fructe; cât despre vânat, fără arc şi săgeți nu aş fi reuşit să prind ceva.

Situația mi se părea disperată.

Prin nu ştiu ce tenacitate instinctivă, picioarele însă mergeau necontenit înainte. Mai inteligente decât mine, urmau panta, adică drumul spre malul Lacului. Să fi fost acesta la câțiva paşi, ori la o zi de mers?

Pe la prânz, tremurând de foame şi de furie, m-am aşezat lângă trunchiul unui copac.

Şi nu mi-a venit să-mi cred ochilor.

În fața mea era un iepure. Prins într-un laț legat de un tufiş, murise sufocat. Fără să mă mai întreb cine pusese capcana, am desfăcut animalul.

În sfârşit, urma să mănânc. Aşa, crud? Ce mai conta! Odată jupuit, aveam să mă hrănesc cu carnea lui!

În patru labe, scurmam prin pământ pentru a da de o piatră tăioasă cu care să îndepărtez blana, când m-a acoperit o umbră.

M-am întors şi am ridicat capul: colosul!

Vânătorul furibund, cu o bâtă-n mâna, se pregătea să mă sfărâme.

Am urlat:

— Nu!

Începuse să lase-n jos bâta.

— Pannoam!

Arma a trecut pe lângă mine în ultima clipă şi a lovit muşchiul de pe jos, chiar alături de capul meu.

Uriaşul s-a uitat atent la mine, stupefiat.

— De ce strigi: „Pannoam”?

La întrebarea lui, am înțeles că-l chemasem în ajutor pe tata. A repetat pe ton ostil:

— De ce Pannoam?

Am lăsat fruntea-n pământ, prea ruşinat pentru a-i mărturisi.

Colosul m-a amenințat din nou cu bâta, roşu-n obraji de furie.

— L-ai strigat fiindcă e conducătorul tău, vierme amărât ce eşti! Ei bine, el nu te va salva. Ai furat de la mine, deci o să mori.

Şi-a luat avânt şi-a lăsat bâta să cadă.

— E tata!

Bâta mi-a atins obrazul şi-a făcut praf un bolovan.

— Ce?! a mugit colosul.

Şi-a lăsat bâta jos.

— Ce faci aşa departe de satul tău?

— Am plecat de tot de-acolo.

O scânteiere crudă i s-a aprins în ochi.

— De ce?

— Nu mai vreau să stau în sat.

S-a uitat lung la mine şi, cât a ținut examinarea, am dedus că, slăbit, anemiat cum eram, nu aş fi avut nici cum să fug, nici cum să lupt cu acel munte de muşchi plin de ură. Încheietura mâinii era de două ori cât a mea, iar brațele de trei ori cât coapsele mele. Mă pregăteam deci pentru execuție. A exclamat:

— Eşti nepotul meu!

Colosul m-a ridicat şi m-a strâns zdravăn la piept.

— Nepotul meu!

În timp ce picioarele îmi băteau în gol, capul mi se lipise de mărăcinişul părului lui, de barba hirsută şi fire din părul lui îmi intrau în gură. La fel ca mirosul, şi îmbrățişarea lui se dovedea atât de puternică, încât nu am reacționat de frică să nu mă sufoce. M-a lăsat jos, s-a dat un pas înapoi, s-a uitat atent, deschis, la mine şi un zâmbet i s-a întins pe buzele roşii ca sângele.

— Frumos puşti!

M-a bătut pe spate. Mi-au trebuit toate puterile ca să nu cad.

Nu mai era nici o îndoială! Îl recunoscusem: în fața mea stătea Vânătorul care-i omorâse pe agresorii tatei, cel care sfârşise cinci vieți într-o clipită.

Uriaşul într-atât îi impresionase pe săteni, încât ne alimenta visele. Identitatea îi varia: spiritul satului, zeul colinelor, ba chiar fantoma lui Kaddour, bunicul meu şi conducătorul de dinainte. Bătrânii povesteau că de multă vreme îl tot văd dând târcoale Lacului, pe când eu îl zărisem doar când tata fusese atacat. Acum, când stăteam aproape de el, îmi dădeam seama că era vorba despre un om, desigur, ieşit din comun, vânjos, musculos, ca tăiat din stâncă, crescut peste măsură, gigantic, dar om.

Am murmurat:

— Tu cine eşti?

— Barak, unchiul tău.

— Unchiul?

— Fratele lui Pannoam.

Niciodată nu amintise tata de vreun frate, ci doar despre surorile care toate erau măritate cu căpetenii din sate îndepărtate, mătuşi pe care nici că le văzusem vreodată.

A izbucnit în râs observându-mă căzut pe gânduri.

— Nu ți-a vorbit niciodată ticălosul ăla despre mine? Nu mă mir... Nu doar că se crede mai breaz, dar se mai crede şi singurul. Din când în când cred că-i pare rău că nu este propria lui origine, că naşterea lui a trebuit să depindă de părinți, că nu s-a adus singur pe lume. Al naibii Pannoam!

Vorbea dur despre tata, deşi se simțea că o anumită tandrețe îi îmblânzea tonul. A precizat:

— Eu sunt al doilea. În fine, al doilea băiat... Între el şi mine au fost trei surori şi două sarcini pierdute. Ba da, ba da, nu râde, sunt fratele cel mic al tatălui tău!

Vesel, uriaşul s-a bătut în piept făcând să țâşnească un sunet puternic, surd şi gol.

L-am privit lung.

— Tu l-ai salvat de cei cinci Vânători?

A-ntors capul, dorind să evite subiectul.

— Tu ai fost? am insistat.

A plescăit din limbă, oftând.

— Ar fi trebuit să intervin mai devreme. L-au pocit zdravăn.

M-a privit în ochi.

— Păi nu?

I-am dat dreptate şi i-am povestit cum l-a vindecat Tibor pe Pannoam amputându-i piciorul, apoi fasonându-i unul din os de cerb.

Colosul s-a strâmbat la numitele detalii, de parcă manevrele i-ar fi repugnat sufletului lui sensibil. A scuipat.

— Şi pe tine cum te cheamă?

— Noam.

— Eşti băiatul cel mare.
— Sunt singurul băiat.
— Urmaşul?
— Da.
— Şi pe-aici ce faci?
Am scuturat din cap.
— E o poveste lungă...
— Am timp.
Nişte înțepături îmi încețoşau vederea, statul în picioare ajunsese un chin, cât despre stomac, mă durea înfiorător. Curiozitatea îi era apăsătoare, aşa că i-am mărturisit cu voce joasă:
— Mor de foame. N-am mai mâncat de trei zile.
A izbucnit încântat în râs.
— Bineînțeles, hoțului care-a vrut să-mi fure mâncarea îi e foame! Vino, băiete. O să frigem iepurele fără de care tocmai te pregăteai să mă laşi. Ca să-ți mai înşeli foamea, o să ronțăi nişte nuci şi nişte alune.
Mă simțeam umilit recunoscând în ce hal ajunsesem, totuşi, în fața familiarității lui, orice stinghereală se topea.
A urcat panta împădurită. Abia reuşeam să mă țin după el. Paşii lui, nu mai repezi decât ai mei, dar mai mari, dublau distanța, aşa că se depărta fără încetare. Imediat ce îmi întorcea spatele, țopăiam cu paşi mici, ridicol, pentru a recupera întârzierea, apoi, imediat ce se întorcea spre mine, reluam mersul demn. Din copilărie, niciodată nu mă mai simțisem minuscul.
Am ajuns în fața unui perete de mărăcini. L-a ocolit şi s-a aplecat pentru a a-şi croi drum printr-un hățiş fără spini, forțând trecerea prin împingerea rămurişului, după care am dat de o colibă ascunsă, făcută din crăci şi piei de animale.
— Bun venit.
A luat un săculeț plin cu fructe uscate.
— Mănâncă din ele cât pofteşti.

Apoi, fără să mă mai bage în seamă, a pus mâna pe un cuțit din silex şi s-a apucat de iepure.

M-am aruncat asupra nucilor.

— Mestecă-ncet, a mormăit. Altfel o să verşi.

Cât m-am străduit să prind puteri, a jupuit animalul, i-a tăiat capul, i-a scos mațele şi l-a tăiat în bucăți. După care a presat fiecare bucată între două pietre.

— Aşa o să se frigă mai repede.

S-a uitat contrariat la mine.

— Să faci focul după trei zile de furtună nu e glumă... Sau oi fi având tu ceva jar?

I-am explicat cum pierdusem cornul cu jar odată cu bocceaua – dar şi cu arcul şi tolba de săgeți – când furtuna trăsnise copacul.

— Poftim? Te-ai ascuns sub un stejar mare?

— Da, era un stejar enorm! Dar nu a fost ferit de lovitură.

— Ba mai degrabă tocmai asta a provocat trăsnetul! Fulgerele sunt atrase de înălțimi.

— Aşa?

— Da, de exemplu, dacă ne pune cineva pe-amândoi pe un câmp, când e furtună, pe mine-o să cadă fulgerul, micuțule, nu pe tine. Şi-atunci, adio nenea Barak.

A chicotit, apoi s-a încruntat.

— Asta nu te-a învățat nimeni în sat?

Ridicând din umerii lui lați, s-a uitat la diferiții saci răspândiți prin colibă.

— Unde mi-oi fi pus amnarul?

L-a scotocit unul câte unul, s-a enervat, a înjurat şi dintr-al cincilea sac a scos cele necesare focului.

— Totuşi!

Am constatat că solitarul acesta pălăvrăgea tot timpul. Să fi fost fiindcă sosisem şi eu în adăpostul lui? Să fi avut obiceiul de a vorbi de unul singur? Cu cât îl observam mai mult, cu atât eram mai înclinat către această ipoteză, în

măsura în care comentariile şi înjurăturile lui rareori cereau vreun răspuns.

Silexul şi-l ascuțea cu pirită, o rocă metalică. Scânteile țâşneau şi se răspândeau peste amestecul pe care îl aranjase dedesubt şi de jur împrejur, o combinație de câlți şi de iască. Care tot nu se aprindea.

Mă uitam amuzat la ce făcea. Tehnica lui nu mă învăța nimic nou, o cunoşteam toți cei din sat, dar nu o mai practicam. Dacă, din neatenție, cineva lăsa jarul să se stingă, împrumuta de la vecini. Ne dădeam focul de la unul la altul, nimeni nu mai pierdea vremea ca să-l reaprindă.

Scânteia a devenit flacără: unchiul reuşise! A luat un sac din piele cu surcele uscate, apoi altul cu lemne de foc.

— Astea au scăpat de potop, aşa că or să ardă fără să ne afume.

A făcut o vatră în mijlocul colibei şi flacăra a început să se ridice.

— Cum doreşte nepotul meu să-i fie gătită mâncarea? Pe frigare, sau pe piatră-ncinsă?

— Alege tu.

— Pe piatră-ncinsă!

Odată focul pornit, a pus în el nişte lespezi, apoi, când temperatura a crescut, pe lespezi a aşezat vânatul.

— De-acum, adulmeci, speri şi ai răbdare. În aşteptarea festinului, povesteşte-mi ce te-a adus aici.

Eu, care-mi descărcam sufletul atât de rar, i-am relatat totul. Dragostea mea pentru tata. Cum fusesem însurat. Sosirea lui Tibor şi a fetei lui. Sila mea de Mina după apariția Nourei. Dorința mea de a o lua pe aceasta din urmă ca a doua soție. Rana lui Pannoam, convalescența şi decizia lui de a o lua pe Noura de nevastă.

Ajuns la acest punct al poveştii, Barak nu s-a mai putut abține.

— Şarpele! Ticălosul! Ăsta-i el! Nu dă atenţie nimănui dacă nu-i spune cineva care să... Şi-a luat-o de la capăt!

— Ce-a luat de la capăt?

Unchiul a-ncremenit, cu o figură sălbatică.

— Nimic. Zi mai departe!

Am continuat, povestindu-i despre docilitatea mea, despre întoarcerea la Mina, despre eforturile mele de a accepta situația. Am încheiat cu moartea Minei şi a copilului nostru.

— Nimic nu mă mai ține în sat. Şi, mai ales, nu mai vreau să-i văd pe Pannoam şi pe Noura şi cât de bucuroşi sunt. E peste puterile mele!

Mâna uriaşă a unchiului a strivit-o pe-a mea.

— Te înțeleg, băiete.

După care a scrutat tavanul colibei, a căutat ceva, a ezitat, a îngăimat:

— Şi mama ta nu e prea îndurerată?

— Ba da, plânge. Şi are mare dreptate să fie disperată. Toată lumea a părăsit-o, şi tata, şi eu.

— Aşa?

Părea impresionat. L-am întrebat:

— O cunoşti pe Mama?

— Nu, nu o cunosc pe mama ta.

Posomorât, ca învins, a lăsat fruntea-n pământ şi nu a mai scos un cuvânt până nu a fost gata iepurele.

Odată încheiată masa, nevoia de somn m-a învins pe loc, de parcă aş fi primit o lovitură-n ceafă. Timp de două zile şi trei nopți, ghemuit acolo, în grotă, nu închisesem un ochi, bănuitor, pândind apariția ursului şi sfârşitul uraganului. După un căscat sfâşietor, m-am întins pe rogojina lui Barak, am îndepărtat câteva excremente de şoarece şi am căzut în somn.

Când m-am trezit, se făcuse deja întuneric. De deasupra mea, unchiul mă privea atent.

— Ai vorbit prin somn! a exclamat.

— Cu cine?

— Cu o pasăre... încercai s-o prinzi... o rugai să se-ntoarcă.

M-am ridicat în capul oaselor. Mina! Ce să se fi întâmplat cu Mina? Sau, mai degrabă, cu piţigoiul în care i se mutase sufletul? Mi-am dat sama că nu o mai văzusem de când începuse furtuna.

— Ce fac păsările pe furtună? mi-am întrebat unchiul.

— La fel ca noi, încearcă să se ascundă. Unele reuşesc, altele nu. Şi-acestea mor...

Mi-am adus aminte de Mina, din timpul vieţii noastre împreună, de Mina înspăimântată de câte ori cerul se-ntuneca, de seriile de tunete, de fulgere, de rafalele de ploaie, de Mina care se pitea-n casă, de Mina care se băga sub vreo rogojină, de Mina care încă mai tremura, deşi pe cer se vedea curcubeul. O fi rezistat dezlănţuirii naturii? O fi fugit? Să se fi ascuns în stejar? Şi dacă aşa o fi făcut, a fost oare atinsă de fulger? Şi arsă odată cu arborele?

M-am cutremurat. Presupunând că a supravieţuit, atunci m-a pierdut când m-am rătăcit în pădure. Mi-am imaginat bietul piţigoi, fie mort, fie singur şi mi-au dat lacrimile.

— Îmi ascunzi tu ceva, a zis unchiul.

Nu i-am răspuns.

Barak s-a ridicat, s-a îndreptat, s-a-ntins. Articulaţiile i-au trosnit. Nu mai văzusem niciodată un asemenea colos, trei ca mine ai fi băgat într-unul ca el.

— Hai să vezi amurgul! a hotărât.

A ieşit, iar eu l-am urmat.

Dincolo de mărăcinii care foloseau drept ziduri ale locuinţei, mi-a cerut să mergem departe unul de celălalt.

— Ține minte ce te-nvăț, Noam, mi-a explicat trecând peste ferigi, nici o urmă nu trebuie să semnaleze existența colibei. De fiecare dată s-o iei pe alt drum pentru a ajunge la mine acasă, nu trebuie călcat pe iarbă, nici strivit muşchiul, nici măcar bătătorit pământul.

— Şi nu te rătăceşti?

— Drumul e marcat.

— Ba nu.

— Ba da!

M-am uitat la covorul de frunze al pădurii. Nici umbră de potecă.

A izbucnit în râs.

— Ridică ochii!

Am scrutat ramurile rămase fără culoare la acea oră cenuşie.

— Tot nu vezi? a insistat.

Cu degetul mi-a arătat o liană care încă se vedea în pofida înserării. Apoi o alta. Şi-ncă una.

— Nu pe jos am trasat calea, ci pe cer. Nu e rău, este?

Am bătut din palme.

Apa continua să picure din frunziş, insuflând vegetației o nouă vitalitate; urzicile se ridicau până la înălțimea umerilor mei, clematitele se cățărau pe trunchiuri. Pădurea devenea tot mai întunecată cu fiecare clipă care trecea, iar colina pe care urcam, alunecând uneori, era tot mai stâncoasă.

L-am întrebat pe Barak:

— De ce trebuie atâtea precauții? Cu puterea ta, nimeni nu ar risca să te înfrunte. Până şi ursul ar ezita.

— Aşa e! M-a atacat într-o zi un urs şi a avut de ce-i părea rău. Mie nu: mi-a oferit cea mai bună plapumă pentru iarnă.

— Şi-atunci, de ce te ascunzi?

— Când sunt mai mulți, Vânătorii sunt un pericol.

— Ei... Totuşi, cinci ai omorât dintr-odată.

A rânjit, ştiind că mințea. Am insistat:
— De ce te temi, unchiule?
— Haide, mergi!
Încruntat, cu privirea furioasă, m-a repezit pe un ton care nu mai admitea comentarii.
Am ajuns într-o poiană înierbată, o deschidere spre cerul liber în plină pădure. Pe boltă străluceau stelele. Jos se vedea Lacul pe care-l regăseam cu uşurare, ca pe un membru al familiei. Am oftat împăcat.
Barak a înțeles ce se întâmpla cu mine, fiindcă a murmurat:
— Nu mai sunt al satului, dar al Lacului sunt tot timpul. Nu şi tu?
I-am dat dreptate, băgându-mi capul între umeri. Trăiam amândoi aceeaşi stare de linişte, aceeaşi insolită contopire.
Soarele dispăruse. Aerul se răcorea. Urletul unui lup saluta coborârea tenebrelor. Jelitul lui, lugubru, interminabil, sublinia imensitatea naturii.
Deasupra Lacului neted, solidificat, mineral aproape, luna părea lichidă. Dinspre ea se scurgeau valuri de lumină care atingeau suprafața, se întindeau fluide, acopereau râurile, pădurile din vecinătate, aureolând peisajul într-un luciu misterios.
M-am întors spre unchiul meu.
— De ce te-ai refugiat cândva în pădure şi nu ai vrut să te mai întorci?
Şi-a muşcat buzele, a înghițit în sec, a scuipat.
— Asta a fost demult...
Îi respectam taina. Încă de dimineață, singuraticul acesta vorbise enorm, mai mult decât într-un anotimp întreg. Pentru moment, m-am lăsat absorbit de contemplarea stelelor.
De acum, urletul lupului venea dinspre hotare, dinspre marginile lumii, dinspre frontierele auzului. Dar, oricât de

îndepărtat ar fi fost glasul sepulcral al fiarei, tot nu mă puteam desprinde de el, neştiind dacă era aievea sau îl visam.

Dintr-odată, Barak a început să vorbească:

— Prima mea amintire este cu fratele meu Pannoam. O amintire fericită! Îmi veneram fratele mai mare, îi admiram îndrăzneala, caracterul, cunoştinţele, inteligenţa. Să păşesc alături de el mă umplea de mândrie. Indiferent de când ar fi aceste imagini, de ieri sau de azi, Pannoam e un bărbat frumos. La fiecare vârstă – băiat, adolescent, tânăr, bărbat matur –, a dovedit că poate fi seducător. Dacă zeii îi vor da sănătate, într-o bună zi ne va învăţa ce înseamnă un bătrân măreţ. Copil fiind, semănam mai degrabă cu o nuia bolnăvicioasă şi eram convins că splendoarea lui, dacă strălucea şi asupra mea, mă încălzea şi pe mine, mă întărea, ba chiar mă înfrumuseţa. Îl imitam în toate – când la joacă, la vorbă, la purtări – pentru că mi se părea că astfel mă ridic spre el, lucru pentru care, fie şi fără cuvinte, îi mulţumeam. Îl idolatrizam. Aveam nevoie de prezenţa lui ca de apă. Calea vieţii mele mi se părea limpede: aveam să rămân alături de fratele meu mai mare până la sfârşitul vremurilor. Din păcate, ar fi trebuit să mă mai gândesc...

A făcut o pauză, curăţându-şi un deget de la picior. Temându-mă că o să-i treacă pofta de povestit, am încercat să-l fac să continue:

— La ce?

— Pannoam oare ţinea la mine?

M-a privit lung.

— Eu îl iubeam cu o dragoste sinceră, întreagă, fără rezerve, dar oare el mă iubea pe mine?

Am coborât fruntea, într-atât întrebarea lui îşi trezea în mine ecoul: de la conflictul nostru legat de Noura, asprimea lui Pannoam mă făcuse să suspectez realitatea afecţiunii lui pentru mine.

Unchiul a continuat:

— Pannoam inspiră atâta dragoste, încât ai crede că oferă tot pe-atât. Dar nu e cazul.

— Adică?

— Pannoam iubeşte cum îi convine şi când îi convine.

M-am cutremurat recunoscând câtă dreptate avea Barak.

— Şi-a iubit fratele atâta vreme cât această legătură l-a mulţumit. Şi, într-adevăr, ce companie putea fi mai plăcută decât a unui puşti care îl venera, îi aproba toate cuvintele, faptele, alegerile? Cu toate acestea, la adolescenţă, fratele mai mic nu s-a mai dovedit tot atât de uşor de iubit.

Unchiul a arătat către trupul lui viguros.

— Uită-te şi tu la monstrul care a apărut din mucosul care eram! Nimeni nu se aştepta la asta, nici el, nici părinţii noştri, nici eu. Din aşchie, m-am transformat în stejar. Creşteam tot-tot. Şi chestia asta nu se mai oprea. Eu, admiratorul forţei fratelui meu mai mare, eram deja de trei ori mai puternic decât el! Şi-n fiecare zi îi dovedeam inferioritatea.

— Era gelos?

— Pannoam aparţine acelei categorii de orgolioşi pe care gelozia nu-i poate atinge. Are o părere mult prea bună despre el şi nu visează să devină un altul. În schimb, detestă pe oricine îi ţine umbră. Imediat ce mi-am dat seama că îl depăşesc, am făcut tot ce se putea pentru a înceta să mai cresc şi să capăt amploare: am postit, am evitat exerciţiile fizice, mi-am ascuns membrele, m-am rugat la zei şi la spirite. Prudent, am trişat în jocurile noastre: când alergam, făceam cumva ca să cad; când ne aruncam în Lac, înghiţeam apă ca să înot mai prost; când vânam, ascundeam o parte din pradă, fiindcă, ţinând cont de muşchii braţelor şi ai spatelui, săgeţile mele se duceau mai departe şi doborau vânatul mai mare... Pe scurt, încercam

să nu-i fiu piedică. Dar, vai, natura şi zeii hotărâseră altceva...

— Şi de-asta ai plecat?

A tuşit. Întrebarea îl descumpănise.

— Numai de-asta nu aş fi plecat niciodată. Mai întâi, fiindcă nu aş fi ajuns niciodată să cred că fratele meu încetase să mă mai iubească. Apoi, fiindcă îl adoram.

— Şi-atunci?

Şi-a ridicat ochii spre luna argintie şi a părut că nu o mai vede decât pe ea. Aceasta îi lumina uriaşul chip pistruiat.

Am protestat:

— Barak, eu am fost sincer cu tine. De ce nu te porți şi tu la fel?

Şi-a dres glasul, i-a făcut lunii un semn de adio, s-a întors spre mine, a suflat zgomotos, apoi, stingherit, a sfârşit prin a spune:

— Maică-ta.

— Ce e cu Mama? Mi-ai spus că nu o cunoşti.

Şi-a dres glasul.

— Păi eu...

— M-ai mințit?

— Nu te-am mințit. Am câştigat timp...

— Aşa?

— Am afirmat că nu o cunoşteam ca fiind mama ta... o cunoşteam ca fiind... Elena.

Pronunțând acele silabe, chipul i s-a luminat.

Am rămas siderat. De ani de zile nu mai auzisem prenumele Mamei. Noi, băieții şi fetele, îi ziceam „Mămica”, tata – „femeie”, iar sătenii „conducătoarea”. „Elena” m-a tulburat, mi-a arătat-o altfel, străină, dezgolită; „Elena” îi conferea o viață ocultă, o consistență neaşteptată. Modul în care Barak, roşind, îi pronunțase numele nu trimitea la o fetiță, ci la o femeie. Pentru buzele lui groase, vineții aproape, să şoptească „Elena” era ca un sărut.

A zâmbit şi, cu ochii încețoşați, cu pleoapele pe jumătate coborâte, uitându-se-n pământ ca şi cum pe el şi-ar fi sprijinit visarea, s-a scufundat în trecut.

— M-am aventurat departe, foarte departe de sat pentru a prinde peşte. Dar pescuitul nu era decât un pretext. Cu trupul ăsta de mastodont care mă copleşea şi în fața unui Pannoam care devenea încordat în prezența mea, noi emoții mă cuprindeau, împingându-mă către singurătate. Încercam să învăț să trăiesc fără a-mi potrivi paşii după cei ai fratelui meu, cuvintele după felul lui de a vorbi, gândurile după ale lui. Observându-i iritarea, îmi era ciudă pe mine pentru cât de mult eram, îmi reproşam că sunt eu însumi şi fugeam. Fiecare expediție mă ducea tot mai departe. Străbăteam ținuturi necunoscute, mă îmbăiam în pâraie de care nimeni nu ştia. În zilele acelea, am urmărit bâtlani care se desfătau printre trestii, semn că pe-acolo era plin de păstrăvi sau de ştiuci. În timp ce înaintam astfel, pe jumătate aplecat, examinând solul mâlos, am auzit un cântec şi-apoi am descoperit o scenă uimitoare: Elena îşi spăla hainele. Vocea ei, limpede şi răcoroasă ca apa, se ridica deasupra stufului şi ajungea până la cer. Impresionat, m-am ascuns printre plante. Mi-am ținut respirația. Chipul, la fel ca glasul ei, plin, pur, mă fascina. Mişcarea brațelor ei, minunatelor ei brațe albe şi a splendizilor ei umeri rotunzi, făcea să-mi urce sângele-n obraji. Fără să vreau, am suspinat. A ridicat ochii. M-am ridicat şi eu şi, în loc să țipe de spaimă în fața uriaşului care se ridica din unde, a surâs. Un surâs imens. Un surâs al buzelor ei trandafirii, al dinților ei perfecți. Nu mai era nevoie de cuvinte. Ne-am îndrăgostit de la prima privire.

A coborât vocea, de parcă s-ar fi temut că eram spionați.

— Am luat obiceiul de a ne întâlni la malul apei, lucru care repede ne-a devenit indispensabil. Pe vremea aceea, căsătoria lui Pannoam se planifica, nu a mea. Kaddour o

alesese pe Isa, fata lui Mardor, o căpetenie din vecinătate. Logodnica îl mulțumea pe Pannoam, fiindcă era o tânără drăguță, curată, un pic cam rece, înzestrată, provenind dintr-o familie bogată, care conducea un sat cu douăzeci de case. Pannoam îmi vorbea despre ea cu un soi de bucurie liniştită, lipsită de febrilitate, instalat deja în confortul unei alianțe avantajoase. Eu însă învățam să dau peste cap regulile, alegându-mi singur logodnica. Folosind un şiretlic, am profitat de sărbătoarea luminilor, cea care celebrează cea mai lungă zi a anului, în timpul căreia popoarele Lacului se adună pe câmpia cailor, acolo unde, cândva, a avut loc bătălia de la Ilode. Evenimentul era ocazia de a bea, de a chefui, de a dansa şi, mai ales, de a-ți găsi soț ori soață. Am reuşit astfel să-i prezint tatei familia Elenei. Elena era şi ea fiică de căpetenie, mă rog, dar era doar căpetenia unui sătuc. În ochii lui Kaddour, Elena nu reprezenta o asociere profitabilă pentru Pannoam, fiul lui cel mare şi urmaşul lui. Totuşi, pentru cel mic mergea. Oamenii se distrau văzându-ne unul lângă altul, eu, un uriaş, ea, fermecătoare fiică a Lacului, apoi – să fi fost efectul vinului, al căldurii? – tații noştri au căzut pe loc de acord. Stratagema ne reuşise şi ne-am prefăcut că abia atunci ne descopeream unul pe altul. Pannoam şi Elena s-au mai întâlnit şi în seara aceea, şi în multe altele. Legătura creată era una cordială, politicoasă. Când stătea de vorbă cu Elena, nu am zărit niciodată în ochii lui Pannoam vreo sclipire care să însemne: „O depăşeşte pe Isa şi-mi place mai mult.” Nu părea să vadă vreo diferență.

S-a scărpinat în cap.

— Ei, şi-atunci am făcut o prostie.

A murmurat, mângâindu-şi barba, cu ochii încărcați de durere:

— Ce dobitoc!

S-a bătut cu pumnul în piept.

— Da, acum, privind în urmă, îmi dau seama de greşeală.

— Care greşeală?

Chipul i s-a întunecat.

— Puţin câte puţin, i-am dezvăluit lui Pannoam cât de mult iubeam. I-am mărturisit cât de vrăjit eram, ce euforie mă cuprindea, ce entuziasm, cât de tare îmi bătea inima când ne întâlneam, ce savoare aveau săruturile noastre, cum ne pierdeam în îmbrăţişări – chiar dacă nu făcusem încă dragoste –, ce visuri extraordinare visam cu imaginea Elenei, cum mă trezeam spunându-i cuvinte dulci. Din acel moment, Pannoam a început să încurce lucrurile.

— Ce încurca, adică?

— Cazul lui cu al meu. Cum nu simţea pentru Isa ce simţeam eu pentru Elena, a conchis că lucrul ăsta se trăgea de la Isa, nu de la el! Şi a considerat că Isa nu putea inspira iubire, pe când Elena inspira. Şi fiindcă îşi dorea să simtă ce simţeam eu, mi-a furat-o pe Elena.

Am rămas cu gura căscată. Elena... Noura... La douăzeci şi cinci de ani distanţă, tata se comportase identic. De-acum pricepeam exclamaţia furioasă a lui Barak, din timpul mărturisirilor mele: „A luat-o de la capăt!”

Îşi înşelase fratele... Îşi furase fiul... Pannoam nu era interesat de o femeie, ci de interesul unui bărbat trezit de o femeie. El unul nici nu alegea, nici nu palpita: avea nevoie de dorinţa unui apropiat pentru a remarca aleasa, şi făcea şi el o pasiune.

Ghicindu-mi gândurile, Barak m-a lăsat să le rumeg. Pe măsură ce stăteam lângă el, îmi dădeam seama că voinicul acesta fioros era foarte simţitor. Chiar dacă se aprindea repede, era delicat şi atent să nu rănească.

Aşezaţi pe o movilă, înconjuraţi de o linişte a cărei intensitate era subliniată de zborul vreunui şoim, de cel mai mic freamăt al frunzişului, de cel mai neînsemnat gângurit

al vreunei bufnițe, ne gândeam, copleşiți, la întâmplările violente din trecut.

Un lup a urlat. Un fior ne-a parcurs nervii. Se apropiase. Glasul lui răguşit anunța pânda, captura, crima, măruntaiele victimei smulse din pântec de dinții asasini.

— Şi cum ți-a furat-o tata pe... Mama?

Barak s-a ridicat şi-a început să se-nvârtă în jurul meu.

— În clipa aceea nu i-am bănuit planul.

A încremenit, uitându-se lung la mine.

— Noam, o să-ți spun o poveste care nu o să-ți placă.

A ezitat, şi-a ținut respirația, şi-a revenit şi s-a decis:

— Kaddour nu îşi schimbase decizia: Pannoam urma să se însoare cu Isa, fata lui Mardor, căsătorie necesară pentru putere, pentru bogăție, pentru pace. Kaddour nu negocia când era vorba despre succesiunea lui. Dacă mie îmi mai permitea fantezii, cerea în schimb ascultare absolută din partea lui Pannoam, o devoțiune proporțională cu sarcina pe care o moştenea. Pannoam nu avea voie să se îndepărteze de destinul lui de căpetenie.

— Şi?

— Satul condus de Mardor era în pericol. Devenise ținta invaziilor, jafurilor, distrugerilor, tâlhăririlor. Vânătorilor le căşunase pe el. În răstimpul cât luna nouă a răsărit de câteva ori, i-au sărăcit turmele, livezile, câmpurile cultivate, şi în curând şi oamenii, căci luptele erau sângeroase. Mardor a fost sugrumat într-o bătălie şi, oricum, în acel moment, numai viața îi mai rămăsese de pierdut.

— Şi Isa?

— Nu mai avea nici un rost să moară.

— Poftim?

— Roşu de furie, Pannoam l-a acuzat pe Kaddour că îl obligă să se însoare cu o orfană săracă, ajunsă la noi dintr-un sat făcut una cu pământul. Kaddour şi-a cerut iertare. Pannoam a profitat de clipa de slăbiciune pentru a i-o cere

pe Elena. Tata m-a chemat la el – tocmai mă întorceam de pe dealuri, unde doborâsem un urs, cel dintâi din viața mea – şi, fără a-mi mai lăsa timp să mă laud cu isprava, m-a anunțat că dreptul întâiului născut îl obliga să i-o cedeze pe Elena fratelui meu.

— Mereu i-au surâs zeii şi spiritele lui Pannoam!

— Zeii şi spiritele nu au nici o legătură cu asta...

— Totuşi... satul lui Mardor făcut una cu pământul...

— Nu mai invoca nici zeii, nici norocul, nici împrejurările. Pannoam organizase totul.

— Poftim? Insinuezi că tata...

— Nu insinuez nimic, am dovezi.

— Ce dovezi?

— Mărturiile Vânătorilor.

— Care Vânători?

— Cei pe care i-a plătit pentru a distruge, jefui, ucide.

— Vânătorii trăiesc izolați şi...

— Unii se vând cui plăteşte mai bine. Merg peste tot în haite. Ura față de Statornici le alungă scrupulele. Dacă li se spune unde să intervină, cum să intre, pe cine să ia, pe cine să vizeze, nici nu costă cine ştie ce. Pentru câțiva saci de grâu, dau oricui mațele pe-afară. Pe vremea aceea eram şi eu la fel de nătâng cum eşti tu în ziua de azi, şi nu mi-aş fi închipuit un asemenea plan. Credeam doar că fusesem lovit de porunca nedreaptă a tatei. Pentru mine, Pannoam rămânea absolut nevinovat. Dacă nu cumva chiar o victimă.

— Ce i-ai răspuns lui Kaddour?

— Împietrisem...

— Tu?

— Muşchii nu dăruie şi inteligență. Inteligența mea e tare-nceată.

— Nu ți-ai susținut cauza?

— Eram prea împărțit. Pe de o parte o iubeam pe Elena, pe de alta îl iubeam pe Pannoam. Doream să fie fericiți. Şi trebuia să ascult de tata.

— Şi-atunci?

— Noaptea, fără să mai stau de vorbă cu nimeni, am plecat.

— Fără vreo explicație cu Pannoam? Sau cu Elena?

— A doua zi au primit şi explicația: moartea mea.

M-am uitat lung la el, uluit.

— Într-o poiană din apropierea satului am lăsat să se creadă că m-am luptat cu cineva. Am scurs sânge de mistreț pe pământ, pe pietre, pe trunchiuri de copac. În diferite locuri am agățat fâşii din haine, de parcă mi le-ar fi sfâşiat o fiară. Apoi am sugerat o cale pe care aş fi fugit, aruncându-mi traista, arcul rupt, săgețile făcute bucăți, renunțând la lucrurile pe care le aveam la mine, la fel şi la hainele sfâşiate. Am ajuns gol-goluț pe stâncile de deasupra Lacului, acolo unde, în ajun, lăsasem cadavrul ursului, de care eram atât de mândru. În zori, când ciobanii au apărut pe mal, am țipat cât mă ținea gura şi, ridicând rămăşițele ursului, m-am prefăcut că mă lupt cu el. Acesta mă lovea, mă strivea, mormăia, răgea, în timp ce eu mă prefăceam că mă apăr, epuizat. În sfârşit, am urlat disperat şi am căzut în spatele falezei, agățat de fiară. Curentul ne-a luat şi pe mine, şi pe urs, fiindcă din locul acela țâşnea un torent puternic. Bun înotător fiind, am rămas nemişcat şi m-am lăsat tras pe firul apei. De departe, am văzut ciobanii agitându-se şi arătând cu degetul cele două cadavre în derivă... Şi aşa am fost declarat mort, ucis de un urs.

S-a lovit cu pumnii peste coapse. Şi acum, ani după acele întâmplări, povestea tot îl mai dădea peste cap.

— Seara, am dus cadavrul ursului până în mijlocul Lacului, am înotat şi am tras la mal aici, gol, fără nimic la mine. Şi de atunci, aici am rămas.

— De ce-ai făcut toate astea, Barak?

— Doream ca Elena să se simtă liberă măritându-se cu Pannoam. Cât trăiam, nu ar fi acceptat măritişul. Dacă eram viu, Pannoam nu s-ar fi putut însura cu ea, şi atunci ar fi violat-o. Dacă eram viu, căsătoria lor ar fi ajuns un supliciu. Dacă eram viu, nici Elena, nici Pannoam nu ar fi cunoscut fericirea.

Am privit silueta aşezată alături de mine, adusă de spate, năruită. În pofida întunericului, i-am zărit pleoapele clipind des. Barak lupta cu emoția.

— Numai la ea m-am gândit. Numai la el m-am gândit. Şi-am dispărut.

S-a scuturat, a pufnit, a respirat adânc, apoi a contemplat luna cu ochii umezi.

— Ba chiar am sperat ca, deplângându-mi moartea, Elena să descopere un soi de fidelitate în a se mărita cu fratele meu.

*

Barak m-a învățat să trăiesc în sălbăticie. Fără ca vreunul dintre noi să o fi propus, am rămas împreună, ne-am împărțit vânatul, peştele, mesele, siestele, soarele, aversele, coliba din piei acoperită cu stuf. Apropierea dintre noi s-a născut firesc.. Desigur, era vorba despre legătura de sânge, dar familiaritatea autentică provenea dintr-o suprapunere a destinului: eram amândoi victimele lui Pannoam.

Cu toate acestea, nu-l condamnam pe cel care ne furase logodnicele şi ne osândise la recluziune. De ce?

— Odată ce iubeşti, nu poți înceta să iubeşti. Dragostea se transformă, nu dispare.

Barak mi-a spus asta într-o zi şi i-am dat dreptate. Orice i-am fi reproşat lui Pannoam, tot nu-l detestam. Simțeam o dezamăgire sporită de tristețe mai degrabă decât ranchiună.

Învinovățind, ne asumam partea noastră de vină: Pannoam era în cădere liberă şi fiindcă îl aşezasem noi prea sus. Ca să te trezeşti, trebuie mai întâi să te îmbeți! Orbiți de farmecul lui, incapabili să-i purtăm o afecțiune nuanțată, sensibili la splendoarea sa, dar orbi la egoismul lui, ne lipsise judecata limpede. La rândul lui, considerându-ne o cantitate neglijabilă, Pannoam nu judecase diferențiat, ci se pusese numai pe el în lumină.

Noi ne schimbam. El nu.

Deziluzionați, ne petreceam convalescența departe de tot ce însemna Pannoam. Ne trădaseră oare oamenii? Femeile ne scăpau oare printre degete? Nu conta! Natura ne devenise parteneră, sursă de farmec, de bucurie. Cred că unchiul meu şi cu mine ne asemănam prin căutarea farmecului.

Iată de ce tot pălăvrăgea Barak. Venerând păsările, savurând fructele, aruncându-se-n apă, îşi motiva alegerea exilului. Utilizând cuvintele din fosta noastră lume, o justifica pe cea nouă. Împins de propensiunea înnăscută pentru plăcere, sfârşise prin a considera că trăia cea mai bună opțiune, mergând până la a mulțumi trecutului că îl constrânsese să o rupă cu el.

— Băiete, nu se trăieşte mai bine aici decât în sat? Dacă am chef să dorm, dorm. Dacă vreau să alerg, alerg. Dacă vreau să mănânc, nu am decât să-ntind mâna.

Percepea singurătatea ca pe o eliberare, nu ca pe o privare.

— Aminteşte-ți cum erau zilele pe care le trăiai acolo: numai din însărcinări erau făcute. Trebuia să trudeşti pentru ca şi tovarăşii tăi să trudească. Aşa merg lucrurile: se-mparte munca pentru a o uşura, dar această împărțire o face şi mai grea. Fiecare ajunge prizonierul propriei corvezi, fiecare îşi constrânge vecinii la un prizonierat egal cu al său. Trăieşti pentru a munci, în loc să munceşti pentru a trăi! Or

ce ai câştigat venind în pădure? Dreptul de a dispune de întreaga zi.

I-am dat dreptate. Din când în când mă întrebam dacă nu cumva exageram – între sinceritate şi fanfaronadă deseori granița se dovedeşte tare subțire –, dar îmi convenea să pretind că eu aleg ceea ce mi se întâmpla.

Barak mă îmbăta cu vorbe. Nu întâlnisem niciodată pe cineva mai vorbăreț decât acel pustnic! Pălăvrăgea de dimineața până seara, descriind priveliştea, norii, vegetația, descriindu-şi starea digestiei, detaliind ce făcea ori ce avea să facă, începând discursuri despre mii de subiecte. Să-şi fi compensat oare anii de tăcere? Să fi recâştigat timpul pierdut, profitând de prezența mea? Oricum ar fi, în pofida faptului că o nega, nimic nu-i displăcea mai mult decât despărțirea de ceilalți.

Adunând laolaltă contrariile, Barak nu era construit decât din tensiuni: solitar, îndrăgea compania; violent, respira blândețe.

La fel, oscila între pudoare şi neruşinare. Abil în a-şi ascunde sentimentele – mai ales delicatețea –, îşi expunea în schimb trupul. Îl vedeam gol şi la sculare şi la culcare. Nici o funcție fizică nu îi întrerupea trăncăneala; cu penisul în mână, pişându-se cu jet puternic, continua să-mi răspundă la întrebări; lăsat pe vine, împingând să iasă excrementul îndărătnic până se făcea roşu tot la față, încă mai dialoga.

Relaxarea lui, deşi frustă, avea un caracter sănătos care mă forța să îmi pun întrebări despre comportamentul nostru, al celor din sat. De ce să ne fie ruşine de propria noastră carne? De ce, de ruşine, să ne ascundem necesitățile? Urinând sau defecând în fața mea, unchiul mă şoca, dar nu mă scârbea. Lipsa lui de jenă degaja totuşi înțelepciune: „Sunt o ființă naturală în sânul naturii”, părea să susțină. Mă învăța că pudoarea e doar o regulă. Oamenii, adică, se cred oameni fiindcă o respectă? În definitiv, nu

oameni se dovedesc, ci săteni. Aşa că am învăţat să mă comport mai relaxat.

În schimb, libertatea erotică a lui Barak mă deranja. Nu doar pentru că se plimba cu sexul în vânt, ci însuşi sexul lui plimbat aşa. În câte dimineţi nu l-am auzit comentându-şi admirativ erecţia?

— Ia te uită ce-n formă suntem! îi spunea râzând propriului sex.

Se ridica, mă lua drept martor, arătându-mi unealta lui glorioasă – „Măi băiete, ia uită-te şi tu ce mi s-a întâmplat astă-noapte: am crescut!” – şi ieşea din colibă ca să se liniştească. Nu se îndepărta decât puţin, fiindcă-i puteam observa mişcarea mâinii, gâfâitul, spasmele, apoi mormăitul şi, în sfârşit, un răcnet incredibil. La unchiul, totul era peste măsură de mare... La întoarcere, putea comenta pe marginea acţiunii:

— Nici că te mai saturi de-aşa ceva. De fiecare dată, este prima dată. Ce fericire!

După câteva astfel de şedinţe, nu se oprea să mă întrebe:

— Măi băiete, tu nu ţi-o freci?

Mă privea atent, jovial, încurajator, cumva îngrijorat.

Evitam răspunsul fiindcă ar fi trebuit să mărturisesc ceea ce nu putea fi mărturisit, intimitatea intimităţilor, îmbrăţişările mele cu fagul. Şi mă-nchideam în mine.

Ridica din umeri.

— Întinde-i o mână naturii când te cheamă-n ajutor. E bine pentru tine, pentru starea ta sufletească, pentru sănătate.

Răspundeam arţăgos: în loc să spun adevărul, afişam o mutră severă, de adult care dojeneşte un mucos, explicându-i că făcusem dragoste cu o femeie încă de la treisprezece ani, aşa că nu mă-mprăştiam inutil.

— Aha, ai nevoie de o femeie? îmi răspundea calm. Normal. Înţeleg. Ştiu... vrei să-ţi aduc una?

— Ce să-mi aduci?
— O femeie.
— Parcă mi-ai oferi un măr.
— Din măr nu muşti decât o dată.
Şi mi-a făcut cu ochiul complice, înainte de a ieşi din colibă.
— Când vrei, stăm de vorbă...

Barak mă învăța să renunț la punctul meu de vedere de sătean, la privirea mea mereu în defensivă.
Tot astfel, de furtună se bucura, pe când Statornicii o detestau. Mai degrabă decât răzbunare, ploaia se traducea pentru el ca dovadă a bunăvoinței zeilor şi a spiritelor. „Ce e bun pentru plante, pentru copaci, pentru animale e bun şi pentru mine.” Adulmecam împreună perdeaua fadă de ceață căreia îi dădeau naştere picăturile. Barak mă ajuta să admir noblețea lugubră cu care aversa împodobea peisajul, să gust dispariția cerului senin, împrăştierea umbrelor, simplificarea culorilor. Ploaia alungea obiectele, pe când soarele le strivea; delicata ei penumbră dădea consistență trunchiurilor, ramurilor, stâncilor, de parcă acestea s-ar fi rehidratat instantaneu. Totul părea deplin.
Odată terminată furtuna, ne bucuram de efectele ei, de parfumul exhalat de pământ, de râurile care dansau, de urcarea sevei, de iarba care se reînsuflețea, de florile care se deschideau, de frunzele lustruite, de zburdălnicia păsărilor, de azurul care îşi trimitea suflul primenit.
Într-o dimineață m-a anunțat că ne punem pe mers.
— Unde să ne ducem, unchiule?
— Ce întrebare idioată!
A pornit cu paşi atât de mari, încât l-am urmat fără să mai stau la discuții.

Puțin mai târziu, pe vârful unui deal despădurit, de unde Lacul putea fi contemplat la nesfârşit, am repetat întrebarea:

— Unde mergem?

— Mergem. Încă nu ai observat?

Şi s-a afundat în labirintul vegetal.

După o coborâre interminabilă, mi-a arătat un stejar care se prăbuşise. Scoarța lui ne dăruia o bancă.

— Să ne oprim o clipă.

În crângul cu coloane netede, razele soarelui străbăteau frunzişul, dând naştere unor franjuri oblici în care dansau insecte. Milioane de aripi fâlfâiau în torpoarea zilei. Pădurea, densă şi fremătândă, vibra de cântece, de bâzâit, de țârâit, de zumzăit, de fâlfâit.

Raze de lumină anunțau un luminiş dincolo de trunchiurile copacilor, prin care treceau căprioare suple, mlădioase, elegante, cu ochii fardați parcă şi picioarele fine şi uşoare. Grația lor cumpănită lăsa impresia că timpul fusese suspendat pentru ca noi să ne putem bucura de spectacol.

Doi masculi şi-au făcut apariția. Turma a fost străbătută de un freamăt. Adversarii şi-au luat poziția de luptă şi şi-au îndreptat coarnele unul spre altul, amenințându-se. Rivalitatea le ardea-n ochii întunecați, nările le palpitau de furie. Pentru care femelă se vor bate?

Barak mi-a zâmbit:

— Oameni, animale: aceleaşi griji!

Lupta tot nu începea, masculii mărginindu-se să se intimideze. Copitele frământau solul, impregnând mânia cu un sânge sălbatic.

Unul din cerbi boncăluia, tropăia, gata să atace. Celălalt a coborât capul, s-a aplecat spre dreapta, apoi, în salturi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, a început să se retragă

lateral, spre lizieră. Renunțase. Cel dintâi şi-a umflat pieptul maiestuos şi a măsurat triumfător femelele.

Barak nu a mai zâmbit. Se vedea pe sine în cel care abandonase asaltul. Când s-a întors spre mine am înțeles că şi pe mine mă recunoscuse în cel învins. Un trosnet a țâşnit dinspre tufişuri şi, pe dată, ca o apă care se tulbură, căprioarele au rupt-o la fugă dintr-un salt. Poiana a rămas goală. Mai că ne-am fi îndoit că întâlniserăm animalele mătăsoase, care păreau un secret bine păzit pe care pădurea ni-l arătase şi acum îl ascunsese la loc.

— Hai să mâncăm nişte nuci, a propus Barak.

Am profitat de adăpostul vegetal. Totul acolo era o manifestare a vieții, lăstarii de stejar, mlădițele filiforme, tufele de nuiele care creşteau pe trunchiul copacului doborât.

— Ce splendoare! am murmurat. Asta doreai să-mi arăți, acest colțişor?

— Nici vorbă. Habar n-aveam unde urma să ajungem.

— Cum aşa?

S-a ridicat, de parc-ar fi dat să plece.

— Merg ca să învăț unde trebuie să ajung.

Pe măsură ce umblam fără țintă, mi-am dat seama că Barak nu mințea. Nu ştia unde aveau să-l ducă paşii, înainta din pură plăcere, din plăcerea purului consum fizic, a descoperirii.

— Când te duci undeva anume, nu mai ai nimic de văzut. Drumul devine neinteresant.

M-a invitat să mă las surprins, să întâmpin ceea ce rătăcirea aceea ne oferea.

— Asta e esențial: să savurezi. Când ştii unde te duci, te mulțumeşti doar cu trecutul.

Să trăieşti clipa. Să treci scopul în planul doi. Educația lui Barak o contrazicea total pe aceea a lui Pannoam.

Lumina începuse să scadă.

— Unchiule, hai să ne întoarcem. Arată-mi drumul.
— Ba nu. Găseşte-l singur!
— Păi...
— Dacă ți l-aş arăta, nu te-ai mai rătăci.

M-a rugat s-o iau înainte. Descumpănit, dorindu-mi să nu par nici prost, nici nehotărât, am înaintat hotărât într-o direcție aleasă la întâmplare.

Şi s-a lăsat noaptea.

M-am oprit.

— Cred... cred că m-am rătăcit.
— Nu e grav, mi-a răspuns.

A preluat conducerea şi, foarte repede, am aprins un foc şi am mâncat. A bătut pământul pentru a face două culcuşuri.

Mi-am arătat îngrijorarea:

— O să mai găsim drumul?
— Nu mi-l mai amintesc deloc.
— Şi-atunci ce ne facem?

S-a tras pe spate.

— Ridicăm capul.

Cu degetul, mi-a arătat bolta întunecată, presărată cu stele.

— Zeii cerului ne vor ajuta.

Astrele dăruiesc repere celor care le privesc: constelația Micului Mormoloc şi cea a Marelui Mormoloc, a cărei coadă se termină cu cea mai strălucitoare stea.[11]

— Aceasta indică partea de sus a Lacului.

După ce a privit bolta, a conchis:

— Mâine vom merge în acea direcție.

Barak avea dreptate. De două ori.

---

[11] Constelațiile Ursa Mică, Ursa Mare şi Steaua Polară.

În primul rând, intuiția lui ne-a adus înapoi acasă. În al doilea, vizarea unei destinații scade interesul pentru călătorie: spre deosebire de ziua precedentă, concentrat la întoarcere, nu m-am mai bucurat de diferitele locuri prin care treceam.

Am ajuns la colibă pe-nserat. În timp ce-mi ungeam cu grăsime tălpile pline de bătături ale picioarelor, care-mi ardeau, mă uitam la Barak, care lenevea, complet dezbrăcat. Cântând cu o voce răgușită și puternică, își freca pielea marcată de cicatrici și își masa testiculele.

M-a cuprins o bănuială. El să fi fost? El să fi fost monstrul?

Fraza pe care o pronunțase cât stătusem de vorbă îmi revenea în minte, zvâcnitoare: „Ai nevoie de o femeie? Vrei să-ți aduc una?”

Un zvon umbla în jurul Lacului: ursul fura fete. Era înnebunit de dorința de a le avea. Se povestea că le închidea la el în bârlog și le poseda. Când nășteau vreun băiat, acesta se dovedea pe jumătate om, pe jumătate urs, un biped îmblănit de sus până jos și dotat cu o putere excepțională.

Din cauza exprimării lui, mă întrebam dacă nu cumva Barak era cel ce se ascundea în spatele acelor dispariții. Nu cumva el era ursul care, pe timp de noapte, fura fetele? De la depărtare, în lumina lunii, te puteai înșela și lua silueta lui drept cea a unui urs...

— Unchiule, ai auzit despre ursul care fură femei de la popoarele Lacului?

A mormăit, fără să se uite la mine:

— Da.

— Și ce părere ai?

— Cine, eu?

Oprindu-se din scărpinat, m-a privit lung.

— Se tot vântură prostia asta încă de pe când eram eu copil.

Rânjind, a conchis:

— Tare-aş mai vrea să dau de cel care a văzut primul ursul.

Cum nu am prins înţelesul, m-am încăpăţânat să continui:

— De ce?

— Omul ăla a făcut un lucru urât, după care şi-a ascuns mizeria acuzând un anume vinovat care înspăimânta sătenii. După care alţi ticăloşi de teapa lui au reluat minciuna. De câte generaţii o fi ţinând chestia asta?

Şi-a pocnit degetele.

— Ursul nu are nici o treabă cu femelele noastre, doar l-am pândit eu. Ursul nu se acuplează decât cu ursoaice, şi asta fără vreun exces, o dată la doi ani şi-apoi hopa!, gata, şi-a terminat treaba! Nu e nici o îndoială: Statornicii care răpesc şi violează au inventat povestea cu ursul. Ce netrebnici! Mi se-ntoarce stomacul pe dos.

Deşi mă convinsese, încercam să scap cu totul de uimire.

— Unchiule, nu cumva te culci cu vreo femeie fără ca ea să fie de acord?

— Poftim?

— Dacă simţi nevoia să...

— Noam, dacă simt nevoia, mă liniştesc eu! Singur! Credeam că ai observat fiindcă, în fiecare dimineaţă, te uiţi la mine cum ies şi când mă întorc ai o mutră jignită. Cam de ce crezi tu, măi băiete, că ne-a dat natura mâini? De altfel, una e de-ajuns.

— Dacă simţi nevoia... nu aşa, în general... ci chiar de o femeie...

— Aşa...

— Ai forţa-o dacă te-ar refuza?

— Mi s-a întâmplat.

— Ce?
— Să zăresc odată groaza în ochii unei femei. Dar asta mi-a tăiat cheful.
— Aha...
— Ba, mai rău: mi l-a tăiat pentru multă vreme! Fiindcă eram de aceeaşi părere cu ea: mi se părea că sunt un monstru.
— Unchiule, să ştii că... poţi să placi.
A clipit, a pufnit, a tuşit, dar nu a reuşit să îşi ascundă emoţia.
— Ştiu... Îi plăceam mamei tale... Mi-ar fi ajuns asta toată viaţa.
Dintr-odată, a încetat să mai viseze şi a îndreptat degetul spre mine.
— Aha, înţeleg de ce îmi pui toate întrebările astea... Fiindcă ţi-am propus să-ţi „aduc o femeie"!
Am plecat capul, încurcat. A izbucnit în râs, plesnindu-se peste coapse.
— Nepoate, nepoate... Voiam să zic „să te duc să vezi o femeie", una care ar fi dispusă să se culce cu tine. Ştiu unde să caut.
— Cum aşa?
— Ştiu eu nişte Vânătorese care...
M-am dat înapoi îngrozit. Să fi auzit bine? Unchiul îmi sugera să mă culc cu o Vânătoreasă?
Şi-a închipuit că ochii mei măriţi însemnau dorinţă.
— O să mergem. Numai că va trebui să sacrificăm o căprioară, un mistreţ, un dar cumva, fiindcă...
— Barak, păi Vânătoreasa nu e femeie!
— Zău? Şi-atunci ce e?
— Un animal.
— Şi tu, şi eu, şi noi toţi suntem animale.
— Există rase mai presus şi rase mai prejos.

— Asta de unde-ai mai scos-o, măi băiete? Dacă am învățat ceva în toți anii aceştia, atunci este că judecățile Statornicilor despre Vânători şi Vânătorese seamănă cu basmele pentru plozi. Şi că aceste judecăți folosesc intereselor unora. Când ai ambiția să legi oamenii cu nişte sfori nevăzute, atunci recurgi la felul ăsta de poveşti. Mai presus, mai prejos! Omenesc şi neomenesc! Civilizat, barbar! Ce glume... Şarlatanul trece drept învățat şi fraierul o-nghite şi mai şi zice mulțumesc. Dacă taică-tău nu ar fi folosit frica şi dispretul față de Vânători, ar fi reuşit să...

S-a oprit.

— Ba nu... Prefer să tac.

— Ciudat... Rareori taci.

— Pentru binele tău tac. Sau, mai degrabă, pentru iluziile care-ți mai rămân...

În pofida volubilității, unchiul îşi păstra secretele. Observându-mi încăpățânarea, mi-a promis dezvăluirea pentru mai târziu.

— De ce nu acum?

— Îți voi spune când vei fi în stare să asculți.

— Sau când vei fi tu în stare să o spui...

A amuțit: pusesem degetul pe rană.

Cred că mi-au plăcut la nebunie lunile petrecute alături de Barak. Alesese partea luminoasă a vieții. Alesese fericirea, fiindcă era în acelaşi timp melancolic şi vesel. Cultiva trândăvia, fiind şi activ, şi leneş. Tovarăşului acela delicios, deşi sangvin, nu-i lipsea niciodată umorul. Chiar dacă râdeam de obiceiurile lui – se masturba privindu-se-n Lac, se arunca zilnic în undele acestuia zbierând ca un cerb, ştergea toate indiciile de acces către colibă –, nu se supăra şi-mi răspundea:

— Puțin respect, băiete! Nu uita că vorbeşti cu un mort.

El, care sărea-n ochi cu atâta uşurinţă, miza pe invizibilitate. Chiar şi după douăzeci şi cinci de ani, ţinea să se creadă că e mort.

— De ce nu te stabileşti undeva, mai departe, Barak? Astfel ai evita să te mai ascunzi.

A oftat, agasat de întrebare, dar uşurat de faptul că în sfârşit i-o adresam.

— Am încercat...

Mi-a răspuns că încercase, la doi ani după ce se exilase, când considera că îşi încheiase doliul după iubirea pentru Elena. Fără să calculeze, mersese cât timp luna nouă răsărise de mai multe ori, în sensul invers stelei celei strălucitoare, dincolo de orizontul pe care-l putea zări de unde ne aflam.

— M-am oprit într-un sat. M-au acceptat. Curios lucru, am fost mai bine tratat acolo. Dimensiunile mele i-au impresionat pe oamenii aceia. Să arate că au un colos li se părea o protecţie de la sine înţeleasă. Nu aveam nici o treabă pe-acolo, decât să mă prefac că sunt de-al lor, umblând printre case. Într-o zi, conducătorul a hotărât să mi-o dea pe dea fata lui. Şi l-am refuzat.

— Fidel Elenei?

S-a uitat la mine stupefiat: nu se gândise la asta. Respingând ideea, a repetat motivaţia pe care mi-o servea mereu:

— Când plecasem, luasem şi satul cu mine, aşa că noul sat nu mi se părea la fel de bun. Când plecasem, îmi luasem şi logodnica, or cea nouă nici până la gleznă nu-i ajungea. Totul se anunţa sub viaţa din satul meu. Dacă tot ar fi fost să mă însor, atunci o preferam pe Elena. Dacă tot ar fi fost să stau într-un sat, atunci l-aş fi preferat pe-al meu. Prea semănau şi prea nu semănau între ele. Ceea ce-mi amăra prezentul. Şi-am tras concluzia că nu aveam să mă-nsor decât cu… viaţa-n sălbăticie.

A lăsat să i se scurgă nisipul printre degetele groase şi crestate.

— Noam, dacă ți-aş propune să plecăm de-aici şi să ne mutăm în altă parte, la zile şi zile de mers, m-ai urma?

— Nu... nu ştiu.

— Acum, hai s-o ştergem! Vii?

Răspunsul a țâşnit în mintea mea. Consternându-mă. Eram atât de decepționat încât am săpat mai adânc pentru a descoperi o dorință neştiută. Dar, vai, acel ceva nu revenea, imperios, şi am sfârşit prin a mărturisi. Umerii unchiului s-au aplecat, deşi nu era mirat.

— Ai nevoie să rămâi aproape de ei.

— De cine?

— Nu-l părăseşti pe cel de care fugi. Doar te-ndepărtezi uşor, dar nu mai mult de-atât.

Barak mă lua cu el aproape zilnic la cules ori la vânătoare. Nimic nu-i displăcea mai mult decât planificarea.

— Proviziile? Ce prostie! Cu obiceiul ăsta, Pannoam a făcut din săteni nişte bicisnici! Să produci, să pui deoparte, să conservi, să veghezi, să faci planuri, asta-i calea către aservire. Sunt convinşi că au nişte lucruri când, în realitate, lucrurile îi au pe ei. Înainte, nu stăteau aşa.

— Înainte?

— Pannoam a făcut din noi ce se face cu oile, caprele, bourii, câinii: ne-a transformat într-o turmă ascultătoare. Odată cu animalul domestic, a inventat omul domestic. Supunerea câştigă teren. Nimeni nu mai trăieşte liber. Fiecare copil se naşte blocat de legi, de reguli, de obligații cărora trebuie să li se conformeze. Şi care ar fi singura ieşire, Noam? Să pleci, să ştergi tot ce ai fost învățat. Prin urmare, nu-mi fac planuri şi nu-mi voi face niciodată, aşa cere viața în sălbăticie.

— Totuşi, când te-am cunoscut, îți verificai capcanele.

— A pune capcane înseamnă a vâna!

— A pune capcane înseamnă a plănui.
— Furtuna mă împiedicase să ies şi trebuia să...
— Ba plănuiseşi!
— Puţin respect, băiete! Nu uita că vorbeşti cu un mort.
Încăpăţânat, Barak opunea lumii de ieri o lume de azi. Cea de odinioară i se părea naturală, cea de acum stricată, oamenii acordându-i prea multă importanţă. În loc să se elibereze de constrângerile fizice, până la urmă uşor de satisfăcut, îşi creaseră constrângeri suplimentare, sociale, morale, spirituale, constrângeri numeroase şi apăsătoare care îi închideau în sat ca într-o închisoare.[12]

12

Alături de Barak, descopeream pentru întâia oară un antagonism pe care aveam să îl regăsesc constant în următoarele milenii: cearta vechilor şi a modernilor. Cei vechi doresc să *conserve*, modernii să transforme. Cel puţin asta declară... căci o examinare mai atentă arată altceva. Cei vechi doresc să salvgardeze lumea nu aşa cum este, ci aşa cum a fost. Pentru ei, prezentul, deja pervertit, provoacă indignare. Fără ezitare, indică reperarea modelului cel bun într-un trecut pe care nu îl cunosc. Unchiul meu, Barak, în plin neolitic, flutura imaginea unui „înainte” minunat, o vârstă de aur pierdută, cea în care oamenii nu trăiau în societate. Nostalgic, încerca de unul singur să resusciteze un timp mitic. Utopie melancolică.

Modernii, punând preţ pe inovaţie, se consideră raţionali, pragmatici, deşi se joacă cu focul şi se transformă în incendiatori. Nu doar că distrug ceea ce există, dar introduc şi elemente cărora nu le bănuiesc nici viitorul, nici neajunsurile. Tatăl meu, Pannoam, introdusese la noi agricultura, văzând în ea un progres. Nu îşi închipuia că, pentru omenire, o viaţă dedicată în întregime pământului va duce la şi mai multă muncă, la legarea definitivă de un loc anume, la arderea pădurilor, la suprimarea diversităţii florei şi faunei, la confruntarea cu foametea, la sărăcirea alimentaţiei, la generarea de incursiuni şi războaie, ba chiar la suprapopularea planetei. Progresul nu este numai povestea cunoaşterii, ci se dovedeşte şi, în egală măsură, povestea ignoranţei, căci practică orbirea în faţa consecinţelor. Utopie prospectivă.

Într-o zi, ne-a reuşit o vânătoare magnifică. Având şansa de partea noastră, am obținut mai mult vânat decât prevăzuserăm, patru mistreți negri ca funinginea, de talie mare, patru mistreți ai căror colți țâşneau din râtul ca de cărbune, patru mistreți care, chiar şi morți, păreau gata de atac. Barak jubila.

— Ce zi superbă, măi băiete! Timp frumos, vânătoare bună, haleală gustoasă. Merităm şi o femeie, nu?

Îmi arunca fraza aceasta din ce în ce mai des. De fiecare dată, mă prefăceam că nu am înțeles, atitudine care-l înveselea.

— Cum pronunț cuvântul „femeie”, nepotul meu surzeşte. Ce boală ciudată... Treaba e că nu poate fi tratată decât cu o femeie.

În ziua aceea, m-a ironizat încă şi mai şi:

— Ei, am impresia că surzenia-ți mai scade.

Am mormăit ceva. A izbucnit în râs şi mi-a zis:

— Nu aştept răspunsul pe loc, Noam. O să te mai întreb chestia asta.

După ce ne-am făcut siesta sub un copac, a strigat întinzându-se:

— E un torent pe-aproape. Mă duc să fac baie. Nu vii şi tu?

Preferam să rămân liniştit pe pătura de muşchi, contemplând interminabila procesiune a furnicilor. A plecat fredonând.

La prima vedere, în acest duel, totul se-nvârte în jurul cunoaşterii: cel vechi este ancorat în cunoaşterea anterioară, modernul inventează o nouă cunoaştere.

Or, în realitate, cel vechi fantasmează în legătură cu ceea ce crede că ştie, în timp ce modernul fantasmează în legătură cu ceea ce va şti. Prin urmare, tare mi-e teamă că totul se învârte în jurul ignoranței.

După-amiaza trecea calmă, parfumată. Barak s-a întors repede, fără să-l fi udat o picătură, şi s-a aşezat lângă mine.

— Noam, era cât pe ce să fiu zărit.

— De cine?

— De un bărbat pe care l-am mai observat prin jurul satului.

— Cum arăta?

— Un bărbat cu manta, o manta largă şi neagră.

— Cărunt şi tras la faţă? Cotrobăind prin gropi şi pe dealuri?

M-am lovit peste creştet şi am exclamat:

— Tibor, tatăl Nourei.

Fără a înţelege motivele, prezenţa lui Tibor m-a emoţionat.

Barak a înregistrat vestea clătinând din cap, apoi a scuipat, suspicios:

— De ce-şi bagă nasul pe-aici?

— Adună plante vindecătoare.

— Atât de departe de sat?

— O fi surprinzător, dar de ce nu?

Minţeam. În mod normal, Tibor se întorcea din expediţiile lui la asfinţit, ceea ce îi limita câmpul de investigaţii. Un gând mi-a sclipit în minte: Tibor mă căuta. Ideea nu mi-a plăcut, aşa că am alungat-o.

Barak a conchis:

— L-am scăpat din vedere. Oricum, nu m-ar fi recunoscut.

Unchiul mă înduioşa când se arăta dornic de discreţie.

— Fii liniştit, Barak, dispariţia ţi-a reuşit. Niciodată nu mi s-a vorbit despre tine. Dincolo de faptul că subiectul îi deranjează şi pe tata, şi pe Mama, toţi te cred mort.

S-a uitat la mine, nehotărât. Am insistat, pentru a-l linişti:

— Sunt singurul care ştie adevărul.

Şi-a învârtit de mai multe ori limba-n gură, şi-a muşcat buzele, apoi a mormăit:

— Cu siguranţă nu.

— Poftim?

— Îl mai ştie cineva: Pannoam.

Uluit, i-am privit atent chipul pistruiat. Şi-a-ntors privirea.

— Fratele meu îşi depăşeşte semenii ca inteligenţă. Ce îi păcăleşte pe ei, nu-l înşală şi pe el. Indiciile pe care le-am lăsat, urmele, ţipătul meu din timpul în care putea fi auzit de ciobani, faptul că ajunsesem într-un loc de unde nu aş mai fi putut fi salvat, întreg aranjamentul atât de limpede, fără putinţă de tăgadă, de perfect probabil că l-a făcut să aibă îndoieli. Prea pica la momentul oportun. Bănuiesc că mi-a ghicit strategia şi că a lăsat lucrurile să curgă, prefăcându-se că şi el crede în moartea mea. Doar avea atâtea de câştigat! O femeie şi fericirea.

— Barak, asta e numai în mintea ta!

— Poate. În orice caz, de-acum o ştie.

— Păi...

— M-a văzut când l-am scăpat de cei cinci Vânători care-l atacaseră. În privirea lui, panica a luat altă culoare. În timp ce se apăra de agresori, îi citeam în ea spaima celui ce stă să moară. Cum am intervenit, a manifestat o altfel de groază, a celui ce se întâlneşte cu o fantomă, un strigoi din trecut. A urlat înfricoşat şi-a leşinat.

De fiecare dată când mă refeream la salvatorul lui, la misteriosul colos, Pannoam îmi repeta că îşi pierduse cunoştinţa. În cazul în care continuam, se închidea în muţenie, zicându-mi sec, cu ostilitate: „Tibor m-a salvat.” Lucru care ar fi putut ascunde adevărul enunţat de unchiul meu. Cu cât înaintam mai mult în înţelegerea subiectului, cu atât îmi dădeam seama că tata era plin de secrete, ba chiar de secrete abjecte.

— Dar ce făceai la marginea satului?

Barak a dat să-mi răspundă, apoi s-a abținut.

— Asta e altă poveste...

S-a ridicat.

— Gata, destul cu pălăvrăgeala. Dar ce zi minunată, nepoate! Chiar c-am merita o femeie, păi nu?

Mi-a zâmbit coborându-și pleoapele și făcându-mi semn să-l urmez.

— Nu încă...

A izbucnit în râs.

— Aha... Nu încă... Facem progrese, nepoate. Dar o s-audă unchiul tău, într-o zi, și un da?

— Poate.

Ridicând fruntea, i-am zâmbit la rândul meu.

— Du-te. N-aș vrea să te lipsesc tocmai eu. Hai, du-te. Nu ai nevoie de mine. Fă ca înainte.

— Sigur?

— Chiar meriți o femeie!

Mi-a apreciat reacția. Cu o energie sporită, a bătut din palme și a ridicat un mistreț, cel cu perii deși.

— Uite un dar perfect! Gata, fac o baie și-am dispărut. Nu trebuie lăsată s-aștepte Vânătoreasa. Noapte bună, nepoate. Nu-mi ura la fel, a mea va sclipi. Pe mâine.

S-a îndepărtat fluierând, cu pieptul scos înainte, cu șoldurile suple, cu spatele cambrat și am simțit că se abținea cu greu să n-o rupă la fugă.

Imediat ce s-a făcut nevăzut, m-am ghemuit tulburat. Minciunile lui Pannoam... Prezența lui Tibor... Degeaba îmi umpleam timpul, încercam să îmi abat gândul, luptam împotriva trecutului, satul tot persista în mine, în amintirile și imaginația mea. Ba, mai rău: ca viermele într-un fruct, rodea din gândurile mele și se făcea tot mai mare.

Tibor avea să-mi spună ceva. Şi trebuia să fi fost ceva important, din moment ce îşi asumase riscul de a se aventura până aici.

Dar ce oare?

*

Unchiul s-a întors, epuizat şi glorios, pe la jumătatea zilei următoare. Nările dilatate, buzele umflate şi pleoapele inflamate erau dovada fericirii care-l stăpânea. Relaxarea simțurilor îi secase flecăreala, un zâmbet constant îi plutea pe chip şi orice-i propuneam aproba imediat.

La masa de seară, i-am mărturisit grijile care mă cuprinseseră încă din ajun, fără însă a-l menționa pe Tibor.

— Unchiule, îmi vine să mă-ntorc în sat.

— Poftim? Renunți la viața în sălbăticie?

— Nu! Continui, rămân cu tine. Totuşi... mi-ar plăcea să... îl revăd... sigur, de departe...

— Am înțeles. Fă cum vrei.

Nici nu-i ceream permisiunea, nici nu ştiam cum să mă-ntâlnesc din nou cu satul. În timpul furtunii care doborâse stejarul sub care mă adăpostisem, rătăcisem neatent, mult timp, fără să fi reținut ceva din locurile prin care treceam. Prin urmare, l-am rugat să mă ajute.

Mi-a promis că o să vină cu mine, drept care am plecat în zori. Mi-a zis:

— Voi profita pentru a-ți arăta ceva care te va lămuri.

De data aceasta am notat atent pe unde treceam, memorând tot ce ar fi putut constitui un reper, grohotişuri, luminişuri, pâraie, pante. Faptul că depindeam de Barak pentru a mă duce-n sat îmi limita libertatea. Deşi țineam la el, nu doream o asemenea dependență. De altfel, asta simțea şi el.

Înaintam cu paşi mari – de obicei, Barak parcurgea respectiva distanță într-o singură zi. Deşi puterea îmi

sporise şi la fel şi rezistenţa, cât stătusem alături de el, numai strângând din dinţi am reuşit s-o fac şi eu.

Eram rupt de oboseală, ghiftuit de informaţii acumulate încă de la răsăritul soarelui, deja mintea mea nu mai înregistra nimic în clipa în care am ajuns pe o colină care mi s-a părut cunoscută. Am făcut ochii mari în faţa spectacolului: stejarul solitar care-mi folosise de adăpost la începutul furtunii zăcea ca un rănit în iarbă.

Securea uriaşă a fulgerului trecuse prin tot trunchiul şi-l despicase-n două. Lovitura coborâse până la înălţimea de zece picioare, făcând să explodeze fibrele, apoi cele două jumătăţi cedaseră sub greutatea ramurilor şi se prăbuşiseră. Acum, din stejar nu mai rămăsese decât un soi de ţăruş enorm, lipsit de crengi sau de frunze, cu miezul carbonizat, lăsat la vedere şi destrămat. Pe jos, rămăşiţele fostei sale splendori fie se uscaseră, fie putreziseră, adevărat dar pentru ciuperci şi pentru insectele care-l măcinau.

— Nu te apropia, Noam. Vătămarea i-a atins rădăcinile. Focul a consumat totul pe dinăuntru, până-n pământ. Ce a mai rămas deasupra se poate prăbuşi dintr-o clipă-ntr-alta.

Avusesem mult noroc că scăpasem de catastrofă... Încă din copilărie dădusem de copaci loviţi de trăsnet. Cea mai mare parte dintre ei supravieţuise, lăsând la vedere suluri cicatrizate, fiindcă fulgerul nu le atinsese decât scoarţa, rănindu-i. Uneori trăsnetul pătrundea în miezul trunchiului, calcinându-l, săpând cavităţi fără a ucide arborele, găuri în care prietenii mei şi cu mine ne ascundeam comorile. Rareori ardea tot copacul, fiindcă ploaia oprea focul. Aici, fulgerul reuşise să facă maximum de pagube.

— Să ne oprim la marginea pădurii, să mâncăm şi să dormim, a propus Barak. Mâine vei vedea satul.

Ne-am lăsat jos boccelele şi ne-am întins pe covorul de păpădii. În spatele nostru, umbra mov era-n creştere, pe când în faţă cerul trecea în nuanţele ambrei.

Brusc, un fâlfâit de aripi s-a năpustit peste mine, aşa că, din reflex, am închis ochii. Redeschizându-i, am zărit un piţigoi agitat, cu penele fremătătoare, care, cu ciocul deschis, ţârâia vesel.

— Mina?

Împinsă de o bucurie mai mare decât ea, pasărea s-a lăsat pe o creangă, m-a salutat, s-a învârtit, a făcut ramura să se scuture, şi-a regăsit echilibrul, apoi, după un zbor scurt, s-a oprit nu departe de mine.

Piuia cu ciocul în vânt. Ochii îi străluceau şi se uita numai la mine.

M-a învăluit emoţia. Odată cu pasărea aceea, trecutul se năpustea peste mine, un trecut în care sclipeau ca o flacără discretă, mica şi stângacea Mina, persistenta ei disperare, dezolata ei resemnare. Lacrimile mi-au ţâşnit fără a le mai putea controla. M-am târât pe burtă şi, ajungând cât mai aproape cu putinţă de vesela păsăruică, am murmurat:

— Mă bucur să te văd, Mina.

A răsunat o voce groasă:

— Vorbeşti cu piţigoii?

Înspăimântat, piţigoiul şi-a luat zborul şi s-a ghemuit în scobitura unei crengi. Barak a observat că plângeam. I-am mărturisit cutremurându-mă:

— Nu vorbesc cu piţigoii, vorbesc cu *un piţigoi anume*. Cel pe care-l pierdusem.

Cu gura căscată, cu ochii holbaţi, a clătinat din cap de parcă ar fi priceput, dar dându-mi de înţeles că îşi dorea să priceapă. Şi-atunci i-am povestit despre sentimentul pe care-l avusesem în dimineaţa înmormântării, imediat ce piţigoiul acela apăruse pe mormântul Minei, apoi despre durerea de a-l fi pierdut şi, în sfârşit, despre bucuria sfâşietoare a regăsirii.

Barak a dat din cap, contemplând orizontul unde piţigoii ciripeau, se-nvârteau, fâlfâiau din aripi în atmosfera crepusculară.

— Piţigoii trăiesc în stoluri. Al tău, nu. Ai dreptate, băiete.

Mi-a întins nişte nuci.

— Ţi-a mai rămas ceva putere după cină?

Am oftat.

— Nu prea multă, Barak. Nu sunt un uriaş, ca tine.

— O să-ţi dezvălui unul dintre secretele tatălui tău.

— Neapărat în seara asta?

A insistat:

— E noapte cu lună nouă. Aproape că nu se vede. Să profităm. Poate, cu un pic de noroc... Nu, mai mult nu-ţi spun!

A bătătorit mlădiţele şi nuielele din spatele meu.

— Odihneşte-te. O să te scol când pădurea şi satul au adormit.

La miezul nopţii, unchiul m-a scuturat, şoptindu-mi că momentul era propice.

Ne-am deplasat pe dibuite. Şi cerul, şi pământul erau cuprinse de întuneric, doar fiarele sălbatice, cu urlete ascuţite, bântuiau tenebrele.

Barak îmi poruncise să tac şi să merg cât mai aproape de el, potrivindu-mi paşii după ai lui. Stăpânea la perfecţiune deplasarea.

Ne-am apropiat de un perete de stâncă, situat mult deasupra satului. Nimeni nu ajungea până acolo, ştiindu-se că era locul în care hibernau urşii. Tocmai voiam să i-o spun lui Barak, când am auzit voci. Ne-am oprit, la un semn al lui, în spatele unui tufiş.

Sub noi, un grup de umbre urca poteca desfundată. O scurtă împrăştiere a norilor lăsând să iasă razele lunii noi,

mi-a permis să număr cinci bărbați. Se distingeau cu greu, dar am identificat imediat Vânătorii.

Înaintând, gâfâiau, făceau eforturi, horcăiau. Fără îndoială, cărau nişte saci...

— Urmează-mă! mi-a şoptit unchiul, după ce Vânătorii trecuseră de colțul în care ne ascunseserăm.

Barak m-a luat de mână şi, cu o agilitate şi o uşurință pe care nu i le bănuiam, m-a condus deasupra peretelui de stâncă. Acolo, înaintând în patru labe până la margine, am putut vedea, sub noi, cum înainta acel grup.

Imediat ce au trecut de perete, o umbră s-a desprins din întuneric şi s-a oprit în fața lor. Îi întâmpina.

— Lăsați-i aici.

M-am cutremurat. Mi se păruse că... Ba nu... imposibil...

— Acum să facem socoteala!

Nu mai era nici o îndoială: auzeam glasul tatei. M-am întors spre Barak, care, tăcut, mi-a dat dreptate.

Vânătorii şi-au dat jos sacii cu grâu, cereale, năut. Tata i-a numărat, apoi a desenat pe pământ o linie de despărțire.

— Ăştia, pentru mine, ăştia, pentru voi.

Mormăind, Vânătorii şi-au luat partea.

— Mai dau un sac cui mă ajută să-i bag pe-ai mei, a zis Pannoam.

Un Vânător sfrijit s-a repezit lângă el. La indicațiile tatei, a dat într-o parte un bolovan. De unde mă aflam nu puteam vedea nimic, totuşi scena părea clară: băgau proviziile în ascunzătoarea tatei.

Odată încheiată operațiunea, Vânătorul s-a grăbit să îşi prindă din urmă grupul şi a dispărut. Tata a mai aşteptat o clipă. În pofida şchiopătatului, încet, sigur pe el, a început să coboare.

În linişte, în întunericul teribil, ne-am întors şi noi la locul de popas. Eram dezorientat, scârbit. Prea multe

gânduri noi îmi încurcau mintea. Ce văzusem arunca în aer o viață în care îmi adulasem tatăl.

După ce ne-am lungit în iarbă, am băut apă, i-am întins tigva lui Barak şi l-am întrebat:

— Adică cum?... Tata... Vânătorii... Nu-nțeleg.

— Ba ai înțeles, Noam, doar că nu vrei să accepți. La fel ca mine, cândva... Pannoam întreține legăturile lui cu Vânătorii. Gândeşte-te: pe ce se bazează puterea lui? Pe lucrurile la care se pricepe şi pe protecția pe care o oferă. Priceperile şi le-a dezvoltat. Pentru a justifica protecția, trebuie să mențină printre săteni un sentiment de insecuritate. Imediat ce a văzut că Vânătorii erau tot mai rari, a decis, în deplină înțelegere cu alții, să organizeze din când în când jafuri, mai ales în nopțile cu lună nouă. Furturi fără vărsare de sânge, ceea ce totuşi generează putere...

— Dar au fost şi răniți... Ba chiar şi doi morți!

— Aşa e mai convingător.

— Vrei să spui că tata pregăteşte atentate împotriva propriului sat?

— Atentate şi furturi. Nu toate, fiindcă Vânătorii, cei adevărați, chiar există. Celelalte sunt plătite de el.

— E monstruos!

— Şi mai ales inteligent. Un conducător incontestabil este acela care îşi alege cu grijă duşmanii, după care îi favorizează în rol de cei mai buni duşmani.

M-am scărpinat în cap. Eu, care-mi consideram tatăl cinstit şi nobil, aflam acum că e cinic, manipulator.

Un detaliu mă indigna:

— Şi de ce, în trecere, mai păstrează o parte din grâne? Doar nu are nevoie. Are destul.

— Ai găsit definiția bogăției: să ai mai mult decât e nevoie. Opulența este ceea ce tatăl tău a visat dintotdeauna.

— Absurd!

— Băiete, soarta ne scoate-nainte trei posibilităţi: bogatul, săracul, fericitul. Cel bogat posedă mai mult decât are nevoie, cel sărac mai puţin, cel fericit exact cât îi trebuie. Ascultă-ţi unchiul, care şi-a urmărit atent fratele: Pannoam se lăfăie-n abundenţă, fiindcă traficul pe care-l face ţine de foarte mult timp. De altfel, asta mi-a şi permis să-l salvez... Am tras cu urechea la discuţiile lui cu Vânătorii de la vremea respectivă. Aceştia se plângeau că erau traşi pe sfoară de tatăl tău, că nu păstrau suficient din pradă, deşi îşi asumau nişte riscuri. De mai multe ori ceruseră o mărire a părţii lor de la Pannoam, care îi refuzase dispreţuitor: „Dacă nu vă convine, cunosc eu şi alţi Vânători. Să nu vă credeţi de neînlocuit!" Mai mult decât refuzul, Vânătorii nu au suportat aerele lui. După părerea lor de brute, nu doar că Pannoam cel arogant îi păcălea, dar îi mai şi considera nişte nimicuri. Clocoteau de umilinţă şi-n ei creştea ura. Presimţind că urmau să recurgă la violenţă, m-am apucat să-i spionez... Îmi închipuiam că aveau să opereze noaptea, dar, temându-se să nu rateze lovitura, în ziua în care l-au zărit pe Pannoam singur, cu turma de mufloni, n-au mai ezitat şi, în pofida prezenţei câinilor, l-au atacat. Când s-au repezit la el, am ţâşnit şi eu. Dar, vai, eram departe şi, când am sosit, am...

— Erau pe cale de a-l ucide şi tu l-ai salvat...

— Da, dar...

Încăpăţânat, Barak îşi reproşa intervenţia întârziată. Ce-mi dezvăluia îmi dădea ameţeli... Trădarea tatei... Loialitatea lui Barak...

L-am prins de mâna lui aspră.

— De ce l-ai salvat? Doar nu eşti paznicul fratelui tău.

— Ba da. Şi el a fost paznicul meu, când eram mic. I-am devenit paznic de când am ajuns prea mare.

Sufletul pur al unchiului meu mă tulbura.

— Barak, îl iubeşti pe Pannoam orice-ar fi?

— Sigur.
— Nu merită.
— Asta nu schimbă nimic. Copil, dragostea asta era oarbă; adult, e o dragoste lucidă, dar tot dragoste rămâne.
— Nu e drept.
— Dragostea nu are nimic de-a face cu dreptatea, Noam.

*

Am dormit mult în dimineața aceea şi m-am trezit cu impresia că nu visasem nimic. În schimb, revelațiile din noaptea precedentă, dar şi durerile musculare mă torturau, mă simțeam greu, înțepenit, stors.
Mi-am început fără chef cea dintâi zi a mea de fiu dezamăgit.
Duplicitatea lui Pannoam mă îngheța. Cum de reuşea să conducă oameni, să facă dreptate, să întruchipeze binele, să impună virtutea comportându-se atât de urât, după bunul său plac? Îi percepusem întotdeauna apetitul pentru putere, dar îl confundasem cu gustul responsabilității, ca pe un ideal de înfrânare. Numai că răutatea, fățărnicia, lăcomia aceea...
Eram copilul acelui om...
Şi-l admirasem...
Ba chiar îl iubisem...
Şi poate chiar îl mai iubeam?
M-am gândit la Tibor, care se aventurase atât de departe, pe urmele mele: măsurarea distanței dintre purtarea lui şi cea a tatălui meu îmi însuflețea dorința de a-l întâlni. În fond, nu pentru el întreprindeam călătoria?
Lungit alături de mine, uriaş înfăşurat în pieile de animal sălbatic, unchiul sforăia fără grijă. Mă linişte să constat că resimțea şi el oboseala după expediția din ziua precedentă. M-am aplecat la urechea lui.
— Mă-ntorc când e soarele sus, Barak.

Pachetul de blănuri a mormăit ceva ca o încuviinţare.

Speram ca Tibor să se îndrepte şi el spre locul de unde ne luaserăm rămas-bun, promiţându-mi că ne vom revedea. Aşteptarea mi-a fost împlinită. I-am zărit mantaua largă, neagră. În genunchi, vindecătorul asculta atent lângă un tufiş, cu un cuţit în mână. L-am strigat. S-a întors. Faţa i s-a luminat.

Am alergat unul spre altul şi ne-am îmbrăţişat foarte tare, îndelung. Am strâns emoţionat la piept trupul lui ciolănos.

S-a dat înapoi şi s-a uitat la mine de sus până jos. Ne-am zâmbit. Mă bucuram să-i regăsesc trăsăturile bine conturate, precise, sculptate într-o piele bronzată, cu nas fin şi puternic, cu vârtejurile părului cărunt. A murmurat cu glasul lui cavernos:

— Arăţi bine şi asta mă mulţumeşte.

— Tu cum o mai duci, Tibor?

Faţa i s-a schimbat la culoare şi irişii cenuşii i s-au întunecat.

— Ei, eu...

Niciodată omul acela nu îmi vorbise despre el ori despre sentimentele lui, discutam doar despre plante, copaci, anatomie, poţiuni, peşti, vindecări. În pofida zilelor întregi de conversaţie, nu ştiam nimic despre viaţa lui personală. Ar fi trebuit să insist?

În ciuda răspunsului care încerca să ocolească lucrurile, am încercat să-i descifrez masca sub care se ascundea. Ca şi cum ar fi priceput, a încremenit şi m-a privit ţintă.

— Noam, te credeam mort. Am dat într-o zi peste bocceaua, arcul şi săgeţile tale în fundul unei râpe pline de apă. Asta m-a îngrijorat. Mărturisesc că te-am căutat. Un pic.

— Un pic?

— Mult...

Am evitat să recunosc că mă îndoisem de el până când Barak îl depistase la o asemenea distanță de sat. Nu îndrăzneam nici să-l întreb dacă se interesa doar pentru el sau dacă nu cumva fata lui i-o ceruse, fiindcă nu-mi plăcea să amintesc de Noura. Aceste opreliști încurcau conversația. Tibor și-a lăsat palma binefăcătoare pe umărul meu.

— Sunt lucruri pe care nici eu, nici tu nu dorim să le discutăm, altele de care nu vrem să auzim. Povestește-mi ce vrei, Noam, și cum vrei.

Calmat, aproape dându-mi-se voie să mint, i-am povestit cum plecasem, ce făceam acum, despre viața în sălbăticie. Dar, golită de pițigoi, de Barak, de descoperirile despre tata, despre noile mele gânduri, povestea se dovedea superficială.

Mă asculta atent și bănuiam că ghicea ce omiteam sub cele spuse. A urmat tăcerea.

S-a încruntat.

— Ți-am păstrat cu grijă bocceaua, arcul și săgețile. Să ți le aduc?

— Nu, mulțumesc. Mă descurc și fără.

Tăcerea s-a reîntors. Ca de sub o botniță, dialogul nostru bătea pasul pe loc.

Tibor mă examina cu discreție.

— Vrei vești din sat?

— Nu știu, i-am răspuns închizându-mă-n mine.

— Înțeleg, a admis șoptit. Să pleci înseamnă să nu vrei să mai afli.

— Întocmai!

Și iarăși tăcere. În mințile noastre se agitau mii de fraze pe care nu le lăsam să ne scape. Ne măsuram lung, în același timp victime și complici a ceea ce ne copleșea, reafirmându-ne solidaritatea printr-o privire încărcată de simpatie tristă.

— În orice caz, toată viața îmi va părea rău că nu îmi mai ești ajutor, a exclamat Tibor. Chiar erai dăruit pentru a

învăța, a reține și a descoperi proprietățile plantelor vindecătoare. Aș fi vrut să îți transmit cunoștințele mele, pe care le-ai fi completat, fructificându-le. Păcat! Lucrurile pe care le știu vor muri odată cu mine.

— Nu e totul pierdut, am obiectat.

— Cum așa?

— Le vei transmite nepoților.

— Nepoților?

— Copiilor Nourei...

M-am cutremurat. Dacă reușisem să-i articulez prenumele ei, să pronunț „copiilor Nourei și ai lui Pannoam” era peste puterile mele.

Tibor a clătinat din cap, gânditor. Pândeam măcar o informație pe chipul lui, însă încerca să nu dea de înțeles nimic. La ce să fi dus căsătoria Nourei cu Pannoam? O fi purtând deja un bebeluș în pântec? Ori nu încă? Întrebările mă torturau, dar nu treceau de pragul buzelor.

Tăcerea noastră devenise neplăcută, cu atât mai insuportabilă cu cât aveam atâtea să ne spunem.

— Adio, Tibor.

M-am întors cu lașitate pe călcâie și m-am îndepărtat rușinat, dezamăgit, constrâns.

Am auzit răsunând glasul lui Tibor:

— Noam! Noam!

A parcurs în fugă distanța care ne separa.

— Noam, pot să-ți cer o favoare?

— Sunt mereu la dispoziția ta, Tibor.

În sfârșit, spusesem niște cuvinte sincere. Nimic nu mă bucura mai tare decât să-mi dovedesc respectul și afecțiunea față de Tibor.

S-a încruntat. Și-a frecat ceafa și s-a uitat încordat în preajmă, de parcă ar fi așteptat să țâșnească de undeva un dușman.

— Satul e în extrem de mare pericol, dar mă abțin să-ți spun mai multe. Pur şi simplu doresc să îmi promiți că ți-aş putea vorbi despre asta, în cazul în care evenimentele se vor precipita.

— Tibor, am plecat de-acolo şi satul nu mă mai interesează.

— Măcar pentru mama ta, pentru tatăl tău, pentru Noura...

— Nu!

Țipasem. Deloc descumpănit de răbufnirea mea, Tibor m-a prins de braț.

— Noam, doar mă cunoşti, sunt un om în toate mințile. Nu mă sperii din nimic, dar de data asta mi-e frică. Promite-mi că te voi găsi aici la luna plină.

M-am încordat şi-am încercat să-i desprind mâna, numai că s-a agățat şi mai tare de mine, cu chipul răvăşit şi privirea rugătoare.

— Te implor, Noam.

Am acceptat, din vârful buzelor, iritat de scena neplăcută:

— Tibor, îți răspund „da” ție, nu satului.

La aceste cuvinte, trăsăturile i s-au destins. Şi mi-a dat drumul la mână uşurat, oftând.

— Mulțumesc, Noam. Ne vedem în dimineața zilei cu lună plină.

Am plecat iute, agitat. Nu eram împăcat cu promisiunea pe care mi-o smulsese.

*

E ceva mai rău decât să nu ştii nimic: să-ți închipui...

Fiindcă refuzasem orice detaliu privitor la sat, îmi imaginam cele mai cumplite calamități. Lipsit de date la care să reflectez, rumegam, mestecam, întorceam pe toate părțile vorbele lui Tibor până când mi se făcea rău.

Ce să fi ascuns tăcerile lui Tibor? Ce să-i fi acoperit îngrijorările? În ciuda numeroaselor sale drame – moartea soției, moartea băieților, dispariția satului lui sub noroaie, pierderea bunurilor –, își păstrase prestanța, energia altruistă, curiozitatea cuceritoare, grija de a face bine şi de a vindeca oamenii. Nu se lăsase niciodată pradă rătăcirilor şi judecăților greşite. Spre deosebire de tata, nu ascundea zone întunecate, în afara durerilor personale. Şi uite că vindecătorul atât de puternic, de integru, mărturisea că tremură de frică. Până la a ajunge să mă implore. Ce se-ntâmpla?

Lucrul de care fugim ne-ajunge întotdeauna din urmă. Satul şi locuitorii lui nu mă părăseau.

Şi pițigoiul mă urma. Păstrând o distanță prudentă, mă escorta cu încăpățânare.

Unchiul, în schimb, dădea pe-afară de voie bună. Oare fiindcă, dezertor pentru o clipă, mă întorsesem la viața în sălbăticie? Fiindcă se eliberase de oribilele secrete ale fratelui lui? Sau fiindcă, de acum, se lăuda fără perdea că „meritase o femeie” fără ca eu să protestez?

Şi astfel dispăruse de mai multe ori, întorcându-se a doua zi triumfător şi istovit.

— Măi băiete, ce invidios sunt pe animale! Nu şi-o trag decât în perioadele de rut. În rest, chestia asta nu-i deranjează, e-n pauză, stau şi dorm şi socoteala le dă pace: hai, liber la odihnă! Pe când noi... rut tot anul, călduri în orice anotimp. Ce ghinion! Din când în când, aş prefera să fiu urs.

— Glumeşti?

— Sigur, nepoate! Sunt încântat că sângele-mi clocoteşte. Şi nu mă mai satur.

— Ce te-ar putea sastisi, unchiule?

— Nimic din ce aduce plăcerea. Data viitoare, te iau şi pe tine?

— Poate...

„Poate” care l-a bucurat pe Barak. Considera că încă nu mă pusese cu totul pe picioare până când nu mă ducea cu el. Rezervele mele i se păreau copilării bolnăvicioase.

Luna era în creştere. Observam asta cu un amestec de nelinişte şi de nerăbdare. Ce voi afla la întâlnire?

Când am considerat că astrul îşi atinsese mărimea maximă, l-am anunțat pe Barak că urma să dispar două zile. A părut să-mi intuiască destinația, aşa că nu mi-a cerut nici o explicație.

Am făcut drumul cu viteza lui, iuțeală de colos cu paşii mari, lucru care m-a extenuat mai puțin decât data trecută. Seara, am adormit nu departe de ciotul trăsnit, apoi, în zori, am mers până la colina unde trebuia să mă întâlnesc cu vindecătorul.

Zărind trei siluete, inima era să-mi sară din piept.

Pe promontoriu mă aşteptau Tibor, Mama şi Noura.

4

Mama mă strângea la piept şi nu se mai desprindea de mine. Eram corp comun. Ca altădată. Ca înainte de a mă naşte. Ca după. Învăluitoare, plângea pe umărul meu, discret, delicat şi molipsitor: ochii mi s-au umezit. Căldura, pielea ei mătăsoasă, trupul blând şi rotund, parfumul dulce de trandafir, toate acele arome mă îmbătau, anulând clipa prezentă pentru a mă purta într-o altă vreme, pură, tandră, luminoasă, incoruptibilă, acolo unde palpita dragostea unei mame şi a fiului ei. Cum de mă putusem îndepărta de ea?

Mângâindu-i spatele, şoldurile, mâinile mele o țineau lipită de mine. Cu pleoapele coborâte, cu gura închisă, încercam să-i comunic prin îmbrățişare că o iubeam încă şi mai mult de când îi cunoşteam tinerețea, dragostea pentru

Barak, fericirea distrusă, doliul, apoi reconstruirea vieții alături de tata, fără să geamă, cu atâta curaj. În trupul ei împovărat îi ghiceam de acum greutatea durerilor, despărțirilor, compromisurilor, deciziilor, şi astfel o regăseam cu şi mai multă emoție.

S-a desprins. Ne-am privit îndelung. Mama mi se părea umană şi feminină. Pentru întâia oară am îndreptat spre ea nu o privire de copil, ci una de bărbat.

— Ai slăbit, mi-a zis mângâindu-mi obrajii.

Noura s-a apropiat.

— Bună ziua, Noam.

M-am cutremurat. Mă tulbura să o văd aşa, intensă, încordată ca un arc, să-i aud timbrul catifelat al vocii. Ca de obicei, nu se sinchisea să zâmbească: fizionomia ei perfectă strălucea de la natură.

Tibor m-a privit stingherit.

— Iartă-mi îndrăzneala, Noam. Nu voiam să-ți trădez încrederea, dar situația de acum nu-mi dă de ales.

Cei trei m-au privit cu aer grav, pentru a-mi da de înțeles că scena reîntâlnirii se încheiase.

— Avem nevoie de tine, a spus Mama.

— Numai tu ne poți salva, a adăugat Noura.

Eram mai degrabă mirat decât îngrijorat. Mă descumpănea legătura pe care o percepeam între Noura şi Mama: departe de a rivaliza, vorbeau pe acelaşi ton. Chiar dacă nu detectai între ele prietenie, nici de duşmănie nu era vorba: solidaritatea în fața pericolului rezolvase disputa.

— Ce se-ntâmplă?

Mama s-a întors spre Noura.

— Lămureşte-l tu.

Noura i-a mulțumit cu o mişcare a capului.

— A ajuns la noi un anume Robur, cu nişte brute mari şi împuțite. Nu sunt Vânători, dar nici mai buni nu sunt, nişte păduchi care prosperă pe spinarea altora. Ar fi plecat dacă

nu ar fi mirosit ce se-ntâmplă: satul s-a dezvoltat din plin, iar conducătorul lui...

A ezitat.

— E un infirm! a completat Mama.

Noura i-a dat dreptate cu un clipit şi a continuat:

— Când Pannoam i-a ordonat lui Robur şi hoardei lui să o ia din loc, acesta a rânjit.

— Cu ce drept? am strigat.

— Cu dreptul celui mai tare, a răspuns Tibor.

Vindecătorul îşi frângea mâinile noduroase.

— Robur s-a proţăpit în faţa lui Pannoam, sub Teiul Dreptăţii, şi l-a sfidat public: „Dacă vrei să îţi aperi satul, dovedeşte că poţi s-o faci.” Aşa c-or să se bată.

În copilăria mea, nişte intruşi însoţiţi de tot soiul de şacali contestaseră legitimitatea tatei şi revendicaseră conducerea satului. Pannoam îşi măsurase puterile cu ale lor şi le sucise gâtul. Acest fel de situaţii se rezolvau cu sânge.

— Chiar e de temut acest Robur?

Mama a intervenit:

— Acum câţiva ani, tatălui tău nu i-ar fi ajuns nici pe-o măsea. Dar acum îi lipseşte un picior, a îmbătrânit, nu se mai ţine bine şi şi-a pierdut agerimea. Mă tem că nu mai e în stare să lupte.

— Chiar nu mai e în stare! a afirmat rece Noura.

Jignită, Mama s-a uitat urât la ea: nici acum, nici în trecut, nu suporta ca Pannoam să fie criticat. S-a decis să treacă totuşi peste afront, fiindcă situaţia gravă o impunea.

— Lupta se va termina rău, a şoptit.

— Pannoam îşi dă seama?

Întrebarea a fost urmată de tăcere. Nimeni nu se hazarda să îşi dea cu părerea. Mama a întrebat-o din priviri pe Noura, aceasta pe Tibor. Şi-au oftat laolaltă.

Mama a întrerupt tăcerea:

— Chiar dacă el nu are habar, noi avem. Şi Robur! Care va câştiga lupta şi-ți va ucide tatăl.

— Şi va conduce satul, a dat Noura verdictul.

M-am străduit să obțin un răgaz:

— Sătenii cum reacționează?

O strâmbătură dispreţuitoare a schimbat chipul Nourei.

— Pe săteni îi conduce doar frica. Şi de ce se tem mai tare, de neputința lui Pannoam, sau de violența lui Robur? Acum şovăie. Nu mă bizui pe vreun ajutor de la aceste dobitoace. Şi când mă gândesc că Pannoam ar putea muri pentru ei!...

Mama a confirmat cu un pufnet exasperat.

În sinea mea, am corectat-o pe Noura: Pannoam nu se va bate pentru ei, ci pentru el. Din orgoliu, din amor propriu, din gustul puterii. Eu unul nu credeam în altruismul tatei.

Departe de a-mi pătrunde gândurile, ochii Mamei, Nourei şi ai lui Tibor mă implorau. Ce să fi aşteptat de la mine? Ce soluție se presupunea că le-aş putea oferi? Obiectul rugii lor mute îmi scăpa.

Am rupt tăcerea:

— Doar ştiți că am părăsit satul.

— Da, dar e satul tău! s-a indignat Mama.

— Nu mai locuiesc în el.

Mama s-a înroşit la față, privindu-mă țintă.

— Deci ştergi ani de zile în câteva luni? Nu-ți mai pasă de ce li se întâmplă alor tăi? Nu mai ai familie? Nu-ți mai sunt mamă? Nu-mi mai eşti fiu?

Am lăsat ochii-n pământ.

— Cum aş putea fi de folos? am murmurat.

Mama s-a proțăpit înaintea mea, mi-a ridicat bărbia, s-a uitat lung la mine şi mi-a spus cu fermitate:

— Întoarce-te-n sat şi anunță-l pe Robur că Noam, fiul căpeteniei, nu va lăsa să-i fie furată moştenirea.

Noura a susținut-o cu ardoare:

— N-a descoperit el focul, cretinul ăla, dar îşi va da pe loc seama că riscă mult mai mult dacă te atacă pe tine. Robur socoteşte repede.

— Reia-ți rangul, fiule, mi-a cerut Mama, punându-şi palmele pe umerii mei.

Nu mai reuşeam să gândesc logic, redus la un luminiş deschis în fața tuturor vânturilor şi răvăşit de curenți contrari. Ce era de făcut? Să îmi salvez Mama, ori să mă întorc la viața în sălbăticie? Să o mulțumesc pe Noura, să mă duc înapoi la Barak? Să salvez satul, sau să mă salvez de sat? Toate erau dorințele mele şi nu se potriveau deloc unele cu altele. În definitiv, cine eram? Care dintre Noami avea să răspundă?

Prezența celor trei ființe dragi, spaimele lor, insistența lor care implora, speranța din inimile lor au avut câştig de cauză.

— Bine.

Chipurile li s-au luminat. Înciudat, deja mă certam: nu alesesem, cedasem.

— Când va avea loc lupta?

— În dimineața asta! a răspuns Tibor.

Şi, fără a-mi mai da vreun răgaz, vindecătorul, Noura şi Mama m-au condus în sat.

O întrebare m-a frământat tot drumul. Cum trebuia să mă port cu Pannoam? Acum, după ce Barak îmi dezvăluise firea lui urâtă, aveam să-mi întâlnesc tatăl real, nu pe cel pe care, cu candoare, mi-l imaginasem în toți acei ani. Presimțeam că dispreţul mi se va transforma în aversiune.

Odată ajunşi în sat, nu ne-am dus în clădirea ridicată în momentul nunții, făcută să adăpostească dragostea Nourei şi a lui Pannoam, ci în vechea casă a familiei, cea în care locuisem până când mă însurasem.

Când am intrat în încăperea principală, Pannoam era ocupat cu pregătirile, ascuțindu-şi silexul spadei. Aplecat, pe jumătate gol, cu pleoapele mijite, nu m-a auzit intrând, aşa că am putut aprecia, în scurtul răgaz, cât de mult se schimbase. Muşchii i se atrofiaseră, pielea brațelor îi atârna pe bicepşii vlăguiți, oasele umerilor şi ale coatelor ieşiseră la vedere, şoldurile se lăbărțaseră în jurul unui pântec flasc. Se îngrăşase şi slăbise în acelaşi timp, iar trupul îşi pierduse consistența.

Văzându-mi uluiala, Mama mi-a şoptit:

— Însurătoarea cu o tânără nu l-a întinerit.

Cruzimea ei nimerea direct la țintă. Pannoam nu mai avea acel tors bombat, de învingător, nu mai era atât de lat în umeri încât să-şi arate puterea doar prin asta. Vârsta îl încovoiase. Firele de păr alb se amestecau cu cele negre pe tâmple, în creştet, unde nu mai avea decât un ciuf murdar, neîngrijit. Dincolo de tenul ridat, pielea îngălbenită spunea destule despre statul mai mult în casă, lipsa exercițiului fizic, delăsare.

În noaptea în care făcuse traficul de mărfuri, îi auzisem vocea, dar nu-i observasem declinul, pe când la lumina zilei decăderea lui mă copleşea. O emoție neaşteptată m-a cucerit: mila. Tatălui pe care-l idolatrizasem când eram alături de el, tatălui pe care-l disprețuiam de când îmi luasem zborul, acum îi plângeam soarta. Aş fi vrut să-l consolez, aşa cum ajunsese, distrus de ravagiile bătrâneții şi de amputarea piciorului.

A ridicat capul.

Şi-o bucurie reală i s-a aşternut pe chip.

— Noam! a strigat.

Fără să mai stau pe gânduri, mi-am deschis brațele şi m-am repezit la el.

— Fiule, a repetat strângându-mă la piept.

Cât de tare ne pot descumpăni sentimentele... Au viața lor, separată de a noastră. Lăsând baltă prezentul, dintr-odată nu mai aveam decât şapte ani, doisprezece, douăzeci şi nu mai eram Noam cel dur şi dezamăgit, care aflase despre lipsa de cinste a tatălui său, ci doar un veşnic copil, fiu credincios, devotat, afectuos, cel ce fusesem din prima zi de viață.

M-a privit cu tandrețe şi a şoptit:

— Te iert.

Într-o clipă, întreg entuziasmul meu s-a risipit.

Mă ierta!

Ochii îi sclipeau îngăduitori, contemplându-mă. Mă ierta... Fiindcă plecasem? Fiindcă trăisem fără el? Întrucât comisesem crima de lez-Pannoam? Din punctul lui de vedere, întoarcerea însemna că mă căiam pentru greşeala făcută şi confirmam că nu se putea supraviețui decât alături de el.

Mă ierta... Fiindcă-i evitasem egoismul, autoritarismul, trădările?

Mă ierta... Din aceste două cuvinte am înțeles că, în stare fiind de orice, de ce e mai rău sau de ce e mai bine, îşi dădea întotdeauna dreptate sieşi. Orice-ar fi făcut, considera că e legitim. Şi se considera bun, dincolo şi independent de faptele lui. Forța i se trăgea din înalta stimă de sine.

Mă ierta... Nu bănuia oare că eu eram cel care ar fi avut mai multe să-i ierte? Evident, nu.

Figura lui respira generozitate. Dar ce putea fi mai insuportabil decât acea generozitate? S-ar fi putut crede că mă iubea, dar, în realitate, îi plăcea să mă iubească. Ba încă şi mai bine: se iubea pe sine pentru că mă iubea pe mine.

Am aruncat o privire-n urmă. Satisfăcuți de modul în care tata mă întâmpinase, Mama, Noura şi Tibor mi-au făcut semn să merg mai departe şi să descurc situația. M-am decis să pronunț fraza pe care o pregătisem toți patru:

— Tată, am venit să-mi reiau locul.

Şi am adăugat, înclinând capul:

— Dacă mă mai accepți.

Pannoam mi-a ciufulit părul.

— Bine-ai venit, fiule.

Am trecut imediat la ce era urgent:

— Cine mai e şi Robur ăsta?

S-a îndreptat, recăpătându-şi parcă puterile. Într-o excelentă stare de spirit, s-a bătut în piept şi a pus mâna pe sabie, arătându-i ascuțişul.

— Omul pe care-o să-l omor azi.

Vesel, cuceritor, plin de el, s-a apucat să meargă prin încăpere drept, în pofida protezei, mărindu-şi paşii şi gesturile. Umflându-se în pene. Ne-a explicat, mie şi restului celor de față, că bicisnicul cu pricina îl provocase şi îi va oferi aceeaşi soartă cu a celorlalți ticăloşi de teapa lui: îi va tăia gâtul. A amintit de celelalte victorii ale sale, convins că acum venise prilejul de a-şi lungi răbojul..

— Rămân triumfător, Noam, niciodată învins!

Să-i fi şoptit că, în halul în care era, ar fi trecut imediat de la statutul de erou la acela de cadavru? Vorbind prea mult şi prea tare, Pannoam se îmbăta cu propria legendă, cu propriile isprăvi din trecut, cu vitejiile din viitor; interpreta un rol, cel al eroului, încărcând cu energie prefăcută ceea ce îi lipsea ca energie reală. Totul părea forțat. Şi, cum o simțea, adăuga iar şi iar, exasperat.

Mila m-a cuprins iarăşi, dar, de data aceasta, o milă lipsită de tandrețe, o milă mustrătoare: mi se părea jalnic ca un bătrân conducător să se facă de râs din vanitate.

I-am întrerupt monologul:

— Tată, te las să te încălzeşti. Să nu tulburăm eroul înaintea luptei. Vom sărbători apoi cu toții izbânda ta.

S-a oprit în mijlocul frazei, cu vorbele pe buze, şi m-a privit încurcat, descumpănit fiindcă mă convinsese.

Apoi, sclipirea de luciditate s-a evaporat şi Pannoam s-a dus într-un colț al camerei, cu pieptul înainte, în căutarea armei adecvate.

Ne-am retras. Imediat ce am ajuns afară, Mama, Noura şi Tibor s-au repezit la mine.

— Trebuia să-i propui să stai de vorbă cu Robur!

— În locul lui?

— Da! Şi tot în locul lui să-i sugerezi să lupți tu cu Robur!

— În locul lui? Nu bateți şi voi câmpii ca el. Ați constatat, la fel ca mine, că se crede în formă. Ați observat, la fel ca mine, că preferă să crape decât să dea înapoi. Mai ales în fața voastră. Nu mai e pe lumea asta, ci într-o lume dispărută, în care Pannoam, tânăr şi viguros, domina totul.

L-am prins de braț pe Tibor.

— Trebuie ca singur să se hotărască să-l înlocuiesc. El singur şi numai el. Pentru asta, te rog să mă ajuți.

— Eu?

— Ai cruşin?

Tibor s-a uitat la mine. Ochii i-au sclipit, amuzați.

— Te credeam eu cel mai bun discipol al meu, dar aici elevul şi-a întrecut maestrul.

A izbucnit în râs. Am făcut-o şi eu.

Mamei şi Nourei nu le plăcea nicidecum această complicitate care le excludea.

— Putem să ştim şi noi despre ce e vorba? a trâmbițat Noura strâmbând din nas.

Tibor s-a întors spre ea şi, măcar o dată, i-a spus-o verde-n față:

— Ți-am arătat de multe ori arbustul, fata mea. Dar, ca de obicei, nici n-ai ascultat, nici nu mi-ai reținut spusele. Fructele lui mici, asemănătoare cu ale macului, după care se-nnebunesc căprioarele, cresc puterea de a lupta, iar scoarța, uscată şi dată sub formă de ceai, se foloseşte împotriva constipației.

— Ei şi? nu s-a lăsat fata, prea puţin dispusă să îşi recunoască greşeala.

— Prietenul nostru Noam vrea să ciocnească un pahar cu tatăl lui.

— Exact! am confirmat.

— Un pahar de vin aromat, foarte aromat, fiindcă praful de cruşin pe care i-l vom turna are un miros neplăcut. Şi, pentru a întări efectul, voi adăuga seminţe de in.

Am conchis, spunându-le Mamei şi Nourei:

— Cu burta forfotind, Pannoam va fi silit să renunţe la luptă. Şi va lua o hotărâre.

Pe neaşteptate, Mama m-a îmbrăţişat şi mi-a şoptit la ureche:

— Măcar de-ar merge.

Pannoam nu a prins şmecheria. A ciocnit cu mine, continuând cu şi mai multe laude care să-l pună într-o lumină avantajoasă. Puţin câte puţin, în cursul pregătirilor, am văzut cum îl deranjau crampele abdominale şi cum un rictus de durere îi marca obrajii puhavi. Voinţa totuşi încă i se mai opunea ameninţării măruntaielor, făcându-l să îşi amplifice bravada. S-a albit dintr-odată şi a fugit de lângă mine.

S-a întors livid, după o vreme, dar a jucat cartea omului refăcut, până în clipa în care noi spasme, violente, l-au obligat s-o ia din nou la fugă.

De data aceasta, absenţa i-a durat mai mult. S-a întors înfierbântat, lac de sudoare, zguduit de frisoane.

— Noam, nu voi reuşi să lupt.

— Amână atunci lupta, tată.

M-a fulgerat din priviri.

— Dacă o să cer un răgaz, dreptatea va fi de partea lui Robur. Ar însemna să-i fac cadou victoria fără luptă. Şi va pune mâna pe sat.

Şi-a şters fruntea.

— Am o idee.

Mi-a întins cu gesturi spectaculare colierul de cochilii lăcuite, pe care-l purta la gât şi era însemnul puterii.

— Te numesc căpetenie. Toată viața mi-am petrecut-o pregătindu-te, şi-acum iată-te gata. Îl vei înfrunta pe Robur, care-o să muşte din țărână.

— Tată, nu ştiu dacă...

— Am zis! Pentru mine, s-a sfârşit!

Mi-a pus mâna pe umăr, sprijinindu-se de perete, clătinându-se tulburat.

— Îți încredințez puterea. Sunt mândru de tine, fiule, şi te iubesc.

*

Când am ieşit, transfigurat, dotat cu însemnul puterii şi o armă, Mama, Noura şi Tibor au ghicit pe loc ce se întâmplase. În linişte, pentru ca Pannoam să nu afle de conspirația noastră, Mama m-a îmbrățişat, Tibor m-a felicitat, Noura mi-a zâmbit.

Începea să se audă o rumoare.

Lovituri şi strigăte se ridicau dintre case. Solul era bătut cu ciomege, erau psalmodiate formule rituale, femeile țipau ca nişte păsări, bărbații pocneau din limbi. Din larma aceea țâşneau chemări la omor, gustul măcelăririi.

Tibor s-a repezit să vadă de unde venea tumultul.

— Repede! Robur stă acolo de ceva vreme. Îşi pierde răbdarea. S-au adunat sătenii şi ticălosul îi trage de partea lui înjurându-ți tatăl şi bătându-şi joc de el pentru că întârzie.

M-am luat după el şi am alergat până aproape de Teiul Dreptății.

Țipetele şi tobele au încetat.

Un murmur de uimire a trecut prin mulțime. Nu mai fusesem văzut de luni de zile şi lumea se aştepta încă şi mai puțin să mă vadă apărând cu o sabie şi faimosul colier.

M-am oprit în fața lui Robur. Nu era nevoie să-i mai verific identitatea. Masiv, pe cât de înalt, pe atât de lat în umeri, împodobit cu amulete, cu un pandantiv din colți de animal, cu un cap de lup pe post de coif, afişa toate însemnele celui ce se vrea un războinic înfricoşător. Până şi murdăria din barbă şi părul hirsut însemnau: „Temeți-vă de mine!”

Mi s-a părut grotesc, nu fiindcă i-ar fi lipsit argumentele fizice – gât de taur cu vene ieşind în evidență, muşchi umflați, pumni strânşi, picioare scurte, care-i asigurau echilibrul şi rapiditatea –, dar fruntea îngustă, tăiată de două şanțuri adânci, pupilele injectate, nările fremătătoare, figura bănuitoare, totul în el exprima prostie, încăpățânarea mărginită a celui care îşi ia agresivitatea drept curaj, pretențiile drept adevăr.

Privindu-mi atent colierul şi sabia, a strigat la mine:

— Cine eşti?

— Noam, fiul lui Pannoam.

A mormăit:

— Pannoam nu are nici un fiu.

— Eşti prost informat.

I-am luat pe săteni de martori:

— Sunt sau nu Noam, fiul lui Pannoam?

Aceştia au urlat: „Da”, ceea ce nu i-a plăcut lui Robur, care simțea că vântul începea să bată în favoarea mea.

A bătut din picior, nerăbdător, bombănind în barbă.

— Unde e Pannoam?

— La el acasă.

— Refuză să se bată!

— Cu cine?

Robur s-a sufocat de indignare în fața reacției mele.

— Păi cu mine!

— De ce-ar face-o?

— Fiindcă l-am provocat. Dacă o să câştige, rămâne căpetenie. Dacă pierde, căpetenie voi fi eu.

Conversaţia îl enerva peste măsură, făcându-l în acelaşi timp să nu se mai simtă în siguranţă. Urmărise o victorie uşoară, dar planul nu mai mergea după cum prevăzuse. Am continuat calm, ştiind că asta avea să sfârşească prin a-l impresiona:

— Robur, cred că te-nşeli. Pretinzi că vrei să te baţi cu mai-marele satului? Eu sunt acela.

— De când? a ţipat.

Vehemenţa lui îmi dovedea fie că era nătâng, fie că-i era frică de înfrângere.

— De vreo douăzeci şi cinci de ani şi câteva clipe. Tata tocmai mi-a dat ceea ce mi se cuvenea.

Şi i-am arătat colierul spre care trăgea cu ochiul încă de când ajunseserăm faţă-n faţă. Pentru a-mi sublinia autoritatea, l-am întrebat dispreţuitor:

— Tu cine eşti?

— Robur!

— Ei bine, Robur, te sfătuiesc să-ţi vezi de drum.

Sătenii mi-au dat zgomotos dreptate. În ochii lor, eu eram conducătorul legitim, sau mai degrabă, dacă urmam raţionamentul Nourei, considerau că forţa protectoare se găsea de partea mea.

Robur s-a clătinat. O parte din el îşi dorea s-o şteargă, o alta îndura cu greu umilirea în public. S-a întors spre brutele lui pentru a le cere părerea, iar acestea, nervoase, acre, i-au indicat prin răgete şi gesturi colţoase că trebuia să mă omoare. Cum nu ei riscau să se bată, se lăsau mânaţi de resentimente, clocotind de ură, dornici de masacru. Îi înnebunea tărăgănarea lui Robur.

Acesta se cutremura, descoperindu-se încolțit. Pericolul se ridica din toate părțile. Fie se lupta cu mine, fie cu oamenii lui.

Tibor a trecut pe lângă mine şi mi-a şoptit la ureche:

— Pregăteşte-te de luptă, Noam.

— Robur o tot lungeşte...

— Nu mult. Cine l-a făcut conducător? Brutele astea. E prizonierul lor.

Aşa era, Robur nu mai îndrăznea să se apropie de haita lui de ticăloşi atâta timp cât aceştia îl huiduiau amenințători, încordați, ostili, răzbunători. S-a întors spre mine şi m-a măsurat din cap până-n picioare.

— Eşti gata să te bați, măi, stârpitură gheboasă?

Nemernicii lui l-au aclamat.

— Gata! am răspuns punând mâna pe mânerul sabiei.

Robur şi-a ridicat securea deasupra capului.

— Fiu de laş, urmaş de căcat, o să te tai în bucăți şi-o să-ți îndes coaiele-n gură. Dac-oi fi având... Poate tac-tu şi le-a pierdut pe-ale lui odată cu piciorul, în loc să se gândească să ți le dea ție! Cârpă ce eşti, scopitule, o să-ți înfig securea-n gurița aia a ta ca să ai ce linge-nainte să crăpi!

Insultele, în loc să mă tulbure, mă încântau. Dacă Robur era dintre acei războinici care se umflă-n pene vituperând însemna că-i lipseau siguranța de sine şi curajul real.

Mi-am ridicat sabia. Spre mirarea mea, mă bucuram de ceea ce se anunța. Ce satisfacție! Furia care se cocea-n mine încă de dimineață, ba chiar de luni de zile, putea izbucni. Bruta aceea scurtă-n picioare îmi aducea linişte.

Am strigat, ținând să nu-mi arăt prea mult nerăbdarea:

— Ajunge, Robur: pleci sau mori! Acum!

Agitându-şi securea, s-a repezit la mine cu flăcări în ochi şi răgete pe buze.

Am eschivat primul atac. S-a-ntors şi-a pornit din nou. M-am ferit cu suplețe. I-am dat înainte, Robur luându-mă

drept un fricos şi crezându-se stăpân pe situație. L-am lăsat să țâşnească de mai multe ori către mine şi nu i-am dat nici o lovitură, ca să-i sporească îndrăzneala, să obosească şi să se dezechilibreze.

La al optulea atac, nu l-am mai evitat, am ripostat, i-am aruncat departe securea şi, fără ezitare, i-am înfipt sabia-n burtă.

M-a fixat cu ochii măriți, cu gura deschisă, amețit, şi a căzut în genunchi. Mugind de durere, a încercat să-mi smulgă arma. Cu o crudă voluptate, i-am înfipt-o şi mai adânc, răsucind-o pentru a-i sfâşia măruntaiele. Urla.

În sfârşit, alegându-mi momentul, i-am scos brusc sabia din pântec.

Robur s-a prăbuşit într-un lac de sânge. A răcnit scurt, a tresărit, a scheunat, după care a căzut jos mort.

Le-am strigat tâlharilor lui:

— Luați-l de-aici şi stergeți-o! Altfel, vă vine şi vouă rândul.

Sătenii s-au apucat să mă ovaționeze îndelung, amestecând uralele şi chiotele. Ziceai că ei se luptaseră...

Mama şi Noura se uitau la mine cu admirație.

Pentru toți, devenisem conducătorul satului.

*

După ce s-a încheiat petrecerea, m-am dus la vechea mea casă, cea în care trăisem împreună cu Mina.

Nu am dormit. Înlănțuirea atât de rapidă a evenimentelor mă tulburase. După traiul în sălbăticie recuperam timpul cu lăcomie.

Pentru a-mi sărbători ascensiunea la putere, sătenii improvizaseră o petrecere, care făcând rost de carne, care punând-o la frigare, care aprinzând focul, care aducând fructe, care făcând risipă de vin. La banchet, Tibor se aşezase în dreapta mea, Mama în stânga. Strălucind, era

din nou femeia căpeteniei, singura femeie din viața lui. Nu doar fiindcă soția mea dispăruse. Poziția de mamă nimeni nu i-o putea nici contrazice, nici înlătura. Spre marea mea bucurie, îi plăcea enorm să strălucească alături de mine, în egală măsură orgolioasă şi împlinită, radioasă, demnă.

Ocupat cu golirea intestinelor, Pannoam s-a abținut să apară în fața noastră. Din decență, Noura făcuse la fel. Reținusem însă privirea pe care mi-o aruncase în momentul în care, deasupra cadavrului fumegând, îmi spălasem mâinile de sângele lui Robur. Mai mult decât admirație, descifrasem o fascinație neînfrânată, plecând dintr-o tulburare absolut fizică, într-atât i se înroşiseră chipul şi gâtul. Fără voia ei, renunțase la rezerva pe care şi-o stabilise. Să mă fi considerat, pentru întâia oară, un bărbat puternic, nu fiul lui Pannoam? Zărindu-mă astfel în ochii ei, mi-am părut de-a dreptul frumos. O clipă doar.

Nu-mi displăcuse să omor. Ba chiar mi se păruse o soluție excelentă. După vânatul cu blană ori pene, luasem o viață omenească. Spre deosebire de animale, Robur mă atacase el pe mine; spre deosebire de animale, Robur îmi dorise răul. Gândindu-mă bine, mi se părea mai suportabil să-l fi ucis pe insul acela decât un animal: suprimasem un pericol şi pusesem capăt prostiei, invidiei, fierii, racilelor pe care le văzusem în el.

Leneveam pe rogojina pe care încercaserăm, eu şi Mina, să facem copii. Amintirile nu îmi otrăveau sufletul, ci mă făceau melancolic. Cu trecerea timpului, nu mai țineam minte decât blândețea Minei, devotamentul ei stângace, voința de a face bine, uitând plictiseala pe care o resimțeam, iritarea ori pierderea răbdării. Mina ajungea un episod al existenței mele pe care-l îndrăgeam, prilejul unei suave melancolii.

Mă impresiona şi că tata păstrase casa intactă, neocupată. De obicei, nici o locuință nu rămânea goală,

căpetenia dând-o imediat unei alte familii. Pentru mine, Pannoam procedase altfel. Să fi sperat că mă voi întoarce?

Părerea mi se schimba. Faptul că-mi transmisese puterea îmi mai potolea îndoielile. Abdicând cu o zi înainte, se dovedise responsabil. Fusese credincios datoriei sale, dorind tot ce era mai bun pentru sat şi pentru fiul lui cel mare. Destinul lui de conducător şi de tată fiind împlinit, după atâtea lupte şi griji, se putea în sfârşit odihni.

În zori, îmi condamnam lipsa de judecată nuanțată în privința lui. Ce nepriceput eram! Ori îl admiram, ori îl dispreţuiam. Chiar nu puteam să-l judec drept? Să-i admit complexitatea? Pannoam avea în acelaşi timp defecte groaznice şi calități minunate. Da, virtuțile lui erau însoțite de vicii enorme, dar ce perfecțiune funcționează fără imperfecțiuni? Fără îndoială trebuie să ții prea mult la putere pentru a o putea suporta... Te poți consacra binelui celorlalți, în pofida lor, uneori chiar împotriva lor, fără să te gândeşti şi la tine? Dacă Pannoam întreținuse starea de frică, o făcuse urmărind să fie pace şi unitate în sat. Când combătea jafurile Vânătorilor, le demonstra că merita să le rămână căpetenie. Fără îndoială, îşi păcălea supuşii, dar nu se dovediseră aceştia nerecunoscători, după cum putusem vedea în fața ameninţărilor lui Robur? Nu mai susținuseră un Pannoam slăbit, preferându-l mort. Nu se dovedea de înțeles de ce îşi păstra o parte din câştig, care să-i garanteze subzistența, să-i facă mai bune zilele bătrâneții, să contracareze drumul sinuos al norocului? Domnia nu anulează îngrijorarea, iar siguranța existenței nu prevalează asupra lipsei de siguranță.

Sigur, purtările îi ascundeau greşelile. Dar nu folosea ipocrizia asta binelui comun? Pannoam nu oferea decât o iluzie de justiție, un simulacru de cinste, dar aceste aparențe constituiau esențialul. În ciuda fățărniciei, oferea poporului un model, întruchipa meritele necesare, pe care

fiecare trebuia să şi le însuşească. Nu conta, în fond, că în întunericul nopții se dovedea a fi altfel, fiindcă nimeni nu ştia! Chiar faptul că ascundea secrete ținea, pentru el, de buna guvernare.

Ce rudimentar fusesem! Îl vopsisem pe tata ori cu totul în alb, ori cu totul în negru. De acum, îi acceptam nuanțele.

Îndreptându-mă către casa lui, m-am hotărât să-l fac părtaş la începuturile mele de căpetenie, să-l consult în legătură cu cea mai mare parte dintre hotărârile pe care aveam să le iau, pentru a-i îndulci abdicarea.

La sosire, m-a întâmpinat cu un hohot de râs.

— Noam, sunt mult mai întremat.

— Cu-atât mai bine, tată.

Mi-a oferit ceva de băut.

— Noura mi-a povestit cum te-ai bătut cu Robur. Nu ți-a tremurat mâna. Sunt mândru de tine.

— Trebuia s-o fac.

— Şi-ai făcut-o. Felicitări.

Pannoam a arătat spre colierul puterii.

— De-acum, poți să mi-l dai înapoi.

Am împietrit.

Sigur pe el, a înaintat către mine şi, fără a-şi închipui că aş putea opune fie şi cea mai mică rezistență, mi-a luat colierul de la gât şi şi l-a pus la al lui.

Când mi-a observat figura crispată, colțul stâng al gurii i s-a ridicat într-un rictus care semăna a zâmbet.

— Ei, doar n-ai luat-o-n serios?

— Păi…

— Noam! Ai intrat în joc şi-ți mulțumesc. Dar acum, că mi-am revenit din acea boală trecătoare, totul reintră în ordinea firească.

— Tu…

A lăsat gluma, a-ncremenit şi mi-a spus tăios:

— O durere de burtă nu mă înlătură de la putere. Nici nu ți-o oferă ție. Nu fi caraghios.

M-am ridicat, rece, încordat.

— Tată, nu te poți suci aşa.

— Ieri am făcut ce trebuia să facă un conducător în ziua de ieri. Azi, fac ce trebuie să facă un conducător în ziua de azi. Noam, nu aş fi putut lupta, şi totuşi satul trebuia apărat: am acționat înțelept şi te-am trimis să-l ucizi pe bădăranul ăla. În dimineața asta m-am însănătoşit, deci îmi voi relua puterea.

— Nu mă crezi demn de ea?

— Pentru asta te-am crescut. Dar încă mai sunt pe-aici, băiete, aşa că vei aştepta până mor.

A râs şi şi-a bătut joc de tulburarea mea, tratându-mă ca pe un copil. Bunăvoința, voioşia lui mă răneau ca nişte pumnale. A stăruit cu blândețe:

— Da, Noam, ai de aşteptat. Şi eu am avut răbdare cu tatăl meu, Kaddour.

— Nu e acelaşi lucru.

— Aşa?! Şi de ce?

— Kaddour s-a prăbuşit pe neaşteptate, când mergea pe un drum, în plin soare. Spiritele şi zeii l-au primit în floarea puterii. Pe când tu...

— Eu?

— Bine, burta nu te mai supără. Dar vei mai reuşi să lupți de acum aşa, într-un picior? Fără antrenament? Chiar crezi că i-ai fi venit de hac lui Robur? Nu vei suferi şi tu de starea pe care o vei trezi în mintea celor din jurul tău? Nu eşti în apele tale, tată, dar te vei simți mai bine imediat ce te vei opri...

Pannoam a amuțit. Întorcea pe toate fețele mii de gânduri, fără a găsi o idee cu care să mă contrazică. Credeam că pe măsură ce îi vorbesc, îşi va regăsi luciditatea.

S-a ridicat, fulgerându-mă din priviri.

— Niciodată!

Era tot atât de vehement pe cât de tare tremura. Şi, când şi-a dat seama, a început să tremure şi mai şi.

Preocupat să pun capăt cât mai repede scenei degradante, m-am apropiat şi i-am smuls colierul. Ținând de el, a înjurat cu duşmănie:

— Chiar ai crezut c-o să-ți dau puterea, netotule?

M-am oprit şi i-am răspuns cu aceeaşi duşmănie:

— Ar fi trebuit să nu am încredere în tine, să-mi amintesc că furi mereu ce e al altora.

— Poftim?

— E o deprindere a ta... Pe Elena i-ai furat-o lui Barak. Mie mi-ai luat-o pe Noura. Şi-acum vrei să-mi iei şi puterea.

Numele lui Barak s-a dovedit o lovitură puternică. A tresărit. Ochii i s-au holbat. Nu înțelegea de unde aflasem. Am profitat pentru a-i da lovitura de grație:

— Ca să nu mai vorbim de comoara ta... Da, comoara! Sau, mai bine zis, prada? Ceea ce furi de la săteni cu ajutorul Vânătorilor. Haide, nu mai face pe miratul! Saci pe care-i depozitezi pe Faleza Urşilor de ani şi ani. Chiar mă-ntreb dacă măcar un singur urs a trecut vreodată prin împrejurimi... Minți în toate şi pe toată lumea de atât de mult timp!

Pannoam s-a agățat de perete ca să nu cadă. Nu îndrăznea să se mai uite la mine, cuprins de disperare.

După care a strâns din dinți. Furia îi marca trăsăturile. Desprinzându-se de perete, a apucat două arme şi mi-a întins una.

— Bate-te.

— Poftim?

— Dacă vrei puterea, ia-o. Bate-te.

Am dat înapoi.

— Niciodată.

— De ce?
— Să mă bat cu tatăl meu?
— Bate-te.

A îndreptat sabia spre mine. Nu am reacționat. S-a agitat ca şi cum ar fi dat să înceapă lupta. Am rămas ca de piatră. Înfuriat, a sărit înainte şi, dintr-odată, mi-a lovit brațul cu lama.

Cu mâna liberă am apăsat rana, pentru a împiedica sângele să curgă.

— Bate-te! a strigat.

L-am privit lung. Rostind lent fiecare silabă, i-am răspuns:

— Nu mă voi bate cu tine.
— De ce? De ce? a zbierat agitându-şi arma.
— Fiindcă aş câştiga!

I-am aruncat sabia la picioare şi m-am îndepărtat în fugă.

Înainte de a părăsi încăperea, l-am zărit căzut pe jos, urlând ca turbat: nu mai era decât ură, suferință, ranchiună.

Urcând coasta de-a dreptul, simțeam cum urca în mine beția libertății. Nu fugeam de sat, mă reîntorceam la viața în sălbăticie şi şoldurile îmi fremătau, coapsele îmi clocoteau, cu greu mă abțineam să nu alerg.

Gata! Adio intrigi, rivalități, trădări! O terminasem cu societatea, acest fir care întinde capcane, răneşte, sufocă, şi părăseam un tată care mă crescuse pentru el, nu pentru mine. Când Pannoam pretindea că mă pregătise să conduc, mințea. Dacă puterea presupunea fraude şi furturi, ar fi trebuit să mi-o spună şi apoi să mă crească astfel. Prefera să fiu neştiutor fiindcă se bucura de mine astfel, pe post de oglindă care-l lăuda. Conta mai mult să strălucească în fața mea, să îşi pună podoaba cinstei, să îşi dea ifose de erou. Orgoliul corupsese calitățile tatei.

Îl lăsasem pe jos, umilit, scâncind. Mă blestema ştiind de acum că nu mai eram un naiv şi aflasem cât de ticălos putea fi. Ce veste îmbucurătoare! Să mă deteste deci, ei, da, să mă deteste cât poate! Ura lui mă va dezlega de el.

Am mers mult timp, ceea ce m-a liniştit puţin câte puţin. În ultimele săptămâni, chiar dacă soarele încă strălucea, în fiecare zi frigul se dovedea tot mai înţepător, mai muşcător. Se anunţa iarna.

Când am ajuns lângă Barak, în colibă, se lăsa noaptea.

M-a primit cu bucurie, dar liniştit, departe de a-şi închipui ce se întâmplase.[13]

---

[13] Scriind aceste rânduri, o amintire îmi apare în faţa ochilor.

Paris, 1749. Fusesem aruncat în închisoare pentru o datorie pe care nu o achitasem. Fortăreaţa din calcar, umedă, rece, trăsnind a salpetru, mi s-ar fi părut sinistră dacă nu aş fi dat acolo de un bărbat fermecător, tânăr, volubil, pasionat, energic, a cărui conversaţie încânta până şi gardienii. Era supranumit Gură de Aur. Fusese închis din cauza ateismului său; totuşi, înaltele relaţii şi consideraţia intelectuală de care se bucura îi permiseseră să îşi îndulcească încarcerarea la Vincennes. Nu doar că beneficia de cărţi, hârtie, cerneală, dar putea primi şi vizite ale prietenilor. Unul dintre aceştia venea săptămânal, părea a fi de aceeaşi vârstă, iradia mai puţină strălucire exterioară, dar mai multă lumină interioară. Era supranumit Muzicianul, căci fie cânta, fie se repezea la clavecinul pe care-l obţinuse Gură de Aur. Adoram să-mi petrec timpul alături de ei. Într-o duminică însorită, poate fiindcă băusem prea mult, poate fiindcă mâncasem prea mult, le-am povestit frânturi din tinereţea mea. Prudent, nu le-am expus relatarea ca făcând parte din viaţa mea, ci mai degrabă ca fiind ce mai ţineam minte dintr-o povestire italienească pe care-o citisem, dar căreia nu-i mai ştiam autorul. Gură de Aur şi Muzicianul m-au ascultat cu fervoare. L-am menţionat deci pe Barak, bunătatea lui spontană, bucuria, compasiunea, existenţa lui departe de sat. „Aşa e omul în stare naturală, a exclamat Muzicianul, omul înainte de a fi fost corupt de societate!” După care l-am descris, tot de parcă ar fi fost vorba despre un roman, pe tatăl meu, Pannoam, cu dorinţa lui de a avea, cu îmbogăţirea lui în acelaşi timp la vedere şi într-ascuns, cu modul în care cucerise o putere autoritară pentru a-şi putea păstra bunurile.

— Hai să mâncăm ceva, băiete, în curând nu o vom mai putea face.

Ne-am aşezat pe o platformă stâncoasă, direct sub luna palidă. Stele răspândeau o lumină difuză, de parcă între ele şi noi s-ar fi întins un văl care umezea tenebrele.

— Genunchiul drept mă anunță că vine zăpada, a mormăit.

Muzicianul a murmurat: „Prietene, m-ai iluminat!” Gură de Aur l-a privit şi a zis: „Am înțeles! Vei răspunde întrebării Academiei de la Dijon despre originea inegalității, luând partea nimănui.” Muzicianul a izbucnit în râs. „Prin urmare, Nimeni va trebui să fie identitatea acestui domn. Cum vă numiți?” Glumind, i-am răspuns: „În realitate, mă cheamă Ulise, dar Nimeni atunci când mi se cere să achit creanțele.” Gură de Aur a ieşit repede din închisoare şi nu i-am mai văzut niciodată nici pe el, nici pe Muzician. În schimb, peste câțiva ani i-am descoperit cartea. Schița acolo portretul bunului sălbatic în starea sa naturală, în care l-am recunoscut pe unchiul Barak. Partea a doua începea astfel: „Cel dintâi care a împrejmuit un teren şi s-a hotărât să spună: *Ăsta-i al meu*, găsind oameni destul de simpli spre a-l crede, a fost adevăratul întemeietor al societății civile. De câte crime, războaie, omoruri, de câtă ticăloşie şi de câte orori nu ar fi scăpat ființa omenească dacă acela care, smulgând țăruşii sau acoperind groapa, ar fi strigat semenilor lui: «Feriți-vă să-l ascultați pe impostorul acesta; sunteți pierduți dacă uitați că roadele sunt ale tuturor şi că pământul nu aparține nimănui!»„ Ulterior, Muzicianul, în pagini sclipitoare, a făcut diferența dintre inegalitatea naturală, căreia nu are rost să-i căutăm originea, şi inegalitatea socială, care a fost creată de oameni. Instituția proprietății instaurează inegalitatea patrimoniului şi nu are nici o legătură cu inegalitatea fizică. Mai departe generează opresiune, clase sociale, conflicte.

Ce surpriză să constat că naiva mea poveste produsese filozofie! Recitesc deseori textul Muzicianului, dar şi alte eseuri. În egală măsură îmi place să parcurg operele lui Gură de Aur, poate nu fundamentale, ca ale Muzicianului, dar încântătoare prin vesela lor libertate care îmi aminteşte capriciile fascinante ale conversației lui. Să nu uit un detaliu: în realitate, Gură de Aur se numea Denis Diderot, iar Muzicianul, Jean-Jacques Rousseau.

În timp ce aprindea focul, i-am povestit despre expediția pe care o făcusem. M-a ascultat tulburat, fără alt comentariu decât gura care-i rămăsese căscată.

Imediat ce am povestit scena finală, cea în care-l copleşisem pe tata vorbindu-i despre Barak, Elena, traficul de noapte, ochii i-au scânteiat şi am înțeles că spusele mele îl răzbunaseră.

Apoi, a strigat:

— Nu le-ai spus adio Mamei sau Nourei?

— Nu.

— Perfect! Când o faci, ori nu pleci, ori nu pleci cum trebuie.

M-a scuturat un val de agresivitate la adresa lor.

— În orice caz, au obținut ce voiau!

— Adică?

— Nu întoarcerea mea o doreau, ci doar nădăjduiau să-i salvez pe Pannoam şi satul.

Şi, săgetat de o durere-n plus, am adăugat:

— Şi să îşi mențină poziția de femei ale căpeteniei. S-au folosit de mine. La fel ca Pannoam.

Ştiam că le caut vină, dar chiar era o calomnie? Era limpede că Noura ținea să îşi păstreze privilegiile, iar Mamei, chiar dacă ținea la mine, îi plăcuse să joace rolul de mamă a căpeteniei. Femeile acelea ambițioase aveau în comun gustul puterii. L-ar mai fi suportat pe Pannoam, lipsit de putere? De altfel, ce le plăcea la el?

Rolul meu mi-a apărut dintr-odată mai puțin glorios. Deşi îmi închipuisem că acționez numai şi numai din proprie voință, pur şi simplu îndeplinisem ceea ce doriseră Pannoam, Noura, Mama, ba chiar şi Tibor. Fusesem o unealtă pe care o manipulaseră. Ce nătâng!

Barak s-a aplecat spre mine.

— Vasăzică era să te pierd?

Înțelegea că aş fi putut să nu mă mai întorc şi îşi reproşa că mă aşteptase atât de nepăsător. L-am privit atent: masa aceea de muşchi, carnea aceea plesnind de sănătate, părul acela lucios şi barba hirsută adăposteau o inimă tandră. Buzele lui strânse într-un rictus necăjit, sinceritatea unchiului mi s-au părut atât de evidente, spre deosebire de vicleniile paterne, încât mi-a venit să-l iau în brațe.

Şi-a dat seama şi pe cât de brusc, pe atât de entuziast, m-a prins şi m-a strâns la piept. Lipit de torsul lui puternic, cu respirația tăiată, nu l-am respins, ci m-am lăsat copleşit de afecțiunea fierbinte care iradia din el. De ce nu era Barak tatăl meu?

— Unchiule, un singur lucru am să-ți spun.

— Care, nepoate?

— Am merita şi noi o femeie, nu?

Şi am izbucnit amândoi în râs.

*

Frigul ne-a luat prin surprindere.

În zori, am văzut înaintând nori cenuşii, foarte lenți, care duceau în ei zăpada. Au astupat încet, fără tragere de inimă cerul, apoi au cernut lumina. Primii fulgi au plutit nehotărâți, şovăielnici, ca nişte iscoade nepricepute, care tatonau terenul, dispărând imediat ce atingeau solul. În sfârşit, s-au pornit batalioane de fulgi, tot mai mari, schimbând lumina zilei într-un întuneric alburiu.

Zăpada a căzut mai multe zile şi mai multe nopți. Pentru a ne împotrivi gerului, ne-am pus pe noi blănurile – mantale, cizme, mănuşi cu un deget – şi am ațâțat mereu jăratecul. Pentru hrană, am recurs la rezervele firave pe care le păstraserăm pe sub nişte pietre.

Pe unchiul şi pe mine ne unea orice eveniment meteorologic. Pătrunşi de un deplin respect, contemplam spectacolul oferit de natură, de zei şi de spirite. Barak nu

era niciodată îngrijorat, ci pătruns de admirație. Şi în fața celui mai crunt dintre uragane, tot s-ar fi delectat.

Încă din copilăria lui, îmi repeta, pământurile din jurul Lacului nu încetaseră să se încălzească şi iarna, şi vara. Domneau temperaturi din ce în ce mai indulgente.

— Cândva, Lacul rămânea înghețat timp de cinci luni, pe când în zilele noastre abia dacă îngheață una sau două, nu mai mult. Ce ne mai distram eu şi Pannoam dându-ne pe gheața groasă, solidă, în nici un caz periculoasă! Uneori ajungeam până departe. Într-o iarnă, am încercat să traversăm Lacul, dar, din fericire, foamea ne-a întors acasă după şase zile.

Habar nu aveam cât era exagerare şi cât adevăr, atât de mult îi plăcea lui Barak amintirea perioadei minunate în care el şi fratele lui alergau peste tot, explorând universul.

— Înaintaşii noştri înfruntau o vreme mult mai aspră decât cea de acum. Nu ştiu din ce motiv, zeii şi spiritele cu noi se poartă mai bine. Astfel că nu mai suntem obligați, ca străbunii, să trăim tot anul în grote.

Într-o dimineață, deschizând pleoapele, m-am trezit în altă parte. Timpul fusese suspendat, aerul devenise mai dens, liniştea mă zdrobea.

La ieşirea din colibă, am descoperit că zăpada nu mai cădea.

Revărsată de cerul albastru, urcând apoi din stratul imaculat în care se oglindea azurul, o lumină sclipitoare umpluse pădurea.

Liniştea era mărturia unei alte lumi, mărind spațiul la proporții vertiginoase, absorbind totul. Numai pe mine mă mai auzeam, bătăile inimii, şuieratul nasului. Când am făcut câțiva paşi, mi s-a părut că scârțâitul înfundat, provocat de tălpile mele, tulbura întreaga pădure. M-am oprit îngrijorat şi am ciulit urechea. Până şi cel mai neînsemnat trosnet al vreunei ramuri, aripi care fâlfâiau în

depărtare, cele mai mici lăbuțe de veveriță urcând de-a lungul unui trunchi, fiecare sunet perturba pacea aşternută. Vara, zgomotele se topesc în tăcere pentru a o constitui; iarna, ajung străine de tăcere.

Barak s-a apropiat, impresionat.

— Iată ce ne-au pregătit zeii şi spiritele în aceste trei zile. Frumoasă treabă.

Copacii, înveşmântați în alb, nu mai fremătau. Zăpada hotărâse să pună în valoare mestecenii palizi şi solzoşi, transformând stejarii sau plopii în simple trunchiuri întunecate, lipsite de grație.

— Să ne mutăm, Noam, coliba nu ne mai apără de frig.

— Dar dacă am acoperi crăpăturile? Şi am adăuga muşchi?

— N-ar ajunge. Oricum, urmele pe care le vom lăsa când ne vom întoarce în colibă vor rămâne vizibile. Zăpada tasată indică drumul.

— Barak, de cine ne ascundem?

Nu mi-a răspuns. Aşa că am pus întrebarea aşteptată:

— Unde mergem?

— Într-o grotă pe care o ştiu. Nu departe de peştera Vânătoreselor.

— Vrei să zici că...

— Da, da, nepoate, faimoasele Vânătorese pe care le vom vizita fiindcă, doar ai zis-o aseară, chiar merităm o femeie.

Am golit coliba de ce ne era de trebuință, după care ne-am îndreptat spre adăpost. Înaintarea ne era încetinită de zăpadă. Cum de reuşea praful uşor şi fin să ne îngreuneze picioarele imediat ce ni se afundau în el? Între arsura efortului şi cea a gerului, eram pradă a două focuri: în partea de jos a corpului, efortul îmi mistuia coapsele şi gambele; în cea de sus, frigul îmi ardea mâinile, îmi anchiloza brațele, îmi incendia pielea feței. Târându-mă

după colosul de unchi, eram obligat să respir adânc pentru a ține pasul cu el.

— Sigur ăsta-i drumul, Barak?

A mormăit ceva. Zăpada ştersese reperele obişnuite, dar dezvăluia altele care nu scăpau ochiului lui atent. Cât despre mine, clipeam des, orbit de lumina intensă.

Parcurgeam un peisaj pe care neaua îl domolise, ondulat, marcat de riduri şi, ici şi colo, de contraforturile pantelor.

Barak mi-a arătat o grămadă de bolovani, ascunsă parțial sub troiene.

— Uite şi noua noastră locuință.

— Nu hibernează nici un urs pe-aici?

— Am închis intrarea.

A dat la o parte o piatră enormă, o a doua, a treia eliberând accesul.

— Barak, să nu mă pui să fac zilnic chestia asta.

Şi numai să rostogolesc o asemenea bucată de stâncă ar fi fost peste puterile mele. Uriaşul mi-a răspuns:

— Am eu grijă de pietricelele astea, băiete. Natura ne-a construit excelent: tu te poți strecura printre ele, eu le pot ridica. Fiecare cu armele lui.

Şi aşa, ne-am stabilit în acea grotă pentru mai multe luni de zile.

*

— Băiete, trebuie să ne facem frumoşi pentru Vânătorese! Ceea ce chiar e o problemă... ținând cont de vreme.

Barak se enerva, lipsit de apă din cauza gerului. Cine şi-ar închipui că singurătatea îl obişnuise cu murdăria s-ar înşela amarnic. Deşi rareori îşi tăia barba sau ciuful rebel, Barak ținea o igienă strictă. Se freca mai întâi cu cenuşă, după care se spăla fie îmbăindu-se-n râu, fie făcând duş la cascadă. Înarmat cu o piatră spongioasă, îşi freca regulat zonele cornoase care-i îmbrăcau tălpile ca o armură. După

mese, îşi spăla superbii dinţi albi cu ajutorul unei nuieluşe verzi, apoi se clătea cu un decoct de mentă.[14]

În serile în care se pregătea să le viziteze pe Vânătorese, am descoperit în el şi o frântură de cochetărie: îşi ungea corpul cu miere, îl lăsa un moment să o absoarbă, se ducea să înoate şi se întorcea cu o piele netedă, sclipitoare. În clipa în care mă părăsea, îşi aranja părul ungându-l cu grăsime, apoi îşi freca încheieturile mâinilor, ceafa, gleznele cu flori de vetrice pe care le păstra pe fundul unui vas, planta aceea galbenă pe care majoritatea oamenilor o numesc „miroase-bine" căci împrăştie un miros puternic de camfor. În timpul plimbărilor noastre, Tibor îmi explicase că vetricea ţinea departe de noi căpuşele şi puricii de plante, şi trăsese concluzia că, îndepărtând acele insecte, împingea probabil şi fătul, favorizând contracţiile din timpul naşterii.

---

[14] Omenirea din ziua de azi îşi închipuie strămoşii – precum unchiul meu din neolitic – având gurile făcute praf, pline fie cu dinţi cariaţi, fie lipsă. Nimic mai fals, pot depune mărturie. Exact invers decât această idee de-a gata, bărbaţii şi femeile din preistorie aveau o dantură foarte frumoasă. De ce? Fiindcă habar nu aveam de carii. Ne apăra regimul alimentar alcătuit din carne şi din legume sălbatice. Cariile au apărut exact după momentul despre care vă vorbesc, atunci când cerealele cultivate au luat locul meniurilor formate din piureuri şi fierturi. Nu doar că acestea din urmă conţineau mult mai mult zahăr, dar operaţiunea care transforma planta în făină adăugase elemente abrazive: piatra pentru măcinat, zdrobind grăunţele, pierdea din cristalele sale, iar acestea toceau smalţul dinţilor. În sfârşit, al doilea val de carii a rezultat din secolul al XIX-lea, al Revoluţiei Industriale, care a adus o hrană încă şi mai rafinată şi mai plină de zahăr. O fi schiţând istoria alimentaţiei, poate, progresul de care am dat dovadă – fiindcă indivizii s-au dezvoltat –, dar descrie şi o decădere, cea a bolţilor palatine.

În timpul iernii, Barak a amenajat grota ca pe o baie. Zilnic, punea zăpadă în trunchiuri de copac cărora le scobise miezul. Când zăpada se topea, trunchiurile se transformau în adăpătoare, unele fiind folosite pentru băut, altele pentru gătit, altele pentru spălat. Chiar limitându-se la simple abluțiuni, Barak nu renunța la idealul său de curățenie.

— Eşti gata, băiete?

Pregătisem şi nişte daruri. Chiar dacă vânatul ieşea rareori – cea mai mare parte dintre animale hiberna –, lăsa totuşi urme vizibile în zăpadă, imediat ce risca să se avânte pe-afară. Mai puțin rapizi, îngreunați, iepurii, chițcanii ori nutriile cădeau sub proiectile lansate din praştiile noastre. Nu avea rost să ne folosim de arcuri. Cadavrele fumegau o clipă în zăpadă, apoi gerul le întărea şi deveneau maronii; după care le conservam în gheață, în afara grotei, şi asta se dovedea atât de eficient încât o dimineață de vânătoare ne acoperea nevoile pentru mai multe zile.

Unchiul doborâse pentru Vânătorese o căprioară. Când şi-a pus-o cu mândrie pe umeri, am ghicit că avea de întreținut faima lui de uriaş serviabil.

Am mers trecând de vârful dealului. Natura îşi etala toate nuanțele de alb, de gri, un întreg curcubeu albăstrui-verzui. În ciuda grămezii de haine pe care o purtam, chiciura trecea prin mine şi, fără să vadă unchiul, mi se întâmpla să dârdâi de-mi clănțăneau dinții, însă Barak menținea ritmul susținut şi, până la urmă, m-am încălzit.

Am coborât până pe o faleză de mică întindere. Barak a lansat de trei ori la rând un strigăt modulat, codul lor. Stânca a fremătat şi ceea ce luasem drept un tufiş crescut înaintea unei stânci maronii s-a dovedit un aranjament de crengi care ascundea o perdea din piei.

Şi-a făcut apariţia o Vânătoreasă care l-a recunoscut pe Barak. Ochii i-au sclipit. A ridicat perdeaua şi ne-a poftit să intrăm.

Grota era spaţioasă, luminată ici şi colo de opaiţe. Mii de mirosuri mi-au pătruns în nări, carne afumată de mistreţ, muflon fript, salpetru, supă de legume, fructe putrezite, baligă. La intrare picoteau nişte cai brun-roşcaţi, musculoşi, mici de statură, care au nechezat uşor când am trecut pe lângă ei. Pe drum, Barak îmi spusese că Vânătoresele se pricepeau la îmblânzirea cailor sălbatici, făcându-i mai întâi dependenţi de ele, apoi călărindu-i.

— Ei, nepoate, să vezi cum galopează o Vânătoreasă, ţinându-se bine de coama calului, cu picioarele de-o parte şi de alta a animalului...

Îmi explicase că acele Vânătorese, Vânătoresele din cavernă, trăiau fără bărbaţi. Le dădeau acestora dreptul să se apropie de ele, când ele o doreau, dar nu împărţeau acelaşi loc cu ei. Refuzau să fie femele, pe stil vechi, ori la cratiţă, cum ar veni în ziua de azi. La Vânătorii tradiţionali, Vânătoresele aparţineau grupului, urmăreau, pândeau, ucideau, activităţile nefiindu-le diferite de ale bărbaţilor cu excepţia faptului de a aduce pe lume copii. Cel mai adesea, prea mulţi nu făceau – cel mult unul la cinci ani –, dar se ocupau de ei continuu, hrănindu-i la sân timp de mai mulţi ani. La Statornici, totul se schimbase: femeile rămâneau acasă şi se dedicau curăţeniei, ordinii, născând un copil pe an. Vânătoresele de Cavernă dispreţuiau această condiţie prin care contau prea puţin, prin care bărbaţii le subjugau, prin care viaţa lor se reducea la cea de soţie, mamă sau sclavă a căminului.

— Nu înţeleg, unchiule, sunt femei, ori Vânătorese?

— Diferenţa nu există decât în căpăţâna ta, nepoate! Repet: Statornicii şi Vânătorii sunt aceeaşi rasă, asta a noastră. Te vei putea convinge.

O Vânătoreasă impozantă a venit înaintea noastră. Monumentală, cu brațele groase cât picioarele mele, cu coapsele ca nişte stâlpi, desfăşura, de sub un întreg harnaşament de piei, un piept care se balansa senzual în ritmul paşilor. Şoldurile, deşi incredibil de pline, îi însoțeau picioarele în legănatul lor suplu. În dreapta... în stânga... ai fi zis că dansează. Chipul îi era numai obraji, ochii mici, căprui, ieşind la iveală la fel ca nasul minuscul şi cârn.

Zărind-o, unchiul s-a luminat.

— Malatantra, frumoasa mea!

Surâsul matroanei a scos la iveală un şirag de dinți, mici şi ei. Barak i-a lăsat căprioara la picioare. Femeia a râs ascuțit.

— Ți-l prezint pe nepotul meu, Noam.

Vânătoreasa m-a măsurat din cap până-n picioare, ca pe o bucată nouă de carne care i se dăruia. Concluzia examinării îmi fusese probabil favorabilă, căci a bătut din palme şi a pronunțat mai multe nume cu sonorități stranii.

S-au adunat mai multe Vânătorese, cele mai tinere şi mai nerăbdătoare.

Unchiul mi-a expus programul serii:

— O să bem vin de păpădie, o să ronțăim câteva bucăți de țelină[15], după care ți-o vei alege pe cea care îți place şi să sperăm că şi ea se va învoi.

Am mers înainte prin caverna care era împărțită în zone distincte: dincolo de grajdul de la intrare, se găseau zona în care să gătea, zona în care se făceau unelte, zona în care se

---

[15] Țelina sălbatică, dulce, crocantă, zemoasă, din care se găsea pe malurile umede ale râurilor, avea faima de a fi afrodiziacă. Tibor mi-o descrisese ca pe un „penis vegetal”. În ziua de azi, chimia a constatat că produce echilibru hormonal şi luptă împotriva impotenței masculine, dându-i dreptate vindecătorului.

dormea – în apropiere de focuri –, zona în care se depozitau resturile.

Conversația mergea bine, plăcută, mulțumită lui Barak, care le amuza, dar laborioasă fiindcă aveam puține cuvinte în comun. Nu ştiu ce limbă foloseau Vânătoresele, căci utilizau un idiom alcătuit din împrumuturi din diferite alte limbi, ca pe nişte amintiri din călătorii.

Malatantra, voluminoasa matroană, rămăsese întinsă lângă Barak, care, bănuiam, pentru ea venise.

O Vânătoreasă îmi reținuse în mod deosebit atenția. Chipul ei întunecat, dârz, avea un ten rumen, o robustețe de om trăit în aer liber. Înaltă, cu coapse nervoase, cu umeri ca dăltuiți, cu mâinile lungi, degaja ceva feminin şi sălbatic, o forță de netăgăduit. Deşi leneveam în preajma jăratecului, vigoarea nu ațipea prea mult în corpul ei; impulsuri prompte, evidente o făceau să se ridice, să caute vin, să-l toarne, să ne ofere nuci. Fără să vreau, privirea mi se întorcea neîncetat spre ea. Întorcându-se brusc, blănurile i s-au răsucit, aşa că i-am zărit coastele care îşi arătau, pe sub piele, desenul arcurilor lor. Şi mi s-a sculat pe loc.

Barak mi-a observat emoția. Fără a mă scăpa din ochi, s-a aplecat la urechea matroanei şi i-a şoptit ceva. Aceasta m-a privit atent, a examinat-o şi pe Vânătoreasă şi a strigat-o.

Fata s-a dus lângă Malatantra, s-a lăsat pe vine în fața ei şi, auzindu-i cuvintele, a răspuns cu gesturi vehemente. M-am îngrijorat.

Văzând că pălesc, Barak m-a certat:

— E mută, nepoate. Nu te deranjează, nu?

Iată de ce fusese atât de expresivă. Fiindcă gura nu-i vorbea, i-o făcea întregul trup. Am admirat-o aşa, vibrantă, intensă, pe când discuta cu matroana, şi sângele mi s-a suit la cap atât de brusc, încât n-am mai fost în stare să mai gândesc nimic. Avea oare să mă accepte, sau să mă respingă? Era singura întrebare a ființei mele.

Vânătoreasa s-a ridicat şi s-a uitat atent la mine. Privirea ei îmi arăta limpede că mă dorea. Cu un semn grăbit, mâna ei mă invita să vin. De minune: deşi eu eram solicitantul, se prefăcea că ea era cea care domina.

S-a dus într-un colț al peşterii, a ridicat o perdea din piele de ied şi mi-a arătat într-o scobitură culcuşul ei din blănuri.

M-am culcat, a lăsat perdeaua şi, fără grabă, s-a întins peste mine. Îmi impunea ritmul şi felul ei de-a o face. Privirea i se scufundase în a mea, buzele i se lipiseră de ale mele. Mă lichefiam. Mai cunoscusem vreodată aşa ceva? Fluidele ni s-au întâlnit, ni s-au amestecat, s-au îmbogățit.

S-a lăsat apoi într-o parte, cu spatele pe sol, şi mi-a făcut semn că mă puteam bucura de ea. Degetele mele i-au mângâiat picioarele fierbinți, i-au atins pântecul tare, apoi, pe sub haine, au încercat să-i ajungă la sâni. S-a ferit şi a sărit în picioare. M-am temut să nu-i fi făcut ceva rău, într-atât de clar îi puteam percepe furia în acea reacție, numai că, de fapt, şi-a smuls tot de pe ea şi a rămas goală. Şi eu cu gura căscată. Spre deosebire de Mina, trupul ei nu avea nici o vergetură: neted, fără vreun defect, pur, părea să fi fost creat chiar în dimineața aceea.

Satisfăcută de dovada mea de admirație, s-a lăsat din nou lângă mine, mi-a zâmbit şi, coborându-şi pleoapele, s-a dăruit în întregime degetelor mele. Ce fericire să aspir mireasma de femeie, să mângâi forme de femeie, să provoc frisoane pielii aceleia bronzate, să urc până la sânii înalți, mici, ale căror sfârcuri se-ntăreau când mâna mea îi atingea!

Am tresărit: îmi prinsese sexul în mână. Ochii îi dovedeau bucuria în fața organului întărit. Mi-a poruncit s-o pătrund.

Rămânând pe spate, şi-a desfăcut coapsele şi şi-a ridicat uşor bazinul pentru a-mi permite să intru în ea. Nimic nu era mai uşor, nimic nu era mai cald, nimic nu era mai îmbătător decât să te-avânți în adâncurile ei jilave.

Pe măsură ce mă unduiam, se abandona mişcărilor mele, savurându-şi senzațiile. Totul în corpul ei răspundea acelui du-te-vino al meu. Şoldurile i se unduiau ținându-mi isonul sau poate era invers, fiindcă, subtil, ea conducea. Membrul meu solid, învăluit de carnea fierbinte şi intimă, asculta de solicitările ei. Nu făceam dragoste pentru mine, ci dragoste pentru ea: reacțiile ei mă excitau tot atât, dacă nu mai mult decât propriile mele senzații. Deveneam instrumentul evenimentului imens şi magic care i se întâmpla.

A început să geamă. Până şi cel mai uşor scâncet răguşit emis de gâtul ei mă amețea, indicându-mi ce să fac şi ce să nu fac. O slujeam cu pasiune, inițiindu-mă într-un fenomen necunoscut: plăcerea de a dărui plăcere.

Dintr-odată, a tresărit şi am perceput în ea o incredibilă, frenetică eliberare. Şi am ejaculat la rândul meu.

Am ieşit din ea, m-am rostogolit pe o parte şi am luat-o-n brațe. Am adormit astfel, palpitând încă amândoi.

*

Mi-a plăcut iarna aceea. Pe când pământul, acoperit ca de un linţoliu, părea rigid ca un cadavru, eu mă simțeam mai viu decât oricând. Alături de unchiul meu, ne duceam cu regularitate la Caverna Vânătoreselor, aduceam drept ofrandă vânat mare şi apoi întreaga seară ne lăsam purtați de pasiune împreună cu alesele noastre. În timp ce, în nişa lor, Barak şi Malatantra se zvârcoleau, lăsând să le scape răgete de bucurie, mă închideam cu Vânătoreasa mea mută şi ne consumam ardoarea tinereții.

În fiecare noapte, mădularul mi se întărea de mai multe ori. După ce dormeam o vreme, Vânătoreasa mă invita s-o luăm de la capăt, dar fie şi numai misterioasa ei aromă m-ar fi incitat de la sine, puternică, imperioasă, debordantă, inepuizabilă. Nu aş fi ştiut să spun în ce consta acel parfum organic, nu i-aş fi putut numi nici unul dintre componente,

nici să le leg de vreuna dintre emanațiile cunoscute; primitivul meu simț al mirosului, de dincolo de capacitatea mea de conştientizare, se îmbăta de carnea sălbaticei mele, îmi repezea sângele în sex şi mă făcea să-l scufund într-al ei. Şi azi, scriind aceste rânduri, o memorie care îmi zădărniceşte cuvintele aduce în mine efluvii şi-mi înfierbântă mădularul.

Pe Vânătoreasa mea o chema Tita. Sau, mai degrabă, aşa o strigau tovarăşele ei, fiindcă nu auzea bine. Voinică, bine clădită, rezistentă, câştigase respectul grupului. Departe de a se fi comportat ca o infirmă, dovedea mai multă energie decât celelalte. Nu o dărâma nici un efort: am văzut-o ducând căprioare-ntregi, înainte de a le jupui, îmblânzind cai nărăvaşi, mutând bolovani, târând saci de zăpadă, întărind stâlpi de susținere, transportând crăci pentru foc. Muncind cât patru, încă se dovedea mai apoi, noaptea, în stare să facă dragoste cât patru Vânătorese la un loc.

Ea mă alesese pe mine. Malatantra mi-a dezvăluit că, până în acel moment, Tita refuzase aproape toți musafirii.

— De când ai apărut, are ochi doar pentru tine, a adăugat matroana, aruncându-mi o privire admirativă.

Tita era reversul Minei, energică, niciodată smiorcăită, dominatoare mai degrabă decât dominată, voluptuoasă până la furie. Când făceam comparația, mă uşura iluzia unei anume fidelități față de Mina: nu o înşelam, fie şi postum, fiindcă alesesem contrariul ei.

Tita era şi reversul Nourei. Pe cât era aceasta din urmă de fină, pe atât era Tita de atletică şi nu scotea nici un cuvânt, pe când fata lui Tibor, virtuoză a verbului, prindea pe oricine în mrejele flecărelii, istețimii ei. Mă hotărâsem să nu mă mai gândesc la Noura, pentru mine era moartă sau, cel puțin, aparținea unei lumi moarte, unui univers în care nu aveam să mă mai întorc niciodată.

Chiar o uitam, în timp ce încercam să îi şterg amintirea folosindu-mă de contrariul ei? Iarna, aspră, nu se clintea. Din când în când, o potolire a frigului dădea speranţe animalelor care-şi iţeau botul pe-afară; cu toate acestea, implacabil, vârtejuri îngheţate îşi reluau vâltoarea dementă, iar fulgii se transformau în ace de gheaţă biciuitoare.

O furtună brutală şi interminabilă ne-a obligat să rămânem la Vânătorese, într-atât era vântul de înţepător, de violent, împiedicând orice ieşire, şfichiuind mortal pe oricine ar fi riscat să scoată fie şi numai un umăr afară.

Caverna revărsa sex. Geografia ei scotea în evidenţă profiluri masculine – protuberanţe de stâncă, reliefuri verticale, pereţi duri – şi feminine – despicături, pâlnii, celule înguste, scobituri umede. Mai multe picturi accentuau erotizarea spaţiului, oferind vederii vulve din abundenţă, dar şi câteva falusuri desenate de Vânătorese, unele dintre ele tare pricepute la pregătirea peretelui, netezirea lui, finisarea gravurii, stăpânind la fel de bine tehnica desenului şi cea a culorilor.

În pofida plăcerii de a fi împreună cu Malatantra sau Tita, pe nimeni nu bucura hibernarea forţată. Nici pe noi, nici pe caii înfricoşaţi de dezlănţuirile sonore ale vântului şi nici pe Vânătorese, care respingeau prezenţa continuă a bărbaţilor.

Mulţumită claustrării, am priceput cum ajunsese Malatantra să aibă acel fizic somptuos: hrănindu-se numai cu măduvă, măduvă pură, grasă şi unsuroasă. Pentru ea, Vânătoresele spărgeau oasele lungi ale animalelor, femurul sau tibia, ţineau măduva o zi şi-o noapte în apă rece, pentru a se scurge sângele, apoi o prăjeau. Când Malatantra mi-a dat să gust, substanţa aceea care ţi se topea-n gură şi avea gust de nucă mi s-a părut savuroasă. Din clipa aceea, de fiecare dată când mă uitam cu admiraţie la ea, mi-o închipuiam pe Malatantra construită din acea textură adipoasă, rafinată, caramelizată şi-mi invidiam unchiul.

Într-o dimineață, vijelia s-a domolit, vremea s-a îmblânzit, ninsorile s-au rărit. Pe la prânz au zburat ultimii fulgi, uşori, neastâmpăraţi, ca nişte dansatori întârziaţi care nu s-ar fi pregătit să revină cu picioarele pe pământ, ci ar fi plutit pe curenţii de aer.

Barak şi cu mine am pornit-o la drum.

Peisajul părea mai degrabă livid decât alb, într-atât îl încărcaseră precipitaţiile. Natura se simplificase: era palidă, umedă, minerală.

— Pe-aici!

Din fericire, Barak reuşea să se orienteze în panorama transformată. Înaintam la o distanță crescândă unul de celălalt, pasul meu nefiind egal cu al lui.

— Merge, nepoate?

— Merge!

Vocile noastre, amortizate de zăpadă, rămâneau fără ecou. Am luat-o ca de obicei de-a lungul malului Lacului, unul dintre puţinele repere care ne mai rămăseseră.

— Ce mai e şi asta?! a urlat Barak dintr-odată.

Strigătul, reflectat de gheaţa Lacului, s-ar fi pierdut în depărtare dacă nu s-ar fi lovit de colinele învecinate.

Mi-a arătat, la mare distanţă, pe mal, o formă omenească acoperită cu nişte cârpe, pe care se aşezase neaua.

— Un cadavru. Un nesăbuit care s-a rătăcit.

A coborât panta şi s-a apropiat.

— O femeie.

S-a aplecat.

— Biata de ea! Trebuie c-a crăpat de ger. E adevărată sinucidere să ieşi pe aşa vreme!

Ca să ajung până la el, m-am poticnit de mai multe ori, în asemenea hal mi se lipea zăpada de încălţăminte, şi am mai şi căzut în trei gropi, alegându-mă cu dureri aprinse. Când, istovit, am ajuns lângă Barak, acesta tocmai întorcea corpul.

— Ce trist! i-a deplâns soarta. Şi mai şi era o fată frumoasă.

M-am aplecat şi eu: Noura era cea care zăcea în troiene.

*

După ce unchiul a dus-o cu grijă până în grota noastră, m-am repezit, mi-am lipit urechea de pieptul ei şi am strigat:

— Trăieşte!

Am auzit inima Nourei zbătându-se, prea repede, prea repede, apoi, punându-i un deget sub nări, am constatat că respira scurt, sacadat, deşi pieptul îi rămânea nemişcat. Noura nu era moartă, ci pe moarte.

— Cred că leşinase chiar înainte să dăm de ea.

— Noam, vrei s-o scutur eu zdravăn, ca s-o facem să-şi revină?

— În nici un caz!

Îl refuzasem din reflex, temându-mă de brutalitatea unchiului, fără a bănui că, după mai multe secole, medicina avea să-mi fundamenteze ştiinţific rezerva: dacă, printr-un contact energic, pielea se încălzeşte, există riscul de a trimite sângele răcit în interiorul corpului, ceea ce provoacă oprirea inimii. Reticenţa mea spontană a evitat un infarct.

În schimb, nu am fost în stare să o dezbrac pe Noura, într-atât o veneram.

— Barak, scoate-i hainele ude. Altfel, va rămâne îngheţată. Îţi aduc toate blănurile pe care le avem.

În timpul operaţiunii, m-am întors, am scos jăratecul pe care-l adusesem în corn şi am aprins focul în vetrele pe care le amenajasem în grotă.

— Gata! a exclamat unchiul.

M-am răsucit. Noura, cu sângele scurs din obraji, cu tâmplele vineţii, cu pleoapele închise, cu trăsăturile contractate, dispăruse sub o grămadă de blănuri. Lângă ea,

în genunchi, Barak, ţinându-şi în mâini colierele, învârtea amuletele psalmodiind formule rituale. M-am alăturat, am închis ochii şi m-am rugat la zei şi la spirite până când m-a cuprins ameţeala.

Unchiul s-a ridicat, a încălzit apă într-un vas din lemn de stejar, a adăugat miere şi a mângâiat-o pe Noura.

— Haide, bea, frumoaso.

Nu aveam cum şti dacă ne auzea ori nu. Barak a ridicat-o atent în capul oaselor, i-a întredeschis buzele şi, încet, picătură cu picătură, a făcut să i se scurgă în gură licoarea pregătită.

— Acum, că i s-a uscat părul, dă-mi căciula ta!

I-am întins căciula din blană de iepure, iar Barak i-a pus-o pe cap.

O priveam scrutător, necontenit: mi se părea că pielea îşi recăpăta culoarea, că nările i se relaxau, că respiraţia îi devenea mai amplă, dar, imediat ce căpătam o astfel de convingere, începeam să am îndoieli, incapabil să apreciez în ce măsură asta ţinea de realitate sau de speranţă.

Spre seară, Noura a deschis pleoapele. Pupilele dilatate nu reuşeau să mă vadă.

— Sunt aici, Noura, nu te teme.

A îngăimat:

— Tati...

Era scuturată de frisoane. Ochii i se mişcau în toate părţile. Lăsa să-i scape strigăte de neînţeles.

Barak mi-a şoptit la ureche:

— Aiurează.

— Ce pot face?

— Nimic.

Apa călduţă şi îndulcită a mai liniştit-o. După ce a băut, a adormit imediat.

Prinzându-l pe Barak de braţ, l-am tras spre fundul cavernei, cât mai departe cu putinţă de fata care agoniza.

— Mă duc să-l caut pe Tibor, marele vindecător. El va şti cum trebuie îngrijită.

Barak s-a scărpinat în cap, strâmbându-se.

— Ținând cont de zăpadă, ajungi în sat peste două zile. Şi-o să-ți mai trebuiască două ca să te întorci cu vindecătorul. Asta dacă nu vine altă furtună... E o îndrăzneală inutilă. Fetei ăsteia aici i se joacă soarta. Ori se-ncălzeşte, ori ne părăseşte.

— Vreau să fac ceva!

— Să faci, să faci, să faci... Să faci prostii, da!

— Şi-atunci?

— Veghează şi roagă-te. Zeii şi spiritele vor hotărî. Noi să păstrăm în grotă o temperatură potrivită.

Noura şi-a petrecut noaptea şi ziua următoare între viață şi moarte, devorată uneori de zvâcniri, căscând nişte ochi lipsiți de expresie, spunând cuvinte încâlcite, după care a căzut într-un somn atât de adânc încât am intrat în panică şi eu, şi unchiul. În sfârşit, s-a ridicat în şezut, s-a uitat în jur, m-a zărit şi a zâmbit.

— Noam!

M-am apropiat, tulburat.

— Noura! Ți-e mai bine?

Încurcată, a coborât pleoapele.

— Mi-e foame.

Un strigăt victorios a răsunat în fundul grotei.

— Am câştigat!

Auzind strigătul, Noura a tresărit, s-a întors şi l-a descoperit pe Barak, care s-a lăsat pe vine, lângă ea.

— Sunt bucuros să te cunosc. Sunt Barak, unchiul lui Noam.

Noura a bolborosit ceva. I-am explicat:

— Barak te-a zărit în zăpadă, te-a adus aici şi te-a îngrijit. Te-a salvat, Noura.

Unchiul a izbucnit în hohote de râs şi a tunat cu glasul lui puternic:

— Aveam tot interesul să te salvez, micuțo, altfel nepotul mi-ar fi smuls părul fir cu fir. Chiar ține la tine!

Şi i-a făcut cu ochiul – Barak se purta familiar cu orice necunoscut. Noura s-a înfiorat, a băgat de seamă că e goală sub blănurile care o acopereau, a roşit, a încercat să se stăpânească şi a clipit spre el.

— Mulțumesc.

Buzele ei îngăimaseră cuvântul cu atâta grație şi blândețe, încât Barak s-a-nmuiat de plăcere, fermecat.

Noura s-a uitat la mine.

— De cât timp sunt aici?

— De două zile.

A dat din cap gânditoare. Scoțându-şi mâinile de sub blănuri, şi le-a privit cu atenție, a observat degerăturile, şi-a manifestat nemulțumirea şi a cerut grăbită:

— Ai nişte grăsime?

— Poftim?

— Pentru piele.

Până să apuc să reacționez, Barak i-a adus vasul de care se folosea pentru a-şi unge ciuful înainte de a vizita Vânătoresele.

Noura i-a surâs discret şi s-a apucat să îşi badijoneze degetele, palmele, încheieturile mâinilor. Totul reintra în ordinea firească. Înduioşat, sedus, simțeam că se apropia momentul în care capricioasa şi autoritara Noura va începe să ne dicteze cum să ne folosim timpul.

I-am pus întrebarea care mă obseda încă din ajun:

— Ce căutai pe malul Lacului?

S-a uitat lung la mine, şocată că nu ghiceam, şi mi-a răspuns cu glas cristalin:

— Veneam după tine.

Am presimțit pe loc că iar avea de gând să mă cheme în sat ca să descurc cine ştie ce situație. Ostil, hotărât să refuz, am bătut în retragere:

— Veneai să mă cauți, vrei să zici?

A ridicat din umeri, a lăsat vasul cu cremă, şi-a dat cu surplusul ce grăsime de pe degete pe buzele uscate, le-a strâns, şi le-a muşcat, a pocnit din limbă şi s-a întors spre mine.

— Nu, chiar la tine veneam. Nu mai vreau să rămân cu Pannoam. Vin să trăiesc cu tine.

După acea declarație, Noura a mestecat nişte nuci, nişte alune, nişte fructe uscate, după care a adormit din nou.

Toată ziua, unchiul a tras cu ochiul la mine, dorind să mă întrebe ceva. Dar nu îndrăznea. Ştiam că mă imploră fără cuvinte, continuu, dar, întorcând capul, îmi găseam treburi de făcut, ferecat în tăcere.

Seara, Noura abia de s-a mişcat, a înghițit, adormită pe jumătate, vasul cu supă pe care i-o pregătisem şi, istovită, a rămas întinsă, cu ochii închişi.

Barak m-a tras afară, în întunericul alburiu.

În jurul nostru, cât vedeai cu ochii, se desfăşurase o bătălie, cea a zăpezii cu noaptea. Neaua câştigase şi-acum domnea. Albul mantiei scânteia albăstrui, printre ramurile desfrunzite. Am mers la lumina stelelor şi-a lunii.

Barak şi-a lăsat mâna pe umărul meu.

— Eşti mulțumit, nepoate?

— De ce-ar trebui să fiu mulțumit? am protestat îmbufnat, fără a-mi putea controla tonul.

— Noura, femeia pe care o doreai, a venit după tine şi-ți arată că te iubeşte.

Am lăsat fruntea-n pământ, învins, îndurerat, fără a reuşi să mă bucur de noua situație. S-a indignat:

— Dacă Elena ar fi venit odinioară după mine, n-aş mai avea acum mutra asta!

— Barak, chiar i-ai fi impus Mamei viața în sălbăticie? Doar e născută într-un sat şi altceva nu ştie. Adică ai fi locuit cu ea iarna în grotă şi vara-n pădure?

— Păi...

— Ție şi mie ne place asta fiindcă suntem bărbați, dar femeile...

— Doar nu sunt chiar aşa de diferite de noi, nu?

Figura lui lată, ingenuă îşi punea sincer întrebarea, temându-se la fel de sincer de răspuns.

— Ba sunt diferite, Barak. Când a ajuns la noi, Noura avea vreo treizeci de rochii, şi asta după ce noroiul îi lăsase fără tot ce aveau! Noura e-nnebunită după haine, bijuterii, încălțăminte, după tot felul de lucruri, de parfumuri, de unsori. Aparține lumii satului.

— Se poate schimba.

— De ce-ar face-o?

— Din dragoste. Şi noi ne-am schimbat.

— Noi ne-am schimbat dintr-o dezamăgire în dragoste! Ca să fugim de eşecurile şi nefericirea noastră.

Barak a zdrobit un troian sub tălpi şi a oftat. Prinzându-mi pe neaşteptate fața-n palme, mi-a zis:

— Ascultă ce-ți spune. Ascult-o mai bine. Nu face aceeaşi greşeală ca mine, Noam, nu-ți irosi viața.

S-a întors şi-a pornit cu pas întins spre grotă.

Am rămas cu gura căscată. Pentru mine, Barak nu îşi irosise viața. De ce s-o fi spus? Chiar asta credea?

„Ascultă ce-ți spune. Ascult-o mai bine.” Cuvintele îmi răsunau în cap. Avea, fără îndoială, dreptate... Să o ascult mai bine pe Noura. Sau, pur şi simplu, să o ascult.

Noura nu a mai scos o vorbă timp de două zile, ca şi cum starea ei proastă şi-ar fi potrivit mersul cu gândurile mele. Lâncezeam.

În noaptea aceea a huruit prima ploaie de primăvară. M-a trezit, aşa că am ascultat miile de picături călduțe care pisau resturile de zăpadă, plesneau crengile şi trunchiurile, gâlgâiau printre pietre. În zori, m-am aventurat afară şi am contemplat peisajul care se îmbogățise cu noi forme, cu noi culori de vegetale şi minerale. Sigur, culorile încă aveau o paloare bolnăvicioasă – nuanțele de verde băteau încă în galben, cele de brun în cenuşiu –, dar sugerau o convalescență armonizată cu a Nourei, ceea ce m-a impresionat.

M-am dus lângă ea şi i-am dat să bea.

— Povesteşte-mi ce s-a mai întâmplat după ce am plecat.

— Totul a mers din ce în ce mai rău, Noam. Nu ştiu ce ați vorbit înainte să pleci, dar Pannoam nu-şi mai revenea din furie. Înjura, urla, se uita urât la toată lumea. Înainte era prudent, de-acum devenise suspicios. Bănuia pe toată lumea, pe străinii care treceau prin sat, pe cei ce veneau la târg şi tot timpul pe săteni. Când lucrurile mergeau cum trebuie, bănuia că i se ascunde un adevăr neapărat urât. În spatele fiecărei fraze descoperea dorința de a i se face rău, ceva ca o trădare. După părerea lui, nu mai avea de-a face decât cu netrebnici. Credea că în sat se pune la cale otrăvirea lui.

Şi a conchis simplu:

— Nu sunt fericită.

Din instinct, am încercat să rezist valului de tandrețe pe care-l trezea în mine.

— Deci asta vrei?

— Ce?

— Să fii fericită?

Cele două sprâncene perfect desenate s-au încruntat.

Am insistat:

— Parcă voiai să fii nevasta căpeteniei, nu fericită.

A tras adânc aer în piept, ca pentru a se pătrunde mai bine de spusele mele, apoi s-a întors spre mine.

— Aşa e. Voiam să fiu nevastă de căpetenie. Dar nu a acelei căpetenii.

Ochii îi sclipeau. Mă tulburau.

— Cum adică?

— Nevasta unui mare conducător, nu a unuia în declin, infirm, care numai cu numele mai conduce. În fiecare zi tot mai slăbit, în fiecare zi tot mai arţăgos, tatăl tău ne zdrobeşte, dă ordine absurde, contradictorii, doar ca să vadă că încă mai are autoritate. Asupreşte satul, îţi împovărează mama, mă persecută. Numai pe Tibor îl cruţă, fiindcă are nevoie de el. Ce i-ai spus înainte să pleci?

— Nimic.

Reacţia mea mă surprindea. De ce adică, încă o dată, să-mi apăr tatăl, să ascund în faţa celorlalţi firea lui întunecată? Tot îl mai iubeam? Sau tăceam din amor propriu, jignit de faptul că mă trăgeam dintr-un asemenea ticălos? Dacă orgoliul era cel care mă împingea să-mi protejez tatăl însemna că şi eu eram devorat de aceleaşi defecte. Şi tot atât cât el. Îi moştenisem tarele...

— Nu i-ai spus nimic? a insistat Noura.

— Nimic.

S-a strâmbat, neîncrezătoare. Îmi reproşam lipsa de sinceritate, dar mă umilea dezvelirea adevărului.

— Decăderea l-a făcut rău şi netrebnic. În loc să-i căşune pe el, se ia de ceilalţi. Încearcă să îşi sporească puterea slăbindu-ne-ne pe noi. Urâtă socoteală!

— Şi-atunci ai fugit...

— Nu, nu am fugit, doar am pornit să te caut.

De ce nu reuşeam să o cred? De ce mă feream de ce mă putea fermeca? Să fi fost şi eu tot ca Pannoam, un arţăgos mereu bănuitor?

Noura m-a prins de braţ şi, ca de fiecare dată, contactul fizic cu ea mi-a făcut pielea de găină.

— O luasem pe căi greşite, Noam. Mi-am urmat judecata mai degrabă decât inima. Când tatăl tău s-a îndrăgostit de mine, am devenit femeia conducătorului. Şi asta m-a bucurat, m-a flatat. Ce prostie! Dacă mi-aş fi urmat inima, ar fi...

— Da?

— Ar fi trebuit să fac aşa cum îmi spuseseşi: să-l fac să-i fie silă de mine şi să-l conving să nu vrea să se însoare cu mine. Doar că numai judecata îmi era sfătuitoare a ambiției... pe când inima...

— Inima?

Mi-a zâmbit liniştită, luminându-se la față.

— Sunt aici, Noam. Mi-am riscat viața pentru tine.

Mi-a prins mâinile, mi le-a strâns, le-a dus la buze şi le-a sărutat. M-a cuprins o asemenea emoție încât am amuțit. Ne uitam unul la altul cu pasiune. Dar, pe loc, prin cap mi-a trecut un gând. Desprinzându-mă de Noura, m-am ridicat şi am început să mă învârt în jurul culcuşului ei.

— Ce e? a strigat, uimită de reacția mea bruscă.

Trebuia să dau glas întrebării care mă frământa. Mi-am potolit respirația şi am spus limpede:

— Nu cumva eşti însărcinată?

A făcut ochii mari, şi-a strâns pumnii, buzele i s-au crispat într-un rictus.

— Cum să fiu însărcinată?

— Poftim?

— Cum să fiu însărcinată de vreme ce...

S-a uitat la mine sever.

— Căsătoria nu a fost consumată.

Iarăşi îmi venea greu să o cred. Discuția mă tortura. Am îngenuncheat alături de ea.

— Pannoam te dorea!

S-a întunecat la faţă.

— Da. M-a acoperit de daruri, dar...

A şovăit, a zgâriat cu arătătorul blana cu care era acoperită, a oftat, s-a uitat la pereţii grotei ca pentru a-i sări cineva în ajutor, apoi a spus:

— Nu doar un picior şi-a pierdut când era să moară sub loviturile Vânătorilor.

— Poftim?! Vrei să spui că tata... Că i-au... Că-i lipseşte...

— Nu, are tot. Dar... nu-i mai merg.

Şi-a muşcat buzele.

— Şi asta îl macină. Însurându-se cu mine, şi-ar fi putut închipui că e tânăr şi viguros; neachitându-se însă de îndatoririle conjugale, a înţeles că nu e decât un olog bătrân. Infuziile de cimbru prescrise de tata nu au avut nici un efect. Nu se mai suportă pe el însuşi, ci a ajuns să se urască.

M-am dat înapoi.

— Noura, chiar îmi spui adevărul?

— După ce se recunoaşte adevărul, Noam? După aceea că umileşte. Eu ţi-am mărturisit un adevăr care mă umileşte.

Părea sinceră. Am dat din cap de mai multe ori, în semn că înţelegeam.

A continuat:

— Căsătoria noastră, plecarea ta... Pannoam rămâne un om prea inteligent pentru a nu-şi da seama că a făcut o mulţime de greşeli. Din vanitate şi încăpăţânare, nu o recunoaşte însă, şi preferă să dea vina pe toţi, numai pe el însuşi nu.

Dintr-odată a strigat, sclipitoare şi uşurată:

— Deci mă primeşti?

— Aici?

— Da.

— Noura... să locuieşti în grota asta... nu e o viaţă potrivită pentru tine... demnă de tine... n-aş...

Mi-a prins fața în palme şi şi-a lipit gura de a mea. Inima a început să mi se zbată-n piept. În sfârşit ajunsesem la întâlnirea perfectă, aceea în care se spune totul fără a se scoate nici un cuvânt. Ceva puternic, suveran, învăluitor. Prin uşa buzelor noastre treceam dintr-un univers într-altul, din lumea urâtă în care nu ne sărutaserăm, în cea luminoasă, în care ne sărutam. Şi astfel am simțit că eram legați pentru totdeauna.

S-a desprins uşor, a trasat cu degetul un cerc în jurul gurii mele, a lăsat un sărut rapid ici, unul dincolo şi unul mai umed şi mai proaspăt în fiecare colț, apoi a exclamat cu ochii măriți de bucurie:

— Vai, mi-e somn.

Şi, lăsându-se cu grație pe o parte, a coborât pleoapele şi a adormit fericită.

*

În depărtare, gheața Lacului trosnea în detunări profunde, grele, care provocau păsările înnebunite să îşi ia zborul.

Noura se vindeca în ritmul pământului.

Primăvara întârzia. Scăpat de zăpadă, solul arăta noroaie care-i mărturiseau oboseala, uzura. Chiar dacă soarele strălucea, încălzea prea puțin, iar cerul, deşi nu atât de palid ca în timpul iernii, încă nu era smălțuit în albastrul lui onest. Culorile se însuflețeau fără a atinge întreaga intensitate.

Noura a reînceput să mănânce, să se ridice, să facă şi câțiva paşi.

Sărutul ne învăluise-n linişte. Fără a merge mai departe, fără măcar a-l relua, îi savuram nemaipomenitul efect: certitudinea unirii noastre.

Într-o seară când, mângâiat de glasul ei, mi-am apropiat buzele de ale sale, Noura m-a oprit serioasă.

— Noam, sunt soția tatălui tău. Nu putem să continuăm atâta vreme cât...

— Cât ce? Doar trăim aici.

— Tata trebuie că e îngrijorat de moarte. Şi Pannoam habar nu are că l-am părăsit. Să nu cumva să îşi închipuie că am fost mâncată de un urs!

Chicotind, făcea aluzie la dispariția lui Barak. Cei doi se înțelegeau de minune şi îşi petreceau după-amiezile pălăvrăgind de zor.

Două nopți, pretinzând că ne lasă singuri, Barak s-a dus la Vânătoresele din cavernă. Ruşinat la gândul că Noura ar înțelege dacă am aborda subiectul, am preferat ca minciuna şi tăcerea să-i înconjoare escapadele.

În dimineața de după a doua lui evadare, când eram plecați, eu şi Barak, la vânătoare, acesta mi-a spus că Tita era tare tristă că nu o mai vizitam.

— Ce i-ai zis?

— Că ai grijă de animalele noastre! Am ales şi eu momeala pe care-o putea muşca.

— Şi-a muşcat?

— Da. Ține minte că avem trei cai frumoşi şi că ai îmblânzit şi o pereche de lupi. Nu mai puțin! Chiar dacă toate astea nu sunt echivalentul Nourei!

A izbucnit în râs. În schimb, mie comicul situației îmi scăpa.

— Tita mă aşteaptă?

Barak a confirmat. Mă simțeam derutat. Când mă culcasem cu Vânătoreasa, o făcusem, desigur, împins de dorință, dar şi de furie. Aflat în conflict cu tata, despărțit de sat, îmi dovedisem că nu eram condamnat la singurătate, că plăcerea îmi însoțea şi-mi colora viața. Dacă, mai apoi, mă întorsesem cu fidelitate lângă Tita, o făcusem fiindcă îmi plăcea şi credeam că nu o voi mai regăsi niciodată pe Noura.

Gândindu-mă la sălbatica mea, stânca aceea de vigoare şi de cinste, mă consideram lipsit de loialitate.

— Ar trebui să nu fii legat de nimeni şi de nimic, am oftat.

— Ar trebui să nu fii legat decât de libertatea ta.

Iepurii apăreau repezi, de peste tot, ţâşneau, se rostogoleau, se-nvârteau într-un dans exaltat ce lăsa dâre prin câmpuri şi pe sub coroanele copacilor pe care primăvara li-i redase. Barak, niciodată blazat, râdea văzându-le fundurile apărând brusc ici şi colo. Cei mai mulţi dintre ei fugeau, lăsându-se în voia plăcerii de a se mişca, în timp ce unii ronţăiau cu lăcomie ierburile proaspete pe care atât le aşteptaseră; alţii îşi frecau vârfurile nasurilor, cu urechile pleoştite, absorbiţi de conversaţii care peste puţin aveau să aducă pe lume o mulţime de iepuraşi.

De acord amândoi, ne-am hotărât mai degrabă să culegem decât să vânăm, pentru a le respecta animalelor bucuria.

— Uite şi rivalii Malatantrei!

Nu am înţeles de ce unchiul îmi arăta nişte vulturi bărboşi. M-am uitat la ei şi am priceput. Lansând triluri ascuţite, prădătorii îşi împărţeau cadavrul unei căprioare. Din când în când, unul dintre ei lua în gheare câte un os greu, se ridica în zbor, plana liniştit în înalt şi-apoi îi dădea drumul. Atingând solul, osul se spărgea, pasărea ţintind o margine de faleză sau vreo piatră cu profiluri ascuţite. După un croncănit scurt, vulturul cobora înapoi, se aşeza, apuca o aşchie de os şi se bucura de măduva la care de acum avea acces.

Sunt vulturi spărgători de oase. Fac asta şi cu broaştele ţestoase: le aruncă de sus ca să se crape carapacea.[16]

---

[16] Multă vreme, vulturii trăiseră prin preajma satelor noastre, apoi a oraşelor, nu din dragoste de oameni, ci fiindcă profitau de cadavrele lor. Se mai întâmpla ca vreun individ să se trezească cu un os în cap, mai

Barak m-a dus într-un loc în care creştea iarbă grasă. Am adunat tulpini înfrunzite, care se târau pe jos, apoi mi-a arătat un petic plin de napi, pe care i-am scos uşor din pământ. Bulbii trandafirii ne umpleau desagii.

— Când plecaţi în sat? m-a întrebat pe neaşteptate Barak.

M-am oprit, uluit.

— De ce zici asta?

— Fiindcă aşa o să se-ntâmple.

M-a cutremurat. Un presentiment asemănător mă copleşea şi mă întrebam şi eu, în fiecare dimineaţă, câte zile oare vom mai rezista, speriat de perspectiva ineluctabilă a întoarcerii.

— Noam, femeile sunt altfel. Noura stă cu noi fiindcă nu are de ales, se însănătoşeşte şi e o bucurie pentru tine. O ştiu şi eu, ştii şi tu, ştie şi ea că asta nu va dura. Nu ţi-a explicat că ţine să îşi clarifice situaţia acolo? Să-i dea de veste tatălui ei că trăieşte? Dacă paşii ei nu se întorc în sat, o fac cuvintele ei.

Doi iepuri cu blana lucitoare, cu fundurile rotunde, cu urechile lungi date pe spate se frecau unul de altul şi se mângâiau cu mustăţile. Barak i-a contemplat cu o tandreţe gravă.

---

ales dacă făcea imprudenţa de a sta nemişcat, confundându-se cu peisajul. Într-o zi, în Grecia, un bătrân chel îşi făcea siesta aşezat lângă un perete de piatră. Pe deasupra a trecut un vultur care a dat drumul unei ţestoase. Nu ştiu dacă a reuşit să desfacă ţestoasa, în schimb a deschis craniul celui care fusese luat drept un bolovan. Şi astfel, unul dintre cei mai mari dramaturgi, autor de tragedii care se tot joacă şi la două mii cinci sute de ani după el, şi-a pierdut viaţa. Mă refer la Eschil, despre care voi mai vorbi.

— Băiete, am rămas aici fiindcă mama ta, convinsă că sunt mort, nu a venit niciodată să mă caute. Dacă ar fi apărut, m-aş fi întors în sat şi mi-aş fi cerut dreptul.

— Dreptul?

— Viața alături de ea. O viață normală şi fericită. Nu viața de fugar. Am devenit o fantomă, Noam. Sătenii mă iau drept un zeu, un spirit, o apariție din trecut. Nu exist pentru nimeni, ci doar pentru mine.

— Şi pentru Malatantra...

— Şi pentru Malatantra, veşnicul meu soare. Ai observat că la sfârşit de vară e ca o ursoaică, dodoloață, gata de hibernare, dar că tot aşa ajunge şi-n primăvară? Mereu e-n formă Malatantra noastră!

Înveselit de amintirea amețitoarei matroane, Barak a bătut din palme pofticios. Un piuit disperat a sfâşiat aerul. Iepurii au țâşnit din loc. O vulpe flămândă îl scutura pe unul dintre ei între fălci, frenetică, ruptă de foame, violentă până la ultimele convulsii ale animalului. Apoi, liniştită, s-a îndepărtat cu prada în dinți până la umbra pădurii.

— Tu, în schimb, contezi pentru cineva, a insistat visător Barak. Aşa că ai nişte îndatoriri.

— Păi...

— Ia să ne lămurim: o iubeşti pe Noura?

— O iubesc.

— Vrei să fie fericită?

— Da.

— Atunci ştii ce trebuie să faci.

*

Am pornit când soarele a ajuns la apogeu. Aerul se încălzea, dar tot mai persista o prospețime ca de rouă.

Am urcat şi am coborât printre coline fără să ne mai oprim. Natura îşi regăsise măreața ei sălbăticie. Munții, încă brăzdați de fâşiile de nea de pe creste, îşi desfăşurau verdele

viguros. În Lacul cu unde indigo se oglindea un norişor, singur, foşnitor, rătăcit. De mult nu mai auzisem atâtea păsări: numărul de cântece – şuierături, piuituri, gângureli, ciripituri, triluri, ţipete, fiecare evocând un penaj anume, ne dăruia un concert pestriţ.

Noura se plimba pe umerii lui Barak. Meliţau ca nişte coţofene, fără să facă economie de strigăte, iar siluetele lor, care înaintau în faţa mea, mă înveseleau: prin contrast, atleticul devenea şi mai monumental, fata şi mai subţirică şi aveai senzaţia că te ţii după un uriaş care-şi purta copilul în spinare.

Mă bucuram de hoinăreala prin câmpia neumblată, presimţind că se încheia un capitol, viaţa mea voioasă şi fără de griji alături de unchiul Barak. Habar nu aveam ce urma să se mai întâmple, dar înţelegeam că se termina inocenţa aceea sălbatică.

Seara, ne-am apropiat de sat. Copacii, fini şi drepţi din depărtare, căpătau de acum volum, părând nişte santinele ce păzeau Lacul pe deasupra căruia zburau rândunele ciripitoare, cu aripile lăcuite în albastru şi negru.

— Încă o noapte de odihnă, iar mâine, frumoasa mea, îţi vei regăsi satul, a anunţat Barak lăsând-o jos pe Noura.

*

Tata împărţea dreptatea sub tei.

Ne-am îndreptat tăcuţi către el.

Când m-a zărit, chipul i s-a întunecat, apoi, recunoscând-o pe Noura de mână cu mine, privirile i s-au aprins. Cu gura strânsă, cu venele gâtului umflate, cu ticuri convulsionându-i tâmplele, se uita la noi cum înaintam de parcă lava incandescentă a unui vulcan s-ar fi revărsat peste el.

M-am oprit la câţiva paşi.

— Nu eşti bine-venit, a mormăit.

— Bună ziua, tată.

Hotărât să nu intru în jocul lui provocator, am rămas absolut calm.

A privit-o pe Noura.

— Femeia asta nu mai intră în sat. Să plece imediat.

Nu ne-am clintit.

A şuierat către Noura:

— Te credeam moartă, şi asta mă mulțumea.

Privindu-l în ochi, Noura i-a răspuns:

— Şi eu te credeam mort, şi asta mă mulțumea. Grație lui Noam am descoperit că sunt vie, şi asta m-a făcut să fiu şi mai mulțumită.

— Taci.

— Mi-e milă de tine, Pannoam. Vrând să fii totul, ai ajuns să nu mai fi nimic.

Pannoam a urlat, făcându-se stacojiu:

— Taci, şarpe!

Noura a înaintat spre el, tenace, şi şi-a lipit fruntea de a lui.

— O să tac atunci când o să mă repudiezi.

— Dispari!

— Repudiază-mă! Repudiază-mă! Redă-mi viața şi reia-ți-o pe-a ta.

Sătenii, care se anunțaseră unii pe alții, s-au adunat pe lângă tei. A apărut şi Mama.

Pannoam a murmurat printre dinți:

— N-o să fac niciodată ceva care să-ți placă ție, viperă!

Noura i-a râs în nas, apoi a strigat spre mine:

— Asta este vorba dreaptă a unui soț, nu-i aşa, Noam?

Scos din fire, Pannoam a apucat-o de gât. Noura a tresărit, s-a încordat, dar, în loc să se împotrivească ori să se apere, l-a privit adânc în ochi, cu dispreț.

— Hai, omoară-mă! Un mistreț sau un bărbat n-ai mai putea doborî. Poate c-o să reuşeşti c-o femeie...

Turbat de furie, tata a strâns şi mai tare. Noura s-a-nvinețit la față. Am sărit între ei.

— Las-o!

Înnebunit de înverşunare, Pannoam m-a împins şi a continuat să o gâtuie. M-am repezit la el şi l-am pocnit în figură, în piept, peste brațe rostogolindu-l la pământ.

Noura, roşie la față ca focul, încerca să respire din nou normal.

La rândul lui, Pannoam încerca să se ridice, dar nu mai reuşea. S-ar fi zis că era unul dintre acei mufloni lânoşi, căzuți pe spate, incapabili să se mai repună pe toate patru labele şi care sfârşesc prin a muri sufocați.

Am întins mâna spre el. Din reflex, a încercat s-o apuce, apoi s-a abținut şi m-a scuipat în față.

— Niciodată!

Mama s-a repezit la Pannoam, mi-a poruncit să nu mai fac nici un gest şi l-a ajutat să se ridice. În acest timp, Noura respira zgomotos şi îşi freca gâtul. Înapoi în picioare, Pannoam s-a scuturat de praf şi s-a răsucit de mai multe ori, încercând să îşi recupereze demnitatea. Suferea şi fizic, şi moral. Mi-era milă de el. Mi-era greu să-mi văd tatăl pierzându-şi statutul de erou.

M-am apropiat şi i-am vorbit în şoaptă, pentru ca numai el să mă audă:

— M-am întors pentru a-ți asigura succesiunea, tată. Eşti ostenit. Lasă-mă să-ți iau povara. Odihneşte-te. Conducerea comunității noastre pretinde mai mult decât mai reuşeşti tu acum să-i dai. Deții toate puterile, tată, inclusiv pe aceea de a da mai departe puterea. A venit vremea. Sunt fiul tău şi pentru asta m-ai crescut. Toată copilăria am crezut că nu am să ajung niciodată o căpetenie atât de mare ca tine, acum am îndoieli, dar să nu mai stăm pe gânduri. Ai încredere în tine. Ai încredere în mine. Voi încerca.

Nu speram ca vorbele pe care le pregătisem pe drum să aibă efect. Rostindu-le, am observat că-l impresionau pe tata, căruia îi subestimasem fragilitatea. Saţietatea, epuizarea, conştiinţa propriilor limite săpaseră în el o cale pentru propunerea mea.

S-a clătinat. A ezitat. În cel mai adânc străfund al lui, oboseala lupta cu orgoliul.

Mi-a arătat-o din ochi pe Noura.

— Şi ea?

— Se va mărita cu mine dacă o repudiezi.

A dat din cap, cântărind dimensiunile pierderilor şi ale despovărării. Un surâs ironic i s-a conturat în privirile triste.

— Adică-mi iei totul, fiule?

Îl învăluia liniştea. Deşi nu ar fi recunoscut, accepta. O ştiam şi eu, şi el.

O voce înfuriată a tunat:

— Nu-ţi ia nimic, Pannoam. Tu i-ai luat totul!

Respirând din nou normal, Noura îl apostrofa pe Pannoam.

Ajunge o scânteie pentru a aprinde focul? Intervenţia Nourei l-a inflamat pe tata. Într-o străfulgerare, acesta s-a dezlănţuit, a săgetat-o din priviri şi s-a repezit la mine.

— Bate-te.

Am murmurat sastisit:

— Tată, nu începe iar.

A ţipat, ca să-mi arate că nu mai trebuia să şuşotim:

— Bate-te!

Şi-a umflat pieptul şi a pus mâna pe sabia pe care o lua cu el la întrevederile în care împărţea dreptatea. Făcea paradă. Poza. Dădea un spectacol sătenilor, plin fără cale de-ntoarcere de el însuşi.

— Găseşte-ţi o armă şi bate-te.

— Nu mă voi bate niciodată cu tine.

A strigat cât îl ţinea gura:

— Dacă renunț, ăsta e conducătorul de care o să aveți parte prieteni: unul care nu e-n stare să se bată!

Am continuat să şoptesc, deşi simțeam că mă părăsea calmul:

— Uiți repede că eu l-am ucis pe Robur.

— Şi tu uiți repede: chiar nu mai ştii să te bați?

Coborând de pe dealurile din jurul satului, o voce tunătoare a răsunat printre case:

— Pannoam, cu mine-ai să te bați!

Întreaga adunare a-ntors capul: Barak, colosul, cobora cărarea, splendid, lat în umeri, cu muşchii-ncordați, cu pieptul amplu, cu călcătură imperioasă, cu părul dat pe spate, lăsându-i pe frunte un ciuf stufos. Apariția lui a umplut de groază sătenii, care au început să îngâne rugi şi să îşi mângâie amuletele.

Mama a făcut un pas înainte, uluită, cu respirația tăiată. Nu-i venea să-şi creadă ochilor. Cum adică? Logodnicul din tinerețe? Credea că mintea îi juca feste. Şi-a dus palma la frunte, şi-a muşcat pumnul, apoi, observând că Barak înainta mai departe, s-a întors către mine, cuprinsă de panică.

Cu un zâmbet încântat, i-am spus:

— Da, e Barak.

Buzele i-au repetat muteşte: „Barak”, iar mâinile i-au apăsat pieptul. Mă temeam că inima nu-i va putea suporta şocul şi am alergat să o sprijin.

Barak se străduia să nu-i întâlnească privirea, temându-se fără îndoială de emoții – şi de ale lui, şi de ale Mamei –, şi şi-a continuat drumul, semeț, cu o relaxare suverană, drept către Pannoam.

Acesta din urmă înțelegea totul: întoarcerea fratelui, tulburarea Mamei, intacta lor afecțiune. Cu fălcile strânse, cu privirea de piatră, şi-a adunat toate puterile pentru a nu se clătina.

Barak s-a oprit în fața lui.

— Cu mine-ai să te bați.

Tata s-a cutremurat şi, din reflex, şi-a dus mâna la colierul de căpetenie ca pentru a-l proteja. Rânjetul lui Barak i-a arătat cât de ridicol îi părea acestuia.

Barak s-a adresat întregii adunări:

— Fiul nu vrea să-şi rănească tatăl? Cinste lui! În schimb, fratele îşi va înfrunta fratele fără scrupule.

Şi-a ridicat securea.

— Sunt gata.

Şi a adăugat, cu un zâmbet batjocoritor:

— În sfârşit!

Insolența situației îmi înmărmurise tatăl. Îl cunoşteam prea bine pentru a nu ghici că, obsedat de păstrarea rangului, de a nu-l pierde, avea să sară la bătaie.

Lăsând-o pe Mama, am alergat la unchiul meu.

— Barak, nu-l provoca pe tata! Lupta nu ar fi egală şi-l vei ucide!

S-a strâmbat, uitându-se la piciorul din os de cerb care-l susținea pe Pannoam şi a tunat:

— Ce zici, dragă nepoate? Că Pannoam nu are decât un picior şi că eu am două?

A izbucnit în râs, s-a apropiat de Tibor care tocmai sosise şi o luase în brațe pe Noura.

— Îmi închipui că tu eşti vindecătorul care i-a amputat piciorul şi i-a făcut un altul.

— Exact.

Barak a clătinat din cap, apoi s-a întors în mijlocul pieței, cu fața la Pannoam, şi i-a luat pe toți de martori:

— Ce-a făcut Tibor o dată mai poate face.

A ridicat securea deasupra capului şi, răcnind, şi-a repezit-o-n piciorul drept.

Mulțimea a izbucnit în urlete, Mama a leşinat.

Pe jos, livid, epuizat de gestul făcut, Barak era în pragul leşinului, strângându-şi cu putere coapsa ca într-un garou. Numai că doar cu mâinile nu reuşea să oprească sângele, aşa că i-a strigat lui Pannoam:

— Iată-ne la egalitate, frate. Imediat ce vindecătorul îmi va tăia piciorul, ne vom bate.

*

Perioada care a urmat parcă mi s-a încețoşat în amintiri, fără îndoială din cauza confuziei care domnea printre noi.

După ce i-a fost amputat piciorul, l-am primit pe unchiul în casa mea. Nici nu-l adusesem bine, că Mama s-a şi proțăpit în fața uşii, cu o boccea la picioare.

— Mă mut la tine, Noam.

— Te primesc cu drag, dar nu cumva Pannoam?...

— Nu-mi pasă de Pannoam! Mă mut aici şi am grijă de Barak. Când tatăl tău a încercat să mă oprească, i-am zis să se ducă să se arunce-n fundul Lacului!

S-a apropiat de Barak, care dormea sub efectul poțiunilor administrate de Tibor. Mâinile ei i-au descurcat părul, i-au mângâiat chipul, i-au atins uşor buzele, i-au potrivit pătura sub gât, i-au pus brațele pe piept. Se ocupa de el cu acea atenție delicată cu care te porți cu un nou-născut, cu diferența că de data aceasta un colos luase locul bebeluşului. Somnul lui Barak îi permitea Mamei să reînnoade legătura cu el, să-l privească în voie, să îndrăznească gesturi şi atingeri pe care altfel şi le-ar fi înfrânat. Mama părea o adolescentă.

— E la fel de frumos ca odinioară.

Îl contempla îndrăgostită. Dintr-odată, s-a cutremurat jenată, şi m-a întrebat:

— Ți-a spus povestea noastră?

— Da.

S-a împurpurat la faţă, mândră de propria emoţie. Am prins-o de umeri şi am mângâiat-o.

— Te iubeşte dintotdeauna, Mamă. Numai pe tine te-a iubit toată viaţa.

În timp ce lacrimile i se scurgeau pe obraji, a protestat, impresionată:

— Credeam că a murit!

— Asta şi-a dorit să crezi...

A lăsat fruntea-n pământ, sfâşiată, intrigată.

— Ştii mai multe decât mine...

Am zâmbit.

— Aveţi multe de recuperat. Rămâi aici şi aranjează casa după cum îţi place.

În clipa aceea, o umbră s-a arătat la intrare. Sprijinită de cadrul uşii, Noura aducea bandaje şi poţiuni recomandate de Tibor. Scena amintea de sosirea ei la Pannoam, în timpul convalescenţei acestuia, eveniment catastrofal, care declanşase dramele ulterioare. Mă temeam să nu se lase cu scandal: Mama avea să se certe cu ea şi, ţinând cont de caracterul celor două, confruntarea avea să fie straşnică.

Mama a privit-o pe Noura, a invitat-o să intre şi i-a cerut cu seriozitate:

— Noura, arată-mi cum trebuie îngrijit şi aşa o să fac.

Noura a dat din cap. Politicoasă, răbdătoare, cu devotament, i-a explicat Mamei tratamentul.

— Dacă aşa eşti mai liniştită, a conchis, o să trec des pe-aici.

— Mulţumesc, Noura, dar vei păstra distanţa. Şmecheria de ultima dată nu se va repeta.

Noura nu s-a putut împiedica să chicotească:

— Nu e nici un risc! De când l-am cunoscut pe Barak, m-a ameţit de cât mi-a vorbit despre tine.

Mama a primit observaţia ca o adolescentă, în acelaşi timp tulburată şi neîncrezătoare. Oare chiar îi mai inspira

încă afecțiune lui Barak? I-o confirmasem şi eu, şi Noura, totuşi el nu i-o spusese fiindcă, deocamdată, nu schimbaseră vreo vorbă.

— Tata doreşte o vorbă cu tine, mi-a şoptit Noura.

Am urmat-o până la Tibor unde ea îşi reluase felul de a trăi, lăsându-l baltă pe Pannoam.

De cum am sosit, Tibor, cu un pahar de vin în mână, mi-a povestit cum decursese operația. Îl epuizaseră tăierea osului, secționarea tendoanelor, incizarea atâtor muşchi. Niciodată nu mai făcuse o intervenție atât de dificilă, mai ales că, imediat ce Barak se trezise, fusese nevoie de zece oameni pentru a-l stăpâni şi de incredibile cantități de sedative.

Mi-a propus să ies cu el la o plimbare. După privire, am înțeles că spera să-mi vorbească fără ştirea Nourei.

— Tibor, voi fi încântat să aflu ce noi plante ai mai descoperit.

Noura a ridicat ochii-n tavan şi a declarat că va rămâne acasă. Pentru un motiv care-mi scăpa, cercetările tatălui ei nu îi stârneau interesul.

Am coborât spre Lacul ale cărui unde netede şi liniştite ofereau cerului fără nori o oglindă de un albastru sclipitor. Dinspre maluri, umbra pădurii dăruia luciului apei o profunzime misterioasă.

Fremătând de o bucurie nerăbdătoare, presimțeam că se profila dialogul aşteptat, cel dintre socru şi viitorul ginere. Pe când Tibor vorbea despre însuşirile ciulinilor, i-am luat-o înainte:

— Vrei să vorbim despre Noura?

— Nu.

Surpriza se citea atât de limpede pe fața mea, încât l-a amuzat.

— Uite, deci, ce se va întâmpla: Barak îl va învinge pe Pannoam, tu vei ajunge căpetenie şi te vei însura cu Noura. Aşa e?

— Aşa ne dorim.

A dat la o parte această realitate, de parcă deja ar fi aparținut trecutului şi nu merita să-ți mai pierzi vremea cu ea. Mi-a mărturisit că nu îşi făcuse niciodată griji pentru Noura, nici măcar după recenta ei dispariție. Ştia că era dotată cu o agilitate, inteligență şi voință ieşite din comun.

— Dacă ar trebui să moară întreaga lume, ea tot ar supraviețui. La drept vorbind, e aproape monstruoasă!

— Tibor!

— De ce mi-ar fi ruşine că am făcut o fată excepțională? Dimpotrivă, mă mândresc cu asta. Mă mândresc cu faptul că nu are nevoie de mine.

— Ei, lasă! În timp ce delira, pe tine te chema.

— Cum aşa?

— Striga: „Tati!”...

Tibor şi-a dres glasul şi a ridicat privirea pentru a scruta azurul, clipind des. Relatarea îl uimea. Chicotitul unei păsări a ricoşat în unde şi s-a dus mai departe, din salt în salt, până la limitele audibilului. Deasupra noastră, zvelte păsăruici îşi curățau penele.

— Noam, voiam să-ți vorbesc despre un vis. Unul pe care-l visez constant. Şi care mă înspăimântă.

— Ce vis?

— Stăm pe malul ăsta şi suntem înghițiți de ape.

— Cine „stăm”?

— Tu, eu, Noura, mama ta, satul. Toate satele din jurul Lacului. Şi animalele. Şi pădurile. Nimic nu mai rămâne. O catastrofă.

Respectul meu pentru Tibor era nesfârşit, dar, cunoscându-i tendința de a abuza de stupefiante, speram să-l readuc în fire. M-a întrerupt:

— Mi-e frică.
— Haide, Tibor, nu tot ce visăm prevesteşte fapte din viitor.
— Ba da! Ies la suprafață. Visele ne dau de ştire. Somnul rămâne singurul prag pe care-l trece viitorul pentru a ni se revela.
— Am avut vise care nu s-au adeverit.
— Încă nu ai trăit destul. Mie toate visele mi s-au împlinit. Şi de-asta absența Nourei nu m-a tulburat: în vis o văzusem întorcându-se.
Soarele urca pe cer şi încălzea totul. Chiar dacă nu ne mişcam, tot şiroia pe noi sudoarea.
— Am văzut cum apele ne acopereau lumea.
Afirmația rănea peisajul liniştit şi tăcerea strălucitoare. Nu reuşeam să iau în serios discursul lui Tibor.
— Suntem departe de aşa ceva. Mai ales azi. De o jumătate de lună nu a mai plouat.
— În visul meu, apa nu venea din cer, ci din pământ.
— Şi cum o face? am exclamat ironic.
— Nu face pe prostul, Noam. Apa de ploaie face băltoace, nu lacuri. Apa care se-ntinde în fața noastră țâşneşte din pământ prin izvoare, izvoarele hrănesc pâraiele, pâraiele alimentează râurile şi râurile se varsă aici.
— De acord...
— În visul meu, Lacul se-nfurie. Se umflă. Scuipă. Mugeşte.
— Deja i s-a mai întâmplat. După descreşteri vin creşterile.
— La mine-n vis, nu se mai linişteşte. Ci moare.
— Moare Lacul?
Nici o frază nu ar fi putut suna mai absurd şi mai prosteşte pe atunci în universul nostru. Lacul era viața, originea vieții, o divinitate de neatins, pe veci deasupra celorlalte. Cum de-şi imagina Tibor că...

— Când asta se va întâmpla, vom pieri cu toții. Doar dacă nu...

S-a întors spre mine.

— Imediat ce ajungi conducătorul nostru, apără-ne.

Am rămas uluit. Şi-a dat seama şi s-a încruntat.

— Multe prostii ți-am spus eu, Noam?

Am rămas pe gânduri, apoi i-am răspuns înflăcărat:

— Nici una, Tibor. Tu ori ştii, ori taci. Cuvântul tău țintește cu aceeaşi exactitate ca tăcerea ta. Nu bați câmpii niciodată.

— În numele acestor lucruri, crede-mă! m-a implorat speriat.

I-am răspuns mai mult pentru a-l linişti decât din convingere:

— Voi ține cont de avertismentul tău. Păstrează-ți însă secretă premoniția, te rog, şi nu spune cuiva că ți-am ascultat-o.

A încuviințat şi a mijit ochii, arătând către răsărit.

— La trei zile de aici, o familie fabrică bărci. Cele mai mari din jurul Lacului. Întâlneşte-te cu ei şi cere-le să lucreze pentru noi.

M-am scărpinat în cap. Să-mi încep domnia prin acea cerință nebunească?

— Mă crezi, Noam?

Am privit lung chipul acela nobil, cu ochi mari şi obraji brăzdați de riduri lungi.

— Tibor, eşti singurul om pe care sunt dispus să îl cred.

Barak îşi recăpătase cunoştința şi, cicatrizându-i-se rana, se refăcea. Prima dată când a rămas singur cu mine, Mama şi Noura lipsind, mi-a cerut cu glas întretăiat:

— Nepoate, scapă-mă!

M-am apropiat spre a-l linişti, dar nu m-a lăsat să scot nici un cuvânt.

— Ia-mi repede bocceaua. Şi scoate statueta.

Am scotocit prin lucrurile lui şi am dat de obiectul care-l neliniştea: o sculptură din os care reprezenta o femeie cu piept bogat, cu sânii în vânt, ale cărei fese şi coapse enorme înconjurau un pubis umflat, care abia de acoperea o vulvă ieşită-n relief, cu buzele mari deschise. Capul îi lipsea, de parcă artistul nu ar fi păstrat decât calităţile de înaltă valoare sexuală, permiţând privitorului să-i adauge ce chip dorea.

— Fă-o să dispară, te rog! Dac-o vede Elena...

Am râs de panica lui. Ruşinea nu-i prea dădea târcoale unchiului meu.

— Mama nu se-ndoieşte că, în toţi aceşti ani, ai fost nevoit să...

— Taci. Nici o aluzie la Malatantra sau la Vânătorese.

— Jur.

— Refuz să creadă că numai asta vreau... genul ăla de femeie... eu doar pe ea o iubesc. Aruncă chestia aia-n lac. Cu precauţie, spunând formule, ca ofrandă, pricepi ce vreau să zic.

Am ascuns statuia la mine-n boccea.

— O păstrez pentru mine.

Uşurat, Barak a izbucnit în râs şi mi-a dat afectuos o palmă care era cât pe ce să mă lungească la pământ.[17]

---

[17] M-am amuzat, milenii mai târziu, constatând că asemenea statui ca a unchiului, destul de obişnuite pe vremea lui, provocau dispute în interpretarea istoricilor care le scoteau din pământ. Aceştia vedeau în ele „simboluri ale fertilităţii", „veneraţii ale zeiţelor mame", tot aşa cum în falusurile sculptate vedeau reprezentări ale „sceptrelor conducătorilor" sau „suporturi de suliţă". Atâta candoare, atâta exces de pudibonderie m-au tot surprins până când am observat cum cercetătorii din secolul al XIX-lea aparţineau clerului creştin şi cei din secolul al XX-lea lumii academice, două medii în care, era de domeniul evidenţei, nu se acorda consideraţie sexualităţii. Mai apoi, ca reacţie, intelectuali

Deşi mizam pe o convalescenţă rapidă, pe măsura forţelor vitale din trupul acelui Hercule, am constatat că se recupera lent.

În ziua în care, îngrijorat, mi-am deschis inima în faţa lui Tibor, acesta a zâmbit.

— Unchiul tău, Noam, merge mai bine decât ne lasă să vedem. Îi place atât de mult starea aceasta de bolnav, încât o face să dureze.

Observându-l atent pe Barak, am înţeles cât de drepte fuseseră cuvintele lui Tibor. Unchiul se bucura să fie unicul centru de interes al Mamei şi savura îngrijirile acesteia.

— De ce oi fi aşteptat atât? mi-a mărturisit într-o zi. Dacă aş fi aflat mai devreme reţeta... Chiar că merită un picior!

Născocise un joc: jocul amintirilor false-adevărate. Pe rând, şi el, şi Mama îşi povesteau viaţa pe care ar fi trăit-o împreună dacă nu s-ar fi despărţit. Pentru a continua, era nevoie ca acela ce vorbea să obţină încuviinţarea printr-un „Adevărat”, altfel cel ce asculta ducea el povestea mai departe. Cum puteau face asta, din moment ce amândoi improvizau o existenţă imaginară? Posibilul devenea adevăr, imposibilul fals. Astfel, când Mama pretindea că, în mai multe rânduri, Barak lipsise, plecat fiind la vânătoare, câte-o jumătate de lună, acesta obiecta: „Fals! N-am suportat niciodată să lipsesc fie şi o singură noapte de lângă tine.” Apoi, când Barak se referea la cei zece copii ai lor, Mama îi explica fără ascunzişuri că născuse cincisprezece bebeluşi şi că, ţinând cont de robusteţea părinţilor şi de entuziasmul cu care i-ar fi conceput, supravieţuiseră cu toţii! În schimb, fiecare, îmbătat de poveste, îl lăsa pe celălalt să evoce seri de vară, călătorii cu piroga, petreceri scânteietoare, dimineţi

---

eliberaţi de prejudecăţi au vorbit despre „pornografie”, termen care mi se pare nefericit pentru a defini un obiect erotic atât de sănătos.

voluptuoase în care ar fi rămas în culcuş pentru a păstra căldura iubirii lor.

Îi ascultam înduioşat pe acei adulți care recuperau timpul printr-un joc şi se dedau unei pasiuni de care Pannoam îi lipsise. La sfârşit, Barak conchidea mereu:

— Chiar că merita un picior!

Într-o zi, am arătat spre cârpele cu care Mama îl bandaja minuțios, după ce îl spălase:

— Acum serios, Barak, de ce-ai făcut asta?

— Ce?

— Să te ologeşti.

— Vrei o lămurire frumoasă, ori una urâtă?

— Cum aşa?

— Cea frumoasă: curăț locul pentru tine; nu doar că ucid un conducător nevolnic, care se agață de putere, dar îmi mai şi scap nepotul drag de un tată rău şi epuizat. Cea urâtă: mă răzbun! Voi dărâma cu bucurie animalul de pradă care şi-a însuşit-o pe Elena şi m-a obligat să trăiesc ca un Vânător.

A izbucnit în râs.

— Nu alege între cele două, fiindcă se completează.

Mama vibra de o emoție constantă; întoarcerea lui Barak o făcea pe cât de fericită, pe atât de nefericită: dacă în sfârşit putea profita de el, înțelegea totodată proporțiile a ceea ce pierduse. Deseori, când plecam de acasă şi coboram către târg, vărsa lacrimi, lacrimi amestecate, unele de bucurie, altele de durere.

— Mamă, nu ai fost niciodată atât de frumoasă! am exclamat într-o zi.

— Taci, mi-a răspuns. Pannoam m-a desfigurat.

— Nici vorbă, îți jur că...

— Sufletul îmi e hidos. Fără vina lui! Toată viața am încercat să-l iubesc pe Pannoam şi credeam că am reuşit. Îl admiram, mi se părea puternic, inteligent, credincios, subtil,

plin de forță. Convinsă de asta, i-am născut copii. Iar tatăl tău a făcut în aşa fel încât să distrugă dragostea pe care o clădisem cu atâta răbdare. Acum ştiu că s-a debarasat necinstit de logodnica dinaintea mea şi m-a furat de la fratele lui, pe care l-a silit să plece din sat. După care s-a însurat cu Noura, alungându-mă într-un ungher al trecutului şi, făcând asta, mi-a trădat fiul. Şi nu peste mult se va bate cu singurul bărbat pe care-l ador. Ştii ce e mai rău? Mă forțează să devin mai dezgustătoare decât el, mă constrânge să-l urăsc, mă sileşte să nutresc sentimente degradante: ură, dispreț, răzbunare. În clipa asta îmi doresc din toată inima să fie învins. Noam, poți să-ți închipui aşa ceva? Doresc moartea lui Pannoam! Meritam eu aşa ceva? Meritam să fiu inundată de atâtea orori? Tatăl tău m-a urâțit şi continuă să mă urâțească.

Anotimpul lua o întorsătură ciudată. Pe dos față de iarna anormal de aspră, primăvara atingea culmi de căldură. Abia de apucau mugurii să se transforme în flori şi în frunze, că soarele le epuiza, uscându-le. Nici o picătură de apă nu cădea din cer, pe când torentele, pâraiele, râurile curgeau în cantități mari, iar suprafața Lacului urca. Sigur, nivelul apei creştea în fiecare an, dar, de obicei, aştepta vara. De unde acele creşteri? Şi până unde avea să urce luciul Lacului?

Cea mai mare parte a locuitorilor întâmpina cu bucurie canicula, întrucât, stând la malul Lacului, nu ne lipseau nici apa de băut, nici cea pentru stropit culturile. Pe mine însă situația mă îngrijora... Nu puteam uita nici expediția în timpul căreia tata îmi dezvăluise că Lacul acoperea treptat pământul, nici visul lui Tibor despre creşterea mortală a apelor.

Se apropia vremea luptei.

Părăsit de familie, de prieteni, până şi de olarul Dandar, fratele lui de lapte pe care reuşise să-l facă să-i fie silă de el, tata se antrena zilnic cu sabia printre soldații care păzeau

satul. Deşi nu ne mai întâlneam, îl zăream uneori, în poiană, înverşunat, gâfâind, încordat, asudat, străduindu-se să dăltuiască un nou luptător în trupul lui ciuntit.

Barak, la rândul lui, se ridicase în picioare, obişnuindu-se cu proteza fabricată de Tibor, însă fără a se mai antrena pentru luptă.

Fiindcă într-o dimineaţă i-am reproşat-o, s-a indignat:

— Doar n-ai vrea să mă pregătesc pentru a-mi omorî fratele!

— Pe el asta nu-l deranjează.

— Fiecare cu armele lui. El cu turbarea, eu cu puterea.

După care a adăugat, îngrijorat:

— Mă rog, sper...

L-am surprins de mai multe ori cuprins de îndoieli. În Barak coabitau două feluri diferite de gândire: cel al bărbatului adevărat şi ce al unui biet sfrijit. În faţa sătenilor, a Mamei sau Nourei, se comporta ca un colos; în prezenţa fratelui lui mai mare, se făcea mic-micuţ. O străveche percepţie a propriului corp se interpunea între realitate şi propria persoană.

Măcar de nu ar fi întrevăzut tata fisura! îmi spuneam îngrozit. Altfel ar fi tras toate foloasele.

*

Soarele ne trăsnea.

Sudoarea ni se scurgea pe ţeste până ajungea la pleoape şi-nţepa ochii, ne îmbiba subsuorile, ni se prelingea pe şolduri şi pe coapse fără să facem vreo mişcare. Ne istovea până şi inhalarea aerului uscat, care ne ardea plămânii. Era o vreme excesivă, premoniţie a scenei care avea să se deruleze.

Luptătorii şi-au făcut apariţia şi s-au măsurat din creştet până-n tălpi. Ce efort îi costa mai mult, să înainteze, ori să rămână în picioare? În mersul lor percepeai că echilibrul li

se sprijinea pe înlănțuirea mişcărilor, dar era continuu la limita prăbuşirii; în momentele în care se opreau simțeai că li se aduna în ele întreaga energie. Cei doi eroi inspirau milă.

Sătenii şi sătencele se adunaseră pentru a fi de față la confruntarea care avea să le hotărască soarta. Mama şi Noura, umăr la umăr, fremătau în spatele meu, speriate.

Ce-ar mai fi fost de spus decât că aş fi dat orice pentru a împiedica duelul? Se luptau doi oameni la care țineam, sau la care ținusem, cei doi oameni care mă învățaseră cele mai multe lucruri, cei doi oameni care, fiecare în felul lui, îşi doriseră cu ardoare să fiu fericit. Şi care-aveau să împroaşte cu sânge.

Cel dintâi s-a repezit tata, cu sabia înainte. Barak a parat lovitura fără a i-o întoarce. Mă asigurase că lupta nu avea să dureze prea mult, într-atât îi displăcea să se dea-n spectacol sau să-l surmeneze inutil pe tata. Totuşi, mă anunțase că-l va lăsa pe Pannoam să atace de câteva ori pentru a nu-l umili – de obicei, Barak îşi zdrobea adversarul doar cu o singură lovitură de secure.

Aşa că îl vedeam cum îşi respecta promisiunea, lăsându-şi fratele mai mare să îşi înmulțească încercările.

Mult prea nervos, condus mai degrabă de furie decât de muşchi, Pannoam s-a răsturnat în clipa în care a ratat o fandare. În mod normal, o asemenea cădere se dovedea fatală. Nemişcat, de parcă nu ar fi observat nimic, Barak i-a lăsat timpul şi posibilitatea de a se pune la loc pe picioare.

Exasperat, tata ataca iar şi iar. Barak para, încercând să o facă frontal, pentru a evita să-l vadă din nou prăbuşindu-se.

Când tata a alunecat şi-a muşcat iarăşi din țărână, Barak a propus:

— O lăsăm aşa, Pannoam?

— Ce? N-am pierdut.

— Fiindcă te las să te ridici. Pentru a doua oară.

— Laşule! a strigat tata. Nu ştii să te baţi şi-ţi ascunzi nevolnicia dându-te inimă mare!

Barak nu a reacţionat la jignire. Pannoam a plusat, ridicându-se cu greutate şi abia controlându-şi membrele:

— Îţi faci iluzii cu puterea aia a ta, Barak! Încă de la început, lupta eu o conduc.

Barak nu a zis nimic, dar privirea lui întunecată şi încruntarea arătau că atitudinea fratelui îl irita. Se pregătea să pună capăt lăudăroşeniei.

Umflat în pene la gândul superiorităţii lui, Pannoam, într-o izbucnire de înflăcărare, s-a repezit la Barak. Sabia i-a rănit braţul musculos, o rană superficială, dar care a adus sângele în luptă.

Încântat, triumfător, Pannoam părea îmbătat de venin.

— Şi zi aşa: tot cel mai bun eşti, Barak?

Colosul a oftat, decis să-ncheie povestea.

Când a ridicat securea, în el era mai multă milă decât agresivitate. Când şi-a repezit tăişul armei spre Pannoam, gestul îi spunea: „Nu mă mai dezamăgi.” Când lama a spart oasele toracelui, privirea consternată îi ordona fratelui mai mare: „Nu mai fi Pannoam caraghiosul şi măcar murind redevino Pannoam cel glorios.”

Mama a urlat îngrozită. Noura şi-a întors privirea.

Tata zăcea pe pământul bătătorit. Sub el, o băltoacă maronie se întindea încet, amestecându-se cu ţărâna.

Mulţimea îl aclama pe Barak.

Acesta o privea nemulţumit. După părerea lui, tabloul nu avea de ce provoca bucurie. Nu şi-a manifestat însă dispreţul şi, cu un gest, a făcut linişte.

— Trec puterea pe care tocmai am cucerit-o nepotului meu, Noam. Iar el o va folosi cu dreaptă măsură.

Şi-a arătat spre mine.

Mulțimea ne-a aclamat. Strigătele, aplauzele, bătăile din picioare au răsunat până la Lac.

Şi privirea mea, şi a lui Barak trădau aceeaşi descumpănire. Cum, adică? Totul doar pentru asta? Totul doar pentru ăştia? Pentru scandalagiii ăştia? Deci suferințele, rănile noastre, moartea lui Pannoam pentru nişte neghiobi care zbierau în permanență fie de frică, fie de plăcere, dar care chiar se bucurau când zbierau?

M-am apropiat de tata, am îngenuncheat şi m-am aplecat spre el. Încă mai respira. I-am întors fața către mine. Când m-a zărit, o sclipire de bucurie i s-a aprins în ochi.

— Noam...

— Tată...

— Ți-am păstrat-o neatinsă...

După strâmbătura pe care încerca să o transforme în zâmbet, ştiam că îmi încredința un secret de care era mândru.

— Despre ce vorbeşti, tată?

Un nor i-a trecut peste chip. Ochii începeau să i se stingă, iar buzele i-au murmurat:

— Noura... neatinsă...

Şi viața l-a părăsit.

*

Cu Noura alături de mine, contemplam Lacul.

Privirea nu se împiedica de nimic pe suprafața apei, cu excepția unei bărci negre şi a unui cârd de rațe. Căldura zilei ucisese orice zgomot. Totul era nemişcat.

De la încheierea luptei, Noura încerca să mă facă să spun ceva, dar rămâneam ca mut. Ultimele cuvinte ale tatălui meu mă aruncaseră într-un abis. „Noura... neatinsă...” Părăsise această lume dezvăluindu-mi că o păstrase pe Noura pentru mine. Mulțumită lui scăpase ea de alți bărbați, de toți prădătorii, pentru a sosi pură în clipa nunții

noastre: acesta era ultimul lui dar pe pământ, un dar pentru fiul lui.

Gândul acesta mă îngrețoşa! Nu aş fi putut trece peste moartea lui Pannoam decât dacă-l detestam. Dacă se adeverea că fusese un tată bun, devotat, protector, riscam să mă prăbuşesc cu totul.

Cine să fi fost cu adevărat? Un monstru, sau un erou?

Temperatura cobora, devenind aproape plăcută. Cu picioarele în stuf, percepeam o nu ştiu ce prezență imensă în jurul meu. Lacul, deşi aparent nemişcat, clocotea de o energie latentă, clocotea de tot ce îl alimenta, torente, pâraie, râuri care, după ce se strecurau prin pădurea deasă, veneau să-i sporească undele.

Tibor a venit alergând spre noi, agitat.

— Barak a leşinat. Corpul îi e scuturat de spasme. Asudă.

M-am ridicat imediat.

— Cu neputință: abia de s-a ales cu o zgârietură.

Noura a sugerat o explicație:

— Suferă pentru că şi-a ucis fratele. A fost o emoție puternică. Şi sentimentul vinovăției? Nu există ființă mai sensibilă decât Barak.

Tibor îşi încleşta fălcile, şovăind.

— Mă tem că, mai degrabă...

— Ce?

— Nu, e prea cumplit ca să...

S-a închis în el copleşit, cu privirea-n pământ. Ştia adevărul, o simțeam, dar nu îndrăznea să ni-l mărturisească.

— Spune, Tibor! am strigat. Suntem în stare să aflăm.

Şi-a ridicat fruntea şi m-a privit adânc în ochi.

— Unde e sabia lui Pannoam?

— Am luat-o şi i-am dus-o acasă. O să-l îngrop mâine cu ea. Aşa, va odihni şi ea într-un mormânt de conducător.

— Vreau s-o văd.

Ne-am dus în grabă la locuința familiei. Tibor a trecut pe lângă cadavru fără a-l privi, a luat arma, apoi, cu o cârpă în mână, a privit-o cu atenție, a mirosit-o, i-a turnat ceva pe tăiş. Şi a exclamat:

— Întocmai cum mă gândeam: şi-a uns lama cu otravă!

— Poftim?!

— Pannoam ştia că urma să piardă. Dar s-a asigurat că şi fratele lui avea să piardă, făcându-l să nu-i supraviețuiască!

M-am sprijinit de un perete pentru a rezista şocului. Barak era pe moarte? Tata rămăsese ticălos până la capăt?

Primeam astfel răspunsul la întrebarea pe care o ridicau ultimele lui cuvinte, „Noura... neatinsă...”: era a doua otravă, cea destinată mie.

Noura şi Tibor s-au dus la mine acasă, unde Mama, cuprinsă de panică, veghea la căpătâiul lui Barak, care delira pradă febrei.

Descurajat, încovoiat, cu picioarele grele, m-am întors şi m-am aşezat pe malul Lacului.

Peste puțin timp urma să mă trezesc singur, fără cineva mai în vârstă, în fruntea satului. Asistam la sfârşitul unei lumi.

Şi nici nu îmi dădeam seama câtă dreptate aveam...

Amurgul se apropia blând şi în culorile ambrei. Lumina lui de miere făcea orizontul arămiu, în timp ce, de partea cealaltă, atmosfera se înverzea, dezvăluind cele dintâi stele. Până şi păsările care ciripeau nu mai tulburau pacea acelei clipe. O pace coborâtă din adâncurile cerului se aşternea peste tot şi toate. Din clipă-n clipă, pădurea se întuneca, aducând mai aproape malurile unele de altele.

Ar fi trebuit să-mi imprim în memorie fiecare imagine, fiecare sunet, fiecare mireasmă. Lacul acela maiestuos, pe care-l veneram, la care ne rugam, căruia îi aduceam permanent ofrande, Lacul acela care ni se părea a fi zeul zeilor, puterea supremă, izvorul şi țelul universului nostru,

dispărea. Nu-i mai rămăseseră decât puţine zile de clipocit sub focul soarelui.

Îl vedeam pentru ultima oară.

Foarte repede, la fel ca tot ce îl înconjura, urma să fie înghiţit.

Oameni, animale, vegetale aveau să piară în suferinţe infernale. Numai câţiva indivizi aveau să scape...

Şi nu neapărat cei mai buni.

Gândindu-mă la Pannoam, la Barak, credeam că era sfârşitul *unei* lumi. Habar nu aveam că aveam de-a face cu sfârşitul lumii...

PARTEA A DOUA
POTOPUL

Prolog

— Să mâncăm împreună. Fac cinste.

Noam dă înapoi în faţa cvadragenarului sclivisit şi surâzător cu care stă de vorbă.

Să lege cu acesta o prietenie? La ce bun...

Simpatia care înmugureşte în el de câte ori întâlneşte o fiinţă omenească primeşte de fiecare dată un avertisment care îl face să redevină raţional: „Nu te ataşa prea tare, îl vei face să sufere, după care vei suferi şi tu.” Lui Noam sinceritatea îi este interzisă. Nu poate spune cine e de fapt şi nici să-şi depene amintirile, ba încă mai puţin să îşi dezvăluie esenţa: interlocutorul i-ar respinge mărturisirile, bănuindu-l că e nebun sau crezându-l şi, după o vreme în care ar fi fascinat, trecând la invidie, revoltă, supărare. Invariabil, prietenia ar naufragia. Cât despre femei? Noam suspină. Dacă bărbaţii sunt o câmpie pe care-o brăzdează, femeile sunt o pădure în care se pierde. Nu a înţeles niciodată cum reacţionează femeile. Sau poate nu ştie cum reacţionează el în faţa femeilor...

— Să mergem la Triton. Îţi place peştele?

Atenţie, capcană: dacă răspunde afirmativ la întrebarea culinară înseamnă că acceptă invitaţia şi premisele unei relaţii.

— Perfect! zice.

Cel mai bun mijloc de a scăpa de o cerere care îţi încurcă planurile constă deseori în a fi de acord cu ea. Şiretlic, sau laşitate? Nu contează.

Cei doi părăsesc la barul din Mar Mikhael, unde îşi petrecuseră crepusculul, urcă în decapotabila sport stacojie şi străbat întreg Beirutul. Hassan demarează, mişcă volanul, schimbă vitezele, salută în trecere câte un prieten, întoarce, claxonează, mulţumeşte, totul cu abilitate şi promptitudine, cu umerii relaxaţi, cu gesturi ample, manifestând o dezinvoltură suverană. Iradiază un farmec jovial, alcătuit din relaxare şi siguranţă de sine machistă, specifice bărbaţilor din Orientul Mijlociu. Elocvenţa îi frizează afectarea, dar nu ajunge până acolo.

S-au întâlnit la cafenea cu două săptămâni mai înainte. De când şi-a început povestirea, în camera închiriată de la

văduva Ghubril, Noam nu are nevoie nici de singurătate, nici de ceremonial pentru a înnegri hârtia. Poate scrie oriunde. Pleacă din cameră fără a ieşi din carte, o poartă în el, ba încă şi mai şi, doar în ea se mişcă. Dacă la primele încercări se aşeza cu drag la birou, la fel cum pescarul se duce în largul mării, acum nu îşi mai caută povestea fiindcă aceasta vine ea să-l caute. Nici nu se trezeşte bine că pagina din acea zi îl cheamă: se apleacă asupra ei şi rândurile se succedă unele după altele.

În acea zi de luni, Hassan s-a proțăpit înaintea lui. Cu ochii-n caiet, Noam nu a văzut de la început burta cam mare, prinsă în blugii de culoare închisă, cureaua din piele scumpă, cămaşa imaculată care sclipea parcă, îmbrăcată cum era pe deasupra unui tricou.

— Eşti scriitor?

Noam şi-a ridicat privirea şi a descoperit chipul vesel, bronzat, vioi al lui Hassan.

— Nu.

— Totuşi ai scris toată ziua.

Noam a roşit de parcă ar fi fost surprins în cursul unui act intim. Concentrarea asupra trecutului îl împiedicase să se gândească la faptul că rămânea o persoană vizibilă în prezent.

— Nu sunt scriitor. Sunt...

Cum Hassan aştepta răspunsul, Noam a încercat la întâmplare:

— Istoric.

— Super! Pentru ce perioadă?

— Neolitic.

Noam presupunea că dialogul avea să se încheie acolo, întrucât observase de-a lungul mileniilor că preistoria nu interesa deloc oamenii, care, după cum noii îmbogățiți îşi ascund părinții săraci, se tem să le fie cercetate originile.

— Fantastic! a strigat Hassan aşezându-se. Simt nevoia unui document referitor la preistorie.

De atunci, Hassan şi Noam s-au întâlnit zilnic: după serviciu, libanezul venea la bistrou o oră pe care o dedica discuţiilor lor.

Hassan conducea *Happy Few*, o revistă la modă, cu paginile groase, lucioase, care oferea atât fotografii de lux, cât şi texte bilingve semnate de vedetele momentului, ansamblu asezonat cu publicitate pentru marile mărci internaţionale de cosmetice, ceasuri, îmbrăcăminte. Fără să ştie angajaţii publicaţiei, Hassan era interesat de mii de alte subiecte. Flexibilă, conversaţia aluneca de la politică la cinematografie, explorând moda, decoraţiunile, sportul, bucătăria, literatura. Totul îl interesa pe Hassan, însă superficial, or exact din această calitate a sa decurgea şi defectul. Dădea dovadă de o adevărată curiozitate enciclopedică, dar aprofundarea subiectelor îl plictisea. Ridicând uşurinţa la rang de valoare, ar fi considerat o prostie să se închidă într-un dialog monotematic. Dezaproba insistenţa, seriozitatea academică îi ofensa gustul pentru eleganţă, exhaustivitatea îl adormea. Cozeurul zglobiu îl informa în viteză pe Noam despre secolul în care aterizase, iar acesta nici nu ar fi putut visa la un ghid mai eficient.

De-a lungul şoselelor pline ochi – fie de automobile, când străzile se lărgesc, fie de pietoni şi de vânzători ambulanţi, când se strâmtează –, Hassan îi mulţumeşte lui Noam pentru textul despre regimul alimentar în neolitic.

— E o bombă!

În prima zi, pentru a da credibilitate afirmaţiei – „Sunt istoric” –, Noam, supus întrebărilor legate de era în care se considera specialist, recursese la propria memorie, nu la cunoştinţe acumulate prin biblioteci, explicându-i, sigur pe el, lui Hassan deprinderile şi obiceiurile acelor vremuri. Singurul său punct slab consta în disputele savanţilor. Cum

nu există nici o mărturie scrisă, ci doar obiecte mute, partea de interpretare a cercetătorilor se dovedeşte insondabilă, deschizând o cale largă cât un bulevard pentru ipoteze, imaginație, sclipire de spirit, polemică. Când Hassan l-a întrebat în care tabără se plasează, Noam s-a îngălbenit: îşi cunoştea bine epoca originară, dar nu ştia nimic despre ce se publicase în legătură cu aceasta. Ascultându-l pe Hassan, Noam a aflat că istoria preistoriei este un soi de istorie a unor diferite preistorii concepute de istorici.

În această după-amiază i-a înmânat patru foi plătite generos, destinate să scuture tineretul bogat al Libanului, incitându-l să îşi schimbe proastele obiceiuri alimentare prin revenirea la practicile neolitice.

— Propun un titlu: „Viitorul se află în trecut: mâncați paleo!” clamează Hassan.

Redactarea textului l-a şi captivat, l-a şi derutat pe Noam: Niciodată nu au fost pe pământ atâția obezi! Raritatea fabuloasă reprezentată de Malatantra, conducătoarea Vânătoreselor, planturoasa femelă cu rotunjimi gigantice în fața căreia saliva unchiul Barak, constituia de acum un fenomen obişnuit care nu mai inspiră nici respect, nici seducție. Dacă Malatantra domnea prin volum, Femeia-Pământ, Femeia-Natură, Femeia-Matrice, echivalentele ei contemporane sunt declasate, stigmatizate, batjocorite. De la splendid şi excepțional, trupul de proporții a devenit des întâlnit şi patologic. Bineînțeles, în text Noam nu şi-a permis nici o remarcă legată de grandoarea opulentelor, şi s-a abținut să amintească faptul că în majoritatea epocilor acele Venus durdulii, ale căror rotunjimi dovedeau înflorirea personală şi reuşita economică, erau foarte apreciate. S-a mulțumit doar să sublinieze, în perspectiva altor timpuri, inovațiile din ziua de azi.

Oare chiar orice schimbare generează progres? Descriind viața din neolitic, când nu se mergea decât pe jos, când se

vâna, se culegea, când fiecare îşi făurea armele şi uneltele, Noam şi-a dat seama că omul modern este un om aşezat, care trăieşte în interior, ca o plantă în ghiveci, şi nu se expune niciodată nici aerului liber şi nici la soare. Nu doar că nu se mai mişcă, dar nici nu se mai deplasează, ci se lasă transportat de maşini, trenuri, avioane. Şi mănâncă alimente cu totul diferite: în primul rând, pune sare – Noam şi familia lui ignorau existența sării şi nu îşi asezonau felurile de mâncare decât cu ierburi aromatice, picante sau cu mirodenii –, apoi pune zahăr – Noam nu folosea decât miere, substanță prețioasă, greu de obținut ținând cont de înălțimea la care se găseau stupii şi de agresivitatea albinelor; omul modern se foloseşte de unt şi de uleiuri, aceste materii grase necunoscute în vechime, apoi consumă cereale – grâu, ovăz, orez –, care şi-au făcut apariția grație agriculturii; în sfârşit, omul modern găteşte puțin – sau mai degrabă deloc –, cumpărându-şi alimente procesate, pâine, paste, biscuiți, mezeluri, mâncăruri gata preparate. Acestei orgii de avataruri, Noam îi opunea regimul neolitic: fructe, nuci, legume sălbatice, vânat, peşte. Oamenii ar rămâne astfel zvelți, întrucât carnea iepurilor, căprioarelor, mistreților, păsărilor conține foarte puțină grăsime, spre deosebire de carnea de vită, vițel, porc de crescătorie. Chiar dacă Pannoam, tatăl lui, avea cirezi de mufloni – viitoarele oi – şi de bouri – viitoarele vaci –, animalele acelea se hrăneau cu iarbă, nu cu cereale. Hipertensiunea, diabetul, ba chiar şi cancerul, bolile acestea nu înfloreau odinioară.

Pe Hassan l-a mirat un detaliu:

— Te distanțezi de medicii americani, care au lansat dieta paleolitică, fiindcă refuzi utilizarea ouălor şi a laptelui.

— Într-adevăr, cred că strămoşii noştri mâncau rareori ouă, şi asta numai primăvara, ceea ce presupunea să le fure din cuiburi, lucru pe care-l evitau din respect față de

natură. A trebuit să se aştepte domesticirea găinilor pentru ca ouăle să pătrundă în alimentația umană.

— Şi asta începând de când?

— Dificil de datat, răspunde Noam cu emfază, pentru a-şi ascunde ignoranța. Laptele, untul, brânza impuneau sedentarizarea completă. De altfel, strămoşilor noştri le-a luat mult timp pentru a le putea digera.

— Şi-atunci, a exclamat Hassan, cum îți explici că, deşi atât de sănătoşi, mureau la patruzeci de ani?

Duritatea întrebării l-a îndurerat pe Noam, care, pe loc, a văzut trecându-i prin fața ochilor chipurile dragi ale celor dispăruți, al Minei şi al lui Pannoam în primul rând.

— Era o perioadă sănătoasă, dar violentă. Nu aveai când să ajungi la o vârstă înaintată. Conflictele se rezolvau prin luptă. Oamenii vânau, se războiau. Gerul şi furtunile ucideau. Animalele periculoase făceau ravagii. Toți alergau, cădeau, se tăiau, îşi frângeau oasele, se răneau. Infecțiile nu aveau remedii. Puține boli puteau fi tratate, iar cunoştințele privitoare la igienă erau precare. Să aduci pe lume un copil, să vii pe lume erau lucruri care se soldau mai degrabă cu decese. În acel univers tânăr şi puternic nu era loc decât pentru tinerețe şi putere, nu pentru bătrâni...

— Amuzant, s-a mirat Hassan, vorbeşti ca o persoană care a trăit acele vremuri...

Noam a izbucnit în râs – era mai bine ca Hassan să se considere glumeț decât perspicace.

Automobilul frânează în fața unei clădiri înalte, cu scări şi balustrade de varii dimensiuni şi diferențe de adâncime în funcție de etaj. Țâşnind de sub un portal, un puşti se repede la portieră. Fără un cuvânt sau vreo privire, Hassan se ridică, lasă să cadă cheile în palma acestuia şi se îndreaptă către intrare. Pe un om normal l-ar fi pus pe gânduri încredințarea bolidului unui necunoscut şi i-ar fi zis vreo câteva pentru a se asigura că se creează o legătură clară, că

totul va funcționa cum trebuie, că respectivul va proceda cu toată atenția. Hassan însă ține să se comporte altfel decât cine ştie ce speriat: burghezul elegant dispreţuieşte vizibil inferiorul căruia îi lasă bunurile sale.

Intră împreună cu Noam într-o încăpere largă, îmbrăcată în broderii orientale cu motive ample, tradiționale ca rafinament, moderne ca simplitate. Fete în rochii din lamé se-nvârt printre mese, pe cât de tăcute pe-atât de grațioase. În rest, numai taburete orientale îmbrăcate în mătase, banchete în catifea, scaune cu intarsii, lustre de Murano, pahare de cristal, veselă tivită cu aur. Mai departe, o harpistă cu fizic de harpistă – blondă, diafană – cântă în apropierea terasei nocturne împodobite cu ulcioare lăcuite. Cei prezenți se uită lung la nou-veniți. Noam se simte jenat de modul rudimentar în care e îmbrăcat, fără să îşi dea seama că alura lui sclipitoare, zveltețea, frumusețea luminoasă a trăsăturilor alcătuiesc un paşaport mai important decât un costum la modă.

Luând loc, Hassan, care îşi face un titlu de glorie din a realiza mereu două lucruri în acelaşi timp, îşi urmăreşte telefonul.

— Of, of, of... vine şi vărul meu după noi!

— Cum aşa? Nu ții la el?

— Ba da, ba da! Ne tot vedem de la botez. Am fost crescuți împreună, la bunica. Doar că...

— Da?

— E survivalist.

— Ce e?

— Survivalist.

— Îmi pare rău, termenul nu exista în neolitic.

Hassan izbucneşte în râs observându-mi deruta.

— Uite-l!

Un lungan îşi face apariția la intrare, îl zăreşte pe Hassan şi o ia spre el. Corpul înalt şi slab, obosit de o asemenea

înălțime, înaintează adus de spate, cu ceafa ruptă de greutatea craniului. Cu spatele cocoşat, cu pieptul scobit, cu pântecul supt, crăcănat, scheletul neputincios în a-şi purta propriul volum merge lent, de parcă aerul ar opune rezistență ca apa; la fiecare pas, coapsele subțiri lasă impresia că ridică ghete de plumb. Platitudinea îneacă omul acesta căruia îi lipsesc şi culoarea, şi relieful: hainele, pielea, părul, sprâncenele, barba îi subliniază tenul stins, un fel de bej anemic; buzele, abia irigate de sânge, sunt nişte biete coji de ouă.

— E bolnav? îl întreabă Noam în şoaptă pe Hassan, în timp ce costelivul traversează încăperea.

— Nu, James duce întreaga lume pe umerii lui. Şi e grea!

James ajunge la masa lor, îi salută fără vlagă şi se prăbuşeşte pe un scaun. Monden, volubil, convingător, Hassan, stăpân pe situație, comandă aperitive şi feluri de mâncare cu un deget arătător semeț, care, asemenea unui magnet, ordonă mişcările chelnerițelor.

Hassan vorbeşte de unul singur. Nici un dialog nu se stabileşte între Hassan şi James. Primul se uită lung la al doilea, care bălteşte într-o indiferență morocănoasă. De ce-o fi venit? se-ntreabă Noam. Dacă tot se plictiseşte peste tot, ce interes are să se mişte?

Deodată, un detaliu schimbă atmosfera: Hassan începe să laude erudiția lui Noam în privința preistoriei. Chipul lui James se luminează şi tânărul priveşte cu atenție gazda pe care o disprețuia.

— Cunoaşteți bine tehnicile din preistorie?

— Da, aşa cred.

Având grijă să-l măgulească, Hassan îi face rezumatul articolului pe care i-l dăduse prietenul lui despre regimul alimentar în paleolitic. James ciuleşte urechile, prins de subiect, uitându-se lung la Noam. Încet-încet se însuflețeşte

şi din blazat, plictisit, flegmatic, se dovedeşte un pasionat febril. Imediat ce vărul lui îşi încheie expunerea, exclamă:

— Sunt însetat de ştiinţa străbunilor noştri care ştiau să supravieţuiască.

Noam zâmbeşte şi îl corectează:

— Mai degrabă ştiau să vieţuiască.

— Corect! răspunde James. Noi suntem cei care greşesc. Ar fi avut multe să ne înveţe.

Politicos, Noam ascunde faptul că e de părerea contrarie. El, care a parcurs mileniile asistând la progresele tehnice, biologice, medicale, nu idealizează cunoştinţele celor din vechime şi nu nutreşte vreo nostalgie.

James se apleacă spre el, pieptul lui alungit acoperind aproape jumătate din masă.

— Ne-aţi putea ajuta.

— La ce?

— Să ne pregătim.

— Pentru ce?

James se lasă înapoi, sprijinit de spătar, şi îi reproşează vărului lui:

— Nu i-ai spus?

— Nu am avut ocazia... mormăie Hassan.

James îl priveşte adânc în ochi pe Noam şi continuă apăsat:

— Fac parte din Orologiul Apocalipsei.

Noam dă din cap strângând buzele, cu fruntea gânditoare, cântărind importanţa dezvăluirii. Orologiul Apocalipsei... Scormoneşte prin amintirile vagi, mergând până în deceniul 1950, perioadă în care oamenii de ştiinţă propuseseră un orologiu conceptual care să anunţe pericolele pe care le genera omenirea. Simbolic, miezul nopţii marca dispariţia lumii şi, în fiecare an, evaluau cu cât se apropia minutarul de clipa fatidică. Calculul alerta popoarele asupra extinderii pericolelor. Pe vremea aceea,

explozia armelor nucleare şi Războiul Rece dintre Rusia şi Statele Unite îi înnebuniseră pe toți cu tot ce se afla despre bătălia finală.

— Cei de la Chicago? întreabă Noam, care îşi aminteşte de buletinele informative ale atomiştilor.

— Exact! confirmă Hassan fără a fi atent că Noam se folosea de informații ținând de secolul precedent, nu actualizate. James s-a raliat colegiului care estimează riscurile. Lucrează cu cei mai buni savanți şi... câte Premii Nobel au deja la activ? Cincisprezece?

— Optsprezece.

— Felicitări, murmură Noam.

James se apleacă spre el:

— Mai avem un minut şi douăzeci de secunde până la sfârşitul lumii.

O tăcere compactă se aşterne între cei trei convivi. Chelnerițele aşază pe masă platourile cu mezze, o bogăție de mici boluri cu *tabuleh*, bob, *fatoush*, humus, *baba ganoush*, sărmăluțe-n foi de viță, salată de cartofi cu mirodenii, din care urmau să ciugulească mesenii. După ce chelnerițele se îndepărtează, James adaugă:

— Nu am fost niciodată atât de aproape... Dezastrul va avea loc în optzeci de secunde.

James enumeră motivele de îngrijorare. Dacă, de-a lungul timpului, spaima au provocat-o fenomenele fizice – contactul cu un meteorit uriaş, erupții ale vulcanilor, propagarea unui virus mortal –, acum temerea vine din partea daunelor generate de oameni. Nu doar utilizarea atomului poate declanşa un cataclism prin intermediul unui al treilea război mondial, dar o manevră criminală ori accidentală poate duce la fel de bine la o pandemie pustiitoare sau la o prăbuşire informatică şi, prin efectul de domino, la falimentul structurilor bancare şi al sistemelor de securitate.

Ineluctabilă, incontrolabilă, suprapopularea generează foamete, în timp ce încălzirea globală duce la dezastru.

— Omenirea e menită cu certitudine distrugerii. Trăim un moment inedit, o clipă capitală a istoriei. Peste puțin, vom pătrunde în postistorie. Cel puțin unii dintre noi, cei care anticipează şi se pregătesc pentru asta... Ceilalți vor muri.

— Vă referiți la survivalişti? strecoară Noam.

James, îmbujorându-se, îşi pierde calmul:

— Câțiva prieteni şi cu mine ne amenajăm un refugiu. Stocăm acolo cele de folos pentru supraviețuire. Dar astea sunt planuri pe termen scurt. Mai bine ar fi să reînvățăm să ducem o viață de vânători-culegători, ca strămoşii, pentru a putea înfrunta existența postapocaliptică.

Hassan îndreaptă către Noam o privire ironică: vărul lui depăşeşte orice limită a extravaganței, lucru de care s-a hotărât să râdă mai degrabă decât să plângă.

Numai că, dintr-odată, surpriza îl înlemneşte pe Hassan, în momentul în care Noam declară:

— Mă pot alătura şi eu? În schimb, vă voi face cunoscute cunoştințele preistorice legate de foc, urmărire a vânatului, pescuit, țesături, olărit şi alimentație a vânătorului-culegător.

James îi întinde mâna:

— Bate palma, camarade!

*

O limuzină climatizată, condusă de un tânăr şofer sirian, îl duce pe Noam pe vârful muntelui Liban. A fost nevoie de o oră pentru a ieşi din Beirutul cu miros de cărbune ars, cu vacarmul, ambuteiajele şi asfaltul lui încins. De acum, fără alte obstacole în cale, automobilul goneşte pe şosea.

Noam admiră peisajul şi îşi aminteşte. A cunoscut acest ținut pe când era virgin, în goliciunea lui naturală, cu cascade nesecate, cu vegetație şi faună care aparțineau vieții

sălbatice. A văzut apoi imensele păduri de răşinoase, care constituiau bogăția Libanului, rărindu-se, transformate în lemn pentru mobilă. Acum, observă peste tot urmele activității oamenilor care au preschimbat un munte numai stânci sterpe în câmp fertil. În decursul veacurilor, libanezii au strâns bolovanii şi stâncile răspândite peste tot pentru a clădi ziduri de susținere care, la rândul lor, au făcut posibile terase unde humusul recuperat din văile săpate de râuri a fost netezit pentru a fi cultivabil. Bulgării de piatră încă mai îmbracă pantele, alcătuind etaje care urcă de la malul mării până acolo unde zăpezile sunt veşnice, chiar dacă în ziua de azi duzii, cu ale căror frunze erau crescuți viermi de mătase, cât şi viile s-au mai rărit, înlocuite de livezi de pomi fructiferi şi de măslini. Terasamentelor înguste din piatră, ridicate fără liant, le-au urmat platouri construite cu ajutorul buldozerelor, betonate, care pot suporta du-te-vino-ul maşinilor ori care adăpostesc sere legumicole. Printre satele seculare, a apărut un mare număr de reşedințe secundare care se învecinează ici şi colo cu cariere din care se extrag materialele de construcție. Agricultura şi proliferarea necontrolată a construcțiilor au umanizat natura care, aservită, raționalizată, reificată, s-a redus la itemi supuşi mişcărilor sacadate ale pieței.

Şoferul opreşte pentru a alimenta cu carburant. Noam coboară din automobil pentru a-şi mai dezmorți picioarele. Canicula îl copleşeşte pe loc, ca o mână care l-ar strânge de gât, şi îl obligă să respire cu precauție. În pofida lentilelor fumurii, clipeşte des uitându-se la cerul alb, devorat de soare. La câțiva metri de pompe, un gard cu textură deasă delimitează un teren pe care nişte indivizi se agită, stresați, strigând ordine de la distanță.

Noam se apropie şi zăreşte mai jos nişte bazine de beton cu o multitudine de țevi care intră şi ies din ele. Recunoaşte instalațiile piscicole cu apă dulce, alimentate de pârâul

alăturat, al cărui curs fusese deviat. Pe-aici nu mai domneşte linişte specifică unor astfel de locuri. Muncitorii, cu ajutorul unor mincioguri mari, scot din bazine păstrăvii pe care-i îngrămădesc pe jos. Aceştia nu mai mişcă. Noam constată că sunt toţi morţi, rămaşi în apă cu burţile-n sus. Înţelege repede ce se întâmplase, aruncând o privire către firul de apă: debitul foarte scăzut, nemaiputând înnoi permanent conţinutul bazinelor, făcuse ca temperatura apei să treacă de cea pe care o suportă păstrăvii, care, la peste douăzeci de grade, mor din lipsă de oxigen.

Ce urma să se întâmple cu miile de cadavre? Fără îndoială vor fi arse şi transformate în praf, servind astfel drept hrană pentru alţi păstrăvi... Noam simte o vagă silă, oftează şi urcă la loc în maşină.

În minte îi revine o scenă. În timpul unei veri minunate, el şi Barak pescuiau într-un râu repede, proaspăt, abundent. Departe de cursul curentului, într-o zonă adormită parcă, pe unde apa lenevea şi pe unde se-nvârteau nişte musculiţe, Barak a sărit în sus ridicând deasupra capului o ştiucă enormă, cu pântecul palid, cu spinarea gălbuie, care se zbătea cu o forţă de nestăpânit. Barak a omorât-o izbind-o de o stâncă. După ce a lăsat-o pe pământ, a contemplat tandru peştele cu botul ascuţit şi branhiile roşii.

— Îţi dai seama, Noam? E un peşte bătrân, unul puternic, un învingător care a triumfat asupra tuturor capcanelor, duşmanilor, pescarilor. Numai de mine a fost învins. Uită-te la dinţii lui! Nu i-a lăsat pe mâna adversarilor. Trebuie să ne arătăm demni de el.

— Ce vrei să zici?

— Trebuie gătit la înălţimea rangului lui, să găsim cele mai bune ierburi, să-l garnisim cu legume gustoase, să savurăm fiecare îmbucătură. Merită.

Barak dovedea o adevărată venerație pentru acel pește pe care tocmai îl ucisese și, ca omagiu adus prăzii, s-a străduit în seara aceea și în următoarele să atingă excelența gastronomică.

Motorul pornește din nou.

Asta s-a pierdut, își spune Noam. Când James, survivalistul, regretă competența neolitică dispărută, se înșală: s-a pierdut înțelepciunea care așeza omul în natură, ca fiind unul dintre elementele ei. Barak se considera mai voinic decât animalul învins, dar cu toate acestea nu superior lui și încă și mai puțin de o esență diferită. Respecta animalul pe care îl vâna. Fratern, nu doar că nu ar fi întemnițat ființe sălbatice în cuștile unei crescătorii, dar ar fi și refuzat să mănânce astfel de prizonieri, iepuri crescuți intensiv, pui care nu aleargă, somoni care nu au văzut algele, toate aceste animale denaturate. „Stăpân și proprietar al naturii”? Formularea lui Descartes definește omul modern, extirpat din natură, ca fiind acela care domină, constrânge, exploatează și da, o asemenea aroganță l-ar fi făcut pe Barak să râdă ca de o prostie peste măsură de mare.

Șoferul încearcă să înceapă o conversație. Noam se preface că acceptă, prin răspunsuri succinte.

De două zile tace Noam. Închis la el în cameră, evitându-l pe Hassan, a așteptat mașina pe care i-o promisese James. Se gândește prea mult, ideile i se rostogolesc prin minte. De câte sfârșituri ale lumii să fi scăpat? Oare chiar va sosi extincția cu adevărat, sau contemporanii cultivă pur și simplu spaima?

Sfârșitul lumii este o poveste fără sfârșit. De obicei, Noam își închide urechile în fața previziunilor catastrofiste, întreținând o surzenie care rezultă din propria-i experiență: în aceste două milenii a auzit de atâtea ori că aterizează neantul! Religiile monoteiste, sprijinindu-se pe Apocalipsa

lui Ioan, ultima carte din Noul Testament, au produs cu regularitate panică în rândul populațiilor. Catolicismul a fost cel dintâi care a făcut-o, cu tot dragul. Conform episcopului Martin de Tours, Anticristul, impostorul radical, pulveriza planeta pe la anul 400. Beatus de Liebana ne avertizează asupra unei a doua veniri a lui Christos şi a sfârşitului vremurilor pe 6 aprilie 793 – câtă precizie! Anul o mie a declanşat angoase, mai întâi pe cea a papei Silvestru II, care s-a repercutat asupra creştinătății. În Evul Mediu, Joachim de Floris, expert în nenorociri, a prevăzut aneantizarea pentru secolul al XIII-lea, apoi, fiindcă nimic nu s-a întâmplat – căci nimic nu e mai puțin ascultător decât calamitățile! –, discipolii lui au reluat-o de mai multe ori. Astrologii englezi au reflectat-o şi ei, provocând evacuarea Londrei – douăzeci de mii de locuitori – pe 1 februarie 1524, întrucât o creştere a apelor Tamisei trebuia să dea drumul la Potop; în fața eşecului predicției, au amânat-o cu un secol. Protestanții au preluat ştafeta atât de bine, încât prorocirile terorizante au zguduit secolele al XVI-lea şi al XVII-lea, de la Thomas Müntzer la Martin Luther, trecând prin Michael Stifel, Jan Matthijs, Miguel Servet. Epidemia a molipsit anglicanii, a trecut Atlanticul şi a prosperat în Statele Unite. Noam nu uită nici contribuția musulmanilor, cu Sabbatai Zevi, şi nici, în secolul al XX-lea, pe Martorii lui Iehova, care programează şi reprogramează fără sfârşit Armaghedonul.

Or, o trăsătură anume a transformat vetustul scepticism care profetiza violența: exterminarea naturii este opera oamenilor, nu a Atotputernicului, care i-ar pedepsi astfel pe aceştia. De acum, Dumnezeu este exclus din Apocalipsă. Omul este îndeajuns. Se descurcă el singur.

Prin geniul său, omenirea şi-a periclitat dramatic destinul: proliferarea armelor nucleare, domnia maşinilor care ajung să îşi suprime creatorul, epuizarea resurselor

energetice, poluarea care alterează clima, toate ameninţările sporesc. Factorii dezastrului se acumulează. După părerea lui Noam, exista mai multă raţionalitate în spaima resimţită de survivalistul James decât în cea a preoţilor, bigoţilor, sectanţilor pe care-i întâlnise în decursul veacurilor.

Limuzina frânează în faţa unui portal metalic cenuşiu, care, de aceeaşi înălţime cu zidurile, nu lasă să se vadă proprietatea. După examinarea minuţioasă a documentelor, un paznic îi percheziţionează pe cei doi, umblă în portbagaj, trece un detector de explozibil pe sub şasiu, comunică telefonic cu interiorul, declanşează deschiderea porţii şi autorizează intrarea.

Nu există drum asfaltat, ci doar un fel de cărare din pământ bătătorit pe care vehiculul o ia cu prudenţă. Strivind pietrişul, pneurile produc un zgomot ca de floricele de porumb sărind în cratiţă. Automobilul traversează o pădure de conifere, acoperită de mărăciniş, care se deschide pentru a înconjura mai apoi o clădire paralelipipedică, întinsă şi joasă, pe o suprafaţă de cincizeci de metri şi doar cu un singur nivel. Acoperişul e alcătuit din panouri solare.

James îl întâmpină la intrare.

— Bun venit în Arcă.

Îl felicită pe Noam pentru că şi-a luat o boccea cu lucrurile personale, apoi îl laudă când îi cere să îşi lase telefonul mobil la portar – utilizarea aparatului e interzisă – şi descoperă că Noam nu are aşa ceva. Sărăcia extremă în care trăieşte preistoricul îl fascinează pe James, fiu al unei familii bogate, dar şi colecţionar de invenţii electronice.

Trec la vizitarea adăpostului. La parter, încăperile evocă o banală reşedinţă de vacanţă, în care alternează încăperile comune şi dormitoarele monahale. În schimb, subsolul arată preocuparea pentru supravieţuire. Odată trecut de cele două uşi din oţel, se ajunge la provizii demne de un Ali-Baba. Conserve, cutii cu pateu, saci cu orez, recipiente cu

apă umplu etajerele de deasupra congelatoarelor în care se îngrămădesc bucăți de carne, peşte, legume, congelatoarele fiind legate la un grup electrogen în caz de întrerupere a curentului – fenomen obişnuit în Liban unde fiecare cetățean compensează insuficiența serviciului public printr-un abonament la un furnizor privat de energie. Într-un sector sunt adunate pături din poliester sau din lână, într-altul medicamente de primă necesitate şi măşti, de la cele din țesătură simplă, care împiedică să fie contaminați cei din preajmă, până la modele respiratorii voluminoase, cu filtru şi lentile care apără de gaz. Într-un dressing sunt stocate încălțăminte, în altul diferite combinezoane anti-inundație, anti-flăcări, anti-radiații.

— Dispunem de provizii pentru şase luni, îi explică James.

— Bravo.

— Şase luni nu înseamnă mare lucru. Iată de ce vrem să ni te alături. Cum să facem focul? Ce fructe, ierburi, ciuperci să culegem? Cum să punem capcane pentru vânat? Toate aceste cunoştințe ancestrale...

— Contați pe mine. Arme aveți?

— Nu. Învață-ne să vânăm şi să luptăm fără arme, sau să le fabricăm din ce găsim în natură.

După proviziile de zahăr şi sare, vizita continuă dezvăluind grămezile de săpun, pastă de dinți, periuțe, detergenți, dezinfectanți. Labirintul ajunge la o uşă blindată, pe care James o evită întorcându-se din drum.

— Şi aici? întreabă Noam, arătând către uşa groasă, placată.

— Nimic, instalația pentru încălzire... zice James, invitându-l să urce înapoi.

*

Weekendul a deschis Arca membrilor grupului survivalist, cărora li s-au mai adăugat câteva persoane interesate. Vreo douăzeci de stagiari trăiesc o experiență inedită: să reziste trei zile în pădure, fără a recurge la binefacerile modernității.

Marmoud, fost militar cu muşchi ieşind în evidență, conduce expediția secundat de Charly, fost polițist, de talie medie, uscat, curat, fără vreo caracteristică anume în afara gustului pentru trabucuri. Alături de Claude, Noam intervine pe post de consilier.

Participanții au profiluri şi vârste diferite: bancheri sau ingineri la treizeci de ani, pensionare militante ecologiste, cupluri între două vârste, care lucrează în învățământ.

Marmoud impune regulile: găsirea hranei în pădure unde se şi doarme şi unde se construiesc adăposturi sigure împotriva intemperiilor, deplasarea fără GPS ori busolă. Se simulează accidente, într-un joc de roluri: rănirea unui drumeț, atac din partea unor bandiți.

Puțin câte puțin, Noam înțelege în ce măsură anxietatea structurează programul. Numai umeri, bicepşi şi tricepşi, Marmoud şi Charly îi antrenează pe cei înscrişi în lupte corp la corp sau cu ciomege, explicându-le tehnicile camuflajului sub crengi, ştergerea urmelor pentru a nu putea fi adulmecate de câini, în sfârşit ajung la operațiuni de comando, la început defensive, apoi agresive.

Trei dintre participanți, care consideraseră activitățile un soi de recreere sportivă, se îngrijorează. Scărpinându-şi ceafa, Marmoud se apără:

— Dacă va interveni o dramă, unii vor fi organizați, alții nu. Înfometați, gata de orice, vor umbla încolo şi-ncoace prin țară, singuri sau în hoarde, jefuind. Nici polițiştii, nici militarii nu-i vor opri. Din punctul nostru de vedere, a supraviețui va însemna să înfruntăm anarhia, haosul,

violența. Şi, pentru asta, va trebui să ne pregătim. Lucid. Eficient.

În echipă, câțiva cârtesc. Cursul susținut de Claude, zoologul, de capturare, curățare şi coacere a insectelor linişteşte stagiarii, apoi, după festinul cu lăcuste prăjite, Noam cunoaşte un succes evident învățându-i tehnicile de aprindere a focului, arta selecționării plantelor, modul neolitic de preparare a adezivului din clei de mesteacăn – încălzirea scoarței şi mestecarea ei pentru a o menține moale, căci răcindu-se se solidifica; aceia care suferă de dureri de dinți observă, după exemplul strămoşilor, că asta le alină suferința.

Pe măsură ce orele trec, grupul se fărâmițează, pierzându-şi coerența. Oamenii aceştia fuseseră conduşi către formațiunea survivalistă de diferite motive. Tinerii orăşeni încearcă să refacă legătura cu arborii, pământul, râurile, dorindu-şi să uite de oraşul betonat. Cei mai cu dare de mână aspiră la vindecarea de răul contemporan al consumerismului, stagiul permițându-le să facă diferența între esențial şi superfluu, deci să scape de obiectual. Unii îşi doresc ceva autonomie: în această societate fragmentată, în care fiecare depinde de munca depusă de ceilalți, a ajunge din nou în stare să îți faci singur o cabană, focul, un arc, o lance aduce eliberarea. Unii caută să îşi pigmenteze cotidianul: Marie, o pensionară cu convingeri ecologiste, mărturiseşte că, după cele trei zile, când se va întoarce acasă, va aprecia altfel serviciile de bază precum apa care curge la robinet, aragazul care se aprinde, frigiderul care funcționează. „Voi locui în apartamentul miracolelor!” În realitate, cea mai mare parte dintre participanți devine mai înțeleaptă grație survivalismului, şi nu îl consideră un scop.

Noam identifică nucleul dur: Marmoud, Charly, James şi tânărul Hugo, douăzeci de ani, informatician. Aceştia prevăd că în universul de mâine, de după catastrofă, cu toate

consecințele ei politice, economice, sociale, financiare, structuri precum guvernul, poliția, armata, Internetul, resursele energetice se vor prăbuşi. Departe de a face pe cercetaşii, se antrenează cu convingerea că e tot mai apropiată clipa fatală.

În ultima după-amiază, când grupul se întoarce în Arcă, apar disensiuni între survivaliştii radicali şi Marie. Precizând cu umor că unicii duşmani reali pe care-i întâlnise rămâneau o escadră de țânțari, nişte tăuni lunetişti şi ambuscade de căpuşe, s-a arătat indignată de turnura militară pe care o luase stagiul.

— Nu vă înțeleg obsesia pentru luptă... În caz de nenorocire, nu mă transform în duşmanul altora, din contră, îi ajut.

— Nu poate fi ajutată toată lumea! a răspuns Marmoud strivindu-şi un țânțar pe frunte.

— Trebuie încercat.

— Idealisto! Utopico! Mai bine să salvezi douăzeci de persoane decât să crăpăm toți! Fără guvern, poliție, armată, vom fi aruncați într-un război în care fiecare se va bate cu fiecare.

— Nu crezi în solidaritatea dintre oameni?

— Nu!

— Vor supraviețui doar cei mai puternici, adaugă Charly.

— Nu mă regăsesc în ideile voastre, spune Marie. A fi ecologist înseamnă a vrea să salvezi oamenii, animalele, planeta.

— Eu nu sunt ecologist, tună Marmoud, sunt survivalist!

— Luptăm pentru supraviețuirea noastră, precizează Charly.

— Când Noe a construit arca pentru a scăpa de Potop, le reaminteşte Marie, şi-a dorit să protejeze toate ființele vii.

— Zău?! o tachinează Charly. Totuşi, nu şi-a luat decât familia lui. Tot aşa şi noi ne ocupăm de familia noastră, cea a survivaliştilor, chiar dacă nu e o înrudire de sânge.

— Şi-atunci, ceilalţi oameni devin duşmanii voştri?! exclamă Marie.

— Există aleşii, care se pregătesc, şi cei pierduţi, de care nu ne pasă. Nu voi admite ca aleşii să fie jefuiţi de pierduţi. Fiindcă pierduţii vor pierde. Iar aleşii vor câştiga.

Marie rămâne fără glas, Charly e preocupat de aprinderea unui trabuc, Marmoud se scarpină pe gât, unde unghiile îi lasă dungi roşii. Diplomat, James schimbă subiectul, sprijinit de Claude insectivorul.

Lumea îşi ia la revedere, se îmbrăţişează, se salută, pleacă fiecare acasă la el.

Când proprietatea se goleşte, Noam observă că James, neatent, îşi uitase pe o buturugă haina militară şi o ia pentru a i-o duce în vilă. În drum, pipăie un buzunar care conţine trusa grea de chei, cele care deschid beciurile. O ia, apoi, odată subtilizată, agaţă jacheta în cuierul din ghereta portarului.

În seara aceea, în Arcă nu rămân decât liderii, Marmoud, Charly, James, Hugo împreună cu care Noam ia cina. După trei zile de sport în aer liber, de aţipeli sub lumina stelelor, epuizarea motivează tărăgănarea discuţiilor din jurul mesei. Cu excepţia lui James, ceilalţi se exprimă scurt, se grăbesc să termine de mâncat, nu se uită niciodată la Noam.

Care simte că îi deranjează.

Încă de când porniseră le trezise suspiciunea, în pofida entuziasmului manifestat de James. Îi contrariase naţionalitatea: Noam se prezentase ca fiind grec. Să fi pretins că e libanez ar fi fost o prostie, fiindcă, imediat ce ar fi pronunţat un patronim, ar fi fost pe loc întrebat despre veri de ici, mătuşi de colo, fratele cel mare al tatălui, de la munte, într-atât pare că Libanul, în ciuda milioanelor sale

de locuitori, rămâne un conglomerat de familii care se frecventează cu toatele unele pe altele. Alegerea identității greceşti îi oferea lui Noam siguranță: dincolo de faptul că Grecia beneficiază de un capital de simpatie, el vorbeşte greceşte perfect, deşi trebuie să aibă grijă să curețe frazele de arhaismele din vremea în care învățase limba, secolul lui Sofocle şi al lui Platon, care vorbeau dialectul din Attica, mult modificat în ziua de azi. Acum, când îi cunoaşte mai bine pe Marmoud, Charly, Hugo, constată că aceştia manifestă o neîncredere sistematică față de străin, de imigrant, de migrant.

Noam îi părăseşte repede, pretextând oboseala. Refugiat în camera lui, aşteaptă.

La unsprezece noaptea, casa adoarme. Prin perete, Noam ascultă sforăitul lui James.

Precaut, în linişte, coboară la subsol şi, cu ajutorul trusei de chei furate, se strecoară înăuntru. Prudent, încuie uşa după el, nu aprinde lumina, ci se foloseşte de lanternă. După ce parcurge sălile cu provizii, ajunge la uşa blindată în fața căreia James îl invitase să treacă mai departe.

Învârte cheia în broască.

Şi dă peste ceea ce prevedea: un arsenal. Pe trei mese erau expuse o mulțime de arme albe, ascuțite, perforante, contondente – pe prima: cosoare cu un tăiş sau două, iatagane, pumnale, săbii, spade, coase, topoare; pe a doua, lănci, sulițe de atac şi de apărare, cârlige, tridente, halebarde, arcuri, arbalete, sarbacane cu tot cu proviziile de săgeți, proiectile pentru arbalete, vârfuri ascuțite; pe a treia, măciuci, reteveie, barosuri, ciocane, buzdugane, praştii cu sacii lor plini cu bile de oțel. Lângă pereți, arme de foc: carabine, puşti de vânătoare, puşti de asalt, puşti-mitralieră, puşti cu lunetă. Mai departe, pe rafturi, arme de mână: pistoale şi revolvere. Pe jos, mitraliere şi, într-o

alveolă, în lăzi multicolore, muniția aferentă. Intuiția lui Noam se confirmă: Arca nu este un adăpost, ci un buncăr.

Noam intră într-o altă încăpere, cea a explozibililor, unde zăreşte grenade şi mine şi, în acelaşi timp, aude o altercație şi zgomot de paşi.

Rapid, stinge lanterna şi se strecoară într-un colț.

Marmoud, Charly şi Hugo intră, în maiou şi pantaloni militari. Se aşază în jurul unui birou gol pe care pun un laptop. Hugo pare rezultatul reunirii a două bucăți incompatibile, un cap de copil blond înşurubat pe un trup de atlet spătos.

Ascuns în întunericul pulberăriei, Noam îşi ține respirația.

— La ora 23.30 precis, vom fi în legătură cu D.R., spune Hugo care reuşise conectarea.

Ceilalți oftează.

— E de rahat să nu fumezi, mormăie Charly.

— Idiotule! De mult ar fi trebuit să te laşi de fumat. Black-outului poate-ai să-i supraviețuieşti, cancerului de plămâni, nu.

— Ia nu mă mai sâcâi!

— Chestia e că am dreptate.

— Chestia e că mă sâcâi fiindcă ai dreptate!

Satisfăcut, Marmoud decide să tacă, râgâie, scuipă şi se-apucă să se scarpine-n fund. Cei doi, observă Noam, se comportă altfel în absența lui James, mai relaxați, mai vulgar.

Hugo îşi încheie manevrele la computer şi ia loc încântat.

— D.R. e online!

Inițialele iradiază un asemenea halou încât cei trei ticăloşi iau poziția de drepți, corectându-şi dintr-odată comportamentul.

Pe ecran apare o imagine pe care Noam nu o discerne, apoi se aude o voce deformată printr-un filtru:

— Bună ziua, Beirut. Unde sunteți?

— Am ajuns la şase luni de autonomie, D.R., răspunde Charly.

— Şi la nivelul tehnicilor de supraviețuire?

— Aproape bine.

— Poftim?

Marmoud intervine, se proțăpeşte în fața camerei şi spune apăsat, fulgerându-l din priviri pe Charly:

— Totul e bine, D.R.!

Tăcerea pune stăpânire pe încăpere. Toți sunt îngrijorați. Vocea reia, monocordă, computerizată:

— Declanşăm operațiunea *Călăreții Apocalipsei*.

Un fior parcurge asistența.

— Când?

— Cât mai curând.

— Unde?

— Începem din Statele Unite. Celula Zacharie şi-a încheiat pregătirile. Se va împărți şi va ataca cinci centrale nucleare.

— Care?

— Deja ştiți prea mult. Apoi Europa, urmată de Rusia şi China. Voi cum stați cu barajul de la Shabrouh?

— Planul e pregătit, materialul adunat. Aşteptăm ordinul tău pentru a trimite grupul de comando care să provoace explozia.

— E vorba de câteva săptămâni. Să fiți gata.

Un şuierat punctează încheierea comunicației.

Tremurând de emoție, cei trei războinici urlă de bucurie, dansează, exultă, bat din palme.

— Băieți, ziua cea mare se apropie!

— Şi-o să sară totu-n aer.

— O nouă eră va putea începe!

— Hugo, caută nişte bere!

Noam înţelege că oamenii aceştia acţionează pe la spatele lui James, naivul lor finanţator, dar, mai ales, că ambiţia lor depăşeşte survivalismul: cei trei militanţi nu se pregătesc pentru sfârşitul lumii, ci ei înşişi îl pregătesc.

1

Îl contemplam încă din zori...

Lacul este un gând care visează. Nici vorbă de drum ori de detalii. Nimic nu persistă, totul se evaporă. Pe cât de vast, pe-atât de imobil, îşi trăda respiraţia prin impalpabile irizări şi uşoare clipociri; se succedau mai degrabă vagi înfiorări decât înlănţuiri; logica se dilua în adâncurile taciturne. Oscilant, vălurit, palpitând, Lacul somnola fără a se ridica. Prin apele sale adormite se agitau fiinţe cărora nu li se zăreau decât uneori spinările ori înotătoarele, furişându-se mute. Ce să fi făcut pe-acolo? De ce nu se confruntau niciodată cu lumina zilei? Totul se înlănţuia, fremăta, se-nvârtejea, foşnea. Bizar şi familiar, Lacul îşi păstra secretele şi, deşi deschis, conţinea mult mai mult necunoscut decât cunoscut.

Meditam în faţa priveliştii, pătruns de reverie.

Cum să ţâşnească pericolul dintr-un loc atât de binefăcător?

Popoarele Lacului nu se temeau de el. Îi veneram suprafaţa lipsită de violenţă. Sigur, înghiţea înotătorul nepriceput, pe cel plecat prea temerar cu piroga, nerăbdătorul care-i sărea în unde în zilele de caniculă, vânătorul care se avânta pe suprafaţa alunecoasă fără a lua în seamă trosnetele ce prevesteau ruperea gheţii; dar, fără excepţie, vina era numai a oamenilor. Undele Lacului nu ne atacau. Chiar şi atunci când creşteau, o făceau puţin câte puţin. Fără agresivitate. Fără înşelătorii. Cu o maiestuoasă lentoare...

Altele erau apele care mă înspăimântau: apele cerului, de ale căror biciuiri, înverşunare şi abundenţă pătimeam; apele curgătoare, cele ale nimfelor care, în acel moment, se revărsau în torente, umflând pâraiele şi ieşind din matcă împinse de o mânie de neînţeles. În schimb, Lacul, în ciuda faptului că era în creştere, arbora eterna lui placiditate.

Tibor s-a aşezat lângă mine.

— Barak îşi revine.

M-a cuprins bucuria.

— I-ai pregătit un antidot?

— Nu, Barak l-a descoperit chiar el. Sănătatea lui mă uimeşte. Şi-a revenit după amputare şi iată că acum elimină otrava mortală.

— Ăsta-i Barak! am exclamat fericit.

— Asta-i Elena! mi-a răspuns. Nu se mulţumeşte doar să-l ajute să trăiască, îi aduce şi dorinţa pentru a trăi.

— Aşa e... am spus cu seriozitate.

Fericirea Elenei şi a lui Barak mă tulbura. Deşi iubeam fără margini cele două fiinţe, deşi le doream toată fericirea, tensiunea sexuală care-i ardea ca un foc mă descumpănea. Să nu mai văd în Mama o mamă, ci o femeie, îmi dădea peste cap toate reperele. Rotunjimile ei, cândva liniştitoare, anodine, domestice, se aureolaseră cu o dimensiune erotică. Greutatea pe care mi-o închipuiam datorată vârstei câştiga o consistenţă lascivă. Ieşită din zona ei de respectabilitate, Mama strălucea, provocatoare zeiţă a iubirii, aprinzând dorinţa în ochii lui Barak şi, prin reflex, şi în ochii ei. Cuplul lor iradia voluptate, carnea lor vibra de o continuă poftă de a fi una. În prezenţa lor, aveam senzaţia că deranjez, că le înfrânez pulsiunile, că le interzic privirile, mângâierile, săruturile fugare, presimţind că, imediat ce rămâneau singuri, se aruncau unul în braţele altuia. Handicapul lui Barak, convalescenţa lui, nimic nu oprea senzualitatea care-i lega şi de multe ori, nopţile, percepeam strigăte răguşite, în

care se amestecau ardoarea şi plăcerea, la fel de sonore şi ale ei, şi ale lui. Nobilei mele Mame i se năştea o figură până atunci de nebănuit, cea a amantei dezlănțuite, libere, imperioase, lipsită de complexe.

— Noam, mama ta e mai tânără decât tine.

De parcă mi-ar fi auzit gândurile, Tibor mi-a adresat această observație. Şi a continuat:

— Îndrăzneşte ceea ce tu nu îndrăzneşti.

— Nu-nțeleg, am bolborosit pentru a bloca dialogul.

— Mama ta are curajul propriilor sentimente. Tu nu.

M-am întors spre el. M-a îmboldit:

— Cere-mi-o.

— Ce? am oftat.

— Mâna fetei mele.

Tulburat, am închis ochii. De la moartea lui Pannoam, îmi înmulțeam motivele de a amâna nunta. Faptul că organizasem înhumarea, mă ocupasem de unchiul meu, o consolasem pe Mama, că împărțeam dreptatea şi conduceam viața satului, totul justifica decizia de a nu mă însura cu Noura.

— Ai grijă, Noam, va începe să se supere.

— Deocamdată, m-a ajutat să-mi îndeplinesc sarcinile fără o vorbă ori o privire reprobatoare.

— Îți dovedeşte că e o bună soție de căpetenie. Totuşi, trebuie să îți devină nevastă.

Am lăsat fruntea-n pământ şi am mărturisit:

— E groaznic când te obişnuieşti doar să respecți... Multă vreme m-am străduit să o tratez ca fiindu-mi soacră.

— Eliberează bărbatul din tine.

Am încercat să eschivez:

— Mie... mi-e... mi-e cam frică.

— De cine?

— De ea.

— Nu! De tine ți-e frică. Frică să nu fii la înălțime, să nu dai ceea ce vrei să dai.

— Pe bună dreptate, nu?

— Spaima asta nu face decât să nască alte noi spaime. Înlocuieşte-o cu încredere. Ai încredere în dragostea şi dorința ta. Aveți nevoie unul de altul.

— Eşti un socru ciudat, Tibor...

— În primul rând sunt un tată ciudat.

Şi a zâmbit, tocmai el, de obicei un ursuz.

— De fapt, am moştenit o ciudățenie de fiică!

M-a prins de mână şi a strâns-o cu degetele lui uscate, colțuroase.

— Nu o face să îşi piardă răbdarea, nu ştie să aştepte şi ți-o va reproşa. Dacă întârzii, vei avea de-a face cu o femeie apucată de năbădăi.

— Sigur, o cunoşti tu bine...

— Nimeni nu o cunoaşte pe Noura!

Şi Tibor, dintr-odată volubil, mi-a povestit despre confuzia în care se găsea. Cum putea reuşi un bărbat singur să educe o tânără? Provocarea îl depăşise. Fiind văduv, Tibor nu avea cum duce la bun sfârşit sarcina aşa, şi fără soție, şi fără surorile lui, moarte toate în revărsarea de mâl. O contemplase pe Noura, misterioasa creatură în acelaşi timp încăpățânată şi expansivă, afectuoasă şi închisă în sine, pe care habar nu avea către ce o vor îndrepta propriile ei visuri. Ce să fi sperat de la viață? Ce planuri îşi făcea? Îi scăpa neîncetat, copil rece, copil cald, dar, mai ales, niciodată călduț, o zi mângâietoare, o zi arțăgoasă, vorbind puțin, vorbind mult, care izbucnea în hohote când îi căşuna, insensibilă la glumele obişnuite, leşinând de râs pentru cine ştie ce fleac de care numai ea îşi dădea seama. Pătrunsă de drame, de enigme, explodând în entuziasme, mişcată de sarcini pe care le ținea în taină, trecând de la delicatețe la aroganță, de la ingenuitate la cinism, refuza orice ordin şi

orice influență. Tibor tremura în fața celei care nu se temea de nimic şi de nimeni. Care nu recunoştea decât o singură călăuză: pe ea însăşi; un singur model: pe ea însăşi; ideile unei singure persoane: ale ei. Repede, Tibor constatase că Noura o lua cu o aceeaşi încredere pe căi opuse. În anumite momente, îşi înfrâna pornirile fără ca asta să fi ținut de slăbiciune, de timiditate, de politețe, ci fiindcă aşa i se părea adecvat, o strategie oportună. În altele, se arăta directă, dură, în dispreţul bunei-cuviinţe, fiindcă aşa-i veneau la gură cuvintele. Era Noura absolut convinsă ori şireată? Sinceră sau calculată? Sau amândouă... Firea ei de dimineața nu semăna cu firea ei de seara. Adormea-ntr-un fel şi se trezea-n cu totul alt fel.

— Nu există o singură Noura, ci o infinitate. O nevinovată. Un călău. O veselă. O nemulțumită. O ființă fragilă. O brută. Una dând dovadă de supremul rafinament. Alta de sălbăticie. Când m-am însurat, mi-am dorit să cresc mai multe fete. Zeii mi-au îndeplinit ruga şi mi-au dăruit o sută una. Cu toate acestea, nu eu am crescut-o, ci ea s-a făcut mare alături de mine.

— Exagerezi: te ascultă ca pe un tată ce-i eşti.

— Îmi conferă statutul de tată când îşi doreşte un tată, în alte clipe, mă preschimbă-n frate, în fiu, în tovarăş, în umbră resemnată. Rolul meu se rezumă deseori la acela de slugă preferată.

Pe când râdeam de verva lui neaşteptată, a reluat cu încăpățânare:

— Declară-ți dragostea! Sedu-o... Chiar dacă Noura rămâne imprevizibilă, un lucru rămâne şi el sigur: împreună cu ea poți mereu înfrunta tot ce e mai rău.

— Mulțumesc, Tibor. Îți promit să intervin. Şi mi-o promit şi mie... Acum, hai să vorbim despre visele tale premonitorii.

Tibor a pălit.

— Şi-n noaptea asta am mai avut o viziune. Înspăimântătoare! Din lumea noastră nu mai rămânea nimic.

— Ce mă sfătuieşti? Să ne mutăm casele-n copaci?

— Nici copacii nu vor fi ocoliți. Totul va fi acoperit de ape.

— Şi-atunci?

Şi-a apăsat tâmplele.

— Apa nu poate fi evitată decât pe apă.

— Ce vrei să spui? Să construim case plutitoare?

Derutat, s-a uitat lung la mine, căzând pe gânduri.

— Excelentă idee! Cred că ai găsit soluția.

S-a ridicat şi şi-a întins brațul către zare:

— La zece zile de mers de aici, un clan face pirogi. Cele mai bune. Mi s-a vorbit despre asta. Satul se cheamă Poarta Zeilor.

— Poarta Zeilor?

— Se pare că zeii se preumblă prin fața lor. Mai multe n-am aflat... În orice caz, lucrează de minune-n lemn şi au pus la punct tehnici de dăltuire şi îmbinare a bucăților între ele şi de etanşare care le permit construirea de bărci şi creşterea suprafeței acestora. Du-te să le vezi.

S-a oprit dintr-odată, îngrijorat.

— Iartă-mă, Noam! M-am apucat să dau ordine. Scuză-mă, doar tu eşti conducătorul, nu eu.

— Tibor, eşti sfătuitorul meu. Şi te admir. Nimeni nu a adus atâtea lucruri bune comunităţii noastre.[18]

L-am salutat şi am urcat până la piaţa plină ochi de lume. La acel început de domnie, mă arătam mult şi peste tot. Prezenţa mea consfinţea preluarea puterii, sătenii îmi comunicau grijile lor, iar cei care ne vizitau se întorceau acasă descriindu-l pe tânărul conducător.

---

[18] Poate vă veţi mira că m-am oprit la spusele unui vindecător pentru a defini politica satului. Pentru a înţelege, trebuie să ne amintim că ploaia şi azurul veneau de la zei; starea vremii aducea direct cuvântul zeilor. Aşa au considerat oamenii timp de milenii, fie că practicau animismul, politeismul sau monoteismul. Nu de fizică ţinea meteorologia, ci de teologie. Aversele, soarele, vânturile, tunetele, fulgerele, uraganele aparţineau teatrului divin. Cerul oferea o scenă pe care Dumnezeu, zeii sau spiritele îşi rezolvau conflictele cu oamenii, pedepsind ici, recompensând colo. De pildă, nu mi-ar fi dat prin cap că furtunile de pe Lac ar fi putut veni din altă parte: în lumea mea închisă, altceva dincolo de locurile noastre nu exista, nu aveam nici o noţiune despre planetă ori univers. Nu aş fi bănuit niciodată nici că presiunea şi condensarea generau prezenţa norilor, a densităţii şi izbucnirilor lor. A trebuit să fie aşteptat filozoful Aristotel, în secolul al IV-lea înainte de Christos, pentru a se începe explicarea elementelor climatice ca fiind ceva natural, nu supranatural. În *Meteorii*, Aristotel lămurea fenomenele atmosferice prin acţiunea soarelui, care provoca degajarea de vapori. Cu toate acestea, Aristotel nu a câştigat cu totul partida şi, până în secolul al XVIII-lea, observaţia ştiinţifică s-a amestecat cu frica de Dumnezeu, regizorul spectacolului, sau chiar de Diavol, cel ce persecuta oamenii. Furtunile, taifunurile, caniculele, secetele continuau să fie dramatizate, ghiftuite de tot soiul de sensuri. Avertismentele lui Tibor, singurul dintre noi care vedea şi auzea cel mai bine zeii, nimfele, spiritele, aveau deci o indiscutabilă legitimitate pentru mine. Iată de ce îmi ghidam tot ce făceam după el.

După ce a rezolvat câteva trocuri, Noura a venit lângă mine în timp ce discutam cu câțiva negustori importanți, ca orice soție care umblă alături de soțul ei. Purtările îi erau desăvârşite.

Din când în când totuşi, un surâs fugar îi întindea buzele plictisite; succesiunea de interlocutori ce ne altera intimitatea îi încrețea fruntea. La fel ca ea, şi eu mă simțeam tot mai agitat. Ceva se consuma în noi. În acel ritm, deşi ne bucuram de o complicitate prietenească, frustrarea ar fi sfârşit prin a ne irita şi a ne pune-n conflict.

Între doi inşi care ne călcau pe nervi, i-am şoptit la ureche:

— Pot să-ți fac o vizită diseară?

A fremătat şi s-a-ntors grăbită spre mine.

— Bineînțeles.

Sătui până peste cap de cel care ne tot sâcâia, a adăugat:

— Tata nu va fi acasă. Trebuie să adune nişte ierburi care nu se culeg decât la lumina lunii.

Minciuna m-a distrat: îmi confirma cât de mult ținea la mine, constatare pe care o coroboram cu cele spuse de dimineață de Tibor: îşi manipula tatăl cum avea ea chef. Când a plecat, am ghicit că avea să-l facă să plece în noaptea aceea de acasă, lucru de care vindecătorul avea să se lase convins...

Ziua a trecut foarte repede şi totodată foarte încet. Pe de o parte, eram grăbit să se încheie, pe de alta, mă temeam atât de tare de acea seară încât mă dedicasem unor mii de fleacuri care priveau conducerea satului. Sfâşiat de gânduri, simțeam o linişte profundă – luasem decizia potrivită – şi, în acelaşi timp, eram pradă unei agitații înnebunitoare – cum aveam să mă comport?

Înainte de căderea nopții, am dispărut în partea de sus a satului, la pârâul unde mă spălam de obicei, şi m-am pregătit pentru întâlnire. Inima îmi bătea cu putere şi fiorii

îmi scuturau corpul. Nimeni nu mă intimida mai mult decât Noura.

Spălat, parfumat, pieptănat, îmbrăcat cu haine curate, am coborât, m-am dus acasă la ea şi am bătut la uşă.

Noura, superbă, cu pielea albă ca laptele, cu părul negru ca noaptea, îmbrăcată într-o rochie vaporoasă, aproape transparentă, nu s-a mişcat de pe covorul pe care era aşezată şi s-a uitat la mine fără să clipească.

— Tu erai?!

Era ceva bizar în exclamația ei. Ne petrecuserăm toată ziua împreună, îmi anunțasem vizita şi uite cu ce cuvinte mă primea.

— Eu!

Răspunsul meu suna ciudat, pe cât de stupid, pe-atât de inutil. Şi nu însemna nimic... sau mai degrabă da... reflecta dialogul subînțeles înscris în banalitățile pe care ni le spuneam, un schimb de cuvinte care s-ar fi putut reformula astfel: „– Deci tu eşti cel care mă iubeşte şi care a ajuns la mine? – Da, eu sunt acela şi vin să te iubesc!”

Noura a amuțit. Puteam pipăi tensiunea acelei tăceri. Încă şovăiam:

— Nu te deranjez?

— Nu mă deranjezi niciodată, a şoptit pe un ton care spunea contrariul.

Cum să fi eliberat din mine tandrețea, acea blândă prizonieră care dădea să sară afară?

Stând jos, cu picioarele strânse sub ea, s-a decis să se poarte de parcă nu m-ar fi văzut. Dintr-un impuls irezistibil, şi-a adunat părul, de parcă altceva mai important nu ar fi avut de făcut, dezvelindu-şi ceafa albă, pe cât de palidă, pe-atât de fragilă, ca o floare crescută la umbră. A căscat, deschizând gura roşie cu dinți sidefii şi şi-a înăbuşit un suspin.

Fremătam.

Nu se uita la mine, dar ochii-i vegheau sub pleoapele pe jumătate adormite şi sub franjurii genelor lungi, curbate-n sus.

Am făcut un pas spre ea.

S-a întors, m-a privit lung, fără să se clintească şi cu o neruşinare măgulitoare. Aştepta. Se supunea încă dinainte. Inerția ei chema inițiativa mea. Abordând o slăbiciune asumată, a schițat un surâs.

Renunțând la orice prevedere, am îngenuncheat şi i-am prins mâinile, impresionat până la lacrimi să le descopăr atât de subțiri, de calde, de catifelate, de binevoitoare. I-am sărutat încheieturile delicate de zece, de o sută de ori, arzând de dorința de a-i sugera că o adoram, că mă prosternam în fața ei, că nu doream altceva decât să fie fericită.

Fără să se ia după mine, mi-a ridicat bărbia, mi-a apropiat fața de a ei, ca pe a unui copil, şi mi-a întins obrazul mătăsos. Observând şiretlicul, am evitat obrazul şi mi-am îndreptat gura spre a ei. Buzele ni s-au lipit pe loc. Puternice. Fremătând. Noura a suspinat uşurată, apoi de plăcere. Limbile ni se explorau, ni se frecau, proaspete, înflăcărate, vesele, însetate una de alta.

Noura s-a întins pe spate, strângându-mă la piept. Mă temeam să nu o strivesc, totuşi mă ținea aşa, cu tenacitate. Ochii ei îi implorau pe ai mei. Langoarea ei era încărcată de nerăbdare. Voia să-i dăruiesc bucuria totală.

Am pătruns-o.

A devenit limpede: sexul meu fusese inventat pentru a intra într-al ei. Gângurea de stupefacție, de mulțumire, de lăcomie. Privirile nu ni se mai dezlipeau unele de altele. Şi clipă de clipă îşi adresau întrebări: „Îți place mişcarea asta? O simți?” Şi, din gât, ne răspundeau ah-uri, mieunaturi, suspine guturale, țipete.

Mi-am reținut orgasmul de mai multe ori.

Dintr-odată, Nora a încremenit, încordată, uitându-se la mine cu ochii măriți, cu corneea umedă, cu pupile întunecate. Mi s-a părut că, în irişii mei, căuta un altul, nu pe cel care se strecurase în ea, acest Noam atent, tandru şi viguros, ci un Noam de dincolo de gingăşie, un amant autoritar, cuceritor, învingător, care să o smulgă de sub tutela oricărui control.

Mi-am arcuit şoldurile şi am intrat aprig în ea.

Satisfăcută, Noura s-a destins din nou.

O izbeam, o pisam. Fiorii care îi parcurgeau trăsăturile îmi arătau că era pradă unei curiozități ascuțite față de ce i se întâmpla, față de ce urma să i se mai întâmple. Tresărea sub atacurile mele, lucidă şi abandonându-se. Urechile i se înroşiseră, gâtul i se împurpurase, pieptul îi era ca de marmură. Gâfâia.

Şi a țipat. Eu la fel. Ce pierdeam în blândețe, în rafinament, în voluptate, recuperam prin excitație. Ceva trecea dincolo de noi. Ardoarea mea nu-mi mai aparținea, mă pătrundea, mă supuneam ei, îi ascultam ordinele. Noura şi cu mine împărtăşeam un fel de demență.

Gemea cu degetele de la picioare crispate, cu pumnii strânşi, cu capul mişcându-se de la dreapta la stânga, de la stânga la dreapta. M-am oprit îngrijorat. A protestat vehement:

— Continuă!

Am perseverat. Mă lovea în piept, mă pălmuia, mă zgâria, aceste gesturi de refuz permițându-i contrariul, acceptarea totală a pătrunderii trupului meu într-al ei.

Tremura, urla şi am ajuns amândoi odată la orgasm.

Miracolul se realizase.

Am rămas sfărâmați.

Totul devenise simplu, în acelaşi timp intens şi banal. Nu mai aveam răbdare, nu ne mai făceam planuri: aveam, eram.

S-a ghemuit în brațele mele, plăpândă dintr-odată, ceea ce m-a umplut de duioşie. Ce fericire să ne trezim eliberați, fără frustrări, fără pălăvrăgeală inutilă, fără dorință şi fără regret, uniți, sudați, ostoiți, ascultând cum palpita viața în noi! Savuram prezentul hrăniți de propria noastră vigoare, de propria noastră tinerețe.

Când am sărit în sus pentru a-i turna apă să bea, Noura m-a privit lung, cu ochi tulburi şi blânzi. Privirea ei mă făcea să mă simt bărbat, formidabil, minunat.

Mă contempla şi asta mă transforma. Pentru prima oară-n viață mă întrebam dacă nu cumva eram frumos.

*

Piedicile sunt oare condiția fericirii?

Abia de gustasem extazul în brațele Nourei, că datoria m-a şi furat de lângă ea. Apele Lacului creşteau; pâraiele dădeau pe-afară; jilave, terenurile aruncau afară semințele în timp ce plantele care mai rămăseseră putrezeau. Mii de detalii îndreptățeau spaima lui Tibor.

La început mi-am întors privirea, prea orbit de Noura, care mă iniția în bucurii inedite: leneveala matinală în aşternut, înlănțuiți, tăcuți; îmbrățişarea neîncetată a acelui trup pe care nu şi-l mai ferea; faptul că o lăsam să mă pieptene câte-o după-amiază-ntreagă pentru a obține rezultate „micuțe”, „îngrozitoare” sau „caraghioase”. Să fi bănuit eu vreodată că adoram să fiu metamorfozat în jucărie de fetiță? Să fi bănuit că mă puteam topi tot când râdea de mine? Era imposibil să mă plictisesc cu Noura care întruchipa pe rând două, zece, douăzeci, treizeci de femei! De fapt, era femeia multiplicată la infinit, o zi supusă, o zi tiranică, o zi lascivă, o zi morocănoasă, o zi exaltată. În pat, reînnoia surprizele: suplă şi somnolentă, imperioasă şi încordată, rapidă şi febrilă, lentă şi lâncezind, seducătoare şi lubrică, provocatoare şi hotărâtă, ademenită şi pasivă,

oferindu-se şi nonşalantă, sclipitoare, şi intangibilă, întreprinzătoare şi vorace.

După cum ea întruchipa tot soiul de femei, şi eu personificam tot felul de bărbați: amantul, iubitul, prietenul, duşmanul, egoistul, binefăcătorul, desfrânatul, indiferentul, lubricul, persecutorul. Între trezitul şi culcatul soarelui, îmi doream s-o țin în brațe, să-i sucesc gâtul, să plâng, să râd, să fug, s-o arăt tuturor, s-o ascund, să mă sacrific.

Dar, vai, a fost totuşi nevoie să mă decid să mă retrag: trebuia să mă întâlnesc cu constructorii de pirogi. M-au escortat câțiva săteni căliți. Zece zile de mers la dus, câtva timp pentru stat acolo, zece zile la întors: urma să lipsesc o lună-ntreagă.

În dimineața plecării, Noura s-a îmbolnăvit. Palidă, cu migrene, cu ochii stinşi, cu pielea ofilită, mi-a întins mâna fără să iasă din culcuş. I-am sărutat palma fierbinte, obiect gracil a cărui inerție mi-a arătat că nu mai puteam să îl folosesc altfel.

— Aleargă, Noam. Fă tot ce e mai bine. O să-ncerc să-mi revin.

Acționa pe două planuri: în timp ce aproba şi încuraja conducătorul satului să întreprindă expediția, îşi denunța soțul vinovat de a-şi părăsi soția căzută la pat.

Când să trec pragul, am fost oprit de Mama, stacojie la față.

— Dacă accepți, nu mai eşti copilul meu!

Aşa, în picioare, cu picioarele desfăcute, îmi bara calea. Cu ochii holbați, cu gura strâmbă, cu tenul aprins, tremura de furie, ceea ce o făcea şi mai frumoasă.

— Cum adică? am întrebat-o.

— Deci o să-mi faci plăcerea de a-l trimite la plimbare.

— Despre cine vorbeşti?

— Despre Barak. Vrea să te însoțească.

Unchiul nu-mi propusese aşa ceva, cel puțin nu încă. Credea oare de cuviință să întărească grupul?

Mama vocifera:

— Opreşte-l! Altfel...

Agita un deget ca pentru a mă amenința cu nu ştiu ce pedeapsă şi a conchis, ridicând din sprânceană:

— Te-am prevenit!

M-am apropiat de ea pentru a o linişti. Închipuindu-şi că doream s-o duc cu vorba, s-a răstit la mine:

— Mers, călătorit, vânat, lupte: de astea nu mai e-n stare. Nu, nu e-n stare...

Mi-am oprit un zâmbet: dacă era să te iei după țipetele care-mi ajungeau noaptea la urechi, unchiul se purta ca un mare seducător. Luptam cu cheful de a-i răspunde Mamei că mai degrabă ea nu era în stare... să se lipsească de el.

A văzut că eram amuzat şi a schimbat imediat registrul, trecând în cel sentimental:

— Înțelege, Noam, îl aştept toată viața, se-ntoarce, îl îngrijesc şi uite c-o şterge cu prima ocazie, sărind într-un picior!

O voce a răsunat în spatele ei:

— Nu plec, Elena, doar îmi apăr nepotul.

Mama s-a încruntat auzind timbrul grav, puternic, cavernos al lui Barak. Vocea lui era îndeajuns pentru a o umple de emoție. Întorcându-se către colosul care ni se alătura, s-a străduit să-şi ducă mai departe arțagul:

— Noam ştie foarte bine să se apere!

— Şi eu ştiu foarte bine să-l apăr. Nu-i aşa, nepoate?

Cu figura luminoasă, cu ochii strălucind, vizibil în formă excelentă, Barak se echipase pentru misiune. Acoperit de tot felul de piei şi desagi, stătea drept, în egală măsură musculos şi grăbit să se urnească din loc, încât nici nu se observa că îi lipsea un picior, cel înlocuit cu o proteză din os de cerb.

Cu mâna lui uriaşă a prins-o de gât pe Elena, a tras-o tandru spre el şi, din vârful buzelor, i-a ciugulit umărul.

— Elena, sufletul meu, lasă-mă să-l iubesc pe Noam. Nu doar că îl admir, dar îl şi îndrăgesc de parc-ar fi al meu.

— Adică al nostru? a sugerat Elena, îndrăgostită.

S-au sărutat cu lăcomie, neputând să îşi înfrâneze elanurile-n public.

Elena şi Barak formulaseră ceea ce percepeam nebulos de ceva vreme: tot închipuindu-şi copilul pe care visaseră să îl aducă pe lume, ajunsesem eu copilul lor. Şi îşi şterseseră din minte paternitatea lui Pannoam.

Când îmbrățişarea li s-a încheiat, l-am aplaudat pe Barak:

— Unchiule, îți mulțumesc că mă escortezi.

Mama nu a mai protestat şi, deşi melancolică, s-a uitat la Barak cu o mină în care se citea reproşul.

— Deci nici vorbă să-ți influențez deciziile?

— Ba îmi influențezi acțiunile: mă voi grăbi să fiu din nou cu tine.

Mama a chicotit orgolioasă, dar ascunzându-şi bucuria sub un mormăit stins, după care s-a întors spre mine.

— Apără-l, Noam. Nu mai e el verde.

— Şmechero, ai fi preferat unul cu caş la gură? a întrebat-o mângâind-o pe spate.

Elena nu a mai zis nimic, însetată de mângâierile lui.

— Mamă, te rog să ai grijă de Noura. E bolnavă.

— Sigur, a exclamat.

— „Sigur" ce? Sigur că o să ai grijă de ea? Sau că e bolnavă?

Mama a rânjit.

— În această ordine: sigur că e bolnavă şi sigur că o să am grijă de ea. Iată diferența dintre o femeie tânără şi una coaptă, băiete: cea tânără se-mbolnăveşte, pe cea coaptă o

apucă năbădăile – se economiseşte... Mulţumită anilor, protestăm fără să ne jucăm cu sănătatea noastră.

*

Am luat-o pe malul Lacului.

Părerea de potecă pe care circulau negustorii, meşteşugarii sau crescătorii de animale care veneau la piaţă dispăruse ici şi colo, acoperită de ape. De mai multe ori am fost obligaţi să facem ocoluri, când Lacul îşi întinsese prea mult undele în câmpie; în schimb, zonele abrupte ori stâncoase suferiseră mai puţin din cauza creşterii apei.

Chiar şi la distanţă de maluri, pământul, jilav, umflat, lucios, îngreuna deplasarea: fie alunecam, fie ni se afundau picioarele până sub genunchi, fie ni se încărcau încălţările cu noroi până când nu le mai suportam greutatea şi nici umezeala.

Destul de apăsat, cu inima strânsă, cu gâtul uscat, nu simţeam nicidecum acea bucurie a călătorului, chemarea necunoscutului care înviorează, umple plămânii, răspândeşte o bună dispoziţie care şterge greutatea efortului; din contră, trăgeam după mine un corp indolent, abătut, lipsit de chef.

Barak m-a bătut pe umăr. Şi mina lui era lipsită de chef.

— Acum uite că ne sfâşie părăsirea satului.

— Mi se pare că m-a bătut cineva de m-a umplut peste tot de vânătăi.

— De-acum, acolo ne e viaţa, lângă ele.

Barak spunea vorbe pline de înţelepciune. Lumea ni se schimbase, dăruindu-ne un centru: Elena pentru el, Noura pentru mine, iar terna ei periferie ne deprima. Să ne îndepărtăm de centru însemna pedeapsa copleşitoare a exilului.

— Când iubeşti nu mai eşti liber, a oftat Barak. Ce e mai de preţ, dragostea, sau libertatea?

Şi-a regăsit zâmbetul, răspunzându-şi singur:

— Dragostea, o spun fără să şovăi! Eu, care m-am folosit, ba chiar am abuzat de libertate atâția ani şi ani, m-am săturat! Libertatea de a face orice-ți trece prin cap... dar de ce să faci orice? E un semn al eşecului libertatea, o maladie solitară, un handicap de rătăcit! Nu mai visez decât cum să alerg mai repede spre Elena, cum să o fac fericită, cum să mă bucur de prezența şi de bucuria ei.

— Cu fiecare zi care trece mi-e tot mai ciudă pe Pannoam. Furându-ni-le pe Elena şi pe Noura, fura totodată şi fericirea noastră. Cum de-am fost atât de prost să îngădui aşa ceva?

— Dar eu? a tunat Barak. Fratele meu nu era mai bun ca mine, doar m-a convins că aşa stau lucrurile de superioritatea lui. Am înghițit nemestecată ideea că mă depăşea, că avea mai multe merite decât mine.

— Şi eu la fel.

— Normal, fiul pune toate calitățile pe seama tatălui. Dar eu? Chiar şi după ce i-am descoperit înşelătoriile şi trădările, fățărnicia lui mi se părea o însuşire rară de care eu, un biet necioplit, nu mă bucuram. Tu ai reacționat la timp.

— Mulțumită ție...

— Şi Nourei. Doar a venit să te caute punându-şi viața-n pericol.

Gândindu-mă la acel episod, m-am cutremurat şi mi-am dorit să facem cale-ntoarsă pentru a o strânge la piept pe Noura. Unchiul mi-a înfrânat pornirea.

— Ce ne pregăteşte Lacul?

— Lui Tibor i-au fost trimise nişte vise. Lacul se umflă şi va da groaznic peste maluri.

— De ce?

— Tibor nu a primit decât imagini, zgomote, dar nici o explicație.

— Păcat! Dacă am fi aflat-o, am fi ştiut cum să ne purtăm în faţa Lacului.

— Tibor se îndoieşte de eficienţa ofrandelor şi rugilor, unchiule. De altfel, şi eu.

— Mmm...

Din reflex, Barak şi-a pipăit amuletele.

Expediţia s-a derulat fără piedici, în pofida greutăţii de a înainta pe solul nămolos. Puţin câte puţin, emoţia călătoriei a făcut uitate greutăţile, grijile, sentimentul de smulgere din locul care însemna acasă. De vreme ce fusesem de acord cu exilul provizoriu, savuram frumuseţile peisajului care se tot modifica. Uneori, Lacul se întindea până-n zare şi, pe lângă pâlcurile de rogoz, crea o graniţă mocirloasă; raţele, luând gramineele drept stuf, se tăvăleau în ele, scoteau sunete nazale, îşi luau zborul cu picioarele atârnând. Uneori Lacul lua cu asalt malurile stâncoase, iar căprioarele, care săreau de pe o piatră pe alta, păreau nişte santinele care îşi apără meterezele.

Seara, aprindeam un foc pentru a frige carnea şi a îndepărta animalele de pradă, după care adormeam la unison cu soarele.

A doua zi, după trecerea unui pârâu care ţâşnea printre copaci, Barak a încetinit ritmul.

— Piciorul? am murmurat îngrijorat.

M-a liniştit, negând din cap.

— Băiete, mergi mai departe fără mine.

— Ce?

Barak şi-a scărpinat coatele încurcat, mişcare care i-a umflat muşchii enormi – deseori mă miram că, dotat cu asemenea bicepşi, mai reuşea să îşi îndoaie braţele.

— Pârâul ăsta duce la Caverna Vânătoreselor. Mă duc pân-acolo.

Am făcut ochii mari. A precizat:

— Şi de-asta am venit cu tine.
Am urlat oripilat:
— Barak!
Colosul a dat înapoi, indignat de indignarea mea.
— Copil ce eşti, dar ce-ţi închipui?!
— Nu-mi închipui nimic: ştiu.
— Poftim?
— Ştiu că-n Caverna Vânătoreselor omul se duce să şi-o tragă.
Barak şi-a tras o palmă peste frunte, s-a abţinut să nu izbucnească-n hohote, apoi m-a măsurat din cap până-n picioare cu o privire care m-a înecat în dispreţ.
— Ce micuţ meschin! Băi dihor puturos, nu mă duc la Caverna Vânătoreselor ca să mi-o trag, ci ca să-mi iau adio!
— Să-ţi iei adio? am mormăit sceptic.
— Da, adio! Am petrecut pe-acolo clipe minunate, aşa că ţin să le mulţumesc Vânătoreselor.
— Mmm... Mai ales Malatantrei.
— Malatantrei în primul rând, evident.
Observându-mi mutra, Barak a tunat:
— Malatantra şi-o vinde ea nurii bărbaţilor, de acord, dar e o persoană sensibilă şi se va bucura să afle că sunt viu şi că mi-am regăsit dragostea din tinereţe.
— Barak, chiar eşti sigur că vei rezista puterii de seducţie a Malatantrei?
S-a uitat gânditor la nori.
— Nu.
Şi-a întors din nou ochii spre mine şi mi-a zâmbit, adăugând:
— Ţinând cont de riscuri, mi-am luat precauţiile mele.
— Ce, adică? Ţi-ai lăsat coaiele-n sat?
A izbucnit în râs.

— Excelentă idee! Le-ar plăcea nevestelor noastre... Închipuie-ți, nepoate: o oală pentru coaie pe care le-ar închide acolo când am fi plecați de-acasă.

Şi-a hohotit iar, scuturându-şi ciuful.

— Mi-am luat precauții față de Malatantra: nu-i duc nimic. Nici mistreț, nici căprioară, nici iepure. Nici măcar un şoricel. Are şi ea mândria ei şi va înțelege.

Am zâmbit şi eu.

— Iartă-mă, Barak. Scuză-mi neîncrederea.

— Câtă mârşăvie! S-ar zice că l-am auzit pe taică-tău.

Am încasat critica şi am făcut un semn grupului care, fiindcă o luase înainte, se mira că ne tot moşmondeam.

În momentul în care Barak s-a îndreptat către noua destinație, mi-a şoptit la ureche:

— Ai vreun mesaj de transmis?

— Eu? Nu.

— Nimănui?

— Nu...

Contrariat, s-a uitat lung la mine.

— Noam, încă o dată îmi aminteşti de taică-tău: uita tot ce-l deranja.

— Nu văd ce m-ar privi.

— Tita te-ar privi...

Numele m-a consternat şi ruşinea m-a strivit. Sălbatica şi superba Tita, Vânătoreasa nopților mele toride, îmi evadase din memorie. Brusc, amintirile au dat năvală ca un râu care îşi iese din matcă.

— Tita... am şoptit ca un ecou.

Sosirea Nourei în viața mea o eliminase pe Tita. În fața unchiului am înțeles că într-adevăr existase, că exista, că uitarea şi nepăsarea mea erau o insultă la adresa ei. De-atâtea luni o ignoram...

Barak îmi dovedea că eram fiul lui Pannoam scoţându-mi la iveală acest defect: te foloseşti de oameni şi apoi faci cumva să scapi de ei.

Am bolborosit:

— Spune-i... spune-i...

— Da?

— Că m-am întors în sat şi m-am însurat. Că am fost obligat.

— Să te însori? Exagerezi... Lasă-mă să improvizez la faţa locului.

— Am toată încrederea în tine, Barak. Nu cunosc brută mai delicată decât tine.

M-a strâns la piept. În clipa în care s-a îndepărtat, i-am strigat:

— Barak, cum facem? Te iau când mă-ntorc, peste douăzeci de zile?

A tresărit, îngrozit.

— Baţi câmpii! Fac un ocol pe la Cavernă şi vă ajung la Poarta Zeilor. Atenţie, e pericol! Dacă aş întârzia mai multe zile şi mai multe nopţi, aş fi în stare să vânez iar pentru Malatantra.

Şi s-a afundat în desişul codrului.

Pe măsură ce ne apropiam de Poarta Zeilor, zăream pirogile şi pe cei din ele. Aceştia pescuiau pe oglinda liniştită, pură şi deplină a cerului.

Păsările scoteau nişte ţipete ale căror ecouri ricoşau mai vălurite, mai fluide decât undele apei.

Trunchiurile scobite nu se mulţumeau să alunece pe lângă maluri, ci riscau până în mijlocul Lacului. Curajul lor mă copleşea. Până atunci nu văzusem decât ambarcaţiuni care se deplasau cu ajutorul unei prăjini pe care pescarul o afunda în apă şi de care trăgea ori în care împingea. Descopeream acum pagaiele, vâslele cu extremitatea plată

care nu se sprijineau decât de suprafața apei şi care permiteau accesul în zonele unde apa era adâncă. Inovația m-a amețit. Presimțeam că, grație acelui element de progres, un orizont nou se deschidea pentru călătorii[19].

În sfârşit, am observat satul, precedat de o multitudine de poiene create prin tăierea copacilor, unde locuitorii dăltuiau luntrile. Am văzut apoi grămezi de trunchiuri de conifere curățate şi, când un tăietor de lemne chel m-a întrebat ce căutăm, i-am explicat că, fiind şeful unui sat mare, aflat la zece zile de mers de acolo, eram interesat de meşteşugul lor.

Chelul m-a dus până la conducătorul lor, Vlaam, un bărbat de vreo treizeci de ani, un roşcat cu barba arămie, voinic, cu fruntea-ngustă, care ne-a primit în atelierul unde fasona brazii alături de fiii lui. Într-un miros fierbinte, acid, înțepător şi răşinos, unii scobeau lemnul cu ajutorul silexului, iar alții încheiau operațiunea prin aplicare de jăratic. Pe jos, țâncii se jucau tăvălindu-se prin talaşul gălbui[20].

---

[19] Până atunci, pirogile monoxile care alunecau de-a lungul malurilor nu erau utilizate decât pentru pescuit. Erau o modalitate confortabilă de a staționa în locurile cu mult peşte, evitând să te uzi şi păstrând în trunchiul scobit prada care se îngrămădea. Nimeni nu observase în pirogă un mijloc de deplasare. Nimănui nu-i venise ideea că vasele ofereau posibilitatea de a călători, de a explora. Încă şi mai puțin posibilitatea de a face comerț ori de a se război... Navigația nu exista.

[20] Epoca pietrei? Mai degrabă epoca lemnului! Consideram lemnul un prieten. Grație densității lui prietenoase, elasticității ori rigidității lui, îl utilizam peste tot. Milenii mai târziu, arheologii nu şi-au dat seama de asta fiindcă, neputându-se conserva, dispăruse organic din siturile cercetate. Apariția, în secolul al XIX-lea, a celor trei epoci – piatra, bronzul şi fierul – m-a amuzat teribil. Istoricul Christian Jürgensen Thomsen, punând în ordine colecțiile Muzeului din Copenhaga, a distins trei perioade succesive: a pietrei, a bronzului şi a fierului. Avea dreptate

După ce ne-am prezentat, i-am explicat scopul venirii mele acolo:

— Vrem să facem case plutitoare.

Vlaam s-a uitat la mine, fără a-i veni să creadă.

— Case plutitoare? N-am auzit de-aşa ceva... Şi de ce?

— În cazul în care ar creşte apele Lacului.

— Construiţi-vă casele mai sus, pe mal.

— Şi dacă Lacul creşte şi mai mult?

Răspunsul meu, absolut logic, l-a tulburat. Şi-a şters broboanele de sudoare de pe tâmple, a scrutat malul şi şi-a întors din nou ochii spre mine.

— De ce ne-ar ataca Lacul?

— Nimeni nu ghiceşte ce doreşte Lacul.

— Aşa e...

— În clipa asta se-ntinde, am conchis, abţinându-mă să-i povestesc despre visurile lui Tibor, după cum şi-ar fi dorit.

Vlaam s-a întors spre fiii lui.

— Case plutitoare! Ştiţi să construiţi aşa ceva?

Aceştia au izbucnit în râs.

Imperturbabil, am insistat:

— În jurul Lacului se spune că vă folosiţi de cele mai bune tehnici. Aşa că, dacă va reuşi cineva să ridice prima casă plutitoare, atunci voi veţi fi aceia.

Lui Vlaam complimentul i-a făcut plăcere. Bănuiam, după felul lor de a fi, după accent, după frazele elementare, că acei meşteşugari dintr-o bucată nu dezvoltaseră decât o singură competenţă, tâmplăria, care era şi obiectul mândriei lor.

Vlaam s-a învârtit printre fiii lui, repetând gânditor:

---

să stabilească această cronologie întrucât, imediat ce a fost inventat bronzul, piatra nu a mai fost folosită pentru unelte şi nici bronzul, odată descoperit fierul. Un material l-a alungat pe celălalt, dar mi-aş fi dorit să-i suflu că lemnul a rămas o constantă.

— O casă plutitoare...
— O plută cu pereți! a exclamat băiatul cel mare.
— Sigur, baza e o plută. Doar că dacă mai adaugi trunchiuri, își pierde stabilitatea. Trebuie nişte plutitoare.
— Burdufuri? a strigat cel dinainte.
— Amfore? a sugerat un al doilea.
Vlaam a aprobat din cap. Şi a continuat să reflecteze:
— Un parapet trebuie să oprească valurile când vasul se clatină.
— Nişte scânduri?
— Ar îngreuna vasul.
— O palisadă?
— Mai degrabă nişte margini prinse, a recomandat Vlaam. Uşoare.
Observând cum țâşneau ideile, am constatat că acel clan nu își dezmințea reputația.
— Vlaam, te felicit, deja rezolvi greutățile. Deci treaba e ca şi făcută?
Vlaam era gata să bată palma pe care i-o întinsesem, când s-a răzgândit. S-a aşezat, a băut apă, şi-a şters gura şi barba şi a întrebat:
— Ce propui?
— Satul nostru are cea mai mare piață a Lacului. O să schimb produsele tale pe alimente, animale, cereale, piele, țesături, olărie.
Ochii lui Vlaam s-au aprins, interesați, apoi au devenit iarăşi opaci.
— Dacă satul tău se află la zece zile de mers de noi, cum procedăm?
— Îți aduc săptămânal ce ți se cuvine. În avans.
— Nu m-ai înțeles, Noam: cum îți recuperezi casele plutitoare?
Am rămas cu gura căscată. La asta nu mă gândisem.
— Nu mi le-aduci tu?

— Nu!
— Îmi trimit eu oamenii.
— Glumeşti! Ce nu pot face eu, oamenii tăi n-or să poată nici atât. Cântăresc prea mult pentru a fi transportate. Închipuie-ţi numai câte trunchiuri...
— A, da...
— Nici pe apă nu vor putea călători. Fie şi încet.
— De ce?
— E imposibil să le dai formă de pirogă, ca să taie valurile. Oricum, pagaiele nu au atâta putere. Şi casele vor pluti în derivă...
Am reacţionat pe loc, hotărât:
— Atunci, Vlaam, vino să le construieşti la noi!
Vlaam şi fiii lui s-au uitat lung la mine, consternaţi.
— Să plecăm de-aici?
— Doar cât durează construcţia.
Vlaam a ridicat din umeri.
— Niciodată!
Întorcându-se şi considerând discuţia încheiată, s-a apucat să şlefuiască barca la care terminase de lucrat. Unul dintre băieţi i s-a alăturat.
— Tată, aminteşte-ţi ce-a zis Derek.
Vlaam l-a fulgerat din priviri.
— Poftim?
— Derek ne-a anunţat că-n curând...
— Taci!
— Tată, profeţiile lui Derek…
— Gata cu trăncăneala! Toată lumea la treabă.
A strigat la mine:
— Tu şi-ai tăi, odihniţi-vă la noapte în poiana cu zmeură. Luaţi buturugi pentru foc. Femeile noastre vă vor da de băut. Iar mâine plecaţi.
M-am dus înapoi la oamenii mei, fără a le spune ceva despre eşec. De fapt, păstram speranţa reluării jocului. Deşi

întâlnirea nu decursese în cel mai bun mod cu putință, întrevăzusem o fisură în decizia lui Vlaam din momentul în care fiul lui menționase acel nume: Derek.

Interesându-mă la femeile care ne aduseseră apă, am aflat că la conducerea satului erau două persoane: Vlaam, fiul lui Azrial, fostul conducător, şi Derek, fratele lui de mamă. Cel dintâi conducea oficial satul, celălalt o făcea subtil. Vlaam era posesorul autorității legitime, avea puterea, cunoştințele; Derek îşi exercita influența asupra sufletelor.

Cu cât îmi era descris mai mult, cu atât acel Derek mă punea pe gânduri. Deşi era un bastard – mama lui, soția căpeteniei, îl concepuse cu un necunoscut –, reuşise să se impună pe lângă fratele lui de mamă, Vlaam, în cadrul comunității. I se spunea *Derek, omul cu mâinile misterioase* deoarece purta mereu mănuşi cu un deget. Mama sa îi acoperise degetele pe vremea când sugea la sânul ei şi nu-l lăsase niciodată să fie văzut altfel. Acum îşi tot schimba mănuşile – de piele, de blană, de pânză –, dar nu se mai despărțea de ele. Dar nu aceasta era ciudățenia cea mare: Derek stătea de vorbă cu zeii. Din acest dar excepțional provenea influența lui asupra sătenilor. Inspirat şi inspirând, călăuzea sufletele acelui loc.

Cum îmi exprimasem dorința de a-l întâlni, femeile m-au înştiințat că, de o lună, stătea pe munte, unde le punea întrebări zeilor.

După care mi-au dezvăluit de ce acel loc se chema Poarta Zeilor. De mai multe ori pe an, zeii care stăteau în munții înzăpeziți coborau de-a lungul râului pentru a se duce la Lac.

— Şi ce fac în Lac?

— Dispar în adânc.

Zeii treceau pe aici dintotdeauna. Sătenii, binecuvântați astfel, onorați, erau mândri de acele vizite.

— Vorbiți cu ei?
— Ne prosternăm în fața lor. Iar ei trec.
— Trec fără un cuvânt?
— Fără un cuvânt. E foarte impresionant.

În acea clipă, un corn de bour a răsunat în depărtare. Apoi, cornul altui cioban, de mai aproape, a dus mai departe semnalul.

Cele două femei s-au cutremurat. S-au uitat uluite una la alta, apoi s-au întors bucuroase spre mine.

— Soseşte un zeu!
— Poți să-l admiri şi tu!

Au început să se agite. De jur împrejur bărbații, femeile, copiii țâşneau afară din locuințe şi ateliere.

Femeile care ne aduseseră apă m-au sfătuit să le urmez. Toți sătenii s-au îndreptat către un câmp mărginit de un pârâu repede şi au îngenuncheat în iarbă. Am făcut la fel.

Aplecați, încremeniți respectuos, oamenii ridicau fruntea doar cât să observe ce se întâmpla în fața lor.

Dintr-odată, un corn ascuțit a trâmbițat un imn triumfător. Oamenii au suspinat şi au început să îşi frământe talismanele, amuletele, totemurile.

— Uite şi zeii, mi-a şoptit una dintre femei.

Mi-am ațintit privirile către râu.

O ambarcațiune încăpătoare o luase pe cursul lui. Sclipea de atâtea culori, galben, ocru, stacojiu, roşu, şi era împodobită din belşug cu flori stranii, împletite în ghirlande sau coroane albe şi în nuanțe de violet. Apariția stupefia, superbă, maiestuoasă.

Nu puteam vedea zeul, dar sesizam că stătea lungit în barcă, pe spate, cu capul spre amonte. Tăcut, seren, se lăsa să alunece pe firul torentului impetuos.

Sătenii au început să se roage.

Exotica ambarcațiune a trecut prin stufăriş şi a ajuns la Lac. Ciudat, dar nu a încetinit, ci a înaintat rapid către orizont.

Sătenii intonau cântece entuziaste. Vocile umpleau peisajul, deschise, fericite, recunoscătoare, întărite prin credință.

Imediat ce au încetat semnele de bucurie, le-am întrebat pe cele două:

— Vă apropiați de zei?

— Nu acceptă. Înaintează atât de repede! Ai văzut florile? Pe cât de frumoase, pe atât de necunoscute. Sunt florile Cetății Zeilor.

— S-au ridicat vreodată zeii ca să se uite la voi, să vă salute?

Au chicotit, considerându-mă un naiv.

— Crezi că avem atâta importanță?

Aveau dreptate. Totuşi, mă frământa o întrebare:

— A fost cineva pe-acolo, pe sus? În Cetatea Zeilor?

— Nimeni înainte de Derek.

— Da?

— El se duce. Şi se-ntoarce cu mesaje. Mulțumită lui, prosperăm în pace.

Hotărât lucru, trebuia să-l întâlnesc pe omul acela.

Invidiam satul care avea privilegiul de a primi vizita zeilor şi am adormit meditând la spațiile acelea de neatins, Cetatea Zeilor şi Mijlocul Lacului. Să se fi întâlnit cele două teritorii prin rețele neştiute? Un culoar subteran permitea oare zeilor să urce până în vârful muntelui? Fără îndoială, Regatul de Dedesubt trebuia să comunice cu Regatul de Deasupra.

A doua zi, hotărât să îl aştept pe Derek, am invocat o durere de picioare pentru a întârzia plecarea. Dacă Derek stătea de vorbă cu zeii, poate că ştia ce punea Lacul la cale. Avea oare să-mi aducă informațiile care să completeze

visurile lui Tibor? Şi, dacă aşa vor sta lucrurile, nu cumva va avea şi o părere diferită de a fratelui său?...

Spre prânz, m-am întors la râu, pretinzând că o baie îmi va potoli durerea de picioare.

Natura nu amuţeşte niciodată. Torentul mugea, ramurile trosneau deasupra ierburilor fremătătoare, în timp ce silviile cenuşii treceau în zbor, gaiţele croncăneau la liziera pădurii, porumbeii pocneau din aripi, ridicându-se spre cer. Pe scurt, totul murmura, scrâşnea, se clătina, cârâia. Aşezat pe mal, mi-am înmuiat gleznele în undele reci ca gheaţa.

Şi-am auzit o pasăre fantastică. Din întunericul frunzişului ieşea un sunet luminos, mângâietor, cărnos, ale cărui unduiri şi uguiri desenau volute sinuoase în azur. Uneori, cântecul ajungea la note ascuţite, înalt, delicat, prelung, subţiindu-se până la şuier; alteori cobora, recăpăta volum, culoare, mereu subtil, mereu fermecător. Niciodată nu-mi auziseră urechile un animal cu un suflu continuu de un asemenea fel, iar cascadele de note, bogate, inventive depăşeau în varietate pe cele ale privighetorii.

Dorind să descopăr cum arăta acea pasăre rară, cu trilurile ei nemaipomenite, mi-am scos picioarele din apă. Atent, pentru a nu o speria, am intrat în crângul de brazi.

Soarele îşi trimitea razele pieziş, şi-n lumina lor zburau, zbârnâind din aripi, mii de musculiţe.

Cântecul continua, exaltat, nerăbdător, îmbătat de el însuşi. Mă vrăjea. Dulceaţa şi izbucnirile lui îmi atingeau cele mai profunde colţuri ale fiinţei. Înaintând printre trunchiuri, priveam cu atenţie ramurile împodobite cu ace fine, pentru a identifica pasărea. Dar, vai, zburătoarea rămânea invizibilă.

Se îndepărta. Am urmat-o. În vâlceaua aceea, vegetaţia se schimba, alcătuită din arbuşti deşi, încurcaţi, ţepoşi, sau de măceşi spinoşi care-mi atacau coapsele şi-mi muşcau tibiile. Deşi îmi venea greu să păstrez tăcerea – în afară de

înțepături, pietrele îmi umpleau de zgârieturi picioarele goale –, tot m-am apropiat, în culmea admirației, de pasărea misterioasă.

În apropiere, ochii mi-au scormonit rămurişul. Degeaba!

Am coborât fruntea şi am zărit o formă omenească sprijinită de o stâncă.

Ciripitul tandru de la ea provenea.

Nu-mi venea să cred. Glasul nu mi se părea nici al unui bărbat, nici al unei femei, şi totuşi corpul acela imens, îmbrăcat în mai multe blănuri, cu părul rar şi mătăsos, emitea melopeea care mă subjugase.

Individul m-a zărit şi el. S-a întrerupt şi s-a ridicat neliniştit.

Jenat, l-am liniştit:

— Bună ziua, sunt Noam, conducătorul satului vecin. Îmi pare rău că te-am deranjat. Ți-am luat cântecul drept al unei păsări.

A ridicat din umeri.

— Ce faci pe-aici? m-a întrebat suspicios.

— Am venit să le dau ceva de lucru tâmplarilor.

— A, da? Şi ce?

— Să facă nişte case plutitoare.

M-a privit rece, îndoindu-se că înțelesese bine.

— Nişte...?

— Case plutitoare.

Bodogănea în momentul în care şi-au făcut apariția cele două femei care au exclamat:

— Derek! Ți-am auzit glasul. Ce mai faci? Vii cu vreun mesaj de la zei?

A dat din cap, cu seriozitate. Femeile au primit răspunsul cu solemnitate, apoi au arătat spre mine.

— Ți-l prezentăm pe Noam, fiul marelui Pannoam.

Derek a tresărit, acordându-mi un alt fel de atenție, mai primitoare, dar şi mai intrigată.

— L-ai cunoscut pe tata? am strigat.

M-a privit drept în ochi.

— Numele nu mi-e străin.

Ştiind ce glorioasă reputaţie avusese Pannoam printre popoarele Lacului, nu m-a mirat deloc. Şi, în voie, în timp ce bârfitoarele de cumetre ciripeau de zor, i-am privit mâinile acoperite de mănuşile cu un deget, din blană de vidră. Derek, bărbatul cu mâinile misterioase... De ce acea precauţie? Suferea de vreun handicap? Sustrăgea oare vederii coji, pete, deformări care ar fi provocat sila?

Am constatat că, în aceeaşi clipă, şi el îmi examina degetele.

Şi-a revenit şi a devenit aproape cordial.

— Hai să ne întoarcem împreună în sat şi să-mi explici ce doreşti.

Escortaţi de cele două palavragioaice, am traversat pădurea, râul, câmpul. În drum, s-a mulţumit să poarte o conversaţie banală. Evident, îndura cu greu ciripitul flecarelor, rău necesar înainte de a rămâne singuri.

Am profitat pentru a-l observa mai bine.

Foarte înalt, Derek lăsa impresia că s-a dezvoltat doar pe lungime. Nu cine ştie ce musculos, cu torsul cocoţat pe picioare osoase, îngust în umeri, cu coate mari, osoase, crescuse mai degrabă în înălţime decât în lăţime, de parcă ar fi fost întins forţat. Era surprinzător. Ce se putea zări din picioare, braţe, piept rămăsese adolescentin; deasupra frunţii înalte, proeminente, părul şaten, des, dar lipsit de vigoare, cădea moale peste pielea trandafirie, fină, mătăsoasă, palidă aproape. Alura lui descărnată avea o nobleţe dezinvoltă, chipul în schimb îi era dăltuit cu meschinărie. Nişte ochi mici, căprui, prea apropiaţi unul de altul, scrutau mai întâi vârful nasului, înainte de a se deschide spre lume, pe când gura, uscată, cu buze subţiri, trăda nemulţumirea. Bărbia şi obrajii spâni mă împiedicau

să-i determin cu siguranță vârsta, iar fața fără țepi era o mască mai eficientă decât o barbă stufoasă. În schimb, vocea desfăşura, inclusiv atunci când vorbea, o forță superbă, molatică, netedă, timbrată, îmbogățindu-se cu o rezonanță fructată. La cel mai neînsemnat cuvânt, atrăgea, suspenda timpul, vrăjea. Din păcate, era singurul element care putea plăcea la Derek.

Mă punea în încurcătură. Fiindcă era chiar el în încurcătură? Părea incomodat de el însuşi, dacă nu cumva chiar ruşinat...

În drum, am observat, după modul în care ridicau capul spre noi femeile care coseau şi brodau, că acea unicitate a lui Derek se dovedea seducătoare pentru genul feminin. Femeile manifestau un asemenea respect încărcat de spaimă şi admirație, încât mai că palpam în atmosferă fascinația pe care o provoca.

Ajunşi acasă la el, ne-am aşezat fiecare pe câte un trepied, mi-a turnat un vin de zmeură, apoi m-a ascultat. I-am povestit cum ajunsesem recent la putere, despre bogăția satului nostru, despre amenințările primite în vis de Tibor, vindecătorul nostru care considera că dacă mai rămânem pe mal suntem în pericol.

— De ce nu vă mutați în interiorul regiunii?

— Suntem un popor al Lacului şi nu cunoaştem alte teritorii. În fine, Tibor garantează că asta nu ar folosi la nimic.

A încuviințat coborându-şi pleoapele. Ca încheiere, i-am povestit despre ideea mea cu casele plutitoare, venirea până aici şi refuzul lui Vlaam. Odată terminată relatarea, Derek s-a ridicat şi s-a înclinat în fața mea.

— Salut omul anunțat de zei.

— Poftim?

— Acolo sus am fost prevenit în legătură cu gravele nenorociri care urmează să se producă.

— Unde?

— Peste tot în jurul Lacului!

— Aha! Şi chiar ți-au dezvăluit asta ție?

— De multă vreme. De data acesta, nu vom mai putea ține piept pericolului cu ofrande. Nenorocirea nu mai depinde de zei, fiindcă Lacul dă pe-afară de mânie!

Am încasat afirmația ca pe un pumn în stomac. Informațiile lui şi ale lui Tibor coincideau! A continuat:

— Mi-au promis că va sosi un om care va salva satul deplasându-l. Noam, tu eşti acel om.

S-a înclinat încă o dată.

— Bun venit trimisului zeilor.

Întorsătura dialogului m-a descumpănit.

— Eu, trimisul zeilor? Ei, nu! Nici în vis, nici în viața reală îți garantez că nici unul dintre ei...

— Nu au luat zeii legătura cu Tibor? Şi-apoi, nu Tibor te-a trimis aici?

— Ba da...

— Şi zeii nu m-au anunțat şi pe mine?

— Sigur, totuşi mie zeii niciodată nu...

— Nu are a face! Nu judeca tu modul în care zeii intervin în treburile noastre. Şi mie mi-au atribuit un rol: să conving sătenii să ți se alăture. Ascultând de stratagemele zeilor, vom împlini destinul.

— Dar...

— Destinul meu constă în a-mi salva satul. Al tău în a-ți salva oamenii.

Afirmațiile lui Derek m-au uluit. Fruntea lui severă, ochii aspri iradiau o asemenea convingere, încât am rămas fără glas. Faptul că zeii se gândeau la mine, contau pe mine îmi depăşea inteligența mărginită!

*

Derek dovedea o energie prodigioasă. Cine-ar fi riscat în satul nostru ce făcea el? În câteva zile a încercat să convingă familiile să își abandoneze teritoriul pe care-l ocupau de generații şi să se mute la noi.

Nu s-a menajat şi nu a ocolit pe nimeni: celor care făceau nazuri le prezicea tot ce putea fi mai rău; pe cei care nădăjduiau într-o dezrădăcinare provizorie îi asigura de contrariu. Şi tuna:

— Poarta Zeilor e condamnată. În curând, zeii nu vor mai veni aici.

— De ce? Ce rău am făcut?

— Nimic rău zeilor. Tocmai de asta încearcă să vă apere şi, prin intermediul meu, vă sfătuiesc să fugiți. Trebuie să-l urmăm pe Noam.

— De ce?

— Fiindcă locul ăsta o să dispară. Lacul s-a înfuriat. Apele lui vor creşte şi ne vor acoperi.

Derek acționa invers decât mine. În loc să-i liniştească, îi îngrijora. Mai rău, îi teroriza. Cu ochii roşii, cu buzele tremurând, împrăştia descrieri apocaliptice ale viitorului. Fiecare detaliu al previziunilor lui tulbura: valuri uriaşe, bebeluşi înecați, copii luați ca nişte coji de nucă, mame ucise de furia valurilor, bărbați refugiați pe acoperişuri sau în copaci până când vârtejurile de mâl îi vor înghiți şi pe ei, vâltori clocotitoare, un şuvoi acoperit de cadavre de animale, de oameni, de străbuni smulşi din morminte, duhori pestilențiale, furtuni, tenebre, moarte.

În timpul acelor discursuri, Derek tremura, asuda, se-ngălbenea, se bâlbâia, urla, sughița, scuturat de violența scenelor tragice din profețiile sale, care se încărcau de autenticitate, iar virtuțile hipnotice ale glasului lui sfârşeau prin a arunca auditoriul într-o buimăceală îngrozită.

Tibor, cu trăsăturile lui nobile, cu modul lui rezervat de a fi, cu discernământul lui nu ar fi pătruns niciodată cu

asemenea putere în suflete şi inimi. Şi nici eu, care alegeam să absorb în mine angoasa mai degrabă decât să o răspândesc în jur.

Când Barak ni s-a alăturat, a asistat şi el la filipicele lui Derek. Totul între ei era opus, unul atât de viril, celălalt împopoţonat cu caracteristici feminine, însă oratorul a reuşit să-mi convingă până-n măduvă unchiul.

— Bravo! striga vesel unchiul meu la sfârşitul predicilor, în timp ce adunarea plângea cuprinsă de panică.

— Barak, mă arătam indignat, omul ăsta crede ce spune, şi eu îl cred, şi toţi!

— Şi eu, nepoate, şi eu... Şi savurez! Mă bucur! Ce spectacol!

Barak se întorsese calmat din scurtul lui sejur în caverna Vânătoreselor. Cu multă eleganţă, Malatantra urase fericire cuplului.

— Nici măcar nu m-a-nfierbântat. Splendidă! Nu a trebuit să lupt cu ispita.

— Oricum, nu-i aduseseşi nimic.

L-am încurcat.

— În drum, am omorât o căprioară.

— Barak!

— Obişnuinţa! Nu îmi place să mă înfăţişez la o doamnă cu mâinile goale.

— Malatantra nu e o doamnă.

— Ei, ba da, nepoate, e o doamnă, o adevărată doamnă... Asta-mi amintesc perfect!

Acum, Derek chema zilnic spiritele să ne ajute pentru atingerea obiectivului.

Şi-mi provoca sentimente amestecate. Îi admiram eficienţa, cuvintele, magia vocii, dar anumite amănunte mă tulburau: uşurinţa cu care ieşea din transele profetice, timpul scurt care-i trebuia, mai ales în prezenţa mea, pentru a redeveni jovial şi a bea vin mai mult decât pentru

potolirea setei. În acele clipe nu eram împreună cu un om responsabil, alarmat de starea lucrurilor, cu un clarvăzător cu autoritate, cu un profet devorat de nelinişte, ci cu un petrecăreț plin de sine. Mi se întâmpla să bănuiesc că îi plăcea să şocheze, să înspăimânte, să smulgă consimțământul, ba chiar că se bucura să manipuleze satul.

Lipsa lui de scrupule mă speria tot atât cât sinistrele lui anunțuri: modifica spusele inițiale ale zeilor după interlocutor; le transforma fără rețineri frazele şi prefăcea relatările în funcție de cel care îl asculta, împărțind predicții personalizate.

Când i-am făcut această observație, mi-a răspuns cu dispreț:

— Zeii mi-au poruncit să conving. Ai prefera să eşuez?

— Când spui vorbele zeilor, îți asumi şi responsabilitatea ta, şi pe a lor şi...

— Nu mint.

— Totuşi...

— Nu mint! Fac să treacă adevărul către ceilalți.

Clar, nu îşi travestea spusele decât pentru o cauză bună... M-am hotărât să accept că impune adevărul prin minciună.

*

Când s-a arătat luna nouă, Vlaam m-a chemat la el într-o seară.

— Noam, satul nostru e gata. Ne-am petrecut ziua strângându-ne uneltele, umplându-ne sacii şi cuferele cu ce e esențial. Mă poți asigura că vom fi bine primiți?

— Jur.

— Derek a chemat toate spiritele.

— Cu siguranță. Vlaam, te admir cum conduci satul cu un altul alături de tine. Genul acesta de împărțire a puterii de obicei mai degrabă ridică decât rezolvă probleme.

— Am de-ales? a oftat masându-şi coapsele, rupt de oboseală din cauza pregătirilor.

A turnat în pahare şi s-a prăbuşit pe un scăunel, cu picioarele desfăcute, cu spatele sprijinit de o bârnă. Suflând din greu.

— Puterea e a mea, dar autoritatea e a lui Derek. Fiindcă el e cel ce influențează locuitorii de aici.

— Din fericire ți-e frate.

— Pe jumătate.

— Dai dovadă de îngăduință față de un bastard.

Vlaam s-a albit, a ezitat, a inspectat penumbra din jur, apoi a murmurat:

— Atenție, nu mai pronunța niciodată cuvântul ăsta.

— „Bastard”?

Termenul îl scotea din minți:

— Şşşt! Toți cei care i-au zis aşa lui Derek au regretat. În sfârşit, dacă au mai avut timp... În primul rând tata!

— Cum aşa?

— Într-o zi, pe când Derek avea vreo cincisprezece ani, tatăl meu, Azrial, care se înțelegea bine cu el, a glumit în fața mamei: „Deci cu cine ne-ai făcut bastardul ăsta? Cu un cuc?” Săptămâna următoare s-a stins. Febră, tremurat, sufocări. Zeii l-au pedepsit. I s-a mai întâmplat asta unei bătrâne din sat, care l-a insultat pe Derek. Apoi unui țânc care inventase un cântec răutăcios, folosind cuvântul acela. Trei morți! De atunci, cuvântul nu mai iese din gurile noastre. Derek se bucură de protecția zeilor, care nu se mulțumesc doar să stea de vorbă cu el, ci îl şi apără.

Vlaam şi-a băut paharul dintr-o sorbitură şi a vărsat ce-avea pe inimă:

— Plec împreună cu satul meu, dar nu-l conduc, ci îl urmez.

— Cum aşa? Nu pleci fiindcă eşti convins?

— Plec fiindcă sunt ultimul dintre cei convinşi. Uneori, conducătorul ascultă de cei pe care pretinde că îi conduce. Mă rezum la a mă ține după paşii fiilor mei pe drumul exilului.

De dimineață, treizeci de bărbați, femei şi copii, cu bagajele-n mâini, părăseau pământul pe care se născuseră, gata să nu se mai întoarcă niciodată. Mulți plângeau.

Barak s-a apropiat şi mi-a şoptit:

— Tare sunt bucuros c-o ştergem acasă. Elena-mi lipseşte de simt că mă-mbolnăvesc.

— Şi Noura mie!

A râs privindu-mă pe sub sprâncene.

— Nu vrei veşti despre ea?

Barak aborda în sfârşit subiectul pe care-l ocolisem de când se întorsese. Am înghițit în sec şi i-am răspuns aparent relaxat:

— Ba da, sigur că da. Ce mai face Tita?

Pusesem întrebarea mecanic, doar ca să-i fac plăcere lui Barak. Acesta mi-a răspuns calm:

— E însărcinată.

— Tita?

— Însărcinată cu tine.

În fața noastră, la ordinul lui Vlaam, grupul s-a urnit din loc.

*

Cei mai tineri şi cei mai bătrâni protestau; greutatea rutinei apăsa mai mult asupra lor decât asupra adulților care sperau să îşi reconstruiască viața. Bătrânii şi bătrânele înaintau de parc-ar fi dat înapoi; plângându-se, văitându-se, oftau, lăcrimau, speriați când era de urcat vreo pantă, descurajați la gândul de a ocoli grohotişuri. Copiii, influențați de chipurile posomorâte ale părinților, permeabili la grijile care otrăveau atmosfera, resimțeau tragismul

situației mai mult decât îl înțelegeau şi se smiorcăiau întruna.

Cohorta noastră nu semăna cu grupurile care treceau prin natură. Când Vânătorii, după ce epuizau resursele unui teritoriu, schimbau locul, dădeau dovadă de o veselie cuceritoare; dinamici, hotărâți, chemați de o nouă destinație, înaintau energici către un mai bine. Nu abandonau, ci se regăseau.

Însă în jurul meu nu observam decât strâmbături şi nostalgie. Nici unul dintre săteni nu îşi dorise vreodată un altundeva şi toți se mişcau din constrângere. Migrantul e acela care nu vrea să plece.[21]

---

[21] Secole de-a rândul am întâlnit coloane de migranți. Şi nu doar că lucrul acesta nu a încetat, dar a luat proporții cu trecerea timpului. Frecvența a sporit, iar numărul celor care le compuneau a trecut de la cei treizeci de indivizi la sute, la mai multe mii, la milioane. Celor care se îndoiesc că omenirea o duce tot mai bine le semnalez acest progres indiscutabil! În ziua de azi, văd pe ecrane familii rătăcite, care scapă de loviturile vreunei tiranii sau de tulburările climatice. Mergând prin Beirut, întâlnesc sirieni care caută să se îndepărteze de teroriştii care-i subjugă, de bombardamentele care le distrug oraşele, de foamete, de sărăcie, de nedreptate, de haos. Exodul vorbeşte despre condiția umană.

Cu toate acestea, cei care nu fug refuză această realitate. Provizoriu la adăpost, campând pe propriul teritoriu ca un stejar în pământul lui, luându-şi picioarele drept rădăcini, cred că spațiul acela le aparține şi consideră migrantul o ființă inferioară şi o nenorocire. Ce prostie oarbă! M-aş bucura ca spiritul străbunilor să circule prin ei spre a le reaminti kilometrii parcurşi de aceştia, transhumanța fără sfârşit, cu frica-n pântec, cu incertitudinea, cu foamea. De ce oare, în străfundul cărnii lor nu subzistă amintirile celor de dinainte, care au supraviețuit pericolului, ostilității, mizeriei, războaielor? Amintirea acelor dovezi de curaj sau acelor sacrificii cărora cei de acum le datorează viața i-ar face mai puțin idioți. Dacă şi-ar cunoaşte şi şi-ar recunoaşte istoria, fragilitatea constitutivă, volatilitatea identitară, şi-ar pierde iluzia superiorității. Nu există nimic mai legitim omenesc decât să locuieşti ici şi colo. Migrantul nu este celălalt, migrantul sunt eu cel de ieri sau eu cel de mâine. Prin

În ei, dorința de a se opri era mai puternică decât cea de a înainta. În pofida talentului lui Derek, amenințarea rămânea abstractă: pericolul, imperceptibil pentru simțuri, nu le era decât promis. Dacă ar fi fost pradă unui dezastru efectiv, ar fi luat-o la fugă. Dar aşa, fugeau de un dezastru care avea să vină. Altfel spus, trăgeau de timp.

Mi-am dat seama că aveam să facem de două ori mai multe zile până să ajungem în satul meu.

Barak şi Derek fraternizaseră. Mulți simțeau o suspiciune spontană în fața acelui protejat al zeilor, dar lui Barak îi plăcea să stea de vorbă cu el, să glumească, uneori chiar să cânte în mers, coborându-şi vocea sub arabescurile eterate care țâşneau din gâtul vrăjitorului.

Seara, Barak făcea focul deoparte şi ne invita, pe Derek şi pe mine, alături de el. Scotea tigvele cu vin luate prin troc de la Vânătorese şi, urmat de Derek, se lăsa pradă gustului lui pentru băutură.

O dată, după mai mult vin, s-a aplecat spre Derek exclamând:

— Da' ştiu că placi femeilor?!

— Eu? a murmurat moale Derek.

— Multe şi de toate vârstele, de drag s-ar da de-a dura cu tine prin tufişuri. Nu te-ai gândit să te-nsori?

— Prefer să nu.

Barak, cu gura căscată, a meditat o clipă la răspuns. După care a repetat:

— Preferi să nu?

Cu un calm suveran, la limita indiferenței, Derek a pronunțat din nou, din vârful buzelor:

— Prefer să nu.

---

străbuni sau prin descendenți, fiecare dintre noi poartă în sine mii de migranți.

Barak mi-a trimis o privire disperată care însemna: „Nu mă prind. Tu?” Mi-am recunoscut descumpănirea printr-o expresie evazivă.

Cu cât stăteam mai mult cu el, cu atât îl înțelegeam mai puțin. Prima mea impresie se confirma: Derek cel cu mâinile misterioase era în afara lumii obişnuite. Cu fizicul lui ieşit din comun, între mascul, femelă şi pasăre, nici nu se străduia să se comporte în mod obişnuit. Nevastă, cămin, familie? Nici nu visa la aşa ceva. O meserie? Nici atât. Se mulțumea să existe, straniu, diferit, unic. Nu era de mirare că fusese ales de zei.

„Prefer să nu.” S-ar fi putut rezuma mai bine de-atât misterul lui? „Prefer” dezvăluia un apetit anume, pe când „să nu” îl reducea la nimic. În loc să îşi prezinte în deplină lumină autorul, cuvintele acestea îl ascundeau.

Cât despre mine, dormeam prost noaptea, iar ziua întorceam pe toate fețele aceleaşi gânduri dureroase. Tita aştepta un copil pe care îl concepusem odată cu îmbrățişările noastre pasionale... Un altul în afara mea s-ar fi lăudat că obținuse un vlăstar de la acea femeie sculpturală, puternică, vitează, al cărei sânge, amestecat cu al meu, urma să producă o ființă zdravănă şi sănătoasă. Câteva luni mai înainte mi-aş fi manifestat cu surle şi trâmbițe mândria şi bucuria. Numai că, întoarsă în viața mea, Noura îmi devenise soție şi o adulam.

Într-o seară, profitând de absența lui Derek, care se dusese să ridice moralul babelor şi moşilor, Barak a mai pus ceva crengi uscate pe foc şi m-a privit cu un surâs ironic.

— Nepoate, ai uitat ce ți-am destăinuit? Deja ai spulberat amintirea care te supără? Ți-ai golit din trecut tot ce provoacă remuşcări sau regrete, o, tu, demn fiu al lui Pannoam?

Am ghicit că, făcând pe bufonul, îmi vorbea despre Tita. Nu m-am eschivat:

— Nu, doar la asta m-am gândit. Tita... Noura... Copilul... Ce mă sfătuieşti?

A izbucnit în râs.

— Eu? Îmi ceri tu mie sfatul?

— Barak, eşti omul la care țin cel mai mult din lume.

A roşit de mândrie şi a zis, stingherit:

— Şi tu la fel, nepoate, pentru mine!

Şi-a dres glasul, precizând:

— Ceri părerea unui nesăbuit care şi-a ratat viața amoroasă.

— Nu şi-n ultima vreme!

— Aşa e, mi-am revenit în ultima clipă.

— Deci ce mă sfătuieşti?

M-a bătut pe picior.

— Rămâi cu Noura. Va fi mama copiilor tăi.

— Şi Tita?

— Va fi mama copilului ei.

S-a ridicat, a făcut trei paşi şi a udat cu un jet de urină întunericul care încercuia focul. Mormăind, suspinând, urina zdravăn, beat de voluptate, de parcă ar fi simțit o plăcere esențială. Odată încheiată operațiunea, şi-a aranjat mădularul, şi s-a întors lângă foc.

— Tita nu vrea să-i fii alături. Vânătoresele de la Cavernă refuză coabitarea cu bărbații. Iubite fără soț, nasc copii fără tată şi-i cresc singure – nu contează dacă sunt fete sau băieți. Sunt tari ca nişte ursoaice Vânătoresele astea! Ne tolerează doar când ne arătăm indispensabili. Apoi ne îndepărtează.

Şi-a frecat cu putere brațele.

— Ce lecție de modestie, dacă stai să te gândeşti! Prea puțina noastră utilitate ar trebui să ne închidă pliscurile.

S-a uitat la mine.

— Tita însă nu îşi explică de ce o eviți. Şi nici de ce copilul ei nu îşi va întâlni niciodată tatăl.

— Fiindcă... fiindcă...
— Chiar nu doreşti?
— Ba da, dar... Noura!
Şi-a scărpinat barba şi a mormăit:
— Noura...
Am exclamat:
— I-ai explicat Titei că m-am însurat cu Noura?
— Bineînțeles. Şi nu a avut nici un efect. Nu ştie ce înseamnă gelozie, ca toate Vânătoresele de la Cavernă, care schimbă deseori bărbații. Tita nu îşi poate închipui că Noura te împiedică să o vezi şi să vezi copilul vostru.
— Dacă ar afla, Noura m-ar părăsi!
Barak s-a întors surprins spre mine.
— Te-ar părăsi? Cred că eşti optimist, băiete: ba te-ar omorî! Cel puțin...
A reînsuflețit focul suflând în jăratec.
— Până la urmă, pentru tine întrebarea nu este „Cu cine am să trăiesc?”, ci „Pe cine-o să mint?”.
Într-o dimineață, când mai aveam două zile până în sat, în timp ce ne pregăteam să ridicăm tabăra, Vlaam, contrariat, mi-a mărturisit:
— Noam, bătrânii se prăbuşesc, îi dor toți muşchii, sunt pieriți. Lasă-i să se mai odihnească, chiar dacă ne apropiem de sosire...
L-am întrerupt pe loc:
— Atunci, să rămânem aici. Cât va fi nevoie. Să îşi revină.
Vestea a fost primită mai degrabă cu uşurare decât cu veselie. Dincolo de faptul că se lăsau greu la gândul de a se îndrepta către necunoscut, bătrânii îşi şi pierduseră obişnuința călătoriilor. În pauze, îşi arătau picioarele pline de bătături în diferite stadii, albicioase când se formau, trandafirii când crăpau, pline de sânge ulterior, ori galbene şi acoperite de coji.

Aducându-mi aminte ce mă învăţase Tibor, i-am propus lui Barak să vină cu mine să adunăm plante care le-ar fi alinat durerile celor suferinzi.

— Ce căutăm, nepoate?

— Ovăz şi salvie.

— Cum de le ţii minte? Eu încurc ierburile-ntre ele, le uit numele şi nu-mi amintesc niciodată ce vindecă. Ai putea deveni vindecător.

— Asta-şi dorea şi Tibor.

— Ei, şmechere, ai făcut-o mai degrabă pentru fiică-sa decât pentru a învăţa toate astea!

— Şi uite că m-am ales cu amândouă! am răspuns râzând.

Barak avea dreptate: detaliile privitoare la plante şi la calităţile lor mi se întipăriseră în minte şi alcătuiseră fără s-o fi vrut un bagaj de cunoştinţe. Mă împinseseră să o fac atât curiozitatea mea în faţa bogăţiilor naturale, cât şi convingerea că trăiam într-o lume binefăcătoare şi generoasă. Natura nu era duşmanul, ci chiar mama mea. Nu eram altceva: veneam din sânul ei, depindeam de ea, mă întorceam la ea. A o cunoaşte era totuna cu a mă cunoaşte. Tibor îmi întărise sentimentul acestei unităţi. A descoperi, a analiza, a inventaria, a clasa, a testa, toate aceste comportamente care mai târziu aveau să fie calificate drept „ştiinţifice” erau legate de religia mea şi se înrudeau cu rugăciunea. A-mi dezvolta atenţia faţă de univers exprima respectul pe care îl datoram zeilor, iubirea pentru ei, mulţumirile pe care li le adresam. Indiferenţa ar fi însemnat prostie. Ba, mai rău: trădare. Admiraţia amestecată cu uimire era parte din spiritualitate.

Barak a descoperit salvia, uşor de găsit datorită frunzelor ei catifelate, în formă de pene, eu, ovăzul sălbatic.

Întorşi în tabără, am recomandat bătrânilor să îşi pună comprese cu salvie pe bătături. În acest timp, am înmuiat

ovăzul în apă rece, am fiert amestecul, l-am lăsat să ajungă doar călduț şi le-am făcut fiecăruia câte o baie la picioare.

Pe copii i-am învățat să mărunțească mentă şi pătrunjel şi le-am cerut să aplice cu ele cataplasme pe bătăturile în curs de uscare.

— După care le răzuiți. Puneți. Răzuiți. Şi tot aşa până diseară.

Scărpinându-se-n barbă, Barak privea cu admirație lanțul de solidaritate pe care-l generasem.

— Nu-mi spune că nu te-ai gândit!

Mi-a făcut cu ochiul, iar eu am făcut pe prostul:

— La ce să mă gândesc?

— E tare-aproape...

Ştiam că se referea la Caverna Vânătoreselor. De dimineață, în graba mea de a accepta oprirea improvizată, imaginea cavernei îmi trecuse prin minte.

Barak clătina din cap.

— Un semn al destinului, nu?

Am zâmbit.

— Tu faci destinul să vorbească, Barak.

— N-ar avea rost, aşa e el, tare vorbăreț. În schimb, oamenii sunt surzi.

Lumina pălea. Astrul aluneca în depărtare şi acoperea peisajul cu o tandrețe veghetoare. Între marginile dantelate ale pădurilor întunecoase, Lacul strălucea, aurit de razele soarelui care se lăsa spre apus şi urma în curând să se încline în fața misterului nopții, cedând răcorii întunericului.

Barak şi cu mine, după un du-te-vino pentru a alimenta focul cu crengi, dispăruserăm la lizieră şi ne începuserăm periplul. Crezusem că o făcuserăm discret, dar, după câteva sute de paşi, glasul lui Derek ne-a strigat:

— Unde vă duceți?

Mă pregăteam să-i răspund că nu-l privea, când unchiul i-a zis:

— Vino după noi, Derek!

M-am uitat lung la Barak, cu stupoare: cum de-ndrăznea să fie atât de categoric fără a-mi cere părerea? Prea târziu! Derek era deja lângă noi, încântat să ne fie alături într-un supliment de aventură.

— Unde mergem?

— Cadou! i-a răspuns Barak, bătându-l pe omoplați. N-o să fii dezamăgit.

Inițiativa îmi rănea orgoliul. Spre deosebire de Barak, mă măcina o suspiciune instinctivă şi nefondată față de Derek. Fără a-i reproşa ceva precis, îl învinuiam că e ascuns. Deşi îmi susținuse încă de la început toate inițiativele, îmi venea greu să cred în devotamentul lui. Ce să fi ținut neapărat să se întâmple?

Fireşte, când observam zâmbetele deschise pe care le schimbau el şi Barak, când le surprindeam conversațiile vesele, când adormeau, beți, unul în brațele celuilalt, mi se făcea ruşine de neîncrederea mea, pe care o bănuiam hrănită de gelozie, şi îmi juram că voi renunța la răceală în prezența lui Derek. Dar, vai, imediat ce se făcea ziuă, rezerva mea reînvia.

Luna, enormă, ca de ambră, mângâia vârfurile copacilor. Cucuvelele îşi luau zborul asaltându-şi prada, perceptibile prin pocnetul aripilor şi țipetele pe care le scoteau, cel dintâi lung, al doilea tremurător. De ce să fi strigat aşa? Ca să se salute? Ca să-şi marcheze teritoriul? Ca să semnaleze prezența noastră, a intruşilor?

În apropierea falezei, Barak s-a oprit şi s-a pocnit peste frunte.

— Am uitat vânatul!

— Barak, nu-ncepe iar!

— N-o să apar la Vânătorese fără un dar!

— Doar nu vrem nimic de la ele! În seara asta nici vorbă de vreun schimb.

— Nu pentru mine, desigur! Nici pentru tine. Dar pentru Derek?

Acesta ne privea fără a pricepe o vorbă din ce ne spuneam. Barak s-a hotărât să-i explice unde ne duceam, obiceiurile de la Cavernă, ospitalitatea cu totul deosebită a Vânătoreselor. Şi a conchis:

— Dacă te va plăcea vreuna – şi una tot se va găsi –, vei petrece o noapte formidabilă.

— A, da?

— Băiete, chiar meriți o femeie! a exclamat Barak scoțându-şi la iveală expresia favorită.

— Prefer să nu.

Derek a mai pronunțat o dată formula enigmatică, lucru care l-a-ncremenit pe Barak.

— Poftim? Nu ai chef de plăcere? Nu vrei să te uşurezi? Haide, măi băiete, un pic de sânge-n vine!

Derek a repetat, cu chipul lipsit de expresie, cu privirile-n altă parte:

— Prefer să nu.

Nici un răspuns nu l-ar fi putut descumpăni mai mult pe Barak, care a rămas încremenit, amuțind. Am profitat pentru a-l trage deoparte şi a-i comunica punctul meu de vedere: refuzam ca Derek să pătrundă-n peşteră şi să-mi afle secretele: existența Titei şi a copilului pe care-l purta-n pântec. Cum puteam fi siguri că Derek va păstra taina doar pentru el când o va cunoaşte pe Noura? Barak mi-a dat mecanic dreptate, apoi cu convingere.

— Du-te singur mai departe. Derek şi cu mine rămânem aici. Aprind focul şi fac ceva de mâncare. Oricum luasem un iepure, în caz că... Şi o tigvă plină cu vin. Măcar aşa, dacă nu o întâlnesc pe Malatantra, nu am de ce lupta cu ispita. Ne trezeşti când te-ntorci, da?

— Promit!
— Vrei să iei iepuraşul pentru Tita?
— Prefer să nu.
Am izbucnit amândoi în râs. Gluma ne oferea iluzia că, deşi nu-l înţelegeam pe Derek, îl puteam domina ironizându-l[22].

---

[22] Veacuri mai târziu, pe la 1830, la New York, am cunoscut un om a cărui viaţă fusese distrusă de o asemenea frază. Maddox Mayer exercita profesiunea de avocat, de notar, vânând titluri de proprietate şi redactând documente absconse. În birourile lui de pe Wall Street angajase copişti, fiindcă, pe vremea aceea nu existau fotocopiatoare care să multiplice textele. Printre ei, un individ bolnăvicios, tern, conştiincios, încăpăţânat, livid, care supravieţuia cu biscuiţi cu ghimbir. Într-o dimineaţă, când Mayer i-a ordonat să reproducă un contract, a răspuns: „Prefer să nu." Excentric, doar pentru astfel de sarcini fusese angajat! În zilele următoare, schimbul de replici s-a repetat. La orice solicitare firească a patronului, individul răspundea: „Prefer să nu." Pentru Mayer, acesta a fost începutul calvarului. „Minunata lui blândeţe nu doar că mă dezarma, dar chiar mă emascula. Fiindcă asta înseamnă să-i permiţi angajatului să-ţi comande." Individul nu se revolta, nu făcea scandal, nu se opunea direct. Nu era ofensiv, nu era insolent, ci doar se mulţumea să repete: „Prefer să nu." Mayer nu reuşea să pună capăt situaţiei: ce funcţiona cu alţi salariaţi – plângeri, ameninţări, laude – aluneca pe lângă acesta, care rămânea impasibil. În pofida iritării, Mayer, mişcat, nu i-a mai cerut nimic până la urmă. Individul s-a puturoşit complet nemaidându-se urnit din birouri, unde şi dormea, petrecându-şi zilele uitându-se fix la un perete. Cuprins de gânduri ucigaşe, Mayer şi-a dat seama că angajatul lui îi punea în pericol echilibrul mintal. Aşa că Mayer s-a decis să se mute. A încercat să vândă agenţia. Totuşi, de fiecare dată, eventualul cumpărător evita să mai semneze actele când realiza că ar fi trebuit să se aleagă şi cu Domnul Prefer-să-nu. Ruinat, Mayer s-a spânzurat.
Într-o seară, într-un bar din New York, i-am plătit un pahar unui mus fără un ban în buzunar. Autor de romane de inspiraţie maritimă, acesta se tot îmbăta fiindcă ultima lui carte, spre deosebire de precedentele, nu avusese succes. Ciocnind paharele, i-am povestit despre prietenul meu, avocatul. Mare mi-a fost surpriza când, zeci de ani mai târziu, am

În Cavernă, precedat de maiestuoasa Malatantra, care se îngrăşase monumental, am rămas împietrit regăsind-o pe Tita. Mi s-a părut şi mai frumoasă decât o păstrasem în amintire; avea ca întotdeauna aceleaşi ten ca de mahon, trăsături reliefate, siluetă cu linii regulate, coapse de războinic, dar acum era aureolată de tandreţe. Maternitatea îi adusese o altfel de feminitate. Pielea îi câştigase în moliciune, pupilele în umiditate, sânii i se rotunjiseră, la fel şi şoldurile. Stranie şi familiară, m-a emoţionat. Rămăsesem fără cuvinte.

Simplă, nu aştepta cuvinte mari – pe care oricum nu le-ar fi putut auzi – şi nu s-a încurcat în convenienţe: s-a apropiat, mi-a luat mâna dreaptă şi şi-a lipit-o de pântecul bombat. M-a pătruns energia care emana de acolo. Vesel, am zâmbit lent, profund, apoi, luând-o de după umeri, am condus-o în alveolă.

Acolo m-am dezbrăcat şi am dezbrăcat-o şi pe ea. Ne-am întins unul lângă altul, intimidaţi dintr-odată, şi am admirat-o, explorând-o cu ochii şi cu mâinile. Întâlnirea noastră avea savoarea celei dintâi. M-a lăsat în voia mea. Nimic sexual nu ne polua înlănţuirea, chiar dacă, din reflex, eram în erecţie: domnea între noi afecţiunea, respectul, uimirea.

Ne-am petrecut aşa noaptea, fără a o pătrunde. Copularea ar fi pângărit momentul. Îmbrăţişările erotice se înscriu într-o poveste cu început, cuprins şi sfârşit, în care orgasmul sună despărţirea. În contra curentului, ne doream ca a noastră să nu cunoască sfârşitul. Căutam o bucurie altfel decât aceea care îndepărtează după ce a unit, cultivam o voluptate lipsită de grabă, de spasme, de punct culminant

---

descoperit că folosise subiectul pentru o nuvelă în care individul era rebotezat Bartleby! Beţivul era Herman Melville şi, între timp, romanul lui *Moby Dick* îşi găsise în sfârşit cititorii.

ca şi de punct de plecare. Micii morţi de după plăcerea genitală îi preferam viaţa lungă şi pulsatilă a mângâierilor.

Mă copleşea când bucuria, când tristeţea. Jubilând fiindcă puteam privi acel trup sănătos, plin de viaţă, de sevă, nu-mi ieşea din minte că în zori urma să-l părăsesc. Disperarea picura amărăciune şi în cele mai fericite săruturi.

Sigur că paternitatea nu avea nimic inedit pentru mine. Mina concepuse opt copii, dintre care cinci se născuseră vii. Totuşi, când Mina anunţa că rămăsese grea, asta ei i se întâmpla: ea era însărcinată, nu eu; evenimentul îi transforma ei organismul, fără ca asta să mă atingă cu ceva; sarcina mi se părea, dacă nu o boală, atunci cel puţin o realitate strict feminină. Lângă Tita, simţeam contrariul: eram afectat, emoţionat, mă privea direct. Chiar dacă, spre deosebire de Mina, avea să păstreze bebeluşul doar pentru ea, dispensându-se de mine, miraculoasa existenţă care i se dezvolta în măruntaie îmi datora scânteia care-i aprinsese viaţa. Dacă nu tată, oricum mă simţeam procreator.

Cu Mina nu fusesem nici procreator, nici tată. Înainte de naştere, i-o trăgeam unei femei umflate; după, mă apropiam de o femeie istovită, care alăpta, înfăşa, spăla un ţânc la care mă uitam de departe; înmormântarea încheia episodul şi totul o lua de la capăt. Rămâneam detaşat de ceea ce constituiau bucuriile şi tristeţile Minei.

Niciodată nu îmi bătuse inima ca acum. Copilul acesta exista din moment ce se mişca în abdomenul ei. Copilul acesta exista fiindcă îl visasem. Pornind de la trupurile Titei şi al meu, fabricam imagini: iniţial, îmi închipuiam o fetiţă care semăna perfect cu Tita, un băieţel care semăna perfect cu mine, dar, puţin câte puţin, am reuşit să ne amestec caracteristicile, înnebunit după noua fiinţă care avea să apară, nerăbdător să descopăr ce avea să dea amestecul sângelui nostru, substanţelor noastre, pasiunii noastre.

Capriciu al intuiției? Premoniție? Alături de Mina, fusesem mereu invadat de un sentiment de precaritate, presimțind că mlădițele firave ne vor fi smulse. De data aceasta, intuiam contrariul. Descendentul de acum, fată sau băiat, mulțumită vitalității robuste a mamei, va triumfa asupra bolilor copilăriei şi va ajunge o femeie sau un bărbat tenace.

În zori, Tita a ațipit, epuizată de atâta intensitate, aşa că i-am contemplat chipul eliberat de tensiunea constantă pe care i-o provoca privirea ei surdă. Acesta emana noblețe şi echilibru. De ce nu aş rămâne lângă ea? De ce-aş pleca? Comparam rigoarea ei cinstită cu grațiile feline ale Nourei, însoțite de pisiceală. De ce oare o adoram pe Noura? Tita ar fi meritat-o în egală măsură.

Iubirea nu e dreaptă.

În zori m-am retras pe furiş, prea laş pentru a-i spune adio Vânătoresei mele, pentru a-i mărturisi că nu mă voi mai întoarce niciodată şi nici nu voi vedea bebeluşul.

Părăsind Caverna, plângeam. Plângeam de silă, dezamăgit de mine însumi, consternat de propriul comportament.

Cu cât o apreciam mai mult pe Tita, cu atât mă detestam mai tare pe mine.

Pe când cerul se lumina fără vlagă, i-am regăsit pe Barak şi pe Derek adormiți unul cu capul la picioarele celuilalt, lângă jăraticul cald încă. Nu m-am putut împiedica să nu zâmbesc observând frăția acestor două ființe abracadabrante, incompatibile în aparență, a căror prietenie părea la fel de extravagantă ca aceea dintre un urs şi un bâtlan. Deşi egali ca înălțime, în rest erau total diferiți. Barak voluminos, Derek prelung. Barak musculos, Derek rahitic. Barak bronzat, Derek palid. În timp ce sănătatea lui Barak şiroia până şi din păr, din barbă, din părul de pe trup, anemia spână a lui Derek te făcea să te temi că şi o rază de soare l-ar putea arde.

Mi-am scuturat unchiul. Acesta a mormăit, a căscat, a mugit, s-a întins, şi-a încordat bicepşii, şi-a trosnit articulaţiile, a deschis ochii umflaţi, m-a recunoscut, s-a uitat atent la peisajul dimprejur, a realizat unde era, apoi, zărindu-l pe Derek întins pe jos, a strigat:

— Nepoate, avem două urgenţe!

Şi a sărit în picioare.

— Prima: să mă piş. A doua: să-ţi povestesc.

De prima s-a achitat după obicei, însoţind acţiunea cu chiorăit de maţe şi suspine de extaz. După care m-a luat de braţ.

— Vino, nu vreau să mă audă, mi-a şoptit arătând spre Derek. Chiar dacă e atât de beat de o să-i ia o zi-ntreagă pentru a reveni printre noi. Ce setos! Mi-a dat pe gât tot vinul ghicitorul ăsta!

Ne-am aşezat deoparte, pe un trunchi doborât de vânt.

— Închipuie-ţi, băiete, că Derek a supt burduful aseară. Beat mort, a dat din el destule mărturisiri.

— Ce mărturisiri?

— Nici n-ai ghici!

Barak încerca să mă momească şi reuşea. Dincolo de faptul că-mi doream cu sălbăticie să-mi schimb gândurile, chiar speram să dezleg mai bine încâlceala lui Derek cel de nepătruns.

Cu glas răguşit, Barak a dat lovitura:

— Cetatea Zeilor nu există.

— Poftim?

— Oamenii de la Poarta Zeilor cred că în zăpezile din munte, cale de mai multe zile deasupra lor, locuiesc zeii. Derek s-a dus acolo, nu fără greutate, şi-a descoperit că-n vârf, nici urmă de zei. Ci doar un sat, un sat oarecare, dacă nu pui la socoteală că gheaţa şi fulgii îl umplu jumătate din an. Şi-acolo locuiesc tot oameni.

— Şi barca împodobită cu flori pe care am văzut-o trecând pe râu, cu zeul culcat în ea?

— Un sicriu. Sătenii din munte nu îşi îngroapă morții. Fără îndoială fiindcă nu reuşesc să sape în pământul înghețat... După părerea lor, defuncții nu renasc din pământ, ci pleacă în călătorie spre Țara Morților. Cei vii spală cadavrul, îl împodobesc, îl depun într-o pirogă încăpătoare, pe care o închid cu un capac pe care pictează trăsăturile celui trecut dincolo, apoi ornează ambarcațiunea cu flori şi o lasă să se îndepărteze, dusă de curent.

S-a întors spre mine.

— Asta ai văzut.

Contempla Lacul din fața noastră. Natura se trezea însuflețită de freamătul din ramuri, de fâşâitul din desiş, de insectele care bâzâiau, de păsările care gângureau.

— Oamenii de acolo, de pe muntele alb, habar nu au unde duce râul... Îl cred pragul lumii de dincolo.

Şi-a scărpinat bărbia.

— Ceea ce, de altfel, nu e greşit din moment ce râul se aruncă în Lac. Şi Mijlocul Lacului, se ştie, este Țara de Dincolo.

Am rămas amândoi pe gânduri. O mierlă, străbătând frunzişul, exulta cu un glas puternic şi limpede. În povestirea lui Barak, mai mult decât credulitatea naivă a celor două sate, unul situat la capătul râului, celălalt văzând zei în sicriele plutitoare, recunoşteam mai ales înşelătoria lui Derek, care nu divulgase nimic până acum.

— Dacă Derek ştie, de ce nu le-a spus alor lui?

Barak s-a uitat lung la mine, de parcă mi-aş fi pierdut mințile.

— Glumeşti! Nimeni nu l-ar fi crezut. Nu ajunge să vorbeşti, trebuie să mai fii şi ascultat.

— Derek trebuia să-i oblige să-i dea atenție.

— Baţi câmpii, nepoate... De generaţii întregi, sătenii ăştia consideră că zeii defilează prin faţa lor. Gaura aia-n care trăiesc au numit-o Poarta Zeilor! Mândria lor, lucrul care-i face unici, nu te-apuci tu aşa hodoronc-tronc să li le distrugi!?

— Bine, dar adevărul...

— Şi dacă adevărul umileşte? Chiar ţii să le explici că nu sunt aleşii zeilor, ci nişte cretini? Ei şi strămoşii lor? Şi strămoşii strămoşilor lor? Ai să-i anunţi că aparţin unei dinastii de tâmpiţi?

— Nu...

— Atunci, de ce-ar fi făcut-o Derek?

Am lăsat fruntea-n pământ, învins. Fiindcă simţeam nevoia imperioasă de a-l incrimina cu ceva pe Derek, am optat pentru un alt unghi:

— Derek m-a înşelat asigurându-mă că zeii prevăzuseră mânia Lacului şi că un om – adică eu – ne va salva ducându-ne în altă parte.

Barak a oftat, jenat de data aceasta.

— Aşa e.

— Şi-a bătut joc de mine!

Barak a ridicat tonul:

— Noam, ce te-a apucat? Derek nu te-a batjocorit, din contră, te sprijină şi te susţine încă de la început.

— Minţind!

— Fără el, nu ai fi reuşit niciodată să convingi cei mai buni constructori de pirogi din jurul Lacului să îşi părăsească satul şi să vină într-al tău. Nu doar te-a aprobat, dar a făcut lucrul acesta posibil.

— Minţind, am repetat fără vlagă.

— Da, minţind! Îţi închipui cumva că adevărul ar fi clintit satul?

Apostrofarea m-a descumpănit. Dacă o făcea altcineva nu aş fi suportat, dar faptul că Barak, persoana cea mai

integră, cea mai cinstită din câte cunoşteam era de acord cu atâtea tertipuri mă deruta. Dintr-odată, m-am temut că încă am rămas băiețandru necopt.

— Poate că ai dreptate, Barak, mă voi gândi la asta.

— Ce contează mai mult pentru tine? Ca tâmplarii de la Poarta Zeilor să lucreze la noi, sau să afle despre prostia înaintaşilor lor?

— Dac-o iei aşa, sigur că...

— Atunci, ia-o-aşa! Şi nu-i mai căuta lui Derek nod în papură!

Ne-am întors lângă focul stins de acum, iar Barak a pregătit ceva de mâncare, aşteptând ca Derek să se trezească. Ziua se ridica vizibil şi cei câțiva nori de furtună au dispărut făcând loc soarelui. Musculițele dansau în lumina lui.

— Barak, să-i spun lui Derek ce mi-ai povestit?

— E de folos?

Am rămas pe gânduri.

— În fond, Barak, tu aşezi utilitatea înaintea adevărului.

— Când vă ascult, pe Derek sau pe tine, nu-mi pun decât o singură întrebare: de ce? De ce să minți? De ce să dezminți? De fapt, din acelaşi motiv: binele tuturor. Iată ce e important! Adevărul... falsul... Nu-mi pasă de adevăr: n-are decât să crape-n colțul lui dacă ne muşcă şi ne turbează! Nici de minciună nu-mi pasă: n-are decât să se umfle-n pene cât îi place, din moment ce ne e de ajutor! Gata cu iluziile, Noam. O să-i spui Nourei că te-ai revăzut cu Tita la Caverna Vânătoreselor, că e şi mai frumoasă decât înainte şi că va naşte un copil splendid?

M-a cuprins emoția.

— Şi tu te-ai gândit la asta, Barak?

— La ce?

— Că Tita e şi mai frumoasă decât înainte?

— Sigur!

— Şi că acel copil va fi desăvârşit?

— Să-mi retezi mie coaiele dacă nu!

Mi s-a tăiat respirația, lacrimile mi-au umplut ochii şi mâinile au început să-mi tremure. Barak m-a apucat de ceafă şi m-a strâns cu forța la piept. Mirosul lui de bărbat, de camfor, de lemn ars m-a destins, m-a liniştit şi m-a lăsat să plâng. Barak m-a încurajat:

— Măi băiete, ia scapă tu de ideile astea simple. Sunt eu îndrăgostit de Elena? Ei, o s-o înşel nespunându-i niciodată de Malatantra. Eşti îndrăgostit de Noura? Ei, o s-o-mbârligi până la capăt, şi asta nu doar spre binele tău, dar şi pentru al ei, pentru binele amândurora.

Legănat de vocea cavernoasă, care răsuna în larga lui cutie toracică de care-mi lipisem urechea, m-am lăsat consolat, chiar dacă Barak mă îndemna să mă fac băiat mare.

— Şi cu puterea lucrurile stau tot ca-n dragoste. Fiindcă porți răspunderea de a conduce oameni, o să-i duci cu vorba pentru binele comun. N-o să mărturiseşti nimănui că doar cu ajutorul lui Derek ai putut înfricoşa tâmplarii... Vei pretinde că numai de zei asculți.

— Aşa şi credeam, Barak, aşa şi credeam! Eram convins din tot sufletul că numai de zei ascultam.

— Aşa e şi-n cazul ăsta.

— Dar Derek a inventat totul.

— Inventând, a ajuns la realitate.

— Nu zeii m-au trimis pe pământ!

— Cine ştie? Ai încredere în Tibor? Îl consideri un om cinstit?

— Da!

— Derek şi Tibor afirmă acelaşi lucru, unul inventând, celălalt depunând mărturie. Şi uite cum ajungi la adevăr şi prin sinceritate, şi prin minciună.

*

Instalarea dulgherilor s-a desfăşurat cu o uşurinţă uluitoare. În loc să-i aşez printre noi sau să le ridic case noi lângă ale noastre, am ales să-i duc deasupra satului, la o distanţă potrivită. Astfel, perspectiva noastră asupra Lacului şi împrejurimilor nu era afectată, în timp ce oamenii de la Poarta Zeilor îşi refăceau o comunitate autonomă. Pentru a-i impune lui Vlaam locul, am pretextat prezenţa unui pârâu şi a unei păduri de brad care le-ar fi furnizat materia primă.

Sătenii noştri îi vedeau puţin pe tâmplari, doar când aceştia coborau la piaţă sau la Lac. Şi apreciau afluxul care le favoriza afacerile. Între ei îşi râdeau de alegerea mea – fabricarea pirogilor departe de apă! –, dar îşi ţineau pentru ei ironiile. Dacă le-ar fi exprimat cu voce tare, i-ar fi putut incita pe străini să le invadeze ţărmul îndrăgit.

După părerea mea, apropierea de mal nu prezenta nici un interes. Noi construiam case, nu pirogi. Casele plutitoare nu urmau să ajungă la Lac, ci să fie de folos atunci când Lacul va ajunge la ele.

După periplu, braţele Nourei ar fi trebuit să mă scape de îndatoririle de căpetenie. Ne era atât de foame unul de altul... Nici ea, nici eu n-am fi bănuit niciodată ce descopeream: fericirea consta în a fi împreună. Taclalele, tăcerile, râsul, odihna, mâncatul, dormitul, orgasmul, totul ne satisfăcea din moment ce ni se întâmpla împreună. În timpul zilei, Noura venea deseori cu mine la tâmplari şi le observa progresele.

Vlaam se dedicase proiectului pentru a justifica şi în ochii lui, şi în ai oamenilor săi, crudul exil. În primele zile, a desenat pe nisip; apoi a elaborat machete, ajutat de băieţii lui. În sfârşit, considerând că rezolvase problemele, şi-a mobilizat toţi meşteşugarii şi s-a apucat de casele plutitoare.

El şi ai lui locuiau în nişte corturi mari. O permitea căldura. Pe cei şi pe cele care îşi pierdeau răbdarea de a

regăsi un anume confort, îi sfătuia să accelereze fasonarea lemnului pentru a obține un adăpost. Autoritar, riguros, drept, se dovedea un conducător magistral. Nu avea deloc nevoie de Derek alături pentru a călăuzi comunitatea. Lucrul acesta mă frapa cu atât mai mult cu cât percepeam la Vlaam o profundă şi instinctivă reticență față de Derek, exact la fel cu a mea. Mă simțeam frate întru neîncredere cu Vlaam, fără a-mi închipui în ce măsură viitorul avea să-mi dea dreptate...

Derek se preumbla între satul tâmplarilor şi al nostru. Din prietenie pentru Barak, desigur, dar încerca în acelaşi timp să intre în legătură şi cu sătenii noştri şi reuşea în ciuda fizicului lui aiuritor – sau grație fizicului lui aiuritor. Femeile se delectau cu glasul lui mătăsos, care ieşea din acel interminabil corp osos, iar unii bărbați, după exemplul lui Barak, îi dovedeau o camaraderie protectoare. Le-a cucerit încrederea destul de repede şi s-a arătat de folos, binevoitor, cald. De ce nu aveam încredere în el?

Mă bazam pe Tibor pentru a-l înțelege mai bine – sau pentru a mă înțelege mai bine? Într-o zi, pe când culegeam plante aromatice şi medicinale, l-am întrebat:

— Tibor, ce crezi despre Derek?

Şi-a muşcat buzele.

— O mie de lucruri, a răspuns.

— Derek afirmă că vorbeşte cu zeii, dar ne păcăleşte.

— Bănuiam, a murmurat Tibor.

— Cum aşa?

— Mă evită. Un clarvăzător nu evită un alt clarvăzător. Din contră, e nevoie să schimbăm toate informațiile. Or Derek se ascunde. Se fereşte, îşi ascunde impostura.

— E un impostor? Asta vei să spui? am exclamat surprins de severitatea de care dădea dovadă.

— Tu de unde ştii că e un escroc?

I-am relatat indiscrețiile lui Barak despre himerica Cetate a Zeilor, despre profeția zeilor privitoare la mântuitorul care aş fi fost eu.

— Şi-ați discutat despre asta?

— Cu Derek? Nu. Mă tulbură.

Tibor a rămas pe gânduri, tăind nişte urzici.

— Normal.

— Normal?

— Da, caracteristica acesta fizică... atât de stranie... asta... asta ne incomodează.

— La ce te referi?

Tibor s-a uitat la mine confuz.

— Nu i-ai văzut?

— Ce? Mâinile?

Gura lui Tibor a schițat un surâs vag şi a murmurat:

— Mâinile... Într-adevăr... şi despre mâini poate fi vorba...

— Tibor, ce tot spui?

Împins de o energie altfel decât cea obişnuită, s-a ridicat tracasat.

— De fapt, e mai bine aşa.

— Ce?

— Totul! a conchis îndepărtându-se rece, impenetrabil.

În pofida nerăbdării şi iritării, nu am stăruit: Tibor nu răspundea la întrebări decât dacă voia.

Casele plutitoare s-au născut mai întâi minuscule, pentru a rezolva dificultățile legate de ascuțirea uneltelor, lipit, cusut. Au urmat altele de talie medie, iar acum Vlaam se înhămase la una mai încăpătoare.

Numărând casele şi sătenii, am realizat că, dacă Lacul se supăra, nu am fi încăput toți. Nici pe departe. Această eventualitate m-a făcut să mă simt vinovat. Noura, în fața căreia am îndrăznit să recunosc realitatea, mi-a răspuns simplu:

— Fă o listă!
— Poftim?
— O listă cu priorităţi. Hotărăşte pe cine salvezi primul.
— Păi... păi... e monstruos!
— Nu sunt fiinţe la care ţii mai mult?
— Bineînţeles, tu, Mama, Barak, Tibor, surorile mele...
— Perfect! Ce persoane ţi se par mai utile?
— Tibor din nou, Barak, Vlaam.
— Ei bine, ai făcut o listă! Dacă vrei sfaturi pentru o a doua, îţi propun să alegi oameni tineri şi zdraveni, care să poată supravieţui şi să se poată înmulţi.
— Noura! Ai abandona bătrânii?
— Şi-au trăit traiul.
— Fiecare viaţă contează.
— Într-o comunitate, nu! m-a contrazis, exactă ca un cuţit care taie.

Nu admiteam perspectiva unei trieri. Eram răspunzător pentru toate sufletele din sat, fără excepţie. Soluţia era grăbirea construirii vaselor, în aşa fel încât fiecare să aibă asigurat locul lui. În consecinţă, i-am cerut lui Barak şi câtorva băieţi care îşi încheiaseră rapid munca la câmp să-i dea lui Vlaam o mână de ajutor tăind copacii, curăţându-i de crengi şi furnizând bârne mai mici, grinzi, scânduri.

Lunile treceau şi casele plutitoare se înmulţeau. Uneori mă apuca groaza socotind că nu vom fi niciodată gata: fiecare zi era ca toate celelalte zile, fiecare noapte ca toate celelalte nopţi, nimic nu se schimba, aşa că gândul că ar fi putut surveni o catastrofă devenea pe cât de abstract, pe atât de absurd.

*

Totul a început în linişte.

În dimineața aceea, sub cerul limpede, pe când urcam spre satul tâmplarilor, Tibor s-a întors către mine şi a exclamat:

— Auzi?!

— Ce?

— Nimic.

Încurcat, îl priveam fără să înțeleg. A precizat:

— Nu se mai aude nimic.

Iată ce explica sentimentul de apăsare pe care-l resimțeam! Păsările amuțiseră dintr-odată. Tăcerea lor ne amețea de parc-ar fi fost vacarm.

Tăcerea insolită altera densitatea aerului, lumina soarelui, culorile peisajului. Visceral, m-am simțit în pericol.

— Priveşte!

Tibor a întins brațul către deal. În spatele nostru, năpustindu-se din caverne, nori de lilieci acopereau azurul, mânjindu-l cu zigzagurile lor incoerente, ei, care de obicei vânau noaptea şi dormeau ziua.

Un şarpe a alunecat prin iarbă rapid, grăbit. Apoi un altul. Cinci. Zece. De peste tot, năpârci, vipere, şopârle, țâşneau din ascunzători şi luau panta cu asalt. Şobolani, şoareci de câmp, rozătoare de tot felul urmau reptilele, sugerând o răsturnare totală a lucrurilor: prada îşi urmărea prădătorii... Pe cărarea pe care mergeam, scarabei lucitori, bondoci, se adunaseră şi trecuseră la o ascensiune pe cât de grăbită, pe atât de stângace; drumul se acoperise cu un şir de carapace mişcătoare, în elitrele cărora scânteiau curcubeie efemere.

În sat, câinii au început să scâncească, porcii să se agite, să țipe, atacați, săgetați de o nelinişte care-i depăşea. Un măgar zbiera. Agresivitatea, spaima, tremurul animalelor era în creştere.

Chipul lui Tibor era descompus.

— Vine.

Am scrutat întreg locul. Totuşi, nimic nu se clintise, iar orizontul Lacului îşi dăruia pacea opalescentă.

— Ce se-ntâmplă acolo?

Am coborât malul pentru a examina ce se întâmpla la marginea lui şi am observat nişte mişcări neobişnuite, verzui, cenuşii. Broaşte râioase burduhănoase, cu pielea grunjoasă, scuipate de ape, aterizaseră pe mal şi săreau în toate părțile cu zgomot ca de saci jilavi, ca nişte mingi cu labe, orăcăind. La cotul unde râul se vărsa în Lac, ne-am aplecat pentru a vedea mai bine nişte mişcări întunecate: peştii, renunțând la apa stătătoare, se apucaseră să urce împotriva curentului, ca somonii primăvara.

Tibor m-a tras de mână.

— Nu mai e nici o clipă de pierdut, Noam! Du-ne la casele plutitoare.

De data aceasta nu mi-am mai liniştit sătenii, ci am alergat pe ulița principală şi am strigat:

— Lacul s-a mâniat! Plecăm imediat! Toată lumea la tâmplari. Repede!

În praguri s-au arătat chipuri înmărmurite ori neîncrezătoare. Lacul, după obicei, se întindea liniştit, în schimb escadroane de păsări soseau din depărtare, gâşte şi rațe, în rânduri strânse, zburând cât puteau de rapid, compacte şi inflexibile de-ai fi zis că ne atacau. La marginea satului, cai sălbatici, într-un galop îndrăcit, orbesc, au atins în trecere casele, au dărâmat barierele şi au dispărut. Evident, animalele înțelegeau ceea ce noi habar nu aveam.

Mai degrabă decât înțelegerea s-a răspândit frica de pericol, care ne-a molipsit cât ai clipi. Nu mai căuta nimeni motive, toți se hotărâseră să fugă.

Am alergat şi eu acasă, am apucat-o de mână pe Noura, m-am repezit la Barak şi la Mama, care, fără un cuvânt, ne-au urmat, apoi am urcat cu sufletul la gură poteca abruptă care ducea în tabăra tâmplarilor.

Şi la ei se dăduse alarma: bărbaţi, femei, copii umblau de colo-colo pentru a-şi aduna lucrurile.

O bătrână a ţipat sfâşietor. Oamenii au amuţit încremeniţi.

O masă enormă, îmblănită, dăduse buzna printre noi. Un urs uriaş, aproape negru, traversa satul forţându-şi mădularele cât mai tare cu putinţă. Nu a luat în seamă pe nimeni, nu urmărea pe cineva anume, ci doar alerga, cu botul în vânt, cu ochii închişi pe jumătate, gâfâind înnebunit.

Panica provocată de urs a sporit-o pe a noastră. Dacă regele animalelor, pe care îl veneram ca pe un zeu, se muta, nu mai era nici o îndoială: sfârşitul lumii era aproape.

Şi-atunci...

La început, am crezut că era vorba despre tăcere, tăcerea provocată de ursul care dăduse buzna, tăcere care se amplifica pentru a fi auzită mai bine; în realitate, ceva storcea tăcerea, o răsucea, o obliga să geamă, o tortura, o extenua, ceva care s-a transformat în suspin, în murmur, în muget, în urlet. Ceva ce ucidea tăcerea, iar acesta era vântul.

Vântul care-a dat năvală, turbat, feroce.

Un vânt inedit. Un vânt nemaipomenit. Un vânt de o violenţă vertiginoasă.

Nu e nimic mai misterios decât vântul. De unde vine? Unde se duce? Pornit din necunoscut, îndreptându-se către necunoscut, loveşte, izbeşte, ridică, doboară, sfâşie, pulverizează. Oricum aveam oroare în general de vânturi, aceşti demoni spontani, capricioşi, inconsistenţi, pe cât de imprevizibili pe atât de indescifrabili, dar acela mi s-a părut cel mai rău.

O mână îngheţată mi-a strivit umărul.

Tibor, în picioare în spatele meu, palid, cu ochii holbaţi, mi-a arătat din bărbie Lacul.

Un val uriaş, mai înalt decât un munte, venea dinspre orizontul despicat ca o rană şi se repezea spre noi, hotărât să ne înghită.

2

Valul înainta furios, regulat, inexorabil.

Moartea se năpustea peste noi, aveam această certitudine, chiar dacă, împreună cu ceilalţi, mă agitam pentru a organiza operaţiunea de salvare. Să alerg după un sac, după tigve, să pun unele peste altele păturile, să adun proviziile mă înspăimânta mai puţin decât să aştept încremenit, cu gura căscată, cu ochii holbaţi, să fiu lichidat. Pentru a nu ceda terorii, cedam mişcării. Neavând curajul disperării, consideram că era mai bine abia să mai respir de treabă decât să mă împietrească groaza.

Cât valul a fost doar vizibil, am împărtăşit cu toţii, nelămurit, iluzia că ne vom putea sustrage coşmarului; când însă ne-a asediat urechile, vacarmul i-a prefigurat violenţa care ne copleşea. Mai întâi doar un vâjâit, rostogolirea i-a sporit, a căpătat volum, a devenit tot mai plin de izbituri, trepidaţii, detonări, deflagraţii până când s-a transformat în mii de tunete amestecate laolaltă, continue, fără pauză, implacabile.

Cea mai mare parte a sătenilor fugea. Odată cu animalele, alergau în direcţia inversă valului, încercând să ajungă pe vârful dealurilor. Reflexul i-a condamnat. Niciodată nu aveau cum înainta destul de repede, de departe, de mai la înălţime.

— Aici! Întoarceţi-vă!

Urlam cât mă ţineau plămânii pentru a-i chema, dar nu se lăsau, nu mă ascultau, nu mă mai auzeau.

S-o mărturisesc? În privirea Nourei am citit că problema care mă măcina de luni de zile – cine va avea loc în casele

plutitoare din moment ce tocmai locurile ne lipseau? – era rezolvată.

— La adăpost! a strigat cu sânge rece.

Noura mă uimea. De obicei, era înspăimântată de neplăceri mărunte – un păianjen, o broască, o țesătură ruptă –, or, în dimineața aceea, făcea față dramei cu îndrăzneală, de parcă nu ar fi reacționat decât la temerile neînsemnate şi le-ar fi ignorat pe cele de amploare, de parcă ar fi cultivat înfricoşarea din plăcere, de dragul jocului, pentru pigmentarea cotidianului, şi ar fi scăpat de orice frică în prezența adevăratului pericol. Demnă de tatăl ei, rămânea energică, eficientă, concentrată, absolut deloc afectată de chinuri mărunte. Trăgând-o de mână pe Mama, în timp ce Barak îşi sălta nişte saci în spinare, le-a ordonat surorilor mele să țină aproape. Ne-am repezit spre casa plutitoare în care deja se ascunseseră Vlaam, nevasta şi fiii lui.

Construit în mijlocul pădurii de unde fuseseră luate trunchiurile, vasul măsura o sută douăzeci de picioare în lungime şi douăzeci în lățime. Spre deosebire de locuințele noastre alcătuite dintr-o singură încăpere, vasul avea mai multe camere separate, cele înguste, în care să se înghesuie câte două persoane, cele medii, pentru provizii, cea largă, pentru animale. Nutreț deja dusesem la bord, dar turmele păşteau încă pe câmpurile învecinate.

Barak a venit în goană cu nişte capre care i se zbăteau la subsuoară.

— Legați-le. Recuperez muflonii.

— Barak, n-avem timp!

— Ce ştii tu? mi-a răspuns plecând iarăşi.

În jurul zonelor despărțite prin pereți se întindea un podeț din scânduri, şi acesta protejat de margini cusute. Sub casă, Vlaam construise o cocă uriaşă, umflată, care, după părerea lui, garanta o plutire mai eficientă.

Pericolul se apropia. Observam clar spuma verde a valului.

Noura s-a ivit lângă mine.

— Unde e tata?

Am pălit.

— Tibor!

L-am strigat în speranța că astfel își va face apariția. Îngrijorarea a cuprins chipul Nourei, care își pierduse aplombul.

— A coborât să își ia lucrurile de jos! a exclamat.

— Ce nebunie! N-aș putea niciodată să...

M-am întrerupt, fiindu-mi rușine că o alarmam pe Noura, în loc să o liniștesc. Cuprinsă de spaimă, a început să tremure. Am plecat de pe casa corabie pentru a-l aduce pe Tibor. La primul pas, Noura m-a oprit.

— Nu! Nu tu!

Ochii i s-au umplut de lacrimi, ceea ce a enervat-o și, disimulându-și emoția, a urcat pe podeț, chemându-și tatăl în stânga și-n dreapta:

— Tati! Tati!

Nimic nu mă rănea mai mult decât disperarea femeii pe care o iubeam. Propria neputință mă umilea mai mult în fața ei decât a naturii înfuriate. Ar fi trebuit să o liniștesc. Nu aveam oare misiunea de a-i asigura fericirea?

Catastrofa se apropia rapid. Înalt cât un munte, valul înainta fără opreliști pe suprafața Lacului. Pe maluri, distrugea brutal tot ce-i ieșea în cale, lovind stâncile, scufundând pădurile în care vârfurile copacilor mai rezistau o clipă, după care se-ndoiau, doborâți ca niște fire de iarbă.

Barak a ieșit din grajd și a tunat:

— Unde e Derek?

La acesta nu mă gândisem, deși aparținea grupului nostru.

— Acolo! a strigat Mama.

Şi a arătat spre vârful unui brad din apropiere, în care se urcase Derek. Agăţat de trunchi, crispat, încă şi mai palid decât de obicei, închisese ochii, convins că dacă nu-l vedea, elimina riscul.

— Coboară! a urlat Barak.

Înnebunit, Derek nu a reacţionat.

Noura mi-a strigat din nou, ca pe un reproş:

— Unde e tata?

M-am întors spre Lac şi am încremenit, fără a mai reuşi să scot o vorbă. Nu-mi mai puteam mobiliza nici cel mai mic muşchi, nici măcar pe aceia ai buzelor. Fiindcă am înţeles ce urma să se întâmple: valul – animal colosal numai gheare şi fălci, care ucidea, sfârteca, zdrobea – avea să ne omoare dintr-o lovitură, după care undele urmau să ne înghită. Vasul nu avea să ne folosească la nimic, nu putea rămâne la suprafaţă, nu putea pluti vreodată, va fi devastat, făcut bucăţi, distrus de valul zdrobitor şi din el nu vor mai rămâne decât nişte fărâme.

Noura m-a apostrofat:

— Noam!

Scoţându-mă din torpoare, mi-a arătat undeva, sub noi, o siluetă care urca poteca. După negrul mantalei puteai să-ţi închipui că era Tibor.

— Tati!

Ciudată reacţie! În loc să aşteptăm valul, moartea adică, îl aşteptam pe Tibor. Îndepărtaserăm ameninţarea. Întârzierea lui Tibor ascundea perspectiva sfârşitului. Binefăcătoare detalii! Nu ne mai întrebam dacă vasul va rezista valului, ci dacă Tibor va reuşi să ajungă la bord.

De data aceasta nu am mai ezitat: am ţâşnit în întâmpinarea lui, i-am smuls din spinare mulţimea de saci care-l încetineau, după care m-am întors grăbit, urmat îndeaproape de el.

Urcat la bord, uşurat, Tibor şi-a pipăit desagii pe care îi lăsasem pe podea:

— Mi-am salvat principalele ierburi şi poțiuni, la fel şi instrumentele. O să fie de folos.

Noura se bucura şi ea: renunțând la rezervă, şi-a strâns tatăl la piept, mângâindu-l pe păr. M-am posomorât: se credeau victorioşi, deşi peste câteva clipe vor fi morți.

Barak continua să țipe la Derek pentru a-l convinge să se mişte. Nu reuşise decât să-l facă pe acesta, verde la față de groază, să deschidă pleoapele şi să mişte capul în semn de refuz.

Înaintea noastră, ineluctabilul străbătea tot. Uriaşul val suprem ne atingea satul. Era clar că urma să ne distrugă. Nu era nici un motiv pentru ca apa să se infiltreze pe sub vas şi să-l ridice : ne va lovi frontal şi ne va face praf.

Toată lumea urla şi plângea în hohote.

Nu mai era nimic de făcut. Nu mai eram decât spectatorii unui dezastru. Pândeam clipa zdrobirii, momentul în care urma să zburăm sfărâmați. Sfârşitul care ne-ar fi adus eliberarea.

Abătându-se asupra satului, valul a întâlnit obstacole. Relieful locului îl contraria. În cele două văi care-l mărgineau s-a izbit de spații dure, reliefate, ceea ce a generat coliziuni, răsturnări ale talazurilor; din stânga, un alt val îi ieşea-n față; la fel şi din dreapta. Undele deviau, se loveau între ele. Asistam, neputincioşi, la bătălia acelor mase enorme care se ciocneau, care, la fiecare înfruntare, mai câştigau în înălțime, apoi cădeau unele peste altele cu întreaga lor greutate. Conflictul căpăta o anvergură titanică. Valurile se sfâşiau între ele.

Un vârtej lateral ne-a invadat poiana, a cotit şi, cu un scârțâit înfiorător, ne-a zguduit vasul, l-a scuturat, l-a ridicat...

Nu-l frânsese, ne ridicam pe creasta vâltorii, chiar dacă, în fiecare clipă, trosnete suspecte anunțau că ambarcațiunea nu va întârzia să se facă bucăți.

Tot răsucindu-ne așa, am trecut pe lângă arborele în care se refugiase Derek.

— Sari!

Barak și-a desfăcut brațele. Derek, încurajat de gest, a dat drumul trunchiului de care se agățase și s-a aruncat în gol. Barak l-a prins, a râs fericit în mijlocul elementelor dezlănțuite și a trâmbițat cu glasul lui de stentor:

— Ia uitați-vă ce bazaconie de pasăre am găsit!

Nici nu și-a terminat bine cuvintele că Derek a și leșinat, ca rupt în bucăți. Barak s-a dus cu el în interiorul vasului, l-a întins într-un culcuș și l-a legat pentru ca trupul să nu fie aruncat sau lovit de zdruncinături.

Valul și-a urmat drumul, teribil, neîmblânzit, iar noi, de acum, îi aparțineam. În jurul nostru, palele de vânt stârneau conuri de spumă, unde turbate. Deși amenințați continuu să fim făcuți țăndări, pluteam. Cât de puternică și constantă ne era groaza de fi înghițiți de ape, pluteam. Ne găsiserăm un loc provizoriu în acel haos, în sânul nemaisfârșitului, vibrantului, confuzului.

Ne escortau patru case plutitoare de talie mai mică. Nu puteau fi conduse, nu-și puteau alege direcția, nu se puteau fixa cumva, dar rămâneau la suprafață, neastâmpărate, vesele. Imploram neantul! În loc să mă gândesc la morții care rătăceau făcuți bucăți, rupți, sfâșiați, pe sub val, mă bucuram să-i văd pe cei care scăpaseră. Ne-am făcut semn de parcă plecam împreună în călătorie.

Asta dacă nu punem la socoteală vehemența vântului și a valului care se dedau unui duel feroce, înverșunat, căruia i-am fi putut deveni victime. Se jucau de-a cine torturează mai bine: valul aruncându-ne de pe creastă-n genuni, din pisc în văi, sau vântul, iritat de barajul pe care îl constituia

valul, angajând ostilitățile cu armele lui, suflând, chinuind, pocnind, sărind de la bocet ascuțit la somație, de la furie tunătoare la încercarea de a ne mătura acoperișul, obloanele, parapetele și pe noi înșine. Nimic nu oprea cele două furii.

Le-am ordonat lui Tibor, femeilor, copiilor să se adăpostească înăuntru. Noura a refuzat. Am repetat încăpățânat:

— Nu avem destule frânghii ca să fiți legați! Rămânem pe punte numai Barak, Vlaam și cu mine.

Noura s-a supus pentru a da un exemplu și pentru a nu-mi știrbi autoritatea în public. Totuși, înțelegeam foarte bine că, indiferent de primejdie, ar fi preferat, la fel ca mine, să vadă ce se mai întâmpla.

Vântul și valul rivalizau în agresivitate. Cum scăpam de un pericol, cum ne lua în primire altul. Urcam până la o sută de picioare, propulsați de val, și, odată ajunși în vârf, vântul ne răsucea în fel și chip. Coboram, aruncați în gol din înalt, așteptând să fim sfărâmați, uluiți apoi să ne regăsim întregi, în picioare pe punte, după fiecare munte de apă încasat, după care suflul vântului se-nverșuna iarăși să ne dezechilibreze. Imediat ce valurile renunțau să ne dezmembreze ambarcațiunea, vântul încerca să o scufunde.

Celelalte patru vase au dispărut încet-încet. Faptul că erau prea ușoare le preschimbase în prăzi ușoare, în proiectile aruncate în aer, a căror întoarcere se dovedise fatală. Valul și vântul le veniseră iute de hac. Vasul nostru rezista.

Dar câtă vreme?

Ne repezeam spre abis, răsuciți de vârtejuri frenetice, de nebunia curentului, de febra aerului. Ne deplasam rapid, fără control, fără vizibilitate, fără altă certitudine decât aceea a tot ce putea fi mai rău.

— Of, nu! a gemut Barak arătându-mi fâşia de pământ spre care ne îndrepta valul.

Nu am înțeles ce vrea să spună.

A precizat, sufocat:

— Caverna Vânătoreselor.

Valul se repezea într-o cadență vertiginoasă peste faleza din stânci trandafirii, înăuntrul căreia cunoscusem atâtea nopți splendide.

O va evita, sau se va sfărâma de ea?

Alunecam către stâncă. Peretele creştea, înfricoşător. Valul care ne purta se îndrepta țintă către el. Nu aveam nici un mijloc de a încetini, de a-l ocoli. Stânca se făcea tot mai mare, aşteptând să ne lovim de ea.

O rafală ne-a împins vasul pe-alături, hula ne-a ridicat, faleza a dat parcă-napoi dispărând. Lupta anarhică dintre val şi vânt ne-a permis să evităm ciocnirea.

Şi atunci am fost martorul unei scene a cărei amintire mă bântuie de atâtea veacuri.

De-a lungul potecii care ocolea vârful povârnişului, un cal galopa rătăcit, cu o femeie-n spatele lui. Coama, părul le fluturau din cauza vitezei. Am simțit cum groaza le întindea muşchii puternici şi animalului, şi celei ce-l călărea. Dintr-odată, femeia a întors capul pentru a vedea valul care venea peste ea.

Inima mi-a tresărit în piept. Am urlat:

— Tita!

Şi-a continuat goana disperată îndemnând calul cu călcâiele. Cum să mă fi auzit Vânătoreasa surdă şi mută?

Înverşunarea ei, despicând aerul, aducea laolaltă sublimul şi ridicolul. Nu putea scăpa de întâlnirea cu valul care avea s-o devoreze, dar nici nu accepta înfrângerea, luptând până la capăt, sălbatică, superbă, neînfricată.

Aplecându-mă, am observat că Tita ascundea ceva între spinarea calului şi pântecul ei: fugea apărându-şi copilul.

S-a întors o ultimă oară către valul care urma s-o înghită. Să mă fi zărit? Acum, la ora la care scriu aceste rânduri, am această convingere. Şi asta i-a determinat gestul. Altfel, totul ar fi ținut de nebunie. Da, mă zărise! O sclipire i-a parcurs privirea terorizată, m-a recunoscut şi a simțit o fugară rază de speranță. Altfel, cum s-ar explica faptul că a luat copilul şi, dintr-odată, cu o forță supraomenească, l-a aruncat cât mai sus cu putință, către noi?

Nu a mai avut timp să urmărească traiectoria, să verifice dacă am prins din zbor copilul, că valul a şi acoperit-o, trăgând-o în adâncul tumultuos.

Mi-am privit bebeluşul pe care-l țineam în mâini.

Nu se smiorcăia. Făcuse ochii mari, fără să înțeleagă cruzimea din jur.

I-am zâmbit. Mi-a întors zâmbetul. Şi astfel am făcut cunoştință cu fiul meu...

Ce se-ntâmpla? În mine s-a rupt totul. Deşi trecusem vitejeşte prin violențe de toate felurile, chipul încrezător al bebeluşului m-a tulburat. Nemaiputând rezista, m-am prăbuşit.

După care cerul s-a-nchis şi totul s-a pierdut în noapte.

*

Nici urmă de lună. Nici de stele.

Lume opacă. Negru sus. Negru jos.

Şi vântul, şi valul, vacarmul, viteza...

Habar nu am ce îngrozeşte mai mult, pericolul care se vede, sau pericolul care nu se vede? Pe de o parte, întunericul sporea zgomotele şi şocurile la proporții înspăimântătoare, transformând fâşâitul în muget, zguduirea în explozie; pe de alta, oferea un răgaz privirii pe care ziua o acaparase, hărțuise, saturase.

Fugeam la întâmplare, legănându-ne pe un element instabil.

Barak luase copilul şi îl dusese la adăpost, în interiorul vasului, urmat de Vlaam, care li se alăturase alor săi.

Rămăsesem singur în fața cețurilor, zdruncinat. Sacrificiul Titei deschisese în mine porți neştiute, indicându-mi calea de urmat. În timp ce nimic nu mai conta în haosul apocaliptic, Tita ridicase fruntea, îşi declarase refuzul, îşi revendicase cu mândrie demnitatea, îşi folosise puterile pentru o misiune: salvarea copilului. Până în clipa fatală, se gândise numai la datoria ei, indiferentă față de propria soartă, fără a o fi înfricoşat propriul sfârşit, ci doar îngrijorată de ce avea să fie cu fiul ei. Eram convins că uşurarea îi trecuse peste oricare alt sentiment în clipa în care îmi încredințase acea viață abia ivită, chiar înainte de a fi fost înghițită de valurile ucigaşe.

Doborând-o pe Tita, valul îi dăruise proporții uriaşe. Tita murise în această lume, dar rămânea mai vie şi mai intensă, pentru totdeauna, în mine. Nu mi-ar fi ajuns o viață pentru a-i duce mai departe lumina şi a mă dedica fiului ei.

Fiului nostru...

Cum să-i spun Nourei? Barak mi-ar fi propus să mint – soluție a tuturor complicațiilor, după părerea lui –, dar ar fi însemnat să o batjocoresc pe Tita prin această şmecherie, când merita să strig sus şi tare, arătând copilul: „E fiul meu şi-am să am întotdeauna grijă de el.” I-o datoram. Altfel, coborât la rangul de amant întâmplător, m-aş fi redus totodată la acela de tată întâmplător. Nici nu intra în discuție aşa ceva! Şi gravitatea situației, şi onoarea Titei obligau la adevăr. Noura va înțelege. De altfel, nu aş fi disprețuit-o şi pe ea, dacă nu aş fi considerat-o capabilă să înțeleagă?

Am desfăcut funia cu care mă legasem de punte şi m-am strecurat înăuntru. Nici nu intrasem bine că mâna puternică a lui Barak m-a tras deoparte.

— Vino, mi-a şoptit.

L-am urmat în încăperea lui Derek. M-a băgat înăuntru şi s-a îndepărtat, căci nu puteam încăpea toți trei – patru, adică, fiindcă Derek legăna pe genunchi micuțul adormit.

Un opaiț pâlpâitor, cu ulei, mi-a permis să contemplu chipul drăgălaş al bebeluşului, să-i admir genele lungi, să mă extaziez în fața nărilor minuscule, urechilor tivite, buzelor moi, umede.

Derek a făcut un semn spre el.

— E băiatul tău?

În pofida emoției, m-am prefăcut mirat, nedorind să împărtăşesc nici un secret cu el.

— De ce spui asta?

Derek s-a uitat lung la mine şi a conchis:

— Nu răspunzi, deci e băiatul tău.

Deşi scos din sărite, am continuat nepăsător:

— Eeei! O femeie călare ni l-a aruncat în ultima clipă, asta-i tot.

M-a corectat:

— *Ți* l-a aruncat, după părerea lui Barak.

— Şi cu ce schimbă asta lucrurile?

Derek s-a strâmbat şi a zis cu vocea lui ca fluierată:

— Sunt dezamăgit, Noam: nu ai încredere în mine.

Era atât de exactă constatarea, încât am negat:

— Ba deloc! Doar că inventezi o legătură care nu există între acest copil şi mine, de-asta îți contrazic spusele. Nimic mai mult. Nu pentru că n-aş avea încredere în tine.

Derek s-a aplecat spre bebeluş şi l-a luat delicat de mână, fără să-l trezească din somn.

— Uită-te, Noam! I-ai transmis semnele tale particulare.

Mi-a arătat degetele copilului. M-am cutremurat. Avea două dintre ele lipite. Caracteristică rară, pe care o avusese şi bunicul Kaddour. Şi Pannoam, tatăl meu. Şi eu. În familia noastră, aceasta era considerată amprenta fiilor celor mari. Pielea îmbrăca laolaltă degetele mijlociu şi inelar.

— Asta o să te împiedice să mai minți, a declarat Derek.

Neputând să-l contrazic, am coborât învins fruntea.

— Derek, l-am rugat, Noura nu trebuie să afle.

A zâmbit satisfăcut că mărturisisem, încântat că-l imploram. Am continuat:

— M-am culcat cu o Vânătoreasă când am fost în exil, crezând că mă despărțisem pentru totdeauna de Noura.

— Nici o problemă, mi-a dat dreptate. Însă anomalia fizică îi va sări în ochi Nourei! Ochii îi scormonesc peste tot şi numai proastă nu e. Va ghici, te va acuza, nu ți-o va ierta.

Mi-am muşcat buzele, sigur că vedea limpede cum stăteau lucrurile. Înnebunit, m-am uitat mai atent la mâinile copilului.

— N-am putea ascunde chestia asta? Să-i punem un pansament... sau o mănuşă... sau...

Derek şi-a ridicat mâinile ascunse în mănuşile cu un deget şi mi le-a fluturat prin fața ochilor.

— Ceva de genul ăsta?

A rânjit.

— Te porți exact ca maică-mea...

— Cum aşa?

— Mama mi-a înfăşurat mâinile încă de la naştere. Spera ca astfel să îi ascundă soțului ei momentul de infidelitate.

Şi-a scos încet mănuşile şi-am descoperit că avea aceeaşi particularitate ca mine.

Mi s-a părut că am halucinații. În afară de tata şi de bunicul nu mai văzusem niciodată vreun om cu două degete lipite. În timp ce îi priveam cu atenție detaliul, colțurile gurii au început să i se ridice. Confuzia mea îl făcea să râdă.

— Vai, vai! Noam începe să priceapă ce-i scăpa... Eu sunt informat de cu mult mai multă vreme decât tine.

— Informat? Informat despre ce?

A arătat spre degetele lui, ale mele şi ale fiului meu.

— Despre asta!

Stupoarea mă împiedica să formulez ipoteze şi nu mai eram în stare să gândesc. M-am bâlbâit jalnic:

— Lămureşte-mă, Derek.

Ceva a lovit vasul. Un munte de spumă s-a zdrobit de punte, grinzile au scârțâit, scândurile au gemut. Apoi, cursa nebună s-a reluat.

Derek şi-a pus înapoi mănuşile şi s-a aplecat spre mine.

— Nu e momentul, Noam, nu avem timp, pereții au urechi, hai să mai amânăm lămuririle. În schimb, am o sugestie.

Şi mi-a şoptit la ureche:

— Copilul îmi aparține.

M-am dat şocat înapoi.

— Poftim?

— Pentru liniştea ta, a Nourei, a copilului, a celorlalți de pe vas, să pretindem că l-am conceput cu o femeie şi că tocmai l-am recuperat printr-o minune. Barak va fi încântat să povestească despre salvarea la care a asistat.

Propunerea nu îmi plăcea. Dar aş fi putut-o refuza? Îmi asigura păstrarea copilului şi a afecțiunii Nourei şi îndepărta alte mii de pericole.

Înainte de a accepta, am simțit nevoia să lovesc:

— Hotărât lucru, Derek, te-ai obişnuit să te fofilezi printre minciuni şi adevăruri!

A încremenit, înroşindu-se.

— Despre ce vorbeşti?

— Despre Cetatea Zeilor în care nu locuieşte nici un zeu.

A oftat, ridicând din umeri:

— A, asta era...

Constatând că nu are remuşcări, am adăugat:

— Şi m-ai mai făcut şi pe mine să cred că sunt trimisul zeilor.

Ochii i-au sclipit cu răutate. A exclamat:

— Cel mai caraghios nu e că am afirmat asta, ci că tu ai crezut...

Cruzimea lui m-a descumpănit. A umplut tăcerea drăgălind copilul. Imediat ce mi-am venit în fire, am dat să pun capăt schimbului făţarnic de cuvinte.

— Ai putea măcar să-ţi ceri scuze fiindcă m-ai înşelat.

— Dar faptele mele ţi-au servit interesele, nu?

— Cum adică?

— Mulţumită lor suntem acum aici, vii, nu morţi, împreună cu ceilalţi, la fundul apei.

Avea dreptate. Am amuţit. A profitat pentru a-mi trimite o ultimă lovitură:

— Noam, chiar trebuie să mă căiesc fiindcă ne-am făcut posibilă supravieţuirea? Să regret că te-am ajutat să ne salvezi?

Mă punea în încurcătură. La fel ca tata, avea darul de a întoarce situaţiile în favoarea lui. Şi-a lăsat mâna pe umărul meu, cu căldură aproape.

— Noam, dacă reacţionezi aşa rău la aceste biete minciunele, cum să-ţi dezvălui celelalte lucruri?

— Celelalte?

— Minciunile care încă au rămas între noi doi.

— Între noi doi?

— Tot ce nu ţi-am spus.

— Ce-mi ascunzi?

— Atâtea lucruri...

— Spune-mi-le.

M-a privit cu seriozitate.

— O voi face imediat ce vei fi în stare să le asculţi. Nu înainte.

Fără a-mi da voie să protestez, a ridicat copilul şi a enunţat sec:

— Iată-l deci pe fiul meu?

Am încuviințat fără tragere de inimă. A sărutat pe obraji copilul şi s-a făcut că-l muşcă de nas.

— O să te trezeşti în brațele tatălui tău, băiete.

Tandrețea de care Derek dădea dovadă îmi smulgea fiul încă mai mult decât înşelătoria pe care o pusesem la cale. M-am ridicat, încercând să mă linişteșc.

Derek m-a întrebat:

— Cum o chema?

— Pe cine?

Derek mi-a făcut semn să vorbesc mai încet. Era posibil ca, în pofida vacarmului din jur, să ni se audă cuvintele. A murmurat:

— Pe soția mea.

Nu suportam să-mi fure acel secret şi cu atât mai puțin să se apropie de Vânătorese.

— Soția ta? am repetat şovăind.

— Mama copilului meu.

În pofida minei lui îngereşti, eram convins că îi plăcea să mă irite.

— Tita!

M-am retras încurcat, scârbit, încredințat că o trădasem pentru o a doua oară pe Tita. Nici nu am ajuns bine pe punte că m-am întors pe călcâie şi am revenit în grabă lângă Derek.

— De fapt, îl numisem Ham.

— Ham? Aha, păi... a mormăit dezamăgit.

Intuisem bine: Derek hotărâse să-i pună fiului meu ce nume avea el chef. Am insistat:

— Da, Ham. Tita ținea mult la asta! O să-ți răspundă, o să vezi. Să-i păstrăm numele în amintirea ei. La urma urmei, era femeia ta, mama copilului tău, Derek...

A îngăimat ceva, căzut în capcană, habar neavând că Tita, chiar dacă şi-ar fi crescut ea copilul, nu i-ar fi pronunțat niciodată numele.

Când s-au arătat zorii, ne-a îngrijorat încă mai tare să vedem din nou realitatea care ne copleşea. Nori groşi, lugubri, întunecau cu miile cerul şi se repezeau la orizont cu toată puterea[23]. Ridicând pereți furibunzi de apă, valul şi

---

[23] Le-a luat mult timp oamenilor să inventeze depărtarea! Dacă uneia dintre disciplinele cele mai recente, meteorologia, i-a luat milenii ca să se nască, aceasta s-a întâmplat fiindcă presupunea două sclipiri de spirit.

Mai întâi, o revoluție intelectuală: încetarea interpretării fenomenelor în favoarea măsurării lor. Când Galilei, fondatorul demersului ştiințific modern, a utilizat matematica pentru a analiza şi sintetiza căderea corpurilor, doi dintre elevii lui au făcut posibilă cunoaşterea climei, creând instrumentele de măsură: Castelli – pluviometrul, în 1639, şi Torricelli – barometrul, în 1643.

Apoi, o fractură regionalistă: să te hotărăşti să consideri că fenomenele care se întâmplă aici depind de cele din alte părți. Gata cu viziunea conform căreia observatorul era centrul şi țelul universului. Meteorologia ne interzice că credem că aici este centrul şi altundeva periferia. Nu mai există centru. Totul decurge din tot. Depărtarea condiționează apropierea. Iată ce a fost atât de greu de acceptat, chiar dacă, în ziua de azi, şi cea mai neînsemnată imagine trimisă de vreun satelit convinge şi ființa cea mai obtuză.

Au trebuit desființate nu numai frontierele narcisismului, dar şi frontierele națiunilor. Savanți precum Alexander von Humboldt, pe care l-am întâlnit de mai multe ori în cursul secolului al XIX-lea, poliglot, mare călător, explorator al globului, au desființat localul, indicând dimensiunea planetară. Humboldt considera că trăim „în străfundurile unui ocean aerian”. Pe urmele lui, reprezentanții a zece țări s-au întâlnit la Bruxelles, în 1854, pentru a elabora coduri universale de măsură şi posibilitatea schimbului de informații, ceea ce a permis fondarea în 1873, la Viena, a Organizației Meteorologice Internaționale. Cele două enorme războaie ale secolului XX au provocat firesc o involuție a schimburilor, ulterior constituindu-se, în 1951, Organizația Meteorologică Mondială, organism specializat al ONU. Depărtarea continuă însă să umilească sentimentul propriei importanțe al omului.

vântul îşi continuau bătălia nebună. Totul se izbea, se străpungea, se rănea, se exacerba, pocnea, arunca jerbe, se rostogolea. Victimă a acelor asalturi, vasul nostru era supus unei constante degradări. Zgomotele prefigurau apropiata năruire.

O paloare verzuie se răspândise pe chipurile celor de la bord. Toți vomau. Neliniştii i se adăugau greața, pierderea echilibrului, tetania. Nimeni nu avea experiența navigației, încă mai puțin a furtunii pe ape, cu atât mai mult cu cât nu ştiam nimic despre existența mării sau a oceanului, căci cunoşteam numai Lacul.

Mărturisesc că, deşi conducător al sătenilor, nu m-am arătat ca având această funcție şi la bordul ambarcațiunii. La fel ca toți ceilalți, cu stupoare, mă chinuiam, asudam, dârdâiam, mă sufocam, vomam. Uneori, cuprins de crampe, nu reuşeam să mă mai ridic. Iar când o făceam totuşi, mă dobora amețeala şi cădeam la loc. Astfel, nu am fost în stare să-i opresc pe aceia şi acelea care, pentru a o termina cu durerea şi groaza, s-au aruncat în fața noastră peste bord. Mental, nu exercitam nici o influență asupra lor; fizic, nu-i puteam opri şi, de altfel, m-ar fi auzit în toată acea harababură? Abida, a doua soră a mea, soțul ei şi unul dintre fiii lui Vlaam au dispărut sub ochii noştri.

Ceea ce nu m-a revoltat. Ba chiar cred că, în clipa aceea, îi invidiam...

Trei persoane au scăpat stării generale de rău: Tibor, Noura şi Barak.

Tibor, desigur, se împleticea, însă asta nu-l afecta sub nici o formă. „Pasionant!” strigase în dimineața aceea. Fiindcă rămăsesem ca prostul, mi-a explicat că aventura noastră îi oferea ocazia de a cerceta. „Un nou rău, un nou remediu!” Ne-a sfătuit, după câteva experimente, să nu ne întindem, fiindcă orizontalitatea accentua deruta corpului, amplificând mişcările vasului; mai bine rămâneam aşezați,

cu capul sus, sau în picioare, privind în depărtare. Ne-a propus apoi să utilizăm un procedeu pe care-l recomanda cândva femeilor însărcinate: să ne masăm interiorul braţului, la trei degete de palmă, acolo unde pielea devine delicată, susţinută de ligamente. Am constatat rapid că răul de mare dispărea.[24]

Noura îşi ascundea reflexele inegalabile şi se comporta ca o fată de vindecător. Umblând de la bolnav la bolnav, împărţea mentă pentru a fi mestecată cu scopul de a contracara greaţa şi arăta pe fiecare antebraţ punctul care trebuia apăsat cu regularitate. Cum celor de pe vas le venea greu să se concentreze, le marca punctul respectiv cu vopsea vegetală. Profita de ocazie pentru a marca şi un al doilea punct, sub claviculă, acolo unde începe braţul: acesta, dacă era apăsat, provoca o senzaţie de bine.[25]

---

[24] Care nu mi-a fost surpriza, secole mai târziu, să aflu că medicina chineză şi japoneză recomandau şi ele metoda lui Tibor! Conform sistemului acupuncturii, este vorba despre punctul P6, dintre pliul încheieturii palmei şi cot, acoperit de două tendoane care parcurg faţa interioară a antebraţului. Apăsarea cu degetele – presopunctură conform chinezilor, *do-in* după japonezi – solicită exact acel punct. Masarea circulară cu unghia sau cu vârful degetului, timp de cinci minute, înlătură greaţa.

[25] Tibor recurgea deseori la acest fel de marcare pe piele, fiindcă puţini oameni din vremea aceea posedau cunoştinţe de anatomie. Prin urmare, practica tatuajul terapeutic. Şi tehnica aceasta, la fel ca altele, a fost mai târziu abandonată, apoi uitată, cu atât mai mult cu cât aceia care ar fi putut sta mărturie ajunseseră praf şi pulbere. În 1991, a fost descoperit în Italia un individ conservat în gheaţă de cinci mii de ani. Găsit în Alpii Ötztal, i s-a spus Ötzi. Pe corpul lui erau desene care, la început, au fost considerate rituale sau estetice. A fost necesară insistenţa unor spirite libere pentru a lua notă că acele desene marcau aproape milimetric punctele de acupunctură ale diferitelor meridiane corporale. Autopsia

Cât despre Barak, deşi victimă şi el a tangajului şi a ruliului, se deplasa rapid, hotărât, relaxat în pofida piciorului din os de cerb, reparând îmbinările vasului pe măsură ce acestea ameninţau să cedeze.

În întregul tumult, copilul Vânătoresei nu a atras nimănui atenţia, ceea ce mi-a luat o piatră de pe inimă. Îl anunţasem pe Barak care era povestea pe care le-o vom spune celor curioşi, eu şi Derek, lucru aprobat cu hotărâre de unchiul meu. În schimb, l-a pus pe gânduri particularitatea fizică dezvăluită de Derek.

— Cum de are două degete lipite? Normal, chestia asta distinge băieţii cei mari din familia noastră de generaţii. Ia să-l întrebăm pe Tibor.

Şi a făcut în aşa fel încât, la un moment dat, să rămânem deoparte de ceilalţi, doar vindecătorul, el şi cu mine.

Temându-mă că Noura va afla de la Tibor, am acţionat cu prudenţă: i-am spus că, în ajun, Derek, în urma unei salvări miraculoase, îşi primise fiul, pe Ham.

— Fiul lui?

— Fiul lui pe care l-a făcut cu o Vânătoreasă.

— Aşa spune el?

— Da.

— Chiar are tupeu! a exclamat Tibor.

Observându-i suspiciunea, mi-am simţit secretul pus în pericol.

— Nu e nici o îndoială: băiatul are acelaşi semn distinctiv ca el.

— Şi anume?

— Al treilea şi al patrulea deget sunt lipite.

Tibor s-a uitat lung la mine.

---

modernă a arătat că Ötzi avea dureri lombare şi ale genunchiului: cruci şi liniuţe semnalau punctele unde trebuia intervenit pentru a calma acele dureri.

— Şi ca tine.

— N-are legătură.

Fără să mă scape din ochi, Tibor a răspuns din vârful buzelor:

— Zău?

Nu mă credea. Ce să fi ştiut? Cum de văzuse limpede legătură dintre Ham şi mine?

Trăsăturile i s-au încordat şi pielea i-a căpătat o consistenţă ca de ceară. Mă privea adânc în ochi, mustrător.

— Noam, alege. Cui te adresezi? Lui Tibor, sau tatălui Nourei?

Am pălit. A continuat, cu severitate:

— Lui Tibor îi poţi spune adevărul. Tatălui Nourei, nu.

M-a apucat de braţ.

— Aici e Tibor care te ascultă. Tatăl Nourei are treabă în altă parte.

I-am luat şi eu mâinile într-ale mele.

— Îţi mulţumesc că m-ai uşurat. Eşti mai bun decât mine, Tibor, nu meriţi să te-mbrobodesc. Eu sunt cel care a făcut acest copil când am părăsit satul, în momentul în care Noura s-a măritat cu tata. Am avut oare dreptul?

— Bineînţeles. Doar că Noura nu ţi-o va ierta. Vrea să fie totul pentru tine. Fiindcă eşti totul pentru ea.

Am dat din cap şi am murmurat:

— Iată de ce am inventat povestea asta, Derek şi cu mine. Şi aşa, Ham devine copilul lui.

— Ţi se pare credibil?

— Da.

Tibor s-a întors spre Barak.

— Şi ţie?

Barak s-a roşit la faţă, oscilând şi agitându-şi braţele prin aer.

— Derek nu aleargă după fete. Noam, ce ți-a răspuns de fiecare dată când ar fi avut ocazia să-şi mai uşureze mătărânga?

— „Prefer să nu."

Barak a rumegat formula care constituia misterul:

— „Prefer să nu." Ce ciudat şi Derek ăsta! Dar de aici la a pretinde că nu s-a atins niciodată de femei? Să nu exagerăm!

Tibor s-a îndreptat, storcându-şi mantaua.

— Dacă aşa vi se pare, nu am nimic de zis.

Am rămas şi eu, şi Barak cu gura căscată.

— Nu ai nimic de zis... despre ce?

A ridicat din sprâncene.

— Despre nimic.

Se închisese în el. Nu avea nici un rost să mai insistăm. Totuşi, l-am întrebat:

— De ce are Derek caracteristica asta a noastră, degetele lipite?

— Întreabă-l pe el. Cauza acestui amănunt constituie cu siguranță originea tuturor necazurilor lui.

— Necazuri?! a exclamat Barak.

— Da.

— Consideri că Derek e un nefericit? m-am arătat şi eu mirat.

— Un mare nefericit, fără nici o îndoială! Bietul de el...

Barak şi cu mine am schimbat o privire nelămurită. Îl consideram pe Derek bizar, diferit, dar în nici un caz de plâns.

— Un foarte mare nefericit, a întărit Tibor. Şi de-asta mă feresc cât pot de el...

Acestea fiind spuse, a plecat de lângă noi.

Chiar dacă vomam, tot trebuia să mâncăm. Ajutat de Noura, m-am apucat să fac inventarul hranei pe care o

duceam cu noi. Operațiunea ne lua timp. Fiecare avea provizii şi considera că nu-l priveau decât pe el şi pe apropiații lui, fără a-i da prin cap să le aducă într-un stoc colectiv.

Mă luptam să institui punerea în comun a resurselor, să-i conving pe cei de la bord că mai puternici vom fi numai împreună, nu câte unul sau câte doi. Mă arătam înduioşat în fața refractarilor – „Vai, doar atât ai?! Puțin față de ceilalți. Să ai noroc!” –, ceea ce îi făcea să se teamă că vor rata dreptul la abundență.

Odată adunat totul într-un singur compartiment, am asigurat paza: Vlaam şi Barak stăteau cu schimbul în fața uşii.

De fapt, Nourei şi mie ne era un pic ruşine. Ademenindu-i pe cei de la bord să îşi pună la un loc bunurile, organizând apoi apărarea cămării ca pe a unei comori nemaipomenite, acreditam ideea că acele provizii ne vor duce departe. Or mare lucru nu adunaserăm. Mai mult, pentru a reuşi să le repartizăm, era necesar să calculăm câte zile aveau să ne ajungă. Două? Zece? Patruzeci? După patruzeci de zile, am fi fost deja morți...

Cuprinşi de îndoieli, raționamentul şi-a schimbat obiectivul: să facem foamea începând chiar de azi, pentru a reuşi să rezistăm înfometați cât mai mult cu putință.

— Măcar de s-ar linişti Lacul, implora Noura.

— Şi de-ar coborî apele, adăugam.

Ceea ce încă nu înțelegeam era o altă lipsă gravă, aceea a apei.

Eram înconjurați de ea, ne curgea pe sub tălpi, ne trecea peste capete, ne lovea în piepturi ori de câte ori un val se rostogolea acoperind puntea, deci cum să fi bănuit că s-ar putea rarefia?

Când eram udați de stropii aduşi de vânt şi când ne lingeam buzele, descopeream picături cu un gust straniu,

neobişnuit. Am tras concluzia că acestea proveneau din spuma valurilor. Apa învolburată se deteriora. Izbiturile, plesniturile, vârtejurile, vâltorile o şubrezeau, dându-i acel gust neplăcut, de mucegai, de saramură. Aceeaşi apă, lăsată să se liniştească, revenea la gustul apei din Lac... Nu cunoşteam decât apa care venea din cer, din râuri, o apă dulce, pură, cristalină, pe care o beam dintotdeauna. Că mai exista una, tulbure, sărată, pe care dacă o beam ne puteam chiar îmbolnăvi, nu ne trecea prin cap.

O a doua noapte s-a abătut asupra noastră.

*

În general, violența rămâne ceva trecător. Ținând de momente de criză. Dacă persevereează, e întreruptă de moarte. Desființând totul, aceasta din urmă pune capăt, dacă nu violenței, cel puțin suferințelor generate de violență. În fond, moartea ține de panoplia fericirii, tot aşa cum supraviețuirea de cea a torturii.

Furtuna noastră dura la nesfârşit... Alternanța crestelor înspumate şi a văilor lichide ne epuiza. Ne-am fi dorit ca vasul să se sfărâme o dată pentru totdeauna decât să îndurăm continuu zguduirile trădătoare. Câte tăceri zdrobite! Câte răgazuri imediat dezmințite! Câte acalmii batjocorite! Speranța înşelată macină. Disperarea absolută ni se părea de invidiat.

Numai tunet deasupra, tunet dedesubt de zile şi nopți întregi. Simțurile ne erau năucite. Stomacurile ne urlau de foame, după care aruncau din ele bruma de hrană înghițită.

Mama, extenuată, nu-şi mai părăsea culcuşul unde numai Barak avea voie să se strecoare. Cât despre Noura, aceasta se dovedea mai bună în rolul de soție de căpetenie decât eu în acela de căpetenie. Neobosită, disponibilă, ajuta pe fiecare, asculta doleanțele, încerca să ajute. Seara venea lângă mine, în culcuşul nostru, şi făceam dragoste cu

sălbăticie, ațâțați de fiecare dată de gândul că s-ar fi putut să fie cea din urmă oară.

Derek, după ce un timp rămăsese în compartimentul lui gândindu-se la ce era de făcut în urma celor întâmplate, se întorsese la viața socială şi stătea mult de vorbă cu cei de la bord. Cu Ham, copilul lui, în mâinile înmănuşate, avea un ascendent asupra lor. Puterea hipnotică a vocii lui calma, iar el le dădea sfaturi religioase liniştitoare: să se roage, să cânte, să aducă ofrande Lacului.

Deşi suspicios, conştient pe de altă parte că Derek se dovedea un virtuoz al fabulației, refuzam să cântăresc temeinicia afirmațiilor lui de natură spirituală. Îl lăsam să se bage între mine şi ceilalți, fiindcă potolea şi îmbărbăta grupul. Nu mă interesa dacă mințea sau inventa, din moment ce aducea linişte! Reținând atenția chinuiților neputincioşi care ajunseserăm, ne oferea ținte şi sarcini – să spunem cutare poem, să intonăm cutare imn, să aruncăm în apă cutare obiect –, convingându-ne că astfel interveneam asupra destinelor noastre fragile, amenințate, pierdute-n neant.

Vlaam, fără a fi stat de vorbă cu el despre acest lucru, îmi împărtăşea opinia. Dimpotrivă, Tibor dezaproba acea influență.

— Ce impostor! mi-a şoptit într-o seară.

— Tibor, tu vindeci trupurile, Derek spiritele.

— Nu vindec trupurile dându-le orice. Pe când el uşurează sufletele zicând ce-i trece prin cap.

— Sufletele sunt mai influențabile decât trupurile...

— Mai slabe! mi-a răspuns iritat.

Îmi venea greu să înțeleg comportamentul lui Tibor față de Derek. Pe de o parte îi era milă de „bietul nefericit”, pe de alta nu suporta nici să-l vadă, nici să-l audă. Când îi ceream explicații, zicea:

— Hai să nu mai vorbim despre Derek. E un rău necesar.

Mie, modul în care îmi răsfăța copilul şi alina chinul sătenilor mi se părea un bine necesar.

*

Totul a încetat dintr-odată.

Vântul a dispărut, valul s-a destrămat, zgomotele s-au stins în ape.

Calmul acesta ne-a înspăimântat. Era tăios. Ne-ar fi fost mai puțin frică dacă furtuna s-ar fi potolit treptat, da, ne-am fi putut obişnui să-i fim alături, să o cântărim, s-o încurajăm. Oprirea bruscă a ostilităților ne-a făcut să ne temem de un vicleşug: lovitura supremă, definitivă, ne pândea dincolo de insolitul răgaz.

Am ieşit prudent pe punte.

Era în zori. Soarele puternic, oglindit în unde, m-a orbit. Clipind des, ochii mi se obişnuiau cu dezmățul de lumină şi aerian, şi lichid.

În jurul meu, valurile se potoliseră. Pe cerul epuizat, răzuit de vânt, nu mai rămăsese nici un nor. Nici o pasăre nu ciripea şi nici nu despica azurul. Tăcerea părea virgină, timidă.

Un clipocit blând, de jur împrejur, urma vacarmului trombelor înspumate. Regăseam Lacul cunoscut, uşor mai agitat şi palpitând, dar lipsit de duşmănie.

Uşurată, inima lumii îşi relua suflul.

La unison cu acalmia fizică, simțeam în mine acalmia spirituală. Zeii şi spiritele nu mai erau în război, valul şi vântul se retrăseseră, soarele strălucea, Lacul îşi relua viața lui visătoare. Îndepărtarea agresiunii răspândea în mine o stare de bine densă, nu veselie – înlăuntrul meu nimic nu scânteia, nu cânta, nu dansa –, ci o stare de profundă mulțumire, o miraculoasă relaxare.

Unele convalescențe nu oferă întoarcerea la normalitate, ci, mai degrabă, trecerea într-o altă etapă: maladia educă şi

scapi de ea crescând. În dimineața aceea nu reveneam banal la viață, ci o reînvățam, o redescopeream, mi se dezvăluiau nebănuitele ei bogății.

Noura a venit lângă mine şi am privit amândoi peisajul, ținându-ne de mână.

Era numai apă peste tot. Până la infinit. Numai orizont. Un orizont circular. Să se fi scufundat întreg universul?

Fără întrebări, vă rog! Doar un pic de fericire.

Pentru moment, degustam şi eu, şi Noura privilegiul nesăbuit de a fi vii, inspirând aerul, lumina, întinderea, căldura, pacea. Chiar dacă ghiceam că în spatele fiecărei bucurii se ascundea o întrebare îngrijorătoare: – Vom ajunge cândva să dăm de pământ? Când? Vom avea de mâncare? Va rezista vasul? –, lăsaserăm motivele de agitație pentru mai târziu. Hrăniți cu muțenia elementelor, ne savuram o primă victorie, înainte de a ne dedica noilor lupte.

— Te iubesc, Noam.

Şi-a lăsat capul pe umărul meu.

— Fiindcă te iubesc nu m-am speriat şi mi-am păstrat încrederea.

Noura mă tulbura, într-atât de puțin mă obişnuise cu dăruirea totală. Am încercat să-i răspund. N-am reuşit. Spre deosebire ea, în pofida iubirii, cunoscusem groaza, consternarea, disperarea. Mi se confirma ceea ce bănuisem dintotdeauna: Noura se dovedea mai puternică decât mine.

— Dacă apele vor coborî, vom reconstrui lumea, a adăugat. Şi vreau ca lumea asta să o reconstruieşti după chipul şi asemănarea ta: dreaptă, cinstită, fără minciuni.

M-am cutremurat. Noura mă idealiza, departe de a-şi imagina câte concesii făcusem deja şi ca şef, şi ca soț.

Înăuntru, Ham plângea de foame.

— Ascultă cântecul zorilor, mi-a zis surâzătoare.

Am închis ochii, temându-mă să nu-mi observe groaza. Se înmuiase complet în brațele mele, lascivă.

— În curând şi copilul nostru va gânguri.

Mi s-a pus un nod în gât şi nu am mai putut scoate nici un cuvânt. Prin minte îmi trecea duium de gânduri, în dezordine: Măcar de n-ar bănui nimic! Şi de ce nu rămâne însărcinată?

Realitatea, hărţuitoare, alunga fericirea.

Unul câte unul, supravieţuitorii au urcat pe punte şi au văzut cum se schimbase situaţia. Nu resimţeau beţia care ne cuprinsese mai devreme pe Noura şi pe mine, ci doar se uitau de jur împrejur, cu circumspecţie.

— Unde e pământul? a întrebat Vlaam.

— Rezistăm destul cu proviziile pe care le avem? şi-a arătat Tibor îngrijorarea.

— Vasul e-ntr-o stare groaznică! a observat Barak.

Mama a ieşit din culcuşul ei şi m-am crezut victima unei halucinaţii: numai zăpadă! Părul îşi pierduse şatenul sclipitor. Înainta cu precauţie, orbită, încercând să-şi păstreze echilibrul. Spre uimirea noastră, a sesizat anomalia.

— Ce-i asta?

Din reflex, şi-a dat cozile lungi pe piept şi le-a descoperit albirea rapidă. A scâncit:

— Barak!

Unchiul s-a repezit lângă ea.

— Barak! Ce mi se-ntâmplă?

Colosul a strâns-o afectuos la piept.

— S-a-ntâmplat încă din prima noapte, iubito. Dar îţi stă bine.

— Cum aşa? a bolborosit ea.

— Te-mblânzeşte. Te-ai făcut drăgălaşă. La drept vorbind, semeni mai mult cu tine decât înainte.

— Semăn cu mine?

Dincolo de convingerea îndrăgostitului, sesizam pertinenţa afirmaţiei lui Barak: până nu demult, Mama era

frumoasă; de acum era drăgălaşă. Ceva vaporos îi îndulcea trăsăturile, cochetăria înlocuia insolenţa, farmecul înlocuia autoritatea, fineţea multiplelor şi minusculelor riduri îi exprima delicateţea sufletului, un suflet rănit, experimentat, curajos. Între drăgălaş şi frumos e diferenţa dintre un chip care a şters eşecurile, loviturile şi cel care se pregăteşte să le înfrunte.

— Să le mulţumim zeilor că s-au liniştit, a trâmbiţat Derek. Să ne prosternăm, cu palmele pe cap, şi să le mulţumim.

Tibor mi-a aruncat o privire care însemna: „Iar a-nceput!” M-am prefăcut că nu observ şi m-am lăsat în genunchi, la fel ca toţi ceilalţi.

Derek mormăia formule de neînţeles – dacă ar fi fost limpezi nu ar fi inspirat pe nimeni –, pe care le-am repetat în cor, după care a intonat un imn.

Încă o dată i-am admirat splendoarea fără egal a vocii. Plină, consistentă, ştia la fel de bine să devină catifelată şi să ia volum, să se dovedească visătoare la notele înalte, densă la cele joase, împodobindu-şi timbrul cu sclipiri argintii. Când cânta, Derek mă făcea să fiu cu totul al lui. Strălucirea vocii îl scăpa de umbre, fermeca şi liniştea. Devenea oare, astfel, un altul? Sau, în sfârşit, el însuşi?

Înfăşat, Ham era la picioarele lui, ascultându-l fascinat. Observându-i încântarea, nu am mai regretat în acel moment că îl încredinţasem lui Derek.

Dar, vai, zilele şi nopţile care au urmat au distrus armonia acelei dimineţi splendide.

Scăpaserăm de pericolul uraganului, dar nu şi de ameninţările care mai rămăseseră. Ostilitatea unei stări de lucruri neprimitoare îşi schimbase doar chipul: foamete, sete, aşteptare, sastiseală, disperare.

Calmul de după furtună aduce o altă încercare decât furtuna. Rătăceam pe unde fără de maluri. Orice punct fix se evaporase: nimic altceva nu apărea în depărtare în afara nesfârşirii. Nu puteam nici să pretindem că ne-am rătăcit, din moment ce nu mai existau nici drumuri, nici repere. Doar soarele mai era un indiciu când răsărea şi când se ducea la culcare. Dar la ce bun? Nu doar că nu ştiam unde mergeam, dar mai şi pluteam în derivă, nici vorbă să navigăm. Nici vâsle, nici pânze nu ne permiteau să ne îndreptăm într-o direcție sau alta.

Vasul suferise îngrozitor din cauza furtunii şi, în ciuda intervențiilor repetate ale lui Vlaam şi Barak, devenea tot mai mult o epavă.

O catastrofă lentă urma catastrofei spectaculoase. De acum purtam un război lipsit de brutalitate şi de duşman. Pluteam în derivă, neputincioşi, inactivi, izolați în mijlocul unui incomensurabil câmp de bătălie pe care nu luam nimic cu asalt.

Dacă furtuna e o ucigaşă violentă, naufragiul e un asasin rece. Metodic, invizibil, insidios, nu se grăbeşte. O ia pe căi ocolite, se răsuceşte, se delectează cu nerăbdarea noastră, cu nervii noştri care cedează, cu gâturile noastre arse de sete, cu pântecele noastre în care urlă foamea. Nici întârzierea, nici răgazul, nici torpoarea nu-l îndepărtează, din contră, se bucură de ele.

Mulți dintre cei şi dintre cele care rezistaseră în cele mai grele momente erau acum lipsiți de putere. Cum dăduseră totul în timpul luptei celei scurte, nu mai aveau energie pentru cea lungă. Rănile se infectau. Bolile izbucneau. Descopeream că apa sărată nu făcea bine, din contră, făcea setea zvâcnitoare, de nestins, incitându-te să bei iar şi iar, ceea ce accentua cercul vicios şi fatal. Deshidratarea mi-a ucis unul dintre cumnați, care a profitat de întunericul nopții pentru a se îneca.

Din fericire, ploile umpluseră unele butoaie. Amestecată cu apa din aer, apa mării îşi mai pierdea puţin din salinitate şi ne incendia mai puţin gurile.

Merindele erau tot mai puţine. Raţionalizarea devenea nu o repartizare a alimentelor, ci un control al penuriei.

Privaţiunea ne ruina. Feţele ni se scofâlceau, trupurile ni se goleau de muşchi, de grăsime. Cu tenul cenuşiu, gura de cretă, buzele subţiate, părul uscat, obrajii tumefiaţi, pleoapele înroşite, păream nişte cadavre. Cu excepţia Nourei, căreia un măr îi era îndeajuns pentru a-şi reveni, sau a lui Derek şi Ham care triumfau prin abstinenţă. Printre noi, Barak şi Tibor, deşi slăbiţi, îşi continuau activităţile mulţumită dorinţei de a ajuta, pe când cea mai mare parte a celorlalţi se prăbuşise într-o letargie care îi economisea mişcările, privirile, vorbele.

O speranţă ne-a smuls din apatie: Lacul evolua. Acum, când prezenta o suprafaţă netedă, însufleţită uneori de valuri, se acoperea cu materii care urcau progresiv din adâncuri. Grinzi, crăci, trunchiuri, rămăşiţe de animale în descompunere, bucăţi de oameni cu carnea putrezită, ale cărei fâşii nu mai păstrau nimic din aparenţa omenească. Zilnic ieşeau la suprafaţă hălci, resturi, reziduuri din vechea lume. Vagabondam prin mijlocul deşeurilor, într-o atmosferă infestată de duhori. Cu toate acestea, identificam ici şi colo ramuri pe care mai rămăseseră câteva fructe, conuri de pin împrăştiate pe apă, din care recuperam seminţele. Barak se arunca cu regularitate în iazul fără fund, plin de cadavre şi, având grijă să nu înghită din acel lichid, ocolea carcasele, astupându-şi parcă nările în faţa emanaţiilor dăunătoare, pentru a ne aduce ceva de ronţăit.

Într-o dimineaţă, Tibor a venit să se sfătuiască cu mine.

— Noam, nu cumva odată cu sacii de seminţe am luat la bord şi ceva şobolani şi şoareci?

— De ce?

— Fiindcă scade cantitatea din ei, deşi nimeni nu a intrat în locul în care ținem proviziile, a răspuns Tibor.

— Numai noi intrăm acolo, a precizat Barak. Şi unul dintre noi supraveghează în permanență accesul. Dacă nu, Vlaam preia paza.

— Am toată încrederea în Vlaam, a susținut Tibor. Avem şobolani la bord.

— Cum adică, am exclamat, pacostele astea se ospătează în timp ce noi crăpăm de foame?

Barak a coborât vocea:

— Noaptea, când stăteam de pază, am auzit nişte zgomote slabe. Nu am intervenit fiindcă oricum vasul trosneşte din toate părțile. Totuşi, am scotocit de sus până jos încăperea, am cercetat atent, am încercat peste tot... Dar n-am găsit pe unde s-or fi ascunzând.

— Când ne aflam pe pământ, a continuat Tibor, le puneam capcane. Ținând cont însă de împrejurări, aici refuz să risipesc şi cea mai mică firimitură de mâncare!

Le-am propus să mă strecor eu noaptea în depozit pentru a surprinde rozătoarele.

— Excelentă idee!

Când a răsărit luna, băgat în depozit de Barak, care stătea de pază, m-am întins printre saci, nemişcat, tăcut, sperând ca mirosul meu să nu alarmeze tâlharii.

Multă vreme nu s-a întâmplat nimic. Apoi am perceput un râcâit discret, care nu te ducea cu gândul nici la ceva labe care-ar fi alergat pe podea, nici la mestecat, dar care semnala un şterpelit meticulos.

Răbdător, fără să mişc nimic din loc, m-am apropiat pe vârfuri. Şobolanii nu mă simțiseră şi ronțăiau de zor.

M-am aplecat spre colțul de unde proveneau zgomotele: o mână, trecând printr-o spărtură în perete, rupsese pânza sacului şi lua minuțios grânele.

Hoțul era deci dincolo de perete. Dac-aş fi stat doar o clipă pe gânduri aş fi aflat cine dormea acolo, dar nu a mai fost nevoie. Mâna, lată, purta un semn extrem de uşor de recunoscut: două degete erau lipite.

Am prins mâna zdravăn de încheietură. Un țipăt s-a auzit în spatele peretelui. Înnebunită, mâna se zbătea pentru a scăpa din strânsoare.

— Noam sunt! am murmurat.

Mâna a renunțat să mai opună rezistență.

— Acum stai acolo şi vin şi eu.

Când am slăbit-o din strânsoare, mâna s-a retras dincolo de perete şi a dispărut.

Am traversat depozitul, de această dată fără vreo precauție. Barak mi-a deschis uşa.

— Ai prins şobolanii? m-a întrebat încet.

— Doar unul, gras, uriaş.

— Ei, nu!

— Da, pe Derek.

Înmărmurit, Barak a amuțit. Prietenia lui pentru Derek tocmai încasase un şoc. Amețit, a sfârşit prin a bolborosi:

— Tocmai el, care ne îmbrobodea cu predici despre solidaritate? Şi imnuri despre cum să împărțim totul? El, care ne repeta ce e răul şi ce e binele?

M-am îndreptat spre compartimentul acestuia. În clipa în care am ajuns, Barak m-a îndemnat:

— Fă ce trebuie, Noam! Nu te lăsa orbit de prietenie!

Bravul Barak cu inima lui mare. A insistat:

— Dacă vrei să rămână unit grupul, pedepseşte pe oricine îl atacă.

— Chiar asta şi vreau.

Şi am intrat în încăperea lui Derek.

Stând în culcuş, abia vizibil în întuneric, îl legăna pe Ham, ținându-l la piept şi dându-i grăunțe. Mi-a şoptit:

— Normal că mai-nainte i le mestec eu. Aşa îi vine mai uşor să le înghită. Şi să le digere.

Am înțeles pe loc defensiva pe care o adoptase şi m-am decis să-l ironizez:

— Deci, Derek, furi ca să-ți hrăneşti fiul?

A ridicat fruntea şi mi-a surâs perfid.

— Fiul *meu*? Sunt tare flatat... Credeam că e al tău.

După devotament a urmat a doua lovitură ca argument al pledoariei lui: amenințarea.

A ridicat copilul.

— Dacă nu e al meu, atunci ți-l dau înapoi.

L-am luat pe Ham. Curajos, bebeluşul a închis ochii.

— O să am eu grijă de el, mulțumesc.

— Cu siguranță! mi-a dat dreptate. La fel şi Noura. Altceva nu visează decât să-l răsfețe. Doar că nu ar trebui să ştie despre ce e vorba.

Al treilea argument m-a izbit în stomac: şantajul.

Am tras adânc aer în piept, încercând să mă liniştesc, şi i-am răspuns stăpân pe mine:

— Derek, nu pot îngădui faptele tale. Ai furat.

— Da, un pic.

— Un pic dintr-un pic! În curând o să murim de foame.

— Şi ce, ar trebui să crăpăm toți odată? În acelaşi ritm?

— Spui prostii!

— Ții să împarți tu totul, şi ce e, şi ce nu e.

— Fiindcă eu sunt conducătorul, Derek.

— Eşti conducătorul, deci faci ce vrei.

— Sunt conducătorul, deci nu fac ce vreau.

— Conducătorul e liber!

— Ba e responsabil!

— Nu îți înțelegi privilegiile.

— Nu am nici un fel de privilegii, doar îndatoriri. Misiunea mea constă în a menține ordinea pentru ca, până la urmă, într-o zi să ajungem pe pământ cât mai mulți cu

putință. Prin urmare, condamn faptul că ai furat. Îți vei mărturisi fapta şi îți vei cere iertare tuturor.

— Niciodată!

— Ba chiar mâine-dimineață!

— Niciodată! Eu alt rol am de jucat aici. Le dăruiesc tuturor speranță, îi uşurez. Au nevoie de mine. La fel cum am făcut şi cu Vlaam, vom fi una tu şi cu mine, fiindcă mă dovedesc util.

— Dacă supraviețuitorii vor afla că ai furat, nu cred că te vor mai aprecia! Nu uita că tu eşti acela care le ține predici, care le recomandă să se roage, care le comunică dorințele zeilor.

— Tocmai, dar dacă le voi cere iertare nu mă vor mai asculta.

— Derek, nici nu vreau să te mai asculte. Refuz ca aceia de a căror soartă răspund să aibă încredere într-un mincinos şi un hoț.

Rănit, s-a încordat cu flăcările urii în priviri.

— Noam, retrage-ți cuvintele!

— Niciodată. Oamenii trebuie să te vadă aşa cum eşti.

Furia îi agita membrele care-i tremurau. A ridicat fruntea şi m-a măsurat din cap până-n picioare.

— Atunci Noura te va vedea şi ea aşa cum eşti.

M-am cutremurat şi eu. A încercat să îşi sporească avantajul:

— Îmi ceri să vorbesc? Voi vorbi.

Pe buze i s-a întins un surâs dispreţuitor:

— Nu mă poți reduce la tăcere.

Soluția mi se părea că se impunea de la sine. Fără cea mai mică ezitare, mi-am fluturat pumnalul. Întrucât ne dăuna, întrucât îmi dăuna, îl voi suprima.

Când a zărit arma gata să se înfigă în el, a urlat cu ochii ieşiți din orbite:

— Eşti fratele meu!

Împins de elan, brațul mi s-a abătut asupra lui, dar, în ultimul moment, am deviat tăişul, lovindu-l în piept cu zgomot surd, izbitură care l-a amețit.

L-am apucat de gât şi am început să-l scutur.

— Ce-ai zis?

Asudând cu picături mari, cu fața deformată de panică, a bolborosit:

— Eşti fratele meu.

Îl strângeam mai departe de gât, țipând:

— Minți!

Plângea, bâiguind printre sughițuri:

— Jur. Uite şi dovada.

Din ochi mi-a arătat degetele mele lipite, asemănătoare cu ale lui.

— Eu sunt cel dintâi născut al lui Pannoam.

Am ezitat. A simțit şi, înghițind, a găsit puterea de a adăuga:

— Mama m-a conceput cu Pannoam.

— Când?

— Înainte de a te fi făcut pe tine. Înainte de a o fi cunoscut pe Elena.

— Nu te cred.

— Sunt fratele tău mai mare, Noam.

Scârbit, mi-am descleştat degetele din jurul gâtului lui, dând drumul corpului care puțea a groază, a laşitate, a viclenie şi m-am lăsat pe vine lângă perete, cu capul între genunchii îndoiți, mormăind: „Nu, nu, nu”, ca un copil pedepsit.

Derek a continuat să respire şuierător, dregându-şi de mai multe ori glasul, a scuipat, a tuşit, după care a întins degetul arătător spre mine.

— Mult ți-a trebuit să înțelegi! Eu m-am prins de cum te-am văzut.

Mă întrebam dacă nu cumva o parte din mine de fapt nu ghicise, numai că o altă parte refuzase pe loc să accepte.

— Derek, cu siguranță nu eşti fratele pe care visam să-l am.

Cuvintele acestea îl răniseră profund. Niciodată nu îl jignisem în asemenea hal, nici măcar atunci când îl făcusem mincinos şi hoț.

S-a tras cât a putut mai departe de mine şi a rămas în stare de prostrație, încă gâfâind.

I-am spus apăsat, cu o autoritate tranşantă:

— Spune-mi amănunte.

A ridicat ochii spre mine, întârziind răspunsul. După o tăcere interminabilă, a cedat:

— Sunt un bastard şi...

— Credeam că nu se poate pronunța acest cuvânt în prezența ta.

— Chiar aşa. Numai eu am voie. Aşadar, sunt un bastard conceput de mama cu un alt bărbat decât soțul ei. Cuvântul sugerează o greşeală, o degradare originară, o naştere inferioară. De fapt sunt foarte mândru că mă scobor din Pannoam şi din mama. Sunt fiul unui conducător ilustru şi al soției unui alt conducător.

Declarația l-a mai întremat puțin, aşa că a continuat:

— Azrial, care nu era cu adevărat tatăl meu, ştia însă acest lucru şi nu l-a luat în nume de rău. În primul rând pentru că fiul lui, Vlaam, se născuse înaintea mea, deci urma să moştenească puterea. Pe urmă, a iertat-o pe mama fiindcă era... cum să spun? Era...

— Îndrăgostit de ea! i-am suflat, enervat că nu făcea față evidenței.

A chicotit.

— Mai degrabă îndrăgostit de Pannoam! Da, cu cât mă gândesc mai mult, cu atât cred că Azrial era nebun după tatăl tău. După tatăl meu. După tatăl nostru.

— Termină cu mizeriile!

— Ba chiar aşa! Niciodată nu a încetat să stea de vorbă cu el şi să-l găzduiască. Se lumina la faţă de câte ori îl vedea pe Pannoam, încerca din toate puterile să-i obţină sfaturile pe care şi le însuşea, ţinea neapărat să petreacă împreună. Dac-ar fi fost femeie, s-ar fi purtat ca mama... Azrial nu mi-a reproşat niciodată al cui eram, s-a purtat bine cu mine, foarte bine, de parcă aş fi fost chiar fiul lui, dacă nu ceva mai bine. Întreabă-l pe Vlaam! Educat cu severitate, Vlaam şi-ar fi dorit din timp în timp ca Azrial să se poarte cu el cu aceeaşi căldură cum o făcea cu mine. Bănuiesc că tatăl meu adoptiv se simţea onorat să crească un fiu al lui Pannoam în casa lui...

S-a mohorât.

— Mi-am adorat tatăl vitreg. Era un om bun. Nu semăna deloc cu Pannoam. Nu-i aşa?

S-a uitat ţintă la mine, aşteptându-mi răspunsul. I-am ocolit privirea. Nu doream să discut despre Pannoam. Cu nimeni. Şi mai ales nu cu el. Am ocolit subiectul:

— L-ai întâlnit vreodată pe Pannoam?

— S-a întors de trei ori. Când aveam un an. Când aveam cinci ani. Când aveam nouă ani. Îmi aduc aminte de ultima lui vizită, când...

Derek s-a pierdut în amintiri. L-am presat:

— Când ce?

— Nimic!

A bătut în pereţii din jur. Loviturile înlocuiau cuvintele. Uşurat, a mormăit:

— Îl urăsc pe Pannoam. Un om îngrozitor. Aş da totul pentru a nu mai păstra nimic de la el.

Lacrimile i-au umezit pleoapele. M-a cuprins o simpatie impulsivă.

— Ce ţi-a făcut?

Derek s-a lăsat să cadă pe podea, buimac, cu gura strânsă.

— Dar ție? Orori, la fel ca mie! Nu se putea abține. Gustul lui pentru putere şi egoismul îl făceau să treacă peste orice.

— Ai dreptate, m-am arătat de acord cu el fără să-mi dau seama. Mi-a luat mult timp ca s-o admit.

— Eu am înțeles încă de la nouă ani.

După acele cuvinte, a amuțit. Nimic nu i se mai clintea nici pe chip, nici pe buze, nici în ochi. Părea sculptat în penumbră. Pentru întâia dată sesizam puterea de pătrundere a lui Tibor: „Un nefericit, un foarte mare nefericit.” Şi înțelegeam că acele dureri nu proveneau din ce îmi dezvăluise, ci din ce încă îmi ascundea.

Confuz, încurcat de propria-mi milă, m-am ridicat, i l-am încredințat pe Ham şi i-am şoptit:

— N-am să spun nimic, Derek. Nici tu. Dar nici să nu mai furi, o să bat o scândură peste spărtură, deci am omorât şobolanul.

Îi venea greu să se întoarcă la realitate, să înțeleagă cuvintele pe care le pronunțasem. În priviri i s-a reaprins o scânteiere firavă şi, cu vocea lui ascuțită, mi-a şoptit ca un copil:

— Mulțumesc, frate.

În pofida compasiunii pe care o resimțeam, apropierea dintre noi, frăția de sânge şi solidaritatea întru minciună mă făceau să mă îndepărtez şi mai mult de el.

*

Ce mai aşteptam?

Privirile îmi rătăceau pe suprafața orizontului lichid. Pe unde nu se zărea nimic. Mă confruntam în permanență cu imensitatea. Imensitate a cerului, sus. Imensitate a undelor, jos. Imensitate a depărtării, de jur împrejur.

Dar cea mai apăsătoare era imensitatea necunoscutului. Unde ne aflam? Spre ce ne îndreptam? Fusese oare acoperit întreg pământul? Vor mai coborî apele după ce urcaseră? Eram înconjurați numai de enigme.

Necunoscutul este părintele groazei. Oamenii fug de ignoranță. Când nu umplu golul cu cele deja ştiute, o fac prin imaginație. În această artă Derek era un virtuoz: transformase ce ni se întâmplase într-o poveste logică.

După el, Lacul pedepsea zeii, spiritele, nimfele şi demonii care nu-l respectaseră. Sancționa pământul fiindcă-l murdărise, râurile şi pâraiele fiindcă-l mânjiseră, iarna fiindcă-l înghețase, vântul fiindcă-l necăjise, agitase, biciuise, măcinase. Tot aşa şi ființele inferioare care se înmulțeau pe malurile lui, creaturi lipsite de importanță, care îşi duceau existența fără a-l venera. Le dăduse o lecție animalelor care nu se gândeau decât să se înmulțească, să se-mbuibe, să doarmă, dar şi oamenilor care, crezându-se o specie aparte, se izolaseră şi dezvoltaseră cultul propriei persoane, uitând de el. Tuturor, Lacul le reamintise superioritatea lui, manifestându-şi puterea. Dacă masacrase atâtea viețuitoare, o făcuse pentru a le întoarce la respect şi devoțiune. Pe noi de ce ne ocolise apocalipsa? Fiindcă, dintre noi, unii nu luaseră parte la nepăsarea frivolă, ci ascultaseră mesajul Lacului, văzuseră limpede cum stăteau lucrurile şi se pregătiseră. Aici, Derek adăuga aură de legendă poveştii. Cei dintâi eroi, Tibor şi el, primiseră semne din partea Lacului. Ulterior, Noam şi Vlaam îşi conduseseră poporul, luând hotărârile potrivite. În sfârşit, sătenii îşi urmaseră călăuzele şi înfruntaseră încercarea. Acoperind conducătorii de glorie, Derek îi confirma fiecăruia meritele, nu doar norocul, şoptindu-i că nu îşi datora supraviețuirea hazardului, ci supunerii față de căpetenii şi, mai departe, față de Lac. Derek le provoca respectul de sine şi mândria

bieţilor oameni care agonizau la bord. Ajunseserăm astfel aleşii Lacului.

Derek îmi dovedea calitatea cu care se împăuna: utilitatea. Niciodată unui Tibor, vindecător serios, mag riguros, nu i-ar fi dat prin cap un asemenea basm, cât despre Vlaam şi cu mine, rămâneam prea pragmatici pentru a ne preface faptele într-o epopee divino-cosmică.

Cunoaşterea duplicităţii fundamentale a lui Derek îmi oferea răgazul de a analiza mai atent ceea ce predica. Abilitatea lui mă uluia. În cazul lui, şiretenia venea laolaltă cu eficienţa. Atribuindu-ne un rol esenţial, admirabil lui Tibor, lui Vlaam şi mie, nu se mulţumea doar să ne îmbuneze, dar ne şi întărea puterea şi legitimitatea. De ce ne-am fi supărat pe el? Sporovăiala lui captivantă consolida unitatea. Protejându-ne, Derek se proteja pe el însuşi. Dacă l-am fi redus la tăcere, autoritatea noastră ar fi slăbit.

Un lucru mă intriga: Derek ierarhiza universul. Înainte de potop, nimeni nu ar fi aşezat un zeu deasupra celorlalţi, dacă nu cumva din cauza vreunei preferinţe a satului sau familială. Drept care lumea noastră se dovedea compozită, bogată, pletorică, pestriţă, disparată. În ea coabitau zei, spirite, nimfe, demoni care se sfădeau între ei mai degrabă decât să trăiască în armonie. Derek ne anunţa că vremea jocurilor şi glumelor dintre zei se încheia: diferitelor credinţe le substituia un cult unic, cel al Lacului, făcându-ne supuşii unui zeu superior celorlalte zeităţi. Un zeu suveran.

Ceea ce s-a dovedit teribil de judicios. Grupul nostru avea nevoie de o coeziune durabilă, îi trebuia un conducător puternic şi de ascultare absolută, iar Derek descria sătenilor un regat al zeilor reorganizat. Constatam fără plăcere că

geniul lui de falsificator mă ajuta, din moment ce era în beneficul comunităţii.[26]

— De ce nu mai sunt în Lac nici bibani, nici ştiuci? Şi nici măcar un somon?

Barak şi-a scărpinat furios ciuful, scrutând suprafaţa apei.

— Orice peştic, care-o fi el să fie, mi-ar bucura stomacul!

Penuria se accentua. Mâncam în fiecare zi tot mai puţin, pentru ca hrana pe care o mai aveam să ne ţină cât mai mult. Dublasem paza în faţa cămării şi staulului, într-atât simţeam cum foamea îi putea împinge pe unii să încalce regulile.

— Nici măcar un somon nu-i pe-acolo? striga Barak arătând către un relief înspumat.

În apă erau atâtea bucăţele din vechea lume, încât nu se vedea clar nimic.

Din spatele nostru, Derek a îndemnat:

— Să ne rugăm Lacului să ţină cu noi şi să ne hrănească din nou. O, Lacule, fă ca altă dată!

Câteva glasuri au început să bâzâie, apoi, intonată de Derek, o invocaţie cântată s-a ridicat sub soarele devorator.

Barak s-a întors spre mine, batjocoritor.

— N-am să mă rog Lacului, ci am să-i fac o vizită.

Şi s-a aruncat în undele tulburi.

---

[26] A falsifica nu e totuna cu a minţi. Povestind despre actul divin, Derek credea în ce relata, în schimb nu ar fi crezut niciodată nici măcar într-una dintre minciunile lui. Poseda o credinţă autentică în zei, spirite, genii, demoni – o credinţă pe care o împărtăşea cu oamenii din vremea lui –, entităţi pe care le respecta şi de care se temea. Când le descria acţiunile, nu-i trecea prin minte că inventa, ci era convins că primea din partea lor acel mesaj. Zei, spirite, genii, demoni îi vorbeau prin intermediul imaginaţiei lui. Coridor între o realitate şi alta, aceasta nu însemna puterea de a crea, ci, mai degrabă, puterea de a reda.

M-am dus în grajdul care împrăştia un miros groaznic, dar delicios de pământesc, amestec de baligă, urină, piele de țap, lemn putrezit, fân sărat. Mai rămăseseră patru mufloni şi două capre, celelalte vite murindu-ne de frică în timpul uraganului. Cum reuşisem să le ținem încă în viață, adunând ierburile care pluteau şi pe care le uscasem, baricadasem până la urmă uşa, atât de tare mă temeam să nu le omoare cei înfometați. Laptele lor ne folosea mai mult decât carnea fiindcă, în afara fiului meu, Ham, mai erau printre noi încă trei copii mici.

În fundul compartimentului vecin, nepotul meu, Prok, de şase ani, alb la față, amețit, cu mâinile pe pântecul umflat peste măsură, abia mai respira. De lângă el Tibor mi-a făcut un semn de neputință, înainte de a-mi mărturisi la ureche:

— Îi e foame. Şi pentru asta nu am nici un leac.

— Barak pescuieşte.

— Pescuieşte? Ce să pescuiască? De când apa are gustul ăsta de sărătură peştii au dispărut. Ai crede că, la fel ca pe noi, apa sărată îi otrăveşte!

Gemând, Prok se zvârcolea, fără a deschide pleoapele, în căutarea inutilă a unei poziții în care să sufere mai puțin. Mă uitam copleşit la băiețelul ai cărui mamă, sora mea Abida, şi tată se înecaseră în timpul furtunii.

— L-a slăbit faptul că a rămas orfan, am oftat.

— Ca să te faci mare nu îți trebuie numai alimente, dar şi motive pentru a mânca. Greu creşti fără dragoste.

M-am lăsat pe vine şi am mângâiat tâmplele fierbinți.

— Nu pot lua din rezerve, altfel poimâine am fi toți la fel.

Tibor şi-a tras o palmă peste frunte.

— Noam, e îngrozitor! Nu am ajuns vindecător ca să văd un copil murind.

— Adică eu am ajuns căpetenie ca să văd cum moare un copil?

Mama a venit lângă noi şi a încercat să ne potolească:

— Nu vă pierdeți fără rost puterile. Îl veghez eu. Dacă e să moară, cel puțin va muri în brațele mele.

S-a aşezat cu picioarele sub ea şi l-a luat cu delicatețe pe Prok la piept. Să fi fost căldura mângâierii? Aroma bunicii? Dar copilul nu a mai gemut, iar respirația i s-a liniştit.

Reflexul micuțului mi-a redat speranța, lucru pe care Mama l-a observat. Şi a bolborosit cu tristețe:

— Nu-ți face iluzii, Noam.

Ochii i s-au umplut de lacrimi, a coborât fruntea şi s-a concentrat asupra lui Prok, fredonând un cântec de leagăn.

M-a sufocat emoția: cunoşteam acea melopee dulce dintotdeauna, fiindcă Mama mi-o cânta odinioară şi pe când o ascultam aveam o lună, un an, şase ani, ca nepotul meu. Mintea mea de adult cântărea miracolul pe care îl reprezenta cântecul de leagăn: corzile vocale, atenția, tandrețea reuşeau să facă să coboare din cer pacea, încrederea.

Alături de Tibor, am urcat pe punte, unde Barak se întorsese fără să fi prins ceva, iar acum înjura rămăşițele care i se lipiseră de piele.

— Nu-i nimic viu în terciul ăsta!

Vocea Nourei a răsunat:

— Priviți!

Dincolo de parapet, ne arăta spectacolul din depărtare. De unde țâşnea un lichid. Jetul, la început condensat, se răspândea într-un nor de picături care rămâneau în atmosferă înainte de a se dispersa. Fenomenul s-a repetat de mai multe ori. Jeturile de vapori sub presiune străpungeau suprafața apei cu regularitate.

— Am mai văzut aşa ceva... a mormăit Barak.

Dintr-odată, o masă enormă a ieşit mlădiindu-se din unde, înspăimântătoare, un animal monumental, întunecat, cu spinare interminabilă şi bot ascuțit, mai mătăhălos decât barca noastră.

Cu răsuflarea tăiată, ne-am întrebat dacă nu cumva aveam un coşmar. Monstrul, propulsat de o forță invizibilă, despica undele în tăcere, în pofida gigantismului său. A mai scuipat o dată apă, după care a dispărut în adânc.

M-am prins înfricoşat de parapet.

— Ce mai e şi asta?

Mastodontul şi-a făcut iarăşi apariția, ieşind doar pe jumătate din apă. După câteva clipe de observație, Tibor a afirmat:

— Lac mai mare, peşte mai mare.

— Poftim? Ăsta-i peşte?

— Ce altceva?

Am clătinat din cap, schimbându-ne pe încetul părerea mulțumită logicii lui Tibor, care încerca să lupte cu spaimele noastre. Acesta a insistat:

— Totul îşi schimbă proporțiile. Dacă Lacul a crescut, şi locuitorii lui au făcut la fel.

— Iar noi devenim o coajă de nucă într-un muşuroi de furnici! a lăsat Barak să-i scape.

Creatura îi dădea dreptate: dacă o lua spre noi, avea să ne măture ca pe praf! Din fericire s-a îndepărtat, cu o fluiditate paşnică, indiferentă la prezența noastră.[27]

— Draga mea, de ce-ai vrea să ne atace? s-a arătat Barak indignat. Numai fiindcă este mai voinic decât ceilalți?

În ciuda tensiunii – sau datorită ei –, iritarea lui Barak ne-a făcut să zâmbim. Susceptibil, considera orice opinie

---

[27] Fusese o balenă cu înotătoare, cea depăşită ca lungime, în clasa ei, doar de balena albastră. Acest cetaceu măsoară peste douăzeci de metri şi cântăreşte, chiar dacă niciodată nu a putut fi pusă în vreo balanță, mai bine de patruzeci de tone.

— Pentru moment acest... peşte nu ne atacă, a observat Noura.

legată de uriaşi ca pe o critică adresată propriei persoane. A continuat cu însufleţire:

— E obositor să tot auzi prostii de genul ăsta! De ce ar fi rău un animal mare? Un colos nu are nevoie să muşte, Noura. Agresive sunt deseori cele mici, slabe! Mie mai mult mi-e frică de un purice sau de un ţânţar!

— Nu despre tine se vorbea, Barak, ci despre monstrul de colo, i-am răspuns încercând să-mi reţin pofta de-a chicoti.

— E cam pripit să-i spunem„monstru”! Mie mi se pare graţios monstrul ăsta al vostru. Uitaţi-vă şi voi ce piele are, sclipitoare, de un gri superb, mai deschis pe coaste! Şi ce înotătoare drăguţă pe spinare, la coadă! Mie-mi place monstrul ăsta al vostru. Mi-ar plăcea să mă bălăcesc cu el.

— Ei bine, atunci sari în apă, Barak! am exclamat.

Elanul furios i s-a potolit, trăgând cu ochiul la apa murdară, agitată de forma misterioasă. A mormăit:

— Mai târziu.

— Mai târziu, am conchis şi eu. Nu trebuie să-l speriem. Doar n-a dat niciodată de un animăluţ ca tine!

— Asta cu siguranţă, a adăugat Noura veselă.

Ne-au scuturat hohote de râs. Prinzându-se-n joc, Barak a râs şi el cu noi.

O sclipire de voioşie a trecut şi prin ochii lui Tibor, care continua să privească monstrul.

— Excelentă veste, prieteni. Dacă un asemenea peşte circulă pe-aici, asta înseamnă că sunt şi alte mii.

— Poftim?

— Ce mănâncă peştii? Peşti. Plutim deasupra unui univers canibal. Sub picioarele noastre, cei mari îi devorează pe cei mici. În curând vom pescui.

I-am dat dreptate. Noura s-a cutremurat privind orizontul care se lumina.

— Tati, cum de-a creat Lacul aşa de repede un astfel de animal?

— Asta...

Tibor s-a întors spre noi şi ne-a spus, plecând:

— Întrebați-l pe Derek. Nu există întrebare la care să-i lipsească răspunsul. După asta şi recunoşti oamenii care nu ştiu nimic: sunt cei care ştiu totul!

Seara, Mama m-a anunțat că micuțul nu mai suferea: Prok îi adormise pentru totdeauna în brațe. Cum se întâmpla deseori, în clipele grele, nu plângea – lacrimi vărsa doar în momente binecuvântate –, ci s-a sprijinit uşor de mine pentru a rămâne neclintită. Încadrate de părul ei argintiu, pe care şi-l îngrijea cu mai mare atenție decât înainte, trăsăturile ei erau marcate de o profundă oboseală, de o epuizare care nu atingea numai corpul, dar şi sufletul.

— Trebuie să-l dăruim pe Prok Lacului, a sugerat. Aşa se va întâlni cu tatăl şi mama lui, care deja sunt acolo.

Să fi crezut ce spunea? Băiețelul, inert şi rigid, chiar avea să înoate, dând zdravăn din picioare, spre părinții lui, care-l aşteptau liniştiți la fundul apei? După ochii goi am ghicit că nu credea deloc în varianta aceea idilică, ci doar lupta împotriva haosului, respingea arbitrarul care ne făcea să ne naştem şi să murim, făcea totuşi ceva care să aibă sens. Da, continua să aibă grijă de copilaş, de fiica şi de ginerele ei: fiindcă aceştia nu mai puteau trăi decât prin dorințe, prin imaginație, prin simboluri, Mama dorea, îşi imagina, simboliza.

Mi-a ghicit gândurile.

— Ce ştii tu, Noam? Nimeni nu ştie.

— Bineînțeles. Moartea rămâne o necunoscută.

— Cu-atât mai bine!

— Cu-atât mai bine?

— E-mpodobită în culori fastuoase. E considerată vitează şi dreaptă. Dar poate că e o ticăloasă!

— De acord cu tine, Mamă: îl vom reda pe Prok părinților lui, în Lac.

— Şi asta va dovedi modul nostru de a-i iubi neîncetat.

Odată cu aceste cuvinte, şi-a făcut apariția şi Derek, care a examinat băiețelul.

— Vreți să mă ocup eu? Mă voi ruga pentru el şi-l voi încredința Lacului conform ritualului.

La ce ritual să se fi referit? Cele vechi, pe care le ducea înainte, sau inventa unele noi?

Mama s-a uitat lung la el. La fel ca mine, manifesta față de el o neîncredere instinctivă. Cum ar fi reacționat dacă ar fi aflat că stătea alături de fiul pe care Pannoam îl concepuse cu altă femeie?

Îi venea să-l refuze, apoi, sătulă până peste cap, a acceptat propunerea lui Derek.

Acesta m-a întrebat din priviri dacă îl putea lua pe Prok. Am acceptat.

— Derek, te rog, fă-o cu discreție. Cu cât va fi observat mai puțin corpul copilului scufundându-se în apă, cu atât lumea se va simți mai în largul ei.

Derek a ridicat ceremonios cadavrul.

Imensitatea nu e deplinul, ci adevăratul nume al vidului. Deşi mă găseam în fața unui belşug de ape, unei abundențe de spațiu, unui dezmăț de lumină, nu percepeam decât ce lipsea: solul, reperele. Percepeam numai absența. Devenisem un detector de neant.

La fel ca tovarăşii mei, nu ştiam nici ce însemna deşert, nici mare, nici ocean, trăind numai într-un perimetru mărginit, în jurul Lacului înconjurat de munți, indiferent la ceea ce exista la mai mult de câteva zile de mers. Locuisem într-o lume pentru care acolo erau şi centrul, şi periferia. O întinsă grădină a fericirii.

Şi iată că acum rătăceam fără direcţie pe o suprafaţă nesfârşită. Mă întrebam care să fi fost străinătatea. Apa? Noi? Consideram că era când apa, cuceritoare, invadatoare, înverşunată, cea care distrusese totul şi ne alungase, când noi, nişte paraziţi, unicele elemente solide printre atâtea fluide.

În dimineaţa aceea, însetat, invidiam soarele care nu avea nevoie să bea.

Lângă mine, Noura se uita la cer.

— Uite colo nişte nori. Nu prea numeroşi, dar...

— Ce prevezi, Noura? Furtună?

— Ploaie. Pentru a strânge apă curată.

Am sărutat-o. Nu se plângea niciodată, ci căuta soluţii. Invers decât acea Noura împodobită, lacomă de rochii şi bijuterii, chinuită de suferinţe mărunte, care o indispuneau peste poate, aceasta dovedea o sănătate robustă şi îşi transfera energia şi asupra celorlalţi. Totuşi, în noaptea aceea nu reuşisem să adormim, după zgomotul cadavrului copilului aruncat în valuri. Fără să ne-o fi mărturisit, ne gândeam la viitorul nesigur şi la îmbrăţişările noastre care, oricât de aprinse ar fi fost, tot nu reuşeau să o lase însărcinată pe Noura.

— Pântecul meu dă dovadă de înţelepciune. Nu va adăposti pe nimeni până nu vom pune piciorul pe uscat.

Avea, fără îndoială, dreptate... Mama îmi vorbise despre femei care, deşi făceau dragoste, nu rămâneau însărcinate fiindcă o rezervă interioară le împiedica măruntaiele să se dovedească rodnice.

Derek s-a apropiat de noi frecându-şi mâinile. Vădea un entuziasm nebun.

— Noam, am o veste bună!

Într-atât îmi pierdusem obişnuinţa acestui gen de anunţuri încât nu mi-a venit să-mi cred urechilor.

— Poftim?

A repetat, nerăbdător, cu ochi strălucitori:

— O veste bună. Mulgând lapte pentru Ham, în grajd, am constatat că a murit un muflon.

— Şi de ce-ar fi asta o veste bună?

— Fiindcă vom avea carne de mâncare, Noam. O să gătesc o tocană cu bucăți de muflon şi plante din cele din care găsiți în jurul vasului.

Noura s-a mirat:

— Cu ce apă?

— Apa sărată dă un gust savuros felului ăsta de mâncare.

S-a lins pe buze, încântat. Noura a râs, înveselită. L-am lăudat:

— Mulțumesc, Derek. Într-adevăr, vestea e foarte bună.

— Lasă-mă să gătesc doar eu. Nu spune nimic nimănui. Să nu fiu deranjat. De acord? Voi organiza astfel o petrecere magnifică! Toată lumea îşi va regăsi tăria.

Am încuviințat, înveselit. Noura m-a strâns de mână, mulțumită. Încă o dată, m-am bucurat de latura altruistă a lui Derek, această pasăre bizară, capabilă şi de tot ce putea fi mai rău, şi de tot ce putea fi mai bun.

La fel ca Pannoam.

La fel ca mine?

Masa s-a dovedit cea mai veselă de la începerea catastrofei. Derek gătise pe ascuns – deşi nu reuşise să ascundă fumul – şi, când a adus oala pe punte, naufragiaților nu le-a venit să-şi creadă ochilor.

Nimeni nu îndrăznea să întindă mâna spre vas, nici măcar Barak, de obicei prompt în a se îndopa, atât de prețios, de miraculos ni se părea belşugul de carne şi de legume fierte.

— Luați cât vreți, ne-a recomandat Derek, oricum ne va mai rămâne şi pentru diseară şi pentru mâine.

Tibor ne-a sfătuit să mestecăm bine şi să înghiţim fără grabă. Nu ştiu dacă i-a respectat cineva povaţa.

După festin, fiecare s-a retras, care pe punte, care în interiorul vasului, pentru o siestă cu atât mai necesară cu cât un soare crud ne copleşea. Fără o gură de aer proaspăt în atmosfera umedă, transpiram fără a fi făcut vreo mişcare.

Noura m-a rugat să îi las compartimentul nostru pentru a se odihni mai bine, lucru care mi-a convenit, fiindcă deja simţeam că adorm în colţişorul meu de umbră pe care-l descoperisem afară.

Pe când moţăiam, a răsunat un ţipăt. M-am ridicat dintr-un salt şi am luat-o la fugă, mai-mai să o răstorn pe Noura. Aceasta îşi dusese mâna la gură pentru a se stăpâni şi se uita la mine înspăimântată.

— Ce se-ntâmplă, Noura?

— Trecând prin faţa încăperii lui Derek, am dat să-i mulţumesc, m-am aplecat şi...

— Şi?

— Şi l-am văzut că doarme, gol.

— Şi?

S-a uitat la mine, ezitând. Am glumit:

— Nu cumva e prima oară când vezi un bărbat gol?

— Păi, e... e...

Îi venea greu să-mi explice motivul ţipătului.

— Chiar atât de urât e?

S-a uitat la mine, a stat pe gânduri, apoi s-a răzgândit.

— Nu contează. Mă duc să mă odihnesc.

— Să vin cu tine?

— Nu!

Îmi răspunsese înfuriată, ca pe vremea când ne învârteam unul în jurul celuilalt şi când mă trata ba cu căldură, ba rece. De unde acea schimbare? Ce făcusem? Ce nu făcusem?

Am ridicat din umeri, convins că urma să aflu curând.

Pe-nserat, la ora la care culorile pălesc, cu excepția orizontului încă luminat de flăcările soarelui care atingeau undele, Derek ne-a convocat la cel de-al doilea festin. În jurul nostru plutea fericirea. Ne bucuram să împărtăşim plăcerea, nu frica. Numai Noura stătea încă îmbufnată, luând masa la ea în compartiment.

Barak a dat buzna pe punte şi m-a prins de braț.

— Vino, mi-a şoptit, nu face fasoane.

Şi să fi vrut nu aş fi putut, fiindcă forța lui de colos m-a tras înăuntru.

S-a apropiat de staulul pe care-l păzea, a dat la o parte bara care ținea uşa blocată şi mi-a arătat animalele.

— Câte erau mai-nainte?

— Şase.

— Sigur?

— Sigur. Patru mufloni şi două capre.

— Câte-au rămas?

A trebuit să mai fac o dată inventarul pentru a recunoaşte rezultatul: înăuntru erau patru mufloni şi două capre.

Ne-am uitat stupefiați unul la altul, apoi, cuprins de îngrijorare, m-am repezit la Derek care degusta tocana.

— Derek, nu lipseşte nici un animal. Ce ne-ai dat să mâncăm?

A continuat să mă privească în ochi.

— N-ai numărat bine.

— Ba da. Ce ne-ai dat?

S-a-ndreptat, şi-a-ntins corpul famelic şi s-a uitat la mine cu dispreț.

— Ți-a plăcut ce-ai înghițit?

Trăsăturile mi s-au descompus, temându-mă de ceea ce ar fi fost de netolerat, şi am îngăimat:

— Derek, nu-mi spune că...

— Ți-a plăcut! Tuturor le-a plăcut! Nu face nazuri, te rog.

— Doar n-ai îndrăznit să ne găteşti... om?
— Băieţel, m-a corectat.
— Bine, dar Prok...
— Ia termină, Noam! Şi voi, ăştilalţi! Aş fi putut păstra totul pentru mine şi...
Un par l-a izbit în ţeastă. Derek s-a prăbuşit.
Cu parul în mână, Barak a arătat spre corpul întins pe jos.
— La moarte!
Naufragiaţii urlau, scuipându-l pe Derek:
— La moarte!

*

Noaptea este regatul zgomotelor. Vasul trosnea, apa clipocea, briza sufla şi noi vomitam.
Nimeni nu admitea ce ne impusese Derek. Ne mânjise. Dădeam afară mâncarea şi din greaţă viscerală, şi din convingere. Un om nu mănâncă alt om. Fireşte, auziserăm vorbindu-se despre războinici care devorau creierul duşmanilor pentru a-i umili, ni se spusese şi povestea unui fiu care mâncase inima tatălui lui pentru a asimila odată cu ea şi curajul acestuia, însă noi interziceam astfel de manifestări: omul se definea în primul rând prin sila respectuoasă de carnea semenilor. Altfel, în ce lume am fi trăit? Mai degrabă foame decât canibalism! Preferam moartea individului morţii omului.[28]

---

[28] Omul eram noi, popoarele Lacului. Nu-l recunoşteam drept seamăn decât pe cel care ne semăna. La fel ca grecii care, mai târziu, numeau „barbar” pe cel care nu vorbea greceşte, care „bolborosea”, şi noi îl suspectam pe cel ce utiliza o limbă diferită. Ne întrebam pe bună dreptate dacă gura lui emitea sunete oarecare sau cuvinte cu sens...
Străinul deranjează. Nimic nu e mai spontan decât suspiciunea pe care o provoacă. E de undeva de dincolo de frontieră, şi nu doar de frontiera satului sau a ţării, de frontiera limbii, dar şi de frontiera

Mama şi Barak se simţeau cei mai jigniţi, fără îndoială fiindcă erau cei mai în vârstă. Dacă nu ar fi ţinut cont de funcţia mea – împărţirea dreptăţii şi pedepsele –, l-ar fi aruncat pe Derek peste bord. Nu doar că depravatul acela trecuse peste o limită sacră, dar influenţa pe care o exercita asupra minţilor, datorită calităţilor lui de predicator şi a vocii fascinante, îi agravau vinovăţia. Numai el putea convinge pe oricine să facă lucruri de neconceput – o demonstrase deja –, ceea ce îl transforma în dăunător distrugător de interdicţii. Pericolelor din afară – rafale, valuri, caniculă – li se adăuga acum un pericol dinăuntru.

— La moarte! strigase Barak.

— La moarte! repetaseră sătenii.

M-am dus în colţul în care Derek, cu mâinile şi cu picioarele legate, îşi aştepta execuţia. Pe Ham i-l încredinţasem lui Barak, singurul care catadicsise să ia copilul, fiindcă supravieţuitorii îl respingeau cu ură pe „fiul lui Derek”. De cum m-a zărit, acesta a rânjit:

— Ai venit să-ţi ucizi fratele?

---

omenescului. Să fi fost oare om ca noi cel care nu vorbea ca noi? Unul pe care nu-l înţelegeam, care se îmbrăca altfel, care se purta altfel?

La o astfel de stare apăsătoare nu există decât două reacţii: denigrarea sau ospitalitatea.

Ospitalitatea înlătura progresiv tulburarea. Să primim străinul între noi, să-i dăm de băut, de mâncat, să-i oferim un loc în care să doarmă ne permitea să ne familiarizăm cu el, să descoperim punctele comune dincolo de diferenţele spinoase. Ospitalitatea îl reintegra în familia umană pe care, realizând asta, o extindea.

Denigrarea accentua starea de rău. În loc să reducă distanţa, o adâncea. Străinul, cangrenat de bănuiala de prostie, de cruzime, de lene, era asimilat unei specii inferioare, nemaiposedând din calităţile omeneşti decât trăsăturile fizice.

Ospitalitatea era un act gândit, xenofobia, unul pulsional. Dacă înţelepciunea ospitalităţii constituie o cale a păcii, patima xenofobă are ca unic orizont doar violenţa şi războiul.

— Nu mi-ai dat de ales.

Încurcat de picioarele lungi şi de brațele interminabile, Derek se încăpățâna să caute o poziție confortabilă. A spus, enervat de hulă, fără a se întoarce spre mine:

— Mereu poți alege.

— Dacă nu te elimin, nu le mai sunt căpetenie.

— Bietul de tine, Noam, nu le-ai fost niciodată căpetenie, fiindcă tu asculți de ei.

Îi suportam cu greu bunăvoința amestecată cu ironie. Cine se credea? Îşi închipuia cumva că era atât de sus încât să-şi bată joc de mine şi să mă plângă? I-am răspuns pe acelaşi ton:

— Bietul de tine, Derek, niciodată n-ai înțeles ce înseamnă să fii căpetenie.

S-a cutremurat, a scuturat din cap şi şi-a fixat privirea pe un perete.

— Urăsc căpeteniile.

— Totuşi e nevoie de ele.

— Semeni cu tatăl tău! Tatăl nostru...

— La ce?

— Eşti căpetenie. Nimic altceva. Pannoam se purta ca un conducător înainte de a se purta ca un tată. Tu la fel! Aşezi căpetenia înaintea fratelui.

Chiar dacă avea dreptate – sau poate tocmai fiindcă avea dreptate –, i-am răspuns muşcător:

— Fratele meu! Cine-ar suporta un asemenea frate? Nu frate îmi eşti, ci o ruşine.

A ridicat fruntea, plin de venin.

— Cum o să mă omori?

— Repede.

— Prin ce metodă?

În buzunar aveam şireturi din piele cu care să-l strangulez. Alesesem acea modalitate fiindcă nu doream să

văd sângele lui Derek curgând şi încă şi mai puțin să-l curăț. Strangularea oferea o execuție rapidă şi curată.

Observându-mi tăcerea, şi-a întrerupt pălăvrăgeala şi a murmurat, cuprins dintr-odată de agitație:

— Grăbeşte-te...

Lacrimile i se rostogoleau pe obrajii lungi, palizi, netezi, copilăreşti. Buzele îi tremurau de groază. Durerea îl întinerea, îi atenua răceala, bizareria. Lucrurile acestea mi-au displăcut.

— Derek, te rog!

— Ce?

— Mori şi tu ca un bărbat!

— Deci trebuie să te mai şi ajut...

Abuzam cerându-i să fie tare, dar îmi repugna să-l ucid. A scâncit, privindu-mă fără răutate.

— Şi celălalt îmi cerea să-l ajut... „Comportă-te ca un bărbat", zicea... Şi mă străduiam să-l mulțumesc...

De data aceasta am simțit că nu mințea, că nu se mai controla, că, îngrozit şi sincer, încetase să mai interpreteze un rol.

Am încercat să mă lămuresc, cu blândețe:

— Celălalt... Care celălalt?... Despre cine vorbeşti?

— Pannoam.

— Pannoam a vrut să te omoare?

Derek şi-a sprijinit spatele de perete, a închis ochii şi a tras adânc aer în piept.

— Aveam nouă ani. Mama nu se gândea decât la ea, la frumusețea ei excepțională. Se iubea pe sine cu pasiune. Nu se ocupa niciodată de copiii ei. Faptul că-i adusese pe lume îi era îndeajuns, îşi făcuse datoria născând şi ne arăta cu reproş minusculele vergeturi pe care i le lăsaseră sarcinile pe pântecul impecabil. Pe mine, pe Vlaam şi pe surorile noastre ne-au crescut nişte mătuşi. Tatăl meu vitreg, Azrial, ne acorda mai multă atenție decât ea. Un încornorat de

treabă! Dominat de nevastă, dar plin de bunătate. Pannoam ne onora cu vizitele lui de conducător glorios, despre care se vorbea atâta în jurul Lacului: îi erau lăudate satul care creştea, meşteşugarii care se înmulţeau, piaţa care atrăgea mulţimi de oameni. Ajunsese la statutul de cel mai venerat bărbat al vremii. Fiindcă Mama se lăuda cu asta, ştiam că el era tatăl meu. Ascendenţă care mă umplea de mândrie. Tatăl meu vitreg organiza petreceri, sporindu-şi atenţiile faţă de adevăratul meu tată. Mândru, încercam să apar cât mai des cu putinţă alături de el. Îl spionam: era frumos şi mă întrebam dacă voi ajunge şi eu la fel de frumos ca el: purta plete, o barbă magnifică, avea păr pe piept, iar eu speram să i le moştenesc; vocea îi răsuna gravă în toba care-i era pieptul şi mă cuprindeau fiorii la gândul că şi a mea va fi la fel. Nici că mă urneam de lângă el. Dincolo de faptul că-mi era tată, reprezenta modelul, zeul, cultul meu. Pannoam accepta amabil să stau aşa, ca lipit de el. Locuia într-o clădire retrasă, pe care Azrial o rezervase invitaţilor de seamă. Într-o seară, Pannoam mi-a propus ceva care mi-a plăcut enorm: „Poate să doarmă Derek cu mine?" Azrial a fost de acord, doar îi dăduse şi nevasta. Ajunşi în casă, Pannoam m-a sfătuit să mă spăl. O servitoare a adus oale cu apă fierbinte şi le-a vărsat într-un hârdău din stejar. A adăugat lapte de măgăriţă. „Înmoaie pielea." Cretinul de mine, fericit, i-am degustat cuvintele ca pe nectar. Imediat ce apa a ajuns la o temperatură plăcută, s-a dezbrăcat. Mai văzusem zeci de oameni fără haine pe ei, dar să-mi văd tatăl gol m-a tulburat. Să fiu ca el! Puternic, tare, viril. Toate astea mă îmbătau. Să-şi fi dat seama? Drept care m-a încurajat să mă îmbăt. A pus mâna pe un burduf şi am intrat amândoi în hârdău. După prima gură de vin, am tuşit şi am scuipat. A mormăit: „Poartă-te ca un bărbat." Aşa că am băut. Am băut fără să mă opresc. Îi dovedeam cât de tare eram. Să fi băut şi Pannoam? Aşa mi-a dat de crezut.

Când am început să încurc cuvintele, să mă simt fericit, să dau să ațipesc, a deschis un al doilea burduf şi m-a forțat s-o țin tot aşa. „Poartă-te ca un bărbat.” Nu peste mult mi-am pierdut cunoştința. Şi-atunci a făcut lucrul pentru care venise.

— Ce, adică?

— A doua zi, pe la amiază, m-am trezit într-un pat. O durere ascuțită mă smulsese din somn. M-am uitat la partea de jos a corpului meu. Aşternutul era pătat de sânge. Am urlat, sfâşiat de durere. Azriel a venit în fugă. Văzând în ce stare eram, a trimis după Pannoam. Servitoarea l-a înştiințat că Pannoam părăsise casa încă din zori, cu toate lucrurile la el, fără să fi spus ceva. Azrial s-a aplecat spre mine, a ridicat pătura şi a descoperit ce se întâmplase.

— Ce se întâmplase?

— Pannoam mă castrase.

— Poftim?!

— În hârdău, profitând că mă amețise, că apa fierbinte îmi înmuiase carnea, făcuse o incizie în scrot şi îmi scosese testiculele.

Am dat un pas înapoi, îngrozit.

— Păi... de ce?

Derek a deschis din nou pleoapele şi m-a privit în ochi.

— Ca să mă şteargă de pe fața pământului. Ca să fiu batjocorit, ridiculizat, defăimat, jignit toată viața. Ca să se asigure că îl voi urî, că mi-l voi smulge din memorie. Cine vrea să fie fiul unui tată care face aşa ceva?

Ochii lui mă scormoneau. Am coborât privirea.

A continuat:

— Pentru tine m-a pedepsit.

— Cum adică?

— Pentru a rezolva problema succesiunii. Ca să rămâi singurul lui fiu. Pentru a-ți transmite puterea. Pentru tine, Noam, pentru tine.

*

La miezul nopţii s-a auzit un pleosc făcut de cadavrul lui Derek, învăluit într-un linţoliu, care era aruncat în apă.

Deşi nimeni nu dorise să participe la operaţiune, toţi pândeau evenimentul. Imediat ce vasul a scăpat de trădător, fiecare a adormit.

Când m-am întors lângă ea, Noura a refuzat să mă lase să mă întind alături.

— Du-te în camera lui Derek.

Cum nu voiam să începem o ceartă, am ascultat-o.

Nu ştiu dacă am aţipit sau am rămas într-o stare de stupoare permanentă. Cu pleoapele închise, eram bântuit de imaginile pe care Derek le imprimase pentru totdeauna în mine. Un băiat nevinovat. Pannoam, crud şi rece. Emascularea din timpul băii. Laptele de măgăriţă, opalescent, care se înroşea. Inflamaţia de nesuportat de la trezire. Condamnarea la o viaţă în afara vieţii. Ceea ce dezvăluia o latură nouă a părintelui meu: dintr-un capriciu, făcuse un copil, din proprie voinţă crease un monstru. Încă o dată, încercasem să-i schiţez lui Pannoam un portret coerent. Şi eşuasem. Nu reuşeam să văd în el decât un criminal. Al cărui descendent eram. „Cine vrea să fie fiul unui tată care a făcut aşa ceva?” Şi-i mai şi datoram puterea pe care o deţineam. „Pentru tine, Noam, pentru tine.”

În zori, am urcat pe punte.

Mi-era sete. Mi-era foame. Nu beam şi nu mâncam decât aer.

Soarele, indiferent, ieşea încet din profunzimile lichide şi îşi împrăştia puţin câte puţin lumina. Căldura îi hoinărea prin tot locul.

În jurul meu nimic nu rămăsese nespart, nefăcut bucăţi, nestrâmbat, totul era desprins, corodat, crăpat, distrus, spulberat. Experimentam neputinţa absolută. Nu era nici o ieşire. Nici un petic de pământ pe care să tragem. Doar o

coca bălăbănindu-se. Care dădea siguranța a ceva solid sub tălpi, dar o soliditate atât de fragilă, la bunul-plac al unui val mai puternic, al vreunei frânghii care să cedeze. Cât timp mai aveam până la naufragiu? Până să murim de foame?

Un zgomot uşor m-a scos dintr-ale mele. Am întors capul.

Nu am văzut imediat. Sau, mai degrabă, mi-a luat o clipă pentru a înțelege ce însemna acea prezență.

Un pițigoi mă privea, ținând o crenguță-n cioc.

Un pițigoi?

Pițigoiul! După cum se uita la mine, după cum părea să se amuze de spaima mea, după cât de mic şi de discret era, l-am recunoscut pe pițigoiul Mina. Ea era! Nu putea fi decât ea!

Am privit cu atenție ce ținea în cioc: o crenguță de stejar, foarte uşoară, foarte verde, foarte fragilă, abia ruptă dintr-un copac.

În minte, mi s-a închegat mesajul: malul nu era departe. Pițigoiul îmi oferea dovada.

Am lăsat să-mi scape un strigăt de bucurie.

Speriat, pițigoiul a scăpat crenguța, şi-a luat zborul şi s-a aşezat pe o grindă, la înălțime.

— Mulțumesc, Mina, am murmurat păstrând în palmă prețioasa dovadă vegetală.

Mi-a răspuns cu un fâlfâit de aripi. Grăbit, parcă, pițigoiul şi-a luat avânt, părăsind vasul.

L-am urmărit din ochi pentru a nota direcția în care zbura. Sau în care dispăruse, fiindcă nu se zărea nici un fel de țărm. Totuşi, ştiam că urma să se arate.

Când supraviețuitorii s-au trezit şi au urcat pe punte, nu le-am spus nimic despre pasărea miraculoasă. Ar fi trebuit să ajung până la Mina, la moartea ei, la renaşterea sub formă de păsăruică, la tot soiul de amănunte care m-ar fi vulnerabilizat sau care ar fi fost luate în râs. De altfel, rupt de oboseală cum eram, posibila mea poveste mi se părea din

ce în ce mai prostească şi mă îndoiam că îmi păstrasem intact bunul-simț. Nu cumva deliram ca efect al setei, foamei, insolației?

Cum undele erau pline de crăci, frunze, trunchiuri, Vlaam a propus să adunăm resturile, sperând să dăm de ceva ghinde ori alune. Barak a sărit în apă şi ni le-a adus. Cu prețul a o mie de dus-întorsuri, am reuşit să strângem o biată recoltă.

Aşa că am mâncat un pic cu toții. Noura s-a arătat şi ea, a luat trei ghinde, după care s-a închis în compartimentul nostru, fără a se fi uitat la mine. Comportamentul ei mai degrabă mă supăra decât mă nedumerea. Aveam lucruri mai importante de făcut decât să dezleg hățişul umorilor ei.

Vlaam le-a propus fiilor lui să prindă un trunchi întreg, masiv, şi, pe post de distracție, să dăltuiască o pirogă. Aceştia l-au ascultat cu înflăcărare. Nu am văzut niciodată o echipă de tâmplari atât de fericită să taie, să cioplească, să golească, să ardă, să şlefuiască.

Atunci când soarele a ajuns la zenit, am analizat încă o dată direcția indicată de pițigoi.

Şi-am văzut un țărm!

Am strigat cât m-a ținut gura. Supraviețuitorii au venit în goană. Au privit spre orizont: fără nici o îndoială, acolo se desenau ceva forme. Ajunseserăm la liman.

Realitatea însă ne-a întunecat entuziasmul. Mai degrabă decât către un mal, navigam către o multitudine de stânci şi de insulițe. Nu am fi putut acosta nici pe acelea care erau mai înalte decât vasul nostru. Şi erau mai degrabă nişte muşuroaie decât pământul propriu zis.

— În orice caz, a zis Tibor, mă bucur că apele Lacului au început să scadă.

Perspectivă care i-a stimulat pe tâmplari, îmboldiți de proiectul a de a atinge un țărm, să termine piroga.

— Mulțumită ei, ne-a anunțat Vlaam, apoi celor pe care le vom mai construi, vom putea ajunge la insulițe, pe unde vom găsi ceva de ronțăit...

I-am dat dreptate.

Spre seară, o primă călătorie, împreună cu el, în pirogă, ne-a permis să adunăm plante pentru gătit şi scoarță pentru ronțăit. Măcar o dată nu mai înghițeam alimente sărate.

Ne-a cuprins o euforie pe care mărturisesc că nu o împărtăşeam. Cât timp ne va mai rezista ambarcațiunea? Nu cumva se va zdrobi de recifuri?

În pofida incertitudinilor, atmosfera se destindea.

S-a lăsat seara. Noura continua să fie rece cu mine. Consideram că proceda atât de pueril încât, în loc să stau cu ea de vorbă, o evitam. Lucru pe care l-a remarcat şi s-a închis şi mai tare în sine.

Când naufragiații s-au dus la culcare, am rămas singur pe punte.

Apa şi cerul îşi schimbaseră locul între ele. În timpul zilei, scânteierile de lumină țâşneau din unde; noaptea, se-ntorceau de pe firmament. De fapt, în ceasurile de întuneric, numai undele cunoşteau obscuritatea totală. Deasupra capului meu, astrele spuneau poveşti al căror înțeles îmi scăpa. Ce să fi fost? Crăpături într-un văl negru? În spatele acestuia să se fi aflat univers mai pur, mai sclipitor? Şi la ce distanță de noi? Să fi existat vreo modalitate să te cocoți pe luna căreia îi examinam detaliile, pe luna aceea atât de concretă? Era oare nevoie să iau în serios ideea?

O stea căzătoare, foarte strălucitoare, a traversat bolta, luminând-o.

Am luat-o ca pe un semn.

Convins că toți cei de pe vas dormeau, m-am strecurat înăuntru, am ridicat două scânduri acoperite cu paie, din

mijlocul staulului şi, cu precauţie din cauza ruliului, am coborât în cală. Locul, lipsit de vreo lumină, trăsnea a sare, a lemn ud, a descompunere. Pe pipăite, am luat-o pe lângă perete. Şi am dat de ceva viu, cald.

M-am apropiat de un chip cu căluş în gură şi i-am şoptit la ureche:

— Haide, Derek, vino după mine.

*

Piroga aluneca pe undele negre.

Alergând mai repede decât noi, norii acopereau luna, absorbeau stelele, rapizi purtători de tenebre. De teamă ca întunericul să nu-mi ascundă ţelul, o insulă stâncoasă, mi-am accelerat loviturile de vâslă.

Derek nu se clintea. Ca să poată pleca de pe vas şi coborî în pirogă, îi dezlegasem încheieturile mâinilor şi gleznele. Apoi, fără să se împotrivească, i le legasem la loc, fiindcă era conştient că orice revoltă i-ar fi trezit pe cei de pe vas şi i-ar fi adus sfârşitul.

Nu mă putusem hotărî să-l ucid. Faptul că descoperisem în Derek încă o victimă a lui Pannoam mă oprise s-o fac. Ceea ce îl făcuse frate cu mine nu era comuniunea de sânge, ci aceea întru nenorocire. Cruzimea paternă mi-l adusese dintr-odată aproape, interzicându-mi să-l omor. L-am rugat să aibă încredere în mine, apoi, cu căluşul pus, bine legat, l-am ascuns în cală. Deocamdată doar câştigasem timp, fără a-mi închipui unde avea să ne ducă disimularea, dar apariţia insuliţelor constituise soluţia.

În spatele meu, pe fundul pirogii, se aflau o mulţime de blănuri şi de pături care, probabil, îi aparţineau lui Vlaam. De ce să nu i le fi lăsat lui Derek, odată atins pământul?

Derek rămăsese mut. Profilul lui de vultur se decupa pe fundalul de orizont din ce în ce mai întunecat. Se lăsase cu

totul în voia sorții – sau în voia mea –, renunțând la neliniştitoarea lui putere de convingere.

Vâslind, mă gândeam la caracteristicile lui. Pielea şi părul feminine, glasul de o limpede forță, membrele peste măsură de lungi, toate acestea erau fără îndoială consecințele emasculării. Singurătatea, izolarea, distanțarea față de bărbați, reticența față de femei, acel „Prefer să nu” se explicau parțial prin mutilarea suferită. Simțeam urcând în mine compasiunea. Da, acum când ştiam ce suferise, eram dispus să-i dovedesc afecțiune.

Cu toate acestea, urma să-l părăsesc pe o insulă sălbatică.

Era părea târziu... Prea târziu pentru a-l iubi. Prea târziu pentru a-l îndrepta, pentru a-l încuraja să aleagă calea cea dreaptă, pentru a-i tempera cinismul, pofta de răzbunare, gustul pentru manipulare, defecte iscate în el de violența îndurată.

Ne apropiam de mal.

— Derek, ajută-mă.

Tăcut, a luat parte la manevrele de acostare. Am săltat piroga pe o limbă de pietriş. Întunericul se accentua. Abia de ne mai distingeam.

Abia mai suflând, Derek a încercat să înainteze câțiva paşi. La fel şi eu. Într-atât ne pierduserăm obişnuința de a păşi pe pământ stabil că ne clătinam, mergând mai anevoie pe sol decât pe punte.

— Mă părăseşti aici?

Vorbea pentru întâia oară de când făcuse acele mărturisiri.

— Locul e periculos, a adăugat.

— În cazul tău, vasul e şi mai periculos.

Mi-a dat dreptate cu o tăcere îndelungă. M-am dezvinovățit:

— Derek, fac ce pot, nu ce vreau.

Şi-a dres glasul. Am insistat:

— Eşti fratele meu. Orice crimă ai fi comis, nu-mi pot ucide fratele.

— Totuşi, voi muri pe insula asta. Din ce cauză? Alegerea e largă: de foame... de sete... de urât... din cauza unui nou potop...

— Ca noi toți, Derek! Nimic nu ne garantează siguranța.

— Voi tot vă păstrați speranța de a merge înainte.

— Mâine îți vei explora domeniul. Există copaci, animale, un izvor. Te las aici, nu te execut.

— Nu, doar mă condamni.

M-am întors pe călcâie. Nu trebuia mai ales să stau de vorbă cu el al cărui spirit sucit descoperea întotdeauna mijlocul de a răsturna situația în avantajul lui, de a mă face să simt mustrări de conştiință, de a mă convinge să fac inversul a ceea ce plănuisem!

— Adio, am spus îndepărtându-mă.

Nu m-a chemat, nu m-a însoțit. Să fi înțeles în sfârşit că nici el nu era mai liber decât mine?

M-am întors pe limba de pământ unde lăsasem piroga. În mers mi-am amintit de blănurile şi păturile pe care doream să i le las lui Derek. Băgând mâna în interiorul bărcii, am fost surprins. Nu dădeam de nimic! Să-mi fi jucat feste întunericul nopții? Am pipăit prin întreaga pirogă.

Nimic.

Să le fi pierdut la debarcare?

Căzut pe gânduri, m-am uitat de jur împrejur, dar întunericul mă împiedica să zăresc indiferent ce.

— Pe mine mă cauți, Noam?

Recunoscând vocea, am crezut că leşin.

— Aha, te miri... m-a luat peste picior.

Grație unui nor care a scos scurt la iveală luna, am descoperit-o pe Noura, chipul ei schimonosit, înfrigurat, cu ochii sclipind de furie.

— Mă evitai, deci te-am urmărit.

— Noura, trebuie să stăm de vorbă.

— Pe asta m-am şi bazat, de-asta am şi venit. Cel puțin aici nu putem fi auziți.

Iritarea îi deforma tonul.

— Te-ascult, mi-a zis amenințătoare.

— Derek e fratele meu. Frate după tată. Aşa că nu l-am ucis.

— Nu-mi pasă de Derek, nu el mă interesează. Altceva să-mi povesteşti.

— Păi... păi...

— De ce ai un fiu?

Nu mă aşteptam la acel atac. A urlat repezindu-se la mine şi arătându-mă cu degetul:

— Am aflat şi eu ieri ce a ghicit tata demult. Când am intrat în compartimentul lui Derek, am văzut...

— Ce-ai văzut?

— Că era castrat! Dormea gol din cauza căldurii. Un bărbat castrat, şi la oameni şi la animale, nu are urmaşi, după câte ştiu! Apoi l-am examinat pe Ham şi am constatat că mănuşile cu un deget îi ascundeau degetele lipite. Şi-atunci am înțeles.

— Noura, îți voi explica totul...

— Bineînțeles, dar explicațiile nu vor schimba nimic. Sufăr. M-ai trădat. Eu, alături de Pannoam, m-am păstrat pentru tine şi nu m-am culcat cu el. Ştii bine asta, fiindcă m-ai găsit virgină.

M-am revoltat:

— Nu te-ai culcat cu el fiindcă nu mai putea!

— Fiindcă n-am vrut!

— Asta zici tu.

— Şi-ar zice-o şi el dac-ar mai trăi.

— E uşor să-ți iei martori morții!

Vocea i-a bubuit, dură de stătea să crape, amenințătoare:

— O să regreți, Noam…

Ne-a întrerupt un tunet. Un fulger a sfâşiat întunericul. Şi-a început ploaia. Revărsare de apă.

În alte împrejurări, m-aş fi bucurat că furtuna ne dăruia atât de dorita apă dulce, dar, în seara aceea, pe o insulă necunoscută, în fața Nourei încordate ca un arc, am înjurat înfuriat:

— Ei, nu, nu asta!

Nici nu spusesem bine acele vorbe că, țâşnind din cer, trăsnetul a lovit stejarul din spatele Nourei. A răsunat un trosnet violent, urmat de pârâit, după care trunchiul s-a crăpat, despicat în două de securea cerească. Iar cele două părți s-au înclinat.

— Repede, am țipat prinzând-o de braț.

Am tras-o lângă mine, înainte ca jumătate din copac să se prăbuşească peste locul în care stătuse.

Din reflex, am rupt-o la fugă, ținând-o pe Noura de mână, în direcția unde îl părăsisem pe Derek. Nişte forme în relief promiteau un adăpost.

Mulțumită fulgerelor necontenite, care zigzagau tenebrele, am reuşit să ne îndreptăm către ele şi, când am ajuns, Derek ne-a strigat:

— Pe-aici!

Ne făcea semne, pitit printre stânci. Fără nici o ezitare, ne-am repezit spre el.

Vântul se trezise. Cu înverşunare, îşi exercita nebunia asupra grindinii, fulgerelor, tunetelor, învârtejind spirale nebune, dezordonate, în jurul insulei.

Am înaintat printre blocurile de piatră, pentru a ne apăra de elementele dezlănțuite, până când am intrat într-o cavernă rotunjită, ca un sanctuar. Deasupra, departe de noi, aversa pătrundea printr-o fisură îngustă. Ne găseam într-un soi de şemineu imens. În pofida apei care se scurgea

în centrul acestuia, puteam rămâne într-un spațiu uscat, pândind potolirea furtunii.

Dar aceasta se întețea.

— Mulțumesc, Derek, i-am spus.

Noura mi-a şoptit la ureche:

— Nu te-ncrede-n el. I-ai salvat viața, şi asta n-o să ți-o ierte niciodată.

Şi-a smuls mâna dintr-a mea, sugerându-mi printr-un gest că cearta nu se încheiase, iar conflictul va fi reluat.

Derek s-a repezit către jetul de ploaie din mijlocul adăpostului.

— În sfârşit se poate bea! a exclamat.

S-a dus până sub picături. Cu ceafa dată pe spate, a deschis larg gura pentru a primi lichidul.

— Bună idee!

Noura s-a dus lângă el, sub torentul binefăcător.

Şi acolo s-a întâmplat lucrul acela de neînțeles...

O minge de foc a trecut dintr-odată prin orificiu şi a lovit drept în Derek, care s-a prăbuşit, apoi a sărit în Noura care, cu un țipăt de groază, a fost la rândul ei fulgerată.

M-am repezit către ea.

Prea târziu!

Noura, rigidă, nu mai respira. Derek zăcea mort şi el.

Când am ridicat capul pentru a urla de durere, o a doua minge de foc a țâşnit în grotă şi m-a nimicit.

3

Un chip s-a aplecat spre mine.

Pleoapele mi s-au deschis anevoie, grele, uscate, amorțite. Abia de distingeam câte ceva. Când am reuşit să las să treacă lumina, un voal a estompat obiectele.

— Noam…

Mai mult decât numele meu am auzit angoasa care gâtuia acea voce. Cel care-mi vorbea tremura, pătruns de o nelinişte mortală. Eu simţeam contrariul. Viaţa îmi revenea în trup, sângele circula, inima îmi bătea cu o încetineală liniştită, pieptul îmi palpita în voia respiraţiei. Unul câte unul, simţurile mi se dezmorţeau, senzaţia de frig, de călduţ, de limpezime, de umezeală, de corp dur, de catifelat, de amar, sărat, dulce. Acea desfăşurare senzorială mă îmbăta...

— Noam?

Am zâmbit. Habar n-aveam de ce, dar am zâmbit. Voiam să-mi exprim gratitudinea, îmi doream să liniştesc.

— Of, nepoate, m-ai speriat!

Capul mare, pletos al lui Barak devenea tot mai clar. Deasupra mea, unchiul semăna cu un soare, faţa lui fiind centrul, iar coama razele. Mi-a mângâiat cu gingăşie obrazul.

— Te doare ceva?

În clipa aceea am înţeles ce o emoţiona profund pe Mama. Delicateţea colosului tot numai muşchi, putere, impetuozitate împrăştia o gingăşie specială. Faptul că o mână născută să ucidă putea mângâia făcea mângâierea şi mai preţioasă. Faptul că un temperament creat pentru luptă manifesta afecţiune sporea tandreţea. Faptul că o energie ivită pentru ample desfăşurări fizice se rafina, se canaliza, se spiritualiza într-o privire plină de grijă conferea acelei atenţii un caracter răvăşitor. Barak mi s-a părut numai iubire pură, tocmai fiindcă aspectul lui aspru numai la dragoste nu te-ar fi dus cu gândul.

— Merge, am spus.

Numai bucurie de a exista, trăgeam adânc aer în plămâni, mă concentram asupra braţelor şi picioarelor mele goale pe care le revigora căldura binefăcătoare, mă distrau

înțepăturile provocate de degetele lui Barak, care-mi frecau pielea.

Memoria şi-a revenit dintr-odată, sfâşiind beatitudinea.

— Noura!

Imaginea Nourei moartă m-a împins să mă ridic în capul oaselor. Aşezat astfel, mi-am dat seama de cele ce mă înconjurau: nu mai eram în grota blestemată, ci pe pietriş, la malul apei.

— Unde sunt?

Barak a mormăit:

— N-are nume, nepoate. Zi-i locul unde-ai fugit acum trei zile.

— Poftim?!

Ultimele lucruri pe care le țineam minte erau de acum câteva clipe, nu de trei zile! Doar cu puțin înainte fuseseră fulgerați Noura şi Derek. Şi eu.

M-am ridicat, mi-am probat echilibrul, apoi mi-am scărpinat îndelung ceafa. De ce nu mă mai aflam în cavernă? Unde erau Noura şi Derek?

Unchiul m-a rugat să mă aşez la loc.

— În miez de noapte am auzit un zgomot ciudat. Odată ajuns pe punte, te-am zărit pe cale să pleci cu piroga şi cu încă cineva. Întunericul nu m-a lăsat să o recunosc imediat pe Noura, dar am presupus că ea era după ce am constatat că nu vă mai aflați la voi în încăpere. Nu mi-am făcut griji. O ştergeați în vreo insuliță, ca să fiți liniştiți amândoi când faceți... în sfârşit, ştii tu ce... fără să vă simțiți obligați să vă înfrânați. Îți mărturisesc că eu şi mama ta am obosit să tot facem dragoste ca nişte somoni, pe tăcute.

Nu l-am corectat. Era mai bine să creadă că o duceam pe Noura, din moment ce era convins că îl ucisesem pe Derek.

— S-a dezlănțuit însă furtuna, a continuat Barak, cu nişte rafale înspăimântătoare – o noapte şi-o zi numai valuri! Vasul era cât pe ce să crape. Vânt, trombe de apă,

ruliu, o calamitate! Din fericire, Vlaam şi fiii lui reparau avariile pe măsură ce apăreau. Când furtuna s-a potolit am observat că avuseserăm norocul de a nu ne fi îndepărtat prea tare. Tot mai puteam să vă zăresc insulița. Le-am explicat tuturor ce şi cum cu evadarea voastră şi v-am aşteptat să vă întoarceți. Abia după o zi am luat o pirogă de la Vlaam. Şi am dat de tine aici.

— Aici?

— Da, aici.

— Nu în peşteră?

— Care peşteră?

O speranță nebună m-a făcut să mă ridic. Poate că Noura mai era acolo? Poate se trezea chiar în această clipă?

— Vino după mine.

Am luat-o printre stânci şi am refăcut traseul, urmat îndeaproape de Barak. Am ajuns în vastul şemineu mineral. Groaza mă împietrea: fără îndoială aveam să regăsesc cadavrele carbonizate de trăsnet.

Numai că nu era decât o grotă goală. Nici urmă de Noura sau de Derek.

— Păi...

— Ce e, nepoate?

— Aici eram. Cum de-am ieşit?

Barak mi-a arătat în perete, la nivelul solului, un scoc marcat de urme din noroiul care se scursese pe acolo.

— Te-a tras afară curentul... Te-am cules chiar din partea cealaltă.

Locul unde-mi recăpătasem cunoştința se afla la doar câțiva paşi.

Circumspect, temându-mă de tot ce putea fi mai rău, m-am lăsat pe vine pentru a verifica dacă nu cumva trupul Nourei fusese reținut în vreo scobitură din peretele de stâncă.

Nimic nu se găsea în acel jgheab, până la porțiunea de pietriş.

Barak m-a prins de umăr.

— Mă tem să n-o fi luat curentul, nepoate.

Avea dreptate. Noura, subțire, uşoară, trebuie că alunecase ca o bucățică de scoarță de copac până afară şi căzuse mai degrabă în valuri decât pe malul îngust.

Barak nu a reuşit să mă readucă pe vas înainte să se lase seara. Cum nu eram în stare să mă împac cu dispariția Nourei, am căutat-o peste tot, printre stânci, printre copaci, prin tufişuri. Aşteptam să se ivească din fiecare loc pe care îl scotocisem minuțios şi-l întorsesem pe toate părțile. Noura moartă? Noura dispărută? Aşa ceva nu acceptam. Unchiul nu doar că îmi suporta agitația, dar mă şi ajuta. Deşi nu-mi întreținea iluzia posibilității de a da de ea, din devotament, totuşi a venit cu mine de fiecare dată când refuzul meu de a admite realitatea o cerea.

Pe înserat, când frigul ne-a pătruns până la oase, înainte de a cuprinde şi împrejurimile, am consimțit să urc la el în pirogă, fiindcă a mea fusese măturată de uragan.

După trei mişcări de vâslă, l-am oprit.

— Să mai aruncăm o privire!

— Să mai aruncăm o privire prin locurile prin care am fost şi pe unde-am tras cu urechea de zece ori?

— Nu se ştie niciodată...

— Ba da, băiete, se ştie! a murmurat compătimitor. Şi dac-ai să rămâi o mie de ani pe insula asta şi-o s-o întorci pe dos, Noura tot nu se va mai ivi.

Am plecat fruntea pentru a nu-mi vedea lacrimile.

Absența Nourei anula orice altceva. Nu m-am întrebat, în seara aceea, nici prin ce miracol supraviețuisem, nici cum putusem rezista atâta vreme inconştient, fără să mor de foame sau de sete. Aceste întrebări aveam să mi le pun mult mai târziu...

*

În zilele următoare, pe vas a domnit o atmosferă bizară. Pe de o parte, renăscuse speranța: nu numai că strânseserăm apă de ploaie şi adunaserăm ceva alimente din insulițe, dar şi pândeam păsările pe care le vedeam în zare, din ce în ce mai numeroase, mesagere ale unui pământ apropiat. Pe de alta, dispariția Nourei ne distrusese.

Lăsase amintirea sclipitoare a unui femei puternice – deşi gracilă –, care demonstrase o hotărâre de nezdruncinat în nişte clipe teribile, insuflându-le naufragiaților curajul ei şi susținându-i. Când groaza covârşea, îi oferea fiecăruia un zâmbet, o vorbă bună, ceva de mâncare, ajutor, consolare. Sub nici o formă nu îşi abandonase misiunea pe care şi-o asumase: să ne ducă la victorie. Dintr-odată, moartea ei înainte de realizarea țelului întuneca parcursul, anulând orice motiv de optimism. Dacă aceea care nu se îndoise niciodată de finalul fericit fusese lipsită de el, la ce bun toate? Mai avea rost să ne încăpățânăm să sperăm? Simpla rezistență nu te face mai puternic... Curajul nu anulează moartea. Supraviețuitorii îmi împărtăşeau perplexitatea şi îşi aminteau odată cu mine de faptele Nourei, de dăruirea, frumusețea, lumina ei. Habar nu aveam dacă asta îmi uşura ori îmi îngreuna suferința, oricum durerea mă copleşise.

Tibor reacționa şi el la fel ca mine: refuza realitatea. Pentru el, Noura scăpase întotdeauna din toate încercările, de bolile copilăriei, de cele ale maturității, de îngroparea satului sub mâl, ieşise cu fruntea sus dintr-o căsătorie ratată, triumfase asupra mâniei Lacului şi a vântului, rezistase la sete şi la foame. Noura era supraviețuitoarea prin excelență. Noura nu putea muri. Nu înaintea lui. După casă, nevastă, băieți, i se smulsese acestui bărbat întunecat, tenace, înțelept şi ce îi mai rămăsese viu, intim, sensibil: fiica lui.

Cu mii de detalii, Mama şi Barak încercau să mă înveselească, să reînsuflețească în mine cheful de a merge înainte. Barak o adorase pe Noura, iar Mama o tratase cu respect, în pofida geloziei. Cu înțelepciune, nu-i imputase Nourei ticăloşiile lui Pannoam, iar apoi o primise bine pe post de noră, considerând că se ridică la înălțimea sarcinii asumate. Sinceri, şi Barak, şi Mama erau alături de mine în durere, văzând în ea şi ceea ce ar fi putut simți în cazul în care unul dintre ei ar fi dispărut.

Şi Vlaam se străduia să mă îmbărbăteze. Nu numai că nu încerca să îmi ia puterea, ci mă sfătuia să mi-o asum şi mai apăsat.

— Noam, te consider conducătorul nostru. Chiar şi văduv, tot conducător rămâi.

— Nu mai am nici un chef, Vlaam! Mă străduiam să conduc cum se cuvine pentru ca Noura să mă admire. Dar acum...

— Nu i-ar plăcea deloc să abdici. Sigur că te iubea pe tine, pe Noam, dar te iubea şi ca mai-mare al satului.

Câte dreptate avea! Nourei îi plăcea puterea. Seducția trecea prin aceasta, dragostea se prezenta într-un registru diferit – sentimentele îi înfloriseră ulterior.

Credincios dispărutei mele, mă străduiam să duc pe calea cea bună supraviețuitorii, să mențin coeziunea grupului, să impun o răbdare fără greşeli, excese, scindări.

În dimineața aceea soarele era sclipitor. Suprafața uleioasă a apei, netedă, se ridica şi se lăsa ca o respirație, în timp ce vântul slab, o răsuflare aproape, ne împingea către orizontul pe unde zburau păsările.

Tibor a venit lângă mine, cu părul vâlvoi, încruntat, cu privirea stinsă. Mai degrabă apatic decât de neclintit, s-a sprijinit în coate de parapet.

— Sunt un prost, Noam. De când te-ai întors, alung gândul morții Nourei. Mintea mea n-o poate accepta.

— Mintea ta încearcă să te cruțe...

— Cum aşa?

— Împiedicându-te să accepți, te-mpiedică să suferi.

Succesiunea de unduiri mătăsoase ne ducea înainte ambarcațiunea. Avansam fără să ostenim. Tibor a protestat cu glas răguşit:

— Visele-mi spun că e vie.

— E vie-n altă viață, am răspuns contemplând stolurile de păsări.

Tibor şi-a frecat tâmplele, cu fruntea încrețită de griji.

— Noam, aduc ghinion. Nu-i protejez pe ai mei, care pier cu toții tragic. Mâlul, sufocarea, trăsnetul...

— Nu, Tibor, nu moartea o aduci, ci îngrijeşti. Câți bărbați, femei, copii n-ai salvat oare cu talentul tău de vindecător?

I-a plăcut observația mea. După un moment de gândire, a adăugat:

— Nu doar că mi-am pierdut fiica, dar mi-am pierdut şi încrederea în intuițiile mele. Or aceste intuiții susțin că nu e moartă.

Şi eu simțeam acelaşi lucru, dar, în loc să i-o mărturisesc, am rămas în rolul de consolator înțelept.

— Tibor, te rog ceva...

— Da.

— Permite-mi să fiu fiul şi discipolul tău în anii care ne mai rămân.

S-a întors spre mine. Pentru întâia oară după zile întregi, o emoție i-a parcurs trăsăturile crispate. Pupilele i s-au mărit. Colțurile gurii i s-au ridicat uşor.

Cumva solemn şi în acelaşi timp stângaci, şi-a întins nobila lui mână aspră către umărul meu.

— Fă-mi onoarea de a deveni fiul meu, Noam. Te voi învăța tot ce ştiu.

O putere magnetică s-a transmis de la el la mine, de la mine la el, o forță care ne unea, ne transforma, o forță care avea tensiunea, dimensiunea, intensitatea unei axiome.

Chiar în acea clipă, Barak a strigat:

— Pământ! Pământ!

O coastă întinsă apăruse în depărtare, largă, înaltă, înverzită, ademenitoare, trainică. Cei de la bord urlau de bucurie: eram salvați.

*

Unele feluri de oboseală înseamnă recompense, altele piedici. În perioada în care ne-am reconstruit satul, a trebuit să alegem între felurile de oboseală.

Pe de o parte, entuziasmul ne umplea ziua, sarcinile de dus la bun sfârşit ne absorbeau toate puterile până în ultima clipă, când ne prăbuşeam în culcuşuri, amețiți, rupți de oboseală, satisfăcuți. Pe de alta, la ceasul friguros al trezirii, nu ne mai gândeam la ce înfăptuiserăm, ci la ce ne rămăsese de făcut, şi-atunci ne simțeam copleşiți. Oboseala aceea îşi făcea apariția dimineața, nu seara, ne atingea sufletele, nu trupurile şi nu însemna epuizare, ci sastiseală.

Fericită epuizare... Apăsătoare sastiseală...

Să construieşti case, să le pui la punct, să defrişezi câmpuri, să delimitezi țarcuri, să plantezi, să țeşi, să împleteşti, să finisezi, să sapi, să tai, să găureşti...

S-o iei de la capăt... Gând care mâhneşte. Când o iei de la capăt, melancolia înfrânează veselia: te gândeşti mai mult la ce lipseşte decât la ce se creează. Pe când, atunci când începi ceva, ai în tine întreg elanul.

Luptam cu apatia consacrându-mă dublului meu rol, de conducător şi de tată. Le-am dezvăluit tuturor adevărul, prezentând copilul pe care-l concepusem cu o Vânătoreasă

după căsătoria Nourei cu Pannoam. Informația nu a şocat pe nimeni – numai Noura considerase că era inadmisibil –, iar Mama mi-a dat imediat o mână de ajutor, urmată de Barak, care nu răsfățase nicicând vreun copil. Cum îi surprindeam jucându-se toți trei în patru labe, mi se părea că Ham, nepotul, ajunsese chiar fructul dragostei lor.

Debarcasem pe un țărm primitor, bogat în copaci, iarbă, muşchi, vânat.

Sătenii se bucurau că Lacul, în sfârşit potolit, se retrăsese. I se rugau zilnic, îi cântau imnuri de mulțumire, aruncau ofrande în unde, unii chiar înmuiau în apele lui amulete pentru a se bucura de bunăvoința sa. După părerea lor, potopul se reducea la o criză. Odată îmblânzită mânia, suprafața apei coborâse lăsând din nou la vedere pământul. Fiindcă plutiserăm în derivă mai bine de o lună, nu ne-am mai regăsit satul. Nu conta. Mai bine rămâneam aici decât să-l mai căutăm. Şi, de altfel, unde s-o fi făcut? Dacă Lacul ne dusese departe, nu trebuia să ne opunem dovezii lui de clemență, ci să acceptăm să ne stabilim în locul unde ne scosese la mal.

Eu şi Tibor nu eram de aceeaşi părere. Apele Lacului nu coborâseră după ce se umflaseră, ci se-ntinseseră definitiv. Stâncile, insulițele, insulele pe lângă care trecuserăm cât plutiserăm în derivă, teritoriul pe care ne instalaserăm nu se reduceau la nişte petice de pământ scoase la iveală de apele care coborau, ci reprezentau munți la care nu mai ajunseserăm vreodată. Altfel, cum s-ar fi explicat pădurile verzi, luxurianța florală, prezența animalelor? Toate acestea nu fuseseră inundate.

Am conchis, împreună cu Tibor, că Lacul, sărat, dilatat, cucerise un nou spațiu. În cursul invaziei apelor, acestea ne duseseră către un teritoriu aflat mai la înălțime. Satul nostru, câmpurile, pădurile, izvoarele, cavernele, peisajul pe care-l cunoscuserăm, acel altădată al nostru rămânea

distrus pe veci, înghițit, inaccesibil. Chiar dacă am fi ştiut să ne orientăm, să ne deplasăm, tot nu am fi putut începe drumul de reîntoarcere. Lumea noastră era pierdută.

*

— Ham, ieşi din vizuina aia, te rog.

Chiar dacă îi plăcea să vâneze, Ham se uita cu atenție la pământul pe care călca, râcâia prin praf, ridica pietrele. Dacă treceam pe lângă vreo scobitură, se repezea să vadă ce e-n ea. Dacă treceam pe lângă vreo grotă, nu mai aveai cum să-l opreşti: intra rapid, pipăia pereții, scruta, îşi punea la treabă cuțitul din silex şi tăia bucăți din ce găsea.

— Ia uită-te: firişoare colorate! striga încântat.

Pasiunea lui mă înduioşa. Legam înclinația pentru minerale de Tita, care locuise în Caverna Vânătoreselor, unde-l adusese pe lume. Deşi Ham nu avea de unde şti, o parte profundă din el îl îndemna să regăsească locurile de baştină materne.

— Vaai, un trandafir...

În dimineața aceea, Ham a ieşit dintr-o vizuină cu pietricele de culoarea somonului, pe care şi le-a băgat în traistă, printre altele galbene[29]. Seara, după cum îi era obiceiul, le-a examinat şi a încercat să le transforme fie lovindu-le, fie încălzindu-le. Tibor îl încuraja, repetând: „Ham manifestă față de pietre curiozitatea pe care o am eu față de plante. Spiritele ne şoptesc mii de lucruri pe care nu le auzim. O să descopere taine importante.” Deseori, Tibor renunța la propriile cercetări şi făcea jăratic împreună cu copilul, jăratic care preschimba aspectul şi textura fragmentelor de rocă.

---

[29] Minereu de aramă şi de aur.

Îmi admiram fiul. Avea zece ani. Era cuceritor. Aşa cum mi-l închipuisem când îmi lipisem capul de pântecul mamei sale, moştenise de la Tita curajul, linia mândră a umerilor, muşchii noduroşi şi supli, pielea arămie. Fiecare tată are această convingere: consideram – cu naivitate, cu sinceritate – că fiul meu era cel mai bun dintre toți, opinie împărtăşită şi de Mama, Barak, Tibor, Vlaam, acesta din urmă ținând ca fata lui cea mare să se mărite cândva cu Ham. Mai e nevoie să precizez? De la potop nu mai puteam conta decât pe patru adolescenți pentru a perpetua specia umană.

Fireşte, mi s-a propus o femeie. Ba chiar două, la vârsta potrivită pentru procreare. Observându-mi-se lipsa de chef, am fost sfătuit să optez pentru una dintre fetițele prepubere, promițându-mi-se ca aleasa să îmi fie păstrată. Deşi nu am folosit formula lui Derek – „Prefer să nu" –, atitudinea mea era la fel ca a lui: am refuzat. Nu mă simțeam în stare să mă mai însor, indiferent de cine ar fi fost vorba. După Noura, inima mea s-a ferecat. Sigur, continuam să țin la Mama, la Barak, la Tibor, însă şi mai tare la Ham, dar, față de aceştia, manifestam o afecțiune deja existentă şi lipsită de senzualitate.

Dacă dragostea are întotdeauna trup, nu mereu are şi sex. Îndrăgeam carnea grea şi mătăsoasă a Mamei, pe care nu ezitam să o strâng la piept; îndrăgeam anatomia puternică a lui Barak, pielea strălucitoare, muşchii reliefați ai membrelor, mirosul lui de piele tăbăcită şi de camfor; îndrăgeam chipul ascetic al lui Tibor, griul irişilor, nasul acvilin, obrajii scobiți, cenuşiul coamei de păr; cât despre Ham, pe acesta îl idolatrizam ca pe modelul frumuseții pe pământ, de la frunte până la picioarele agile, trecând prin desenul taliei ca trasă prin inel. Totuşi, plăcerea de a-i vedea, de a le fi aproape, de a-i adulmeca, de a-i atinge nu exprima nici dorință, nici uşurare. Cu toate că ataşamentul

meu nu făcea abstracție de trupurile lor, nu se confunda cu atracția şi nu căuta sub nici o formă voluptatea.

A trăi cu o femeie obligă la întoarcerea sexualității în iubire, constrângere care mi se părea pe cât de lipsită de sens, pe atât de irealizabilă. Noura mă purtase atât de sus încât culmile joase nu mă mai atrăgeau.

S-o mărturisesc? Cultivam în acest soi de silă o nouă formă a pasiunii: fidelitatea față de Noura şi dincolo de moarte. De fiecare dată când mă gândeam la acest lucru, simțeam un fel de beție care-mi reamintea clipele noastre de extaz. Faptul că refuzam să fiu cu alte femei, invocând-o pe Noura, îmi producea un soi de orgasm... În rest, bărbat normal fiind, mi-am găsit un copac asemănător fagului meu din adolescență, în care mă cățăram uitând de toți şi de toate, şi unde mă reconfortam dedându-mă plăcerii.

— Tati, uite-o haită acolo!

Cu brațul întins, cutremurându-se speriat, Ham îmi arăta nişte hățişuri care se mişcau convulsiv. Probabil ascunzând ceva animale.

— Ce zici, Ham? Or fi lupi? Mistreți?

Se uita atent. Era imposibil de deslușit ce provoca acea agitație.

— Să mă duc până acolo? m-a întrebat.

— Nu, mă duc eu, i-am răspuns, temându-mă să nu sară la el vreo scroafă de mistreț care şi-ar fi apărat godacii.

— Niciodată nu mă laşi primul. Păi atunci de ce te mai oboseşti să mă iei cu tine la vânătoare? Doar nu mai sunt un țânc, ştii?!

M-am uitat admirativ la el: tot un puşti era, dar privirea înfuriată, indignarea, dorința de a se bate erau ale unui adult. M-a emoționat.

— Du-te! am murmurat.

A zâmbit, s-a-ntors pe călcâie şi a coborât. Freamătul crengilor a încetat când le-a dat ocol. A dispărut în spatele frunzelor. Şi glasul i-a răsunat:

— Tati!

În ton nu i-am întrezărit nici urmă de frică, doar stupefacție. Totuşi, am țâşnit după el. Mi-a arătat liziera.

— Uite...

În fața noastră, vreo douăzeci de oameni cu saci în spinare – bărbați, femei şi copii – se uitau şi ei la noi.

Tibor avusese dreptate: Lacul nu acoperise întreaga lume, ci doar îşi extinsese imperiul. Regiunea în care acostasem avea din toate viețuitoarele cu putință, inclusiv ființe omeneşti, iar acum ni se prezentase dovada.

Nomazii au venit la noi în sat. Se foloseau de o limbă puțin diferită de a noastră, ceea ce ne-a îngreunat comunicarea, dar până la urmă am înțeles că se deplasau periodic, campând câteva luni aici, câteva dincolo, până epuizau vânatul şi fructele dintr-o zonă, după care porneau iarăşi la drum.

Discutând cu ei mi s-a confirmat că şi alte ființe omeneşti, în grupuri, prosperau prin alte părți fără să fi fost nevoite să se confrunte cu catastrofa prin care trecuserăm noi. Dar auziseră vorbindu-se despre potop...

— E mult de-atunci, nu-i aşa? a întrebat conducătorul lor.

Se întâmplase cu zece ani în urmă. Nouă ne părea ceva apropiat, lor tare de demult. S-au arătat curioşi, probabil fiindcă viața lor, aşa cum le era reglată, monotonă, nu avea la activ astfel de dezastre.

Sătenii le-au povestit încercările prin care trecuserăm. Nomazii ciuliseră fermecați urechile.

Am descoperit atunci un paradox pe care aveam să-l regăsesc în decursul veacurilor ce au urmat: oamenii credeau în basme, deşi, în acelaşi timp, nici vorbă să

creadă. Ambivalență care nu-i deranja deloc. Ficțiunea şi realitatea ştergeau frontiera dintre ele şi se amestecau fără ca nimeni să protesteze, pentru plăcerea tuturor. Atât cei care ascultau, cât şi cei care povesteau se mişcau într-un spațiu eliberat de control, un loc în care faptelor le erau preferate frumusețea, lecția oferită, emoția. Plauzibilul câştiga în fața realității. Chiar neverosimilul verosimil, dacă folosea poveştii, făcea mai mult decât adevărul adevărat, care ar fi putut-o strica.

Şi aşa, sătenii noştri relatau că rătăcirea noastră maritimă ținuse patruzeci de zile. De unde să fi scos acel număr? Doar nimeni nu stătuse să numere. „Patruzeci" ținea, fiindcă „treizeci" ar fi fost o meschinărie, iar „cincizeci" o exagerare. Deci, tot repetându-se, s-a impus numărul patruzeci, propus de un prim palavragiu.

Mai apoi, sătenii noştri au afirmat că întreg pământul fusese acoperit de ape. Or aceasta nu fusese decât o senzație generată de orizontul circular; mai mult, dacă ar fi stat să se gândească şi-ar fi dat seama că ajunseserăm într-o regiune care nu fusese niciodată scufundată. În ciuda acestui fapt, descriau un potop universal, complet, radical, iar ascultătorii, fără se să întrebe de ce nu se înecaseră şi ei cu zece ani mai înainte, erau gata să ducă mai departe povestea.

Reluând interpretările lui Derek, sătenii explicau cauzele potopului. Lacul, supărat pe creaturile lipsite de respect, hotărâse să le pedepsească şi să le suprime. Cu toate acestea, pentru ca puterea să-i fie recunoscută şi temută, era nevoie de martori, deci alesese să scape câțiva oameni nu dintre cei cu memoria scurtă, lipsiți de judecată, nu dintre cei depravați, ci aleşi cu mare grijă. Aceştia erau cei aleşi, cei care vor reclădi lumea pe baze sănătoase, cuvioase, iar copiii şi nepoții lor şi toate generațiile care vor veni vor cinsti neîncetat supremația Lacului.

Vedeam cum se năştea un mit. Care avea ca tată sensul şi ca mamă exagerarea. Şi presupunea că nimic nu se petrecea la voia întâmplării, iar evenimentele aveau legătură unele cu altele. Spiritul punea ordine în haos, iar sensibilitatea adăuga porţia de artă. Naraţiunea avea un program inteligent căruia nu-i punea beţe-n roate nici un detaliu contradictoriu ori stupefiant.

Cu preţul acestor exigenţe, legenda se impunea şi călătorea de la o conştiinţă la alta, dând oricui dreptul să o înfrumuseţeze, să o îmbogăţească, să o completeze, şi o multitudine de variaţii aveau să fie întâmpinate ca tot atâtea precizări.

Rolul meu devenea tot mai important pe măsură ce sătenii împrăştiau povestea potopului. Pentru moment, ţinând cont că asistam la elaborarea legendei, nu mi se atribuiau mai multe decât aş fi tolerat, dar simţeam că după dispariţia mea nimeni nu se va lipsi de plăcerea de a adăuga.[30]

---

[30] Povestea mea, odată ce oamenii au inventat scrisul, a cunoscut şi onoarea aşezării în carte. Mesopotamienii au redactat cei dintâi mai multe versiuni, dintre care cea mai completă se găseşte în *Epopeea lui Ghilgameş*: acolo sunt descris ca un înţelept care şi-a salvat apropiaţii, animalele sale, ba chiar toate animalele, luându-le pe corabie. Printre cele o sută de menţionări fanteziste, un detaliu m-a tulburat: se povesteşte că am fost recompensat cu nemurirea de care am profitat în Dilmun, ţara abundenţei – astăzi Insula Bahrein din Golful Persic. Precizarea – autentică după cum veţi vedea în curând – m-a făcut multă vreme să mă tem că îmi va fi dezvăluit secretul. Providenţial, după câteva invazii, nimeni nu a mai ştiut să citească în sumeriană, akkadiană, asiriană, ceea ce mi-a asigurat liniştea. Mai mult, cu trecerea vremii, constat că unicul element veridic din poveştile mesopotamiene este acela care e considerat drept cel mai incredibil...

Evreii au lucrat şi ei la rândul lor asupra aventurii noastre în Geneză, paginile care deschid Biblia. Îmi indică numele – Noam devine Noe –, vorbesc despre fiul meu Ham şi complică intervenţia piţigoiului Mina

*

— Deloc nu-mbătrâneşti, Noam! a exclamat pentru a nu ştiu câta oară Mama, extatică.

Nu-i puteam înapoia complimentul. Mama se degrada încet, cu înțelepciune. Departe de a se revolta împotriva anilor, accepta să se îngreuneze şi să se cocoşeze. Glumea tot atât cât înainte, dacă nu mai mult, fiindcă strălucea: o lumină interioară, cea a sufletului ei fericit, îi umplea ochii, îi modela chipul, îi motiva desenul ridurilor vesele şi sclipirea imaculată a părului. Mama se bucura să mă vadă asigurând drumul drept al satului, să comenteze cuceririle nepotului şi, mai ales, să fie iubită fără rezerve de Barak.

Care şi el îmbătrânea. Coama i se înspicase, cute vizibile îi marcau pielea şi totuşi, invers decât Mama, unchiul se lupta cu anii, se ținea drept, se obliga să alerge, având grijă să îşi păstreze gesturile rapide şi clare. Deşi simțeam efortul pe care-l făcea pentru a se comporta astfel, nu-l acuzam: colosul meu de unchi trebuia să rămână un colos.

---

metamorfozându-l în două păsări, un corb şi un porumbel. Dotați cu o adevărată inspirație poetică, au adăugat un curcubeu în clipa revenirii noastre pe pământ stabil, o eşarfă multicoloră care stă eternă mărturie a noii alianțe dintre Dumnezeu şi oameni – observație hazlie: curcubeul reaminteşte alianța în egală măsură lui Dumnezeu şi oamenilor! Chiar dacă şi înainte de potop admiram curcubeiele, în continuare îmi place acest semn. Colierul acesta cosmic ne scapă: prin splendoarea şi inaccesibilitatea lui, ne incită la smerenie.

Cât despre greci, aceştia s-au distanțat şi mai mult de amintirile colportate de milenii. Ne-au botezat pe mine Deucalion şi pe Noura Pyrrha. Încă mai târziu, filozoful Platon s-a referit la potop în *Timaios* şi, din motive politice, a transformat Lacul în Insula Atlantida.

Fireşte, nici unul dintre aceste texte nu se prezenta ca reportaj despre Potop sau despre mine. Exactitatea nu preocupa pe nimeni. Numai semnificația poveştii conta.

Ham ajunsese la înălţimea lui de adult. Înflorea fără griji. De când aflasem că lumea era mare şi populată, nu mai era supus presiunii datoriei de a se reproduce, de a ne creşte numeric comunitatea. Se distra discret cu fetele şi îşi împlinea pasiunea pentru minerale.

Progresase enorm de la început. Reuşea acum să extragă din rocă firişoare de aramă sau de aur, apoi să le transforme. Dacă în copilărie se mulţumea să le bată la rece, modelând minereul prin lovire, între timp inventase metalurgia aramei. Asistam de drag la acel spectacol. Pentru noi, a face piatra să treacă de la stadiul solid la cel lichid ţinea de miracol. Sigur, bănuiam că puterea focului făcea să se ajungă la acel lichid, şi totuşi nu puteam vedea în respectiva fuziune o operaţiune banală. Întoarcerea la starea solidă prin răcire ne fascina de asemenea.

— Frigul este unul dintre geniile formidabile ale naturii, comenta Tibor. Când se combină cu apa, se preschimbă-n gheaţă. Când atacă piatra lichefiată, o preschimbă-n metal. Îl declar geniul solidificator.

— Şi căldura?

— Căldura este un demon distrugător. Arde, usucă, distruge, calcinează. Cine s-ar apropia de soare ar muri. Trebuie supravegheat neîncetat, controlat şi împiedicat să facă rău.

Cu arama, Ham fabrica vârfuri de săgeţi, inele, brăţări. La început, fabricase unelte, ba chiar şi arme, dar acestea se dovediseră mai puţin rezistente decât silexul, osul, coarnele de cerb: moi fiind, cedau. Ham, observând calităţile metalelor după cum Tibor le observa pe ale plantelor, s-a specializat în confecţionarea micilor obiecte preţioase.

Continua să vină cu mine la vânătoare, ca demn urmaş al mamei sale, simţind o satisfacţie de esenţă în a alerga, sări, căţăra, punându-şi la încercare muşchii agili. Era mereu cu

zâmbetul pe buze şi îl pierdea doar când necunoscuții ne luau de frați.

— Noam, tu nu îmbătrâneşti.

În seara aceea, Tibor, cu care venisem să iau masa, m-a privit atent, cu scrupulozitate.

— Nici tu, Tibor. Semeni exact cu acel Tibor pe care l-am cunoscut odinioară.

— Normal. Fiindcă întotdeauna am fost bătrân. Zi mai bine că în sfârşit am vârsta pe care o arătam.

Vorbindu-mi fără afectare, avea dreptate. Şi-am fost de acord. Încruntat, a coborât pleoapele.

— În schimb, tu chiar nu îmbătrâneşti.

Acele cuvinte le auzeam deseori şi de obicei le consideram o laudă. Tibor însă mi le-a spus ca pe o problemă. În loc să treacă pe lângă mine, m-am gândit la ele şi am confirmat cu seriozitate:

— Aşa e, Tibor, nu îmbătrânesc.

Mi-a observat îngrijorarea. Având toată încrederea în el, am îndrăznit să-i mărturisesc:

— Ce e mai straniu, Tibor, în toată povestea asta e că mă repar.

A ridicat din umeri.

— Orice om se repară fiindcă aşa vrea natura. Viul apără viul. După o indigestie sau o durere de cap îți revii, sângerarea se opreşte, rana se cicatrizează.

— Îți aminteşti că ieri m-am rănit. Coarda arcului s-a rupt exact când să trag. Şi săgeata mi-a tăiat pielea.

— Mi-amintesc, doar eu te-am îngrijit. Tăietura era mai mare de-un deget. O rană urâtă. Cum mai arată?

Am scos bandajul şi i-am întins brațul drept. Mi l-a dat la o parte bodogănind.

— Ia mai lasă glumele. Arată-mi brațul rănit.

— Uite-l, am răspuns fără să mă mişc.

Intrigat, s-a uitat la braţul drept, apoi la stângul, s-a întors la dreptul. Degetele lui mi le-au palpat. Derutat, mi le-a apropiat de flacără pentru a le vedea mai bine.

— Ei, nu! a şoptit. Nici un semn. O rană nu se vindecă chiar aşa!

— Ţi-am zis...

Tibor a amuţit, de parcă nu aş fi fost acolo. Gânditor, a scos dintr-un sac nişte ierburi halucinogene şi le-a pisat într-un vas din piatră scobită.

— Tibor, nu de faţă cu mine!

— Scuze! E din obişnuinţă... Le pregătesc pentru la noapte.

S-a uitat la mine cu o privire dintr-odată inchizitorială.

— Noam, nu pricep, tot eu te îngrijeam şi mai demult. Şi pe-atunci nu te vindecai aşa.

— Mai demult când?

— Mai demult, înainte de potop.

O greutate mi s-a abătut peste piept. Observaţia lui mă copleşea. Chiar dacă formulase ceea ce şi eu simţeam de multă vreme, m-am revoltat:

— De ce m-ar fi schimbat potopul? Ce-am trăit eu în timpul potopului cu care tu şi ceilalţi să nu vă fi confruntat? M-am împleticit la fel ca voi, am vomat la fel ca voi, am crăpat de foame şi de sete la fel ca voi, am fost la fel de disperat ca voi, am crezut că îmi trăiam ultima clipă la fel ca voi, am…

— Opreşte-te! Ce s-a-ntâmplat pe insulă?

Acuitatea gândirii lui m-a lăsat cu gura căscată. Se referea la singurul moment trăit departe de grup. Ce trebuia să-i dezvălui? Totul sau doar o parte? Totul, adică şi prezenţa lui Derek? Sau doar ce se referea la Noura şi la mine?

Şi-a arătat nemulţumirea.

— Stai pe gânduri, Noam: asta-nseamnă c-o să mă minţi.

Am tras adânc aer în piept şi m-am hotărât să-i povestesc despre expediția noastră până la cel mai mic amănunt: cum i-am păcălit pe supraviețuitori, cum mi-a fost imposibil să-l execut pe Derek fiindcă îmi era frate şi victima lui Pannoam. După evocarea scenei hidoase cu mărturisirea lui Derek, Tibor m-a întrerupt:

— Am ghicit imediat că era emasculat. Când l-am întrebat dacă nu cumva a avut eventual un accident – lebedele înfuriate atacă testiculele copiilor –, s-a răstit la mine. După care ne-am evitat. Voiam să-ți comunic bănuielile mele, când ai pretins că era tatăl lui Ham, dar m-am temut să nu ajungă la urechile Nourei.

— Noura a descoperit adevărul. Iată de ce s-a întâmplat tot ce era mai rău cu putință.

S-a uitat la mine surprins. I-am povestit despre cum țipase Noura văzându-l pe Derek gol la ora siestei, despre supărarea ei, despre cum se ascunsese în pirogă pentru a sta de vorbă cu mine. I-am povestit despre furtună, despre cum fugiserăm, despre cavernă, despre mingea de foc care căzuse peste Noura şi Derek, cum m-am repezit spre ei şi le-am constatat moartea înainte de a fi fost şi eu atins de trăsnet. Despre acea gaură neagră, cele trei zile de inconştiență, uitate, în care apele mă aruncaseră din hornul de piatră, despre trezirea în brațele lui Barak.

— Când ți-ai recăpătat cunoştința, ți-a fost foame, ți-a fost sete?

— Nu...

Cântăream cât de neobişnuit se dovedea să ieşi astfel din leşin.

Tibor a exclamat:

— Asta e! Acolo şi-atunci s-a întâmplat ceva! Acolo, în grotă. În cele trei zile şi trei nopți. După trăsnet.

— Tibor, cum îți explici că...

— Nu-mi explic nimic, doar mă apropii de mister. A şti nu înseamnă a desființa misterul, ci a te apropia de el. A şti înseamnă în primul rând a afla ceea ce nu se ştie. Trebuie să îndepărtez straturile superficiale, cele care se pot rezolva, pentru a atinge miezul concret al misterului.

S-a ridicat, s-a uitat atent la cele ce se găseau în casă, în jurul lui, şi a oftat.

— Noam, acum plec. După cele ce mi-ai dezvăluit, o şterg.

— De ce?

— Mă duc să încerc să înțeleg ce s-a petrecut acolo, în grotă.

— Vin cu tine.

— Nici nu se pune problema. O să-mi ia timp, iar tu trebuie să conduci satul. Mai ales că am o misiune.

— Care?

— Să verific dacă Noura e moartă.

*

Fiul meu era îndrăgostit. Nu o cunoşteam pe aceea care-i pusese inima pe jar, fiindcă locuia într-un sat aflat la patru zile de mers de noi. Ca majoritatea tinerilor, Ham şi Falka se cunoscuseră la sărbătoarea secerişului, care reunea cuplurile deja constituite şi inimile libere. Falka declanşase în sufletul lui Ham o pasiune instantanee, iar de atunci acesta fie vorbea fără încetare, înfierbântat, fie tăcea languros, gândindu-se la ea.

Entuziasmul lui mă bucura, dar mă şi îngrijora. Chiar avea rost să se ambaleze într-o asemenea măsură? O femeie care te vrăjeşte nu înseamnă neapărat că va fi şi bună de soție... Întrerupsesem tradiția conform căreia părinții aranjau ei şi numai ei, încă dinainte, căsătoriile. De ce? Fiindcă îmi interziceam să mă comport ca Pannoam: poziția socială nu însemna un criteriu suficient, iar căsătoria mea cu Mina îmi adusese mult prea mulți ani posomorâți pentru

a-l obliga la rândul meu pe Ham să suporte o soartă asemănătoare. Totuşi, îmi făceam reproşuri. Adică un fiu alege mai bine decât tatăl lui?

Nerăbdător să facă nunta, Ham mă presa să o cunosc pe Falka, lucru pe care l-am acceptat repede, ca să ne liniştim şi eu, şi el.

Când am intrat în sala în care clanul pregătise o petrecere demnă de un conducător, am perceput pe loc tulburarea fetei. Pe măsură ce înaintam, ne cerceta admirativ când pe Ham, când pe mine, apoi din nou pe Ham şi ochii ei nu încetau să se mute, uluiți, de la unul la altul. Când am început să stau de vorbă cu ea, s-a topit de plăcere, cu obrajii aprinşi, cu pleoapele coborâte pe jumătate, atingându-şi de mii de ori părul, buzele, gâtul. De altfel, nu era prea vorbăreață, gângurea, chicotea, suspina, surâdea, lăsând să alunece peste chipul meu priviri grele de emoție. Am observat chiar că sângele îi umfla pieptul presărându-l cu semnele specifice. Fericit la culme, dar orbit de pasiune, Ham nu realiza că dispăruse din gândurile ei şi că logodnica lui nu mai avea ochi decât pentru mine.

Imediat ce am putut, am ieşit pentru a scăpa de acele pisiceli. Fiul meu dăduse peste o uşuratică! Chiar dacă stăteam de multă vreme departe de femei, tot sesizam limpede că o sedusesem pe Falka. Că îi plăceam teribil. Dacă am fi fost lăsați singuri, doar noi doi, mi-ar fi sărit pe loc în brațe.

Contrariat, dezamăgit, agasat, m-am hotărât să fiu cinstit cu fiul meu: se îndrăgostise de o fată pasionată de flirt, căreia îi plăceau mai mult bărbații decât să fie cu un bărbat anume, care prefera jocul iubirii mai degrabă decât flacăra ei. Falka îl va înşela, îl va minți şi, dacă el va continua, atunci va avea de suferit umilințe, trădări, dovezi de cruzime. M-am înfuriat. Dacă nu va fi în stare să înțeleagă,

atunci Ham va fi nevoit să mă asculte: îl voi obliga să nu se mai vadă cu ea!

Tirtsa, mama fetei, a venit după mine în spatele casei:

— Chiar e cu putință? a murmurat.

Am privit-o suspicios, rece, fără amabilitate. A continuat:

— De ce este un tată la fel de tânăr ca fiul lui? De fapt, eşti fratele lui, nu-i aşa?

Am negat cu un gest exasperat:

— Falka este teribil de tulburată, Noam. Ca noi toți. Numai că, în cazul ei, tulburarea ajunge să-i facă rău: ce apreciază la fiu regăseşte la tată. Şi asta o dă peste cap. Ți-o spun fiindcă ea nu va îndrăzni să ți-o mărturisească.

Uimit de acele cuvinte, m-am uitat lung la ea. Tirtsa, cu trupul ei de o slăbiciune elegantă, avea chipul alb ca varul şi ochii afundați în orbite. Cenuşiul cearcănelor şi ridurile mici şi numeroase care i-i încercuiau confereau privirii o intensitate incredibilă. Încurcătura în care se afla îi dovedea sinceritatea.

— Pare că nu eşti cu mai mult de un an sau doi mai mare decât fiul tău.

— Mama, unchiul meu, întreg satul îți pot dovedi că îl cresc dintotdeauna.

— Totuşi sunteți exact la fel. Faptul că eşti un bărbat copt nu se vede decât din ce spui şi din cum te comporți. N-am mai văzut niciodată aşa ceva.

Am întors capul. Ce să-i fi răspuns? Cum să-i fi explicat ceea ce era de neexplicat? Pentru întâia oară, tinerețea mea prelungită îmi făcea probleme. Ceea ce până acum era mândria familiei mele risca să o distrugă. Iată că deranjam existența fiului meu.

Inteligentă, Tirtsa mi-a respectat tăcerea, apoi s-a interesat:

— Dacă Ham şi Falka se căsătoresc, unde vor locui?

— Sub acoperişul meu.

— Refuz ca fata mea să locuiască sub acoperişul tău!

Acră, a insistat:

— N-o obliga. Nu vreau ca... privilegiul... ciudățenia ta... s-o zăpăcească pe Falka, să o deruteze permanent, ba mai rău... să o transforme în... într-o alta.

Eram descumpănit de cele spuse de Tirtsa.

— Falka îl adoră pe Ham, a adăugat. Cum să nu-i pătrundă în inimă şi sosia lui?

Mulțumită perspicacității ei, am înțeles ce aveam de făcut. M-am înclinat în fața Tirtsei:

— Fiul meu se va însura cu fata ta fiindcă se iubesc. Nora mea aparține unui clan vestit. Deci se vor muta în casa mea. Iar eu voi pleca într-o călătorie lungă.

— Imediat?

— Imediat!

— Cât să aibă timp să facă un copil?

— Cât să aibă timp să facă un copil sau doi. Cât să aibă timp să devină un adevărat cuplu. Cât să mă ofilesc.

— Mulțumesc, mi-a răspuns simplu.

Şi-a întins mâinile spre mine pentru a ne pecetlui acordul. Am executat ritualul. Şi am resimțit amândoi uşurarea unui tată şi a unei mame responsabili.

Şi-a tras mâinile înapoi şi m-a întrebat, cu privirile cufundate într-ale mele:

— Spune-mi: eşti cu adevărat tatăl lui Ham?

— Jur.

— Dar eşti de-o vârstă cu mine?

— De-o vârstă cu tine, Tirtsa.

S-a cutremurat. Şi-a frecat cu palmele brațele goale pentru a şi le încălzi. Atenția mi-a întârziat fără să vreau pe degetele ei uscate, cu venele ieşite în relief la articulațiile umflate, inflamate, degete cu care îşi fricționa pielea fanată a coatelor.

Observându-mi privirea, a schițat un zâmbet trist.

— Drum bun, Noam. Şi eu voi fi mulţumită să nu te mai revăd.

Şi s-a întors în casă.

Foarte îngrijorat, m-am prăbuşit pe o bancă de piatră. O poruncă se contura în forul meu interior: să nu mă port ca Pannoam. Printr-o serie de înlănţuiri suspecte, evenimentele mă împingeau, pe o pantă scabroasă, să-mi fur fiul. Sigur, spre deosebire de Pannoam, nu râvneam la Falka, în schimb, în cazul în care aceasta s-ar simţi atrasă, i-aş aduce lui Ham nefericire. Nu cumva constituim, din generaţie în generaţie, bande de hoţi de logodnice, de distrugători de fii? Respingeam însă fatalitatea, aveam să o împiedic.

Dacă Falka, pusă în gardă de perspicacitatea Tirtsei, mi-a intuit cauza răcelii, Ham a ignorat-o. A doua zi după nuntă, m-a rugat fierbinte să-mi amân expediţia: „Rămâi, tati! Nu pleca în clipa în care sunt în culmea fericirii.” Am expus zece motive excelente pentru a pleca prin lume; aş fi inventat şi alte o mie decât să îl mărturisesc pe singurul adevărat: să pun capăt blestemului dinastiei noastre, care opunea taţi egoişti, hoţi şi dedaţi plăcerilor unor fii altruişti, nefericite victime ale furtului.

*

Mi-am petrecut doi ani parcurgând regiunea şi dovedindu-mi talentul de vindecător în folosul locuitorilor de acolo. Mi-era tare dor de Mama şi Barak. Speram să mă întâlnesc cu Tibor, despre care, curios lucru, nimeni nu îşi amintea nimic.

Anii aceia mi-au permis să descopăr că teritoriul pe care-l străbăteam nu era un mal, ci o coastă: dacă mergeai încontinuu pe lângă apă nu te mai întorceai la punctul de plecare. Lumea nu se reducea la un cerc închis. Revelaţie care m-a zdruncinat: Lacul era o mare.

În timpul peregrinărilor am ajuns la aversiune față de mare, şi asta a ținut veacuri de-a rândul. Copil al pâraielor, râurilor şi Lacului, om al apelor limpezi, repezi şi transparente, consideram marea o uzurpatoare şi, mai ales, o carnivoră. Nu era decât cimitirul potopului. Dacă mirosea urât, dacă nu i se vedea fundul era fiindcă mii de cadavre zăceau în adâncurile ei. Nu era alcătuită decât din excremente, din trupuri distruse, putrezite, descompuse, rupte, erodate pe care le amesteca fără încetare odată cu fluxurile, refluxurile, valurile nestatornice cu tot cu balele lor înspumate. Uneori mai arunca schelete sau oase albite. Aerul iodat pe care-l simțeai deasupra acelei cloace împrăştia damful morților. Îmi spuneam că sarea, duhoarea aceea amară care făcea lichidul de nebăut, trăsnea a cadavre în descompunere.

Stând de vorbă cu temerarii care se aventurau din ce în ce mai departe pe valuri, am constatat că moartea continua să dea târcoale. Nu doar că monştri înspăimântători țâşneau din unde, dar se mai şi dezlănțuiau furtuni distrugătoare. Ce să fi fost acele vijelii? Memoria potopului? Premisele unui nou cataclism? O modalitate de a ne reaminti, ori o amenințare? În orice caz, când vântul mugea, când valurile uriaşe urlau, marea reclama greşelile ființelor terestre, anunțându-le că, dacă făceau rele, nu-şi va mai înfrâna mânia. Vacarmul mării, vuietul ei constant, țipătul resacului mă chinuiau şi-mi arătau cât de neînsemnat eram.

La încheierea periplului, îmi perfecționasem o tehnică prin care eram ajutat să trăiesc alături de Ham: mă îmbătrâneam. Îmi mătuiam pielea cu un praf anume. Mulțumită unor bucăți de cărbune îmi accentuam trăsăturile până la a da impresia săpării unor riduri pe frunte, în jurul gurii, în colțul pleoapelor. Cu nişte pensule din păr de animal, îmi coloram brun închis contururile

ochilor, în aşa fel încât să dau senzaţia de pungi şi cearcăne, după care accentuam scobiturile. După care adăugam roşeaţă cu ajutorul hematitului, şi vineţiu, trasând o venă pe tâmple. La sfârşit, aplicam un praf de cretă amestecat cu grăsime pentru a-mi albi barba, mustaţa, sprâncenele şi părul. Stând aplecat peste băltoacele care-mi foloseau drept oglindă, am învăţat arta machiajului înainte de a exista teatrul. Cum reuşisem să-mi arăt vârsta, am putut reveni lângă Ham.

Când am ajuns în sat, felul cum arătam l-a descumpănit, dar s-a bucurat enorm. Mi-a ridicat în braţe cei doi nepoţi sugari pentru a mi-i arăta, iar Falka, îndrăgostită mai mult decât oricând de Ham, m-a primit cu prietenie, fără acea tulburare din trecut, purtându-se cu mine cum se face cu o rudă venerabilă.

M-am abţinut să locuiesc la ei şi m-am mutat în apropiere, într-o casă ai cărei locuitori fuseseră ucişi de dizenterie. Aveam două motive: să nu deranjez familia lor şi să ascund machiajul care îmi lua timp îndelungat, în fiecare dimineaţă.

Mama şi Barak aveau deseori îndoieli în privinţa îmbătrânirii mele. Din luciditate? Din iubire? Să fi ştiut că Noam al lor nu va fi supus niciodată ravagiilor trecerii timpului? Sau aşa îşi doreau să creadă? Când îmi reuşea machiajul şi ne întâlneam, se mulţumeau să tragă cu coada ochiului şi să spună din vârful buzelor: „Azi pari obosit”, aproape ca pe un reproş, fără empatie şi fără îngrijorare. În schimb, imediat ce culorile se ştergeau ca efect al transpiraţiei sau al alergatului, exclamau: „Ce frumos e Noam al nostru!” Cu timpul, cred că ghiciseră că aveam un destin excepţional, totuşi, observând că nu doream să discut subiectul, îmi respectau tăcerea.

Mama s-a îmbolnăvit. Nu mai avea strop de energie. Doar crampe la stomac. Simţea că se umfla ceva în pântec. Mă

străduiam să-i prepar infuzii, decocturi, dar constatam cu furie că, în pofida plantelor medicinale, degradarea i se accelera. Nu mai avea poftă de mâncare. O nuanță gălbuie îi acoperise pielea. Şi băutul îi punea probleme.

Mama nu se plângea. Înțelesese. Se hotărâse. Tot aşa cum îşi acceptase vârsta, îşi accepta şi moartea. Mai mult, o întâmpina.

— La ce mi-ar folosi să mă vait? mi-a zis într-o zi, în timpul unui acces de febră care o făcea să tremure. Moartea mă va uşura.

Doar un lucru o încălzea: surâsul. Dacă, în recluziunea ei, stupoarea şi grija îi umbreau chipul, acesta se lumina imediat ce vreunul dintre noi se apropia. Ea, care nu mai avea puterea de a purta o conversație prea lungă, afişa însă zâmbete infinite. Nimic nu scădea bucuria ochilor ei care-i contemplau pe Ham şi pe copiii lui. Cât despre Barak şi despre mine, îi ajunseserăm la fel de necesari ca aerul pe care-l respira şi, în zâmbetul pe care-l schimbam, un zâmbet care ne ducea colțurile gurii până lângă urechi, circula întreaga intensitate a iubirii noastre.

Afară din casă, voinicul Barak plângea încercând să se ascundă, ca un copil vinovat, dar imediat ce ajungea lângă Elena, pe buze îi înflorea un surâs mai cald, mai luminos şi mai de folos decât orice foc.

Mama a murit într-o noapte.

În zori, când am intrat în camera ei, i-am descoperit trupul rece, în timp ce, alături de ea, Barak, îngenuncheat, psalmodia formule sacre.

M-am lăsat pe vine şi am început să mă rog şi eu alături de unchiul meu. În clipele în care amuțeam, îi spuneam Mamei cuvinte tandre şi am văzut, după buzele lui Barak care se mişcau încet, că şi el continua dialogul cu Mama; mai apoi reluam poeziile rituale.

Barak nu vărsa nici o lacrimă. Oare din cauza mea? Sau fiindcă Elena, chiar şi aşa, lipsită de viaţă, îi interzicea să lăcrimeze?

După ce am reluat de mai multe ori rugăciunile, Barak a ridicat fruntea şi, cu o privire extaziată, mi-a vorbit pentru întâia oară în acea zi:

— Băiete, îţi dai seama ce noroc am avut noi doi: tu să o ai pe Elena ca mamă, eu ca nevastă? Cunoşti oameni mai împliniţi decât noi?

Zâmbea cu privirea limpede, cu trăsăturile liniştite, cu respiraţia calmă şi am înţeles că, departe de a-şi inventa un mijloc de a mai scăpa de durere, se arăta absolut sincer astfel, manifestându-şi recunoştinţa. În dimineaţa în care destinul îi smulsese femeia vieţii lui, exulta în loc să regrete.

— A murit în braţele mele. Nimic nu ar fi putut-o face mai fericită. Nimic nu m-ar fi putut face nici pe mine mai fericit. Doar să fi murit eu în braţele ei.

S-a gândit puţin, apoi s-a corectat:

— Ba nu, i-ar fi venit greu...

S-a uitat la ea cu o dragoste fără margini.

— Deci totul e bine, a murmurat.

Tot satul a trecut prin casă pentru un ultim omagiu. Ataşamentul pe care fiecare îl dovedea Elenei mi-a ridicat un nod în gât. Barak a intervenit:

— Ce-ţi închipui, Noam, că am avea vreun merit fiindcă am iubit-o? Nici vorbă: Elena era născută să fie iubită!

Văzându-i pe Vlaam, familia lui, bătrânii, ţâncii, ciobanul, olarul, femeia care aducea apa, bădăranii, politicoşii, egoiştii înclinându-se în faţa ei, nu m-am mai întrebat cine oare a iubit-o, ci dacă o fi fost cineva care să nu o fi iubit.

M-a cuprins jalea. Sătenii pierduseră o persoană pe care o apreciau, eu o pierdusem pe Mama. Vecini aveam toţi cu duiumul, dar mamă eu nu aveam decât una singură. Dacă o durere poate semăna cu alta, a mea era unică. Poate că voi

reuşi să mă mai îndrăgostesc de o femeie, să leg o nouă prietenie, să primesc cu drag noi copii sau nepoţi, cine ştie, totuşi nu voi putea niciodată înlocui ceea ce e de neînlocuit. Nimeni nu mă va mai iubi ca ea. Pe nimeni nu voi mai adora ca pe ea.

Abătut, m-am retras pentru moment la mine acasă. Când am ieşit iarăşi, mi s-a comunicat că Barak săpa groapa Mamei în partea de jos a satului.

M-am dus după el.

Se lăsa seara. Lumina suavă, vineţie a crepusculului voala încet peisajul. Contrastelor le urmau nuanţele. Câmpia dispărea cu blândeţe.

Barak alesese un loc ciudat: mijlocul unei poieni. L-am zărit lângă o movilă brună, în clipa în care îşi lăsa jos uneltele.

— Ai ajuns la timp, nepoate. Hai să o aşezăm în ultimul ei pat.

Un giulgiu uşor, dintr-o ţesătură elegantă cu marginile brodate, o înfăşura pe Mama, fără a-i ascunde formele: ai fi zis că ne juca o farsă şi că în curând va apărea râzând de sub voal.

Am coborât-o uşurel în fundul gropii. Adâncimea ne-a dat bătăi de cap.

Odată aşezată acolo, Barak i-a aranjat giulgiul, întinzând cutele şi netezindu-l. S-ar fi zis că o pregătea pentru o vizită.

Am ieşit amândoi din groapă.

— S-o acopăr, Barak? l-am întrebat apucând săpăliga.

— Aşteaptă.

Şi-a şters fruntea, şi-a aranjat barba şi părul. Observând că era murdar de noroi pe mâini, s-a strâmbat, apoi s-a resemnat oftând. Soarele, gata să apună, îl înfăşura din cap până-n tălpi în culoarea aramei. Mi se părea monumental.

M-a privit lung, a înaintat spre mine şi m-a luat în braţe. S-a întors apoi la marginea gropii şi, gânditor, a strigat:

— Ce-ar fi să punem şi câteva flori?

— Vrei să aduc de la mine din grădină?

— Te rog.

Descoperind, din tonul lui imperios, că detaliul i se părea foarte important, m-am îndepărtat cu paşi mari. După vreo zece, l-am auzit pe Barak strigându-mi:

— Nu sunt deloc în stare să sufăr.

M-am întors fără să înțeleg. Barak a continuat cu glas tunător:

— Cât timp o văd şi-o ating, rezist. Dar după ce va fi sub pământ, nu voi mai putea. Iartă-mă, Noam.

Şi, înainte să pot reacționa, Barak şi-a dus pumnalul la gât şi şi l-a tăiat. Un jet de sânge a țâşnit.

Am luat-o la fugă odată cu zgomotul făcut de căderea corpului lui.

În groapa săpată pentru mormânt, Barak, mort, ținea la piept corpul Elenei. Şi surâdea.

*

Plecarea înaintaşilor noştri este considerată ceva normal, o normalitate care însă nu aduce nici alinare, nici consolare, ci, din contră, lasă impresia că nimic nu va mai fi la fel.

Viața continuă fragilizându-se. Încrederea noastră, zdruncinată, caută motive care să o sprijine, fără a le descoperi. Amenințarea permanentă – pierderea alor noştri – încetează să mai fie apanajul unui viitor nedefinit: oribilul nu va mai sosi, căci deja e aici.

Moartea Mamei şi a lui Barak nu se reducea la dispariția a două persoane, ci era disoluția a mult mai mult de-atât. Odată cu ei îmi plecaseră trecutul, copilăria, tinerețea, bucuria, lipsa de griji. Ba, mai rău, îmi pierdusem protectorii. Unii ar râde: cum ar fi putut o bătrână şi un colos degradat să apere un bărbat puternic şi sănătos ca mine? Ei bine, iubindu-mă. Trimițându-mi tandrețea lor

neştirbită, atenția pură față de liniştea mea, dorința lor pură de a fi echilibrat, afecțiunea lor pură încă de la prima privire. Trebuia să mă fi cunoscut de mic pentru a identifica în continuare micuțul din mine. Şi-acum, uite că totul se terminase! Doliul mă soma să mă fac mare.

Indiferent care ar fi vârsta la care afli despre moartea părinților, ziua aceea ucide copilul. A deveni orfan înseamnă a deveni văduv încă din copilărie.

Nu trebuia să mă lamentez: atingeam maturitatea când nenorocirea m-a somat să mă fac mare. Altfel decât atâția lipsiți de noroc, nu am suferit această obligație în anii copilăriei sau ai tinereții.

Uneori, mă uimea amploarea suferinței şi-mi făceam singur morală: Noam, acceptă tristețea, căci nu poate fi evitată. Zi-i să stea la locul ei. Tristețea să rămână tristețe, nimic altceva! Totuşi, durerea, ca un fluviu care dă peste maluri, aducea cu ea mii de sentimente, nelinişte, nostalgie, singurătate, silă, teama de viitor, decepție, spaima amară de a nu mai vibra, de a nu mai degusta nici o plăcere, de a nu te mai bucura de nimic.

„Nu sunt deloc în stare să sufăr”, declarase Barak punându-şi capăt zilelor.

Nici eu. Nu suportam insuportabilul. În primele luni ale doliului, asupra mea nu mai exercitam vreo putere. Stările sufleteşti mă inundau şi mă înecau fără să fi vrut şi fără să le fi putut controla. Apoi, din când în când, reuşeam să lupt cu acel vârtej şi să mă stăpânesc cât de cât. Vai, la început nu am câştigat decât scurte victorii, dar simțeam că acestea deschideau breşe către recucerirea de sine. Fericirea mai întâi se decide şi-apoi se trăieşte.

„Nu sunt deloc în stare să sufăr”, strigase unchiul meu adorat. Prin urmare, am decis să fiu fericit.

Drept care m-am ocupat de familia mea. A-mi asuma rolul de înaintaş, funcție pe care o asiguraseră mai înainte

Barak şi Mama, îmi oferea plăcerea de a le perpetua, ducându-le mai departe, faptele, şi astfel degustam mulţumirea unei vieţi însufleţite de care mă bucuram.

Fiul meu conducea relaxat comunitatea şi se consacra, dincolo de familia lui, prelucrării metalelor.

La fel ca primăvara care renaşte, fericirea şi-a arătat din nou mugurii. Din act voluntar a devenit experienţă trăită. Nu mai făceam nici un efort în acest sens. La doi ani după moartea celor doi, parcurgeam în sfârşit o perioadă liniştită. Fericirea de a fi tată şi bunic îmi împodobea zilele. Bătrâneţea mi se părea de acum o formă de igienă cu atât mai mult cu cât fardurilor le adăugasem puţin câte puţin prefăcute rigidităţi, gesturi încetinite, haine care sugerau că m-aş fi îngrăşat, că muşchii abdominali slăbiseră, că se topeau.

Nepoţii creşteau, Ham ajungea un adult copt, eu intrasem în declin. Cât de tare mi-a plăcut epoca aceea!

Dar, vai, o anume dimineaţă avea să pună capăt acelei stări.

Un soare nemişcat, de nesuportat. Agăţat de zenit, devorase cerul care pălea, fără să-i mai dea voie să-şi coloreze orizontul. Dedesubt, totul părea inert, ucis, briza se sufoca, praful nu mai avea energia de a se ridica.

Soarele acela trimitea pe pământ bălţi de umbră şi-mi fierbea craniul. Nu mai puteam aştepta seara ca să se mai lase căldura năucitoare, trebuia să mă răcoresc.

Cu paşi mici, de plimbare, am urcat spre râu. Ierburile înalte, uscate, arse de acea vară, se întinseseră pe sol. Numai ici o viperă, colo o şopârlă mai anunţau că exista viaţă.

Ajuns pe micul platou de unde râul se lărgea, înainte de a-şi relua cursul către plajă, am admirat panorama. În

depărtare, marea sclipea cu luciri metalice. Strălucirea difuză m-a obligat să închid ochii pentru a o suporta.

Natura era tăcută. În timp ce păsările abia de ciripeau în vârfurile copacilor din apropiere, mult mai sus, în eterul palid, vulturi lipsiţi de grabă şi neobosiţi planau fără un sunet.

Priveam torentul care se ghemuia prin scobiturile îngustului cerc stâncos. Dacă prin alte părţi, plantele zăceau uscate, pe malul râului erau iarăşi pline de viaţă. Clipocit, foşnet, mici valuri, unde-nfiorate. Apa mă chema irezistibil, reprezentând freamătul de sub pârjol.

Ca să scap de torpoare, m-am dezbrăcat şi am coborât în undele repezi, reci, limpezi. Şi-acolo am revenit la viaţă. În mijlocul curenţilor reci ca gheaţa, am simţit forţa reînnoirii, intensitatea vieţii care îşi spunea iarăşi cuvântul. Elanuri nerăbdătoare îmi frământau corpul. Am început să înot, să plonjez, să mă-nvârt, să fac mişcări ample cu braţele, să bat apa, să plutesc. Îmi savuram puterea, mă bucuram de propria-mi flexibilitate, mă îmbăta plăcerea.

În pofida orelor care treceau şi a foamei care mă grăbea, nu reuşeam să mă smulg din executarea acrobaţiilor, de sub atracţia inepuizabilă a cheltuirii de energie fizică.

O siluetă şi-a făcut apariţia pe mal. Ham se lăsase pe vine şi mă privea atent.

Vesel, i-am făcut semn să vină lângă mine.

Aplecat, pândindu-mi toate gesturile, cu pleoapele aproape închise, mă spiona. Am insistat râzând:

— Haide, vino!

S-a ridicat, şi-a scos hainele, a intrat în apă strâmbându-se din cauza temperaturii ei, care contrasta cu aceea a aerului torid, apoi, cu câteva mişcări de braţ, a înaintat spre mine.

— E bine, nu? am exclamat.

Mi-a dat dreptate. Calmul şi seriozitatea lui m-au cam pus pe gânduri. În loc să se distreze, mă privea fix.

— Tati, cum e posibil aşa ceva?

— Să fie aşa de bine? Nici că ne pasă, Ham.

Şi l-am împroşcat cu apă. A încasat stropii fără să izbucnească în râs. Redevenisem copil, având în față un adult. Care s-a încăpățânat, solemn:

— Tati, cum e posibil aşa ceva?

Şi mi-a arătat:

— Uită-te: pielea mea nu mai e elastică, muşchii îmi slăbesc, grăsimea mi se pune pe burtă, părul îmi cade şi ce-a mai rămas se albeşte. Explică-mi.

Încă îmbătat de entuziasm, nedându-mi seama despre ce era vorba, am încercat să-l liniştesc:

— Ce ți se întâmplă e normal, Ham. Tuturor li se întâmplă.

— Chiar tuturor?

Redevenind stăpân pe mine, am priceput ce se întâmpla. Fiindcă stătusem atât de mult în apă, machiajul care mă îmbătrânea fusese spălat, iar vesela mea excitație anulase gesturile artificiale. Ham îşi descoperea tatăl la vârsta la care acesta îl concepuse cu Tita. Dintr-odată, m-am simțit mai gol decât cea mai cumplită goliciune în fața fiului meu.

Observându-mi jena, a priceput că îmi dădusem seama la ce se referise. Şi a continuat:

— Nu e prima oară când mă gândesc la asta, tati. După anumite amănunte, aproape zi de zi, te bănuiesc că mă păcăleşti.

— Nu te mint, Ham, te protejez.

S-a uitat lung la mine.

— Te cred, tati. Chiar aşa faci. Şi acum îmi dau seama încă mai bine. Dar explică-mi.

— Nu ştiu să explic. E... e... un blestem.

— Ar fi fost o binecuvântare dacă mi-ai fi transmis şi mie chestia asta, mie şi copiilor mei...

Candoarea cu care îşi exprima confuzia – pe-a lui şi pe-a mea – m-a tulburat.

— Ham! Eu...

Ce să-i fi spus? Situaţia ne depăşea pe amândoi.

— Să ne întoarcem la mal, te rog, mi-a propus.

Am ieşit din râu şi ne-am întins, goi, pe o lespede, cu faţa spre soarele arzător. Urmăream deplasările şopârlelor care, riguroase, cultivau lentoarea.

— Te doare să mă vezi îmbătrânind?

Ham atingea coarda cea mai sensibilă şi mai profundă. M-am hotărât să nu-l mai duc cu tot soiul de poveşti.

— Da. Chiar dacă un tată îşi priveşte întotdeauna copilul prin vălurile amintirii, văd bine că îmbătrâneşti, Ham. La început, prosteşte, mi-a fost ciudă pe tine. Era să-ţi zic: „Revino-ţi, îngrijeşte-te atent, ai grijă de pielea, părul, dinţii tăi!”, dar m-am abţinut. Suferi consecinţele vârstei. Cum eu sufăr de faptul că... nu sufăr de ele.

Ham şi-a cufundat ochii într-ai mei.

— Lucrurile se-ncurcă, tati. În ciuda numeroaselor tale eforturi de a părea bătrân – pentru care-ţi mulţumesc –, păcăleşti din ce în ce mai puţin. Lumea vorbeşte tot felul de lucruri pe la spatele tău, îşi pune întrebări...

— Cine? Falka?

— Falka, sătenii, cei care trec pe-aici, toţi. Mi se pun întrebări, sunt hărţuit şi, fiindcă nu am nimic de răspuns, lucrurile se înrăutăţesc, iar vorba se duce. Acum, unii au început să te...

Nu a îndrăznit să continue. L-am încurajat. A mărturisit:

— Au început să te urască.

— Poftim?

Nu era nevoie să cer mai multe informaţii. Lucrul de care de mult timp mă temeam se întâmplase. Am sărit în picioare.

— Plec, Ham.

M-a prins hotărât de o gleznă.

— Nu.

— Asta e soluția pentru ca să nu vă stric viața, să nu ți-o otrăvesc.

— Ştiu. Dar deja ai făcut-o.

Am îngăimat:

— Ai... ai ghicit?

— Nu imediat, dar, când te-ai întors, am fost frapat de chipul tău îmbătrânit – în doi ani arătai de parc-ar fi trecut douăzeci – şi am vorbit despre asta cu Falka. Şi mi-a povestit despre cât de tulburată fusese când v-ați cunoscut, despre furia şi răceala ta, apoi despre plecare.

Ochii i s-au umezit. Lupta cu emoţia.

— Urăsc anii în care ai fost plecat, tati. Jur că mi-am pierdut toată bucuria. Copiii am început să mi-i iubesc în ziua în care ți i-am arătat, văzându-te atât de mulțumit. Nu mă părăsi...

— Haide, Ham! Vezi vreun alt mijloc?

A lăsat ochii-n pământ.

— Iartă-mă. Nu ascult decât de egoismul meu.

— Nu-mi pasă că eşti egoist! Ham, eşti fiul meu, singurul meu copil. Dacă îți pot satisface egoismul, voi fi cel mai fericit tată din lume.

A ridicat fruntea şi m-a privit adânc în ochi.

— Pleacă şi rămâi.

— Poftim?!

— Aşază-te fără a şti cineva la o oarecare depărtare de sat. Nu prea aproape, pentru ca să nu dea cineva de tine şi să te recunoască. Nu prea departe, ca să pot veni des în vizită pe la tine.

I-am întins mâna, gata să pecetluiesc înțelegerea, şi am întrebat:

— Ai idee care ar fi locul ideal?

— M-am gândit la o peşteră care...

În pofida tragismului momentului, am izbucnit în râs.

— O peşteră? Chiar că eşti fiul mamei tale!

*

Am trăit treizeci de ani în peşteră.

Perioada aş sintetiza-o în puține cuvinte: plenitudine naturală, deşert uman.

Plenitudine naturală, căci mă topeam în elementele naturii: roca protectoare, pământul fertil, apa primită la fel ca zorii, cu recunoştință, frigul care întremează, căldura care moleşeşte, plantele cărora le studiam proprietățile, animalele pe care le veneram tot atât de mult pe cât mă bucuram de ele. Vânătoarea presupune respect şi cunoaştere a animalelor: scoți vânatul din bârlog dacă mai înainte l-ai pândit, l-ai studiat, l-ai înțeles. Chiar dacă până la urmă se ajunge la ucidere, aceasta este precedată de o atenție răbdătoare, de o autentică înțelegere a adversarului, de un respect fundamental față de calitățile şi puterea lui. Sigur, uciderea se dovedeşte brutală... Dar această brutalitate nu este ea oare o ultimă dovadă de considerație? Trebuie să omori fără să chinui, execuția fiind opusul supliciului. Nu am fost niciodată mândru că omor, dar am omorât întotdeauna aşa cum se cuvinte, rapid şi pentru un motiv foarte bine definit. Sălbaticul care am devenit în acea perioadă a reînvățat lecțiile lui Barak. Mă făcusem una cu natura.

Deşert uman, fiindcă îl aşteptam pe Ham câte şase zile la rând pentru a-l reîntâlni în cea de-a şaptea. Fiul meu nu venea niciodată cu mâinile sau sufletul goale: îmi aducea fructe, legume, grâne, îmi arăta cele mai noi bijuterii din aur

pe care le realizase, material pe care de-acum îl stăpânea, îmi aducea veşti din sat, de la copii, de la soțiile şi soții acestora, apoi de la nepoții lui... Ham avea talentul de a povesti. Cronica pe care mi-a ținut-o timp de treizeci de ani mă vrăjea, atât de fin descria caracterele, mizele, intrigile. Cu verbul şi privirea lui transforma orice loc într-un decor, orice situație în scenă, orice eveniment în aventură, încărcând orice fapt oarecare cu suspans. Şi, calitate supremă, reuşea să ridice fiecare persoană la rang de personaj. Mă lega de ființe pe care nu le văzusem niciodată, cu care nu mă întâlneam, dar de fericirea cărora mă bucuram, plângând când aflam că muriseră. Ham descria sumar, mai degrabă sugera. Nu judeca, prezenta. O simpatie universală îl lega de aceia cărora le evoca viciile ori virtuțile, cu o egală tandrețe, conştient de complexitatea lor. Spre deosebire de basmele care se spun copiilor, în relatările lui nu existau nici buni, nici răi: povestea releva şi părțile bune şi pe cele rele din fiecare individ. Pe mine, care fusesem crescut de un erou bizar, un tată pe cât de luminos pe atât de sumbru, pe cât de viteaz pe atât de pervers, acea călătorie printre ambiguități mă tulbura profund. Odată intrat în labirintul uman, nu mai doreşti să ieşi, ci, mai degrabă, să-l explorezi. Tot astfel, pătrunzând în romanul lui Ham, nu mai doream să-l văd încheindu-se, ci în primul rând să-l savurez. Celui sihăstrit în cavernă Ham îi aducea cu generozitate lumea lui, care se dovedea atât de bogată, de diversă, de palpitantă, de plină de contraste încât pentru mine a devenit întreaga lume. Pe atunci scrisul nu exista, dar când măsor influența pe care o exercita asupra mea Ham, cu gazeta lui săptămânală, presupun că într-o altă epocă ar fi fost un autor magistral[31].

---

[31] Să fi creat o operă? Ham avea talent, iar eu reprezentam motivația. Fiindcă o operă are nevoie de mijloace şi de o cauză. Ham devenise

Grota mea se situa într-o regiune pe care indigenii o considerau neospitalieră şi pe unde nu veneau niciodată, pentru că nu exista apă. În realitate, peştera ascundea un puț, lucru care mi-a permis să petrec acolo zile liniştite.

La ce să mă fi gândit atâția ani? Fără îndoială nu mă gândeam: contemplam. Totul mă absorbea, cele ce se mişcau şi cele ce nu se mişcau, cele tăcute şi cele ce făceau zgomot, de la praful care plutea într-o rază de soare până la norii care se îngrămădeau în depărtare, de la murmurul ploii la croncănitul corbului. Era îndeajuns un miros pentru a-mi ocupa timpul, mai ales cum hotărâsem că nu existau nici lucruri bune, nici rele: mă umpleam de parfumul galben al drobiței, de duhoarea mâloasă a broaştelor râioase, de fumul unsuros pe care-l împrăştia carnea pusă la frigare. Totul era pentru mine un spectacol.

Descopeream regatul nopții. În loc să dorm, cum mă obligaseră treburile din sat, examinam firmamentul. Şi mărturisesc că resimțeam o anumită mândrie: nimeni nu scruta cerul! Imediat ce se lăsa întunericul, oamenii ațipeau, florile îşi închideau petalele, nici un animal nu-şi mai întorcea nici ochii, nici boturile către eterul necomestibil şi chiar şi viețuitoarele nocturne, bufnițele, cucuvelele, liliecii stăteau cu privirile ațintite către pământ, obsedate de foame. Dacă pământul însemna burtă, cerul însemna spirit.

---

povestitor pentru a-mi face mai uşoară recluziunea la care tot el mă constrânsese. Arta de a povesti era harul lui, pe care îl stimula continuu şi din mustrări de conştiință, şi din dragoste. Afecțiunea se îmbina cu vinovăția. Ulterior, am regăsit întotdeauna la marii autori acelaşi amestec de combustibil nobil şi josnic care aprinde focul creator. E nevoie de amândouă. De puritate şi impuritate. Îngerul nu poate da naştere unei opere, diavolul nici atât.
Ham a realizat marele lui roman pentru mine. Îmi era destinat. L-am ascultat. A existat cu adevărat, chiar dacă din el nu a mai rămas nici o urmă. Înainte de scris, geniile scriau pe vânt.

Uneori, singur pe lume, cu fruntea spre cer, murmuram către astre:

— Nu vă mâniați, eu vă admir.

Un val de orgoliu îmi dădea atunci dreptul să mă consider excepțional.

La început simțeam o plăcere estetică în a mă uita concentrat la stele, apoi, cu timpul, am căutat legătura dintre ele. Aveam oare în fața ochilor, seară de seară, alte stele care se aşezau aşa la întâmplare, după cum le venea, ca nişte oi pe câmpia cerului? Sau erau aşezate într-o anumită ordine? Pe vremuri, împreună cu Barak, localizasem steaua crepusculului, astrul acela strălucitor care sclipeşte mai tare, la fel şi două ansambluri, Mormolocul Mic şi Mormolocul Mare. M-am apucat să duc investigația mai departe şi am decis să reproduc cerul la picioarele mele.

O fâşie de pământ bătătorit era bolta, şi nişte pietre astrele. Deseori, tot sucindu-mi gâtul între cerul adevărat şi cel fals, al meu, se lăsa cu dureri musculare, crampe, torticolis. Şi îmi pierdeam curajul, descoperind mai degrabă haos decât ordine. Desigur, stelele mergeau pe o traiectorie asemănătoare cu a soarelui, ridicându-se dintr-o parte şi ducându-se în partea cealaltă la culcare; totuşi, deşi bolta era aceeaşi deasupra mea, unele astre o împodobeau întreaga noapte, altele doar câteva clipe, unele nu apăreau decât vara, altele numai iarna. Anotimpurile modificau totul: soarele nu se ivea tot anul lângă aceleaşi stele.

Încet-încet am sesizat că îmi scăpa o logică ascunsă. Observând cerul mi s-a confirmat că manifestările luminilor nu depindeau nici de fantezie, nici de arbitrar, fără ca astfel să reuşesc să le înțeleg principiile.

Desenam pe jos constelațiile – acele grupuri de stele –, legând pietrele între ele cu linii trasate în lut. Sistemul mă ajuta mai apoi, ziua, să le identific, apoi să le dau nume

pentru a mi le fixa în memorie. Alegându-mi termenii prin analogie cu animalele, reflectam la porecle. Nu te familiarizezi cu necunoscutul decât aducându-l către cele cunoscute. Dacă aş fi fost primul, aş fi numit Mormolocul Mic Ursa Mică şi Mormolocul Mare Ursa Mare. Şi aşa, nu departe fiind, am numit Calul un grup de stele pe care am reuşit să-l reduc la un corp cu patru picioare şi un grumaz, ce va deveni, câteva secole mai târziu, la caldeeni, constelația Leului – numai că eu nu întâlnisem niciodată un leu. Cât despre un grup de stele, ale cărui număr şi claritate fluctuau în funcție de momentul observației şi care îmi amintea de o găină şi de puişorii ei pufoşi, l-am numit constelația Puişorilor de Găină, deşi pentru posteritate, câteva milenii mai târziu, va rămâne a Pleiadelor, astronomii greci asemănând-o cu cele şapte fete ale titanului Atlas. În sfârşit, o constelație a primit mai multe calificative, atât de greu îmi era să-i imaginez un sens traseului ei: îi ziceam când Oaia – cum o vor face şi sumerienii peste puțin timp –, când Vânătorul, fiindcă observasem cum întindea un arc spre Puişori – idee care le-a trecut şi grecilor prin cap, drept care au botezat-o Orion.

Să fi elaborat fără a-mi da seama cea dintâi hartă a cerului? Să fi inițiat, într-o visătoare inconştiență, atlasele stelelor?

Nu ştiam la ce mă uitam, privind stelele – dar cine ştie fie şi-n ziua de azi? Nu doar că habar nu aveam că locuiam pe o planetă, dar, mai mult, nici vorbă să fi ghicit că mă uitam la altele. Obiectele care circulau pe deasupra mea nu aparțineau Pământului nostru. În opinia mea, nu era vorba despre un univers infinit, ci despre un perete pe care alunecau Soarele, Luna, astrele, un perete albastru ziua şi negru noaptea. După mine, nu exista spațiu nesfârşit, ci o lume închisă, fără ieşire. După părerea mea, centrul se impunea şi era locul în care mă aflam. Nici eu, nici

pământul pe care mă aşezam în poziția lotus nu ne mişcam, ci bolta cerească era aceea care se-nvârtea.

Totuşi, în mai multe rânduri, simțeam că mi se făcea rău, că mă cuprindea o amețeală pe care, privind înapoi, o consider premonitorie. Tremuram punându-mi o întrebare: dacă stelele erau agățate de o boltă sau dacă o străpunseseră, cum pretindeau unii, atunci ce se afla dincolo de acea boltă? În mintea mea uluită, spațiul se deschidea, se alungea, cucerind noi şi noi câmpuri, apoi altele, şi-apoi altele, ca valul potopului, care ne repezise înainte, şi îmi extenuam creierul imaginându-mi constant întindere după întindere, un spațiu lipsit de margini. Perspectiva mă îngheța, îşi bătea joc de mine, mă umilea şi, ca un nimic ce mă aflam, întrerupeam acea perindare scuturând din cap. Imposibil! Noțiunea de infinit mă strângea ca-n cleşte. Gândind doar în imagini, nu meditam la infinitul care nu este reprezentabil, ci doar conceptualizabil. Care se lasă în voia rațiunii, nu a imaginației. Matematica şi filozofia nefiind născute în acele vremuri, nu îmi permiteau să reflectez la noțiunea de infinit, deşi deja bănuiam că mi-ar fi putut sprijini puterea de înțelegere. Chiar dacă nu răspundeam decât prin panică şi demobilizare, presimțeam că un continent de idei noi, diferite, mă aştepta undeva.

Ham îmbătrânea, peisajul se schimba, timpul se scurgea.

Iar eu, peste care aluneca fără a lăsa urme, dialogam cu un cosmos care se ferea de timp. Un om etern privea aştrii eterni.

M-am aventurat în afara teritoriului meu. Fiindcă nu-mi mai ascundeam tinerețea perpetuă, evitam să fiu recunoscut de săteni sau ca alți oameni să îmi observe anomalia. Ca o fantomă sau ca o fiară sălbatică, fugeam, obişnuit să mă camuflez imediat ce zăream o siluetă omenească. Ar fi trebuit să-mi fie frică de vreun trăgător de

elită, unul dintre cei care stau la pândă zile de-a rândul, dar oamenii vânau tot mai puțin, agricultura şi creşterea animalelor ajungându-le pentru a se hrăni.

De două ori pe an mă întorceam la marginea satului pentru a mă reculege la mormântul Mamei şi al lui Barak.

Acolo se petrecuse ceva extraordinar: doi copaci crescuseră pe movila unde-i înmormântasem pe unchiul meu şi pe Mama. Arborii se ridicaseră drept timp de câțiva ani, apoi, la maturitate, se înlănțuiseră, ba mai mult, se întrepătrunseseră. Cum altfel să le descriu incredibila fuziune? Ramura principală a unuia dintre ei, groasă, amplă, robustă, pur şi simplu pătrunsese în trunchiul celuilalt. Acesta din urmă, nu doar că admisese intruziunea, dar o şi consolidase cicatrizând zona dimprejur, adăugând colaci de scoarță care alcătuiau nişte inele. Acordul era pecetluit.

Contemplam cu emoție copacii îmbrățişați. Barak şi Elena – numai ei puteau fi – îşi continuau povestea de iubire. Pasiunea lor reuşise să iasă din pământ, să urce spre cer şi să-i unească definitiv. Ca vegetale, împliniseră ce rataseră ca ființe omeneşti: să facă unul din doi. Dragostea lor nu avea să piară niciodată...

Primăvara şi la sfârşit de vară, timp de trei decenii, m-am dus să-i omagiez fără a-l anunța pe Ham. Îmi petreceam ziua aşezat între ei, la umbra lor binefăcătoare. Îi mângâiam. Uneori îi strângeam în brațe şi mă înfioram când scoarța de care-mi lipeam obrazul mă furnica după cum se întâmpla cândva cu barba arămie a lui Barak, şi mă podideau lacrimile când parfumul dulce şi puternic al florilor mă învăluia cu delicatețe, simțind cum Mama mă lua în brațele ei. În pofida intensității acelor emoții, îmi reveneam puternic, încrezător. Aşadar, eternitatea exista. Şi tot aşa şi viața fericită.

Noura nu-mi ieşea din minte. În primii ani, amintirea ei mă copleşea, apoi mă fermeca. Nu era nevoie nici să-mi rememorez cu exactitate trăsăturile ei şi nici să-mi spun poveşti de demult. Mă mulţumeam să mi-o imaginez, să mă comport ca şi cum aş fi fost sub privirile ei, să-i întrezăresc vag chipul.

În unele momente mă întrebam dacă Tibor mai era în lumea noastră, dacă încă mai străbătea pământul în căutarea copilului lui. Plecarea lui neaşteptată mă descumpănea ca la început şi speram pentru el că sfârşise prin a accepta dispariţia fiicei lui. Bărbatul acela atât de înţelept, atât de plin de cunoştinţe, atât de stăpân pe el, doar o nebunie avusese: pe Noura.

Ca şi mine?

În cele trei decenii am trăit numai prezentul, dar şoptindu-mi obscur, în adâncul fiinţei mele, într-o zonă inaccesibilă cuvintelor, că aşteptam. Ce? Habar nu aveam...

Cel care, într-o bună zi, m-a făcut să înţeleg, a fost Ham.

L-am văzut de departe cum sosea. Cum se târa! Silueta lui gârbovită, slăbită părea la fel de uşoară ca praful de pe drum. Depunea eforturi vizibile să facă faţă vântului care abia dacă adia aplecând puţin păpădiile.

— Bietul Ham! am exclamat. Deloc nu mai seamănă cu el.

Stupiditatea raţionamentului meu nu m-a tulburat. Sigur că acel Ham nu mai semăna cu tânărul Ham, dar de ce acordam mai multă importanţă condiţiei fizice decât celorlalte calităţi ale lui? Ham fusese el însuşi la toate vârstele vieţii lui, la trei luni, la cinci ani, la cincisprezece ani, la douăzeci şi chiar şi acum, la şaizeci şi cinci! Ar fi trebuit să conteze doar o ipostază? Ar fi trebuit să-i reproşez lui Ham de la treizeci de ani că nu mai semăna cu cel de la zece? După exemplul multora, consideram prosteşte că vârsta copilăriei constituia o pregătire, iar bătrâneţea o

decădere. Conform acestei prejudecăți, natura consacra douăzeci de ani construirii unui individ care profita de fizicul lui între zece şi cincisprezece ani, după care, în deceniile următoare, era preocupată cu distrugerea acestuia.

Ham a ajuns lângă mine asudat şi abia mai suflând. Îmbrățişându-ne, i-am simțit umerii descărnați şi omoplații ascuțiți. Am glumit încercând să-mi ascund mila pe care mi-o trezea.

După un schimb uzual de cuvinte, speram să continue captivanta lui gazetă. Din păcate, a amuțit, frecându-şi mâinile.

— Ce e, Ham?

— Tati, a murit Falka. Acum cinci zile.

— Din ce cauză a murit, băiete?

S-a uitat lung la mine, puțin surprins.

— De bătrânețe.

Cuvintele lui m-au zguduit. Cum nu o mai văzusem pe Falka de treizeci de ani, am încercat într-o clipă să-mi amintesc imagini ale ei, să o schimb pe femeia sclipitor de frumoasă cu o bătrână în agonie.

Ham se uita atent la mine. Tăcerea lui spunea multe, îmi striga: „Şi eu mă duc, tati. Şi eu voi muri în curând.” Am început să măsor în lung şi-n lat, nervos, luminişul în care ne întâlneam de fiecare dată. Mi-era ruşine de mine, de tinerețea mea, de neputința de a i-o transmite. Mă durea sufletul pentru el, pentru Falka, pentru toate ființele supuse trecerii timpului. Eu de ce eram ferit? Ce cumplit!

Când am reuşit să dau afară din mine furia, m-am aşezat lângă el. Mi-a surâs.

— Întoarce-te cu mine în sat.

— Nu, Ham, mai bine evităm să…

— Nu mă deranjezi cu nimic. Tati, toți cei care te cunoşteau sunt acum în pământ, cu excepția mea. Te poți întoarce.

— Dar copiii tăi? Doar am avut grijă de ei când erau mici. Mă vor recunoaşte.

— Sigur că te vor recunoaşte, fiindcă nu te-ai schimbat! Şi tocmai de-asta vor ajunge la concluzia că nu eşti tu. Se presupune că nimeni nu scapă de trecerea timpului. Te voi prezenta ca pe un văr şi asta va justifica asemănarea cu Noam, regretatul meu tată, care a murit, să nu uităm, acum treizeci de ani.

Planul mi s-a părut convingător. M-am înfiorat.

— Ham... Mi-e frică.

— De ce?

— Să mă întorc. M-am obişnuit atât de tare cu singurătatea! Nu cumva...

— Mi-e foarte greu să ajung până aici. E prea departe. Mă sleieşte de puteri.

M-am repezit la el.

— Iartă-mă.

— Dacă nu te întorci cu mine, o să rămânem singuri, tu aici şi eu acolo. Şi n-am să suport asta, tati.

Şi iată cum am locuit din nou alături de fiul meu iubit.

Ham avusese dreptate. Sătenii nu ar fi bănuit niciodată că, în spatele flăcăului brunet, de douăzeci şi cinci de ani, vioi, atletic, care ajunsese la ei, se ascundea tatăl bătrânului Ham. Rarele persoane care mă văzuseră pe vremuri se bucurau de asemănare, mai degrabă încântați decât uluiți, şi mă considerau „aproape la fel de frumos ca Noam”. Căci reputația mea înflorise de când dispărusem, ridicându-mă de la statutul de erou la acela de idol. Eram venerat ca un înțelept, un drept, un fondator. Se spunea că prevăzusem potopul – când doar fusesem atent la îngrijorările lui Tibor –,

că putusem construi o corabie enormă, de o rezistență fără egal, în care îmbarcasem, în afară de oameni, perechi de animale pentru a prezerva toate speciile. Dacă te luai după ei, nu omisesem să salvez pe nimeni, iar cei şi cele care muriseră nu mai erau ținuți minte. Dintr-o calamitate ucigaşă rămăsese o epopee triumfătoare.

L-am certat pe Ham că lăsase să prolifereze asemenea baliverne.

— Am încercat să-i corectez, tati, zău, mi-a răspuns. Chiar am încercat, mai ales că mi-ai povestit de mai multe ori totul. Numai că spusele mele nu au interesat pe nimeni. Sunt ascultat din politețe, un timp se tace din bună-cuviință, apoi totul o ia de la capăt şi mai şi. Oamenii nu au nevoie de adevăr, ci de legende.

Ham era tot mai slăbit. În pofida îngrijirilor mele, a poțiunilor, a ierburilor, trupul îi ceda.

Individul încheie după cum a început, cerând ajutor. Vârsta înaintată se întâlneşte cu vârsta primei copilării. Familia se inversează: îngrijirile îşi schimbă tabăra. Oricare înaintaş se transformă în copilul descendenților lui.

Ceea ce mie nu mi se va întâmpla. Rămâneam tatăl fiului meu până la capăt, până avea să se stingă. Între noi, nu ne rețineam plăcerea: Ham îşi manifesta tandrețea, eu i-o primeam şi i-o ofeream pe a mea, fără limite. Câte ceasuri nu am petrecut întinşi pe o rogojină, în penumbră, discutând despre totul şi despre nimic, bucurându-ne să ne auzim glasurile alăturându-ni-se, profitând că eram împreună? Degustam cu lăcomie prezența fiului meu, ştiind că moartea avea să mi-l smulgă peste puțin timp. Perspectiva pierderii lui îmi arăta ceea ce conta. Câtă disperare îmi ascundea fericirea! Golul care stătea să vină mă împingea să mă bucur din plin de prezent. Fiecare clipă se împodobea dinainte cu nostalgie: într-o zi, toate acestea nu vor mai fi.

Într-una dintre acele după-amiezi, la adăpost de soare, în tăcerea binefăcătoare a casei, fiul meu mi-a adormit pentru totdeauna la piept. Am rămas mult timp stupefiat. Îl ținusem în brațe pe când era bebeluş. La bătrânețe, tot în brațele mele îl țineam. Diferența? Nu-mi mai răspundea la zâmbete...

L-am îngropat pe Ham lângă Barak şi Elena, sub copacii împreunați. Apoi, odată ce membrii familiei şi cu mine ne-am rugat, m-am simțit străin printre cei care mă vedeau ca pe un văr îndepărtat, de a cărui companie se bucura Ham. Rolul meu se încheiase. Trebuia să dispar.

Oare câtă vreme acest corp care nu îmbătrânea mă va obliga să exist?

Durerea mi se părea normală. Tristeții, cât de ascuțită ar fi fost, consideram că-i voi veni de hac. În schimb, dincolo de orice durere, eram apăsat de o întrebare arzătoare: mai aveam chef să trăiesc? Să trăiesc această viață? Mă gândeam să fac la fel ca Barak. Lumea mea dispărea, dar eu nu dispăream! Să scap de calendarul celorlalți, să nu mă şterg de pe fața pământului odată cu cei pe care-i iubeam, departe de a-mi fi un privilegiu acordat, mă supunea unui supliciu. Tinerețea prelungită, absurdă, insolentă, feroce, prostească mă copleşea în aceeaşi măsură în care mă izola. Blestemam geniile, spiritele, zeii că hotărâseră pentru mine o nouă singurătate, singurătatea temporală. Dacă fiecare cunoaşte recluziunea în spațiu, eu experimentam claustrarea în timp. Cum să locuieşti cu o persoană cu care nu împarți vulnerabilitatea? Cum să trăieşti alături de o ființă dragă, care se ofileşte, fără să te ofileşti şi tu? Cum să supraviețuieşti morții unui fiu? Şi, fără îndoială, morții viitorilor copii?

Nu primeam nici un răspuns.

Nici de la zei, nici de la spirite, nici de la demoni, nici de la mine.

Tăcerea suspenda gestul fatal. Sfâşiat de prea multele întrebări pentru a le răspunde cu o lovitură de pumnal, fără a o hotărî şi fără a o vrea, continuam să trăiesc.

Sau, cel puţin, aşa credeam.

*

După treizeci de ani de nemişcare, plecam cu o traistă pe umăr.

Lumea se schimbase. Familiile se sedentarizau, lucru pe care, în mod paradoxal, îl dovedeau drumurile. Pe vremea Vânătorilor-Culegători aproape că nu găseai nici măcar o potecă permanentă, fiindcă nici o deplasare nu se efectua cu regularitate, pentru a lăsa o urmă pe sol. Acum, când oamenii se aşezaseră, drumurile apăruseră peste tot, săpate de tălpile picioarelor, marcate cu beţe, călcate de saboţi, pământ bătătorit iar şi iar, pe unde o luau sătenii, cirezile lor, negustorii sau meşteşugarii care umblau de la o piaţă la alta. Satele creşteau şi se înmulţeau.

Călătorind, descopeream că independenţa mea provoca explozii. Faptul că un ins reuşea să se întreţină de unul singur – să se hrănească, să se adăpostească, să se îmbrace, să se îngrijească – îi scotea din fire pe cei pe care îi întâlneam. Aceştia aparţineau unor comunităţi complexe, în care activităţile fuseseră împărţite, abilităţile repartizate, cunoştinţele fragmentate. Cel care creştea animale nu mai ţesea, cel care ţesea nu se ocupa de animale. Gata cu autonomia! Fiecare se baza pe ceilalţi. Neputinţa dădea târcoale. Specializarea cunoştinţelor suprimase puterea de a le folosi. Oamenii depindeau unii de alţii, condamnaţi la viaţă colectivă.

Mă simţeam ca un evadat dintr-o lume dispărută, cea în care individul se descurca de unul singur. Cândva, fiecare ştia ce ştiau şi ceilalţi; acum, fiecare îşi stăpânea propria sarcină, fără a-i păsa de sarcinile celorlalţi. Lumea veche

însemna timpul când cunoştinţele erau împărtăşite de toţi; lumea nouă era a ignoranţei împărtăşite de toţi. De acum, un sătean se deosebea de vecini printr-o competenţă îngustă şi nu le semăna decât printr-o incompetenţă generalizată. Îi uneau mii de lacune şi-i deosebea o anume expertiză[32].

Graţie specializării, meşteşugarii au progresat puternic. Dacă Ham se mărginise să lucreze în aramă pură şi în aur pur, fierarii şi bijutierii au riscat utilizarea aliajelor. Amestecând cositorul şi arama, au obţinut un metal mai maleabil în stare caldă şi mai rezistent la rece: bronzul.

---

[32] Sunt întotdeauna reticent când mi se vorbeşte despre progres. Cu cât oamenii ştiu mai multe lucruri, cu atât individul ştie mai puţine.

Am avut norocul, în 1950, să-l cunosc în Statele Unite pe Albert Einstein. Mai mult, poate chiar i-am salvat viaţa... Bun cunoscător în ale navigaţiei cu vele, marele fizician practica yachtingul solitar pe un lac din New Jersey, în apropiere de Princeton. O pală de vânt puternică a culcat dintr-odată ambarcaţiunea şi o manevră greşită l-a aruncat peste bord pe Albert Einstein, aproape omorându-l. M-am aruncat în apă şi l-am adus la mal. După ce şi-a venit în fire, l-am ajutat să ajungă înapoi pe vas, să-l repare, să-l repună pe linia de plutire, după care am ronţăit ceva împreună. Niciodată nu am cunoscut un individ mai fermecător şi mai stângaci. De ce-o fi avut acel spirit superior zece degete la mâini? Fiindcă nu ştia să se folosească de ele – în afara cântatului la vioară – şi nu se bucura nici de cel mai mic simţ practic. Deşi mă înduioşa, îl comparam cu oamenii din tinereţea mea: dacă dădeau de vreo greutate, s-ar fi descurcat mai bine. Einstein nu observa nimic din cele ce-l înconjurau, nu cunoştea nici flora, nici fauna lacului, nu făcea diferenţa între plantele comestibile, cele otrăvitoare şi cele medicinale, nu ştia cum se poate prevedea furtuna sau repera o pală de vânt, cum se cos hainele, cum se aprinde focul, cum se dăltuieşte un cuţit din silex şi încă mai puţin cum se foloseşte. Cât despre capcanele pentru iepuri ori vidre, nici măcar nu i-ar fi dat prin cap că există aşa ceva! Manifesta o inadaptare exhaustivă.

Specializarea îi apără pe cei care nu ştiu să facă prea multe. În fond, civilizaţia a permis supravieţuirea geniilor şi a cretinilor. Cretinul nu e bun de nimic, geniul e bun doar pentru un singur lucru.

Rezultatul a îmbunătățit serios obiectele produse. Mulțumită bronzului, datorită lui, totul s-a schimbat: oamenii călătoreau pentru a face negoț cu materii prime – regiunea noastră primea aramă şi puțin cositor – şi pentru a vinde unelte, pumnale, săbii cu două tăişuri, spade, coifuri.[33]

Un sat atinsese excelența în prelucrarea bronzului: Biril. Un conducător de fel nou îl administra. Se chema Zeboim. Era crud şi ținea ca asta să se ştie.

Zeboim conducea un sat imens de la malul mării, un ansamblu fortificat, cu ziduri făcute din trunchiuri de brad curățate de coajă, în care nu se intra decât pe două porți păzite. Locuia într-o clădire largă, încercuită de alte pavilioane în care vegheau paznicii. Totul era făcut pentru a-ți arăta cât e el de important. Când apărea la ceremonii, purta o mască de aur care îl făcea impresionant, superb. Stratagema îi înconjura fizionomia de mister. Neştiind cum arăta în realitate şi conştienți că Zeboim circula uneori printre ei de nerecunoscut, căci nu purta masca metalică, oamenii de pe stradă aveau grijă ce vorbeau şi cum se comportau. De obicei, Zeboim pedepsea pe cineva fiindcă îl vorbise de rău sau îi criticase acțiunile. Executarea pedepsei se desfăşura în public. Un crainic înştiința lumea să ia parte. În fața mulțimii disciplinate, Zeboim, cu masca lui scânteietoare, stătea pe un tron. Sub privirile sătenilor, care oscilau între oroare şi excitație, călăul tăia capul vinovatului, care apoi era expus la intrarea în Biril, deasupra porții principale, până când vulturii şi corbii îl devorau.

Zeboim domnea prin teroare. Recrutând mercenari. Pretextul oficial? Apărarea satului atât de bogat şi atât de

---

[33] Pentru poet, omenirea a fost schimbată de aur. Pentru moralist, de argint. Pentru istoric, de bronz.

invidiat. În realitate, duşmanii lui Zeboim se găseau înăuntrul satului, iar soldații lui supravegheau ordinea interioară. Apoi, beția puterii l-a condus către imperialism, armata lui apucându-se să cucerească satele învecinate.

Ce venea, în context, de la Zeboim şi ce de la bronz? Între sate se accentua inegalitatea. Incursiunile cărora le fusesem cândva martor erau rezultatul penuriei temporare sau al lăcomiei; în cazul dat, violența era produsul sistemului. Progresul tehnic invita la bogăție, bogăția la putere, puterea la înarmare şi, pe măsură ce armele se perfecționau, agresivitatea dădea-n clocot.

S-o mărturisesc? Acel exces mi s-a părut salvator, aşa că m-am înrolat ca războinic al lui Zeboim. Tânăr, viguros, experimentat, lipsit de scrupule, îmi închiriam corpul celui care-mi asigura patul, masa, hainele, spălatul.

M-a angajat. Sau mai degrabă a făcut-o Kurk, purtătorul de cuvânt al lui Zeboim, partea lui vizibilă, cel care exercita propriu-zis comanda, şeful armatei, cel care conducea asalturile, fiindcă Zeboim rămânea închis la el.

Eram laolaltă cu nişte brute cu totul insipide. Se închipuiau nemuritori fără a fi fost, săreau bucuroşi la bătaie, amăgiți de iluzia că dominau, convinşi că aveau să iasă învingători fiindcă, din scandal în împărțit de pumni, îşi zdrăngăneau tot timpul armele. Împreună cu ei, am făcut o baie de trivialitate. Se bea, se chefuia, se-njura, se scuipa, se făcea exces de lăudăroşenie, se făcea sex, se jignea, iar apoi totul se stingea într-un urlet stupefiat, pe câmpul de luptă. Grosolănia acelor mercenari contrasta atât de tare cu Ham, fiul meu cu limbaj subtil, cu analize rafinate, încât neciopliții aceia mi-au adus uitarea. Eu, care îngrijisem, acum răneam! Eu, care vindecasem, acum ucideam! Eu, care îmi salvasem poporul, mă topeam acum în mijlocul unei trupe anonime, soldat printre alți soldați, fără a mă preocupa o clipă de cauza pentru care mă băteam... Tot eu

să fi fost acela? Nu. Pentru ce mă pedepseam? Încercam să-l anulez pe Noam cel de dinainte, pe Noam care se dorise bun, iubitor, responsabil şi care nu reuşise decât să sufere amarnic. Dezertam din tabăra durerii. Mai bine să provoci durere decât s-o nduri.

Mă dovedeam un mercenar excelent. Indiferent la lovituri, vindecându-mă rapid, eram combatantul ideal. Lansat într-o cursă descreierată, scosesem moartea din bârlogul ei şi alergam înaintea fiarei periculoase, în speranța că mă va prinde.

Dar, vai, înaintam mai repede decât ea... Ucideam, dar nu eram ucis. Niciodată.

Deveneam tenebros. Ceva dispăruse. Sigur, cei pe care-i iubisem, Noura, Mama, Barak, Ham, Tibor, dar şi încă ceva esențial, impalpabil: farmecul natural.

Apăruseră araci şi țarcuri. Ce şoc! Oamenii arătau plantelor cum trebuiau să crească, animalelor unde trebuiau să stea. Araci şi țarcuri! O revoluție... Pământul devenea agricol, animalele, alimente. Pădurile şi pajiştile erau distruse, primele arse pentru a apărea câmpurile, ultimele, închise ca păşuni. Țăranii cu mâinile bătătorite îşi rupeau spinările aplecați deasupra solului pentru a-l defrişa, a-l curăța de pietre, a-l îmbucătăți, a-l afâna, a-l sfărâma, a-l mărunți cu săpăliga, a-l ara, a-l semăna. Nu mai venerau solul, îl foloseau. Animalele, înspăimântate, fugeau de flăcări şi încercau să existe departe de oameni, deşi înainte trăiau alături de ei. Supliciul nu se oprea acolo: oamenii creau două rase, animalele domestice şi cele sălbatice. Revoltându-se împotriva robiei, animalele sălbatice erau condamnate la exod, apoi la clandestinitate, în timp ce tot ce putea fi mai rău le aştepta pe cele ascultătoare, cele care, din nefericire, dădeau dovadă de ceva blândețe şi sociabilitate. După ce le reperau pe cele care acceptau să se hrănească şi să se reproducă în

captivitate, fermierii le închideau definitiv, iar pe cele nesupuse le ucideau. Dacă natura nu permite supraviețuirea decât celor puternici şi combativi, oamenii practicau o selecție inversă. O constatam de fiecare dată când treceam prin fața cirezilor oprite: caprele, muflonii, bovinele supuse nu aveau niciodată nici talia, nici robustețea verilor lor din sălbăticie.

Peisajul se modifica. Normal: îşi schimbase autorul. Cândva îl fabrica natura: de-acum se amestecase omul. Zona noastră, care era rezultatul lucrării milenare a elementelor, inclusiv a potopului, începea să se umple de drumuri, de câmpuri, de porțiuni defrişate prin ardere, de plantații, de locuri împrejmuite cu împletituri de nuiele, de păduri din anumite esențe, de sate, de porturi. Grâu, orz, case. Grâu, orz, palisade. Grâu, orz, hambare. Grâu, orz, grajduri. Grâu, orz, case... În timp ce natura inventează cu o bogată prolixitate, dând dovadă de o nesfârşită imaginație, omul arde, încadrează, simplifică.

Când coloane de fum se ridicau spre cer, mă cutremuram: contemporanii mei incendiau încă o parcelă, distrugeau o modalitate de a locui. Natura aparținea de acum omului care nu doar coloniza teritoriile, dar acapara speciile vegetale ori animale, în funcție de nevoile lui.

Cândva, supraviețuiam grație vânătorii, pescuitului, culesului. La fel ca plantele şi animalele, circulam ca oaspeți ai naturii, fără privilegii, încurcați de handicapuri serioase – înmulțire foarte lentă, dependență îndelungată de înaintaşi, nici o calitate fizică superioară, nici blană şi nici solzi. Trăind în mijlocul viului, rămâneam invitați ai peisajului. Egalitatea aceasta se întrerupsese. Omul se credea acum deasupra naturii pe care o transforma. De-acum aveam

două lumi: cea naturală şi cea omenească. Iar a doua o invada fără ruşine pe prima.[34]

Om al Lacului, treceam printr-o natură fără oprelişti, în care materia şi spiritul se amestecau. Firul de iarbă, nucul, iepurele, râul, stânca, norul, vântul erau însuflețite, având planuri şi sentimente. Cu toate acestea puteam comunica prin observație, meditație, visare, cântec, dans, droguri, transe. Nu se ridica nici un zid etanş. Or oamenii aşa ceva construiau. Cu scopul de a poseda obiecte, corpuri, fenomene, le goleau de gândire şi îşi rezervau numai pentru ei dreptul la inteligență. Cucereau cosmosul lăsându-l scobit de conținut. Trăisem una cu natura; ceilalți mă despărțeau de ea. Smerenia dispărea, la fel şi armonia. Paradisurile mele erau pierdute.[35]

---

[34] Într-una dintre povestirile care mi-au fost consacrate mai târziu, *Facerea*, câteva rânduri subliniază această ruptură radicală. Conform textului Bibliei, Dumnezeu i-a spus lui Noe, înainte ca acesta să se îmbarce: „Să iei cu tine din toate animalele curate câte şapte perechi, parte bărbătească şi parte femeiască, iar din animalele necurate câte o pereche, parte bărbătească şi parte femeiască. De asemenea, şi din păsările cerului să iei câte şapte perechi, parte bărbătească şi parte femeiască, pentru ca să le păstrezi soiul pe tot pământul.” Şi îi încredințează paza, dacă nu chiar proprietatea animalelor! La debarcare, Dumnezeu propune o alianță între „mine, tine şi toate viețuitoarele pământului”. Ceea ce înseamnă că trei entități sunt pe pământ: Dumnezeu, oamenii şi animalele. Separarea omenescului de restul viețuitoarelor, sub privirile şi cu garanția lui Dumnezeu, s-a îndeplinit. Lucru de neimaginat pentru popoarele Lacului.

[35] Mi se pare că poeții tot mai locuiesc în acest paradis. Oare fiindcă, în decursul atâtor veacuri, i-am citit atât de mult? Mulți indivizi născuți mult după mine resimt aceeaşi sete. Lucru care mă incită să bănuiesc ceva despre care voi mai vorbi: nu trăim neapărat în epoca în care credem că ne aflăm. O bună parte dintre noi locuieşte, în străfundurile

Şi-atunci, dorinţa mea de-a o sfârşi odată şi-a ales o altă cale.

De înălţime medie, uşor adus de spate, cu ceafa groasă, Kurk avea mădularele atât de musculoase încât mereu plesneau hainele pe el. O mulţime de amulete din os, dinţi, bronz îi atârnau pe pieptul bombat, creând o imagine glorioasă şi superstiţioasă, clinchetul acestora semnalându-i prezenţa. Pe Kurk îl puteai auzi şi dacă tăcea, fenomen excepţional de altfel, căci vocea lui tăioasă, guturală, urla încontinuu. Două amănunte erau suficiente pentru a-l descrie pe Kurk: sudoarea şi venele de la gât. În timp ce la subsuori şi pe coapse i se scurgea transpiraţia, un soi de abur i se ridica din părul unsuros, de pe fruntea brăzdată de cute adânci, din nările nasului lat, acoperindu-i faţa arsă de soare cu o peliculă uleioasă. Nu ştiu să-l fi văzut vreodată uscat. Transpiraţia îi traducea înfierbântarea, frenezia, angoasa de a sluji un tiran imprevizibil. Cât despre vinele gâtului, ieşite în relief, vineţii, contractate, palpitânde, sinuoase, stăteau mărturie unei energii pe punctul de a erupe.

Încă de când m-am cunoscut cu acel Kurk, l-am bucurat arătându-mă un războinic redutabil. Mă aprecia. I-am câştigat încrederea, aşa că, în câteva ocazii, mi-a delegat câteva sarcini ca ajutor de comandant. Devotat cu totul lui Zeboim, îşi sacrificase întreaga viaţă de familie. Lipsit de nevastă şi de copii, visa la nevasta şi la copiii lui Zeboim; prin substituţie, Kurk vorbea despre aceştia de parcă ar fi fost ai lui. Zeboim avea trei fii şi trei fiice care atingeau

---

sufletului, într-un univers diferit de realitate. Altfel cum am explica apetitul pentru literatură la unii, depresia la alţii? Hazardul naşterii ne obligă să parcurgem o lume fără legătură cu aceea în care inconştientul nostru continuă să locuiască.

vârsta adultă. Devenit văduv, se consolase cu o splendidă a doua soție.

— Nu e nevoie să-şi aurească fața, oricum sclipeşte, sporovăia Kurk. N-am văzut femeie mai frumoasă.

Chiar dacă nu îşi ascundea chipul sub vreo mască, oricum ieşea extrem de puțin.

Îl ascultam pe Kurk: avea nevoie să stea de vorbă, iar eu îi dădeam motive să aibă încredere în camaraderia noastră.

În sfârşit, a venit şi bătălia de la Letomi. Zeboim râvnea ca acel sat modest să fie al lui. Prin apropiere trecea un râu care cobora din munți, care i-ar fi permis să îşi ducă mai departe expansiunea în pirogă, spre răsărit.

Lupta se dovedea de o asemenea inegalitate, încât îi deplângeam pe locuitorii din Letomi. Doar cu ciomege şi pietre, au încercat să ne facă față nouă, nişte profesionişti dotați cu coifuri, săbii cu două tăişuri şi scuturi. S-au prăbuşit cât ai clipi sub loviturile noastre. Imediat ce şi ultimul a căzut, am înțeles ce plan premeditam.

La sfârşitul măcelului, m-am întors spre Kurk. Acesta, împroşcat cu sânge, mi-a zâmbit şi a strigat, agitându-şi pumnul în aer:

— Letomi e al lui Zeboim!

Ai fi zis că victoria era strict în beneficiul lui.

M-am răstit la el cu voce puternică:

— Kurk, o să mori.

Convins că glumesc, a izbucnit în hohote de râs.

— Sigur c-o să mor. Dar nu acum. Diseară, vin pentru toți!

— Ba acum o să mori, Kurk.

Şi i-am înfipt pe loc sabia în burtă. Ochii cleioşi i-au ieşit din orbite de uimire. S-a clătinat.

Am tras sabia înapoi. S-a împleticit. Cu o lovitură scurtă i-am tăiat beregata din care a țâşnit un jet de sânge. S-a prăbuşit.

Ceilalți mercenari nu au avut timp să intervină. Uluiți, priveau cadavrul comandantului lor, care le zăcea la picioare.

— Noam, ce te-a apucat?

Le era silă de Kurk, totuşi îl ascultau. Nu doar trăiau sub comanda lui, dar şi mureau sub aceeaşi comandă. Gestul meu nu-i întrista, dar îi uluia.

— Arestați-mă! am exclamat.

— De ce?

Înțelegeau tot mai puțin.

— Arestați-mă, altfel veți fi bănuiți de complicitate. Aşa, vina va cădea numai asupra mea, nu şi asupra voastră. Zeboim va pedepsi un singur mercenar, nu pe toți.

Cel mai dezghețat dintre ei a sfârşit prin a reacționa. Şi m-a legat.

După cum calculasem, cazul a fost rezolvat în grabă. Zeboim nu-şi pierdea timpul cu vreo judecată. A refuzat să mă audieze şi a anunțat că voi fi executat imediat, în piața satului.

Crainicul nu a avut decât câteva clipe pentru a chema mulțimea, călăul pentru a aşeza butucul, tobele pentru a răsuna, că am şi fost împins, legat fedeleş, spre moarte.

Se lăsa seara, dar lumina soarelui împrăştia atâtea flăcări încât întârzia peste tot, roşiatică, peste pereți, peste chipuri, peste pământul pe care-l priveam fix.

Mergând în ritmul sunetelor execuției, simțeam o uşurare nemaipomenită. Renăşteam. Moartea mă reda mie însumi. Îl regăseam pe acel Noam în acord cu propriile-i principii, pe acel Noam care-i iubise pe Mama şi pe Barak, pe acel Noam dorit de Noura, pe acel Noam al fiului meu Ham, pe acel Noam care nu sosise pe pământ decât pentru a îngriji şi a proteja viața. Înaintând spre călău, mi-am amintit dintr-odată de Tibor şi de mine, la noi pe vas, în timpul potopului, aplecați deasupra micului Prok, care agoniza de foame.

Tibor se indignase: „Nu am ajuns vindecător ca să văd un copil murind!”, iar eu îi întărisem spusele: „Adică eu am ajuns căpetenie ca să văd cum moare un copil?” Acel Noam fusesem, conducător, tată, iubit, medic. În ultimii ani, disperarea mă îndepărtase de mine fără a-mi fi adus nimic altceva decât obişnuinţa de a masacra. Poţi să alungi trecutul fără ca el să se răzbune? Revanşa lui Noam se dovedea deci blândă: muream ca eu însumi, fiindcă nu mai ştiam să trăiesc ca mine însumi.

Călăul mi-a tras o lovitură în spatele genunchilor pentru a mă face să cad. Am presimţit-o rostogolindu-mă din proprie iniţiativă către butucul pe care urma să fiu decapitat. Acolo m-am lăsat pe vine şi am pus capul pe lemn.

În faţa mea, pe o estradă, stătea Zeboim, suveran, cu braţele încrucişate, împodobit cu masca de aur, având-u-i alături, aliniaţi, pe fiii şi fiicele lui.

Călăul a ridicat enorma secure din bronz, iar tobele au amuţit.

Însufleţită, uşoară, o femeie a sosit lângă Zeboim, strecurându-şi mâna în scobitura cotului acestuia. După atitudinea ei îndrăgostită, supusă, am înţeles că era cea de-a doua soţie a lui.

Un strigăt mi-a scăpat din gură:

— Noura?!

Surprinsă, femeia a căutat să vadă de unde ţâşnise acel nume şi m-a descoperit.

— Noam?! a îngăimat.

Securea călăului s-a abătut peste mine.

Epilog

Noam ridică fruntea.

A înțeles: cartea pune capăt unei enigme care-l irita de mii de ani... Marea Neagră.

Cu tâmplele arzându-i, închide brutal volumul, se ridică, încearcă să respire normal. Se sufocă. Repede, trebuie să meargă, să dea din mâini, să se scuture, să echilibreze acest trup care parc-a luat foc! Deschide fereastra.

Aroma înțepătoare a pinilor din jurul casei îi linişteşte plămânii. Țârâitul greierilor se rostogoleşte peste el într-un val binefăcător. Un cer limpede, albastru, fără urmă de nor se întinde paşnic, iar Noam, privindu-l fix, îşi trage din el puterea de a apropria ce descoperise. Marea Neagră...

De săptămâni întregi, biblioteca Arcei îi dăruieşte un refugiu în interiorul refugiului. Pentru a scăpa de plictiseala pe care i-o provoacă tovarăşii lui, Marmoud, Charly, Hugo, limfaticul James, Noam petrece cât mai mult timp cu putință în această clădire cu pereții îmbrăcați în cărți. Pe masa mare, din mahon, îşi continuă redactarea manuscrisului, apoi, când oboseala împrăştie cuvintele, făcând fraza laborioasă, când ajunge să se simtă ca un cioban ce încearcă degeaba să îşi adune turma de oi răspândite peste tot, renunță, dă deoparte caietul şi se afundă în canapea, apucându-se de citit.

Lăsată prin testament de un literat fin, biblioteca e şi ea survivalistă. Cuprinzând manuale practice în care sunt enumerate tehnicile de vânătoare, de campare, de gătit, propune totodată opere literare consacrate catastrofelor, de la *Iliada* lui Homer la *Ciuma* lui Camus. Intrigat, Noam a răsfoit sute de romane recente în care sunt descrise flageluri, tornade, tsunamiuri, seisme, pandemii, societatea

post-nucleară, natura îngheţată, natura calcinată, exilul extraterestru, cosmosul în care maşinile s-au debarasat de inventatorii lor. În dimineaţa aceasta, a descoperit în vârful scării de lemn un sector cu lucrări ştiinţifice. Zărind un studiu despre Potop, îl ia neîncrezător, cu vârful degetelor.

De secole-ntregi examinează cele scrise de erudiţi despre potop, fără a fi aflat vreo informaţie în legătură cu subiectul. Mai exact, a aflat multe despre autori, dar nimic despre potop.

Oamenii raportează totul la ei. Evenimentele nu se întâmplă, ci *li* se întâmplă. Mai mult: nu li se întâmplă, ci le sunt *destinate*. O calamitate, cât de greu ar resimţi-o, se dovedeşte un mesaj la adresa lor. Nu contează că mor animalele, că dispar plantele, că deşerturile sterilizează câmpiile şi pădurile, lor le e adresat mesajul, lor şi numai lor. Cine le vorbeşte prin taifunuri şi cataclisme? Zeii, când aceştia se găseau din abundenţă, Dumnezeu de când a ajuns celibatar, natura acum, de când Dumnezeu a dispărut. Întotdeauna, o entitate inteligentă le dă o lecţie. Zeii, Dumnezeu, natura se răzbună pe aroganţa lor şi-i îndeamnă la modestie. Ce paradox! Fiinţe fudule, afirmă că Puterea le încurajează să fie smerite, dar, acestea fiind zise, exact smerenia le lipseşte, căci se consideră centrul şi finalitatea creaţiei!

În dimineaţa aceasta, Noam începe să citească studiul despre potop cu reticenţă, temându-se să nu dea din nou de o formulare contemporană a aceleiaşi eterne prostii.

Un ceas mai târziu, e năucit: lucrarea îi oferă cheia celor trăite cu mii de ani mai înainte.

Noam pleacă de la fereastră. Febril, merge grăbit prin încăpere, dând ocol mesei. Marea Neagră...

În 1993, geologii marini William Ryan şi Walter Pitman, explorând adâncurile Mării Negre, găsesc nişte sedimente inexplicabile, care ar fi trebuit să se afle într-un lac cu apă

dulce, nu într-o mare cu apă sărată. Şase ani mai târziu, un oceanograf, Bob Ballard, a descoperit o plajă, la o sută cincizeci de metri sub apă. Cum aşa? Un mal de mare pe fundul mării? Lucru care dovedea o enormă creştere a apelor. Plaja arăta ceva încă şi mai bizar: animalele şi cochiliile pietrificate presărate în jur aparţineau unor specii care evoluau în apă dulce. Graţie Carbonului 14, au fost datate: şapte mii opt sute de ani. În schimb, cele care, nu departe, presupuneau un mediu sărat, aveau doar şapte mii trei sute de ani. Aşadar, o mare luase locul unui lac!

Pornind de aici, alte informaţii duseseră la reconstituirea celor întâmplate.

Existase un lac – Lacul, îşi spune Noam emoţionat, retrăind, printre rândurile citite, universul fermecat al tinereţii lui – alimentat de pâraie venite din câmpiile ucrainene. Lacul era mai jos decât marea învecinată, Mediterana. Când era glaciară s-a încheiat, încălzirea climei a provocat o importantă topire a gheţarilor de pe planetă. În consecinţă, nivelul mărilor şi al oceanelor a crescut. Încălzirea vremii cu patru grade a fost suficientă pentru a ridica nivelul apelor Mediteranei cu o sută treizeci de metri. Lacul era apărat de Mediterana, la sud, de relief, căci actualele strâmtori Bosfor şi Dardanele nu erau ceea ce sunt în ziua de azi, ci istmuri, fâşii de pământ care alcătuiau un zid între ele. Când, sub presiunea valurilor, barajul natural al Bosforului a cedat, milioane de kilometri cubi s-au revărsat o sută patruzeci de metri mai jos, peste lac şi câmpiile din jur şi mii de oameni s-au înecat... Rezultatul dezlănţuirii naturii: o mare mai puţin sărată, care se întinde pe o mie de kilometri de la vest la est şi şase sute de la nord la sud, Marea Neagră.

Studiul afirma mai departe ceea ce Noam deja ştia: potopul nu fusese universal, ci local. Unii supravieţuiseră prin fugă, dar populaţia „muntenilor” nu fusese atinsă. În

absența scrisului, nimeni nu putuse relata faptele, așa că impresionanta răsturnare de situație se transmisese din tată în fiu, fiind întoarsă pe toate părțile, comentată, deformată, îmbogățită, precizată, plăsmuită.

— Sună! Să rămânem aici. Nu mai e timp să coborâm.

Afară, Marmoud strigă la Charly şi Hugo, întorcându-se de la antrenamentul pentru escalade. Din reflex, Noam se îndreaptă spre fereastră pentru a o închide şi a-şi proteja liniştea.

Cei trei paramilitari discută însuflețit. Noam ezită. În afară de faptul că nu doreşte să-i întrerupă, apărând printre ei, preferă să-i spioneze de pe canapeaua lipită de perete.

— După părerea mea, ne anunță că a sosit Ziua Z, exclamă tânărul Hugo.

Noam are sentimente ambigue în privința survivaliştilor pe care i-a cunoscut. În egală măsură le dă dreptate şi-i contrazice. Nu îi confundă cu profeții apocaliptici pe care i-a întâlnit de-a lungul secolelor, care aparțineau unor civilizații care, trebuie spus, chiar credeau. În zilele noastre, situația s-a răsturnat: oamenii ştiu, dar nu cred. Ba mai rău: nu cred ceea ce ştiu. Deşi încălzirea atmosferei şi consecințele ei țin de ştiință, nici nu cred, nici nu-i dau atenție. Numai ecologiştii şi survivaliştii, în opinia lui Noam, au meritul de a crede ceea ce ştiu.

Marmoud, Charly, Hugo depăşesc însă limita. Dintr-o îngrijorare rațională, au ajuns la integrism. În numele zilei de mâine, martirizează ziua de azi şi doresc să grăbească dezastrul pentru care se pregătesc. Nici urmă de altruism nu-i călăuzeşte, ci mai degrabă un egoism agresiv.

Sună mobilul lui Hugo.

— D.R.!

Se adună în jurul telefonului. Auzindu-i cum se salută, Noam îşi imaginează că D.R. le-a apărut pe ecran. Vocea metalică a şefului spune cu fermitate:

— Celula Zacharie declanşează acţiunea peste trei zile. Va coordona atacul la cinci centrale nucleare din Statele Unite.

— Aşa daaa! urlă Marmoud.

Cei trei terorişti bat din palme scoţând un strigăt victorios.

Vocea continuă tăios:

— Păstraţi cea mai mare discreţie! Simpla manifestare a bucuriei poate trezi bănuieli.

— Nici o grijă! Suntem singuri în adăpost.

— Nu eşti niciodată singur! răspunde D.R. pe un ton care nu mai admite replică.

Noam se cutremură. Măcar dacă nu ar observa complotiştii că se află în apropierea unei ferestre deschise...

Dar e evident că nu le pasă, fiindcă Marmoud continuă:

— Şi noi?

— Voi aşteptaţi.

În timbrul vocal deformat e ceva care-l descumpăneşte pe Noam.

În timp ce Marmoud insistă să meargă înainte cu operaţiunea programată în Liban, Noam se apropie de fereastră, împins de o teamă anume. Trebuie neapărat să-şi verifice intuiţia.

Marmoud nu se lasă, argumentează, explică în ce măsură echipa lui a programat totul, inclusiv neprevăzutul. Şi propune:

— Aruncăm în aer barajul de la Shabrouh în ziua în care americanii vor ocupa centralele.

Noam aruncă o privire printre cefele aplecate asupra ecranului telefonului şi-l vede pe acela pe care libanezii îl imploră.

— Prefer să nu, răspunde Derek.